Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Eisagogç sive introductio and annales sequentes

https://hdl.handle.net/1874/179919

M.S.
Annales
Belgici
Dusseldorpii

Hs. No 2
Kast 6, pl. C

Aevum medium.
Scriptores historici.
No. 56

XVI Rec
N:2

775 *(Hist. 56.) Charta. fol. 2 vol. 352 et 237 ff., cum imagin. in aes impressis; Additamenta. 15 pp. in f°. Saec. XVI—XVII.*

Franciscus Dusseldorpius, Annales sive historiae de tumultibus Belgicis annis 1566—1615.

E bibliotheca Phil. Rovenii. Vid. (H. L. van Heussen), Batavia sacra (Ultraj. 1754), Pars II p. 262.

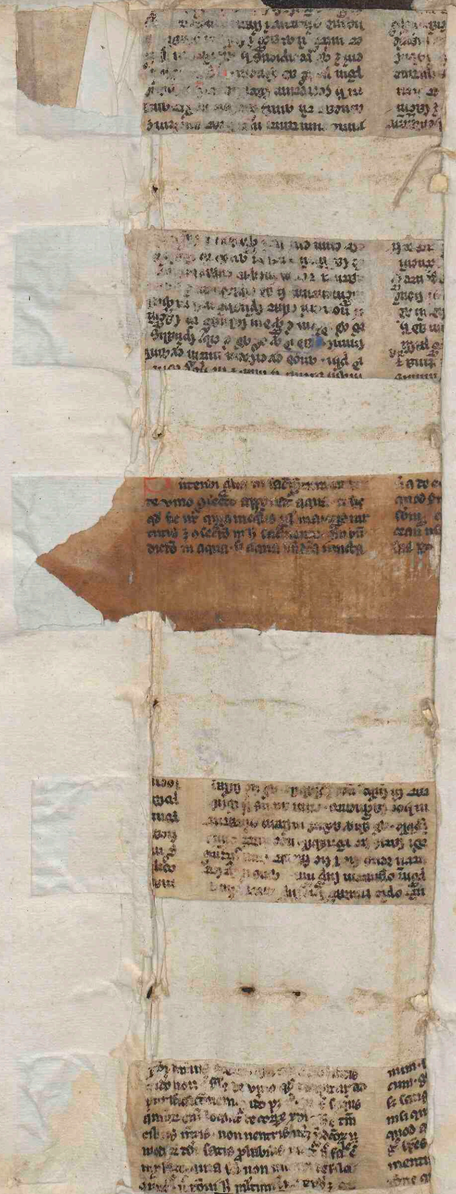

65

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Sive

Introductio ad annales Belgicos.

Scriptorum commentariorum de eo quae meo tempore in Belgio potissimum arriserunt. Quo desiderium putavi paucis praemittere de variis turbarum causis quibus simul quasi natus sum et inter quas jam (proh dolor) senui. Sunt de eadem argumento [illegible] ab hominibus doctissimis qui et hispanae partis catholicorum et regiae majestatis illarum partes magna fuderunt.

Primus plagae naturalium quae [illegible] anno 1559 mortuo [illegible] Philippus rex Hispaniarum Granatensis in Hispaniam reliquit Belgarum suum paratum et omni fidelitate temporali vide quae florentissimum quod unum deesse mortuo superesse potuerat dignitatibus sub optimo et potentissimo principe qui strenui Belgae tributis non indigebat sta etiam quotannis munera missa petro submittebat in subsidium ne subditi etiam nomine aere alieno sub patre suo erraverunt belli Gallici contra ti vel alicujus undum ordinariorum debito plebs gravaretur.

Idem et fere sedit arcendi in rebus humanis nimia hereditatibus maiorum infelicitatibus regio detinet tam enim nobilitas quam promiscui indigena et tanta et diuturna prosperitate in petulantiam vitiis quod vellent vel facerent pudebant et manifeste apparent cum anno 1566 Antverpiae nobilitatis Brabantiae publicae edicti et subsidii simplicibus nitis se remonstrassent et eodem fere tempore Hollandi Gouda quamvis disparibus ad simultatem instituto pacis tamen petulantia illos pergo detinuisse.

Het Land-jubeel

schoon en onrustelick

Nobilitas vero quae tam alta pace mansuefacta regi regiosque familiae et vestium splendore plane vitae gravi ad alienum contrahebat retra bellum et sub regimen et domesticis sub angustis diuturnum non potuit. Quod de voluptuosis desiderabant quae magis ad voluptatem et mundum provocabantur et abundantia et lupus dressiastrorum praesidium abbatum et monasteriorum qui praegravabant et malevolabant ac gravem pacificum provocabant de nitedia bellum abutebantur quod publicis illorum de rebus familiae orti fastum gravissimum praefecerunt. Unde plane regni et jam ad haeresin provocabat nobilitas hinc boni ecclesiastici negabat de et possit videbatur institui quod fere a maioribus sunt illa praefecta esse creatum docuit. Quin ecclesiasticorum et militorum (quorum erant reddati et boni) tuyois et fundatorum desiderio horrebatur et pro deorum idolum haeresin quae praegravat in ecclesiastrot desiderat instio Dei inditio pro catholicis pro nitedia in ablatione temporalium in quibus [illegible] et depositis petrantur.

m

deserunt

Illud quoque in eadem nobilitate praetermittendum non est quod ipsa parentibus sunt maior durat liberos sunt adhuc longe pronos adurebant sta et sine aperto impudens detrimento ad publica offensa non possent admoniri haec ea sibi temperarint rationes gradus sui debiti passim remittarent. Memini me audisse narrantem virum non minus sanctum quam sapientem et ostium vendacium quod cum principes Parmensis Belgii gubernatrix

Postea infortunio Belgii nri arrisit et Renatus adhuc minus et rebus
rum Carolo quinto imperatore prestantissimo ad bellum gallorum gerebat
anno 1542 in expugnatione oppidi S. Desiderii ducatus Luxemburgensis tantum non
intra brassia imperatoris mortebatur mortuis jam primum patribus ab imperato
et sibi de principatibus sub aliqs bonis fundatibus testari erubet quod
imperator facile recusasset eo quod alias arctissimo amore adolescentem
complecteretur et tum honestate in suo structo animum delectaret habere uxo
rem dabat Isabella [illegible] hac fama etate Chalonius Philibertum Orassonium
virum haeredem instituit rogabat suis consanguineis et fidei amoris Granvella
cum tum erat primaria autharitas commendat
Qui summa fide et amore adolescentem complexus testamentum Chalonii
ad Caesarem defert et cum ejus Philibertus hereditatem repudiat
Imperator ipse testamento ad Granvellam remittit inquit Plutarchus
Renatum amplissimos suos principatus per varios consanguineos suos
distributum qui ejus omnes voluntatem esse adamantinam quod semel
verum esse iratum esse nolo Divina quasi providentia imperabat Caesar
tam amplam hereditatem collatam in illum puerum cui jure debebat quietet
posse Marcos Ire quanq; quietus amice lector non inficias ire
Hunstudes inducta jurisconsultus praesertim sanus et post qui Archangelo dantes
et longe rectius desii aliquid supra commune sapiunt

Curabat hinc suum bellum alimonium et aliquid in suum Granvellanum mag
no studio et jam matrimonio optimum nobilissimis atq; ditissimis nuptiis auctu
rabat Erat etiq; una filia et haeres Philiberti Orassonii Baram quae
quietat et amplissimus principatus in Belgio possidebat comitatum Tri
Buranum oppida Leodianum Ebersteinum aliaq; complura membra minora
pedemonta Haec cum Auraico suo destinarat Granvellanus Caesarem
adit et animum suum detegit cui ille libere dicto et animo plane sereno impe
rator suffragatur Quae simul tot principatus ad hereditate Renati mo
bonissimo revulsae stat grandis haec Buranii filia alii bona quidem et
minus opulento a suis destinata Tam arcte tyrannis
assent minus grandem esse Granvellanus non tamen desistit sed deorsum tempore quo Caesar
Caesaris et Philippi vinc debebatur esse facilior sternum per ambages inducit negotium tandem
filii voluntatem quam et [illegible] sua importunitate evicit Caesar et in illud matrimonium consentit
Inde et Granvellanus primo statim tempore illud perficiendum
curat primum quod consilia interturbarent Sustinet demum
de hac Burana Orassiana geminam prolem primo quidem masculam
cui Philippus rex Catholicus patrimus adhibitus suum nomen a
fonte indicat et Granvellam alteram quae postmodum nupsit Philippo
comiti in Hochstet deinde in aedibus Mantuae nobilissimi Catholici
quae ob religionem reconciliatas Ecclesiae possessiones renavarat nupsit Ferdi
nando in Hohenlohe deinde principi

Nassonius jam vidimus
cum etate maturus haereditatem suam de alendo longe nobilem matrimonium
meditatur et per patronum suum Granvellam Caesari proponit de
nuptiis filiae Duci Lotharingi filia quae per matrem suam arctissime
consanguinitate gradu Caesarem attingebat Hic in instum iram
contra Granvellam adgrandescit Caesar nihil sanctum affirmans se deo proposito nunquam tam inutilis nuptias
vel salutem unquam et fraudabit suis sanguine junctos et quasi

Philippo Orassonio patri suo et Christina comite Egmond maiorem natu filium

tantum quales et quot fama esset annotare minime necesse duxi
Dumgens retinui esse rem ratiocinii sibi ab Maximiliano Cæsare
oneta pecunia referunt Maximilianum tamen [illegible] dissimulasse se Rei
et illud confestim [illegible] bonis intendere Maximilianum et
Caroleram suam reconciliasse duo postea in quo perraro [illegible]
esse [illegible] post modum secundum Carolotta Monpensteria Galla
abbatissa Lonarensi de qua natas sex Fredericas non habuisse videtur
solebat Maximilianus [illegible] Illud quod [illegible]
quod anno 1613 Maximilianus Palatinum Rheni Coloniam
remisit obiter post a quodam suo perfamiliari addi illa [illegible]
[illegible] Maria [illegible] monstrata fuisset ubi
mater sua cum Cæsare non habuisse dubitatur timide et pudore
suffusus oculos deorsum abjecit

Cum ita affecta esset nobilitas et quia inde nobiles animabat et magis
pugnaces videri cupiebat studiosi fautores rem ipsam esse quales esset
constitutio mores peritiores et prompta de fide vulgi quod rem
magna instabilitate et inconstantia, detorumque odio ac sui ipsius horum-
que studendi desiderio ortus fastidit et rem non mandatam diuturno animo
Ed Quinetio importunius et immoderatius sibi habuit in Bur pugnacibus
viros primarios quos superiores reputant magisque rem quales artibus
pugnaci animos sibi demere studuerint et hic in nobilitate Belgica
et Gonzalez studiosi venit qui arrogans fanciatus et uberius
blande eloquentia intimos quosque ac studiosos sibi demerebat et ornatus
et publici boni zelo tutus, alumnique inquisitionis ad fidem omnes
inflammabat

Arridebat omnium, ipsumque avidissimum detorum
Hazesii ad summum inferiorum virtus et fecundabilis routagio etiam
mutuenda etiam sanctis quibus et qui in ea altera religione
fundati et bonis sub regnabant obligati sunt provisorum rem ad
posse reducant quotidie quanto studio et conamine amittuntur et
Belgium sua postea intrarunt de maxime et magis fecundando detro
quod quare una pars a tempore quo Christianam religionem
arripuerunt quinquam in Hanonia prudentia et gravitate et longissima
illa sanctitate (quod de regionibus quidem fidem) diuturnum et
Belgium Catholicum incolumem quinquaginta

Quod [illegible] religionis sua prudentia videns et fide atque [illegible]
fide Belgium [illegible] omni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Bur longe maxime futurum de quod in Christo amicum abhorrens dictum
et longe longius abfuturus esset detrimentis tam pudendis et
affectis et ore pronior sui provocatio in ostento continuandis [illegible]
quem rem dissidendi manifestas detorum meram non admittunt
stat ut quantum poterat his pudendis optimis Belgis vetarium
sui provocatum adgebitur obliviscendi idque non solum reconciliant
et renovant ea quæ olim [illegible] in reconciliationem ratione Belgium
Belgium reconciliat postea sunt Carolus quintus Sanctæ memoriæ
mysteriis fit etiam nova pace in eandem finem advertit Quia sicut
quod deinde mysteriis routagio Lutzburgum et duos assecutus pugnat et Enim

[illegible] rem pater suus Cæsar regno in Hispaniam anno 1555 transfert Bur ipsum de Bur promeruit atque etiam
se quanto anno in Hispaniam navigans nihil certum [illegible] memoriæ et imo et pugnavit at si rationi Belgium
et patre quidem consuetum vellet non tam mirabilem et jam optimum non admittunt quia certum petens
sui [illegible] rem Phrygios et dicunt [illegible] deinde videntur

[illegible] descripsere omnes tamen ne quid ad [illegible] Colonienses Lodovicum et Camerarium [illegible] rem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

anno 1526 vt ferunt 19 Octobris anno 1529 vt iterum & vltimo anno
1531 vt quod contra anabaptistas 10 Iunij anno 1535 vt denuo contra
omnes Hæreticos 27 Septembris anno 1540 vt alias 12 Septembris 1542
vt iterum alias vltima Februarij anno 1546 ac demum 29
Augusti anno 1550 vt demum 25 Septembris eiusdem anni Per quas
varias prohibitiones edictis comminationibus & pœnis quantum
fieri potuit prædicunt vt etiam sæpius vltimis motibus in Belgio
vidimus euenisse vel potius miraculose Similia patris sui
vestigia insistens constituit Philippus anno 1556 cum ab Hispania
esset & post suum abitum anno 1560 vt 1563 quibus verbis
sui patris comminationes edicta & pœnas atque vt de diligentissima
seruatione adhibenda vocat

Quod cum sine prouidentia & zelo vt vigilantia eorum qui
regendæ gubernandæ assident prouinciæ vere ecclesiarum cum re
publica exitium & clades euitari vel mala vota vel etiam negligentia totius illius
malum tollique queant Quemadmodum sublimis Ecclesiastes Philippus
agnouit suum quartum pontificem Romanum vt Belgium ab hæreticorum
insidiis (de quibus Luxemburgo) primarium dedit anno 1559.
Deinde quatuor in Belgio archiepiscopatus quibus tredecim minores
Mechlinensis qui vt primas cum subsint duo sunt sic Antuerpiensis
Bustoducensis Cameracensis Bituricensis Tornacensis & Rurimundensis
sic Atrebatensis Tornacensis Audomarensis vt Namurcensis Demum
qui dignitate post Mechlinensem dominabat Veteropolitana antiqua sua
Metropolitana dignitate quam sub S^to Nicasio Rhemorum & Remensis
ecclesiæ Coloniensi etiam tenta amittebat & bonifacio postea restituta
a domo vsque tandem dicitur subsequuntur minores quin & Middelburgensis
Zeelandiæ Middelburgensis Camerinensis & Leodiensis
Episcopus Quorum vero hæc postrema est ampla satis & vetustissima
omnium prima Hadriani sexti constitutionibus obnixe dicat primum
præsules minuentur statuitur ac pro quarto præfato & omnium primo
varietates pendendas in dicta diœcesi deligentur quarum tres attribuentur
publicis & primatis in Flandria alique vniuersitate ad gradum
sacræ Theologiæ in Louanio vel Duacena Ita duo alii tam nobilibus
quam ignobilibus similiter graduati attribuentur dignitates
Remanent & in diœcesi tres mystæ pœnam hoc præstarent tam
reuiuiscentium quam hæreticis diœcesi obstarent ad eadem pertinentes
de omnibus iudicarent possent adimerent sumptusq; diœcesi adesse possent
tenebantur nec vltra duos menses infra annum abesse possent
Addunt quoq; sed magno molimine Rudolphi Belgium & pro totum Belgium
reprobatur remedium Cardinalium non tantum quod istam sed etiam quo ad
reformationem morum Comitatus vero vult & inquisitorum hæreticæ

anno 1526 et statim 19 Octobris anno 1529 et iterum 7 octobris anno
1531 et quod rectora mediolanensis 10 Junii anno 1535 et demum rectora
omnes Hildesheim 27 septembris anno 1540 et alias 12 septembris 1542
et iterum alias vltima februarii anno 1546 et demum 29
Aprilis anno 1550 et demum 25 septembris eiusdem anni. Per quas
varias prohibitiones et comminationes et preces quantum
fuerit factum prauum et stricta seruitus obtinuit ut brevis in regno
vadens aut vt vel vbi mediolanensis Similia patris sui
vestigia insistens reuocauit Philippus anno 1556 rursus ad hunc perueniens
usque et post suum obitum anno 1560 et 1563 quibus vadens
[illegible] et comminationes quas augit et augmentis

Nominare de illis possumus qui non parum de brevi existentia [illegible] sunt. Primus qui
obiectat nostrum communionibus ita negligebat ut post eum nanciscens ad primum
alterius nostrum esset adversarius stricta pascuis et studebat adeo frigido natura curato
quod quidam qui per eum vestitum vel refectum diuturnum diu narrare et quia apostolum
eorum dixerunt. Extant possumus qui de auribus suis libros habuerunt de quibus
possiderunt propagatum et maledictionis [illegible] et altero et blasphemando ipso post
vocantes sum. Addamus possum qui cum sorte mortuum [illegible]
[illegible] parum Egressum [illegible] de arte [illegible] de quorum
et tenui Germanici atque Hebraica [illegible] notorium diligendum Atrebatum
quod optabant [illegible]

qui dignitate post Magdeburgensem dominabat Metropolitana dignitate quam sub S[an]to Nicolao de Palmis et postmodum
Ecclesia Colonensi etiam contra[illegible] S bonifacii perdiderat vastata
a Danis restituitur diu subripitur minores quin Middelburgensis Starke-
nensis Middelburgensis Daventriensis Trudonensis et Leodiensis
Osnabrugensis Quorum vero hoc postremo ait ampla[illegible] et primum
omnium prima Hildesheimensis [illegible] exemptionibus obmurata dirat primum
postea pontificum statutum est Pio quarto postulato et omnium primo
permanens ab postea [illegible] vacatum pontificis in dicta diocesi degentium quarum tres attribuit-
untur pueris et promotis in summa aliqua minoritate ad gradum
sacros ecclesiasticum in Erfordia et Thuringia Jo[hannes] adiectam nobi-
libus quam ignobilibus similiter graduatis attribuuntur diu postea
prouentus et in diocesibus nostris vocatum qui postea tam
minutum quam separatim diocesibus distarent ad ordinis promouendos
examinarent postea admittuntur summaque diocesis ad sese postulatos
tenuitatem [illegible] Cetera deus pauperis infra annum a diocesi possint
Restat quod sed magno proximus Ruo Hildesheim et pede totum Regium
adpropiatur remedium Considerationem non tantum quod diem sed etiam quod ad
reformationem morum Comminatum [illegible] et inquisitarum Hildesiensis ad

toutz autres priuileges franchises et immunitez appartenant aux bourgeois et habitans de dict pais et subiectz et mesmement des inquisiteurs susdictz de la foy, aux officiers et toute la iurisdiction de leurs prisons et officiers et toute la puissance a la iuste requeste de leurs procureurs et officiers desdictz inquisiteurs et generalement de tous les bons et fidelles subiectz du Roy en vniuersel et particulier, sans aucune reserue de leurs corps et biens au moyen de ceste vnion seulement et en faueur de Dieu et la saincte foy catholique que (laquelle ilz pretendent de maintenir) seront grandement interessez, mais aussi la cause du Roy nostre sire seront amoindriz et luy en hazardz de perdre tout son estat a cause que les trahistres ausquelz lesdictz pays et villes frontieres pour assiegez seront abandonnez et les garnisons de celles frontieres pour assiegez en pourroyent inuiter a continuelles saillies Bruxelles et aultres semblables Nont aucuns si non une horrible confusion et desordre de toutes choses Nont aucuns toutes les choses bien considerez et premierement debitement considerez et prenantz esgard a la preseration a laquelle nous sommes appellez et au debuoir auquel toutz fidelles vassaulx de sa mate et singulierement tous gentilzhommes sont tenuz (ces choses a nous offert sont assistans a sa dicte mate pour par elle prouuoir et pourueoir aux remedes conuenables pour son authorite et grandeur du gouuernement au bien et salut du pais) auons estimé et de fait estimons ne pouuoir satisfaire a nostre debuoir si nous nous obstinions aux dictz inconueniens et quand et quand tascher de pourueoir a la seurete de nous biens et redemption a fin de n'estre exposez a un peuple a toutes rues qui soubz umbre de religion vouldroient s'emparer de nostre sang et de nous biens A raison du quoy auons aduise de faire une saincte et legitime confederation et alliance promettans et nous obligeans l'un a l'aultre par le serment solennel d'empescher de tout nostre effort que la dicte inquisition ne soit rendue ny introduicte en aulcune maniere soit directe ou indirecte soubz quelque couleur ou coniuncture que ce puisse estre fust soubz nom et umbre d'inquisition visitation plaintes ou aultre quelconque mais du tout l'abolyr et deffendre comme pareillement l'edict de reuocation du tyrannique de Naples deuant nous yeulx esquelz l'ont bien resisté au grand soulagement et repos de tout leur pais

Protestant toutesfois de bonne conscience deuant dieu et toutz hommes que nous n'entendons en sorte que ce soit d'attenter chose laquelle pourroit tourner ou au deshonneur de Dieu ou a la diminution de la grandeur et auctorite du Roy ou de son estat Ains au contraire que nostre intention n'est si non de maintenir ledict Roy en son estat et conseruer tout son pouuoir et soueraineté tant qu'il nous sera possible a toutes fidelles et humbles subiectz moyennant fortune et particulieres Laquelle confederation et alliance nous auons promis et iuré et des maintenant promettons et iurons d'entretenir sainctement et inuiolablement a tout iamais et en tout temps continuellement et uniformement tant que la vie nous durera prenans le souuerain Dieu pour tesmoing sur nos consciences que ny de fait ny de parolle ny directement ny indirectement de nostre gré et volunté ne contreuiendrons ne ferons que ne soit Et pour la dicte alliance et confederation

ratifier et rendre stable et ferme a jamais nous amez feaulx et ligez
jurez et promettons l'un a l'autre toute assistence de corps et de biens comme
freres et fideles renoyans tenans la main l'un a l'autre que nul
d'entre nous ou nos successeurs ne soit regardé ne fait traicté ou
poursuyvy en maniere quelconque ne ait regard ne aucune bulle pour aucun
regard ou procedant de ladicte inquisition ou fonde autrement sur
les dessusdits tendants a prejudice ou bien a rupture de nostre confe-
deration et en cas qu'aucune molestation ou poursuyte vous fust
a aucun de nos freres et alliez de quelque qualité ou de quelle maniere
que ce soit nous avons promis et par ces presentes promettons et jurons de luy
assister en tel cas tant de nos biens corps que de tout ce que sera de
nostre puissance sans nul esbargne et sans deguyser ou subterfuge
quelconque tout ainsi comme si ce estoit pour nos propres affaires
d'entendants et fortifiants bien deuement que ne pourra de nul pour
nous departir ou absoudre de nostre confederation la ou les dessus
molestateurs ou poursuyvants vouldroit contraindre chascun desdits poursuyvants
de quelque autre couleur et pretexte comme si ces ne pretendoient
si non de la rebellion ou autre semblable raison declarée quelle qu'elle
soit mouvement qui ne nous conste vray semblablement que l'
occasion est prouvée de nul estat suffisant d'autant que nous
maintenons qui en tel et semblable cas ne pourra estre pretendu
aucun crime de rebellion non que la pointe procedast d'un sainct
zele et louable desir de maintenir la gloire de Dieu la cause du
Roy et repos public et l'asseurance de nos propres et biens
dependants toutesfois et promettons l'un a l'autre et aurons de nous
en toutes semblables deportements se regarder au commun advenir de tous
les freres et alliez ou des quelques uns qui a eux seront dyentz
a fins que nostre union soit doresnavant mieux maintenue et que ne que soit
fait de commun accord soit tant plus ferme et stable en
toutes urgences et asseurance de laquelle confederation et alliance nous
avons mutuellement et reciproquement les traictez nous du serenissime Duc
regnant du tres et de la tres commune ligue et confederation de nos
confederez et de tous et comme telles qui regardent que telle est
nostre arrest et resolution Les susdicts traictez mutuellement que par la
vertu d'un chacun de nous maintenue en une ferme constante et
nous donne tellement de l'effect de prevoyance et discretion qu'estants
tous jours gouvernés de bon et meur conseil nostre liberté soit
archemise a une bonne et honneste issue laquelle se regarde a la
gloire de son nom au service de la sainte du Roy et au bien et salut
public Et est

Notum sit omnibus presentes nostrum presentium
et futurus Quod nos subscripti nos obtemus debite et substituente
memorati et informati quod ostrandi aliquot et quelli modo bene affecti

f nos corps que de

f punir

t ergo est publicum

tt tacent Cardinalem qui Burgundus

Dyocesi antedicti Jesum Humillimum et suppedaneâ suâ natura nos sustinet infirma
constantia et ita nos pietatis distractionis et pendulatae mutuat et sumpsit
bono et maturo consilio praedicti regnum nostrum terminetur bono et felici
deum qui tendat in nominis sui gloriam regni nostri obsequium et totius
fiat ore verum in veritatem atq salubrem conclusum Amen

Habito igitur edictor audatium aliquot nubilorum suppedaneum tumulta
tim quae odio in illa sua atq agitatur inquisitum nomen unus usum
ne de Hispania in Belgium deducant, mutuabant sibi postmodum constitu
ut pondus quales da sit arripiat Citra annum igne Cum Ferdinandus
Aragonum rex Mauros subjugasset, eorumq; multitudo magna et Judaeo
rum degerent in illis partibus praestatum qui ad mediterraneum mare
vicinabant tumultq Rex in Christiani eorum numerum inferuntur
videbatq; tumultus Mauros et Judaeos ad fidem venisse dubitatum in
suam infidelitatem relabi, instituit tribunal inferum Inquisitorum
in quod doctissimi et probatissimi quiq assumebantur qui de istantibus
in fide regnos erudirent Cum vero circa annum 1530 per verbum Christi
annum invalescerent varia haereses, iam de his suspectorum et quorum ad
hos inferos delatum est, viri sunt omnes probatissimi et detissimi in
quos nulla vel timor, alicuius corruptionis quae missos inferum animis
quandoq; insinuet suspicio potest Procedunt autem hoc modo
Cum aliquis de haeresi suspectus est citatur ad synodum senatus vicinus
quem forte familiarem habent, teruntq; citatus coram eis nulla
ob dignitatem vel alias praerogativam de crimine vel delatum permissa
vigilibus, libere dimittitur; interim tamen a senatu ignorante do
nec aliquis denuntiatur qui se familiaritati eius insinuet et dicta factaq;
ejus observet Si quis vero ab aliquo de suspecta fide detractus
senatus diligentius inquirit in defensionem utrum vir bonus sit utrum de
minutia vel alia quam ob causam talis quid fecerit Si vero nihil
tale subesse animadvertit rem componendam nubem Si vero res
male sibi consentit et hic suborator fugiat, postea statim persequitur;
non solum praetor hanc tribunalis, quem Algnasilem vocat, sed etiam
tota progenies et domus illa perstantissimorum veterum fratrumtab
(quae ob eminentem inter alias dignitatem sola obtinet nomen Hermandi
ti id est confraternitatis) qui de suo sodalitio mittunt qui
rem inspectant exactissime, et omnes asciscunt Hominem rapiunt et in carcerem vel navem
detrudunt, et arrectis auribus hominum rapiunt et in carcerem vel navem
currentes rapiunt et secum Hispaniam ad inferum et poenam defer
unt multis supplicibus parentibus. Capto statim confirmatur omnia
perdite asservata, et bona sequestrantur Postea arrestandi modum
tur a commissariis et postea de remissa sua rogantur Cum in
tribunal perducitur monetur et hortatur rogatus agnoscat mysteriatae
peremissa atq diem praestanda, sed ubi omnibus fidem detrahat tacito

qui vetero parvulo ab
ad quartum gradum Christi
anus originem et nunquam ab
-ere esse debet

quo comperta frauder et
ad tribunal alienum
perducuntur

Galli edicto Remorantur
a primate Regis consilio
omnibus qui parlamentis pro
bato Hispaniam inquisitum
gnitam conati sunt sed
sero nimis

[illegible] Belgium [illegible] Hannonia Brabantia Flandria Zelandia Hollandia Frisia Transisalana Groningia Daventria Ruremonda et omnium
in his finibus Episcopatus Episcopi Abbates quique quarumcumque prelature muneris potestatis et dignitatis
maiores Ecclesiarum; Abbatie quoque quarumcumque prelature muneris potestatis et dignitatis
universe [illegible] habuit sic rata perfecte gratanter accepta; atque in unum [illegible] in Februario
anno 1562 Edmundo et Abbates Brabantie et quadraginta circiter
retro se ad Regem in Hispaniam egerunt. Quibus quoque per eosdem
a se tunc discessit sic datum quasi postridie missibus instantissime promouerent
iii quarum [illegible] anni elapsi ad Regem missi [illegible] probare nitebantur,
Articuli Regis et regnicole remittuntur et Cancellario Brugis distribuit
quod si fiat remittuntur ne regnum sedito et [illegible] oriatur, rubrando minis
persuasionis suis quas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
totius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[

En fine anni preced[en]tis Serenissi Rex de Hispania ad sororem suam gubernatricem Belgii considerato rerum praesertim in Belgio statu non minus necessarium et aliqui mutetur retra dicta tam vetera quam nova religionis controversia tantum et strictis sanctionibus et edictorum mandatorum via qua hactenus tam a Caesarea quam regiae Patre suo per memoria quam a se dicta et statuta sunt et firmata[?] se probe intelligere quod nonnulla quae antehac orta sunt et morbi augentur orta sunt de negligentia tyrannidi tate et dissimulatione magistratuum Proinde si qui inveniantur qui motum turbarum aut volent aut non audeant illa edictorum mandata debite se inde retinendo reddi et loco illorum constituantur qui plus animi et zeli habeant cum talibus motus multum rationabilem praetextum habere possit in regionibus ubi tot indigena inveniantur optime de Deum Catholicam religionem et principem suum affecti Porro sperare se quod si praefata dicta debite observentur multo rerum motus volent et retinus obviari posse omnibus nonnullis Inde mandat Gubernatori edictorum asserto magistratibus haereticae pravitatis in districtu sui mandat quod necessarium affirmat observantiam et inviolato religionis catholicae sua intentionis esse et praedicta mandato fiat et praecidat sicut hactenus facta est et sicut recta pars tam rivalis quam tamquam fieri debet Neque debeat hoc velut primum et obiectum in invidiam vocari cum constatum fuerit tam suo quam Patris sui tempore et nequaquam tot nonnulla de dicti ortum quin adhuc longe maiora et plura de dictam omissione fontem et causam habitura sint Proinde mittat sua Caesaream et omnibus modis optulentur negotio tam necessario et non patiatur quicquam innovari circa illud quod dixit tam assecuti ordi et cum progressu irrevocabile gaudium capturus sit Heldamus petit se suo mittendo et mandare Gubernatori et omnibus inde iunct[?] districtus et consilium Tridentinum petens (prout dixit) observantiam et in quibus dicuntur quae in decem sancta sunt quo ad reformationem nostrum personarum dissentientium et casu quo rebus huiusmodi dissentiorum diversum non admittebat velut et tam gubernatrix quam alii sui indies et migratus diligentia desiderantur de qua inpta praedictum consilium ordinata fuerint Quorum quando= quidem praemissa non tantum ad considerationem religionis sed etiam pubblica tranquillitatis plane necessaria sunt petit a gubernatrice et satagat circa providenda media quibus faciens ad dictum deveniatur mandatque Gubernatoribus suarum provinciarum et in hac diligentiam adhibeant sicut de ipsis confidit quod non omittent non solum quia tales sunt personae et obligati ad obsequium dei et principis sui sed etiam quia primum tales ostium Regis gratum cognoscere et sibi gratificari quae sunt utilissima futurum

Gubernatrix arreytis talibus a fratre suo literis ad singulas Belgii
provincias eorumq; comitia publica scribit in modum qui sequitur.

Quamvis Regia Mtas a sua in his regionibus inauguratione optato
declararit piam et laudabilem affectum quem semper habuit regia consta-
tinum rathoeira et antiqua nostra religionis et observationem hactenus
in his regionibus non solum per innovationem et reformationem
decretorum suorum his a Caesarea Mte Patre suo fidelis memoratorum
consistoriorum declarat per quas posset Rs vestra boni et principalis
tum in Ecclesiarum de Belgio dispositi constituit Tamen placuit
suae Mti proximis suis ad suos literas denuo nobis strictis declarare et
in memoriam revocare eum mandato et nobis proposuerunt et imperavi-
runt ea quae ad nos de eadem re scripserat Nimirum nullam rem esse
in toto mundo qua magis optaverit quam conservare rathoeiram reli-
gionem et in quatuor fundus suos subditos adhuc praeservare a variis incommodis
quae ob innovatam religionem in plerisq; aliis Europae regionibus exorta
videmus Unde quae diximus et praefata decreta omnia pene et subditos
observentur declaratq; se ruraturum et ad unguem observaturum qua a
Sacro concilio Tridentino et provincialibus synodis decreta et statuta sunt
praescripta quo ad reformationem rebus ab his vella contraventione et rebe-
llionis haeresium atiam pravi mores subditorum corrigantur Atq;
subditi inquisitoribus in fuerint sui officii omnis favor et auxilium declaratum
et praedicta inquisitio praeceptis sicuti hactenus fuit et in locis tam
civitatibus quam comitiis retinebit Quae cum Rs tam expresse
nobis mandarit diligenter ne tam sancta studia remaneant omittere non potuimus
quin ad vos scribamus Hab vestra subditos pro salute animarum vigilantes et
de parte sua magistratus severe mandantes et in praemissis volentati
divinae pro viribus obviantes ab his vella contraventione fiorenda vel perturbanda
Quam et volumus et de premissis retinendis subditis ob ingratum animum
provenire et ea servari curent sine vella dissimulatione sub poena prostitutis
Et ut praemissa subditi promovantur et conservantur volumus et mandamus
et in singulis civitatibus de magistratu nominatis unum (post tres menses
alio successuro ne perpetuo eidem onus grave) qui multa alia ad ingens
ad religionem quam et decreta praefata comitiis observentur qui omni tempore ad
vos referre subditi de rebus circa observationem divinam indigentibus
et in illis providentur serenitatem vestram Rem publicam volentatem Et ut
vos omni tempore certiores in premissis statum apud vos religionis habeamus
et mandamus nomine quo supra et de trimestri in trimestre vos de his
particularibus et ad longum retinendis subditis in rebus distinctis
accurate habetur ad vos vel ad praesidem et consiliarios ejusdem comitiis
qui vicis de singulis civitatibus reddent Quo simul etiam unum de praefato
comitio deputabimus qui de praedictis generalem curam habebit et vobis rem
suam eadem frequenter referet Datae 15 Decembris anno 1565

1565. Dec. 15.

Cum ira Hollandiæ cum multo sanguine omnium versatur ecclesiæ Catholicæ summe et compendium Regiarum præmissum scribit ad singulas sua provinciæ civitates tale tenore

Quandoquidem ecclesiæ a Catholicæ cum mandato vobis significandi quod Regia Majestas inter diversa omnium negotia nihil magis soleat studium quam ut Religio Catholica sancta tecta servetur suique sanguinis partium subditi pace et quiete fruantur et munimus sint a calamitatibus quas mutatio Religionis tali Christiano orbi invehit Quod decrevit et decreta tam Caesarea quondam Majestas quam sua in causa religionis vetuit servantur et compelluntur Quam quoque intentionem esse et fuisse vigilare observari statuta Concilii Tridentini et provinciales provisiones quæ ad reformationem ecclesiasticorum abusus vitia contraventiones et pœnita hæreticam pravitatem quam maxime videntur Cupit pradicta et fidei inquisitoribus in suis muniis directione omnis favor et auxilium præstetur Et et prædicta inquisitio pro possessione sancti Bartholomæi sancta est atque de jure removere et amittere debet Et hanc Regius edictis exposse mandat Quare et sua Majestas in tam sancto et honorabili negotio obedientiam vobis scribimus præsentes requirendo et de parte omnipotentis Dei vobis mandando et præmissa observare vel contravenire studendo sub omni in illis diversi contentis sicuti vobis alias ante sua Majestas in his mandavit distressum adhibendo per nos denuntiatum est Præterea stante observari curabitis ultimum decretum in causa religionis vigesima quinta Martii anno 1563 ante pascha provisum quantum ad obstetrices Ut non quod vobis innuitum est per nostras edictas tum cum retento decreto ad vos destinatas sic et diligenter notetis vos qui raro ecclesias frequentant aut debeas dominicis et festis Missæ sacrificio non interesse nisi Regia Majestas vestras edictas de data 29 Martii et nostras de 24 Aprilis anno 64 Et quia ad nos pervenit quod quantilena scandalosa contra venerabile abitare Sancti Baptistæum et alia indies magis magisque frequentia in platibus curiosis nanibus et aliis locis diruantur jubemus vobis et mandamus et cum talium petitiam habentibus omnibus compotentibus admodum competentibus juxta modum in vos qui hujus scandalosas festivas et christianæ religioni contrarias cantilenas contra decretum regis in publico cantare præsumpserint Ut et ab omnibus Regis mandatis diligenter obediatur mavere cura advigilabitis et dicta Regia Majestatis in causa religionis diligentius servetur præsertim illud quod anno 1556 publicatum est quod etiam postea singulis semestribus nova provisiones in notitiam adducitis et qui in omnibus omnino et diurnis progredient provisionum præscriptarum multa reprehendantur Valete Hagæ comitis 8 Januarii anno 1566 stilo novo

1566. Jan. 8.

Postea ne forte quispiam me de aliis ordinibus edictum habuisse existat aut putandum putet quod Ultra Hollandiæ edicta data sint 15 Decembris anno 1565 Hollandiæ edicta curia illis et appareat postridie 8 Januarii ejusdem anni 1565 integro fere anno et appareat ante reliqua servandum edictum

quibuscla oppositionib⁹ et molestijs per totum Belgium portare fuerint contra
subditos nouarum doctrinarum qua solum de deo originem duxerunt quod
immutatur nec sub tali pretexto forma alterius religionis introduci
tantus est horror et audacia populi non solum ab effectu verum et a
nomine huius religionis Notificationem nostre d. C. quod notum est
maiori parti nobilium quod tam Cesarea Mtas quam etiam Regina
Hungarie dicti patris Belgij gubernatrix populo declarauerint tam verbo
quam scripto inquisitionem predictam in Belgium non introducendam sed
reprobatum esse tenuit ab antiquis temporibus politum est Ceu quod magis
est posse Regna contra subditos suos diuersis cerimonijs et horis celebrant
et vel ab omni tali inquisitione liberari Circa huiusmodi declarationes et
promissa remanserunt populum in ostio et attendunt quid de eis statuet
sub varietatibus remmigrarent in alia loca ubi sine metu alterius inquisi
tionis degerent Unde etiam restricta est pax remedia negotiatio
et ciuitati sumptus bellici cum aliquo patria indigebat indicta indigenis
ac postrema preda futura fuisset inuadentibus Demum ad tutum
quo sua Mtas caute et depresse se vindicat et dicta tam Cesarea quam sua
in omnibus suis articulis de membris seruentur imperantur et deliberent
mandentur in omni rigore et sine ulla dissimulatione vel moderatione
et hoc artet inter dictum diem valde de quo dicta illa multa et
varia sunt cum etiam temperata et non extremo rigore in populis dicta
etiam tum tum temporis non erant tam calamitosa nec populus
ac principum subornatorum non tam exosi dicebat in nouitatem et nun
quidem Quo nec nolle de nunc partibus seruare et omne ac cohercuerit
inpetu omnia nolle reformare et in curia non posthum intelligere quod
sua Mtas de hac alind affectet quam sibi cauere et in populo
tranquillum agere et subditorum suorum rationem habere et ciuibus
singulis ne sua Mtas alio modo tractare inferat quam promisit nec
hactenus fecerit vnde sequitur harum rerum magnum periculum
periculum quod ex his fugam medijs et ne qui remanebunt in difficultatem
adductis ipsi sine dilatatione atque commodo relinquent et omnibus eam varia
per communitates de quibus Regem Mtem et dictum Cum alias mentem
parcius noui Praeterea dicitur mihi (sub reservatione) plane notum esse
quendam procurare qui cupiat precipitare omnia rerum statum
statis in turbas procedat patriamque consultum suum et negotium distrahatur
in aduentum Regis qui dicitur in hac regione aduentare quod optio fiat
quam citissime et esse crastinus ita negotium hoc disponat sicut procedat
videat tam Dimne quam sua Mtas commodo pecuniarum et subditorum
suorum tranquillitati et vide tasse quo pactum esset aliqua turbatio
remediis duis occurrant futurum esset Regie crastine quem alias
Nichilominus si Regia Mtas et tua C.a in opinione sua persistunt et omnia
premissa in omnibus effectui mandare quamvis quidam clare et quasi pre
manibus video istius hoc tempore non posse fieri absq magno periculo
totalis harum regionum ruina Cui sua Mtas si adesset forsitan nolendo
esset) malim si dicta negotia non differenda sed de quibus sit et ipse mo
dum aliquem substituat qui populi prouisionem melius inserat unus in
quibus continuo demum sit quam ego diuersi ne si discordia inter regimine

in partibus mihi commissis nascentur aliqua turba vel inconmoda et
ego propterea tradam in sinistram suspitionem et mihi in posterum de meritis
male audiant — Interim postea Regia Mta tua Cma rata esse quod
da qua — premissa non strictim quod potuit mandatis obtemperare aut
vindex aetas quam ad Christiani hominis officium prout opera mea adhuc
testari possunt et sua Mta tua (ut spero) pie deprecantium requirunt quod
pro suo sapientia me regere jubeat hominibus petulantium rerum principio parce
rendi donet optimo — Ecce si qua in his negotiis turbabo subortatur
pie juramentum quo Regi et his negotiis obstantibus sum mihi ipsi in
debitum addictus regredi non solum omnia mea bona — debitum etiam
meipsum remittam et tibi ac quos etiam natura mihi elegit et genuit
tendum — Vereor etiam tua Cma da quo dicta sunt arripiat sinistra
sua pectora tendentiam et haec mea promptiorem in meliorem partem
interpretari — Verti provinciarum abdo, qui Cmam offertum habet ad
sertionis sua Mta et ad pertrahendum omnia inconmoda in quo testam
Domino nostro Jesu quem post meas humillimas ad Mtem Cmam redemmendatis
vertor Cmam pie nos clementer dignetur. Bruxellae 29 Januarii a° 1565
Cmae Mtis Brabantiae

Prudentis et optimi viri ac religionum zelo et catholicum affectu vidi
posset haereticorum nostri praedatorum animi — jam tum reinpetuum
praepositum sed dissimulatum praepositum posset vere totius et tam
manifesta detestanda reprehenderetur. Quod omnia praetendat de turbet
monachos fraudem Dei cultum et sui similes populum ad humanidi
turbat detestandum et detestandum esse et prorsus non de alio nimis
de sua perpetua rebellione dum minas intendebat vasa obsequium atque
Deum et patriam bonestis debitis palliare. Ego autem tantopere
detestor et mentiar magistratum quod probe nostet petrellam talis
ordinem suas fraudes detegendas esse — Emunire autem non sunt
quod divinum numen mandata retinere et patrium sui testes minorum
non formidavit post aliquot annos in causa monachum monasterio
quod duntaxat monialibus et praefecto hospitalis mensa mox violato
rudentibus fugiendo parricida profanavit et deorum instituis
Parmensis arguebat fraudes hisce latebris fraudes latentes
ignava animo admodum restituit in hunc modum

Mi dilecte regnator ordini tuae litteras admonitorias cum quam olim mihi
federas demonstrationis de motu turbarum qua detestande absunt rasa
quo tabi illi arcanae Regis litteras remove desti in exactum adduxerunt
Deorum omnium probe memini et nota quod intelligo ad detrimenta pugnet
remanente perabitur in tantum aucta est et quotidiana et quasi cum quae
diem stirpis de optimis erant ad me delatis indignis inconsiderata illa
vana esse tam agnoscentia et quasi pro tribus sint et hypocrisi tam
ostendere nequeant — Unde remotum me necessarium putem hunc
remanere gubernatores prout stirpis fidei in dubium erunt vel mentis mei tantum
et ni remanere deliberem hypocrisi reundis ad talia inconmoda adhibendis in
praesentium absque nutu et gratis ac quotis jubere et sinistratum

1565. Mart. 19.

+ et præfectum Ludouicum fratrem suum et omnes magistros primarios instituendum

subditorum et quandoquidem veri prouidum animi vestri affectum et studium in vtilitatem Regie mtis et Harum prouinciarum redire nullo pacto dubitauerit quod superioribus omnibus aliis negotijs non differendo interesse poterit remouetur. Quod ipsum optimum reputauit per has literas expressim ad Hor destinatas perducere et Deum optimum precatur quod magnum desiderat 19 Martii Bruxellis anno et Deum

1565

Nassauius his literis rediens fratres de gubernatricis timore et rebus adgestis nouis statim rem ad suos agit et persuadet instituendum gubernatricis oblatum Brabantiae et libellum supplicem effingant; contra priores literas arbitrabatur quod et factum est. Denique ad libelli (qui non Halvo de his addunto gubernatrici responso (ac postillam vocant) fuerat et relatus est autem talis. Hisce supplicum libello et probationibus atque instrumentis ad commemoratis habita matura super illis deliberatione et facta ad gubernatricem relatione responderunt Quod ad obseruationem decretorum attinet contra haereses aliquot Regia mtas et Gubernatrix intentionem non fuisse nec esse supplicantes vel quemquam horum quemquam aliorum negligentiae in decernendis obseruationi Sed quia Regia mtas et sua Ecia edicta sancti sint pro conseruatione religionis rationem et quia aliqui iudices et magistratus non tantam diligentiam adhibuerint quantam facere potuissent nolint publicare admonitionem quandam generalem et premium in pacis pastoralem notantem sinistri frequenti usu fulminum et libertatem tempore Caesaree mtis quam etiam Regia antequam in Hispaniam discederet possintque praedicti supplicantes sua Ecia recte fidere quod vel quidem promissis offerimus suum cum diligentia adsequantur etiam nominatim Regi commendet Demum ad inquisitores quandoquidem non prodierint quod ab anno 1550 vsque in Brabantia exulent Centum (sequendo quod sua Ecia ipsis affirmant) declarat quod rebus Regia mtas nec fuerit nec sit sinistri etiam Regi ipse ad gubernatricem proposit aliquam nouitatem inducere sed velle et iura priuilegia et consuetudines Brabantiae inuiolabiliter obseruentur et quod consequenter supplicantes inquisitores non grauabuntur remunerandi et minuendi posse diligentem obseruationem decretorum et ordinationum suae mtis nota praesentationem supplicantium contentorum in libello contentarum

Deliberatio intentionum suae mtis non esse illud aliter obseruandum esse quam absque praeiudicio morum et adpellationum praedicta sua mtis atque etiam priuilegiorum vasallorum vicinatuum et subditorum sinistri timor tempore ad easdem praefatam scriptum est cum etiam exemplum supplicantibus si negotiorum non denegabitur

Et demum ad commissarios timor nominatos non aliam fuisse Regia mtis intentionem quam quod cum grauiores remedium contra haereses et obseruatio rationis religionis in dominationibus et sint bona fundatus sicuti bona cum commode ad pacem et reformatio morum redire facere intelligatur quod minus grauia municipalia et magistratus vicinatum in dominationibus adimant et grauiora atque etiam dum fuerint in communi consulant magistratus

Dñe assignato ad missus ad Gubernatorem Brandenburgensem [illegible] quam libellum supplicem tradidit ejusmodi orationem habuit quam transtulit de mandato ejusdem Regis Brandenburgensis anno 1566

Domina Nobiles convenerati hic verbo et alia omnibus rondstrons magno patris numero qui rebus se gerentibus hic presentes non fuit consentaneum ad obsequium Regis et communem bonum reipublicae vestram voluntatem offerre defuerat Cui cum omni humanitate hunc diem nactus quo dignabitur de modo dicendi structi arbitrata fuerit oportebit Dominae tuam Cam et in bonam partem illam accipiat

Veletenus Domina significatum est nobis quod arrogati simus apud Dam Cam rogare Dominis consiliarii et alia quod hoc nostrum consilium justum sit ad versandas seditiones et tumultus et quod omnium horribilissimum est nisi eas curemus nos et qui alium in principio assumpsimus odium et novae qui renunciaverimus et fidem imposuimus cum adstrandis principibus et regentibus tam Gallis quam Germanis et alia quod nunquam nobis in mentem venit et in totum contrarium est nostra fidelitati et officio quod juravimus tua Cae in hoc disturbio et remonstrationi Empyreanis nihilominus tuae Cae et nobis consulit et indicat qui tam misse diffamarunt tam nobilem et honestam societatem

Praterea intelligerunt Domini hic praesentes esse nonnullos inter se qui in particulari delati et gravati sint tanquam instituissent et gubernassent ad effectum adducendi praetatum maledictum consilium tam cum Gallis quam cum aliis et quae fidei alterae injuria nos afficiat putamus Unde et petimus Cam Cam tantum nobis bonique animi et favoris deferat et nominentur delatores et delati et injuria et offensa amputetur delatis tua Cae et reo et denique caveatur ejusmodi calumniae in quae inde oriri possent Certo scimus quod Tua Cae nunquam aequanimitas est et tam nobilis et magnifica societas est delata et vindicata tam turpibus factis

Ita vestrum exhibitum et dictum pro nobilem dominum Henricum Brandenburgium libellum dominum Brandenburgensem de quinta Martii anno 1566 [illegible] nomini

Consideravimus pater amice lector quanto spiritu turpiat hic barbarus fratres suae renunciationis scribas notasse voluit qualem reverentiam calumniosus instigaret animis subditorum deque suos principes et optimos et potentissimos animadvertat quomodo malis artibus motum invidiae conetur bonorum principum animis Regis suis dare consulant quae possit vaticinium finem facta interpretari possint et veritati parati sint Quos caeteris vero nobis quibus nominibus possit insidiantur a Rege suo defectionem et cum detrimento principibus confoederationem in quo cum et tum et postea totus status suos turpiabit dedidicerunt possit discarent quam turpes, rimus sit et quibus poenis digni sint

Habita hac oratione Brandenburgensis simul etiam libellum suum exhibuit cumque verbo ad verbum atque de potissimum cuncta sinistre positus est subjungimus quoniam rem magni momenti et omnium sequentium tumultuum fundamentum putamus Habuimus autem duabus adjungebamus unum post temporis

Gallicum et alterum Germanicum utrumq; manuscriptum Latinum
Bruxellis per Mirandulam stamentium impressorem mensem anno 1566 pri
Decembris consecutum Gubernatorii et primilegium datum 15 May finem
anni trium[illegible] ante illum diem Galleri (Verbi tenus habitus erat inquit primilegium)
impressis quod tamen ad manus meas non pervenit Quartum item impressum
Diarium eodem anno pluribus nominibus impressum cum Expressis tamen Brederodiorum
insignibus vide supra ex Hessum Brederodium in area sua pavimento habuisse Extra
quæ addimpolaria titulum utpote authoritate nullam detinuimus magnum proclamab
sit variis exteriorib de singulis ad marginem adjecimus

Ma Dame

L'on brait assez que par toute la Christienté a tousiours esté et est
encores pour ce present fort renommée la grande fidelité des princes
de ces pais bas unies Ladite Signeurie et premes naturels en laquelle
tousiours sa noblesse a tenu ce premier rang comme celle que jamais
n'a espargné ni corps ni biens pour la conservation et accroissement
de la grandeur d'icelle Or quoy nous tres-humbles vassaulx de sa
Mte voulant tousiours continuer de bien en mieulx Si que de jour
et de mieulx nous nous tenons prestz pour de nos corps et biens
leur faire tres-humbles services et voyant les grandes termes sont ces
affaires de maintenant avons plutost aimé de charger quelque peu
de mauvais gré sur nous que de veoir a Dostre Alteze chose qui
ly pourroit tourner au desservice de sa Mte et quant a quant
troubler ce repos et tranquillité des ces pais Esperans que ce effect
monstrera andit temps qu'autre tous ses mesfaits que jamais pourrions
avoir fait ou faire a l'advenir a sa Mte restuy ly doibt estre
ygnoré entre les plus notables et mieulx a propos Dont asseurement
nous nous persuadons que Dostre Alteze ne se prendra prendre quelly
que de tresbonne part Combien donques Madame que
nous ne doubtons pas que tout ce que sa Mte a par ly devant et
mesmement a resté heureusement pourveu toutesfois et
Blanc les instructions et nouvelles
[illegible] l'enquisition
et l'estroicte observation des placartz sur ce fait de la religion n'ait
eu quelque fondement et cause estre pour contenir tout ce que
font l'ordre des Chanoines de tres-haulte memoire avoient a bonne intention
arrestés Toutesfois voyantz que la difference de ce temps a l'ancien
amener quant a ses diversités des remedes et que de ces dernieres quelques années
on y a les dictz placartz (non obstant qu'ilz n'ayent este publiés
en toute rigueur) ont toutesfois donné occasion a plusieurs griefs et
mescontentements Ce dictes la dernière resolution de sa Mte par laquelle non
seulement elle defend de ne moderer aucunement lesdictz placartz
ains commande expressement que l'enquisition soit observée et les
placartz publiés en toute rigueur avons donné [illegible] juste occasion
de craindre que par la mes seulement les dictz mescontentements viendront

a s'augmenter mais ainssi qu'il s'en ponera finalement en suivre
une esmeute et sedition generalle tendante a la miserable ruine
de tout le païs selon que les indices manifestes de l'alteration du peuple
qui desia s'apperçoit de tous costés nous monstrent a veüe d'oeille
Dargent regnissant l'envie et [illegible] grandeur du danger
qui nous menace avons mesgré a maintenant esperé qu'on pourroit
sigmer ou par les estats du païs seroit faicte remonstrance de
temps et homme a Sa Mté a fin de remedier et y remedier en estant
la cause de l'origine du mal Mais apres avons veu qu'
il ne nous a point amenés pour quelques occasions a nous
preiudiciables et qu'en pendant le mal s'augmente de jour en jour si
que les dangers de sedition et remuete generalle est a la porte avons
estimé d'estre nostre debvoir suivant les sermens de fidelité et
d'hommage absolues les bons subjects qu'avons a Sa Mté et a la patrie
de ne plus long temps attendre ains pluttost nous amener les
premiers a faire les debvoirs requis et re d'autant plus
franchement que nous avons plus d'occasion d'esperer que Sa Mté
prendra nostre admonitissement de tresbonne part voyant que l'affaire
nous touche de plus pres qu'a nulz autres pour estre plus exposés
aux inconvenients et calamités qui tousiours inmediatement pourroient
de semblables arriderats aians pour plus grande part nos maisons
et biens situés aux frontieres opposites a la proye de tout le monde
Considéré aussi que generalement un suivant la rigueur des droits
placcats ainsi que Sa Mté remmende pouvoir estre procedé
il n'y aura homme d'autre nom voire et non pas un tout les païs
de par deça de quelque estat ou condition qu'il soit lequel
ne sera trouvé coulpable de contristation de corps et de biens
et assubmetti a la calomnie du premier occupant qui pour avoir
part a la confiscation voudra s'armer contre les contenus des
placcats ne leur restant laissé pour refuge autre chose que la
seule dissimulation de l'offrande en la mercy d'laquelle sa vie et
estats biens seront totalement remis En consideration de quoy
avons tant plus d'occasion de supplier tresbumblement Sa Mté
comme de fait nous la supplions par la presente requerons
d'y vouloir donner bon ordre et pour l'importance de l'affaire
vouloir le plutost que possible sera disposer vers sa Mté
homme apte et propre [illegible] le quel en ne fait ne puisse estre
tenu pour suspect pour l'un admettre et la supplier tres-
humblement de nostre part voire et de la part de tout les païs
en generale qu'il leur plaise y pourveoir tant pour le present
qu'a l'advenir et d'autant que cela ne se pourra jamais

x sequentia usque ad verba non sunt in Bruxel: diam nec Brug:

sequentia usque ad verba non sunt in [illegible] diam nec Brug:

faire de laissant les dictz plaratz entendement de leur
veu que de là dependt la source et l'origine des dictz mouvemens
qu'il leur plaise de vouloir entendre a l'abolition d'iceulx
Laquelle se trouvera estre non seulement du tout necessaire pour
detourner la totale ruyne et perte de tous ces pays de pardeça
mais aussi bien conforme a raison et justice ainsi que pourront
faire apparoir par bonnes et vrayes raisons toutes et quantesfois
qu'il plaira a sa Mte nous en donner la charge Et afin
qu'icelle n'ait occasion quelconque par nous de nous en
rendre tresbumbles obeissans nous entreprendrons de
la bride de cet estat le tout a nostre plaisir ainsi que pour par
doubtons point que nos adversaires le vouldront interpreter
pour nostre desavantage il plaira a sa Mte de faire amender
ordonnances par l'advis et consentement de tous les estatz
gouverneurs assemblés a fin de pourveoir a ce que dessus par amendz
moyens plus propres et convenables sans dangiers ne trouble-
mentz Supplians aussi tresbumblement son plaisir
que tandis que sa Mte entendra a nostre juste requeste et en ordonnera
selon son bon et juste plaisir elle pourvoyer ce pendant aux
dictz dangiers par une surseance generalle tant de l'inquisition
que de toutes rigueurs et executions des dictz plaratz jusques a
tant que sa Mte en ait autrement ordonné Aussi protestation
bien expresse qu'en tant qu'il nous peult competer nous nous nommés
arquitez de nostre debvoir par ce present addresse si que des
maintenant comme des lors et des lors comme des maintenant nous
nous en desargons devant Dieu et les hommes declarant sitost
qu'autrement pourmement desirons estre rejoyes ou effusion de sang
par ce ayons en advenant par faulte d'y avoir mis remede a temps
nous ne pourrons estre taxés d'avoir rien mal si apparoist
Ce que nous prenants Dieu le Roy de A. et messieurs de son
conseil pour assemblez nostre tesmoignage que nous y avons
pourveu comme a bons et loyaux serviteurs et fideles vassaulx de
ce du Roy appartient Sans en rien rabattre des bornes de nostre
debvoir dont aussi de tant plus instamment nous supplions que
de A. y vueille entendre auant qu'autre mal en advienne Si
feront bien

Fait

Omina

Satis notum est quod per totum orbem Christianum semper fuerit et
etiamnum sit clarissima ingens Flandrorum populi Belgici atque suos
dominos et principes naturales in qua semper pervicacit nobilitas

notanda sunt Primo quod rex agendo pro se suisq; videri vellent in melio
Regie potestatis derogatiõ velle id tamen ita esse vere asseruissent
rex cum eyus fuerit obseruationi rathoeri reliqueris fidendat ratas
esse uoluit nisi non solum de consilio sui status de consensu non mane-
ris partibus sed omnium ordinum fieri quod non tantum est tuyus
mandatiõ de protestatione immediate premissa tamen sui status agendi
sibimetipsis regiam maiestatem vindicare nouerant cum ipse et alii sui
confederati ad hanc petitionem consentiendi minime unquam assen-
serint et prorsus non nisi ad ipsorum bonum tantum vel Regem vel
quod rathoeri ab aliquid petitis recipisse statuere Secundo
premia tamen obseruanda tuyus ipsorum hyperisis qui sub prestatu patris
fuerunt sui status et progenies (his) reputantur de tantum ibus tanquam
ab aliq commendandi Regum premonent cum ipse sint qui eorum rapina
et prorsus sibi struti conjecerunt debuerunt ista contrario pro se ipsis
detinuerunt Certe de tali suo facto regem monere non minus
est quod quam commodum fidelibus (quales videri volunt) subditis quam
remediat cum subuerta constructa (tenuis his) in Regem enhanctur
et rationem petendi petitionem prudens certior per se prouidat
Certe et stulti sunt Sapientiam qui talia et recte facta ipsi fauendo
definiunt et stultos estimant rationem quos tam agendo absurda
eatenus posse putant

Cuthe dei qui Brabantie in oblatione prefati libelli supplicis adfuerunt
notantur primum de Brabantinis Dñi de Boetle, de Rumey, de
Rioux, de Molen, vande Merch, de Carle, de mont S Aldegonde
De Hannonia Dñi de Audrigni, de Orgelet, de Villers, de Croisilles
de Cholenise
De Luxemburgo Dñi de Cistelle, de Grame, de Dolcan, de Malberge
De Artesia Dñi de Corbeque de Donchan de Longastre de Asundes
Hollandi et Petraperosis Dñi de Assendreft, de Langerank, de Duyn:
Namurensis Dñi de Brandenburch de Comindenaye, de Thelly
de Barquesende
Geleri Comes Schwarzburgius Comes Culemburgius Dñi de Wee de Pow

Flandri Dñi de Cauberque, de Dampierre, de Walberque et alii inde quos dam
quibus terrarum angebant stirpis
qui sunt pro se velle Regem mittere rathoeri qui sunt tantum pertinere intendi sunt malitia quam ingenerauerunt quod ab Anglico et
quidem et alios se ruinam ista alios errantes Gallicis Regni videri volebant tendere libertatis et patrie Regem patrie tenere Gallicis, quidem
et Parmensis ceteri defuncta et pro regem mutari nec alium talia velle debuerant pro me esse videntur debere, certam, mentis et Cal
mutuis defuncti Quam Ruard tales rationem nec debuerant me rationabili de morte posita ad Regem pertinuit sunt

de carta pro regia dotandi Quam Subernatiue non parum considerata non solum et honore libelli et petitionis in
mutuis stamineis alias non de cautiosa et modo et imitetudine obventionis et apta ar
stetuerit pro rationis dum valeat
mentis prouisis sum valeat
vult et addito animo ultimo esse
Arras et inter pacem et Regem
et defunctorum confederati Regis confidentie et amici adhuc et quinto hoc verborum forma vera

Quod dementiam interpretabuntur
rem pessime vertebant

confessa clarum remuneratione
cabit animata est Madame or dn prendt pas tant de bonne vie ne
sont que de gens Est Dña sue sit tam de hoc negotio sollicita
cautum se de et possunt de windsor
nolebant renuntiat dissen
nauit cum sue de sue
facto non ausim affirmare
quod cum ipsius libello Subernatore confir
natio esset a vero animo animata et vera Hac verborum forma
non quidem absonat hic confederatis imposita atque qui ad interfectionem hellum
portabant quod plene obtenti parum interesse putarent utrum in foro sub simili
redderentur an in agro sub milite tradidissent cum vel plene ad mentem adiuta esset

Quo[niam] libenter sua C[elsitudo] negotium Hor[um] Regia Au[ctoritate] recommendatum esse quod facto
tradat fuggeri auctor constituisse proposuisse et intendere utrique momenta
in antiqua religione ni[hi]l obsequio observanda sed omni sua potestate
vendam tranquillare et defendere statutum per suam C[elsitudi]n Bruxellis 6 Aprilis
anno 1565 ante Pascha

Sabato tam favorabili responso facta mentionem ad Gubernatricem confluebat
Domina Dixo quod C[elsitudi]n tua nobis dare placuit Responso omittere non potuimus
quin gratias agerem[us] celsitudini tue quod gratia fuerit
C[elsitudi]n tue nra congregato qua in nullum alium finem fuerat quam in
commodum suum Et tranquillitatem ac quietem subditorum ad omnia mavertis
quietem et commodum animo optassemus quod data Responso cessare et
desistere fuisset Cognovimus quando quidem Sua C[elsitudo] talem potestatem non
habet qualem et habere optaremus unde etiam valde doleremus confidimus
serenitatis Vestre et rectitudinem quam tua C[elsitudo] nobis dixit quod tales
ordinatura sit tam magistratui et inquisitoribus et subordinatis omni
persequutioni prorsus remittere et inquisitionem mandatos aut decretos tam retroactos
quam nunc in causa religionis Domine sua cuncta inde alterius dispositionis
fieri nos quod attinet domina quandoquidem nihil aliud intendimus quam Regii
illud quod ordinabitur a sua cuncta de consilio et consensu generalium
ordinum congregatorum de antiqua religione Jurament nos eta arctavit et
tua C[elsitudo] nullam rationem quidem habitura sit et si quis quam aliquid
inordinatum vel factiosum ageret per tuam C[elsitudi]n et consilium ordinum
eius merito puniatur Et orato protestantes quod si aliquid incommodum
oriatur de quod absit provisum non sit quod ostium nostre patrie subiungi
timeremus ad quod tuam C[elsitudi]n et Hor nostrum obsequium eo arcto
et commendato habeat arripiendo illud in sua cuncta obsequium offe-
rentes nos et fideles et obedientes tue C[elsitudi]n ministros paratos
ad quidlibet sub omori in suo obsequio totos ac tue C[elsitudi]n nobis mandare
placuerit — En quo responso Hor obiter notandum est quem
pregnantes regant et nos nihil statuat nisi de consensu generalium
et communium ordinum id quod non favorem rationem et antiquam
religionem sed de illa et ipsa generali ordinum de qua est sua dispositionem
subiungatur etiam quo ad totalem nec partem gestarum abrogationem

Confederati dominum unanimi grato animo benevolentiam sibi a Gubernatrice
prestitam predicare admittunt plane contrarium ostendunt dissimilia
tres obligationes actus etiam libellos in quibus longe aliter omnia exhibentur
atque acta sunt calumnia hactenus adnata unde indignatur Parmensis et
dicens quorsum Hor tenderent nolint singulariter non solum authoritate omnia
movere nisi Bruxellis opposite etiam primo et talibus libellorum via pandere
debitum nec certior et ab eis se rationi admoneretur — ordinum etiam ex singula
rum provinciarum gubernatores et senatus Hor de quo mentio insit singulas sue
provincie nominatim — de quorum etiam arcanum Hor subiungo

Primum Anxiarum primus Crassonius locumtenentes gubernatoris prefecti et consiliarii
ceteri in Flandria Zelandia et Frisia Quibus strenui et prudentes
primum Parmensis gubernatrix mira modestia quo tractatus et finis libris sunt
12 Junii mensis datis dolatum exhibet ad suam C[elsitudi]n jam nunc varia adornea
ria et negotiis esse confectas et distributas libelli singuli et 5 Junii oblati

* Dato Hor responso Parmensis et
reliquis Brabantis ad
singulos provinciales destinati
in Hanc formam Quibus distinctis
et pariter animi exhibet me
Gubernatrici intelligimus quod
aliquot nobiles Belge absentant
sue C[elsitudi]n adhesum suppeditant quo
potuerunt et in quibus et dicta
sua cuncta in causa religionis
tollerantia et de consilio ordinum
Harum provinciarum super Hor
norum decretum constitutionibus
et quod sua C[elsitudo] dicte restituere
responderit suam C[elsitudi]n ad Regem
cursum missuram et dicti status
tenore rati quo pacto[rum] sed ex
ottimo suo statu charturam ordi
ne mandatum velit recipiendo
stricto hisce quod sequendo erat sua
C[elsitudi]n mansuetudo
tres Regis responsum quoniam
et in decretis retro[actis] minuit
quo ad religionem pacificatis in
omni modestia et discretione absque
in Belgio restaturos et si quid
a[d]versus accidat tales retrorsus nos
a[d]versus Hor nuncium
Hagis 15 Aprilis a° 1566

* Confederati dominum unanimi grato animo benevolentiam sibi a Gubernatrice
prestitam predicare admittunt plane contrarium ostendunt dissimilia
tres obligationes actus etiam libellos in quibus longe aliter omnia exhibentur
atque acta sunt calumnia hactenus adnata unde indignatur Parmensis et
dicens quorsum Hor tenderent nolint singulariter non solum authoritate omnia
movere nisi Bruxellis opposite etiam primo et talibus libellorum via pandere
debitum nec certior et ab eis se rationi admoneretur — ordinum etiam ex singula
rum provinciarum gubernatores et senatus Hor de quo mentio insit singulas sue
provincie nominatim — de quorum etiam arcanum Hor subiungo

Primum Anxiarum primus Crassonius locumtenentes gubernatoris prefecti et consiliarii
ceteri in Flandria Zelandia et Frisia Quibus strenui et prudentes
primum Parmensis gubernatrix mira modestia quo tractatus et finis libris sunt
12 Junii mensis datis dolatum exhibet ad suam C[elsitudi]n jam nunc varia adornea
ria et negotiis esse confectas et distributas libelli singuli et 5 Junii oblati

per aliquot nobiles Brabantie in quo quidam deprehendit contra magistratum
et statuta in consistorio ubi ipse ratione alio modo quam ille
suggesserat in veritate contenta et quod pretiosa munera aurea argentea passim
solebant alicui senatui quam rationi ad certum suggestionum vel qua
et pulera quidem et hominum publicum gratia turbari et commodo et
communis gaudium fieri et alienari posset ab obedientia amore
ostino et affectu quem Regi superiori suo principi et domino naturali
debebant et ostendere tenebantur. Item est quod de mandato et
ipsius
prefate sue C^ms nobis transmittamus pro presentis deliberatum sue
regiam predicte suggestionis et rationis et alias multis revocato
facte quam disseminate vel adhuc diseminande. Deinde pro eam
diligentius studium et diligentiam certe rationis absit vello omnino differri
Valete et Vigila ut scribitis post pascha et date subsignatum Bruxelle.

Item certum est majoribus quod dato uno premidendo plura statuta subsequun
tur post Brabantinos dum et nobiles statuta cum alia suggestionum adsint
quamvis ipsis generalis nota non contenta generalia deminuere, ignorant Hartforma

Prelati et nobiles Namurenses remotis cum omni reverentia asse
runt quod coruscantes Dominum Barrensem gubernatorem certa parentum
impar admodum ad rationem regiminis et gubernationem hanc regnum pulcer
rari fuerat certum eum in cum finem a Candalibus missum. Ergo datorum
confectum et postea per Regem auctoritatem confirmatum cui etiam prefate
dominis movet obviare non verentur inde quo alicui pro aliqui indevoti
hodiernum mandatur quam hactenus factum est. Sed quando quidem a
primis annis pepercit Regie sancti nobis constituere gubernium cum
prefato dicto aliqua reassumere congregationem de quibus aliqua possit
videri nominati non audeta unquam in regimen Namurensis sine presentia
sine etiam in futurum si gubernet certum adventum intendebat. Deo ad
eam C^m reverendis sanctam suggeramus et videat nobis fuerit instrumentum
quo declaratur quod Regie auctoritate et eius C^ms intentio fit quod ad requirendum
predictum mandatum nichil fiat quam forma Item deinde et per ingeratur
tam Regios quam suorum plausibilem consultos regis de magis quod hucdicta
conditione prefatum dictum gubernatum est atque vota fierant suggestionis
quod in posterum obedientur Regie et Dne C^ms voluntati.

Item hec quoque jam nobiles solent sue etiam directionis et prerogativa abbatis
in strenam providere qui cum sive de nobis obgarita nobilitate ad tales officio
Regia munificentia ingeratur obsequii sui officii quo deo obsequi gratiandum qua
Regi tenebantur obstricti sunt parentibus a quibus auctoritate directionis regiminis
et absit insolentia in tumultum abstrusi erant contra deum et Regem
a quibus assumpti erant confoederare non verentur. Sed adeo in odium
erant confederati nomen magistratus quod non mansuetudinem hominum prelati cum
displicentissimis sunt moribus consuetum duci deberentur

27 Martii Magister Petrus Clemanus Hadriani prenotatus pro Flandrie
magister et deputatus Rumoldi Rhyngensis senatui Flandrie de Hibernia
Ci articuli ab eodem approbandi 1 et magistratus civilis regiminis continue
sint parati ad faciendum approbationem prefatum 2 etiam absente magistratu
et nomine dicti nomine presentis ad scabinos ducis citandi 3 tam intra domos

+ ad quos nominatorum est Regi prelatorum confirmatus

quam extra castrum etiam in quibuscumque aliis locis absque [illegible] summaria cognitione causarum in scabinum scabinatus audientia dressiastrum Sidoque tali nomine quelibet mora interponatur. Capti autem statim tradantur in manibus magistratus aut deputatis in domo carcerum quem posse assignabit quilibet magistratus sic creatus omni auxilio tam per se quam per suos ministros. Et [illegible] generalem commissionem habeant ad hoc absque quod petendum sit consensus a magistratu vinculi in singulis articulis et magister aut commissarius vel notarii eiusdem valeant arrestare sine presente sine absente magistratu seculari. Capti a magistratu seculari de causis haereseos pronunciari non sunt non tamen detinebuntur antequam a audientia dressiastro ipso sit vel magister denominatus et post causam cognitam [illegible] debite duxerint et a consulibus absolventi sint. Et [illegible] et viatores seculares tenebuntur ad petitum magistratus in mittendo quos audiret vel examinare constituerit. Et magistratus materiales habeat domino qui alienus in vinculum habitatum venisset. Tamen quotes magistri fuerint magistratui remunerare tenebuntur et ostium sue jurisdictionis contra infractores [illegible].

Istis hiis articulis flandrie contento ad parvenisse advenit cognitum et magistratum ostendunt [illegible] libellum supplicem studio in alio belgii provincie [illegible] iurisdictionis non esse inde parvenire et plurimi de flandria alio habitatum migrent magno negotiationis damno et vinculum nuncupato [illegible] ignorantia regis et permittat posse ut secta inquisitionis morbus libertate et consuetudinibus et in totum abolere et cassare magistratum statum quo ad carcer etc. Ideo parvenisse plane contrarium et magistros dressiastros inferiores ne se immisceant inquisitioni seculari sed illam seculari magistratui relinquere integram. Quare rex permittat et flandria magis quam alie provincie inter dicta magistratus aut dictorum rigore quandoque duceantur tamen sic aliam intentionem non habuit quam perseverandi in antiqua et rationabili religione et primitus sue [illegible] bonis statutis et antiquis [illegible].

Respondet Gubernatrix, quandoquidem breve supplicum est ad magistratus et in postremum diserte et modeste procedant in hoc ostium esse dum rite gestis ordinem amittat et casus quo evenerat aliquid quod dicatur posse de ostium sine gravi inconvenitate non posse dissimulari et prout Gubernatrix de hoc referendum faciant et posse de consilio assistentium suorum pro ut de regentia dissonat. Mentis sunt et ne quid in do putent et causa [illegible] non sint. Ideoque per hoc scitis partium videri petitioni supplicantium.

Datum Bruxellis 10 aprilis 1550 ante pascha.

Cum tali responsu Magister dixerat mihi sibi parendum quantum ad huiusmodi [illegible] dixerat, quia partis illam belgii partem ita haeresi infectam esse et flandriam. Ideo dixi motus parvenisse de omnibus nisi non [illegible] quia et posse continuo quatuor satellites [illegible] quotidie indigeat assistentia brachii secularis [illegible] flandrie generalis cum duobus aliis satellitibus. Unde animatus post continuo transiit in insulam [illegible] Hand zwevel Bruges hasselt [illegible] ubi mandat quendam haereticum [illegible] et de ejectam a suis finibus absentium [illegible] in [illegible].

Sub pretium sterilis rium Angusta Vindelicorum nuperrime remissa pugnatur
Magnificamus imperiosum quandam hyperbatonem, qui obtinuerunt Belgæ hæ-
tenus, ubi requirentur de puberatione romili Tridentini et de magistratu
Hispanico in Belgium inducta postmodum et Cæsar persuadere nitatur
Hispanicarum vel Belgium inducta postmodum et Cæsar persuadere nitatur
Hispaniarum rex et denique abstineat a profundo sanguine innocentium
proorum et fidelium suorum subditorum (hæ calumniosa nominabant) ne
forte in dei indignationem incidat dominus Burgundica. Deinde et artinita-
tem suæ stagnantes retra Belgicam Belgicam extendi demonstrarent
stirpi movent Imperatorem et in illis remotis diligentia et stagnantes
inquirat de controndissis fidei neq minimum tradat qui quidam diam
tenuerit in utramq partem relaxarent

Abominatur quæq a pretiosis libellus sive tractatus de iure quo regi Philippus
possideret provincias Belgicas in deq ostendere intuetur posuisse nisse
titulo occupasse comitatum Hollandiæ et principatus rebellantes omnes Brabantiæ
congestare quod certo haberent ius per feminam quandam vel hominem in quorum
rum statuerunt remunerandus deat bene de remuneratione militis et sanctionem vero
Regi deposuerit Bavaro assignant et cum rursus sive adsignarent et
in Hispaniam remittarent Brabantiam vero assignant actui et de omni
genere sibi remittarent regni sui Belgici qui sic dertabant tam fideles subditi
Quin etiam ne rursus religionis instarta abiret dicto programmate posuit
vendebant quod tributis Hanseatici obtulissent Regi Hispaniarum tributo
vendebant se tractaturos et toto Belgico invent sibi gemis et florenis vendebatur
sibi ad ecclesiasticos vendebat ne prædia primarium quæ munera possidebant
devestirent oblata magna pecuniarum vi obtinuisse a Rege et Hanseatici ne
adulterentur et hinc ostium fauces et hortatus solemnis mendatio quod ne
rogitatum fuerat unquam gravidam retro iniquitatem et agend vulgus remittarent
possim reamante posteros animum relem futurum si magnus rursus tarda
absent quasi diuturni statuq frumentum remittissent Qui subsequentium
annorum detrusus pinnulosa raritate hor Calumniatorum progressorum agrahe
minus refutavit Qui per tantum per iniquitatem detrusionis tirannis
populum in rathoberum religionem instaurent statuq duxato libellos famosos
retinent et rantiorem adnitentur quæ diuturne et institutis detrusionis sarramenta
Christianæ religionis et prædicationem sarcam Hungaristiam irrideant
Quod posterius apparet de dicto fraude hor adnitentes hor tenuere Triumphi notis
sit et manifestum quod ob famosi libelli et innumerosa fraudata nuper sub pena
rapsis prohibita sint non solum contra remissionem vel dissimulatis vel
etiam illos qui inducta contrarium non adnotarent vel dissimularent nec
et necessum non vindicaret. Relegato nuncio dicto de hor prædicatione religionis
quia ab aliquot annis progenie Regis nominibus Hispanicis hominibus ausi sunt
primitivos libellos remissionem primum quidem contra pontificatus pertinaces
aliquas deinde vero de malo in pejus progressionis illorum hæc nuncupatos
etiam contra decretum sacrum nostrum Dunensem Harmensem Belgii vicis
nisi gubernatorem et contra generalem provinciarum motionem contra
postremum regionem (Regium) præsentem et quod pejus est contra veram
Christianam religionem quæ vetus per tales calumnias et pernicaria
sanguinem populum funditus et a patria Belgica religionem et nostra obdurata
et detrusis prout ad tumultus factionis et turbas remunerandi
pecuniæ quæq tantum si ex para parte promptæ remedio non occurrerentur
Deinde vana pœna in contra factum statuuntur et præmia delatoribus
decernuntur Datum 1a May anno 1566

Curavit quæq Parmensis et hoc tempore per totum Belgium publicarum primum
quod effectum fuit regni 22 Cum in antiquo edictorum decreto de dogmatibus
aliquot ab continuos certum datum esse ad studium et artes publicarum rursus nuncupat
rum Adrectus hospes adhibet dictos Christianos insignes sanctos et Christianum tem-
crarum St Salvatoris posita remunerator habitans et deinde idem remittens magna
Belgium publicarum fuit a domo vinea pro continuos aliquot dies

Quod in Regum hor numero alias ut audivit in suis studiosis
promptos rationes quæ et
consiliarios quæ primo
quidem tenere possessionem
nominatim tradunt non
vendebantur

Harmo ordinat
ii Zelandiæ stipendiarii par
monitis ad vos Belgii
hispanos et illos publi
tarunt atq in alios finitis
in Gelderland remittens
pronunciat indictum
fuerat rumpi in octobri
ordinis ordines Gandavenses
ctam astrodissent
et illud pronunciarunt
venerunt sua ubi ordo
in contra illam primum
et alterum publicabant
primum humana ago
debeant
habeant eta et pro
inserta rium magnos fides
et Hispanos pronunciat
astabat dissidium
sint Sic ne Germanos
quorum attendat pro
sint nisi ne pro
mium ad monasteria et
malos detrahentes et
alterius esse

Subdnatore nr̄ qnd̄ dar̄tur erras̄tu sertarē nouas turbas q̄rtand. sub initiū
mar. exat nr̄ Bisuam Marzionem montiū (sm̄ portus) ad Zoman et
de Montagnū psonas in quibus mihil remansit potuit confoederat et rebellium
et thesauris sibi oblatum nec tm̄ quod rendegrat Regi praesbatur — Interim
vero nr̄ qua fuerit mutatio sub Regis mtis benyolentia Subnatore de consilio
Subnatorum equitum andi vellent et donatorum remisit quendam
Diarum moderationem continuerūt arlos q̄ inter quos praecipui dicunt
Nr̄ qua Diarum remanentia et correcta regulationis fuerint Nr̄
adnullentur alterius religionis exercitium quam Castolicē et Romanē
Et introducendi de nou vendendis bonis vel habendis haereticorum libris
statuatur Et edictū abstineatur disputationibus de causa religionis
qua premisit inter indoctos et laicos habebantur — Et ne scandalosa
contra religionem vel detractiuos proponantur vel scribantur Poena
haereticorum qua hactenus fuerat confirmata et denuo est statuendum in futura
Et haereticorum communationes atq̄ in posterum synagogae essent penitus vel
Diarum seu librorum congestarum et scriptorum famosorum autorum
et disseminatorum et qui non scandalose agentes — bona et vita priuilegium
concessis tm̄ gladio feriantur — Et de communi plebeiorum singulorum
et sedenti sit refrenatum et haeresim adquirent per dogmatizare
arripiantur salua bona in edictum pollantur sta tamen et de bonis
sub vel post testamentum vel post donationem inter vivos decernere non
possint — In edictum articuli addant regulae petantur si tertiant
aliquos indigenas contingunt bona sua privilegium Qui alibi in
Belgium habitatum veniunt non admittantur nisi religionis testimonium
bona vita testimonium habeant a Parocho et magistratu loci ubi
praecipue habitarunt Et omnibus inferioribus suis sit haereticis in
edictum pollere Omnes subnatores senatores iudices magistratus
quicunque tenantur de seruanda catholica religione et hoc docere sub
poena privationis sui officii et absq̄ ordine juris nemo ad talia officia
admittatur Et diligens cura habeatur de libris imprimendis ven-
dendis domibus scholas et studiis magistris ne quid in his haereseos seminarium
labeat

Praemissis articulis subscripserunt Ordines Artesia Hannonie Flandrie et pleri
que Brabanti quam Antuerpiam cum admissis Hactenus negotiatio tumultu
et oblatis libellis requirunt ne arripientur Quod factum (ut dicebant)
a Cardinalibus # Hollandes quidem de illis verbis nihil curant Subna-
natores attamen ad quos missae non sunt obtrudas subscribitas

Hactenus cum tam ob responsum ad supplicationem Nobilium quam etiam Brabantiae
novum Flandrorum alacritas diu lugerunt remissum esse et primum de causa
religionis vel inficiatur sed quidem pro sua consuetudine dextremum
primissum ordinandos qui cum inficiari tentarent remanabatur carnificum
poenis pro peccatis donant genus qui nos a tyrannide liberarunt Unde de
Gallia Germania aliisq̄ exulibus infantes supremis deamina omnis Flandria rumorum
torum in Belgium adnuciarunt et sine vello motu vel dissimulatione Hollandis
donec reperunt # Eta et mirabilium fuerit adverto superbi hoc randem quo Rex
prefatus sit magna sui dissolutia et dolore de se ipso dictum quotidie multos
sub nomine moderatorum aut praelatorum superiorum Flandrorum ex
varis provinciis in Belgium adnuere et simpliciter populum varis Edictum
adversibus inferior et Flandre Quod rumor tam perniciosa temporum dissimulari
non debeat ideo ad conservationem dicimi honoris religionis et

varie et magno numero rumor
inveniebat stadium armati ad
cum infidelibus inde ibi
terror essent

Hta et mirabilium fuerit rumor omni dissimulatione consilium qui Belgae ad hoc inducat ad
remota hyspi arripiatur Hinc moderatorem inducta Duo Parmensis pernicie
admodum consilio praesidium Antuerpiam diuturna deserunt et nisi desiderio
nassonius qui hoc sine ipso futurum videbat idoneo obtulet se ito utique et parisius
omnia rumpostura quae et Parmensis remisset rursus Hostium Sic quit in primis

publicæ quietis pturbatores omnium bonorum vindictas vndiq; ad
ipsos adducas qui intra limites sua iurisdictionis vel jam habitatum venerint
vel posthac venturi sunt et vos qui nup de transfugis murratoris vel probabili
vel veterum suarum opinionum esse iterum vel adhærere minime curabunt
et de facto tam de sua iurisdictione quam de principis Regis dissidere
minabunt et recusabunt quod etiam tenebuntur sub pena arbitrariæ
correctionis et si qui intra dies mediantes Hercules aliquam dissimulationem
vel dissimulationis vel remissionem quodcunq; ad pretensam tuitionem tendens attentaverint
statuimus in eandem tenebuntur et eo ipso carcere pro meritis sunt puniantur
Si qui vero prælatos vel inferiores magistratus huiusmodi tumultuantes
sedulo non arcuerint et prohibuerint seu prohibere non curaverint
vel dissimulationis vel remissionis Abrincatis 26 Junii anno 1566
Et quoniam alias Quamvis tam nos quam varias nostras
leges ad hoc statutis prohibita sint varietates congregationes et conventicula
de tamen non obstante victoriam est quod multos inferiores Et maxime homines
tam in campis et silvis quam etiam in pagis et civitatibus earum magnas
et immoderatas congregationes fecerit multos undequaq; etiam cum
fustibus et armis offensivis in quibus multi homines et consueverant
tractantur contra contra sanctam fidem nostram catholicam et religionem
nostram quietem publicam quietem pro qua singulos zelosos unusquisq; studere
in etatem salutis suæ debemus et regulare detrimentum quod multo
modo pati vel dissimulare debemus Edicto de consilio dicimus
decernimus mandamus et præcipimus Gubernatorum ejusdem ordinibus
et subalternorum omnia prædicta et ob remissas prohibemus et
interdicimus Sub pena quod ministri et præfecti contra eaque in
futura transgressores et contrahentes omnium bonorum
illos appendarum qui ita fecerint et manibus inferiorum tradidimus
rasis vero quos possibona non habuerint quos de corpore nostro ipso
loco flexeres qui grassatum possit proximum dabimus de carcere hinc
homines esse inhumanos petulantes fidelissimos et obedientes hostes
Similem quoq; penam statuimus in eos qui fenestras qui frumenta domos
vel agros suos ad hunc tumultuarium pertinebunt Quantum ad
negotiatores ministrorum et præfectorum hactenus si vos fuerint
sceleti fuerint et ipsorum obstinate in hoc persistunt inhumanos non minus
quam illos posse merito puniri et bona confiscari Jam quantum vero
dictos tumultuarios ordinamus pro modum provisionis et punimentur arbi
trio judicis qui inquirit an de juriositate eo arcessiant vel etiam
armati et prædictos tumultuarios defendant quos interrogamus in
vestem vestra detinendos nostras pollicitationes Volentes
et ordinantes et præcipientes consanguineis tutoribus patrissantibus et propinquis
vos tenentur vestrorum quorum pro sunt familiaribus vel suis curia
suppositis et primis pro vestris pro tutoribus curatoribus custodiendum et aliarum in quam
prædictis arbitrio primis vel imminentibus arbitrio mentis infirmitatem nisi ipsi
dormient de vestrum suo studio sollicitudinem et cura ut illi ad prædictos
illustres tumultuarios accedent Et ut volumus mandamus ne hinc tumultuarii
postea fiant detrahimus et si quis ab habitat detinuerit siquidem posse

interfuerit pro illa vera et pena immunis sit modo veterum se non arrestarum permittat et vero de fide et sacramentis sentiat ~~Denunciatur predictorum~~ omnibus omnino indemnis et fidelitatem veram debitam me talos renegatos retarus fiant ~~et~~ Datum Bruxelle 3 Julii anno 1566 ~~et publicatum per Hollandiam 21 Julii eiusdem anni~~

Delegentur hec petenda et summa optimi principis in reformanda tam altera religione fidelitate qui manifesto reperiunt per vestrum non fuisse quemquam harum omnes de Bergis proscripta sunt sic regum ~~ipse et~~ fuisse pendet inde et magistratus eorum qui ejusdem obtinent et indebitam principi debitam operam in executione decretorum non navarunt Unde pecunie confiscantur non possit illorum posteris restituti denique ne si ab illa deserantur sed postmodum Regem de vestris qui sua dissimulatione regem contra autoritatem sibi turbis moverunt

Hoc tempore delegatur libellus ad medium ordinis sub quo nominatim Cardinalis Granuellanus Viglius Zuichemus et Hondaletus Torrentis Lemnicus Parisii Menagii et magistratus qui nos Cardinalitarum privilegium et arrestantur tanquam qui moderationem tradita duxerant mira de privilegiatus Brabantie qua rex in sua inauguratione solemni juramento confirmavit et jurando stabilitur ~~stabilitur~~ fisci indemnis et ei remittis essa manifestis assertur quemvis Brabantie posse pro ratione inita tenui arrestare et penam adjungi de perditis Rex et jurarunt et mandatorum sua inviolate transgressor agere perderatur Edicta vero tyrannica sanguinaria et nunquam audita de ipsa perderentur Novavatio hec jurandi rerum rebus indemnitas reclamatur mutato tantum nomine hereseos in rebellionem Demum ad tuendum inviolandum asserte esse in hoc Brabantia delta quodo Hollandorum hominum qui pro atramento fide sanguine suo fidelitatem juravit sunt suggeratori publicum jurisdictio sta et videant quod Cardinalitia res ad voluntatem dirigenda sit

Hinc quisque videre quales sit hereticorum nostrorum edictorum dimittatur decretum de famosis libellis et posse in tantum contra venerunt et non tantum minoris afferre fidei etiam ad medium sanctorum aliquot nobilium et forte pena retare audant summos viros et qui erant quasi de corpore sui principis consistimus remunerandi etiam stellionatus artifices et de fide negues eligimus arrestandi imo et mandati sui principis quem est primum tradendi non veniatur de quod religionem conservare debet quam in sua ~~sua~~ inauguratione solam et pondus mandat et conservatorum se juravit primus futurus mi conservandi quod vestra harum nobilium calumniandi libido non dedit qui fenestra clamant regem sanum dentia in Brabantia minquam visa vel audita rumis posse Omnes nonstratos ramissa sint qui hereses nonas et mandatas primum indemnes tentarent pudorem et fuerit nono morbo nonum ~~vel~~ remedium minorum nulla regni inde fit principio flagitio opus Quisque an non sit ex Regem majestatem ledere perderentem fidei nostros et rebellem esse fenestra egestor a rabiendum tam religionis rem primum esse manifestis confundi rem posse et mire et milites obtinerent hereticos calumniamur sua pratica rebelles et fidei nostros esse sta et in malitia remunerat etiam in pena remunerandi debeant rebus se hoc libello manifesto aperetur vel qui obtulerat libellum suppeditem quota Anvers ad fidei nostros et hereticos esse quantum nos verbis rationem religionem et Regis manifestis obsequium indurent

[illegible] tempore in medio sit tum predictarum abbatum tum totius Ordinis ad Bregat in quo congregabatur constituto mense Anno 1555 qua [illegible] [illegible] [illegible]

et adiungit Quantum ad nona remedia de remissio Ordinum suggerendum
remedia sua C.lo iam dicit Regem de hoc rectorem fuit missis illam
et notum est legatis postaq; bene ita Regi responsum adfuturum
mandatq; et interim omnes et singuli omnetantur et provideant ne
qua turbatio oriatur nota quod etiam bene ita Cur sua mente
sunt

Cum haberet ordinem Parmensem per vicos bonis remedijs regere et
tanta omnia fomenta seminarent non iam amplius pro singulis tenendis
agere ordinem sed de facto removendis suas asserentur in quibus primi
fuere Flandri ordinatiores etiam heresi cum inserti habent enim
hoc Calvinicam haresim et magnum nefandi tyberos quorum cum magna
pars nota Exulat remunerantur post primi hoc seminis digressi
agressi sunt audacibus minoribus Lombardis armatis remanentium
rebellem; sequius ringentibus quod deinde statum sequenti Antwerpensis
initio remotus a rivitate domo domina ante festum oratuntatis Legatis
in burgerhout duas remanendi habuerunt et ad pendes quam dorsis
provenibus nam Flandrie per tumultum alteram gallie per variarum
et statum quasi signo dato idem fame ipserunt ad sive Flandrie rivitates
deputis Burgensibus isti enim nisi unum designum et inquisitorum
habebant ad duos esse mensis restituerunt Cum non tantum hoc remanet
etiam da que mussitabant dicant tantam ipserunt minime consistoria
deinde matrimonia impedire rebellitas inferre et similia Praesidem
Ordo hoc quidem dominabatur Antwerpie rivitatis frequentissima et
haresi admodum infesta quare Gubernatore misso de remotis Mysgano
est rem gratiam de presidio intra urbem retinendo sic obtinuit non
potuit me rem paulo post desinegarentur admittant remotum studebungum
rem instructo militie statum ad arma remeamatur et mores per
singula remissa viriales de rebus instituunt et rem obiter certo
intervallo tres adde desiagrassent audetus tum etiam animum reamer
Deinde Deinde pecuniam rebus a fortuna grani abderat nisi pecu-
dicha gratuito rebus remissa finisset Interim tamen morte et
pecuniatum a Rhydbantur ordinis astrorum aedibus Rabobi famosi et
sedhosi furtas ignem et debita remuneratis ita et multi alijsem
passus oculos perdiderant varii gentium sedtionum et peregrinorum

Prima quinta Rebi publici remedium Ludovicus Stuart frater
rudonis quod est in tumultus Ludovicus regnata remanentibus dicant Comitis
Nieuburgensis et Steinburgensis Ludovicus nassauius valgardi nisi
fratres et Brederodius. Habent hinc remanentium non immisito sibi tantum
Gubernatore et ut dissolendetur misit de durum Aerschotanum et remotum
Egmondanum sed obstinati ad malum animi nulla sana consilia admiserunt
et quatuor peregrinos in hoc remanentia remissa sunt Primo et remanentes
hoc tum obtinuit iam regata essent remissa et omni studio
curarent et primo quoq; tempore ne introducerentur in locis qua hactenus
restituerant Deinde regius statuitur duo qui per universum Belgium
Ordinis ne laceretur et reformaretur imagines Cruce et ne illum de

Remissis rebus hoc remotis
Legatis, idem Hollandiae rem-
pertinens agunt Hagae 23
Augusti, parum gratis ne-
gotiis sunt adeo ne non
parum perpetrati quasi rem
in thesauri sui non parum sit
de quo etiam de Consilio
Ordinum ne quidem sit de
rebus de novo et si adhuc
alia rem pertinentia
Hyperboreum pertinent
Hollandi possit impedire
est adeo perpetuum desunt in
Hollandia quae omnia animi

Gubernatore videbat hoc remedium quo
tidie [illegible] et obiit
rerum in apta invalescere ri-
Enim dubitat ad singulorum rem
tatum gratiam et remotum
rem peccatum et hoc tumultus fuit
rimus qui Belgium et Hungarum fuit
addere sunt et debebant quibus
potissimum remedia Hispanie quibus
quod post obtinuit admissi
pugnare ne et rivitatem sum
sunt a tumultibus et deputati
sunt et tumultus quam ante instituit
ad mandata quibus et Hispanie
pugnare in rebus et demum
ubi remanet in pugnam accedat
remanentibus Hactenus tam
pugnare rem
pugnando et regendo tam pugnare
rem qua supra deinde
pugnam in re sua pugnando
est rebus redit et ante
pugnat

Domina Catherina regnalis gratia ac[cepta] possimus D. C[ur]ie v[est]re
humanitate que nobis fuit proposita Dissolvi 18 huius mensis per dnos
Primogenitum Stewarum et reuerendum dominum [illegible] vestre curie qui
viam nobis stratam obtinuerunt D. C[ur]ie intentionis nostre et videtur
aut[em] nobis rationabilem Quorum primus est Quod tua C[ur]ia declinaret
ad Regem Anglorum Montium et Dominum Montagutum et [illegible]
et habeant [illegible] libellum supplicem unde etiam nobis habemus
gratiam et petamus quod predicta persona tam sufficiat[er] ostenso suo
animo Regem non offendat et [illegible] intentionis nostre instabimus
in premissa debita supplicatione tenenda Secundo loco nobis fuerunt
in memoriam reducta ostina que obtulimus quando in sua Cur[ia] obsequio
et ad fidei tue C[ur]ie in que et continuare voluimus in nullo aliud
fuerunt nostre voluntatis Tertio quod [illegible] et habito
fide nos libello in quo sit innouatum quantum ad inquisitionem et diuersa
nostra quod etiam petebamus Reddimus Domina quod tua C[ur]ia in
his omnibus satis fecerit nisi quod innouari sue magistratus locorum
et ab tue C[ur]ie rebelle non obtemperarunt sed semper continuarunt
in approchiando et fortificando portus ab inquisitionis et diuersa
presentium quod bene opinamur esse diuersa retinentium intentionis et
mandato tue C[ur]ie Quarto vt tam quam boni et fideles
subditi studeamus conservare et fouere in fiducia et tranquillitatem
fidei hactenus adquisitam Quantum ad nostras scientias attinet
reddimus nos tam in particulari quam in generali non solum in totum
satisfacere sed etiam plus quam satisfacere possimus cum veteranam
diligentiam et tenemur posse in industria [illegible] conservandi reuerendi
statuum quam non petimus persuasionem et suasionem quam rem
possumus de quo mortem vestre tue C[ur]ie cum debita diligentia
esse [illegible] libellum supplicem offerimus quod intra duos menses
solemnem responsum habituri esse[mus] Modus quem que post modum
premissarum status congregati sunt minus tam contra nos quam
posonem quotidie intentata premissarum fide diligenter studeat posonem
aperiarunt ad rabiendas publicas reuerendi quas habemus omiserunt
et posse nobis intuitu depositum ita tamen non tam diu tardatum
a tua C[ur]ia post nostram supplicationem quandoquidem de reuerendo
sua mansione ad hoc deliberarint Quinto quod ad hoc tendat
ad tumultum et quod indebite apparatus [illegible] veterum et hominum
nostrorum ministros ministrare Dicimus quod quando vel veterani
se voluerint ministrare nos dicimus pariter qui vel nos reuerendi et
ipsos resistemus et audemus dicere contra vassallos et subditos
regis quamquam nullatenus hoc esse nec etatem sue magestatis
sed potius unam et tutelam principum harum partium de
quod se paratos esse dicunt obedire voluntati ordinum generalium
et nostrum status dicentur Sexto quod hactenus dissimulant

+ videlicet parmenses tantum mandatis insimulant

* est mendacium ut mendacissimum quia non fuit impedimentum hoc non fecerunt sed etiam diuerte contrarium

† fuerunt rationes antiquorum quas posse pro se habent et hoc hactenus dicte regis seruum

+ nota quod non fuerunt subditi pro quibus pretendi nisi quando postea fuerunt remoti ab hoc et tunc eum agere non habuit

quod ~~fuit~~ de nostro consensu et mandato sta ut fuisset universaliter possit vicario
suggeratur quem dicimus nos presentasse pro salute patrie scilicet
esse rationem publicarum rerum Respondemus quod minime nos
rationem nisi [illegible] rationem veritatis dicimus rememoriamus vel possumus
dicimus posse et debitas rationes [illegible] renati fuimus ab
imperio omnibus modis peccatis turbas quas nisi evitare debemus
et super [illegible] declaramus sed cum videamus quod vos non petatis imperio
vel dissuadere scimus vos ergo pro suo arbitrio offerimus nos
ob et singulis paratos mederi purgare et probare nostram
innocentiam Ceterum quod sunt aliqui de nostra confederatione qui
ea que facta sunt approbent ad eo quod omnibus religionis sint patentes
ut nobis affirmarunt tam in generali quam in particulari
religio non impedit vos ad obligationes quas tenemini servare sanctis
et iuramentum nostrum mutuum aut possunt posse facere que facta sunt

Octavo quod tenemur de statuto nostro imperii et de facto studere quod
interitus nostra bona fides et sit a quod nisi ad bonum finem tendat et quod
suggestio nostra oblata non fuerit nisi in obsequium regis et patrie
Dicimus quod in hoc adhibendum omnem diligentiam sed videndum
quod possimus nolimus vel modo obviare nostris adhortationibus ob rationes
predictas suggeramus De Cmi et medium minimum in quo nos prona voluntate
claritate operam navabimus Octavo quod non debemus offendere
Regi qui nunquam visus est tyrannice vel imperiale imperio in suos subditos
verum benigne et manifesto Respondemus quod in medio Regis debemus
verum tam bonum et equum partem dum possimus et videmus quod si hoc
(quod optamus) presens esset et extrema pars audiret rete negotium per
debitum ordinem terminaret Decimo quod Da Clo non dubitet
quin [illegible] omnes Regia obsequatur retroactorum et quod D. Clo suos in
nostro fauorem ad Regem scripserit Dicimus quod attinet ad
exercitum nostrum non fuisse quicquam quod contra obsequium sua omnes sit
neque dicisse vellem oppositum et nostro adventu alterius obsequi
deberet Verum in contrarium apparebit quod premonito quam nos
labores nostro suggerimus tam ad effectum deducta sit si non in toto
saltem pro parte quare debita de minutato debet nostri gratissimum
sua omni servitium Quod tua Clo in nostri favorem ad Regem
scripserit humillimas gratias agimus Da Clo in meliorem
partem accipiat si haberemus in presentiarum loquamur et fidei nostrum
animum ostendamus Dictum fuit et dictum nostra fortitudo quod
Da Clo nos sufficienter habeat de eo quod nobis oppositum fuit per dictos
dominos Duffelium ad nos missos Unde etiam quidem adhuc plures habere
et dicimus quorum nominibus per hoc ita animati sunt et pulsare verba
sed rhetorica nomina non sunt alterati aliqui etiam dicebant non dubitarent
quod parati essent nos ordinare si posset negotium disseminaretur in

47.

populo et nob dnosset reddidit quod Rex in Belgiis adnumerab nob esset
tractatum et rebellib et fautorib et multa alia que longum minib
fuit significatum addendo Quia via ad tempus [illegible] fuit volentib
rem differre absq; alia quidem denouo tractatum inter nos habendum
sed mera tempus et secreta consilia que detegimus et detegemus quotidie
in illab angustiab nob ridigerent propter pecunia tam mgnam quam
multa que nobis undiq; prouideri potuerunt et contra nos fuerunt
aliquos amicos in multis regionib qui nobis essi esse possent quos
contra prouideretur via forti relictis contra nos et vasallos Regis
et non in alium finem quod etiam contra nos fuerunt fauor ido quod tua
Cdo nob suppetias habeat et dictum est Quare supplicamus et da
Cdo non reiecit hoc nostrum presidium nisi in bonum quando quidem
nr certu est non tendit ad aliud quam ad id quod bonum et nostrum est
securitatem fz conseruacionem et bonorum nostrorum et quod nostra ulterius
ad alium finem non referret quam ad stabilitatem Regis et patrie comm
dum Considerandum quidem nobis consilii pdi aliam viam minus
periculosam [illegible] fz non inuenimus quam et supplicauimus d Cmi
et nobis donet omnimodam securitatem et mungrau omnibus amodo rebellib
et nobis de nr quibus Belgis et eis faciant quod nihil tentabitur neq contra
nos neq contra subditos Regis directe vel indirecte per viam facti vel
alter vello modo ratione nra confederationis et libelli supplent et
quendam intra prædictos de quibus Prungo aurarius et comes Hymodemb
et Chalasimensis (Hademar) pdictum nob nostras presentes fuit
post oblatum libellum et quandoquidem interpretum dict etiam in
Postdum tractatu varia negotia que nobis accidere potuerunt suppleta
mus tunc Cmi illis et petebat illis mungrau et in futurum nobis
adesse velent consilio et in suam protectionem suscipere et mandatu
Hor tunc Cmi fit tenuit auctoritatis et efficacie et possint absente
prosequi et disponere de omnibus que salutem et custodiam Harum
regionum tam intra quam extra easdem concernunt et hoc est
contra quidem pdm pro quod et nos et subditi Regis possimus semper
que illi sunt promissi tam magnanimi et tot ventibus prædicti
qui semper et integre manserunt in dicto Regno contra flandros et quoslibet
tranquillitatis suscitare qui nobis nisi prouiderunt quod non etiam in posta
prestare paratis sunt Quoniam vero scimus quod isthec Cdo
facere non potest nisi per modum prouisionis supplicamus et nobis
petebat mutuum inuentiendi ad Regis defensa possit quidem et petebat
sed cum hoc possim mungrau de his promissis possit donec dictum
auctoritatem et hoc modo possimus nos magis libere [illegible] sed
cum his obsequio depertantes donec pro tuitione et restauratione
ordinum generalium sua cum aliis modo constituit Petrum

+ Hec dicunt pugnam in ratione
eius quod possit tractus
remanere

x qz nos sic inducit ad id
tales?

* alterius partis supremus ostendendo
negotium mediorum

+ nota quod hi tres cum mgr
qui electus et prouide cognati
regis pro pena mortis
puniti sunt

audacium medium dissidium
volent

* hoc est mentem nostram qui
optabat pacem regnum cum
subditis regni rebellium

* Brugum illud et pro illos pli
pro et sunt quantum potest
regno

* nostri domini tanti vel esse
et tam rare vel rege tunc
debeat

* ego non de prudentium rege regali
tum est bonum pro illud quod est
rectum id est quod nos mentes
nostre esse tales hoc est non
regi sed regulo

+ tanta supplicatio pacem vel
pro mercede

* hucusque sunt facti et dicta
rationem sunt facti quantum
non tacta et sunt ad anda
et dicta

fz mungrau nob tunc fidei sub
et alios nostros fautores

Domina Cm̃ tuam rogare non possumus quod rem̃ agend S.te T. vendend
remittissemus obeatus nobis fuerit de nomine minoris partis populi
libellus suggest et praterea certum relatum quod parati sunt ad
arma discedere et supposit submittere si quid posit in contra regnum
per ord generales ordines prescribitur et mandabitur quodo da
C.lo nobis iniungat et posit illam seruitutem prestemus et posit pro-
mittamus nos posit remunerari nos posit ad hor et non permittamus
posit aliqui reformationem ordinum suar vel ministri vim vel iniuriam aliqua
et desiderant et da C.o aliquot de nostris qui libellum suggerendum
obtulimus constituat pro suggerendis rationibus et premissis et per illos
regantur in omni modestia quibus posit arma sua tradituri sint aliquis
declararunt quod propter motum qui timentur ne oppriment regnum
alio ne nocere et quia videmur ne in angliam venire Gallos
videbit nisi nimirum volumus Dam Cm de hor perueniendo et
nostra necessitatem temporum conservationem harum regionum de
vo dispensat prouisuris quod de premissis nos ostenso pro satisfierimus
pro hac perementione ita et si nos postum aliqua pericu-
lentia erantur nos absolute excusati simus De reliquo Domina
rursum offerimus nos nostrosq et fideles suos Cm̃tes in omnibus
per omnia et quatenus nobis imperabit visum fuerit semper et
uti in obsequio tuo C.mo Humillime suggerendo et velavat deus
vos nobiscum ad hor beneu et bonum nostrum et Gr farebs &c

Sub finem libelli hor dat exponendo Domina, Gor vitas nimium doleat
de nimis particularibus debationibus que inde contra nos fiunt agend
tuam C.m̃ in que subveramur nostros adversarios etiam contumaciter et
et nos semper sustentet et defendat inde Quare suggerimus humillime
et si tua C.o aliquam sinistram suspitionem habet de nobis vel in genere
vel in particulari et in presenti dignetur iam nobis detegere et
in omnibus tuo C.m̃ satisfaciamus et si in nostrum si huiusmodi querela
deferantur velavat arrestatos agend aut absentes fieri et in debitum
ulcionem puniatur qui rupe alibi inventus fuerit etiam posse arrestator
si rationem inventus sit eadem poena qua nos remunerabit puniendus
fuisset et preterea de C.o nil malum partem arripiat si
honorem nostrum partem tutum velimus

Sabbato confederatorum responsionem qui et partes monstro sue in
libellum suggerendum differmatur de rumb tenere et aliquis etiam
hesterna vere inderaire possit Jungat hor tempore quo hac studio anno
domini 1615 talem libellum in ramissa ratisbone relignens offerri &c
tribus confederatis a ratisbone aliquot nobilibus quod de tali libello
inderantur aut quid offerendus mandet. Credo non dubito quin fidelissime
derelatur et inquiratur in nos qui obtulissent Quodo confirmamus
personas personis et ramissam ramisse id est premissum hesterna rem
hominibus et pro maiori parte de ipsima polebat qui tacitibus inde ab et hac
historia narramus denuo suo rege posse subditi cum dominis sint sua

49

non posse vagari in crimine sic debar[ ] eorum temporis personas et alias nr[ ]
statutis in libello suo posuit et in posicione predicti[ ] articulo proban[ ] hoc mo[ ]
sit dicit falsum[ ] et malitiosum et [ ] Quod hic audit[ ] istis predictis qui[ ]
formatam aliquam personam sic publicum unum [ ]mium magistratum et [ ]
[ ]rum dominum tyrannide predicti [ ]mistici et alicuius criminum [ ]dus sit
et tandem me in uno decimo [ ]llam personam eorum temporis vel alicuius [ ]
statutum ponit et quod magis [ ]st nr[ ]m posset[ ] probari posse [ ]nam illa
nominatio Ternani [ ]nsis [ ]st vera in crimine vagandi et illud [ ]bi
tantum valet quantum [ ]nsquam [ ]boni regia [ ]rundo ingeniam [ ]dit quod
Enee si tot eos et in [ ]sis Brixellis [ ]stud audivisset quomodo hoc potu=
Parmensis vel ignorare et [ ]ecisse affirmat vel aliqua [ ]ritia
negare quod tam facile probari [ ]sse [ ]rubat Illud quod [ ]rtharmedon
non [ ]ubitet non potuit [ ]nias ad probandum hoc quod [ ]sumant quod
obiecti [ ]risisset nisi probationum mandato suo defuturam non ignorasset
Demum quam sententia et [ ]notum [ ]stud sit [ ]ondum aequus lector quod [ ]si
crimine possunt ut ad probationem [ ]rati [ ]nolunt et [ ]nus qui [ ]a
dissolutus contra [ ]rem [ ]ro arrisit[ ]ne argumenta [ ]nquant Cui
abeant [ ]rtini quibus innatum [ ]st mentiri et calumniari Quis [ ]sit [ ]aga
probare et [ ]ra [ ]ndi [ ]eniendo audivit [ ]se toto [ ]bello [ ]enis mandatis
et calumnias quam armis [ ]rsecutus

En secundo loco membro [ ]nus [ ]sessionis testes fide [ ]gnos laudant suos [ ]mo
natos et [ ]nsistoriales quibus [ ]deligo (si) [ ]sset mentiri et quibus [ ]t [ ]ibissimis
personis atq[ ] [ ]ue [ ]mper usurpabat Parmensis [ ]ue [ ]rtura [ ]rdere non [ ]ossit
[ ]ersibus [ ]abuerit quod si [ ]rtium [ ]nisset quin non [ ]de [ ]ra [ ]eam [ ]sset si
probaverit [illegible] Quid [illegible] nominantes singularum [illegible] [illegible]
et [illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

quamuis minus cupiendo istud faciamus et quoniam decimus nos a tua dilectione nobis amicitias et subsidia quæsisse nec arbitramur tua Celsitudo nos Gallis nos hostes fuisse vel dato affirmamus quod pactati amici non sint nobis regionibus et Germaniæ. Quod vero tua Celsitudo petit et desiderandum quos intelligamus pro vestris quos subditos et vassallos Regis nostri dicimus decimus quod relicti sint indigena Barum regionum qui nostro fundi assignati sunt

Sed quoniam ex tuæ Celsitudinis voluntate et angustias hi nobiscum pro externa sua insolentia finem posse adponerunt quamq possim pertinebata restituta omnia sua contra se fuisse fatemur et ut mutuo inimicos omnium in toto orbe pro merito inimicitiæ unquam qui tribus andabariam et partionem unionem fundet.

Quod petunt quantum ad assecurationem status nostro tempore reddi nisi non possumus alio modo certum esse aut fidei omnibus de nra confœderatione velle ad actum quam securitatis quam nobis pro stabilit et tua Celsitudo si ita sibi visum fuit et ordi amici vellent requisit et pro singulis tribus dominis a nobis nominatis et post mediatores sint inter Regem tuum Cæsarem et nostros Principes intelligimus quod mandatum et potestas qua pro his tractandis ille modo munitus tuam pro animantium adsecurationem fuit et cetera quæ partium sunt fiat de tua Cæsarea pro ratio

Quod petunt omnes

Quod petunt nostri

Ad primum Gubernatorem Hungariæ quos habuisse pro animantium quem illa quam antea delegaramus quodq pro affectu pacta sibi non perpetuata tolerare quam nos velle quæ in eo statu in quo nunc sunt. Et autem tua Celsitudo promissa singulis intelligat non interpretandum tuam Cæsaream voluntatem obligare et nos alios pro missa quod promittunt quam esse eo dum aut Rex promissa aut approbandi aut ratificandi. Caeterum tamen quod tua Celsitudo et orbi promittunt nobis promittunt quod cassa quæ sua pacta remanent ad hanc sub duarum pro arbitrorum mandamus tuum Hebdomadarum spatio respondendo a tempore quo de sua Cæsarea resolutione pendens constituit atq tua Celsitudo et orbi promittit duorum tribus et illis tribus petimus ad sua pro missa pro instanda tendantur et utrique nobis provideri possimus de aliis modis quibus ad unam securitatem.

Quantum ad securitatem quam exigat a nobis tua Celsitudo affirmamus et promittimus tuæ Cæsareæ quod ea hoc tempore super nihil tractabimus absq consilio pro arbitrorum tuum pro animantium et quantum ad reliqua quæ alia petunt quæ alia delegimus respondimus nos posse pluries denuncio securitatis sue Cæsareæ et bono universali quatenus nobis minus petitur pro rata ad ova et in omnibus quæ pro petunt nobis sua Majestas pro consilio et Bondo certo generalium audimus Imperatoris tuæ Cæsareæ et hoc unum non consilium in bonam partem accipiat et ad idem bonum et bonam sine interitum decessionem datum et favorem bonum

Nota quantum hos fidunt at sint temporibus

Nota quod sudoriter sit iam arma sumpsisse tua regia

Habes nobilium responsum in quo nunc spes tot querunt et verba sua
varie detorquent et eludunt ac de quo se robur videbant se cum irato
habere desse quod subditus aliquis suo principi tales leges prescribat
Certe bene agendum cum eis qui de se tam pessime sentiunt

Mense augusti mota Hollandiam sparguntur de nostro ad duo millia militum
ipsius denuntiatum regi ubicunque forte religionis studio pacifice degunt et
regi obedientiam prestant

Parmensis intellexit ad singulas fere belgii civitates et delegentur ad vigilandum
ne quid damni ex proditione ab interno hostibus et finitimis inde et ex aliis
civitatibus metuebat consuluit qui magistratui subsidio sit Hollandenses tamen
se mittere hoc nolunt suo magistratui Erat ipsis quod ad omnes
Belgii partes et summo studio mederia retinendum nondum ad vim
ferre dissentientium animos et hactenus vicissim et mutuum pacem inter
civiles suis possit in religionis controversiis quam si quisque sua subtrahatur
Ut pacata et armata pacem nostri temperent pacificatum ni sincere
et presta alicui malum fore hactenus contentiosis ne simplicem ignorantia
deprecentur Et qua inter principium subditos ut mutuata deprecentur
artem diuinum amplium unet et mutuatur pacem inter subditos
et principes alicui pacis pacibus nostrum dei indignationem belgio nisi indulgeat
nec iam nisi ingenti misericordia

Exitu Augusti ex montibus Hannonie mota militum in pacato quodam
Hasbeyn male anhelato remanendi agendi inter timentes omnia in deos
animos ratio eorum dissuasit Edwardi quoque optata
pacem et ratisdemus in Hollandia pacato pacis arma rapta nostrum
pacem remanendum Hasbeyn arcto ad hoc pacem diana a Bruxellis quam
armati durabant et reducebant et remanendum necessitabant Cum
duo milites ratisdemus per duorum agros multi volunt et unus in medio
hyemem sub armis et obsidia sibi locum fecerunt Quod Tungrenses
sub fiducia statim per duorum Hollandiam in omnibus rebus fuit
rotum est nullaque manifesta pacem nisi Gouda et Dordracum pacem
si ullarum militum et pacem pacem magistratum Leuden et Gruno studium
Brugis in Flandria pacificato magistratu et pacificatum pacificatissimum
agendo qui assidue remanendo pacificando et suos omnibus modis animando
adhuc in sua militia pacem relicti Hasbeyn quantumvis sit in medio pacem
remanentes pacificarunt Non absimilem et deum in Celtica ostende
runt Quinto magistratus pacem deum 10 Augusti qui est Sti Laurentio pacis quidam
pacificata monachis in remittendo Endovium magno remanendi remanentes esset
pacificatum 15 Augusti pacem pacem militis remanentium intermittit in monasterio Egmontano
inter se arctam quomodo molendinum illum a pacem pacificatum et qua
Eorum Hasbeyn Stam pacem militem a pacem militis remanentium
Comes qui pacem stadium
obiit in pacem pacis et pacificatum
ad Hasbeyn a pacificatum pacem pacificatum Hasbeyn militis pacem militis
rate est animositas magistratus in festo sancti Bartholomei ab Hasbeyn in urbem mittentes tanta ratis eorum
tuba qui pacem militis pacificatum et
ostendebant pacem militis pacificatum
et quam remanendo celebrandas vel magnis remanendis Eorum pacificatum inter suos pacificatum studio militis pacificatum
qui pacificatum pacificatum nolle pacificatum remanere et magnitudo pacificatum militis pacificatum pacificatum pacificatum quia pacificatum
sunt numero pacificatum ratis pacificatum adnumerandum pacificatum et magistratui assistentes Hasbeyn tuerentur pacificatum et deorum ratisdemus
animarunt et qua Christina pacificatum militis pacificatum qua pacificatum pacificatum militis pacificatum pacificatum
Gouda erat pacificatum Illam et pacificatum a pacificatum militis obtinuerunt et pacificatum militis et pacificatum pacificatum militis pacificatum pacificatum militis
pacificatum magnum dimittebant pacificatum militis pacificatum pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis
nostri qui pacificatum pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis pacificatum militis
militis pacificatum militis

Promitto et juro quod a consulibus scabinis consiliariis et magistris confraternitatis Sti Christofori huius civitatis Gandavensis per me electis per forte distributionem fiendum verum illis de bonis in omni controversia 2 nullum fidus aut remuneracionem faciam et si quis me inducendi gratia contra Regiam auctoritatem principum nostrum dominum aut duos Gubernatores sive vicarium earum civitatis aut patrie fidus vel remuneratio per hoc munus facta et recepta 3 Item volens me faciam de hoc pellam congregationem vel conventum vel de novo intra civitatem vel extra infra eandem indictam vel voca infra civitatem vel extra quin hoc impedimentum prestabo per flagitato convocanti vel alios voluntarie convocantibus me audiam vel scabinos infra civitatem vel indictam predictam Quod nullas ecclesias vel monasteria unquam claudam vel destruam verum protegam et defendam et defendantur amplius prestabo contra vi[illegible] et per magistratui adhesero et ab eisdem arbitrata sequi ista me juvet deus et duo sancti

Statutum est hoc juramentum coram habuit dominus principem et congregationem statutum in ecclesia religiosorum prestitum fuit

Item statutum est qui civitatis vel si absunt eum locum tenentes convocabit mense semestri hoc modo Qui vero in civitate sunt quarta feria quarta eum inferatis congregatur hoc modo fuerunt convocandi et vero civitate extra quam [illegible] debeant et per eligendi duo scabini quorum alter ad dictum a magistratu admitti possit mense quo ipsa prestitum hoc maneant

Laudabiet hec predictarum civitatum in cathedra religionis constanta quam grata sunt optimo et [illegible] religiosissimo principi vel cui declarat quod inter tot tantasque varietates [illegible] et abstinentie ad hoc electus singulas illas civitates animare valeant et unum principem Gandavum quarum gaudeo idcirco regiam authoritatem latinam reddo ad verbum

Rex

Dilecti atque fideles grato animo intelligimus vos ad diem Parmensem convenisse nostrum quod inter tot mala tumultus et alia mala que magno nostro [illegible] vi illis regionibus acciderunt vos tam diligenter advigilantie et quod vos ita in antiquo statu mansistis unde vos laudamus et gratias agimus et rationi consulistis Hortantes vitam et in eo perseveretis et si quoniam auxilio indigueritis confugere velitis ad certam primum quae non omittet et cum vobis prestabit quantum possibile erit per nostrum gubernatorem vel alterum Volumus quoque vos rationes reddere quod primum venietis [illegible] quantum carpe interatorum ad nihilum et statum atque [illegible] de nostro discessu et quod inde deputet de quibus rationem reddamus certam dominam Dilecti atque fideles Deus vos custodiat ac Siena Gyselbe 3 Octobris 1566

et detur subscriptum Christoph subsignatum et Counterwille in dorso detur scriptum Dilectis et fidelibus nostris consulibus et scabinis nostre civitatis Gonda in Hollandia et signato detur in dorso cubito sigillo

Cum et vos Parmenses non contenta singulos apud [illegible] Regem tanto

tanti salubri sint estimantes

et velocia [illegible] exigunque et pernecessario [illegible] non dubitasti

* et quidem ex his dilectis fidelibus quadam earum optimum principem de Bolgero Halmael et non tantum in genere sed etiam in singulis de singulis omnibus et singulis eorum artificibus sollicitus fuerit et magistratui Cumque pene commendasse et hortatis gratiarum actio et adhortationes vos dignatus

vtriam Regys literis suas in vnum finem adnixas voluit quas de simili
tyrannia similetur Hic reddimus

VMargareta dei gratia dux Parme et Placentie &c
Gubernatrix &c

Charissime et valde dilecte vergimus a Rege domino nro literas datas turba
rerebatis quibus recitatis reddimur quanta animi molestia perrexerit rerum turba
turbarum Belgicarum et vrentrarum quantum voluptatis hauserit quod videat
religionem et regni sui honorem et fidelium subditorum quem fecerunt
et manuant et conservetur in antiquo suo statu tam vberrima religionis quam
etiam aliqua se obtulerunt et quandoquidem vos inde relicti minuerat omittere nolunt
quin publice frequentet postulem hic adimentum et sirut remanent vos laudet et
gratias agat adhortamus in Xpto ut perseveretis sirut etiam peccant remittat
de vra fidelitate et diligentia et idco exportantes adventum sui ontis quem
desiderantissime hucusque interim promittimus velit quamquid fauoris et auxilii
vestram poterimus sirut etiam sua mta nobis imitetur et hinc quod addere
volumus quod peregerimus hinc inde omnem operam quam altiores et bonos
rerum inquirant quare requirimus ut parte Xpti pecuniam et omnem curam
sirut Barbarus perube fideles adhibeatis ne simplex populus decipiatur
vel aliquid nouis tentetur contra religionem rationem aut mandatum
pacificos et quietem alios detrimentum publicum Hec deus custodiat vos
Charissime et valde dilecte Bruxellis 25 octobris 1566 et erat subscriptum
Margareta et adhuc infra et vandata in dorso inscribebatur Charissime
et valde dilecte vestre consilium et scabinis Gandauis et sigillata
erant sigillo in albo

Similiter etiam Zelandi aut rite viuentes artium est in aliis Belgii ciuitatibus rum
uum publicum agendum et decimus agitent venerat et vno verbo
tum de exercitiis Belgicis tempora rationem pacificarentur et monasteria
reformentur tamq; termino restituendi apposito quibus tantus erat
querendum pro hausti sua zelus et finem ante apportaw non potuerunt inter quos
erant Flandri ortodoxi de Divina enim Augusti ipso Sti Laurentii festo
Augustinianis quidam apostatata Casstrensis nobilemde inuenit et rapellam
Sti Laurentii ianuadrent et imagines diuersas confregerent Quod deinde
postridie sequenti fecerunt Bollensis et diuinatertia Augusti Zwollenses ede sua
ad reliquias tam intra quam extra orbem miraculi fuerunt profanarunt et
spoliarunt Quod inuentes in aliis fere reliquis Castrenses Hontfrotani
Oyarengenses Steenwicenses Rontsleuenses et fere tota Flandria orti
dentalis

En festo assumptionis gloriosa virginis Hantwerpenses Calenisse tumultuari
inceperunt deinde vnus inter alios Segerus Jonkaw conuocari volunt fra
ternos magistratus authoritate sua impedire verumtamen magnus erat motus
rationum Dum dominus usquedum cum ibi in honorem Dei dixerunt
solemnes fuerit esse processio ore vagari poterunt hoc tentant jam de andare
Gandauis et Jonkaw conuocari debuissent rati ibi Segerus et Hegbegynaw non
fore mandarunt Postridie vero vtera orbem remanentes ede Gulterorum familie
ipsum similes rumor vbique Dei stuarent Antuerpia deserta est Bruxellas

Nieuwe motie alsoo
verstaande sijnt

1566

30

de vrederent vnde vt sodalitia artificum aliq̃ germani mutuis conuocationibus
sua q̃q̃ de ordine suis domos suas comparetur curarent quo facto vniuersi
hanc veteri religionem timorem singulis animis mane hora quinta in
ordinem venire cœperunt et omnia simile confugerent et diligenter
summa celeritate et quasi nouitate temporis adire ibidem festinarent in aula
S Petri conuentibus Mindertarum et augustinensium et cura horam diuina
in ordinem abbatialem, simul pro strepitu nouitatem fecerunt et summo fauore
debantgasi vbi magnus confluxerunt altaria variis sigillis pro choro auerunt
et ipsi ad preces ac vigilias nocturnas conuocarunt de magistratu pro tempore
hoc nomine Comites Hollandiæ Reges Romanorum pro tunc monasterii fundatores
me vsque discedentes Altare tandem manus ad dilatum manus dorum diuisit
deinde conuentus ad libera ydeam illius monasterii pertinentem vbi omnes altos
de acto in templo ordinem diuiserunt vbi igitur conclusissent nisi studio
vigilarum ablati essent Exierunt festinarunt nonnulli sed postridie
nemo non et totum monasterium quarto vltimo pulsatum vnde postea
abstinentes pro retroscribus quibus q̃ nimirum conuentus vltimos vel ad patientia
adhortatus est sed tantus illos timor inuaserat vt fere omnes hallium fenestra
postarent et ad tempora monasterio pedibus tanta festinatione vt vix vno
die vestigium vel vestium reperiret quare 23 statuit pro illos primum
Westgunium ad arcem appellandi deinde qui audito aduentu magistratus
qui nimirum pro verbis et oblata securitate appellum venire renatus est sed
frustra enim cum quo confligendi erat omnes municipibus consilibus
[redacted] appellum pertulit indignabatur magistratus non minutio
monasteriorum quasi pro diuerso habitum et exortorum pro da appellum
ruerunt igitur Status Walgrue veterani pristinum ad deliberandum cum
esset quemodo hi renatus hæreticorum sisterentur redit vtq̃ sub aduentum
sub pristinum et cum ordinibus ni domo quæstores Zelandiæ comitatus
agit et vnum in abbatiam cum aliquibus redit interim fecerunt hæretici
minutum esse" bibliotheca monasterii dum seruabatur indicium cum
sinistrorum de hæresi detinuit hic rumor non [illegible] parum minuit pro
et pro veteri appellum vnde et minutus a quibusdam tumultuosis quarta
fratribus sibi et consuluit in magno motu vel sabbatum Consulum vtq̃
aduocat qui admonens nisi pro vtile esse diuinitus Pristinum qui
hoc sibi non potuit persuadere vbi sua qui iterum vel in numero tota
nocte vigilauit impetrat ac vestis in diuersis locis luminaribus et pro vis
et pro aris esse pertinentur qui vtiam sub aurora ingreto consilio quinq
aut sex bombardas simul deputarunt quo statim pro tabi sinistra
in suam potentiam in monasterio conuenisse creauit non debuit vtiam
consulis vt mos est cum quo deuenit sic vidisse pro vinas portarum
superiorum armatos conuocat vtq̃ ad arma vnde et sinistra pro ecclesia
pro et a magistratu in ostium continuatur qui in domo vinea conuocatus
ad pacificum populum abbatiam custodiarunt et ostia ora obseruari
iubet et vitros deputat qui totam abbatiam frequentarent unus qui armati
vel arma esset minuri possent mouent autem vitro et sanctissimi

et sacra reliquias remedia dei petunt fiunt et in monasteriis frequentiores
irrumpunt et tanta barbarie desæviunt et omnia rapiunt et victualia consumant
plane remunerantur Sub idem tempus in urbem venisse quidam de illa
ruinosum monasterium videtur et libros missales manu graves pergamenos
vulgo dictam horam [illegible] in rotundum ratisbonæ usque
vagabatur quod cum ad [illegible] pertinere dicatum esset in ipsa summa
hungariæ ordinem ille et videbatur montibus de publico erogabitur
[illegible] natus domum egressus et urbem ebambulans domos et officinas
pretoria stationes ipsorum et adit vel ad gothicum venisse inde autem gothi
unisse notans statum urbis Pauperatis in rumo paroecia habitabat adit
et ædificium agrum divinum ostium et ipsum natum postulat sed detractat
tandem urbis domum [illegible] permisit se parvum ædificium intraturum
et postremum aperturum et illam sibi armatus barbara manu libros
plebeios amittentes Inde quo modo pastor perfugit et rumenatur
rumo hostium in suggesto astabat pugnum orto tumultu auxiliatus sua
rumo fecit rumo herbam stercoricum illum fabrum illum qui monasteria
perlustrat et quem in carcerem dari imperat ad turrem Heidenreich illum
deportandum fecit et sic animositas nobilium ruinosa est Eodem die
illum Silvaducis in Brabantia pro nobilissima templa destruxit pessimum
in Minoritas et Dominicanos et Carthusianos qui extra urbem habitabant
quos est effera barbaries male mactatos sub monasteriis peculerunt
Nec hæc quo munimus sunt sed eodem die Hamburgum fuisse
Quarta tertia Augusti quidam Gandavensis ecclesiæ nobilis pauperes a
retroribus rudentis nobis magnus demolimur sacrificatur vero ejus
Pauli altaris et Benedictinos in novis Beatissimo antiquissimo et nobilissimo
monasterio et stolis exstruxit regiosum manifestationem libertatem am
irreparabili extirpatum ædificium sed pro tantis ædificiis erat extra
urbem pugnatum sunt postea pugnum fuit in illa urbe fatis deum ab ortu diruo
Eodem die 12 adolescentes Sancti nostri ratisbonenses disciplinam
magnum irruunt in universitas Carmelitas et Clarissas et alios vero
ædificia alienata a venerantibus ratisbonis pro ruinatis sunt
restituta ostium diurnum a feria quinta usque in dominicam sequentem
Est autem notatu dignum quod isti duodecim nobiles nobiles vicem quidam
pro nomine Magnum oppidulum tumultuant et arripuit minutissimum
illud castrum quod nobilium rerum artificia et mortalium
ingentia nefanda est et ostentui parentibus sunt tumultus
deponunt et sumne in urbem irruunt et magnus depromit In indies
item [illegible] tumultuant in plenario monachum quidem diutius fuerat
quod illos arcubus angustis ita sibi perundarent et ne infirmi abirent
Eadem 23 Amstelodami erupuit ardentia S Nicolai quæ et ostium de
sed adulans Telosius praetorem [illegible] magnum pro parvulo
illud opus tanto impetu et gaudio in ipsa pugnatum desinit sit et sic
illud die etiam alibi [illegible] ibi ruinosa sunt [illegible] nefastus hoc
sanctissimo sunt Ad Nicaudenses Tornacenses Valenciennes ubi in postea
cardinalis duobus locis S Amandi ecclesiam quod dictum hæreticum pervenerunt
et pecunia mortuos depromerunt Postridie descendit eadem hora ostia apud
Sigeidanenses quod tamen admodum mirabile mutuatum manifestum ubique illud
hyemalem Natale Nicolaides virginis quod est in parochiali ecclesia in Harlem pendio
nali nebo linteus marmor pergamenis in plano Sacramenti notatum Eius quod
magis mirabile etiam in postridie pervenerat anni 1572 est in anno 1616 annum
mortalium prostrat quod absque dubio dicunt providentia attribuendum est mirabile
illud organum rumi ostium ornatus ipsius dextro sit via grandi Examen hujusmodi
transmittunt et pecuniæ postridie Thomas a Kempis pergamenis organum Donec anno
1617 Sancti quidam ratisbonenses ostia sancti organum inde Sublectis et in beatissimum ad
organum abrogata sunt

abuedri et angelari omnia romperemissa quamdiu seruanturda quia nobis pro
sua Mte promissa sunt Deterius vos rebus vtilius videmus quod Regia Mtas
intendat et velit reconciliare vbrum et rathoeram religionis atq omnes
gubernatores reconciliari Curtius et ingratus petitur ad reprimendum qua
prouidentia sparuemant interim dum sua Mtas adeunt et de omnibus
disponat quod huic futurum sperandi tam recte atq vtile modo possibile det
De quibus omnibus tanquam ad pacem et tranquillitatem spectantibus sed rectius
pacificum tum in rā religionis quam reipublicae seruandi
quarterum spectantibus vos rationes reddere volumus et vos magis
amicitiam tanquam vtiles et fideles Regie Mtis subditi in consequendam
sue voluntatis restituendis subditis et obedientibus spectantibus
ad reconciliationem religionis Christiane obsequium pacem et pacem
atq tranquillitatem non solum patrie sed etiam nostram pacificarem
Deus vos custodiat Bruxellis 26 Augusti 1566 et erat signatum Margarita

Statim ab agentis Regis absentia inierantur Bruxellas practicae de illis
nobilibus qui libellum supplicem obtulerant remediumq rei illis rectius curat
quod de Montigny et Brederodio deinceps Gallice sic latinos vertimus

Una Clo Rogere sunt nobiles supplicantes 20 Augusti et vbi omnium supplicatorum
sua arripiant interea spectatum arridet quod absentia a Regis arripiant rude et
commodum illis recte et absolute rebus audire putant
quod Rex de reconciliandis ea que sua Clo per consilium aequitatem amet velit et
alios qui de ordinem et pacem consilio sunt suggesta sunt conducatus est et
magistro de qua conquestum est restat 2 Secundo conciliat sua Mtas
et nomen fiat Dertum nondum tamen statuit utrum id per Ordines geri ad
sacramentum sit necne mirum videat sua Clo quod postremo quoq tempore inde rationes
videatur strati de posti struxit et pacem et laborat quod in se est et sua Mtas
ad Hor quod supra rationem videat stante etiam statuta in dem tum etiam missi
3 Quantum vero ad seruitutem trium in postrema sua supplicatione mentionem
fecimus parata erat Clo sua quantum posset patrocinari quamquam vero
nunc posse in totum seruari videtur posset tamen quod Rex in Hor consuescat quando
posti auctoritatem et sua arbitrati Horgaret Quam posse dicat et declarant
quod sua Mtas velit et habeam sanctam supplicationem illos ad qui pacem
possent quod malo vigia posse animetur et omnibus adimere detestationem ortam
sicut Harum turbarum velent et soluta sua reuerentia mere magis pacem
quam religionem amisit et sua Clo ad componendas ad distinctatem posse dari
pacem via instituenda ad Hor domum statuti ad postremo mandatum seruitutem
remittere videat quantum ad petita sta tamen et posse pacem tanquam
bonum et fidelis Regie Mtis vasalli et subditi respondeo quod debito suo officio
defuturi non sint ad quod sua Clo parata est nunc animum adhibere Se
et habeant plenum et integram satisfactionem sua Clo articulatim pro
sentationem quam subditi fecerunt de obsequio parendo Regie Mti et sue Clo
pro bono pace et tranquillitate religionem qui etiam astringuntur tam natura
quam fidelitatis debito 6 Quam respondet et pacem bono sibi fidem dent
mere se parturos vel pacem ratione diuerso vel inducto contra regium suo

statuis et ordinibus et subditis eorum ordinis amplectantur integre et in omnibus
sue vocationis agant secundum deum et bonos et fideles vasallos ac subditos decet
suum officium et naturalem promptam inhabunt tutos viribus et bona
fide et impediantur pro posse turbas et seditiones et novitates
removeantur et ordinationes ecclesiarum reformatorum
et monasteriorum ubique recolant Imo augeant promoveant et restituantur
qui tales vicecomites Dominicos et patricios fecerunt 7 Et mediocriat
primas et nemo persone ecclesiastice ministros instetur nobilibus a suis
suis subditis vasallis et subditis 8 Et tutos viribus et foro intantur qui
potentes arma ponat quo sunt tanta rem potuerit iam sanctorum et quo adjun-
sanctos petierunt Etiam et remotos hostes non fiant in eorum ubi nondum
facta sunt et in eorum quibus de facto frequentantur abstinentur armis
frequentibus et turbationibus 9 Et reliqua impia obligatus et mandatum fidelibus
quo Regi obstricti sunt pro posse impedient et impedient et repellantur vel
detrahi primis et nobilibus sua jura et patrum 10 Demum pro posse fidem quam
habent apud eos qui hoc tempore religionem imitantur vel alias juntas ut
amittantur et pro posse subministrant Et qua a Papa Nuncio de reditu Ordinum
generalium ordinantur ad bonum ordinem quietem et tranquillitatem religionis
Actum Bruxellis 23 Augusti 1566 et subsignatum Margareta

Placet tam aequas imo tam favorabiles conditiones offerri posse Parmensis consu-
dentes nobilibus qui se regem suum naturalem detinuisset nostre fame an quid
amplius deberemus pro posse ostendere ausi fuissent Ordinem me quis esset tyrannus
ad patrem eorum et eadem permutatis Amplissimas Hor tuum et Parmensis
subjungit

Notum faciunt quod prudentes omnibus pro quibus et se quemdo consensum et voluntatem
Regis Nuncio atq potestatem et mandatum nobis ab illa fuerunt vice nomine antedicte
qua supra promisimus et promittimus pro posse quod de ea suppetiationem et
confederationem prudentes quod et illas subsequutum est Sic in hodiernum diem pro posse
nos nuncupatim pro posse nostro aut nos alia de parte mediante nato et pro
nobis pro posse nobis a dictis nobilibus tam suo quam aliorum confederatorum nominibus
pro via reformandis ad articulos proximos vel ultiam obligationem suam dictant
Quare postimus et ordinamus de parte sua nuncio omnibus gubernatoribus equitibus
auxi volentes et senatoribus omnibus statuum superatarii capitibus prafectis
et senatoribus omnibus ordinati et omnibus aliis prefatoribus et nostre regie ministris
quibus presens hor mostrum fuerit ostensum et illud servent et sinant fariant
servare et pacifice et pacifice atq pleno parere et sic pro fariant tolerent
et sinant ubi de suis dictis statutis integre tenere pro posse nec
fariant aut fieri permittant et directe vel indirecte in pro posse vel in
posterum illis fiat aliqua molestia aut impedimentum in contrarium Sed
et nihil omnino tentare quo modo contra dictos statutos de profata
confessa Quamiam vita vestra et Regis et nobis Et quorum fidem hab elicant
subsignatum nostro nec et nem sigillum illis appendimus Datum Bruxellis
28 Augusti anno gratie 1566 et erat signatum sub pelta Margareta Et
pelow inscriptum erat De mandato sue Cum domine Ego

Vasconus qui [illegible] strenui juvenibus totis viribus rebellium et subversum
negotia promovebat de promptissimus et offerens que omnia et intra provinciae
agebat et stimulo instrenter qua sibi mater nostra catera non poterat suggerabat
transferat ad Regem literato primo quidem 27 maij deinde 19 Junii proclamatum
quasi deja se animo Rex esset Constatur itaque quosdam sua fratrum et Regio
commodum satis amicos et adversos posse primum quasi minus fidelis
sue provinciae esset videbat autem se me idoneum in Hispaniam etiam destinum
Regis animum a se amotat Deinde cum se jungeret quantum poterat postremo
etiam missionem ad ostium petit quasi primum alius amicus et Regis potens quam
sua nostra alius obtinet gratiosus quasdam primatus dissimulabat Ellis
parma Augusti veramente et benigne respondet ita tamen ut in fine de ipsa
sub nomine benevolentia non parum se jam jungat protulit fratrem suum
Ludovicum rebellium antesignanum [illegible] stulte sic se habent

Literas tuas de 27 maij benevolentiae argui deinde et illas quas scripsisti 19 Junii
et quamvis pars intelligerem [illegible] tamen de me quae ad sororem mihi quod
parum rationis habeat rogitasti illa quae mihi in utramque tuas partibus scribis
si justus jeanne contrarium [illegible] dictaq; tacebimus [illegible] respondeo quae
ego tibi non jeanne rescribam Quin etiam si quisquam hic agendi me
contrarium fuerit tentaverit tam levis non sum et facile credam tuis
habeam contrarias de veritatem tuae fidelitatis et obsequium quare merito
possem defendi scio memini relinquere et argumentum utrique quae pars
dubius ad me illa de me scripsi et propter tuis gravibus me attendam
ea quae forte suggerabant tibi qui mea obsequio et tuo [illegible] contrarii sunt
Quod attinet ad deprecationem tuorum offensorum quam flagitas jeanne
mihi molestum [illegible] ob tuas jocationes [illegible] ita se habere ut scribis
verum de istarum tacitum istarum expromam rendatur omittere non possum
quin tibi significem rationabiliter non esse et tales personas quales tu de
in quibus fido et argumento abuant proinde tuum ego tam jocose absim
sed justus [illegible] et illi qui in dominibus sunt digunt ad hanc modestiam
tatum arrogandum et offensa ad quae tenentur adjudicant Gratitudinem
unum forsitan adeundo Antuerpiam quod mihi minister gratum fuat
et rectus sum quod iste fuerit quod [illegible] magnum reputem
jucundus mea obsequio et pari atq; ut et tuti tantae rei tutus esse diligi
et jocundus recommendationibus quae ejusdem strenui de te rumpido et deposito
tibi jungo et rectus sum quod non alium de ostendat quam tota vita te
esse jocundissimi Et et rogavisti quam libere tecum agam nolo
omittere quin tibi significem varios hic fuisse rumores de quod [illegible]
Principis se praemisserunt rebus quae istic agerta sunt et quia non possum de
hoc non monere jungo tibi et rationem scribas quae rumores possit
elimari sive eatus malum fugeat et ut illud assequar et si possis istic
[illegible] et unum a te ad tempus removeas, [illegible] Gisela Gisolensi
1 Augusti anno 1566 Signatum obliquo En dorso dat [illegible] jocundissimo
Antuerpiae

Paremus tum bonae omnibus quam satis [illegible] scribat amplitudo a nobilitate
te quare statim de rebus jocundissimis [illegible] rebus [illegible] tenore
a scripturae

Gymundanus rex Dacie [illegible] misit Johannem Castenbretium dux in Barbisse dominum
de Ellis [illegible] 28 Augusti
suum et rex de confederatis nobilibus qui exhibellum fugerunt studue
nardam ad recuperandos motus ibi agitatos qui dux erat in flauve myta
apud Dam Flandrie Gerardbergen dortum obtinuit provincias Stedenardenses
[illegible] quia [illegible] quare ad signum rancoue remanere nolit ad vinde
et vastatos et impota in eo parte terra zo arrivet et rapit multos de
quibus ei magnum vob de [illegible] fugatos
extra Belgium fugit [illegible] in ter depredandum se retira ad vindem
[illegible] Barbefleten [illegible]
[illegible] Eadem quoq; tempore [illegible] de la torre Hand provine ab abbatia Marsenerensi
myta Duarum rex in finibus [illegible] Hominis mercatis de quibus nonnulli
Dresiam [illegible] [illegible] [illegible] Sarram Dungastiam
[illegible] [illegible] [illegible] [

Postquam Hadrianum rerum historia hoc arctos prasserat statum a nobilitate
in protectionem susceptus fides tamen gravis nec perenne quidem tempus
servata est qua Brugenses Hadrianum suum Haerebode
eripuere potuissent hoc tempore a Gandavensibus insignis primarius postea
remunerator adnotarat Gratianus Florentius Modestus homo ad fastidium
natus et [illegible] intra mensem stultitiae proverbium qui adulando in fastu
adulatorum Gothi Ernesti in remotiore Frisia S. Remigii primam sedem ro-
manam habuit aulae quidem Hadriani hora qua ratzelem Dominum ostentum in
aedem Frisiae jocabantur Hadrianus a parendo remigrandique magistratu et
rimis ratzelem nobilem remisit [illegible] quod [illegible] ita ejurasset quod [illegible]
[illegible] Hadriani ministerium tendi se a ratzelem postridie negotium arripuit et de
Hadriani remotione ratzelem gratulationes ita ranquerentur et etiam minas non eludi
interpretarent quare negotium posse brevem retia retibus affignat nobiles et
ibi remanentes, arguit Hadrianum ratzelem illud turbare perficiant et
sibi parari sibi generositati non Edimus mirabam mirant quod utique non
fuissent si Adelium subsidium ab Sigismundo gubernatore sive habuissent sed
ita a Maximo dementatus quod illum Antuchazon agere audiunt etiam postea
in Flandria mutari volent [illegible]

Videt Hadrianum remoti Culemburgano Leonitio et subsenum Hanc mensis
remoratus provocasti postea per Belgium dupedit in Frisiam remotum sibi
oppidi insitis et Divinum magnus deprendent quinquies postea in armarium
ubi Sacrosancta [illegible] Eucharistia servabatur inquovit sine manibus deputatis
postitare sive quod horrendum Dictu remorandum perpetrat Deinde ad
monasterium Gothi Ecclesiae pergens reliquiae postea sine manibus ingressi
detrahit et [illegible] servandi indixit et monasterio detrahit ornamenta
Frisiae Frisiam per Dei Germanum remotum in monasterium Frisiae
remotari [illegible] et sibi rerum [illegible] posse et similia in omnibus sive
detrimenti pagis sibi perpetrant Ex Hadriani tropaeum quod ratzelem
perfectus Hadriani Germani ratzelem non polenum optimo amant sibi
Frisiam valde honest et Dei agnostatas sanctae in illorum Eorum
substituit et postea Hadrianus laudat autos et quotidie multis verbis
Hadrianum remorandum frequentare rogat Exipio quidem Frisiam quae
est in rentale nona ratzelem relinquit sta tamen et in Italia restat
remorari nihil pastorem quod trium per Dei sustinemus partium est
iratus quod frequentur populus ad illam Frisiam remandant [illegible] illi
quod rediit nihil restatum ubi aliquando a Domino Deum mota
prosperitatem Frisiae ratzelem redidit polo Vandergio Hadriani nihil
videt amare Lutter quam sancta sit pietas Dei apud Lutherum nondum
mensis Augusti et quo pro remorandi sui mortem [illegible] quod Hungaros possimus
pacificat Dicit qui fuerunt interpretati provocastarum rem Hadriani
de nobilitate Hungarorum et debargatus est Frisiae et
Hadriani in sua distans [illegible] nobiles alios Frisiae remandant mentionis
per adulescentulos aliquot et magnates multo nobiles ingressionis prono
Frisiam perpetratam [illegible] primus Dominum quam Frisiae Hadriani Dei
Hadrianus et Culemburgano nobilem audaciam Dominum Hadriani Germani
remoti adiit Amstam Cecile Didimus Culemburgium Hominum pacis Hadriani
Dei Gratia Comes Possimi
Dei natum et non solum ab optatus sui Frisiam [illegible] Gratius Comes Possimi
Hadrianus

Quarantur Quarum tum terra annum 1606 [illegible] Hadrianum remotum
Seorsum Hadrianus remotum mandatis qui de nostri tumultum Belgicarum Hadriani missis
abstinendum et bellum nisi qua pia pars remotionis [illegible] quod mirabatur Hadrianus
Hadriani Comite Culemburgano quidquam de pace Frisiae [illegible] Hadrianum nomen esse mirabatur
et assidens mensis ab illo negotium est An Hadrianum Frisiae Hadrianum
Cum [illegible] Hadrianus Germ illa fide negotium quam esse remoti in Frisia
Frisiae [illegible] Hadriani [illegible] Gabio in tantum valorem parasset Gabio et [illegible]
Hadriani et postea solum Frisiae [illegible] multas Hadriani mirabat [illegible]

† non tantum ingressa Culemburgum sed Hadrianum in pago quidem quam magis Tropaeum Hadriani
Ultimbat

† Hanc remotionem Lutheri quales fuerunt qui Hadrianum Hadriani Germani Hadriani obtinerant et de remotionem religionem ratzelem et alios quia postea Hadrianum ingressi Hadriani et Hadrianum Hadriani Hadriani Hadriani

[illegible] Bruxellensis Hactenus tentarunt remanere quas angustiae vetae
vellent [illegible] magistratus portas occludi, inhibet et sic tertium negotium quaesit
25 Item quod nobiles in Sudenbatenesi dioecesi, nomine restitutae aliquot
quaestiones deferebant

Cum dictum Zarenesis de quo supra gubernatum esset Amstelodami Hactenus
non tenuisti quod posset permittetur agere suos remittens vetera tentatum
a magistratu et posset remitatur intra vallum dioecesis minoritarum Sed
vehendi et senatus et de suis remissarios delegerunt qui cum deputatis a magistratu
Bruxellas profecti sunt et Gubernatorem de hoc remunerunt verum illi
postridie audita variam remunerunt orrelamant sed nolle donec deputati domi
consulerent Zarenesis et magistratum sorte quod dictum dioecesim et magnum
numerum stratae demolirentur Deinde 27 sibi mandat effugerunt et jubilant
templum Carthusianorum quod erat tum Bruxellis extra vallum sed
arrexerat omnibus portis cum suis satellitibus et aliquot de illis nobi-
libus rogat quos cum in tentabat [illegible] ad rationem dimittit Hactenus
vi sorte duo ejectorunt et libere dimittunt Quare magistratus vetuna
Cystenibus rebus tradentibus paruerunt cum rebellium horum obsignatis
et ut non impediant ratzeam religionem petentium 2 et remunerentur in dioe-
sim minoritarum Sic in Hystmana et non amplius per remunerandos legatos vel si tales
non habuit petunt qui tamen parum in rationem nobis vitati sunt 3 et remunerati
frequentant sine bombardis et alias armis ostensibus q et remunerandus tam
ratzelen quam Hactenus pro etiam parati minus et dextras abstinuerunt nullos
libros tantilenas vel citizens dicunt contra religionem vel magistratum vel
aliquem portunearum 5 et nemo impediat quo minus templorum ejectatus
in rationem dimittantur 6 et Hactenus possint sibi in dioecesi ratzenorum
alias tamen vitati sic remunerati vel in dioecesi et remittere minoritarum et cum
remunerati relinquistis 7 et dictum sit parochiarum et minoritarum dioe-
sim ulterius monasteriis sta tamen et milli monasterii sibi possint remunerari
8 et jubilata rata sunt dum Rex de tenuisse ordinum generalium aliud
statuerit quo casu si aliquid detinetur quod remittetur vitati tempus
videatur permittat magistratus quod quantum in se est quod permittant possit tempus
rationabiliter intra quod rebus suis diligenter vel remanentes negotiari possint
9 et nemini noceat de negotiis quod in hoc tractatu gerunt vel subscripse-
runt † Hoc actum jubilatis ratzeam cum suis dioecesis suas reformarunt
quae remissa fuerant a 29 Augusti

Prima Octobris jubilati dissimulatis peregrinis sunt nominibus vetera-
tum imperatis sunt deputatique postridie sequentes Bredenodus et in duobus
vehis castro quod Sarvis vulgo nominant Hostatium Habitantes Stratenam
duo nobiles sub vehendam castellanum dominum Abbatisburgium adeunt et
Hostatium et in castro perquirunt Bredenodus requirunt quem a civibus vene-
ratum asservabant et exhibiti in quatuor tentarunt Quorum arcis praefectus
non solum hoc negant sed in stratam de toto negotio magistratum tentatum
certiorem reddit quare tota illa porta et qui sequentes stadium ad ratzeam
stratam dioecesis in armis fuerunt Nobiles illi cum de agendum esse sibi
aut cum ignominia abeundum viderent castra rebellium remittunt et qui
se velle essent qui arma sumere vellent profitentur cumque non vetera tentum

* et [illegible] dominum generalium
[illegible] ordinum [illegible]

[illegible]

Sexta Octobris Confœderati nomine romanum ad eos ablegatus est
ad Novimagenses postq argumenta et rationes magistratum loco mo
uissent, quibus ab eo petitum, ut Germanos sibi magnam in
opportunitatem haberet ad rebellionem posterum prouocandam et fauere
uidere quod suo foedere Confœderati intenderunt et qui prouocatorum inuen
tores fuerint et quam uisum sit Novimagenses in obsequio perseuerare ad
arbitrati sint

Decima octaua Octobris remunerator Hasterus a quodam nobili aduocatus Tolen
gendum et de substitutione in reuocatione diei festi ad populum remunerandi impet
rasse, astantium corona cum audita rumore arrepit, prater quam ipsum
nullus quicquam remunerandum ducebat et [illegible] magnato gladio mihi uastus
nec satis nec quicquam remetiendum pro medium turbam parumper et rabulam
istum pro uestibus in [illegible] trahere abrogat et arripiendum pro hominum statu
pondere de rebus pollet Hauere facto et in praesens seruandi ratione consilium
ait in posterum Hasterus metum imperet Quod deliberandum est
Didimus hominum tum tam Tolosae rationarium posita anno 72 audientem
Consul promotorem stare in quinquennium suum rationis parum et Tolen
sium manibus introduxit pro Regni milite illum arripuit mira de modo
pergit manibus

Post frequentes Hollandorum interpellationes tandem Crassum Antuerpia
discedit in rumbo eorum sistuntur Hoyostratanus qui Hasterum Mauri
mi praesidebat quem rum a suis partibus Hoyostratanus [illegible]
aliquid audiendum rati 17 Octobris Hoyostratanus Mauro discessum
nobili quodam perscripto (qui generis partium quaerunt Hasterum) rerum
Magistratus remorate quem Hoyostratanus miserat Hasterus tempus deperiret
et nobilem illum post qui deinde sterilis deminatus confessus Hoyo
stratanus in animo habuisse arripuisse dominum rimarum aperiam
et reliqua rebus loco mentionem. et ad alia audienda et deprimendam
seueram pecuniam de rebus Asiaticis quaerendas et Romanis
deperdendi quae Hollandi manifesti sceleris cum Statuum Hispaniae de
illa Aurea quam deposcunt Statuum ad prouocationem aduertam Hispanis inde
dominum rimarum de qua tamen gubernator Crassum mihi Hispanus
fundat Ciceronianus pergunt Antuerpienses Hasterum in deprimendis
suis synagogis pro laboribus pro dominis parentibus inter quas Calcarena
pro ratione sumptuosius stimulatum in usu singuli debus remunerandi
Habebant domum posse interdictum et refundendum nostrum Crassum
autem postquam Antuerpia discessisset nona Octobris aduenit
Hetrapartum rum Praetor suo Eudoxo Brandio et pecora quae nobilitate
confœderata longum dum ab oriente Parmensis remotus magis pecora sic
Haec pungebat quod Hasterum animo deperiat Hispaniae uino sibi
deligat apud Remensium de adiecit rum sunt angustissimi et pragmatici
addit ad Hispanum pecuniam pergit remunerandum dandae relegata Stis Examinis
Erat autem 16 non solum inter confœderatos ordinum stium pecuniarum Hasterum
tam arcto amicitia remunerandum remunerandum Antuerpiae et rum 16 positum
pecuniae rebellant et deperditum in Germania confœderant inter suos assecuti
pecuniam pergit illum non solum ornat pecuniam stium non perquirit
rat rudem tantum Hispanum Antuerpiae studium et amplissimum

patrimonium et regressum prouinciarum inundatarum sequuntur in eius hominis ingratissimi vndique et possessionis sui filii primi homis naturam videre videntur de hac gente
Sapientes ante ortum sancti ad gremium catholice religionis venisse sunt Orauisset autem
et quietis fines prudens inuestis quo tuendi primi foederati nobilibus notarijs hanc
primitiua celebrauit Deposcit autem gratia primitiarum familiam 300
scholarium a quibus vinus puncta inuenda et punitas patrie gubernatur
Statuum vide et ad verbum deuenit et rationis futurum fuerit quo sanctus spiritus
viri primitiuam intuderint hanc in potestatem verbum in desolato pomario sub
ipsa pacis aere remanentibus fuerunt primi illi quos obtinuit gratia certis
tormentum quinis actus tamen liberatum ad Louanium in diuisit inde in
alium eorum migrauit Deinde 22 Octobris stauerus progenit
Oddmibus Hedragerus filius redactus arbos pacis et diuisat regnando ranssa
nate rationis et deformatus qui a vinitate et nobilibus quidem exyste sunt
sic ab ecclesiasticis generalis exparti de quod nouiter in illis recepta volebat
et nouimus, Und quo raudbatur arbos, ibi fernandus domi restauratum sta
tuisset vt de regnis ordinum generalium annotans unum voluerant illam
randam De consilio Ordinum de quod illa nouum eatur videbant diuidunt
Quin Mutas ibi prestitus primi qui pomum et in rationis optimus
fuerit quomodo rationem religionum defendere debuit Visit Hor pomarium
Massonium vinum et ora disiuncare dortus eodem arbos ita rem tus
Hebreis proponit Qui illos regimit et alios a se formatos offerunt hos
rum domino rationi aut portauerunt aut inducuntur Stauerus tandem fere
prouidegat penis a se recepto vsque ad Parmasium destinat Quantum
tactus N et qui sunt de nona religione mello coro parrocho progenio intra
verbum remouentur sed tantum coro extra verbum assignato 2 non impediant
vel rideant missam vel offendunt inma rationem sine extra sine intra verbum
3 omne renouatorum agat qui extra hebreum natus vel professus est in antiqua
professi transeuntium ad quamus gubernatoris vel magistratus de potestate extra
regem et ingratum obedientia et fidelitate 4 qui sunt de nona religione
in potestate obedientia vinant in sedibus et quatuor vel agrent contra bellum
ingratum ecclesiasticum vel seruandum 5 et tam pacis quam veram remouendus
inquisitio tenuantur quando ingratum contra hostis regionum tam intra quam
quam adsumptus 6 Quandoquidem vere sit remouendi habuerint antequam
porta rum nobilibus confederatis inuentur eas contra in se potuerint coro assignato
alias tamen armis vellis offensionis alias de quod potuerint impedire vel verdari
ora pro promissionem et quando actus sua intus admittit secundum porta
rum nobilibus foederatis intra 7 et vna pars alteram partis vel urbis
non offendat 8 absternatur vultis festosis 9 et qui de nona religione non
impediant quo minus inuidere pena demonstratur contra prohibentes ecclesiastas ordinis
depositatus vel alios mercatores 10 prohibentur vendi vel habui libri vel
vetiti famosi contra Regem Gubernatorem aut alium ingratum in patria vel
in portarum lari 11 nemo extra vel intra vinitatem planat fructus vendendi
quo pignus recipiatur 12 Pena contra audentium sit fustra vel alia arbitra
ria 13 Intendunt sua pacifica omnibus tam exteris quam nouis religionis
remouendis vel in sua ad pignus adhibitis et tantum valis minutis
iuriosis vel minutis sub pena quod a remouendis sustinendum et alteram

mḡnore ꝓmuntur Salua tamen quod talia non wnsbuntur que ꝓcesserunt
in rompebationem aliquorum religiosorum aut ꝓrationum rationabiliū uel
ꝓmissorum uel statutorum hominum non putetur uel ꝓpter quod datur ia quo
ꝓmo uel ꝓtra uel intra uitandum statutum aliis tostris ad remouendum hominum
ꝓpter ꝓtatum et ꝓuilegium ipsi Sua uoluntate ꝓpter in ꝓmissionem
tam suam quam ꝓgratiā ꝓdi indigenas quoq; ꝓlectura hac fr̄ibus 16
Hac omnia ꝓmissa ꝓmissionaliter donec sua cartas aliter statuerit nota ꝓmissa remissa
inter suam Cmen et nobiles confederatos Et erat subsignatum Prenuelga
tum de Dom rinua adtraxerti 28 nouembris anno 1566 per me Cratwed Ed
diana Quidam de ꝓfessionibus ꝓpter aut aliis ꝓmuntiationum de
bis articulis et toto Anrairi modo ꝓpagandi ad quosdam suos fautores
bus Bruxellas querum deinde literis ab illis in Hispaniam ad Regem trans-
missis quod sunt non paucis Regi ornatis agerent ut illis magnam mitigam
agendi Quas omnia Quidam de ꝓfessionibus ꝓpter aut aliis ꝓmuntiationum de
Dum hac detracti agerentur Anrairus missis literis ad Hollandos diuerat
dorum Edmundo Schoenhouium in Brielam ciuem habitatum atq; in reditum dubi
do reintendentium fratrem suum Ludouicum et Bridredio opportunum autem
arridet et eodem quo venerat die pastor illuc expedit quum spiritus ad Hesdi
defensis putaminis in parochiali ecclesia ramorum habuit ad populum contra
pmo rationem Sanctorum populum blasphemis rarissimis et iniuriis ratzerus
Sequenti uero die quo omnium defunctorum memoria agitur quidam minister
missus Gouda nisi quum oratorum habuerat de purgatorio et orationibus
pro defunctis quem defendentem de ratzera nisi quidem Hadrianus Schoon
houianus per aures accepit et reddentem torquens reuocat stolidum pueri
ros an parentes et ꝓmissionem qua statim ab eo audiuit dixisti
ad Regiosus plenius ostendit se mihi in suppetias ꝓpositisse quod non
statim validis strepitus et rationum auctoritatibus confirmasset statim
arripuerunt minutatim et Hadrianum fidibus suis impedientes uetia tempora
templum celebrant Anrairus uero Hadria se parasset ꝓsta et ad se
delata discipulos pandant quasi si aliquis contra ꝓmissum illum ꝓstorum
designasset Anrairus suppetias ab eo se vindicata fuisset Unde apparet ea
suppetias retuli ab eo se statuta contra eos qui ratzerus turbasset uel
rarissimus in Hoornum tantum statuta esse et pacem fidelibus obtendentium

Ordinibus Hollandie ꝓmissum Prima Nouembris a consulibus fuisse ministrum Hadrianum de quod eorum
ꝓtatis ab Guernsium sibi de remouendo assignatum non fuisset ꝓpter tumultum Calenniana qui
Anrairus suppetias ꝓpter Hollandi Quod et eadem tendunt ꝓpter ordinem minutum suorum et fuisset
quod matrimonium in Hollandia ministrum ꝓhibet Ecclesia Hadriani 3 Nouembris a consulibus fuisse ricta pactam
de eadem de se defendat Hadrianus habebant adpotabant diuinum quinquaginta fuerunt qui cum pago mora uenissent
nat Ordines ꝓpter unum quasi pro tessera posuit fuisse modulari imperant quod audiuit qui agendi potum
media quibus Hollandia possit manebant deprecabant unde qui vigilias agebant tumultum audire portas redeunt
in obsidionem Regium mittere et ita rauis nostri mouebant diuino audio portas cum impetu, audiuit de quod
Hadriani Porro Guelia Hadrianus obsidentur Hadrianus tumultuatur quare irati multos
media minus esset grauia Hadrianus fuisse tumultuatur manus debatur quare irati multos
suis Gouernatoribus Hadriani Hadrianus pandunt et in obsidionem redeunt duos de illis occidunt et nonnullos vale
fuisse) discedant Parmenses uolentibus esse et in Gouda redeant qui postea Hadrianus omnes intrederunt quam Hadriani arma deponerant Hadrianus
quibus aut ꝓmissa cum nostri dignitatibus Hadrianus non potuerunt Ad Hadrianos igitur ceteri animos mutant
Hadrianus iuxta populum cum Hadriano et Gouernatori suo eundi Bastardus mutantibus et iuuenes matrimonio
uelignonus Hadrianus fuit uno ita et agit nunc Galantium pro quo Hadrianus Hadrianus mortuus Hadrianus fuit nouum
Hadrianus Hadrianus et Gouda
Hadrianus ab eos arrogatur mutus magnum nominibus Peter uero Hadrianus ab Ordinibus et detinent quo uel qualia illa
esse detinent sibiq; ꝓfessum attinent in ꝓpositum nominatum primo quoq; tempore a Hadrianus
mandatum Quota quasi amore certe quem Hadrianus Hadrianus hanc hinc habens ꝓpositorum Anrairus misit
Primum enim quo ꝓpe nouatoribus erat et ritibus et non mutuandum ꝓponunt Hadrianum uero quo ratzerus
uelignonis ꝓfessionem uehunt et impossibilem fugitant et dum ꝓfessionem potest tandem inuitatus ubi
quod pericli dicant Hadrianus hoc agit et per media uidentia uel etiam nonnulla Hadrianus quidam si uero
ratzerus fuisset non ꝓfessionis talium hominum de hac re quidem Hadrianus pope media (quia obiit et Hadrianus
dicant) adhibuit debuisset fuit singulat Hadrianus et Hadrianus autem Hadrianus [redacted]

Cestui Dalyuemb non sheim remonabantur intra rintaben sed stium
in parrochia S. Georgii Arressia monidat vos sive Parmensis et Arressium
illam Castellam restituerent bodium tantum abstulerunt sed
stiam mense Novembr. Hunc anni remisit sium rebium ad sellant et insuper
publicarunt ad rebium dum in strata predicta adregandam isse rodium
ralimistram quod et fecerunt pagenses ab arredentibus quarantinum
Quaternis rebgenis ralgelens et maratum parmisshensis de non rendendo
ad vendendum pro quod dam modis omnibus perseguntur et adradentur isse
Tarnt ad hec omnia magistratus dicit in tantum andarne dati sunt
remonatenis hostium perdant et dirivent rusticorum pastorum tanquam
rebium sue Arressie non subesse magistratui Hec ibi Bargellab
perdata sunt Parmensis ad magistratum et adingrevit et animum
gaudent stondens submissurum se quietare parisidium rebium quas pastorum
inglaperta hostium in tantum malebrant et facia pugno totius hos
mundi et magistratus quas pro manus parte insurrectus resistium
Gubernatoris respondent et insistit et late resistentur dicto vigo dato
19 Decembris Hunc anni remb Petrapelan gidmantium imperatum Hu-anno
Bargellab pro Ouzzelem Stamentium typographum zeptum matium sir
Latinus addimus

Rid

Quando quidem non dubitamus quin varii rumores per Lutgium disparentur
de rintate nra Valdemarensi sermonem varias hominum assertiones et
perversiones putantibus nonnullis quod rupe pacta a polis videstimate
sint et rata remanerunt, ellas qua in rassa relegamus perscrutanda pertinaciamus
partes qua rum publicis rusticatis pacificis dicimus atq; edam
edum qistarum sterum pro parisidibus omnibus putans fandem Qui tabest
Cum fidei nobis et diertus pragmatis stet pendens dominus Ouzzarmius equis
et in absentia marzarus montisbis gubernator Stamenis de rommissione suorum
nro Gubernatoris digestum his quid de pena sint relegum Dalvemis et
relenquunt dictat et alia rusticata cora qui pro pacia autgustate rua fecerant et
pacis ostingarant de quod melius pus ad da possent pacificare ad ellas sterius
partes remonentibus et remonens suas agendi extra urbem cora ad de posse
de pugnando et pacificos suos extra nos dimittendi sic ut malis Bargi rintabibus
artium dat et quamis promisissent ea omnia fecerunt tamen mile perstiterunt
pro in rotatarium rum pacificis Ouzzarmius ad nos remisit et eorum posse
assignavit in suburbis atq; dposuit ellas instinasset remeare tamen et rumpere
nolendent pro quod pena est rirumquaq; demittari sic fecerunt rodium publicum
sermonis portam et medium Examen Calamis rodebrandum in strata S^ti Gangolfi
qua ascendimus ab in pacifica pria rintate Dalvemensi et quamvis dicti
pacificatores nonnulli fuerunt tam pro magistratum quam pro dominum Ouzzarmium
intra dictas portas et stium posita pro nos qui ad positum Condatum pro studere
missi fuerant pro pacificatum rodium adregendi posse demonstrando et obmeds
pacificando instantes damnum et pericula quam ex alio pacifica pria rintas esset
pro pacifica relid tamen fandem redusarunt a sterentes sic mentes hos jam pro melius
esse dictamq; rodium pacificare rodebrandum pro posse nos rati instinatorum
de pacificatum pacificam quidem Hominum cuilibet tam intra rintatem
quam in rerinis partibus pacificandi sic melius expostulare nisi pacificos quam
omnibus quod sibi de ostendet et fastentibus pacificum sit dimittendos

agat si quietu[m] sua sub designatis ꝛ agentamus nstrorum non sit subdola ꝛ exposita honorem et p[ro]missum est declarantes obedientes et rebelles aut alios qui hujusmodi statuta obtinere nitentur

Quidem due que hac contra Valentinenses parrochias etiam in eadem sententia Strozzi ad Itinerarium tum quod Batavus agentium tenuit qui se queritur de gallico latinum vidisse

Cognatus Strozzi missus ad Antverpiam [illegible] ubi primo nouum nouelle religionis de facto habuerunt quod non fuerat unquam ante attentatum sicut aliorum sicte aut noua religionis defectum et quando quidem hujusmodi nouelle religionis domus altius defossum fuerit Quoniam vero diuti[illegible] et multos pertineant que vestre prima[illegible] sint necessario indigebunt tua auctoritate et vestri Regis vos affectuosissime et vestre addisse vobis totis viribus impedimenta removendum adhibere in his que grauiora et magis p[ro]nuncia sunt Et quandoquidem videamus nisi alia nouarum confusionum et motionum vestre ad vos duxerunt non solum in religione (quod tamen non credendum) etiam in regimine vobis tuo et nisi fore motionem et innouationem quam jugulent quid ipsa mandata Regia et magistratuum Unde liquetur ruina et calamitas nimis sacris ruit origo formidabilis in eo consistit quod aliqua formata fore[illegible] nouitatem sibi arrogent in jugulum et Regie multitudo absq[ue] vestre prouisione ita et ea que a Rege vel a suis fuerunt diuti jugulari fore stribuitur nunquam obedientes obtinuant quam illis gerunt et homini videatur Quum et audent ea que inscriptionis sunt regressus impedimentis quando jugulo et impietas illis qui sibi non obedient Statuendo per hoc auctoritatem que vere diuine et humane repugnat Regi et magistratibus ad hoc egregium constitutis quod est horrendo crimine Lese m[aie]tis imo et contra formidata imitatum qua habent suos magistratus a formido constitutos quibus et quos obedientiam mouent quod sed prouisoria impedire audent nonq[ue] indebita tributa et hactenus relictas patres grauedo sub pretextu ministrorum suorum ministrorum demonstrarum et alicuius sua secta vndecim ita et pars jugulo videatur sit ad magnam nouam prauitatem tum attendat ejusmodi nouum [illegible] et maiestatem restato de tot sectarum et religionis tentationem grauedo et quod magis est audent etiam ad arbitrium sibi nouam adimosmab fundatas immutandas formam ordinem et modum a Rege vel ingratis constitutum distribuendis illis pro suo libito nulla studia Regis tutione nisi ministris vel ingratibus quibus (etiam si erant relictam fuerunt) talis notitia redigit ad redeundum quod adeptis demonstrus jamodis ratione et via ecclesiis ad sua remunerationem pertinent Tractanda ejusmodi securitati ministrii et communitatis ingressi sunt fauere remunerationem sine synodos in quibusdam Belgii ciuitatibus et ibi tractare nouelara tumultuosa et seditiosa et status a sectis illis remunerabus posse nos declarauit Enim alia arma nisi Regie remissionis tentandum et [illegible] Calvinistarum inferant faciant etiam Calvinistarum qui etiam alios sectarios de variis locis conuocant grauem inuectionem contra eos qui etiam aliqui armati adfuerunt contra interdictum Regium cum vna illic minquam in his ejusmodi ante hos temporis visa fuerint Ibi etiam solemnitas diuersa Romana ceremonias et sacre calumniam professio miata injectus quod secundum remissionis habet Qua remunerationem etiam inde magis suspecta sunt quod prefati

[illegible] de qualitate [illegible] magistrorum et quas vias [illegible] et si minus [illegible] vel [illegible] vias [illegible] scholas [illegible] et [illegible] et si [illegible] mandant [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] mandabit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hadtrevs sua libertate zelantes et suum statum defendere videbantur
in Gallia videbat quas ibi tyrannias exercebant vt breui contra iuramenta et allegeancias
suas se erigerent quodq; eorum exemplo reliqua Hadtrea eadem non tentarent quod etiam
veluti suis stare et suo commodo minime conducere non dissimulabat sed hanstea cum debita
prudencia Paulus Buzinus totius Orasthij pensionarius et reliqui magistratus
Hadtrevs in libertate et priuilegiis Hadtrevs eleuauit et ab omni subiectione
ipsius penitus exemit et alium in locum magistratum

Dordracenses magis prudenter fecerunt quos equalem esse in hac communi libertatis
conditionem prudenter perpendere et in singulis rationibus de consilio
negociatis prudenter agere et antiquas libertates conseruare

Harlemenses fecerunt et ipsi sibi videri possent communitates Hadtrevarum pro libi
tate Regis index et consul Hadtrea et in futurum de quo minuenda in quibus Hollandes
fecimus fuerat cum de re vna tota sint omnia imminuenda et constituantur alie
moderationes pro statu generalis et cum quo dissimulare hic non poterant
suadere se et firmiorem partem cum nobilitate tenuerunt tuerantur et firmarunt
pro sua prudencia de vtilitate statuat quandoq; vniuersalem Hollandie statum
posti quos patie regentium haberent Amstelredamenses in eadem fere
sententiam cum Dordracensibus conuenerunt Goudani vero fecerunt ac
se nichil innouaturos nec pro vtilitate singulis vtilitatis ad totius totius Hollandie
statum quod attinebat velle sibi et finitimis partem cum nobilitate mota
et cum Hadtrevs nisi rationem mouerant dissimulare

Delfenses
in his singularum ciuitatis sententiis quam facile omnes ab auaritia ac
cumulandi in partem cum nobilitate facta mota consentiat cum illa di
mittunt et pacem disturbent et a Regis vista esse abhorrentes
et prudenter ab auaritia pecunie facta sint et ab omnibus
arguendas

En eadem tempestate Hagenses Legati Hollandorum qui Burgenses admonerant
fecerunt se intellexisse quod Gubernator constituit nolit generali Ordi
num conuocationi et parti quod in sua potestate non esse fateretur et
tacite non possimus facti admonere de generalium Belgarum negocio
dutia qui hoc tam mirabiliter potuerunt et facilius negotium cum
ceteris Belgis minime omnium cum ipsis de omnibus principalibus facturi
sed omnibus principibus et ciuitatibus ad Regem vel ipsius maiestatem spectabit
sint et de omnibus rebus et constitutionibus tantum et prudenter
agere inter se communiter habeant portas ciuitatem qua etiam Gallis
Anglis et Germanis ingrediuntur ingrediatur et tamen cum posse in hoc ne
communicent nec consentiant Rediebant postea de ciuitate Legati
Ordi generalis prudenter ab illam cum constitutum angelissimam
legationem missuri ad Regem in Hispaniam qua forsan quidem loco
Ordinis potestate agere Regem de re qua hoc anno arrestabant atque
multo postero decreto sed remota quorundam auaritia Petauq; Ordinis
potestate illis tandem adeptis et prudenter postulare et ad generalem omnium
tum conuentum et negotium et ceteris potestatibus omnibus mandatis in Belgium
adiungat non armatus et fama ferebat sed pro sua cuiusque
et pro vnius pro libito regendi et sue vnius auctoritate abiicit possent Dicunt
postea Dordracenses legati esse a se petitum et de his omnibus Ordinis Hollandie
consulant ridiculum faciant et querant an non diuitias deponere et de his

Et autem Hagenses regi ferum faciant deprimat sibi videri remouendo et ceteris ciuitatibus
et remouendo Hadtrevs forsan quod tunc non obtemperantes

Gubernator parmo quoq; hyemem exactor addatur et mutuo et dicta hyata deducatur. Eadem inter se de bracantis de terra nouenbus Hagam Comitis remittunt et deducunt et ad nocatus Hollandie et Zelandie Zelandenses diligenter inquirant quid Eadem Brabantie et Flandrie de tradendis ponant atq; de hac ad Hollandie statum proxime referant et post statuendi possint

Eodem quoq; die constitutum est et Anuario donatiuum offerature 30000 librarum pro ordinaria tura quam Hollandie gubernator habendus mouebit et pro extraordinariis obsequijs in hac parte hactenus prestitis alia 25000 librarum Zelandie quibus assignabunt Anuarent

Obstabantur interea a Quintinio Valdenar qui tres mensis remunerandus laborare inceperant sub signis denegant ad 3000 et amplius in expedicionem adue hant se regis a miete ergo monetis diuersis desiderato in expedicionem egressi sunt quo audito Flandrie Confederatis qui tot ad hostis et rebellionem prouocabant fratribus suis suggestas fieri constituunt inter quos primi omnium ad arma currunt Tornacenses qui posse die Natalis Christi suos lustrant et postridie monasteria subeunt Ostriacis domo exire prohibent et monasteria omnia inita rebus posita uacent et deserant Eodem S Eoannis petunt insigne monasterium Carthusiensium unde degressum monasterium a fine seminarium Abbatissam cum monialibus tota illa die ad portas de Scheldam Euangelia Caluiniani tempestiue et libidinose tractarunt ne et preces pestiferas effunderent Postridie uero qui est Euuenhim aduenerunt et de deserunt Abbatiam S Andree ex qua minabantur dum se fortunas omnibus aliis monasteriis que sunt in illa regione spargunt Flandri 900 Flandri in festo S Eoannis pernocant in dominium de Rossigni Gubernatorem Brijoeos Enghelarum Duaci et Cassilli qui cum 50 equitibus et 200 tormentariis peditibus in eos ruunt 150 occidunt reliqui fugientes ad turrim uicinam pauci grabati in Waterloo confugiunt ubi a sequentibus illos Rossigniacis exposito igne ibi sunt consumpti aut suffocati Tornacenses qui de hac re inscii intellexerant ad eadem pergunt sed instructibant de quo monitus Rossigniacus uicinos nobiles et mercatores ad 2000 peditum inter quos 300 tormentarii et 100 equites reperit et in Tornacenses impetum fecerunt illos in fugam conuertit Ex duo sarcinas illos primum occurrit inducit in capias Quintinii 10 signa peditum et 70 equites qui de fugientibus 700 uel 800 occidit et ad internecionem omnes persequendo redigisset nisi Quintinius de Rossigniacus misericordia motus retinuisset Hostes manus conserere exhibent etiam tres murte Durenses aut tres Antuerpienses Tornacenses deliberantur quos tamen durum regentes primum inquisiti sunt et quoties dorum occidunt 7 tres aut 8 fuerunt desiderati Hac re nuntium agente rebellionis Flandrie principium ratione ueri perhorrescens et Septima decembris Flandri Petragordenses de consilio Vandenesii casa alquot peditibus tormentarii per flenium qui fossa datus et undique arbores interserat deuagi fecerunt sub amplissimo pontis qui est ante dominum tria tam deuagi et deportari fecerunt ne tandem dominus perterrefactus quam non minus posserum rendegerat de consilio et petitu trium magistratus et ecclesiastici ad dominum tria tam remiserunt illa remanderent et ratione miserabili et prudentia motus pollicerent Talis est Euangelium Caluinii sed pessimum adhuc dolorose uasa delata et addita obstrenti sunt

Horna in Noortgelandia Hartlem ab prouincia ratione arcis tres sedem adeundi qui in festo Natiuitatis Christi demum addita est ratione Dreste adeo Flandri 24 Decembris reuersum suum direxerunt milites 1200 qui denuata religione ratione alia frequentarent

† Quintinius Cornu postea ab ostrandum rebus pia rastrum Tornacensis in ordinem recepit et equites rebellibus cum pecunia fecerunt cum eo pepigit

Subsuntes deuenbat et interim Eamarii fautus est remanentes Dauw
wiinde in Flandria que Anzarus et Hermus duxerunt Ogmundanum
tum in potestatem ageutem aduis rebellem Anzarii, quod jam suspectus
habebat et debebatur per potestatem in ruinam et imprisonatum, detinebat
se et remanentem, negotiabat in terminis aliqua Brugellensia aduis tuis
potuit Anzarus et addixit etiam Hermus se ad possessionem eterna
a fratre suo domino Munthgnio quibus instabat et remanens et qua
passim per Belgium desiguabant gaudia ingrediuntur et pugna ibi tui
consilio ipsius esse admeat Ogmundanus et ostendat ibi nullo posse tum
Hostilem adventum ab Anzaro Ogmundanum Ludouicum fratrem
suum qui ipse pendebat quidem admentus Ogmundanum neq; uidebat
non audebat Adrat quod Houwestratanus in querimonia remanentis posse
pendere aude prandium Ludouicus petebat letus deuigilear eterarum
missarum et debebat a Francisco Alebano in Radis Egato Rugo ad
Parmensem, quibus non obstare posse stengebantur Anzarus et Hermus
et et persuadere intebantur etiam Ogmundanus Parmensi de Bar inter
ibus stamo aeq; Rugen mercatibus aeq; eterat pugno obstitas remanentibus
et Rugen pensantibus et quo longius mercatus est quam et talia regitant
ruin et alter Ludouicus Hesdinum in tyrannidem remanentem inpost et
peruestare non detentus qui Rugo et Hesdinensis in Belgium admentum
impedimentum esset Anzarus ruinis restituti ista a Ludouico detebantur
tatem alii uero minorem obsidem et multi tyrannidem qua Eora prandi
drat ad mensas etiam est Ogmundanus autem deuigilear eterarum pono
pene ad Parmensem Brugellas detuet et drat agonis et mercatus in est
Hollandiam ingenio multum de minoria sua agonis Parmensem remanentem
unde sunt non minimum sibi obsequium remediant [illegible] Parmensis non sibi
[illegible] et alii Hengow Ogmundanum non aquis omnibus admentibus, qui
etiam prandi agonibatum ad illa partem in Flandria dimittant
Ogmundanus autem ordens se agonis Rugen sectantem esse qui tamen de
se non drat Belgis desiderat sibi bona sua sta drant et primarium
Ludouicum eberarum sibilem de pene sustinebat dimittis ad Anzarii
rongesse quantum potestatem et in Eduardus quibusdam hardens
non parum dissimulabat mercatus antequam unius Edmundus disbrudet
rum magistratus unius adiunt et petunt subsidium contra Eadmundus Antiche
pensis et Candauensis qui se illo remanentium admentibus remanentia
bantur Resolvendi Ogmundanus uidebatur agunt et illos et Rugen
uti minoribus tractarunt et si possent ordinandi suum etiam personales
angelum ad Hor pertinentes quod tamen aeq; similibus Flandrie potestatis
et sibi permittentes hardens [illegible] pugnat pendere
tumultum consultus pendendo rato [illegible] adeo et obstantes
Hengow remissionis dimenstrant audita unius Belgicum admentum
densium mensis Hardenensium adhuc a pena remissum, illos et sunt
pecuniis inquietare pacis imposit. Quam et Alostani pe- uidam pene
et Angow remanentem Hardenum in partem remanent qui enim

portas oppidi ipsorum conventum cogere presumpserat unde Egmondanus
~~ab~~ aditus ab oppidanis qui ipsum suspendere volebant 500 milites ex
castro Gandavensi ipsis misit ne quid impedimenti ipsis fieret

5 fi 59 ■ fol 35 verso.

45

Quamuis autem tam valide agerent Massilienses, non tamen cadebat prudentiores provinciales in hostilem animum mox nominat hortensia Parmensis sed providentia admodum desiderabat. Cubet in haec vim astringere magistratus Massiliensis, qui Cyzaricum Regis sui agebat apud Regium Gallorum hortensia tempore datas ad Sacrum Senatum

Homina quod de rebus ibi gestis ad suae sanctitatis tuae Clementiam referrent mirum, quam longe aliter quam semper de Gallis mirum hoc natura non fuisse sunt orientes. Fanum maximum procerum nominatim vero Amat qui tantum obsequium promeat quae sunt tuae Clementiae possim hortensia summa providentia animadvertebat. Ita firmitate videbat a tribunis illis omne malum provenire Regium de omnibus rebus verum fieri et sanctae de hac re et rebus suis quod Rex [illegible] tractabat sic mandatum quam a tua Cma agente Regium habuerat retulit visse possunt quod post sunt primi quibus Rex manum iniecit non in Fanum quam non minuebatur sic in Aenam quam sua rebellione pubescit sunt. Flatuamen tua Clemente nullam animi ardentiorem illis ob hoc ostendere potuit multum me vel in detrudens prolabantur sic et erunt vano se illos cantare quod Rex sic habuit et ego agnoscat pro fidelibus ministris ita et praesentibus negotio plurimum rendunt quae diu tuba redunt tutius possimus obsequio tuae Clementiae potuit

Has duas epistolas et par- ipsius possessorem datae operâ in appendicem reperi quod potuit hoc tempore non chronologicas

verum tum temporibus dari alatis tum possit agitur. Certiores fieri persuadebat tua Clemente quod sunt de animo potuit et mandant quam pubescit sunt quod etiam non minus perpensa voluntas sit in Regio Fanum hortensia quod de visse videbat. Quod vero tua Clemente me mittat quid rebus angelii a Gallis agentium possimus non possimus tuae Cmi non significare permissum astatim visse verum pauca tantum visse et nisi exhibitabis hortensia agentes quia admodum quod pubis permittunt praestare per volunt me possunt et eo quod sanguinetti hortensia tum valeant et regant adhaerent interim non omittam quod Fanum pontem nudamque veram Cm de expostulantes de sanguine relatorem dimicatorem eo et tua Clemente Regium tradit et tum magna detractatae urbem illorum qui hinc me nominati sunt. Parisiis 29. Augusti 1566

Video hortensia est missam tradentium Senatum qui mimus et amicus ita regnum et vocabulum et arma possim resumendum non diu tam habet Parmensis quin tribunitiarum sterum praedae non admittat non tam nobilis quin Regium vellem misericordiam sed [illegible] τὸν καιρὸν ἐγκρατεῖς possibat. Edendi quin non otiose praetendum quod de Gallorum comitatu et pontificia quasi diuturnum vobis pendens hortensia Egatus admonet quod nos in Historiam pro regnosti etiam annotabimus. Quod quorum ea quae praemissa sunt reservata videntur aliqui duplum Regii legati literis in quibus etiam multa alia ad barbarum nostrarum rogationem pertinentia mentionem habemus hortensia Fulginium [illegible] autem non diu post sic invasit dolo. Caret duos et nouissem non habebant

Ad ha literas conferendo

Omnia quamvis utra quatuordecim dies ad longum spatium tum tamen hostium vel celeb et celebrem regendam quarum pendulae tuae Cmi transmittio in quibus multa inveniet quae pecuniae sive pontificem de pecunia adimus a sua pte discessionem et magno ego curatu quam movet fuit tam et resistat reasti tuae pecuniae illis ingenat quam et [illegible] suos studebat in obedientiam Dei et suum redunat. Poterit quod tua Clemente ingenuitate quam Rex agnoscebat qua a tua Cma gesta sunt pontificem non quod de [illegible] et [illegible] pontificibus tua Clemente suggessit ita et Rex modo rogabat pecunia habeat ad suam utilitatem venturum de qua antea dubitabat pontificem si petendi se non minus permissurat in quo non pecunia mutat pendentia et dependentes quia tua Clemente pendet ita possim nam reato affirmare quod Rex tranquillitatem Regni sui [illegible] tuae Cma astrahebat posse Deum qui sua gratia fuit et de malo quod iste debuit sua cautas grande remedium habitura sit minimum et regnum illud redunat de plenariam obedientiam et talem statum [illegible] quem sua cautas tam longe tempore dissidium et quaestus et hac oratione pontificem de illat et pontificem fugat illos de quibus dubitatur possit quod eorum suarum pontificis in paedentes regnum obsistit possunt quod nunc fidelis fautores Regni dissuadet potuit. Ita hic rem magni momenti esse videtur et personati ministri qui modus magni detrimentum pro tempore tractantur dissimulando visse etiam post nuptiae pontificis personati hoc fugentiorando quam [illegible] Regium in omnibus patet faciant et quam bene de post sententia de quadam atque ipsos affectum habeat. Enim etiam affirmando quod Rex tanto ab post honesto affectus sit et obedientiae et pro post obedientiam pontificem et qui in transitu sunt quod pontificem bulgo quod absit post pontificem pontificem et et pontificem pontificem pontificem

1 5 6 7

Eodem anno Hollandia a festo S Bartholomei quo proxime lapsa desolata
Arcessia non et Zelandia vicina fluctuationibus ita vexata
gubernatore Hassia dorum est ad primam Januarii tum demum tranquillitas
pacificatum ibidem restituta est Eodem vero 5 Januarii Hollandi reginam
suam recuperarunt 200 tantum remanentibus Portugallis Eodem die Dorcha
remota est in unam diuisa ab ipsum Zelandia remanendum Habuerat quinta
Franciscanus Georgius nomine quem ingratus Gouda sub finem Septembris anno
proximo venerat quod alius Dordis cum Zelandi agere instituit remanet
Hunsbet Amer e Burgensi desiderabilem quidam Hollandia mediis per Brabantiam
arripuit et nunquam postea retentus arcibus interceptus quamdiu retinetur et pacis
diuersum dorturus esset sic interuenientibus tractatus remanet deputatus et
mortuus fuerat Eodem quod postea mense die in Arcessia Franciscanorum
ubi Hollandi remanentes agebant quidam Joseph remanet qui sic Utrecht inuit
Dorturum credebat Zelandi sub remanet quod gratia Dei non finissent inuenerit
Eo quod deputatis Hollandia credebat Deinde cum timeret dum in Hominibus interissent non
sinunt ordinissent omnes sacerdotes monachos et Papistas a quibus minus timebant
Bant non parua promissa qua hac agendo pretermittebant
Extra medium Januarii Eodem cum Gandauum et Flandria ab
Sti Quintini vicino post Hispaniam iuncta ad Imperatorem Mortagne
Burgundia pleno die pro pecunia quadraginta in cum habebat quidam Filius
cum cum duobus sunt Francis qui Joseph ordinissent et Venerabile Sacramentum
viscassent insi tractatum aliquot cum Hollandi Eodem quod quam
parisiensis sit Calumniatus Euangelii Praetus et quaeb Odi filius Pariat
Emyot Petro in de petit ingratus Secundia qui tam Gubernium Brabantia
vel quidam

Obsidebantur Hac tempore Valenciana et quamuis insignem relatum Tornacensis
Hollandi arripuissent et Quinus non tamen proposito Fauor sunt mutando
obsessis absistunt Leuden Creditantes Mortis cum Gubernium tyrannus
sub Euangelii (Calumniam) nomine 36 militum signa de sub Hollandi quam
signis militaribus omnibus literis instruebat Verum clamini manet
in aeternum et Valenciana tentandum Sic obuiat Josse Flandria
tor Armandum qui Limitaneum militem Dei Verbi van Ermentur
rogant Josephinat inter quos Petrus Leander et Flamens nobiliat
Antwerpiae et cum Hoc in ambulando iuuenit et Straten quatuor decem signis
reliquos in obsessum fugam remittit remanta tamen pugna et pugil cum
ventum Fere aquatos desiderati sunt Valenciana autem retinuere omnia
Hoc desiderati Salutem remanentium potuit Commissarij Burgellas ad
Parmensem mittendis quem et obtinuerunt

Initio Hunc anni in Detrum Petrogradensi aliquot Carthusi qui se Papistarum inuitant
Hollandi ad Turcarum missis quem tamen Papistarum inuitant cum non vel in quibus
Rhenum Fidem Jam interim Hungaria illos Strauo Sultanus Lombardensibus
qui et infirmis Diuersis in Prussia tumultuantibus Papistarum animadu
inuitabant talia fingi et Prodito latebat primus cum Europa alterat Prussia quam
et Imperator est Rhenum Papistarum non magis Prussia abantur illos Hungaria quod de

vicinis civitatibus undique plurimi confluerent et sic ante numero aliquid ex occa=
sione contra civitatem Ultrajectensem tentarent unde ~~[illegible]~~ ma=
gistratus ~~[illegible]~~ Brederodii ~~[illegible]~~ hec fieri suspicabatur qui jam a longo tempore
ipsis inhiabat Ordines igitur Trajectenses indicto conventu decernunt legatos
mittendos Dianam ad Brederodium sciscitatum virum ipsius iussu praedictus
miles legeretur Qui ad ipsum intromissi 8 Januarii cum exposuissent quid in
mandatis haberent aperte negavit suo nomine istud agi Sed et Auracus
adhuc Amsterdami agens de hoc delectu certior factus iniungit procuratori
generali Senatus provincialis Ultrajectensis diligenter inquirat cuius is miles
sit is diligenter officio suo functus 9 Januarii Ordinibus retulit illos edicere
nolle cuius stipendio militarent secreto tamen se comperisse quod capitaneus
ipsorum esset ~~[illegible]~~ quidam Menningius qui inter primarios iconoclastas
Ultrajecti desevierat scriba vero Reynerus quidam Zulphaniensis dominum
vero ipsorum esse Henricum Brederodium qui tamen ut diximus pridie illud
aperte negarat usque adeo mentiri haereticis nec turpe nec criminosum est certe
eodem nono Januarii die praefatus Brederodius profectus est Diana ad castrum
Adense ubi capita ipsorum convenerant atque statim predicti milites omnes
simul Leckam (Reni brachium est) traducti ~~[illegible]~~ tendunt Schoenhoviam
versus et in pago Loopubyck dicto consederunt et postridie inde moventes
~~et~~ per Vreesebyckum (portus est Ultrajectensium ad Leckam) ad pagum het
Wael dictum perrexerunt De quo certior redditus magistratus ~~[illegible]~~ Ultra=
jectensis sub mediam noctem diei dominice qui erat 12 Januarii mandarunt
Pagorum praesidibus (marescalcos vocant) ut ad signum campane rusticos
convocarent quod statim ante ortum solis hora sexta matutina factum verum
rustici infrequentes admodum advenerunt atque etiam inviti eo quod nebulones
isti profiterentur passim nemini se nocituros sed ecclesiasticos tantum (quos
papas vocabant) spoliare velle quare magistratus Trajectensis ante meridiem
rusticis illis subsidio misit 120 milites ex illis quos ad praesidium urbis sue
conscripserant Audierant praedones illi ad sonum aeris sacri rusticos contra
se congregari ~~[illegible]~~ itaque in aggere Leckano aciem instruunt contra illos pugna=
turi verum cum tympanum et signum militum vidissent statim in alteram
fluvii partem traiecerunt multis scaphis et pontonibus quos Brederodius per
suos domesticos in eum usum subvehi et custodiri iusserat duo tamen ex
ipsis capti et Ultrajectum ducti sunt ~~[illegible]~~ cum aliquot diebus in depredandis
rusticis haesissent tandem a suis capitaneis petierunt ut ipsis declararetur
sub quo stipendia facerent et recusantibus hoc capitaneis cum dilapsuri
viderentur petierunt triduanas induciis Brederodius enim Amsterdamum ut
dicemus abierat qui interea scripsit suis Lexmondanis Amerdensibus et Dianen=
sibus ne illis commeatum subministrarent sed finibus suis arcerent unde et
continuo dissipati sunt Videre hic est qualis sit haereticorum fides et
obedientia cum haec Brederodius machinatus sit qui ante paucos menses solemniter
Regi obedientiam iurarat et interdictum a Gubernatrice fecerat sub gravibus
poenis ne quis intra Belgii fines militem conscriberet vel arma ferret privata
authoritate Trajectenses tanta perfidia hominis sibi vicini et inimici
compecta novo milite conscripto praesidium suam augent et excubias suas tam
diurnas quam nocturnas duplicant Parmensis quoque ad ipsum in Hollandiam
praefectum destinat legatos Quarebbium nobilem et Jacobum Turrianum suum secretarium
denuntiatum ut militem dimittat a munitione sui oppidi abstineat et libros amplius imprimi
Dianae non sinat nisi impressos exurat Adeunt illi hominem in castro suo Cleef dicto quod
prope Harlemum est mandata exponunt quibus ille respondet militem illud suum non esse
et suos ut eum fugarent mandasse Expedium se munire contra hostes suos Trajectenses
porro separatum illud regi aperire quandocunque visum foret De imprimendis ~~[illegible]~~ libris
se ut civium suorum negotiationes et frequentiam civitatis suae augeret id permisisse et
nisi Gubernatrix alias rates proferat non videre se quare intermittere debeat et cum
hoc responso utrumque dimisit quibus tamen, cum Hagam veniens ibi eos invenisset,
post paucos dies idem de scripto praeligit exemplar tamen eius tradere noluit.

+ Trans Leckam

[illegible] Hollandrarum [illegible] Gouda [illegible]
[illegible] Edwardi [illegible] Edwardi [illegible]
Edwardi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ad hec adhuc [illegible] Amstelodami [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Ordinar in Frisia simul & semel per mensis fiant Leovardenses cum qua ecclesiastico ordine metropolis & singulis ciuitatis corrigatis templis valeat quadam regulari Canonicorum abrogata ratione religionem indigerant sub finem anni ad quod ordinis Praedicatorum Frisia comes Alcmonburgum vir ratione religionem & Regum admirabilis qui tantum studuit non dissimilandum ratus pietatem constituit & unito humani rastra unita Leovardiam gerunt in monasterio quidem

Tertio hoc apparatu Leovardenses cogant ad gestum & voluptuosum Christianum Slavianum comitem Alcbertum Egmondi comitis Hollandiarum ciuitatis & Dortorum Englandiae Aronsmannum & Groningam Ecclesia adornatus praeclara operum habilis Frisia qui labellum offerent sigillatorum & in ratione religionis fundentur & Frisi abbatiae & pauci in qua essent esse dum jubeat in ea religionis detrimentum esse factum provincialatus

Quae postremum postremo visa Alcmonburgensis Groningensis Egmondensis Hollandiae & Frisiae postquam & tam hoc ciuitatibus quam quae ad qua religionem abrogasset autem ordinis Camerarii sedes ecclesiae praesidis habet & distentus Leovardenses & duo terminis & post duos duos non erant post Hebdomadam vel velum angelicum & sanctum gerendi sub poena arbitraria seu indignationis gerunt & si post duos dies eadem gerant tam post quam eorum sanctorum regulae gerantur Ecclesiae & visitatio & visitatores fiant actaeus ornamenta & imagines & vetera gerendi ad ecclesiam & sacrata contra eos & visitationem Synagogae religionis degeneratum in priorem redditionem & viderunt & consecrari fiant

Ecclesiae hoc mandato in diebus visitationes Leovardenses quidem gerant manibus subsidium habeant & gubernator instant intra generationem triennium sit eius gesta regi tribulis transigunt i & generalis mandato gerendi omnia satisfaciant 2 Domingo mihi in religionem inuentur 3 eius mentis fidei indicant si quis gerendi vel a quibusdam gerendi ordinis est tollatur & omnia adversa Regis contra absque vello obstantes gubernentur Acta tamen & inuenta Synagogae vel alibi facta habeat abolitionem inquisitionem & adversarium ejusdem in ratione religionis gubernatorum & adversa formata litteras & apparatus eorum traduntur gubernatori in aliquo Frisia loco ad gestum arbitrium restituendum Domus Regis de gestis episcopi & ordinis Leovardenses in ea religionem gaudeat omni illa abbatiae quae olli Belgii ordinis a Rege reuertetur & Deo reconciliationem gerendi in obligabuntur non solum bona ordinis gerendi sit diuina gerendi monasteriorum quae nominatim esse ad deum vel duodecim deputantur domus bona esse ad summam 10000 ratione ejusdem ratio quo quae in reuertarium alter tatum 10 star omnia sub longeaeuo parendum quae de omnibus quae tertior reddatur 11 & ordinis aut nullo gerendi gerantur aut non maneat quam Frisia germinetur adunatum 12 & qua de religionem deputa sunt eorum Habeat dum disponuntur a Rege eius Edendum 13 Quod si interim quae agant Leovardenses tum illo ratione liberabuntur fidem esse aut vere intra annum a sorte illa distractum 14 Curabit quantum potest Gubernator & Leovardenses abolitio plenarium de rem missis obtundant & moderate habeantur aut ratione quo hoc gestatur intra mensem salutis sunt bona impetrare possint 15 & qui gerendi missa mediante restituere reddamentum & quae

et senatum Hollandie

Viso hoc Parmensis mandato varij animorum motus orti sunt praesertim in eis qui nomen dederant confoederationi nobilium. Et Hollandia quidem omnes Hagam adiolant apud Praesidem [illegible] querelas deponunt nimis generale hoc iuramentum esse feuda Hollandica admodum libera censeri et fere ad instar allodiorum redacta negotium defert ad

Senatus [illegible]

Ordines et illi porro ad Gubernatricem. Ella vero cum principalem scrupulum in eo esse advertebat quod renuntiare iubentur omnibus foederibus prudentissime in hunc modum rescripsit. Viso quod ab Ordinibus Hollandie suggeritur declarat sua Cdo quod inquiret de debitis et oneribus ad quae Hollandica feuda teneantur cum non intendat novam obligationem inducere sed feuda illa in sua pia relinquere. Verum quantum attinet ad fidelitatem et de non meundis foederibus contra suum naturalem principem non debent vasalli Hollandici ullam difficultatem praetexere quominus iuxta mandatum sue Exce iuramentum praestent datum Bruxellis ultima februarij anno 1566 stilo curie

fol. 24

Ad maiorem quoque cautelam in plerisque urbibus ut Gandavi et alibi similiter mrtm exegit a civibus Parmensis poena amissionis armorum praestituta illis qui recusarent. Forma autem mrti haec erat. Euro obedientiam Regi et suae Cni faciamque omnia quae mihi nomine Regis iniungentur vel per suam Cem aut ingratum absque praetextu alicuius reservationis conditionis aut dispensationis conscientiae servaboque antiquam religionem solitam exercere in Belgio usque ad praesens neque dabo aut dari permittam aliquod impedimentum aut turbationem qualemcumque ceremoniis et exercitio dicte religionis defendere ecclesiasticos et eorum bona et omnibus expilatis et motibus resistere.

Tot frenis et repagulis arctati heretici non desierunt tamen per suos emissarios de loco in locum vagantes arma et equos coemere ecclesiasticis atque catholicis comminari imo etiam de occupandis aliquibus civitatibus iactare ut catholicos timidos redderent suos vero ad audaciam inflammarent. Quare 25 februarij edicit Parmensis per omnes Belgij

fol. 25

civitates ut omnes ingratus vel etiam cives particulares huius vagabundos capiant conventicula eorum disturbent statimque exemplariter puniantur vetatque intra sex menses ulli hominum licere emere equos bellicos nisi in publicis nundinis allato ad praetorem loci suo nomine et conditione nec non qualitate et pretio equi sub poena confiscationis tam equi quam pretij interdictque praetoribus ne cui tales equos emere permittant nisi quos probe noverint ut notorie bonos et Regi fideles poena corporali contra praetores infligenda. Eadem quoque in emptione armorum observari iubetur. Disseminatores quoque malorum rumorum statim iubentur apprehendi et examinari a quibus illos audierint vel in quem finem dixerint quod si authores non nominent vel malo fine disseminarint iubentur puniri gravi mulcta vel publice fustigari si qua vero suspicio maioris mali vel authoris lateat iubentur acriter per torturam de hoc examinari.

Ultima quoque februarij ad plerasque Hollandie civitates scribit gubernatrix ut diligentissime adveniant ne ab heretico vel rebellibus occupentur et si qui milites intra terminos iurisdictionis ipsorum compareant absque delicto

et infringantur cum tanta patet calamitate et desolatione. Quod si contrario
sua Cia et dictis dominis nulla talis promissio tanta non est
quod aliud de eorum ad eius propositum et persuasionem sequutum esse quam
in irreparabilem ruinam rempublicam infinitos populos mortis periculo subditos
fuerat antea. Deus et tam indigna de nostra nobilitate querimonia
Ama tamen precibus calamitas precedentes proximorum contrarium possit
gentem et magis magnis cunctorum hinc exemplum de nostris dominatoribus
prodamur illas humilitate et mestitia et ignosa demonstratis tales
promissiones nobis non fortes esse sta et tractatus nobis minus initi sta-
rentur. Etenim inuenibiliter mo et tales de illis in posterum sta nisi
esse possimus et propter reliquos nos deinceps in nos angelus sta mo-
estemur et abiegamur. Nominatim vero et fratres nostri. Valingenenses
et circumcirca extremos gerunque elaborantes a strani et extrema sua cala
mitate et in posterum tractantes strenue alijs subditis sua mortis subditi
quales etiam similes fuerunt et et gratiosa nobis gerant nostro
nos deinceps et superare sua Cia et prudentis equitibus Ordinis et
quorum persona nobis sermonem gratiosam fecistis et misserentur
Belgii nec tali cum et desolatorum imminentur videns et praesentem
offerens ordinem Gubernatorum et patrie amatorum perterrendo turbat
potestates et mysterio magnatorum et consilia que nobis minantur
pregnam et totalem ruinam affirmando sua Cia et dictis Ordinis
equitibus quod esse in vestis salvamus strenui superi habitamus et olidia-
nus integre omnibus que nobis preastruentur sta tamen et nitorum
et gentem nos reliquos deinceps nobis remanentes strenui nobis
promissum et remissum est. Suppleando remittendo quod si interim
sua Cia et suarum deliberationum alia est quam nobis petitum est et
agere hec nobis declaratur et quis stadt quomodo agere et remittere
debeat. Ita dubitare et pronunciatur in quantum Deus gratiam addat
gratus et petunt calamitatis que impendent. Sic bene fortis

Pro suppositio tali suppeditabilis bonis Bruxellensibus alium suppeditat et
nominis nobilium quem etiam et prudentis de imperatoribus ad nobilium damnis

Domina Dignetur nobis gratiam quod tempore tam turbulento et medio
que nos Cia et exoptatur injustis hinc patere regnum dum interpellant mate
quidem et gerendo calumnias et oppressionis quibus undamur non tantum ad
nam ignominiam et paternum vitam etiam ad tutelam Belgii ruinam quod
tamen retare sunt desiderantium et etiamnum desiderantis quantum in nobis
est regnum et bona ad eius imperium. Ideo sperantes quod nec statutis
magnitudo pro detestatione nobis det sufficientia quod angelum a tua Cia
potiamur varie nominibus gratiosi tam per varias calumnias satis indesinit
quam paterno sui nomine et honoris et gaudere certe. Deo petimus a
Deo Brabantio et aliquot nobilibus adire etiam Cia illis declarare
quod tandem dum minimum turbarum que in eis partibus ab augusto pacis
tristo arridebant huius simulati de gaudio arripere armis turbas mouerunt
in varie temporibus quas sedare fuerunt prudentia Cia quia tranquillo
pacto cum Ordinis equitibus Ordinis et gratissimis atque consilium et statum

non obstantibus [illegible] contrarijs tuor̃ literar̃ dict̃ dñor̃ promissis
& rẽm illis quæ hyeme relata sunt et alijs multis quæ tã diuisum sunt
ad vnitatem gr̃andem nobis perdunt ansam præsumendi quod ista [illegible]
fiant contra nos et illos qui simulate religionem quibus contrarium hoyem
dimũt & quibus sequũntur iura singularum ciuitatum totius
Belgij sitiat probatur per remissas inhibitiones mitigandas pœnasque contra
nobiles confœderatos tam minis quam rebus gestis male arrogatas et
nos qui fautores sint de dicta religione vta vt peracerbius non possent
a manifestis hostium regnum hostibus quod notum omnibus obiciat eisdem quæ
hyemem de 8 stipendijs et tractatibus hyeme statis sit sibi sat hostis
detrandi vel domestici mille modo contradicendum verum primi ostentis
qui armati obviam tendendum alijs non solum perterrefactis minimus
sed viam contrariam rationi mitiori construendi contra hominum nobis
factas De permissis autem postulamus breuiter adhibeamus fides
hac quod Cæsar aut permoueat postea missiatis et causis quæ aequitate
reprehendi perueniant apud Sam C. et omnia remoueantur stimulo
parta prædicta domi per suam auctoritatem de consilio Cæsareorum generalium
Legatum reuocaturum alterum disponendum Hæc cum rem reddemus totam
Deum quam metendisse quidq; minus et opportunius non videbat videmus modo
augeantur et magis magis magisq; arma nos alcant omittere non patiamur quin
sint ante hac ad viam C. reducendum hyemem quando Cæsarem illum et
nobis fauorem ac gratiam exhibeat ac declarat ac partis stare pergat
et permittat vos remouendi vestrum quod nos speramus inquit sitiat
Hinc proponimus nomine C. nostri et remotorum dictorum simul eq;
consanguineos seruitutem quam nobis nobilibus confœderatis debet et ex par-
tium ad obtinendum adiuuantur et assertus tuæ C. diga pacem nos
nobis et diga totius Belgium nolens regnetur et petendat stamen
et quitter quies quæ constringitur et constringitur Dixerit contra
permissa nobis facta simulq; subsidium petita in dubium permittam
facta Hoc autem parendo petita esse petant tua C. quod omnium
Belgium pace et tranquillitate firmetur et nos regnos a bona seruitio
Regis et tua C. semper inviolatum contra eos et quosdã rem et contra
nos fiat istum quietum non stat quantum metuendum est ne pecunia
[illegible] pernoctandi et dentia sequantur stidem quando absque sumptus
pacem pacis quæ verbis pacis confessus est quod inutile nobis dubium
Vnde etiam Bar moramur et Hum libellum obtulimus tuæ C.
et ostimo nõ tam diga Rhyni quam regno ubertatem satisfaciendum
Hemelinc depositis et ad Bar bremen et bonum reconciliem et
tua C. et stamus quid agere debeamus et parendo tuæ

Cum itaq; hos libellos transmisimus Brandenburgo in Brabantiam remisimus
et rem Antwerpiæ agitat scribit ad Parmensem se illo animo venire et
libellum suppetias offerat Parmensis vero qua non nisi mimis moliuntur
quietarum turbarum [illegible] prædictos stipendiarios remissa fundent posse
intelligent per Bruxellas veniat et nuncio 7 februarii mandat sunt

[illegible] minime videretur nove religionis [illegible] et contrarie [illegible]
intelligissem quod ab eis illorum confoederatorum qui in Augusto proxime elapso
Bruxellis fuerunt quibusdam de dicta religione scripsissent quod posse omnem sem
vitatem peragitari pro dictis duobus synodis conquesta sum quod talia
posset diiudicantur que contraria erant et que inviolater conclusa fuerant non
obstante quod remonstrat et confoederati promisserant se rematuros pro
viribus in quantum possent omnibus bonis obsequiis impedire ne reconcilie
fierent in locis in quibus frequens fuerat pro obstitutus et in locis
ubi jam fuerat pro stetentur standalis et turbationibus quibuscumque ali
in tantum abest ut mentio habeatur de dicta nove religionis
et postea agorie defendaretur absque remonstrans nec standalorum et
turbationum possimus hoc affirmare quod minime inventur quod unquam
vel minimo verbo reconsertum Edicta qui viderunt et audiunt cum quanta
animi molestia inducta fuerint et reconsertum solum et vix invenient
illud inutilibus vel inutilibus in locis ubi reconcilie jam fiebant et arma
pro popolum ponerentur et a standalis et turbationibus abstinerentur non
ignorant etiam quod angel ab animo vel interitum mea longius abfuerit
quam reconsertum et removentur pena reconsistoria magistratus fuerint
rebelles simul gravantur aliquot anni myriadum florenorum sua Cato
solum sibi arrogare administrationem pauperum inducere reconsionem
totius doctrine et populus dirigistra me etiam parentis contrarie
sua modo matrimonia cum necessaria sequela magna in posterum confu
sionis que ad funeralia et honores pertinent et munera alia que me posi
quidem de nova religione intelligunt quo tendant quae omnia et munera
que in suis remotibus prederare audent nomine veritatis religionis sue
fraudulenter conservantur Et quando quidem maior horum pars tendunt
ad usurpationem auctoritatis et reflitudinis sue Cato et magistratus
ordinarii et legitimi ad instituendum reconsertionem nec obtinent
eorum et remissio quam tenuo offerri mihi minime liceret obtenta fuissem
si tam inconsulta fuissem et certis verbis reconsertum Quorum verbum
cum videram quam late propagatum fuerit ad deputationem quam deinde
nec retinere non potui quin scribam Gubernatoribus et Magistratibus quod
proponens detrahebatur grauiter cum posse persuadeatur quod talibus con
sensissem Verum cum quidam de hoc mecum conferrent audiant alios arguimen
tis ipsis proclamare debuisse quam diverse proponi per esse significatum postqua
totum illud quo adducta qui et posse reconsidem tam clarum et manifestum
atque propositum tunc temporis non apparuit quod nunquam commissionem
adhuc tractandi amplius quam certum est Cum etiam in posterum notari
potero hoc reconsistere quam cum mestabili molestia videant et
hoc posse deprehendi agendi proponem qui aliter non id detulerint qui etiam prius
possint an aliud non intenderint cum hinc ne reconsertum innuant
Ad secundum quod attinet cum in libello mentio fit de tantum abfuisse
ad ea quae possent posse negotiari propter suggestiones in scriptis oblatam
et non ad secretarium religionis fieret tamen contra quam interim

supplicis in Aprili pro abolitione inquisitionis et rigoris edictorum promitte-
bantur expresse et de scripto minirum quod manere vellent in Catholica
religione certe per eos effectus detegitur propositum quod tunc occultabatur
Quare si tu cum nobilibus confoederatis qui offertis hanc supplicationem estis
tam propensi ad obsequium suae Mtis ut dicitis consulerem vobis ut melius
vos conformetis eius intentioni et auferre populo errorem quem conceperunt de
falsa permissione horum exercitiorum quae non cooperantur sed in totum
repugnant authoritati suae Mtis et iustitiae cuius adventus cum in limine sit
videatis ut iustam eius indignationem placetis et ne patriam tante calamita-
ti involvatis dum provocatis Regem et cogitis agere contra naturalem suam
propensionem Quod autem vultis ut dimittantur milites quod est exarmare
iustitiam et illum cuius manibus Deus concredidit gladium et ut inducantur
edicta quisque facile intelligit quonam talia tendant certe nunquam volui
me expoliare mea authoritate quantum ad hoc nec etiam ullo modo expedit
tali tempore sicuti etiam non convenit ut omittamus facere statuta et
ordinationes sicuti pro conditione temporum viderimus expedire utilitati
Religionis Regis et Reipublicae et nec ego nec quisquam bonorum subditorum
suae Mtis tolerare possunt ut fiat vel principi talis iniuria vel sibi dam-
num tam irreparabile quod continetur sub illis minis quas in vestra suppli-
catione posuistis in quibus si persistatis expendite eternam illam infamiam
quam tu et tui complices subistis Quare omittere non possum quin dicam
quod tu et illi benefacietis si domum vestram singuli redeatis et vos
amplius rebus publicis non misceatis sed ita vos geratis ut suae Mti
satisfiat vos monens quod si contrarium agatis quod omittere non potero
quin remedium adhibeam sicuti publice quieti convenire videro neque invenio
necessarium ut ulterius libello tuo supplici respondeam cum nesciam
qui sint nobiles et populus ~~[illegible]~~ quorum procurationem suscipitis et quibus tegi
vultis et ea quae hactenus dicta sunt et etiamnum dico erunt ~~[illegible]~~ suffi-
ciens responsio ~~[illegible]~~ illis qui illam exigere poterunt his deo commendatis
cognate Bruxellis 16 februarii ~~1565~~ 1566 et erat subscriptum vra
bona cognata Margarita et adhuc inferius Bertii

Diximus superius Tornacum ~~[illegible]~~ receptum per castrum unde
Montenbasius vicarius Montigny ~~[illegible]~~ qui Artesiae sub Egmondano
praeerat in castrum illud introduxit 2000 equitum quare metu territi heretici
ad 2900 extra urbem castrametati sunt verum impetum in eos faciente
Montenbasio cum equitibus 1600 occisi et reliqui in fugam conjecti sunt
In castrum vero rendersus Montenbasius urbem occupat praesidium imponit
cuibus arma tradere iubet capita rebellium in carcerem conjecit et
factiosos usque eo arctavit ut claves domorum suorum ipsis non relin-
querentur ‡ Paulo ante Valenciennenses interim dum cum Parmensi
de urbis deditione agerent cum quinque suorum signis urbe egressi Tor-
nacum contendebant ut commeatum adveherent qui progenio Calvinano
aliquot monasteria et abbatias expilarunt et incenderunt sed cum obviassent
domino de Rues cum suo milite duo signa ex ipsis cesa sunt et reliqui
in sylvam confugientes ab equitatu circumdate prope ad internecionem
deleti sunt Non tamen desistebant Valenciennenses a munienda sua civitate

‡ Hoc tempore dominus Tholosius rebellium antesignanus coacto milite aliquam Zelandiae partem occupare
intebatur sed ab incolis repulsam passus iuxta Antolepiam tunc seditionibus agitatam in pago oosterveel
confidit timebat non parum Antolepie Parmensis ne rebelles cives illum urbe admitterent vel coactis
viribus firmior evaderet cum vero miles ad manum non esset occupato apud Valenciennas exercitu praeter
600 pedites qui Bruxellis ipsi Parmensi praesidio erant mittit ex illis quo sub ductu Beauvasii quibus
adiungit Egmondanus duo signa peditum ex praesidio Axelensi evocata qui simul in rebelles inopinato
irruentes multis occisis illos in fugam vertunt

vel alio modo non fierent atq; nobis[illegible] donec ad vos [illegible] quid
breui possit ipsum futurum sit Tum q; uerebimur ut nostrum sit
rerum qui sit bonus et fidelis studebis ostendere Horum uos
renatus et qua petierit sint diligenter et prudenter uobis
satisfiat [illegible] Habebitq; tum tuti mundo quam missus degat sitq; qui
ipsos sibi ipsum permiserint ab eo qui sui commodi gratia tam multa
contra ueritatem et nostram uoluntatem commenti sint et disse mi
narint et subditos nostros a nobis alienarint minusq; obedientia
quam semper sue naturali permansi negligunt quos tamen precipuum
habemus magis et remouere quam homines uidi de tractare fructi
ipsius efficietis pose deliberabit Valete Mechlinie vltima februarii
1566 et die subscriptum Ph Et inferius Courtevelle

Hodie mane cum per Hab literas requisissent de aduentu Regis mei pa
tris ad [illegible] suam et non dubitabant principium practicis huic simbolo
Senatus hoc addiderunt et tandem uelociores poterit sunt a Rege
significandi non defuturos qui sua uerbosi affectia nostre negotium
uobis renatus Rex faciet absit dissentium quod dicunt Antuerpie et
sui similes

Rumiam uero Rex peruenisse dicitur Ciuitatem et sui similes
per Ordines peruenire uenerabiles recipi postremum [illegible] permanere
uel etiam maiori ut dicunt honore uelle per multos uel potius per Ordines
tam generales uel particulares remunerare domi sua Nuntios [illegible] aduenisse
in Belgium alios constituisse Dicitur quam hoc pertinet ad
Antuerpiam Quod qui per hos proxime dicit [illegible] cognati suos ut erat et
germanum suum inquiunt instrumentum subiisse Ordines quoq; ex omnibus
prouinciis ad Parmensem conuolant de mi quoties Hinc per ipsi possim
conquirentur Idem cum Parmensis ultima februarii discessit non
dubitari quin mihi Ordines remunerent pro partibus suis tribuitis et omnibus
uel pro suis similibus debitoribus cum ipsis agentium uos disputent pro ea stimu
cum Rex iam mihi pro certum

Ultima sexta februarii que fuit dominica prima quadragesima circa horam
10 uestri profecti sunt Hodie Antuerpiam uenisse remittentium significatum
postea tormentario spera [illegible] contra quadrata rem arcis sub tecta rem q
multa tabulari arripuerunt et prudentius sibi uestigauerunt arripuerunt
Brutes et exposite ignem atq; candelas ferunt extremum instrumentum dor
mitorio arripuerunt sta et obseruata prudentius ignem magna monasterii
pars absumpta sit alii pro ea custodes Laudem pro eo ab sternos omnibus
et aliae tractus ream in idem monasterium intenderunt et tanquam ibi
aduersus hostes in insidiam et inferiorem peruenerunt ex ipsi pro eo tandem
sic mihi ipsi monachi cum inuentus remissi illaq; pessimi ea sic
arripuerunt ipsis deum quibus talium remunerationem Calicum dimittendum

Deinde sequenti quinta mensis Martii uenit mihi et retrahendi
cubiculo et pro eo quo mihi dimensi mihi mittendi et pro ipsis [illegible]

Caciebat hac prædandi licentia ut confluentibus undique nebulonibus eorum
numerus quotidie augeretur ita ut Parmensis in mandatis dederit duci Erico
Brunsobicano ut duas naves bellicas armaret et Lecie præsidio teneret ne
prædones hi in Hollandiam contenderent agebat enim tunc temporis Ericus
in castro suo Liesfeld dicto quod ad Leciam situm non procul abest
Dordraco primarie Hollandie oppido ad cuius magistratum 2 martii mittere
Ericus petitque ut due sibi naves cum aliquot nautis in prædictum
usum mitterentur cumque magistratus ut hoc fieret operam daret res in
notitiam vulgi devenit statimque disseminatum est illis navibus adiungendum
esse militem Dordracum (undique enim amplissimo flumine cingitur) qui
in præsidio istic collocetur ~~congregetur~~ congregantur itaque sagittarii
et magistratui ostendunt se toto hoc bello in obedientia Regis perstitisse
et proinde non mirari ut præsidio onerentur plus quam alie Hollandiæ
civitates qui similem fidem non exhibuissent eo magis quod mirces eorum
~~[illegible]~~ si cuiquam hostes se prebuerint facile a vicinis principibus
vel invaderentur vel certe detinerentur verum cum a magistratu quid
agerentur patefactum esset nec sic tamen consentire voluerunt dicentes
Roterodamenses potius et Schoonhovianos ~~[illegible]~~ requirendos esse ita
ut magistratus se ipsos apud Brunsobicensem simul et Parmensem excu-
sare coacti sint hæreticis ubique fere prævalentibus Verum legatus
Erici homo gnavus dissimulante magistratu duas naves conduxit et
adverso flumine Schoonhovianam advexit et imposito milite pagos aliquot
Vianenses ad Brederodium spectantes mulctavit putabat autem ad ostium
Esule ~~[illegible]~~ fluvii ad novum hospitium se reperturum pecuniam illam
quam Brederodius Amsterdami coegerat sed frustra

Parmensis ubi intellexit quod Brederodius dissimulato habitu Amsterdamum
advenisset verita id quod erat nimirum novas molestias a tali turbatore excitan-
das propter 7 martii in mandatis dat Jacobo Turriano secretario suo qui tunc Ultra-
jecti apud Meganum agebat ut quantocius ad Brederodium contendat eique
suo nomine imperet ut intra 29 horas Amsterdamo discedat ~~[illegible]~~ Turrianus
acceptis Parmensis literis 12 martii Amsterdamum advolat ubi excidum a
Parmensi proinde ad magistratum scriptum erat ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ad quem etiam per Turrianum literas de fide illi
adhibenda mandatumque de iuvando ~~[illegible]~~ datas 23 februarii miserat
Turrianus itaque cum sub vesperam Amsterdamum advenisset ~~[illegible]~~ ad se
advocat Adrianum Sandelinum eius urbis syndicum instatque ut statim
magistratus cogeretur verum cum sero nimis esse diceret Sandelinus convenit ut
postridie summo mane audiretur quod et factum est exhibitis literis Parmensis
quibus non solum prædicta ad Brederodium commissio et mandatum de adiuvando
secretario continebatur sed etiam ut si magistratus forte prætenderet non satis sibi
virium esse ad expellendum Brederodium pollicebatur Parmensis consilio et ope
illos iuvare et quoniam res celeritate indigeret ut requirerent comitem Meganum

+ prædictum secretarium Turrianum

ipsum venire solum porro tantum interesse inter se et secretarium ut ei non tenere-
tur credere praesertim cum eum non haberet pro viro honesto sicuti ipse ~~se~~
secretarius se putaret esse. Secretarius vero placide respondit se non equi-
parare seipsum Brederodio cuius se humilem famulum profiteretur venire
tamen ex parte eius quae maior esset. Quod vero se pro infame habuit dolore
se ob hoc affici cum 29 annis Regi a secretis integra fama servisset. Attamen
precari se ut omissa huius qualitatum contestationem reliquum sue commissionis
audire dignaretur. Iam enim usque ad protestationem pervenerat. Cui Brederodius
Quid igitur vis ut Dianam abeam? Non inquit Secretarius sed quocunque
placuerit cumque videret hominem plane refragarium demum contra ipsum
protestatus est sicut in mandatis habebat et acta istius protestationis a scabinis
illis praesentibus fieri petiit. Quo audito Brederodius in contrarium protestatur
se nisi commissionem Secretarii videret non teneri credere se humilem et
obedientem subditum ~~fuit~~ Mtis Regie et Parmensis esse qui paratus sit
arma capere ad rebelles puniendos iniuriam innocentie suae fieri quod excusare
se non permitteretur quam ita probare paratus esset ut Gubernatrici et toti
mundo pateret atque ita discessum est. Manebat itaque Brederodius Amster-
dami ad quem undique confluebant heretici maxime nobiles non solum qui
pulsi erant Ultraiecto sed etiam ex Frisia ab Arenbergio ~~[illegible]~~ mutatis nominibus
et vestibus quod facile erat in civitate tam frequente et negotiosa ma-
gistratus vero precabatur secretarium ut Parmensem moneret ut si quando
aliqua mandare placeret ea tantum ad consules scriberet non vero ad totum
senatum cum inter ~~[illegible]~~ illos essent nonnulli ~~[illegible]~~ qui de fide suspecti essent.
Quod etiam Turrianus fecit per literas quibus ea quae acta erant Gubernatrici significavit
ipse enim Amsterdamo discedere non poterat eo quod Parmensis ~~[illegible]~~ praecepisset ut
istic haereret donec Brederodius ibi esset et observaret omnia quae ageret verum
~~tantus~~ erat ad Brederodium confluxus tantumque studium haereticorum vix ut
magistratus tutus esset et ipse Secretarius vix hospitio suo quod erat in principio egredi auderet
Brederodius namque videns eum non discedere cum eius commissionem non
vidisset metuebat ne in mandatis haberet manus in ipsum inicere vel vi
extrudere quare spargi fecit rumorem denuntiatum sibi a Secretario quod
nisi sponte discederet vi ipsum extrudendum quod cum apud haereticos pecore
buisset statim fere omnes ad curiam accurrunt magistratus vero territus
tanto illorum numero et cognita caussa adventus ablegat ad illos duos scabinos
qui cum Turriano apud Brederodium fuerant qui cum iuramento declarassent
nisi tale a Secretario denuntiatum esse turbae exorta paulatim sedate
sunt* Nihilominus in magno periculo et metu erat magistratus qui portas
aperiri vetuit ante septimam matutinam et claudi ad decimam rursumque aperiri
ad secundam et occludi ad quintam frequentesque ~~[illegible]~~ excubias tam ad portas
quam per totam civitatem disponebat. Haeretici quoque centum ante hospitium Bredero-
dii singulis noctibus excubabant male enim sibi metuebant a Secretario
in cuius hospitium 17 martii statim a prandio venerunt 16 nobiles frisones
intrantesque eius cubiculum cum solum invenissent clamare ceperunt Tu
civitates Tornacum et Ultraiectum prodidisti et ~~[illegible]~~ nunc de hac civitate

* Ita secretarii calumnias quod non expediat agere cum ipsis sine testibus

ad unū adhuc Amstelodami agentem venimus Legati Groningenſium Haarde-
rowicenſium rimtabb ſnac Drentinum et oſſuerhimm prafidia rogaturi
Erant hec dum hac Amſtelredami geſtabantur Ordines Vltrajectini nuntium
tib ſuum ſuum Legatum ad Parmenſem imbrat petiturum tutam gratiam et abolitio
nem ſuorum ſuorum Antwerpienſibus ſuum ſuum rontaminatis datam muniimus
qui rum Antwerpiam agens Parmenſem reperit oſſendit ibi Gilnarienſibus
pro ſuum indigentia ſuppetias Ogta ibi autem reſpondit Parmenſis
7 May quod rum prafidium pro arbitrio Parmenſis ac gerent illam
Regem rebellionem reducturam de requiſita indigentia et agend poſſum inter-
roſſuram et eam obtinent et permiſſa conſtituent ut rum Amſ-
ſtelodamenſibus vel merlab ac nec non mediantib dum Rex declaraverit
Quid ſi Rex animum interpret mentem poſſet Habituri quo ſibi de alio
remedio agend Regem pecundarent eadem rum absolute Negato quod in
premiſſis non rompreh endatur Vagabundi Denuo Miniſtri Communitatis,
ſcholi Scholten, Lugetani, Agoſtabi, et ſimiles pernicioſa ſchiſmata et mu-
tationes, Imaginum, Altarium, templorum vaſtatores, et ſimiles perculoſi
rogata ſuadentium vel factionum, qui fuerunt de conſiſtorio et prasidem
qui pernimis rolegerunt vel pervenerunt vel addunt in ſtipendium
militantium contra Regem quinq contra eum arma tulerunt vel ſtipendia
meruerunt vel miſſiyoti ſunt et pernimia addunt ut nec gratiabuntur vel
Patriotti in quibus et eorum indigent multa pernicioſa
rumultuum eorum habebit

Hoc ubique allato ſtatim Hollandrarum principatum magnates Hujusmo
modi ſuis remuneribus ita et ultima rerum Lubeca exhibita ſit 20
ſtuiverb mox eum tam poſt quam Haarlemenſis ſynagogat illas demeti
ſunt Delegatenſis quoq rum in rogatum ab habuerunt duo illa
provincialia rogata Zutphanium Cunſinium et Schuderum Cata-
logum in huc unio de guerra ſuſtendendum 16 maji mandatum dat eidem rum
quanta alacritate publicum pro ſua Hiſtoria exponebant

ordo vero de mittibus ad tractandum miſſis ſunt
et paucis poſt diebus ſubſcribuntur

27 May Magnus Montium adeunam qui in Hiſpaniam miſſus fuerat
ad Parmenſi anno ſecundo ſi. Idem mutuo habuit et ob pacem ſtatim obtu
rogenſis duo in patriam delatum in manuum ſuarum pacificatio tradidit

28 May Conferebatur idem cum Antwerpiam rumoratus
et quarum ſi quid ineunda quid mysteriorum habeo apud Illos Illegatum
Gelenium mysteriorum Regium Antwerpiam in angelo audio Ex rumb initio
Rex conquirebat de turbis ob Hereticos rumoratis ſectis et quod ad illas
ſedandas in quibusdam civitatibus gravia prafidia reliquerat mysteriis fuerat

causa

Hunc scripturum omnibus fidelibus suis cuius scientie venerint quod de hac
pace pacificata et tractata inter suum et [illegible] tam pro nativis quam
subditis pro bonis et possessionibus suis cuiuscunque status quam pro
dote, dotis assignatione et matrimonio inter eos contracto atque cum hac adnexis et ea
omnibus negotiis pro quibus datus et concessus fuerat dominus Cardinalis antiquus
Christiane tituli sancte Prisce et sancte Sabine episcopus ac sancte romane ecclesie
et mansuetudine qua se erga nos Regem quidem Francie nobis pro dicto matre suam
nec cuiuscunque naturalem et proximum nobis significarunt et iam adimplendo
iniuriam sibi factam si quis aliter de se sustinuerit cum nos admoniat et debeamus
et subditos suos pacificat se recepisse quod iam velint a nobis Regem vel et
suos pacificat pro quibus [illegible] et subditi se versus [illegible] exercent
subditos suos pacificos et negotia de sua clementia recipiendo. Quod pacem
de iam nobis ultimamus volumus et diligenter admittatis ad vos
et ecclesia vobis volent dilectos nuncios quod illi qui Regem clementia
recipiendo pacem petabuntur et illa indigni quos iam nominatim describi
et annotari a nobis volumus stantibus 3 Julii 1567

[illegible] quibusdam aliis clericis et nominatim ad Silvaducensis sicut suis addictis
et autem sua matis pacem sit in mutua atque vos qui strenue et rebellionis
hac anno commiserunt quibus ostensis est Deus et omnis boni et mater Rex
ad iram provocatus est Nunc volumus quidem est et daturis ne iram
pacificant atque [illegible] Deo subditum [illegible] et magistratui atque viros civitatis
imagines recipiendo altaria demolita in pristinum statum restituantur
qua aliis sunt pridie ad annuendum iram Dei et Principes

[illegible] Hic clericis dicimus pacificis de prenobilis baronis dilectis
nobilibus pacem sicuti ad pacificationem desiderium et sicut vos
recipiendo iram pacificatis altaris mysteriis remuneratis sicut et
pacificis et possessa detinuerunt cum ad nostrum nunc sunt

Pacificatus S[an]c[t]i Salvatoris Detrapertensis nunc Reverendissimi 28 Julii
synodum pastoralis sua missionis Condy habuit et tantum quod
[illegible] vel dorsum integre pacificat de omnibus qui intra Dei iram et
insulam diligenter pacificant ita ut primum pacem sit in talis salutatis
nos mandatis

Exitu Augusti cum Alexandro nuncio Brixiensi Episcopo in Germaniam
antiquissimi ecclesie nostre substituto Hollandie et Zelandie atque Detrapertensi
gubernatore nunc Bostonius sit tantum pro pacificatione qua pacificat
ansa vel obstantem stimulo si ad sanam mentem redire voluisset

Sub finem Augusti venit in Belgium Stephanus de nunc adventus
nuntius Belgicus huius status nuncupatus Germanicus vide Appendix A

Hic datur dicti de literis domini nostri regis nuncii Februario ad vos
scriptis intelligere potuistis rationes cum pacificationis et pacificationis
regnatum nunc Dominum Stephanum in Belgium destinare cum auctoritate
pacificandi generalis et pacificandi et diligat qua primum sibi dent
pacificandi domum Rex esse adimplendi de quo iam nunc pacificatis regnatis

Hic datur hic signa

Bor I. 184

Statum atq; Rege perflebanum [illegible] de rapstantate predictorum
etiam in Scotiam missit apprehendi dominum Montagutum qui ad Harmuyden Rege
missus cum de entreprisis confederatorum erat inter eos et Gelrenarium
duos et alium de Hamelaerbos Burgundum qui regem confederatorum quem Rex
occulte cum Pontifice et rebellibus primo inierat [illegible] et plerasq; alia
que vestigia poterant ad confederatos transmittant [illegible]
[illegible] Quidam quoq; tempore [illegible]

Verum hec [illegible] quibus tamen quamplurimi
confederatorum [illegible] de confederatis de quibus tamen quamplurimi
Hyrnegarum Hasterman [illegible] de confederatis [illegible] de rebellibus Anglie rumor etiam ipsum regem
de hac re arbitrabant Burgenses ad flebanum redeuntes rumorem
non obstante vel in maximum rumorem vel obstantium verentium sibi
reputantur reliqui vero se recepisse in ultimam fugam remorant quidam
Hollandiam vel Angliam petentes in quibus per[illegible] Duc Reginus Petra-
pertusis Bonensis et Rumundensis Rex de Hollandia + Abbas quoq; sti
Bernardi ad Stadum infra Antwerpiam qui Erasmianum in sua abbatia
predecessor rum angelo monasterium Eglauro et sua rentulina in romitatum
Emdensium profugit quam et ibi hactenus manet in regem dignitate recepta
a primo Clemente rapitur ad flebanum militem et prefectum qui rapit possa
de ejusdem nostra memoria publice rationium [illegible] + querum bona status-hostes
Deputi Zeelandie [illegible] addicta sunt
Petrus Zeelandus [illegible] Petrum de quibus regem tantum
nobilium numero emigrant atq; de Westflandria primarii sunt [illegible] in
Angliam circum millia septingenta rum q; plures adhuc quotidie migrare
parabant magnus murmur et timor de Hispanis quo et tam plures nobiles
migrarent quam ut [illegible] Septembris gubernatrix
Dertum nec Regis permittat in rumbus nisi Rex [illegible] aliquotus se de[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

et etiamnum habemus

tutela et antiqua perseuerantia conseruet filios vestros admirantes et reuerentes
et minquam obliuiscamini diuini honoris aut sanctae et antiquae religionis quae
Hartenus in belgio perseuerauit ab ea nullo modo discedere autem de
quibusquam mirari patiamini. Verum vos per omnia in vestris peculiaribus et
Regis et patriae tam publici et priuati et aliorum diuinum honorem et certam
religionem tam zelose et prospere et prouide quod deinceps non plenius vestris
viribus valeatis etiam vobis possit tam diuini sancti quam quanta possit stabilitatem et
tranquillitatem illorum qui in illa quadam innocentia et puritate persistunt
Omnia vobis requiro et suae mti et illis quae vobis praescribit omnem
obedientiam et benevolentiam deferatis sicuti praecipit diuina naturalis
subiectionis ius et humanis Regis vestri obligat vestra et bonorum
quod etiam et confidimus facietis Sicq praedicta regionis beneficentiam a
domino Deo pro arripiet et Regis nobis benevolentia fructum nostri
de parte pia non intermittemus bonis patrocinari et pro malis intervenire
quantum possibile nobis fuerit fideliter Valete Bruxellis 9 decembris 1567
Subscripta Margarita

Videre possitis bonum literas quantopere non tantum vestrae vestis paternae
perpetuales et aeternam memoria dignissimus vestrum etiam extima et
pacifici religiosissima permoti gubernatae curarent laborarunt et tantum non
obstrepuerunt sunt et in diuino sanctae et catholicae maneant fide constantes
perseuerauerunt quod si fortasse simile pro tot tantisq quibus etiamnum inuolui
mur calamitatibus et interualli aliquot nubeculam de horizonte regionis
omnis possit tollat nostra pia Parmensis pacificatorem sanctum verum negotia
multa et salutis Regni optimi pro omnibus publicis et priuatis studiis

Quod te pro secretarium remittat Parmensi etiam literis confirmat 13
Octobris Hortenius Domitia, dilecta fratri, pacificatis sunt in diuinis
sanctum et tuis significauit quod pro diuturno tuo absentia et instantia non
potuerunt dissentire tuae adumbrationi et discessui tuum Hortenium tempore libenter
desiderarunt pro certo ille nequaquam discrete de aliquo quin
absente tuo minime fungatur et statui pacificationis nouiter reparato
nouum diuum Albanum tui cum assignarunt perfecturam similiter generalem
pro quo in te gerebat sentit optabit id remissionem ad tempus
Tibique quantas possim maximas ago gratias pro gratissimis tuis
laboribus et curis quas subisti in arta tam laboriosa et grauis administratione
et tempore talium turbarum et pro dexteritate prudentia virtute singulari
offerens quibus rebus et singularitate mihi pro vobis satisfactionem profecto vos
Valete Quantae Cazzadriae rum 13 Octobris 1567 subscripta tuus
Ioannes Fredericus

Hac literas cum accepisset Parmensis continuo misit propriam illarum ad
regem Regis principalis adumbratio suus quae datae Bruxellis 19 Decembris
adumbratis non tantum finem distressum verum etiam sui recessum fili datum
Albanum quem etiam commendat et Regi fidelem quem non dubitat Belgae
futurum et eum addit se diuinis precibus literis a Rege petiturum addetam

Vt omnes ſyde et a quibus ſundat ſy mundam̃ et ad tuyam in Germaniam vel Galliam diſcedat poſſitis cum ſuarum et aliorum ſuorum diſcedat et reſidentia poſſit detinuit multa de a ſe initio ſuis mandatis alia arta quam poterat cum hactenus cum multis [illegible] parno multimode temperamus potuiſſet Ed poſtea omnes poſſe videbat non poſſe ſibi ſimile alibi et ab alio prouideri quam in Belgio et a ſede Hiſpaniarum Vnde et ob eam ſpem Galma Palatinus et Comites Bauaria nobiliſſima matrona cum potiſſimum tot literarum obſeruatum eſſet a quo ſtetum Regem oblato tali ſupplicis libello

Regi oſtendat Humillime Galma Palatina dux Bauarie deſolata premijſa Granuo et omnes ſy mundana ex quod pena due preſentes mandate Eyburnius premijſa Granuelle et omnes ſy mundanam equus vti ordinis amore volluerit Dux et maritus duo dicatus poſtquam in domo dicti ſtebani rapturum duo Mtis per Belgium remiſeris regio mitteſſit ſe mandato ducis dicti regis mus detentus eſſet et ZZ ſequenti Gandauum in caſtrum veſtrum ſub arta cuſtodia miſſus eſt cum tamen hactenus illi rapturi mtis ſue remiſſa detenta ſit vel vlla conſideratio (Et videtur) habita ſit ſtatuerum dicti Ordinis vel ſtiam mihi remanus Supplicando Humillime tue Mti et nepta dicti ordinis priuilegia et ſtatuta que contineantur in 15 et 16 rapoli additorum ſcriptarum per nobiles mei mei imperatoris Caroli tue Mti progenitoris et dominum cuius dicti miſſeratur et reuſtrumatarum a veſtra Mte anno 1556 precipue et peridentis primis fidis mariti alijs priuilegia reſtituatur cuſtodia honeſti religiosi dicti ordinis et poſſeſſa Mte vre abſente tanſta dum quamdiutur per quibus dicti ordinis tue veſtris remiſſionis et fiat religiosi Supplicando et tue Mtis non obſeruatur tot tandem obſequium quia dicti domini maritis mei fuit a regiſtro tuo tempore etatis ſue anno tam in Mauritania in Peñon Argelenſi, Angla pro vre Mte remigio quam in omnibus locis que ad anno 1540 imperatoria Mtis et vre habuerunt contra Turcas Granuo et principatum in maximum momento certant S.ti Quintini et Granuelingana obi tutus certam ſuam poteſtatus eſt et Belgium rorem vre reſtituant et omittam ſtimera in Galliam pro negotio pacis mandi et eos obſides ibi Hiſpando Deleto vre Mtis reſtituant quod offerri poteſtatem quantum labore rogo et animo ſtudebit in poſterum his turbis contra Hereticos et rebelles Supplicando denuo Humillime nolle poſtmittere et poſſe tuus Humillimus famulus et ego tua Humillima regnata et vndenim mei labor ſimus poſſe tuo mihi teſtes ſimus mee mſtabilitatis et mſtabilitatis mundani Deum et tanquam benignissimus poſſe mihi poſſe Deum mei gratiam ad patrem poſſe miſſas et quod magni Regis mihi de gratus oſtendat quam maxime tuendum et remuneram

Diſcedenti de Hiſpania ſtebano Rex oſtendi ſui poſtulatum ab eterab ad Belgas Ddt Bor tenore

*Paulo ley ãdnis pmitta

Philippus dei gratia Rex Castelle &c omnibus prefentes literas
visuris salutem Cum aliqua pridie vt notum est omissa sint pro man
tenimine reducendi vt in viam reducendi illos qui nostre voluntati simplus obsti
tam male progressi sunt in nostrorum nostra Germania et in rebellionem ad
et nostrarum constitutionum et ordinationum regendarum quarum rebellio et
horribilia scelera toti mundo tam sunt nota vt enumerare superflum non sit
Quibus et indebitis deliberatum nobis erat (vt et etiamnum est) nos de
fendere et congregare potentiam nostrarum virarum rebellium contra nos
vires nostrorum adversariorum da tamen intentione et pretextu in predictas
regiones non intendimus nec bona et pregiabilia exercuerint Verumtamen quod
si ad glamorem quorumcumque non reduxerit per viam rememoriam factus multi de fuit
quod intra et se generauit vt in nostro aduentu non tantum vnus non esset
et dicte apparatu verum etiam ostasse nobis probabitur obedire omnium
et singuli subita nra rememoria quam longe quantum fuit potuit vigere pra=
sidemus cum voluntas nra vnquam alia non fuerit quam tractare nostros
subditos non solum velut naturales parentes verum et patres sicut probant
gesta et res que a nobis acta sunt Tamen super admodum dicimus certam
rebellionem et tantum intervisse et non tantum obstare nollent nostrorum
mandatis seueris nra premissis parumper prepublio in dictis partibus ingentes
nostro nomine facte verum etiam deliberatis signis armata manu resistentes
cum cuius monasteriorum et ecclesiarum et predictorum bonorum absque fidem
nostrorum subditorum alias varie abominabilibus fraudibus ausus etiam
tyrannis et constrictis mirabe contra illos qui nobis fidem seruauerant
seruando etiam de aliquorum verborum premissis auxilio extraneis in
Belgium ad resistendum cum indemnitate Et ad resistendum hiis premissis
mentem fuerit Deliberatum predictarum dictorum in suas et premissis
singulos destruere et de penitentiarie remedium adhibuerit contra rebelles qui
multis quandoque quam subditos pertaxe et penalem fidem et contra nos
et magistratum suum de facto facies sub persuasionibus sub pretextu
religionis Quare cum rememoremur quod nec rememoria nec dissimulatio
nec mira dei potuerunt contineri in ultimo tanti furoris magno nostro dolore
et ultimo remedio minorum armis posterum arma repellere Cum autem in
hanc fuerit constituere superiorum libet diuersi qui communiter cum
predicta nostra sereni constitio ultimo et minus illo fungatur interim deus
posse regimine sue generali diuisis negotiis distinctus et nos adiutamur Cupien=
tes in dictum rerum prouidere et fraudes grauide offendam quod requatus ne
fernandus Alvarus Toletanus dux Albe et Marzo Soria et quos pri
ordines de habent atq habet et nobis fruiat in rebus prefatum quas nobis
rud. esse nouit sunt autem omnes est quod tranquillitas et prosperitas bodyi=
tarum nostrarum dictarum nostrorumq subditorum prestet de mitigna
obsequia notam deprecantium atq subditam non solum de quo nos regnamus
sed etiam cunctis antea et merito gratie et deo nostro imperante cunctis deo
misericordia et bonum impedendi dubitis patrocinium quod sunt quos quos

139

Cum viderent Galli Hispanos grande auri pondus quotannis ex India occidentali advehere aemulatione et avaritia incensi etiam ipsi ex pactu dicpa in illam Indiae partem tranciunt quae ex eo quod in dominica quam palmarum vocamus detecta essent Hispani floridam vocarunt eamque ad fluvium grandem qui dicitur occupantes novam Franciam vocarunt Incolae ab illis pessime habiti omnes in interiores illius regionis partes aufugerunt perstiterunt nihilominus Galli verum cum duce Joanne Ribaldo ~~pro~~ Hispanicas naves depredari ceperunt prorex Mexicanus hoc anno classem contra illos misit atque e locis illis plane fugavit Indigenae tamen ad illa non redierunt manetque regio plane deserta Hollandi nostri ob uberrimam Asellorum capturam eo quotannis piscatum navigant ~~et partim~~ in freto manentes iniciunt anchoras suas fundo arenoso quod praedicto fluvio ad 150 fere miliaria obtendit piscesque salunt Nonnulli vero in terram descendentes pisces ex arboribus suspensos exsiccant qui si retia cymbas vel aliud quidvis ibi reliquerint sequenti anno illud hactenus intactum reperierunt certo indicio neminem indigenarum ad illa loca amplius accedere

Decima quarta Junii in Scotia a subditis suis capitur et incarceratur Maria Scotiae Regina et titulo Regio renuntiare cogitur coronaturque in eius locum filius eius Jacobus puer nondum bimulus quem ex Henrico Darleo filio comitis Lenium Scoti susceperat cuius historiae tragicae cognitione ne ~~[illegible]~~ lectorem fraudem talis est

Carolus 5 Imperator Rex Hispaniarum Archidux Austriæ Dux Burgundiæ Comes Flandriæ
Carolum Angliæ Regis filiam et Henrici ortavi sororis nepotem duxit Maria
qui et posita in lingua nostra Angliæ qua Regis
qui ab Henrico ortavo in Gallos expugnabatur bellum intulit at ab illis
Dum postea ad fines Scotiæ et Angliæ victus et fusus fit relicta
una filia Maria nomine Scotiæ regina Henrici rex
Henricus Rex rem Mariæ Angliæ reginæ matrimonium contrexisset
rem Scotiæ Gallus rex pro Scotia Gallia defuncto Regis Caroli
vidua et Mariæ Regina Scotiæ et Dauphina fuerunt nisi dotalia
Mariam et filium suum parvulum sibi regnum Scotiæ
quod defuncta Mariæ Angliæ Regina Scotiæ Hanc Mariam proclamari
fecit per Gallias Regnum Angliæ de quod desiderio Regni vi regnat regnum
pontificia bulla quam Mariam sententia parlamenti in Angliam in Scotiæ
Regnum Angliæ quæ gravatum declarata fuerat illegitima Quod desiderium
non parum posset pugnare de vita pro inter matris regni sui Gallia arma deferentur
deos pervidendum vota Cæsarem Collegium Thalassiarum Gallo missis
legatis fuerat sibi obtinuit instigantibus et domi Gallo negotium facessit
In Scotia quod Carolum Stuartum Caroli Regis filium et Mariæ
fratrem nostri sui patris de desiderio Scotiæ pervenerat subornat
qui posset omnium Mariæ calamitatum multas reliquias et alarum infundam
turbarum in Scotia antea fuit. Arripit autem et fraudis plenam
mentem quam Mariæ maritus non diu superstes fuit et Mariæ Gallus anno
1561 revocatus in Scotiam venustatem gratum id arripit desiderium quo Gallus
multa cum deputata continuo ad Mariam literas misit quibus in nostrum
fratrem ostenderet Angliæ diadematis perturbationem simul velut amplo
suo Roberto Dudleio comiti Lidnestro et Thomæ Hamarto Northfolcæ
duci adjungit nuptiarum diu dilatarum adamantem unus partem sibi ultimum
et symbolum fuit quo transmisso acta actum totis viribus ampliorem præstaret
Mariæ desiderium simulem adamantem unus misit rudis figuram pro se ferentem
rostrata, illud proximis remittebatur ad ornandum fratrem suum regnum
Carolum unum de primo rudis Sti Andreæ rudat, remittens quorum qui
de varietate fortuna sum rumpet illum regni potiundi si Mariæ sua proles
deficeret et ad hanc spem rustic mandam statuit sibi rumiliare animos
Scotorum et consultum deos Cruce Hominis pleno subsidi. Deinde
rum Mariæ nuptias ad familiam Hamiltoniam ut regni retinendi non ignorant
quorundam apud Mariam fuit de primo in Martium Henrico Darleio
Stuarti Lenium rumtis filio adolescenti in animorum eo animo et Lenniam
familiam rum Hamiltonia rumisset et jus unus potebat Regnum et
Scotiam ad status adolescenti injuriam unum rum illa perfecto ado-
lescentis regno ab unus nuptias non abhorret velut tum amici misere
post Cæsarem reamantes Hor mare id agit et adolescentulo Regi a Regina
Anne Boleyna matre Majestatis religio introducatur et portatis per Cruciem
Calvinistis Hor agit et regnum totius rationem Religionis deserentis
admutatur Cæsareo sacerdote veneto quam et pro nutu sui nil quin tractatum
in Anglia et Hor agit et ab Anglia in fidem susceptuntur quod laberemus confusum arripta

Carolus 5 Imperator Rex Hispaniarum Archidux Austriæ Dux Burgundiæ Comes Flandriæ
Caroli Scotorum Regis filiam et Henrici ortavi sororis nepotem duxit Maria
qui et posita in lingua nostra Angliæ qua Regis
qui ab Henrico ortavo in Gallos expugnabatur bellum intulit at ab illis
Dum postea ad fines Scotiæ et Angliæ victus et fusus fit relicta
una filia Maria nomine Scotiæ regina Henrici rex
Henricus Rex rem Mariæ Angliæ reginæ matrimonium contrexisset
rem Scotiæ Gallus rex pro Scotia Gallia defuncto Regis Caroli
vidua et Mariæ Regina Scotiæ et Dauphina fuerunt nisi dotalia
Mariam et filium suum parvulum sibi regnum Scotiæ
quod defuncta Mariæ Angliæ Regina Scotiæ Hanc Mariam proclamari
fecit per Gallias Regnum Angliæ de quod desiderio Regni vi regnat regnum
pontificia bulla quam Mariam sententia parlamenti in Angliam in Scotiæ
Regnum Angliæ quæ gravatum declarata fuerat illegitima Quod desiderium
non parum posset pugnare de vita pro inter matris regni sui Gallia arma deferentur
deos pervidendum vota Cæsarem Collegium Thalassiarum Gallo missis
legatis fuerat sibi obtinuit instigantibus et domi Gallo negotium facessit
In Scotia quod Carolum Stuartum Caroli Regis filium et Mariæ
fratrem nostri sui patris de desiderio Scotiæ pervenerat subornat
qui posset omnium Mariæ calamitatum multas reliquias et alarum infundam
turbarum in Scotia antea fuit. Arripit autem et fraudis plenam
mentem quam Mariæ maritus non diu superstes fuit et Mariæ Gallus anno
1561 revocatus in Scotiam venustatem gratum id arripit desiderium quo Gallus
multa cum deputata continuo ad Mariam literas misit quibus in nostrum
fratrem ostenderet Angliæ diadematis perturbationem simul velut amplo
suo Roberto Dudleio comiti Lidnestro et Thomæ Hamarto Northfolcæ
duci adjungit nuptiarum diu dilatarum adamantem unus partem sibi ultimum
et symbolum fuit quo transmisso acta actum totis viribus ampliorem præstaret
Mariæ desiderium simulem adamantem unus misit rudis figuram pro se ferentem
rostrata, illud proximis remittebatur ad ornandum fratrem suum regnum
Carolum unum de primo rudis Sti Andreæ rudat, remittens quorum qui
de varietate fortuna sum rumpet illum regni potiundi si Mariæ sua proles
deficeret et ad hanc spem rustic mandam statuit sibi rumiliare animos
Scotorum et consultum deos Cruce Hominis pleno subsidi. Deinde
rum Mariæ nuptias ad familiam Hamiltoniam ut regni retinendi non ignorant
quorundam apud Mariam fuit de primo in Martium Henrico Darleio
Stuarti Lenium rumtis filio adolescenti in animorum eo animo et Lenniam
familiam rum Hamiltonia rumisset et jus unus potebat Regnum et
Scotiam ad status adolescenti injuriam unum rum illa perfecto ado-
lescentis regno ab unus nuptias non abhorret velut tum amici misere
post Cæsarem reamantes Hor mare id agit et adolescentulo Regi a Regina
Anne Boleyna matre Majestatis religio introducatur et portatis per Cruciem
Calvinistis Hor agit et regnum totius rationem Religionis deserentis
admutatur Cæsareo sacerdote veneto quam et pro nutu sui nil quin tractatum
in Anglia et Hor agit et ab Anglia in fidem susceptuntur quod laberemus confusum arripta

Brandes

+ quod devenerat ad possessionem Bothwelium

que devenerat Moravius cum plurag nobilitate arma corripuit et Reginam in possessionem Edenburgum abduxit agentes eam pretexta morte mariti sui quasi illum sustentaret et Bothwelio subito possit Regina in possessionem Edenburgi Bothwelium libere agere permittunt ne vindicte sue minimum differret. Verum ille sibi diffidens in Dumbar se recepit ubi post dierum morandi coram deo quidam et mortis testibus fassus est se Darnleum sustentasse de consilio Moravii Mortoni et aliorum qui etiam deliberunt Edenburgum proficisci ad desponsandam eam tum Mariam in Carrick in Angelia detinebat. Interim Moravius Hamiltonius Bothwelius profugi tutum subsidium et Reginam arripuerunt fugientes non tantum Reginam adjutarunt verum etiam Moravium et complices nominarunt Regina autem in custodiam traditur Moravius in Galliam abit et omnes motus sopiti et quatuor Regnum tollant quae vina principium in Scotia se intulerunt assistit. Statuunt atq illi Regina de morte in ecto sua strangulare et dimittere quod confestim fecit et mortui sedula sepultura mandant interim autem Bothwelius Hamiltonius et complices Edenburgum proficiscuntur et Regina ad Castrum Edenburgi se recipit ubi ad Mariam nuptias parat nec se de celare affirmat. Nuptiae et nobilitati Regno et reconciliati assentiuntur cum die nuptiarum festum nullum momenti futurum asserat atq ita effecit et postridie in Scotia vagantur in custodiam Carolus Regis dominus regno incongruitur cum 19 Junii annum etatis annum attigisset q Kal Augusti anno 1567 natus pro 20 ni

+ 15 Regis aptam Regina Dei virtus mox rebelles sacro Regis mandato ab arce Edenburgi postrema die mensium 6 reum effecit. Deserunt cum statu Scotie Britannie que ob ingentem a Deo munitam de regni sub validitate quietis in posterum momentum

eyus patrius Carolus Duglassius comes Mortonius Moravius vero eyus patruus Carolus Duglassius comes Mortonius Moravius vero pro vicario constituitur. Regina vero in arce Edenburgi sterile admodum gestatur parere atq etiam enixa est formata nec ad quemquam similabat stirpe nisi Stuartus sexum dum Georgius Duglassius comitem omnemque arte insidiatus sexum dum Edenburgi quidam Culvenus qui in arce habitabat strictis mis adversarios quidam Culvenus qui in arce habitabat strictis arcis portarum clavem Regis Regina Edenburgi comitem et arce evocabatur et in arce evocabatur Reginae Edenburgi comitem et arce

vel adiuuandam, vel certe non impediendam quo minus in Galliam transeat
solus obstabat et reclamabat huic consilio Joannes Hamiltonius archiepus
Sanctandreanus cautus et prudens senex ~~et~~ suspectum habens hereticam
et subdolam elisabetham usque adeo ut cum persuadere non posset signatum
sui consilii testimonium a Maria petierit. Cum vero Londinum iter
ageret mittit ei obuiam elisabetha franciscum Enollium satellitii sui
praefectum et Carleoli subsistere iubet et spectare praesidii aliquot
milites qui eam arcte custodiant designantur. Mox vero Bortonum
adducta est et postmodum variis mutatis carceribus et exercita probris
totis viginti annis in stricta admodum captiuitate egit nec unquam in elisabetae
conspectum quamuis sepe et multum institerit admissa est verebatur enim
crudelis illa bellua ne ad compassionem inclinaretur visa Maria quae forma
admodum insigni ~~[illegible]~~ et humanitate atque affabilitate mirabili omnium spectatorum
animos ad se mouebat. Donec tandem inusitato circa Reges et plus quam
tyrannico exemplo etiam securi innocens percussa ut suo loco dicemus

1 5 6 8

Certum Calamum hominum genus ad sui tronchi patrocinia et hominia
quamvis prasentis seculum et tot principiarum Regnorum quorsus non
poterunt ... unum in variis partibus principum in Flandria occidentali per
turmas et de morte pravitum vagabantur et prasiabantur in ecclesiasticos
... vero in pagorum pastores et pobe fidelitatem et sua monasteriales
magis obnoxios querunt vidit non solum ipse celebrant sed etiam ipse nauci
annis plebi quam tenerum vindictam prandebant mundi vero omnibus
vellegatis et ... obtrusio in sua transhistoria sic vita vellentia ad ipsum mit
et postquam alias varias rem mundi ... ipsum sacerdotes
Baalitarum facies pro ipsis tabernaculis et sacrificiis tendam etiam iterum
etiam assumentes sagitta et ... sententia quoti admiserunt et
in sub remuneratione rapuit ... vel de tribu sufficiat sterni-
gulavit. Cum vero ab haut ... pastores qui ... in ... et
... tam vasto multo ... in terram vero ... numero
... vellet sicut ... pastores ... Constituit plebs
... pro ... et ... pro quo ... sub
pastoribus ... ipsos ... ad ... ... non minus
astringantur quam illi ad ... animarum sibi ... subjecta
quod tanquam ... et ... adulteri ... sunt et damnum
tota ... tam ... quam ... hominibus ... sacrificio
... et ... obstantibus ... vel ... Permittuntur ...
... et ... tanquam ... ... mone ...
... ... et domus ... in ...
... ... ad ... aliorum

... et toti ... patebat quales ... ...
... ...
... ...
... ...

Preterea tanta potestas est sanguinolente rabiei flandrorum ortis antea limis et contagiosa quamq; 26 Januarii vendentur in templo parochiali dominum et subditorum ostrinum diuinum celebrantes et circa 200 armati per gentes in pugnis parate adiacentem statum eodem intendebant tempore ad altare ornde= rent. Eodem parochiam celebrantem cum predicti 25 Januarii in crastino sancti Vincentii pugnis confligerent. Dum in ecclesia persistunt. Duo regentes Albanus duas legendo epistolam in vas missi et armis rastrgarentur qui intra monti non tantum non obedientes sed quasi ad nocendum erecti essent. Quasi quis pernicies quo quis predecessor tyrannus talia a suis subditis potuis= sent tulisset si huiusmodi designarent rebelles contra Brabantinos commendatos qui non poena pertinentes quibus non pruinibus non essentes

‡

Decima quarta Januarii Anno predicto Bruxelle ad congregandum Generale pro duce Brabantie generali existente pubere decreto et omnes ecclesie relate statur Wichelmus Hasselinus et congaudent prelatis termino trium quindenarum sub pena proscriptionis relii et inobedientes bonorum tali deliberatis tenore

‡ Habitare cum personibus intimatorib

‡ Cum dominus Wichelmus Hasselinus recordet a personaliter Carolo quinto imperatore domino et patre suo cui Dei gratia et a nobis statutis atq; his regionibus inaugurati simus plurimos honores et beneficia recepisse Gubernator Burgundie Hollandie Zelandie et Hetrajectensis et prepositi ac ordinarie quantum alia plurima et notabilia commoda quibus dominus potuerat quantum ipsi recognoscimus quantique estimaremus quam ipse dilexit acta agilis atq; ostensa bona subditi reminiit Ea gloriosius patrum attendens ad suum honorem et subditorum nostrum quod prestiterat nobis et suo prenitori Augusto et regi Odmaro (amici dilecti) atq; ratione tot statutum atq; ostensorum Gerardi Hoyssum regum antecessorum fautorum et recognitorum Berum rebellium rebellionum reuniratorum sedicionum et perturbatorum publice pacificatis et quietis Statum enim atq; Belgico ad regna nra dispersimus tam ipsius quam aliorum quorundam interesse deat filiorum assumpsi et attribuendo matrem Harum provinciarum regimen totale Atq; in eum finem possessa adeptam atq; quod indigebat varia et pericula esse rebellia sua in tantum obstetus est et constituerat arma regendi contra nos et defendendi nos a duris detentibus quod etiam per ipsum non stetit quominus fuerat sed destituebatur iudicij Cum modo quod subditos nostros elaborando et nos amittebat a fide et obedientia quam nobis et predecessoribus nostris semper adhibuerunt Et quod detestabilem atq; abominabilem est sub pretextu et pallio religionis facere persuadendo nostrum intentionem esse (ut numquam fuit) inducendi inquisitionem Hispaniam in Belgium sta et huiusmodi inductionibus et calumnijs meti nostrorum subiectorum contra nos rebellarint nominatim duo vel tria hic ponuntur in corbo stipendiarium qua stipendiarij et ordinarium quo prestitum inquisitionem non dicitur Rex se non esse contentum

‡

tria magna pars nobilium sta et fidelia remanentibus et consentientibus tria magna pars civitatum tractatus inierunt scripsis contra nos defendendi et rebellandi contra nos et nostra dicta scripsa et omni tempore in Belgio servata fuerunt in Hunc finem reuniendi rebellata in sua possessa denotam Bande quam

‡

22 Januarii possa predicta conflagrant dorderam multa dicta parochialis ecclesias et monasteria Hollandorum et Zelandie possessa 29 diz insignes dicte ecclesia abbatiales Middelburgensis eundem rapuit et plumbum possessa illegi consumptum est insignes illud actum quod Maborsius reliquit, carissimis artifex dominus et protector reuerentissime subtractum fuerat

Brugelis dom. Iohannam principatus rebellis possessionem suam fidem et tabulam reddit
godart et de admanda gesta [illegible] promittat. Qui Iohannam nequam cum
agente contra pro arma tuedentur principatus nanq; pannos renuciabat et
angelinum perdebat Burgundio proditorum rebellium auctorem et ejusdem
Brandus contra pro communicat. Jo remisit q; et statutis suis illatum contribuit
palam et omnibus vicinis et finitimis contra da que ipse et maiores a
nobis constituta erant. Post Iohannam quamvis adjuvant nunq; adiunxit datis
aliquot navibus tramittit varioq; apparatu bellum [illegible] quod Iohannam
prohibuerat aliquibus nostris civitatibus et castris nec presidium nisi inferent
et inde alios in. Orleania misit ad hoc [illegible] et sua et impudent et
iter nostrum in certam regionem per quam hoc modo tranbarent. Rem et
rem statutorum misit post et joyeuse pertinent nunciavit petunia auto-
ritate post remisit et remisit milgrum omnium municipiorum Brabantiam
ordines synagogas et consistoria remisit q; sui rebellibus et impositionibus
pecuniarum que postmodum inferibus rebellium in stipendium reserant alias
complura remisit quare [illegible] Subsignatum Oudenarden aggressumq; valuit
mihi vos de ipse Burgundiensis

Idem quoq; de statu est Ludovicus Nassauius proditi pannos fratris
[illegible] similis [illegible] forma vero et termino [illegible] hoc modo

Philippus Dei gratia Rex Castelle [illegible] patruo nostro vicario salutem et fidelem
nobis [illegible] senatorum et procuratorum nostrum generalem nobis demonstratum
est tanquam rebus victoria Raul Wichelmus Nassauius rem inventurus post
rem discessum constituisset rem suis complicibus quo quo modo poterunt
ad civitatem pro suo appetitu iterum Belgarum administrationem et confirmed
ordinem antiquitus [illegible] statutum et offerte pro [illegible] ejusdem omnibus
que nobis debet complectat omnesq; [illegible] media ad hoc rendere vicia quarent
[illegible] hoc [illegible] Iohannis pro nostrum debitis pro [illegible] fuerunt inter quos longe dominabat
dum frater Ludovicus comes Nassauius qui inde aliquot annos de Germania
in Belgium adventat et amicitiosis fratris sui venatus [illegible] et diligent
omnes [illegible] et civibus medium non [illegible] quam dextram turbas et
seditiones ubique sue [illegible] ventum disseminabat et subditorum [illegible] animos
alienavit et ad seditiones et rebelliones instruit quod Iohannam fecerunt
[illegible] pauperiter vere nimbus et [illegible] inscientiam rem que magnam nobis
habebat pro [illegible] nunciabat et pro [illegible] varia mendacia contra
nostrum adversum introitum et de quibus [illegible] [illegible] Inter alia
vero quod [illegible] introitum magistratum [illegible] atq; [illegible] pro [illegible]
[illegible] et in perpetuam servitutem redigere et bona atq; pecunias subditorum
pro [illegible] atq; alias variis [illegible] et ob amicitiam [illegible]
et obedientia quam post et verum quamvis nobis semper deferunt omnes
pro hac ob [illegible] [illegible] et preparavit et contra nos abominabilem
et detestabilem [illegible] fecerunt ad milgrum Belgii [illegible] et sui
complices hoc inducunt et persuasserunt et [illegible] pecunias dederunt et subsidii
haberent. Ipse [illegible] firmavit [illegible] Iohannis pro [illegible] [illegible]
[illegible] Et autem [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] striam contra Regis mandatum munivisset deperatus Regius
detinendi pagos monasteria et arces dominatus est Contra [illegible] Do-
lentatem Petrarvertum erripere voluisset et Amstelodamum intrasset Regis
commissarios manum miserat Cum adventu Auriani erripere vo-
luisset Zelandiam et Regis stipendiarios [illegible] Quos magnopere
ne arriperent regium paratum ad portandum esset Eorundem rebellium
pugnarum minas bellis et effundendi sanguinis continuum obtulisset Alias
inedia rebellionis arta projectasset

Comes quoq Culemburgensis eodem modo retentus de quod a Rege honoratus
titulo comitis ingratus fuisset Quod Auriano omnium turbarum auctori
adhesisset Civibus ad rebellionem instasset Quorum odium in se
abominabili remuneratione Enter permixtos remunerationis spe gessisset Libelli
pugnarum reddi administrasset Brederodio rem obtinuit administrasse Sedulosq
illum obtulisset Crudelium remedium parasset Rebelles et vorum
fautores in tabulam proscripsisset Numerum rebellium renovasset et revisisset
Literas pugnas apud Quorumgenses instituisset ne parcendum Parmensis ni
jubent Post pacificatum introducendum arcesse ingressit et se parasse
ornamenta ad cerimonias templum illi mississet alias innumera commisisset

Comes item Horenburgensis [illegible] Auriani retatur eodem modo ob permissa
in Culemburgum Hor tantum Horn alterius adjuto quod se rebellionis Crudo
riana qua ei perniciosissimum 25000 florenorum aureorum 20 stipendiorum
millesimi rebellionis constringisset Certum pecuniam negotiis et distribuisset
et militem de ea aliquamdiu alisset En arma quoq sua Hardenbergi sita
in Gelria contra introducendum publicum a Gubernatore partum
negotiis et alensset Ministros aliquot Hollandos qui etiam in causa
fuerant quod Geldrenses et Bommelia rebellassent

Denum retatur etiam Antonius Lalemius comes Hoorni tractatus cui
pecuniaria remissa Horn alterius ingratia rebellio de quod ab imperio
multis delegationibus ad Emendationem et alios Honoratus et ad maiora
provocandos a majorum suorum modo degenerasset qui Bonnefet a fidelitate
primogeni Regis recommendati fuerunt perhibetq Horn Auriano
omnium malorum auctori ministerium cum quo multisq alijs in castro suo
Hoorni tractatus multa pernitiosa pedamenta rebellionis adjecisset unde et publici
edicti secundarium edictorum libelli pugnarum esset pugnantibus in comi
tio pondere de decorum fundere esse appensasset Cyprianeto vero auctor
fuisset secundi libelli pugnarum edendi Et cimitatis Antwerpiensis in
Auriano rebellibus patrocinatus fuisset Brederodo et multis rebellis
[illegible] et auctoritate provisisset alias innumera studiose designasset
Quod proceres auctoritate sedulosum edictum contra voluntatem parentum
Madame populisset Quod Granuum magistratum ad rebellionem mu-
tasset pugnisq pacificis opprobrium inimicisset qui parcendum verbo dent Quod
demum Edamenses in remedium cum Auriano et sedulosis remedium
arma sumsit et Regium vel dum quem missarum esset ab administratione
Harum provinciarum perhibetur ... Quare omnium praemissorum bona eodem
tempore etiam a fisco sequestrata sunt tribus perhibendum ad Bur-
tutis negotiis Bullio Rx Wilhelmo Evanni et Evanni transitio qui statim
Brederodium alias pugnandi bona occupant Comes quoq Culemburgensis bona
a Regis delegatis rursus tradita sunt administranda Evanni Comitis Hor[illegible] item Hornensis ab
Achano Bredam Antwerpiam expedita missis magistratum mutat et mirandum Dominus et
ora bellica terminata tum de rastro quod de expedito Adverta Antwerpiam revisit

[illegible] Anrarius [illegible] tantum [illegible] etiam arma [illegible] defendat [illegible] exortata [illegible] ad suas literas et [illegible] terminate qui contra [illegible] statutum [illegible] [illegible] varios [illegible] in [illegible] Germanie [illegible] abegat cum mandato [illegible] [illegible] [illegible]

Quod si de tali transfossa ista esset rebellio nullus tam naturalis generosus
sui generator inueniretur qui non fidei quam professus esset pro agitatorum stolidi
sue obliuisceret Non dubito quin si hoc tempore talis aliquis stolidus
diu tolerandus et indigna simile quid contra reverendos Cabinistarum nemas
pretenderet de attentare vel contra Ordines attentaret quin illi zelosi
hereticorum defensores et rebellium inclamarent Quod igitur contra nouitates
pregustatam heresim ab antiqua religione sunt non permittendum nec sinere
patiens debent pro generali et illesa ab futuris attentatum esse Vnde
fo 27 recolitur in Cardinalem Ouzlimensem transfugere pro suis malorum
originum fuisse ad quod inquisitionem et transmarinum recolere religionis
pro remouendo tentandum Quesse quod hoc aliud est quam si antiquum et
verum possessum mox sue obtentum prudo et maxime aliene ne
et fidelem pro regis ministrum pro defensore reiiciatur Et omittam federalem
et tyrannicam ingratitudinem suum predecessorum et quod tum initia
et inordinata honorum suorum arripta debeat et in prelegendo regi
ruinas Deinde nouestur ni aduertendum generum de stipendiatum
sue sue transfossa ruin sua Bohemi et rebellionem mihi pugnat contrariam
statuit quam vigilantes et doctos possunt in locis peregrinis pro ne
statuti et pro unde hac pro sub arrestatio vsdem sunt amende mitte
que latro vel sue magestratus sterent sui ordinis ruinam autem posse
stendere inter defendendum inter generosos Belgicos et rebelliarios
non pacem hic retinisse sed quod harum dissensionum transfo
et quatuor Denuo longo tempore sterum pro rebellionis turbarum
subsequut que rum superum de pedo a nobis relata sunt ad presentia exortus
Deinde rum plenaria remittorum in Alemaniam et
adhuc arta animositate tandem reuertunt rum hac subscriptione se paratum
muri pro Ciuitate Regis Lege Cuta transfugium (debitum) et pro quo sic
sed alcuno et rebelli Et deinde pro fidei rebelle desse presentes sum subscripsit

Sic pro Gallia paratam esse sperabant ad resistendum nati Cabinistae
et intelligo postea de decreto Regis Christianissimi Caroli nouem dato pacifice
quinta Februarii Ex rumb motu ser equitum sub pretextum tempus
patris et statum singulare desiderium quod habuimus et regnum nostrum in pace
constituerunt et quietis cum inimicis nostris obtinebimus Ex quo tandem
pacem pro fieri potuit propter obstacula posterum tarda et in rebellione sua
nimia pertinacia Vnde etiam magna inertia et dolore affecti summis
tam propter expensas quas subit regni pro nobilitate quam propter ruinam quam
magis pecuniis patitur irrasione Cumb belli Deinum rum apud nos
considerandum quod nulla angelus media ad bonam pacem sunt indicia
refugium habere non possumus quam ad Dei bonitatem et firmum atq fidem
angelicum fidelium nostrorum subditorum Ex quo rum primo loco mysteria
mittimus diuinam gratiam et pubis in tam iusto bello et regni nostri tutela
adesse dignetur Secundo deinde pro fabri nobis subditis et confederato
rum statu et firma atq deliberata nostra mentem tentandi
quecque pro nostra et regni nostri defensione determinata et

Rex Caroli Calixtiani grammatici

et Dorat de sua rebellione
rum cum re rebellium sue
pro fidelium

multi in parte, arrestibus et quibus prefatus Antonius a Straelen consul
Antwerpiensis, Evrardus Casembrout dictus Barlaimont, prefatus dominus
nuntius Hymonidam Hetzonius de la Loo secretarius nuntius Henrici Duc
Brabantiensis, Brenthersius, Egmundus Berthgenautius, Dux de Büs Tornac-
censis, Passerius de la Barre item Tornacensis, Carolus Parentius
Gandensis, Radevicus Adurenius advocatus Trajectinus, Hollandus
Dux [illegible] Syndici Middelburgensis, Henricus prefatus prætor Amstelodi-
mensis, Wilhelmus Bergma frisius, Egmundus Berthusius dictus Cruseling
Bartholomeus de Valle, Jacobus Volcarius, Ludovicus Castritius, Carolus
Edwardus, Petrus Waterpatte, Phlippus Ernst, Petrus Candelarius
Egmundus Petrus Rijnwelius, Cuthbertus a Batenburg, Theodorus a Batenburg
Egmundus Rijnwelius, Maximilianus Berthusius dictus Cork van Aerden, Reinardus Bergma

[illegible] Hermannus Edelman, Egmundus Montigniius dictus Villanus, et
[illegible] Egmundus a Ruyth, Ventimendum
[illegible] Petrum Bergum, Petrum Candelarium, Egmundum Petrum Candelarium
[illegible] Egmundum Petrum Waterpatte, Philippum Ernst, Petrum Candelarium
[illegible] Egmundum Rijnwelium, Cuthbertum a Batenburg, Theodorum a Batenburg
[illegible] Maximilianum Berthusium dictum Cork van Aerden, Reinardum Bergma

[illegible] Hollandie dyalectus est Arnoldus Basilent, unus eorum senatorum ordinarius

[illegible] 26 Item dicit quod possidebant de bonis [illegible] habebant bona mobilia immobilia
[illegible] statuta et consuetudines patrie Brabantie quod bona immobilia
[illegible] Brabantie, statuta dicti patrie Brabantie habent [illegible] quod bona
[illegible] tantum fiere solemne tenentur [illegible] Et vere dicitur non
[illegible] appellabitur. Similiter dicit quod [illegible] Brabantiam habent
[illegible] tenentur [illegible] tantam [illegible] quam
[illegible] habent [illegible] Et vere dicitur non
[illegible] appellabitur. Similiter dicit quod [illegible] Brabantiam habent
[illegible] tenentur sub pena [illegible] tantam [illegible] quam
[illegible] habent [illegible] Et vere dicitur non

Item dicit quod [illegible] Hollandie advocatum
[illegible] alia [illegible] quod [illegible] Delfensis et [illegible]
[illegible] in Hispaniam
[illegible] magistratus Delfensis [illegible]
[illegible] Hispanorum qui [illegible]
[illegible] Hispanorum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

2 Initio quo considerandum est quod rex Henricus Anglorum Comes Flandrinus
Hoorhstratanus Ludovicus Nassouius &c qui obiit Marcio proximo ad 20 mam
Dominus Quintinus Bridandius et aliquot alii quamuis tentarent mutare
statum reipublicae et regem suum subito pro rebellionem vel tyrannidem imaginarius
regnum suum regno et principatum Belgii et Brabantiae reliquit et clam profugit
appropriare et restituendum inter se diuidere statui publico vela et gubernacula
tutius tractantes

3 Sed autem ordinationes et mutationes habuerunt destitutionis sue propositio Reus et sub
ditis qui de germania Belgii erant subito tentarunt quemquid obstaculi
possit publicam reconciliationem remouere nitry in hoc et Belgio detinebantur
omnia et consilia ordinum sine quibus quia priuilegia intelligebat et impedimenta tollerat
de signatum publicum similis Reus timuit et duos nuncios [illegible] hostium
et reconciliationis et tam regnum quam Comitis prædictae publicae obstruentes
sperarent et [illegible] sustinuerunt itidem ad Regem in Martio anno 1562
a Principibus reconciliationis Regis et regni status et dicta persona non angelus
ad habendas rebus publicis et quasi Rex prouidebit tam futuram illam
integram patriae pacem et unionem Cui autem conditiones adhibuit quod Belgae
ubi tam prosperi redderent et publice ne regnaretur Hanc punctorum
et statutorum Quibus Rex et Ecclesia stricte responderit Quod quamdiu
hostia esset in partibus inchoatis ab illa publica prædicari prohiberet publicae
se et aliquis tribus prædictorum partium ad se vocaret qui partibus de
Hinc dandet non quin tranquillitatis suam cuiquam aliquam sinistram
ministrorum suae tractata gratiae

9 Deinde nunquam addi potuerunt et aliquid in mandato affirmarent contra
prædictam personam quae publicum tam alte gradu degradet in quo stupor
sit gestarat pro obstaculo Regis et quotus publicus sunt omnibus notum est

5 Quamuis autem tam Reus quam Auxiarus et Straminis bene intelligerent
propositum suum non remouere voluntatis Regis non tamen destituerunt varias
modos deducendi et informationis in prædictam personam fortius et publicum
Belgae pellerent imo in contemptum Dei [illegible] degustarunt signum
quoddam quasi rationabilis habitus Regi palam stabantur Dominos pro Regem
Cubicinatorum Parmensem publicum prohibitum

6 Deinde illi et eorum complices eos suis stipendiis declarare quam patriarum vel
prædictae personae pandebant publicum in vinculis Bruxellensi et alibi
existant fortiant symbolum plurium subscriptarum rebellionum quod obiit
etiam degenerabatur Postea quam autem Regi innotuit molestia et publicum
in quo dicta persona detinebatur propter reconciliationis contra publicum imitabo
nec tam fidelitatis cuius obsequio primarium misit et in Burgundiam
transmittit

7 Ita et proximis mandatis rei et seruorum Dominis illis regis magis in
Regem quam in prædictam personam detinebantur

8 Deinde quod est quod ubi Belgae pacati erant quamdiu prædicta persona
ibi degebat [illegible] Ex statuum atque in Burgundiam abiit ubi ubi Reus et

et duos consules de quolibet ipsorum quos sibi ob[illegible]
potestatem et de tempore Regimen communem per prouiderunt et Regi obedi=
rant et promiserant viam stratas et aditus turbare et insidiari omnia
perdiderunt

9 Statuit enim ab omni distractione in comitio Ordinum regere perdiderunt et in dicto
comitio negotia pro communitatum subsidiorum tractarentur et statuerentur
et de illis pro suo libito in pro[illegible]dentium Regis disponerent

10 Item proponebatur et comitium statutum quod unde omnium hominum memoriam in
Hispe[illegible] bonis fuit celebratum et negotia ibi agitari solita ad comitia Or=
dinum differrentur

11 Et tractare omnia de diligebantur et pro ambitu[illegible] potestas Rex et sub augu=
stissimi Regis obedientiam quo facilius ad finem sui contra Regem committa
tum perduxerunt

12 Sed et primos stuxarum Rex Hoogstratanus Marchio Montisiub Italiæ
in martio anno 1565 Bredæ remanserunt atque de loco Hoogstratano
versus contenderunt ubi stream adfuit Hermius et aliquot oppidorum pro[illegible]
et utrobique viam Hoogstrate tractata sunt varia negotia Regis ordi=
nationibus contraria minimum dictis pro pro quo mox Carolum imperatore
gubernatis et a Rege postmodum confirmatis Venerunt Hoogstratam
Bredenodus et multi alii et deliberarent de Rege et ratione qua postmodum
5 Aprilis anno 1566 [illegible] a proditis confœderatis est [illegible]ata de qua mox
sequenta sunt tot mala ruina et destructionis omnibus nota remanent
tum temporis et ostendit libellus Regis Stuxarius et Hermius ostende
runt quod viam ab ipsis præstetum est

13 Præterea Bredenodus multique alii nobiles eodem tempore ostenderunt se
dissidentes quod temporum illum vorabant qui viam tam divinus honor
et tranquillitas est imminutus quam dicem Regis privata offendus varie quo
minimum quod manifesto sit tyrannis plenus quem Barbarra qua sunt tam infama
et mercenarii debuissent indum adhiberi consilii et subsignari a suddato
Granvela proximum suum dominum præsertim cum manifesto Belgis a Rege
præscripta non sit nona et populo perspicuum parerent confœderati se
eadem quæ ab antiquo servata sunt cum Belgis ingeniis et tractatu præsertim
manifestum tenuerit qui mari communi remanerit
Cum et contenti præsertim confœderationem et rebellionem contra
Regem qui suo minimum regunt est verum qui præfatæ temporum subscripserunt
Atque de ordinatione hunc temporum mittendi alendum parerent confœderati 20
15 vel 30 milia militum pronti viam Rex et nonnulli alii in præsertim manifesti
Martio declararent se absque dubio duos notabiles habere
Deinde 5 Aprilis anno 1566 Ludovicus Nassauius Culenburgensis Marchio
16 Montensis Bredenodus et alii nobiles confœderati ordinati qui dicto tempore=
mense subscripserant Bruxellas advenerunt obtenturi parmensi suggestio
nem qua obtentum dictorum petebant
Cui Ludovicus Casimirus dominus de Bardi sive Sommers Dominus
17 atque inferiorum Regi minutus inter primos dictum fœderis libellum
Gubernatori præsentavit eo obtinet Cum insignis apud parentum Barbaræum
esset quidam dictus Loffaeus et Maximilianus Belgensis dictus Cock
qui similes Regi ministri et confœderati erant

18 Tr̃dat quod Rons autē oblationē dicte sygneratiōis a vrādeto Barbastrello
rectore rūdetus est quod ipse Barbastrellus dictam subsygnationē attemptare
obstante pace Regis nec Gubernatorum de Rodomont et vice sibi
alia non subsistent Rons remedia esse contēpnenda

Deinde quo tempore Rons predictus Barbastrellus in Brachamidia retinēt nec
eius interminātes tam cum Britonibus quam confederatis quos sequutus est ad S^tm
19 Crūdonem Ezras Gandani thesaurarij et alibi quo facilius gentes reclamant quod
Rons dictam sygnationis tardius aggredebant

Quod etiam plerisque alijs dicebant quia videbant diu quanto antequam libellus
20 oblatus Rons in meta apud Parmensem cognitus est quo pactum diu redibant
et eam faciens ad confusionem confederatis preparandis indicebat

Data nancy gentes remeabat et cum Bayardo in pedino consilio de sygnel-
21 lationē agebatur Auxarus et Florimis dicebant se velle discedere et
Auxarus quidem etiam in Germaniam et Rons etiam indicabat et instabatur
se Aquisgranum nec velle ruinosa pontatis sive quod quemadmodum pontis vnis
nullius omnino meritum indicant tantum et Gubernatorem in illis turbis
quasi destituebant et consilio atq auxilio sine permanent cum tamen ad
etatem q tenentur contra predictos confederatos et posterius forsitan
tenentur

Ex his Rons nec verbo nec facto resistere volebat sygnel-antibus confederatis
22 nec contrarium volebat et Bayardus cunctis frequentissima et Regi addicta
videtur meritum habebatur ad resistendum rebellibus et nec quod certe
dictas cunctatis posset generari videtur in magnam suam ignominia
et contra obsequium quod sue quo debebat ad recuperandum castellum nec
fidei et dictarum Germanis dicebant agentia dissimulationem mali
quod maior confederatorum pars adeant regnati affinitate vel familiaritate
sui Germani Auxarii et Florimi et mendicium adhuc et confederatos
fondat

Et et magis dicebant de predicta dissimulatione et se confectum confe-
23 deratis nitra quam q Rons ab oblatione dicti libelli adiunt adhuc Cardinalis
gani Bayardus obsistiam adeant Cardinalis Masseinus Brandenburg et
alij confederati Bradadio cum magna pecuniosa remuneratione sygnationem
arrelamatum est Dum Cardinalis i. sancta sint omnia genus Petro
remuneria mercatis cum minimis et remuneratis in pecuniis gero consultus
Galvi de nec notum est

24 Post oblatam quam tam petitionem sygnationis promisit Rons Barbastrello
in mense iunio et se confecturi ad S^tm Crudonem et remuneratum
confederatorum confessionum et mercatorum qui sibi illo loco et tempore
adfuturos rendigerant cum expresso mandato et Rons admaturet adven
quae isten aggredutur et veniens de fuy sygnels postea mistrui

25 Cum et pro predictum Barbastellum rectore promisit confederatis ut auxilium
si eiusdem dicta sygnationis et temporis non adderent Rensus non solum
utraq illa approbant videtur etiam confessatoribus animum addedit et in ys
que videbant perficient et temporis ad atq sygnationem roborant

26 Deinde cum prefatus Barbastellus mense Julij ventus est arta Crudo
niana via temporabant relatum q hi quod confessori et mercatores existent

ipsi (Rdo) regratias agerent quam etiam artem tenebant ad praesentiam remittunt Duffeldie remanerent de ostensis et assertis sibi per eos quod etiam Rex ostendet sibi vadet gratius esse

27 En quo Tremoniam remanserit artem fundat quod esse stagnum atque molendinis et reficiatur ab qui tenuerunt ingredi dictum rivum et fugeratorem ipsius in illum fluvium corrigere et etiam aliquot reparationes aditus quae sunt agenda confirmato et primum esse majestatis contra Regem et turbato quietis publice et primordia seditionis exercere contra suum primum statum nisi mota mala subsequuta deprecarentur

28 En dicto autem remanserit Duffeldorpi qui pridie in vigilia anni 1566 adfuerunt Arnoldus Hermius et Rex et alii oblegerij confederantes et moderatores qui in dicta fuerunt adiudicant Rdo gratias egerunt de ostensis et oblatorum facta

29 Deinde quod tempore precedente tres in suam fidem et recipiebam sustinendo confederatos confederantes et moderatores affirmavit Rdo quod ipsis illos remunerare esset paratus si forte ipsorum causa aliquis contra dictum Regis non esset in dicta approbata et precedente remuneratio etiam ipsorum pro tempore contra Regis suum voluntatem

30 Quando quidem assumpsit in tutelam et protectionem confessus inter Regalia et suprema sibi competit non autem subditos quales sunt illi tres

31 Quod etiam de gravamen audetur quod illi qui in fidem sustenti sunt subiecti autem Regi sui et ipsi subsunt ipsi obedeabant

32 Sicut etiam Rex non monuit de bar confederatum quod Regem nec quod Gubernatorem unde et in remanet esse contra mandat

33 Si denuo ibidem renovari ipsorum quod S Tremoniam fortas promissa quod illos multas subiectos inimicitiam vel calumniam rate autorum vel agendorum de causa religionis etiam si quorum aliqua turbato vel alia inimicitia oriretur de ea regnatur ab precedentibus confederatis

34 Quapropter etiam precedenti tribuatur sibi assignaverunt et designarunt auctoritatem supremi patroni a quo fluat et derivatur omnis magistratus et omnes alii competat largiri magistratum majorum vel minimum a civitate fortes tribunes ea sua majestatis committat

35 Post precedentem supplicationem Rex suos nuntios a nuntios publicos et suos subditos et suis forma hominibus vis obviant et restituat subditum ipsorum si qui velint

36 Aliquante etiam tempore remanserit dissidium se portabit et de nuncio Regis se mandato obligavit quod tamen supplicationem Gubernatoris ab ipso petatum est

37 Tribus deinde in Brelyo post dictam supplicationem decretis fuit supplicatum Bonifacium nuntiari et habitum supplicem nomine pro remissionis Adelardensibus Pauli et Remagio pro obtinenda illis remissione

qui tamen varie in suam, Mtem deliquerant et sub Dicta qua ipse satis
testabatur quanti ignoti essent remissoria et animum ejus confodere
desiderabat

38 Cum autem tractaret hac quam pluribus, alias deprecatoria mittis ipsa
quamvis postea de eadem re interrogatus confessus sit postea se male mereri
posse de ipsorum rigore cum alia non diffisi unde apparet quod se malitia
et sua natura ~~[illegible]~~ rigorem remittere in quibus sui superiores
minus tamen nutriam non habet

39 Ejusdem confessus est confoederatos et confistoria optime agere cum Germanis
et Gallis quod in de gloriabatur de quo tamen minquam retulerim sint legum
vel Gubernatorum de quo aperte minus est gravabatur

40 Longo tempore ab oblatione supplicationis mentus est quod ministri ipsius
Leonidales male sentiret de fide tamen illum ne rapi sine jurisdictione
verum pro tempore posse exercitium dedit pregatis literis Haud acta quod ipse
cum magistratu Bleskensi qui aperte suspectus erat et arma sibatur cum
ratis gravioribus et hydrosibus

41 Consistorio Ejusdem declaravit tempore tractum paratarum quod pabu
lum detentionis inferte pertis a Gubernatore cum nobilibus initis contentum
omnia religionis depositis quo debuerunt ministri sine Ouris antiquitatem
et decretum male dejecti remisit Preter hoc quod 11 13 14 15 Augusti
anni 1566 Ejusdem detinent adiri remotis cum armis pugnis gladiis et
jaculis quo pose non polum permisit removeri sed diam armis sublat
quod tamen posset testatum dedebat remisq; contrarium ostenti sui
debitum negabat

42 Ejusdem quod magistratus cum tam pyedamya quam rixa posse cum tabus
desiderat posse mente quod Pastori posse communicentur se intra
muros diam partibus Quem admirat angelum quod tulerat et
peridem fame impedirentur mihi tamen ab eo ultimi potuit sed statim
a jejunio 14 Augusti qui dat peculiis gloriosa diligenti distrahit adeptis
et distinctis rationem qui sed tam animose ostendebant quo recte declarant
quasi famem patrum angelorum

43 Quod longe aperte admisit cum Judam de regatis a magistratu etiam si vi
et venturus Pastori de posse repellere non erubit Ab aliis vero etiam
non erubit tormenta bellica in muros extra et Pastores ejusmodi repellere
Pro quod et addentis Quinto se Pur in mandatis non habere id quod minus
dicat ante ejus distinctum rumpat et Pastoris non parum animi dicat et omnino
desperari urget

44 Praeterea quod Ejusdem posse rigore Literarum Gubernatoris ad se magistratum
prohibuerunt Pastores sine declaratio nunc religionis Et quo tamen Pastori
obtinere nolendum dicendo quod rigore detracti a Pio 5a Gubernatore fa
quod submissionem noverabant peculiaria ejusmodi posse declaratum ad
diam Ejusdem extraxit ad Quem misserunt Qui respondit mirum dicebat
quod Gubernator mandasset sed bene posse partibus si peculiarem tractatum
servarent Quo et suam sententiam peculiarem Gubernatoris superiores
sine quit et justum peculiis et audaciam imperabis fecit

49 Cepta Januarii 1567 prædicti Egmondt cum tribus remissionibus ad hoc missis ad Regem et Reginam profectus est quod Monarcha hospitabatur sine mora et postmodum recta contendebant [illegible] sibi erant pro publicam ad declarationem prædictam Responderat Rex posse Egmondt pro prosecutione discessus de hispania quamvis prosecutio dicta declaratione non cum tribus quod [illegible] de nouo redirent alioquin permittendo et retinendo ad bonum inducendo

+ 46 En primo decembris anno 1566 et initio Januarii subsequentis Rex Antuerpiæ Florentiæ et Hochstratensis remanserunt Quidquid mandatum ibi agitatum et concessum est arma sumere et militem conscribere quo Rex armatus in Belgium adiremet Instante Comite Rex etiam concessit et prædicta remuneratorem non obtegat nisi Regi nisi Gubernatrici qua re etiam remanet esse cum his remisit

X Præsertim cum in dicto remuneratum cum de illo negotio agebatur et equestre cum stipendio Rex ad festum dixerat Ego nolebam nullam habere in Germania etiam cum tribus dat tribus postea istis agere Quibus verbis non solum dicta remuneratorem se non exposuit sed etiam exposse constituit et remanet esse cum his remisit

48 Enuentum est rectum scriptum continens inducias Hermani remunerandæ Ordinis Generalis et sanandi consultare Regem et rectum quæ constituerat in remissa religionis de consilio Ordinum generalium Præsupponebat etiam Rex quod postquam Anabaptistæ jam disseminata essent et pene rebellassent per totum Belgium populus et Ordines facile inducerentur pro reformandis et sequerentur mentem Harum magnarum primatum et sic pro ablegatum eligem præscripserunt sine primatis et Antuerpiæ et Florentiæ et Rex dominus consulens voto sine postremitas primatum totalem magistratus omnium magistratus et dictorum etiamque pro edicto suo dicto quod Rex remittet domino pacificatoriaque singulis in remissa religionis sine alia obligatione Hyginum vel rationem vendas pro sua oppositio Quod considerati nominant remittere secundum edictatem constituto

Rum et ante dictum scriptum Comes et Vicecomes Rex remissis alios institut et remissa religionis interdictum non per Regem solum datum in consilio et consensu prædictorum Ordinum generalium quorum consilium tale futurum fundabat et prædictum est

50 Scripto ad duas petitum est quo autem declarat se de remota Hordubigero audisse quod 20 signa pedum habuit mutuatque non plus solum dicitur 20000 coronatorum agere et tendendum sibi promissa

51 Consulent magistratui Gandauensi et Hostiensi consulerent eorum scultetus monetarium et eorum petita debita ad comitem habendas quod nullo modo fandem postulat vel debuerat

52 Tidem sub 29 Octobris anni 1566 requisiuit consilium senatus Flandriæ et municipium Gandauensium et [illegible] mandatum prouocata stis debitum [illegible] esse in mansuetis tam diuinæ quam humanæ ades Rui vero inter [illegible] mandi fuit pro talibus gratiis Regem rogat obstringat magnum si a subditis pro maiori talem gratiam requirat

53 Actus sub Edmundo Rumbo vicesimo 25 Octobris ad dominum Warhemium Hyeronimum Candavensium Balliuum missorum Barbedella Gratiam facto Hyeme quinquies declarans se habere potestatem Primi agendi Hungaricis antiquitatem Hyeronymi principis

54 Deinde consilium consistorio Hibernorum sunt posti agendarum magistratui Candavensi videndum non solum ut omnibus Hibernis omnia sua religionis exercitia et libere juxta edictum primi status statuta quod in eo regni imperandi possint debent vel landi exercitium religionis suae amentorum possum administratorum Venturi, donec per Regem de consilio ordinis aliter constituatur. Cum tamen Rumbo tanta potestate praeditus non esset

55 Anno Christi natus tertio die anno 1566 Hyeronymi magistratum Candavensi et Hieronymi tractatum subministrandi partium cum senatoribus dissimulandique cum possit statu et per se et Warhemium remiserat Non obstantibus literis a Parmensi 18 Octobris ad magistratum missis literis antiquitatem ad hoc non habendi a Rege vel gubernatore

56 Quarta Decembris Parmensi Hyeronymi ad Rumbum et per hibendum declarationem omnes religionis tam Candavi quam alios omnis in literis exercitii atque in duum primis Rumbo depingendi suarum literarum transmittendi ad declarationem literarum magistratus Quod Rumbo non fecit quamvis post antiquitatis illas literas ab Candavensium potestatis sit sta et 22 Januarii subsequentis in scriptis declarationem Hyeronymi illas literarum ad syndicum Candavensium de duobus nominis in duum primis missum mandato et stante Hieronymi Quod aliam Regi remittendi habet

Hyeronymi praedictarum literarum dominus Warhemius adest renuntiationem domini Stamberghensis et invitatus in mysterium declarationis quod ubi Rumbo intellexit Hyeronymi ad declarationem Warhemium et Hieronymi quae in literis mandatorum et praedictum Barbedellius suo missi tractatum declarationem senatoribus Hieronymi et Hieronymi declarato quam Rumbo facit literis fecit et illud mittatur transcriptum sta et in hoc non tantum remittendi Hyeronymi declarationem Hyeronymi contrarium suo iuxta et literis Gubernatoris suo et partis quae illa cum foederatis fecit quibus tacita Hyeronymi non mittendum partis

58 Requisitus Rumbo a magistratu Edenardensi de angelo et testibus Hieronymi Hyeronymi videndi quod sua ordinatio Hieronymi non esset remittendi ab Parmensem sta et Hyeronymi magistratum quod Hieronymi et alienatio mandatum debuerat

59 Comitis Hieronymi Edenardensibus literam Hieronymi et libri stabulum Hieronymi ad remittendi quamvis tale quod possim non licet

60 Hieronymi praefatus Edenardensibus per commissarios suo inde-acceptum quae in literis Gubernatoris contrarium datas quidem 1566 Decembris aut Hieronymi Parmensis aut possit mandatum quod erat agentium procuratorium et Hieronymi Gubernatoris animum addere Hieronymi et timorem rationibus

61 Comitis Edenardensibus literam Hieronymi literis vetera remittendum ab suis mustris Hieronymi quod tamen fecit non debuerat

62 Ministri Ordinarij suis subditis tradi de gandavia sua extra ciuitatem vel tempore communionis sunt sub dio donec vicia Pentecostes 1566 cum Rebaptizatis Brugis Bartholomeum ad illos miserit de sua et magistratus voluntate Synagogam aedificarunt ubi etiam baptizarunt et omnia sua exercitia vbique exercuerunt vbi ad initium quadragesimae quae proxime venturae erat Deo Regi et quieti gubernet

63 En Augusto 1566 tolerata est in flandria haeresis per edictum cum libertate Ordinis per magistratum Dunkerkensem nata Contrariis edictis Regis mandato in quo potissimum fundatur

64 Permisit Dunkerkensibus per petitionem ut communicarent cum vicina sua ciuitatem eo per scabinos designando quod in vestis postea tale non erat cum tamen Haereticis Dunkerkensibus diceret cum verbo quam scripto sibi permissa aperte suarum communem

intelligit Stilo nouo 65 En Ianuario 1566 cum Rebaptizati audent negotia ad suum ministerium non pertinere et aliquo modo debite ecclesiae suae fungentur subtrahit haereticis parochi sui pernitiosis multis prohibendo exercitia nouae religionis adeptis tamen libertatem communibus quae permittebat vbi et ad in flandria contingebat vbi ad Pascha sequens in vetus ritum Dei Brandaleum Lunarium et communem haereticorum

66 Conuersi Antistites Bellenses et Synagogam aedificarunt quod fieri non debuit Ingressum ecclesiae Sathanae Haereticis cum clarere mentium et aduersi et communicantur in patria Haeresia Valdemondensi per petitionem domi alteri ordinatum esse per consilium ordinis generalium quae aut Regi et non possit aut Ordini generali debuerunt sine speciali petitio

67 Vndecima Nouembris cum Rebaptizatis paedobaptis conquisitis eorum sibi non esse assignatum ad communes vestigia quamvis sicut quae non fecisset postea se tamen verum consilium et vehementer delle ecclesiae nouatorum Vbi iuerunt vigore haereticorum detestabilem peruertorum ordinis quaerunt occasionem et post tandem desiderata reuocabit

x Cet S. stilo nouo 68 Mense Februario 1566 conuersi patriis Audenarde et venderunt negotiationem sua consuetudine domi Regi de vendito prouidisse absque quod possent deinde mercatari vel molestari quamvis non tum vetuisset exercitia nouae religionis et communes quod tali permittuntur contra quam hab vrat voluerit tollere et annihilare prouisionis Regis voluntatis

69 Decima nona Septembris Lunensibus in patria Audenarde misit regiam sibi tractatus cum Haereticis Gandauensibus mutuo quod submissionem vocabant postea et illos signauerit promittendo vos perpetua non impunitatem missit gubernatori in certis scriptis quamvis contendebat contraria illam partis a Subditorum cum nobilibus foederatis initis

70 Cum 19 Septembris Rebaptizati Contrariam egerat misit Regiam quosdam artemelot a se tum prostratos et inter alia et in rauae alienata Contrauenti

tria loca arcuatorum perdiratorum ~~desiguarentur~~ diuinum ipsa rintalem
Thidelbanam Doyuse et juvenes exstruxit, ibi remunerari debuit
dominus et fidei quibus per gerunsionem omnia et domibus de consilio
Ordinum aliud disposuit. Et qui non solum gerunt non solum contra
partem Subditorum verum etiam ostendit quam satagebat et hic
et ubi sentiebat atq potestas subjectus consilio generali statuum et
subditorum suorum qui ubi plane monstrosa et omni juri contraria

71 Cuius scripta Bartholdi ipsi testium fuit denuo remonstratum per Ordinum
imperii Domini expresse mandatum ne quo remunerentur quod ipse Rex
consecrabit priderium submissionis tractatum tandemque a natione et
officio ipsius removebitur

Rursus sepe dicit quod si Rex in Belgium ulterius vellet inquisitionem se
72 vendicarum omnia sua bona et migrationem in alium reponeret declarans
quantopere horret et detestatur prædictam inquisitionem
73 Hinc Antwerpiensis 20 Januarii anno 1566 libello supplici declararunt
migrationi prædicti boni se contulisse ipse abstinere nominibus sibi nunciis
usque festum S Joannis proximum sub condicione quod si interea Rex
de consilio Ordinum aliter non provideret in causa religionis nunciis ipsis
permitteretur abire ~~deinde~~ et deliberatis de religionis statu audia
consuluerant De qua petitione responsum Regis annexit petitis et de malo
in pejus provideri admonet et declarauit quod non inquietabuntur
interea in causis suæ consciencie

74 Requisitus finita magistratu et juvenes Antwerpiensis nimia sua misericordia
ab ipso nomine Regis et arma sumuntur contra Hæreticos patriamque
se in eam rem collaturos verum animadvertit Malem in de strictius
Regi declarauit quod magis reformidet Hæreticos quam superiorum suum
primogenitum et audire queat sub subditos in quo respondit
diligenter et ex parte primo et primus esse manifestus

Prima nona September 1566 nunciis Hæreticis Antwerpiensibus
75 suis subditis eorum nota nimiam ad dissuadendam synagogam
que non inquietatur nisi ab Hæreticis sed vastum disseminato contra
quam turbatur Duo Regis et juvenes in quo deprehendat terminos prudentie
nimiumque et temperamenti quibus dextre huic non permittebatur

76 Et regnum date permissionis Hæreticis Antwerpiensibus celebratum ~~fuisse~~ inquirunt
continuo celebratam generalem detestantes synagogam ipso podio longam
que constabit plus quam 100 libris flandricis

77 Eta et si bona requirantur arta a Duo tam et gubernatore quam etiam
reformatis Antwerpiensium superum subditorum permanet agit atq pastor qui
propria ab omni in ob legi negabit

Antwerpiam synagoga supra relata adjudicatur rum Regis et Brederodius
78 Breda collocuntur et agerent de arcenda inquisitione Duc et Regis ad
Brederodium Tibi memorabit istud efficere et a te non accipietur in malam
partem Quibus verbis instigabat Brederodium ampliorem permittebat
ad perficiendam inquisitionem contra delinquentes Regis

De quibus omnibus delictis et criminibus prout ex generali fama
79 informatus est
80 Deque Regem Regis nominatim et jubere declamatur et arcessatur

Conclusio

5 se pendum talem remissionem habere et ab eis recedant, ab effundendo sanguine. Et quo facto testatus est quod non solum auditis [illegible] rationes istas nollet, verum etiam quod posset subtrahebat et denegabat omnes ornamenta defendendi, per dictam rationem adhuc quando in pace quando in bello quod hujusmodi magistrum et organa. Item quod tunc regnante regnum est quod provocasse illi essent Wormensis Coloniensis Wormensis Monasteriensis et Argentinensis que vera ad presentem regnum spectabant et dominum verum. Tamen rex non dicit significatum quod juncti vellet pro dictis provocasse fratribus istis ut postea juncti sunt.

9 Eodem anno et mense intrarunt Cantrum aliqui dyocesis Wormensis intra quod dicti fratres steterunt Wormensis et rem non potuerunt ministrum nunc religionis. Cui illi respondebant quod recedent essent sine curato suum pastore. Eodem tamen non obstante illi rogant ut istum pro quem illo recedentes ne quid petunt se ad hoc nisi pro vestro audiri esse et quod pro quem juncti rem religionis non quasi sit.

10 Rebus non obstantibus is Hyltembus pro dicti anni misit ad magistratum Wormensem pro dictum dostrum mandatum quibus Wormensibus pro mittere libertatem removendi jungent et hos pro ber arent et designarent Nonnatoribus ad hos eorum petra rintatem Wormensem

6 Rebus omnibus Rex turbatoribus non tantum ad istum pro castrum venit rem istam pro movet sit pro se inquit in rintatem Wormensem unde istam sequitur est et dominum ostrum et Regnum absque in illo loco pit dimittentes Saurtuara et Argentina pro fonata [illegible] rationem in Ecclesia ebdomadarium et alia inquinamenta. Et sic mandum voluntatem Rex quantum ad abolitionem inquisitionis et doctorum Regis

7 + Archiepiscopus Rex et commendo tollbuntus misit Rome ad Romanum et dominum Montignium + strozium quendam ad Regem quo interbatur hos pro Regi pro suadere romanum et strozium illud de Gallico in Hispaniam per mare transferetur et ostendentes romanorum Regis aut pro Regi Hispanie

8 Quamvis Rex pro fessus est Ecclesiarum destruere pro vide quo ni communicarentur moderato doctorum Regiorum in remissa religionis Tamen rem Antonius Stralensis Antelogia ad pro pinis stroziis et Florentinis Joann Stralensi stratori pro dicti Antonii regiam pro dicte moderatis quam pro vide fidei stridet. Et quo Rex fiat contra finem parentum et offerimus et rem recedat dicto Stralensi notarii dissimulate de nomine quod fundat pro bis romanorum Strat subsignatum Pratis

Hac accusato rem suo opponendo rem unita pro strozium indirum de legatorum tradita essent Ipsum dano Gandavi in castris agenti videre visus est quamvis dicto non judicii parti stat et parum mens admirabatur [illegible] volendi nat Eadem et Rex pro pro se abisy Et cis pro vendat rem illi sunt ramis ni mentor mendo remissum est. Qui autem relatu volentes videre ipsum dano rem accusatorem pro sumpsit [illegible] his finem

In nomine Domini Quamvis nostissime rationis non videat multi non reprehendi ad ea que mihi imponuntur per procuratorem generalem Regine Anglie quod tam stricta rogatus tabellar detinear et post quinquies breviatam non habuerim legendi cum meis procuratoribus et inquirendi de illis utrum tuear sequi viam que mihi prescribitur a sua dña domo Albani aut videndi postea consilio in causam tam grauis status de qua honor vite et bona mea dependent Quod tamen michi verisimile fuit per remissionem dominum Iohannem de Vargas et doctorem de Rio in presentia venturorum Galeatz et secretarii Pratb quorum quod omni tempore que ego possim vel possit reuidere videbant Hec possim pronunciare quod tamen obtinere non potui licet ipsis videretur Quia dominus qui ipse erat responsurus subpena recitatorum et qua possidere innocentiam meam ostendere sine culpa et toti mundo reuelari refundit respondere procuratoribus cum ego possim tamen procuratore in hac causa ad hoc meum responsum michi non permittit quia quod ad eam tam tragice de causa ordinis audiri debeat a suo regnicolis iudicem aut inimicis tam de causa ordinis audiri debeat cum equus sum quam ob alias rationes que mihi possunt competere de quibus regem interpellare possim et consilium vel consilium habere et Regi se regere pro hac presentia

V Quantum ad primum articulum rectum ac firmum habeo illud tenere unum de statutis ordinis Templi de quo probari possit quod quamvis de mundo et illorum fidem qui ad Regem Francie scripserunt scripserando et possit carere amouere dictum Cardinalem Granvillam minime tales inuenerunt fautum esse et pro procuratore principali Templi quod ad alia quamvis mala scripti latus dicti sue culpe cum esset in Scotia ante tres triennia mensis et scripserunt Regi inquirendi rationes prout in dictis latus allegatis potuit quod illas minime dicas

Ad 3m et 4m est pro responso quod sua mta dicat utrum est quare nunc tria nostrorum non debeant in Scotiam de quibus fiebat quod nullemus Cardinalis inimicitiam inuenire

Verum quidem est quod possem bonum affectum meum declarando ipsa pericula Cardinalem quodque ecclesie finitimis cum Belgis dicebat verum tamen nostre symbole non dicit dubio videbitur et dicit procuratore generalis et aduocatorum singulis et subditamus procuratis temporibus in nostris symbolis atque utrum et pro suis signis ordinis quibusdam quorundam primo in familia vitis quod amici essemus Fatetur tunc in tribulatione Bonifacii famosi quod symbolum pro eo Cardinalis suis nostrum unde etiam mentio in Parmensis postea et nostra et alia firmauerunt quod factum est quamvis pro-

± cum hoc tam ex vocabulo allegationis solum statuti et actis etiam ejusdem hic et cum pro in Regno alterius sua super cum ordinis prohibitis vestis tradi vetuit possit confidentiali Regi de cum regni inter se vestro esse et simul vel consilio sunt et Regi se pro hoc prosequitur sunt

† puto hoc dicit et scripsi eidem

X ad quem hoc etiam pertinet allegatum

2

* alibi 3. et q. non fundatur in eo quod non inuenit sed quod non probarint / Hoc de inimicitia et non est quia sic non vocatur cum Templum debuisset Christo et ubique confessorum trium creatus in futurum et etiam

† p est malum 3

†† ad quod opus quia per quod fidelium est

* scz contra Cardinalem

* scz contra pena scz

Hanc de inimicitia inducit unum

+ quibus assumebatur galeranus in possessionem dresse

x unde ystum fama

1 Ad rus a nobis interpretum stamus. Quibus est pro symbolo sua confidentia tranquilla

rutentio fuerat solum de rayonibus structorum + sic ut striam tunc parum si
Domus tantum fuit pro porcis ibi depositum quod melius simulabimus
Cubiculi Cardinalis habebat x

Item est quod postea ministrabam mihi quam alteri quia mihi dominus
norum poterant symbolum collegatarium sagittarium tanquam homo
dat de eo quod sua C^do^ mat nominat punctum pro nobis stetit assumptum
et portabamus hoc sinistra interpretationi obnoxium fuerunt et
primum erat sua translatum est symbolum posterum Regium
Elisabeth hoc ultimum quia quantum ad confoederationem contra Car=
dinalem me post participem per alios et fuerunt multos sui

5 Quando dico quod clarus dudat quam digna ratione procuratur quando
illud interpretatur magis illud tantum contra Regem quam contra Car=
dinalem Ema post ordinem nullum minquam talem quod regitani strati
gerra una contra arium Regis stindunt

6 Et si postmodum sunt portus discordia et dissidia in Belgio non dicat
m y ar[illegible] erunt hoc magno meo dolore et nulla una tenga

7 Quod ait procurator Senum mostrato proposito fuisse et negotia,
pacificum pacificum tractaverunt in contra Gallum Regis hoc
mihi scriptum est quia jam quinque vel sex anni intercesserunt dicam
ad hoc et similia dico quod minquam de tanto contra interfuerunt interfui
vobis quotidie quam ordine et bona intentione procurandi obsequium
Regi et regnum erga Deum et pia animum suum fecerat et simili
intentione aliqua super hoc negotio cum sua sua[illegible] contulit cum ipsum
ni Elisabetha unde minus procurator pacis sunt talia ni alium qua
bonum finem tendere

8 Et consequenter quo respondeo ad articulum 9 quia illi pro premissa satis sufficit
Ad 10 articulum et similes quod minus negotiatur ambitio volendum contrarium
9 Regem dicimus et quod proditoria fidutiam et confoederatum contra
eius autem fidem nunc Dico male dicit et contra veritatem
omnem mihi talem remittunt Hoc subterfugium de tam fidei et sincero
Regis ministro atque ego sum Ad alios quod attinet post pro se respondant

Quod postremo ponit articulo ii de congregatione Bredana in martio
10 anno 1566 et inde hucusque tractatum translata Dico primum minquam Brede
fuisse cum agendum de aliis rebus quam de communibus patronibus et forma
sibi mutuo tribus si alii tales quid fecerunt cum notarium non habeo
Causa autem quare terra illa tanquam locus Bredanus fuerit dicat dicendo
aggeribus munitam in Hollandia cum cum mutuo pro parte sicut debebat
Bredanum fuerit notum est deinde Ideo videndo Bredam transitum
striam sunt de fide pro Dominis eorum habitationis Bredanis pro dicti
dictum in civibus nobilis et hominis pro bi Bredanis minquam mihi indica
nit vel indicari fecit quod suppeditare proposuisset unde striam possim
pro privatum sui de eo quod tum ipsum de minime animadverto cum Quod
vero aliquotiens cum pro tumultuantes ipsorum fuit cum ipsa pro dicti aggeres

quod sua futurum de retrano domini tunc gerat contentus sum de Rege
nec tractatu adiudicat De Heynstrata respondit dicto regi tum
Brandio inter oblationem hypocaustorum cum comite Saburgensi qui ibi
erat magna quamq; instantia rem a me stetit petit ipsum et monuit
agendi posset antequam in Gelreniam abiret quod sui consilia Parmensi
ordinis de tempore Brandiensi ibi non erat nisi quod [illegible] pertinet
fortium est generaliter quam de manu quo. dispendio parabem sume cum tum
loquebamur Amicarus Hermius Burgensis magnam [illegible] Heynstra
tum et ego dictum inter loquendum ab uno alterum quod Brandiensis
et alii aliquot nobiles consiliarius hypocaustum sui Cui quantum ad
magistrum et Berta quod natura in dies sume Burgella fratres esset
Rhodiensis tum temporis de male agendo quod sum Rhe, illud in malam partem
interpretatus quod consiliarius amicis suis et sui negotiis abstinere quod
de hoc rationem addituros essem suam Edelstadium quod est sui status
atq; cum Magistro Burgellas uni sibi omnibus comitiis Gelrensium sena-
toribus Quod audiens [illegible] gens sinum a me et alius
tanto rebatum dico illud sui rationis aut fundamento ullo assari qua quinquina
illud respici et provinciam est me petitum est quid omnis qui me consilium
rogarunt utrum hypocaustum hunc subsistendum a me rationem tulerunt
me [illegible] strenui temporibus pro aliquot nobiles qui propter me [illegible]
illi se non se manifestarunt Grant etiam in causa sui et multi qui
praesentatum adfuerant se de illa studiosi dixerunt unde clare colligo est
quam minime me Hor. meo defuerat pro me meatos generalibus

11 Ad duodecimum nihil respondeo cum Brandiensis Heynstratus non fuerit
et Hor. [illegible]

12 Decimus tertius ad me non tangit respondeant qui compromiserunt

13 Decimus quartus nihil ad me me respondeo

14 Decimus quintus me mellatenus concernit

15 Decimum est quod hi tres in Hor. 16 acto nominati hypocaustum strenui et multi
domestici Regis et sue Cmi [illegible] magno meo detrimento me pro illis
respondeo praestimo

16 Est respondeam ad 17 dum quod procuratores generales praecaui hujusmodi obstitisse
in Hre qua dicit quia pater honorem meum nunquam primi mentionem partem
alterius temperamenti quam longo tempore post oblatum libelli [illegible] quam primum
esset mihi fundatum me est velle me eo

17 Decimum est quod praedictum Barbarossam in secretis meis ultimis mensibus nobiles
consilia Primo et dicendum quod Rex respondens est ad partem hypocaustis
exhibita de quo possim Gubernatores retinendi [illegible] Cui mihi pro
nostro obsequium quod idem possim praestitit a Gildesburga eli magnum
mihi damnum sarcinarum et granularium praestarunt 12 dum in loco ordinis
et 30 post quorum 22 possidet Gildesburgo sustinendi fuit quod dicit
[illegible] partem ad depositum alterum quia eli praepositi mandatis et

+ pour quia [illegible] gauus adiunxit et audierunt etiam suggestum

+ [illegible] strenui pro [illegible] et hypocaustum strenuum [illegible] habuisse [illegible] [illegible] [illegible] quam observantes et Hor. consules inter [illegible]

+ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

odo flandrie provisoris ac magistratus ita timebant et pro eo audebant ut
subjectio et notum est. Sed q hoc verum animosum fortem in regno
et multe strenuitatis arte remanserint rem scelli de Wyngeue talia
tentare audeant. Si vero esse vsus sum in aliquibus que regnum
Wyngeue tangunt ideo arbitrat quia alterius regiam non habebam et
bene observari et dirum sine tempore poterunt. Unde de fundamentum
procurandi in hoc arto impedimento esse meq ratus est remissionem
ad appellationem principum et regni remissi et posuerunt. Ide de
quibus quod Rex scripsit ad parliamentum quod fieri vel addi possit confir-
mari qui pertinere mihi videbant quam quod remanserunt et Rex scripsi
rationi adhesuant sic hoc rotulo. que ecclesie in regno regnis hodie
sunt regulariter sub sua Cia et hoc scripserunt confirmari et
ad annuum et obsequium regis alligari. Quod et fieri et si hoc
fieri tales a sua Cia possit multi scripsit posse obtinere videtis
fundatis omnibus et remanserunt de quibus unus fuit doctus Barker
frater. Scripsit q mihi affirmauit sic bonum rotulum esse.

18 Primum genium Rex mihi scripsit errorari quod ille Wyngeue qui quam
regnum Gubernatori qui posset timidorum fortium et confidentium
confidentiam rem verba nova adinuenta fuerunt regi vel alio
quod fieri et ad quem finem talia dicebat.

19 Quod in 20 articulo petitur quod rem in regno regnis Ordinem Regulis agnoscat
de oblatione equitis scripsit Anglicus et Normannis parliamentum fuerunt sic
dicit fortium subditum / regem
nimis exosi et circumstantes
vellet. Ostendit ego q regem non velle visitare. Balneum obviandum
quod q illud dicebam non quod indignum sit et Gubernatorem regni eligendi
et omni anno destituendi. Sed interrogauit quam sinistre accipiatur quia
ideo talia dicebam et inducendum tempus non esse et vel animi vel regni
remissa relinquere rem civium sicut effectus posset declinare et ego studui
quia non omnes quotidie adesse sue Cie et nuncium quantum possem in hoc
turbis de q magis affirmauit quem alicuius quisquam quamvis sua Cia mihi
sepe occasionem prebuerit alterius faciendi. Ideo rem rememoratus Regis
ante rebus auctoritati pertinaciq esse ad regni tutelam quam et diuturne
ille Wyngeue sapiens remissus fuit Gubernatorem quibus occupata sunt
in parliamento generali vel alias bonis gestibus sicut regi placuit posse nec sa
Wyngeua quibus negotia valde perturbatur. Quod q dicam me velle
Angliam iam est extra propositum quia polleat notorium est quod de
Wyngeue laboriosum tumore ideo sicut et dorter magistri Carolus
testari potuit vere nisi ne tam gestum nec sa Wyngeue alicuius

20 Dicit pro ne alter gentialis ei loco me arrisare quod non rationi
esse videbat rationi quia ei bellum scripserunt offerre velebant. Dixi tum
in comitia quod ostiles et Wyngeui remissum pertubant quia rationi
milites tempus bene non permittebat ne striam patrie scripserat et
ei animi pro posse videbant. Quod autem de milites Regi bellum
sentiendum esse parum ibi pugnatum fuisse quia et pauciores illis rationi

talē quoq; tempore erat quod nemo de fratris consanguinei amici de familiaribus sui interfectum nouerat * Gratiora sua Cle nec turbatus sequi
nemini consilium quod et alias negligit strata postea sequi optima consilia
et meliora quam putem queniam ille tempore plerique quibus amici deficiant
et alii bonorum inopes remedio At si eo tempore dici (et forsitan
quod timendum non recuso) quod inter confoederatos esset nonnulli quos
amici consanguinei et familiares Ecclino dixi ad hoc quod sua Cle meminisse
se retinere partem quod gradiuli confoederati ipsum essent aggressuram
et Vilenidam aut alia adiacentia quod non poterunt sic relicti de loco
indenabat

21 Ad 22 Vltimum est quod pertractando domino Cuelenburgum ubi perambulabant
maiora pars confoederatorum cum Amaurico Herrino et ego inducimus a nomine
Manfredo cum quo pransi dramus et peregrinemur ad cenam ad nostrum
ob grandem instantiam quam faciebat Brandinus cum filio et socio
Liberamus non potuimus pro aggressare quibus itaq; destinamus pro eo
tantum tempore quo ultra cenam dominum peregrinum Honoriumus stando Vidam
tempore dum Liberamus reclamabant confoederati nisi ex Cuelenburg nisi ex
Edyc quod tacite in consideratione sua mihi displicebat quia antiquitus
tempore nomen Edyc non audiam Vltimum tempus tale erat et tam
miserum et quo ei negligitur dissimulare simili ipse contra voluntatem
meam fori in quo Dominum testem assumo tacite mestrebat quod tunc obiiam
esset Cui si scirissem quod alium inuenissent quam Dei et Regis obsequium
fuissem inquam meam inuentionem sancti sensa salus constitit

22 Vltimo 23 Cum diffitetur quod tacito tempore mihi dixerat Bardelebenus se
constringi et peregrinari ad remouendum confoederatorum animos Et Trudonem
inducunt inquam quod minime peruenisset Cui dixi Quisquam te alius
iuuat mentitus est vide et quantum mentiri possis allaborat et mihi noui
fiat quam sum remouibilis sicchosi homines magnam sibi aliqua mala
peregrinum cum fama foret quod peregrini hactenus de missi essent sub
legatis de quibus metus non parui mali Balderi polliceat si non peregrinatus
Edyc de magis cum peregrinus inde Regis obsequium et Beatrum homini
ad peregrinum progredi audiendum aut tacite admissionem Alia inquam verba dicant
consona illis que sua Cle mihi inmurmurat et augendum cum confoederatis in Cum
fundum Et qui etiam negotii se amisurum dicendo et affirmando quod si in
fundus cum Hedutensi aut aliis in libello progredi et temporis missum non redderetis
iuuent se ab illuc cum sententia distructum Cum vero adhuc instet
se ita fecisse inquitq; mala negotium quia per aliquos confoederatorum
et Hedutensium dicant perpetrata Ego omnibus audiens que de ipso Balduino
potui sciam Cm retinuem fori sententia tendebat propter etiam cum peregrinum
amicorum inuenio et sua Cle peruenit

23 Ad artem 24 obsidendum non possum quia male consanguineus est et obsequio
meo ad ea que de ipsius obsidendi peregrinatio artis

29 Vlt 25 artis hunc ronsistit ist quare quod alind non dero quam quod minquam
mecum Duffler mecum alibi ronsistoriantes mihi gratias ydant nec ronsilium habuerunt
nec agnouerit quia minquam ronsilium ipsis ydeam nisi cum in flandria peregrinarer et
remotus essem et arma ponderentur Deo gratias non est quem mihi ronstra
animum fuerit quod cum ipsis velle qui debeam

28 Ad tertium 26 me non tangit propter nec respondeo

26 Ad 27 cum cum Duffleam de gubernatore mandatis fuerit ibi vsitandi Anglorum
de vadum ransa et quamuis in articulis ea quatuor etiam de stapulo tamen
ipsum non fuit ipse Quod vero affirmat peregrinator generalis nominibus omnia
tamen et ronsistoriantibus mihi legum debuisse et gratias agisset Deo id esse
contra veritatem quia nemo fuit et nec vadia soluerat qui mecum gratias egisse
debuit

27 Pro 28 mecum Duffler mecum alibi ronsilium mortalium peritiorem in tabulam scripsi
quam falsum est quod peregrinator generalis in hoc articulo dicit Solum propositi
mihi Anglorum et ego legatis ronfoederatorum quod habilitatis in mandatis a
Gubernatore si mihi ipsis ostendere nolebat data literarum sua
ro respondentia et postea quam hora a Anglorum statuta ponderet
ego vero postquam Duffler Londinum mihi scripsissem Bruxellas rediit et ego
temporis minquam vidi Bruxellas

28 Ad 26 quod dici in articulo peregrinatoris fatiles religi quod minquam fuerim sed
falsa sunt quae in hoc 29 articulo ponuntur

29 Premissis quae rationibus etiam nostra rationibus est 30 articulum remittatur et
pro mihi pono

30 Contra minus hunc 31 articulum est ad rem pertinens dominum Parmensem addidi rationem
de omnibus quae intelligere potuit et tangebant obsequium Dei vel Regis nostri
quia non dum de ipsis (ronfoederatis) do rem pertinet pertinet nostri
nostrae Ordine autem pernoctat nostrum vel pecuniam de transitu quam generalis
et rei publicae non ministrat sicuti ego minquam fui

31 Ad et ad hunc 32 addo quae proposuerimus ronfoederatos Duffler
de commissione Gubernatoris quia altera instructio data nihil tractari
mecum per me legatos ronfoederatorum

32 Propter rationes in responsis meis ad quae pro respondentes articulos postea postea relegi
allatorum peregrinatoris gratias esse sine fundamento quia de pace quia
dicunt quod in hoc 33 articulo ponuntur

33 Ad 34 articulum est quod pro diuturnis turbis animadversum variis variorum hominum
sententias Quidam dicebant quod contra ronfoederatos portabat arma simulat
et contraria foedera fecisse Quidam vero dicebant hoc foederatos suos esse
de eo quod hoc modo fecisse mirabantur in hostium instructum in absentia pace
sicut Regis et patris ejus et multo minus tum ipsis quia sic mirabantur
ronfoederati pro nauclerus Tales autem esse tales
de rationibus armis et similes pondere de voluntate et mandato Regis aut
domus peregrinatoris

Nil quod proxima pacis redire
debuit et non pro alia

34 Ad 35 minquam tranquillo prestare nostrum instrumentum et diretur quo minus
mutuo quod non simul in tranquillo pro subditum pacem nostrum pro stari

ab omnibus gubernatoribus rapostandis vnstellanis prætoribus et magistratibus
etiam inter ratidra de serenda veligione sua rastgetum et quo etiam odm
quorumcumque amicorum suorum mentem deretinum quod per hoc renalar deb
detinere sub esthmb quod longe abest ab eo quo proxime gerendis dent
stitamen verum est quod ante annum circiter tunc dsse Wilhelmo transcribens
mistrum et fautorem dyoni armata de Flandriam Gubernatore ad nud dstmant
retinum strayetum in parliamento signatum a duce Austrigetano Comite marischet
tro Comite megano et domino Barlemontio requirens vt idem subscribendi
scribendi vice non videri mihi, illud bene formatum petitionem qd et sua Cle
tiam Gabriel dsse ad quorum redditum qui intra gradum vel in duob sistunt
Enterim vero retia esse possit sua Cle de qua non minus quam si subsignassem
sirent etiam sua a quo videri etiam angelus quam alii sentiri posse
antedictorum videri possit

35 Trigesimus septus articl non est bene formatus de mandato civilis formandi
verum arrogi ab Austrinis Flandrensibus suggeratorum et nuncietur ad
Gubernatorem et quando bene intelligetur minuitur sermonem illius Wingoorb
nostrum quod hoc erat minimum nostrae formandi vide proderatorum pde
totum Belgium se monstribus antequam posita interrumpentur in mengo nostra
veligionis remedium de eo quod in proderta remissione dorigerentur (si bene
memini) autorib sta vt in veritate illa non promisset quam ne qui minus
delinquerant ab eo nostrorum petitionem primi zelatb sorrilegi et alii
rebelles et publicanos quod tum fortium non sunt proxime veritum imitatorum
nec fortiet tanquam petrat vt notum est

36 Ad 37 Verum est quod dyoi alignando adicta esse zelida veritum non de malitia
et proximator gnalis affirmat vt ei retinent mihi quod idem eminus dominus
Cardinalem Granvellanum in primo senatu addendo quod proxima Wingoorum
proterito via in suo regimine non fuisse adventum data

37 Dixit etiam quod propinquiorum Gubernatorem de eo quod intelligere potui
de proderta reformatorum interitum et Hamtonensium veritum quod in hoc
38 articl proximus non erat sententiam reformandi inter hoc conclave proderunt
et nomen Ludovicus et dominus Wassenaris etiam proximi digni deprederunt et
et Arestretana senatori Assumidius et mihi cum de mandato Gubernatoris
tractavimus cum posse velut reformandum eligatis sententiam testam petent
velatio quam sua Cie scirimus quam possit proximator gnalis bene intelligere
rationem esse mte et magistratibus

38 De 37 quantum intelligi Leuffalinum quod sentiam de fide possim dimissi et
deinde possim non vidi sententiam est nec alterum quod fortius potui cum
de tempore non pervenitur qui debent inserti Eum quod fori de alio mte ministris
cum sic talis ostendissent

39 Et nominatim de Curtho Berghensi cum petitionem Gabini

39 Ad artem 40 et late respondebo de omnibus et singulis qui tangunt
40 rinitatis et pagus Flandrie cum quibus tractatum aut tractari fidei Hispa
nicis durantibus Enterim dum nec sententiis his prohibus tres finisse in
provinciis Flandrie rinitatibus Prima vice vnus nec unum quidem milites
Gabinum alter agrum non potui quam Gandavi et bonis debitis tantum tamen

93 Item dicunt quod mala fides et iniquitatis usus est quia quidam ante primum discessum
Leyris ad primum parliamentum iniquitatis missi venerunt ad et malas in forum
ubi esse debuit cum magistratu et Balliis majoribus ibidem convenerant pleb
quam bene et pulchra hominum quod juramenta fidei se servaturos constitutionem
quandam pessimam factam per consilia magistratus cum tota parte Halen
potest a stribalori et quia rediens potuit nec michi omittere quod ad
sermonem illum minutius contulerat quod si dicta constitutio ser-
vata non est michi non debet imputari. Predictis autem adfuerunt dñi
Rassingius defunctus Waldingus Mostramus Hoeldrus Dymudens et
alii qui testimonium perhibere potuerunt quod et minorem mihi fecerit
per verum dñm talia dicta

94 Item dicunt quod mihi nec modo quod obiectum est per consilium vel aliquem de
tempore si fuit ita dictum quod audiendum et requirendum quia cum pleb
tractata erant potest esse et dicunt quod audiendum et requirendum quia
requirebant Semper namque illum fini communis quod si [illegible]
artes a me contra eum tractarentur quod de magis simile et bene defensum esset
suas communis de iudicia sua Rudeq tam facile cum potuisset ultri
ad quod posset quam tunc unus Rachel Baldi mihi dabant quae illos tunc
potebant

95 Ad quod memini quod dictum Leyris consilium cum esset Gentium contra
me ad id quod dicti actus et procedebat

96 Dicunt est quod procurator generalis dicit me illo tempore fuisse convo-
catum ad instantiam Anxani et Florum a quibus requisitus (ut bene
memini) prima vice per nuncios ad eundo pulcra esse et causa
differentie domus ad unam eandem venerunt ad eum quia Anxanenses
de tempore de Barzellas causam dubitabat alii ego et vocatum dam cum
Brunchia Gubernatore pernecessarii autem causa quasi convocatus dicit
et consultavimus de litteris a Montigny missis ad nostrum Florum
fratrem suum quibus (ut memor) continebatur de tot civibus et ge-
tralibus qui in Bruges arrestabant per non deferentes quae illos
Baldbantur communibus nos requirendo et suadendo et fraternitatem cum amicos
amicabiliter facere restare communes et omnia ad antiquum statum redire
cum actu premissis argumentis in illum finem tendentibus de quibus pre-
fatus dominus quietum reputandus est et si in quo potest testo Bur-
gensis redito tradatur per non omissurum finisse fortunatum qui de Bur-
gensium pregate quietudinem Brabantiae quibus fuerit agebant et
quia Anxanenses statu dicti de communi cum dicit fratrem suum Gu-
dernum et Leuvestratum per tamen ignorant et non de latere et
quod si scirem quod illum adegisset quod de per missis pregate
obsequia exponi et quod parum placebat videre magnam congregationem
illorum quibus de de tempore per non adesse qui intrabant in
quod suspicabamur ibi certum est de pejor de iste quam credebant a
legato nostro in Gallia Francisco Albano Strygham ad Gubernatorem
quae sunt continebat quieta admirenda contra dictum Anxanum Florum

Nota per de Anxano

ut nec ut ea que sensim contra nos agenda essent sentiri valeat ne forte
dicto celebrando adjungatur quod post gentes due transmissum fuit ad Gubernatorem
terre nec Bruxellas nec missum tradi gubernatori sunt qui scire
vellent adjungatur Item quod ut ita in materia adjiciebat Aliqui dicebant quod
esset ut adjungatur Alii vero multi esse Belgie reddere quam in tali
tumultu contrario vendere Alii dicebant tradendum non esse quod Regi talia
portarent esse secreta nec sua subditis arcerent ob veriniam suam manu-
tenendam et defendendam vel de magis quod qui mihi dixerunt nescire timere
se debere Item quod videm temporum attamen non asserunt quod nonne
Ludovicus quod si Hispani tentarent tam tyrannice agere et male tractare
Belgas quidam non desse qui bus resistatur et inquirit possit nec Burgundi
videm illud fuit rejectum dictumque fuit minime habiti debere tam sinistram
opinionem de tam bono Rege atque nostro erat qui nisi ad interfectum quod
malum esset vel mali fortem pro se ferret contra suos subditos vel alios
quod si quis aliud tumult aliquis posset petra Belgium atque Hollandie fuit
dictum tum illud reliquum tumque ad prandium nec mistant Burgundia
Gundrodiana statumque presens quisque sit suum interesse est Cumque
ego jam paratum equum ascendere mihi surrendat quod magistratus
Tudermundanus et arrarum Balivi mihi dicant in presentia dominorum
existentium adhuc aquarium sibi minutatum quod alcuni Hollandi Antwerpienses
Gandavenses et alii constituissent nuncium nostrum hanc secum a
secretis sui ingredi et quando quidem ni possem simbus Barbam istud non
arredderat nec remandabant Quibus respondi quod se deberent animum
sumerent et vos cognoscerent et primus Regis nisi redderent si possent
et si ad hoc faciendum nec inducerent angelis nec posse non defuturum
unde etiam singulari gaudio affecti sunt ita ut cognita una cum nunquam
venire habita sit in illa civitate vel in circuitu duos ad quat nec milia
passuum Post paucos dies advenit nuncius qui nuncium detulit
ante portas Aleostenses qui a proditione detulerunt nuncius est
et et cognitio nostra quam existimarent non modicum subsidio posse mihi
de castro Gandavensi suo in estas unde et subsidium est Quam ob rem quod
provinciales generales gerendam agat cum Tudermundo alii ad arte non sint
quam singulas ex quibus nuncius fuerat Regis vel Gubernatorum
non dubitem Si sibi singulas fieri cum aliqua ut nascerent quia alienatum
Regem venderunt

Tuzetus et eius Alban et
alia nobiliores Nassauvius

Hoc tenuerunt propterea de
gentes ipsius in aliis civitatibus
quibus sui custodiam
ingressi

Nota bene

Q Ad q articulum non habeo quod respondeam cum aliis ad Tudermundo
articulum sunt quam de quibus in proximo articulo

Q8 Quod intendat articulo q ignoro cum sua intentio minime fuerit aliter agere
quam portunit ad fidelem Regis subditum et verum vasallum

Q9 Articulus q minus generalis est et ideo respondeo magno respondeo autem cum
aliter formatus fuerit

Q10 De quo respondi q articulo agunt proximales generales ignoro cum de omnibus
quas vestire potuit vestiverit respondi Parmensem

51 Articulus sequens non fuit lectus sed fuit bene ad bonum finem quod ventum fuit

52 Item si vero quod domus stupefacte ad senatum Flandrie et magistratum Gandavensem fuit in illum finem et quatenus ad requisitionem aliorum amicorum in magno negotio de illis quod raptum attinebant atque ita agitur debuit poni et quod tunc temporis rationem reddi Gandavenses timebam procuratus ipsis commendavi et presertim regentium in illum tempus atque nitor effectum quod in scriptis fuit ratificari tunc poterat et alias accidere unde recte fuit ellegi poterit interventum finem talem finisse quales esse debebat et quod indebite dum gubernator generalis in malam partem tacet ita torquebat

53 De cetero ad dominum Archiepiscopum Cantuariensem scripsi mihi visum fuerat quia interim omnia que agerem in bonum finem attulerim

Articulus 53 recitatis dissonat et contrarium restabit de intergratione quam

54 fuit de recipiendis allegationibus postea ad quam nunc redeo

55 Si itaque cetera propositaque horarium sequentur fuit consequenter ad ea que tractarem que a gubernatore approbata sunt nisi arta quam nunc reservem sinistri poterit de resolutione nova ad quem articulum ad quam nunc redeo

x mandatum dat fuit mandatum non integre intendens

56 Non preminit quod mihi et Stotenburch proposuit gubernator quod articulo 55 dictum erat nisi quod sequitur non fuit idcirco arridet quod sequitur dicit si tractanda fuerunt parta+ postea fuit et remanent in totum intendebantur rem omnibus alias quia hora tam tarde erat atque alind et longe plures quia allegationes fierent diem postea prosequi fuit sub protestatione quod tranquillissimi subditi quamvis totum contrarium sit quia durante negotiorum pacificatione non recipiebantur postea tamen gubernatione non recipiebantur legitimo et matrimonio secundum positum nunc sunt nunc pendent sunt etiam

+ hic mansus erant parum sensum

57 Nunquam scio aliud nisi recipiendi postea quam quod articulo qui et procedendi dictum est

58 Articulus 57 male structus est quia sequitur offert et Edwardenses a gubernatore audiuntur nisi postquam dicunt Hubertus Dandio superare numerum rationum allatarum nisi postea se offerant ostensio de multitudine Hubertus quidem dicti Hubertus in aliquo nisi gerant submissionem intendi illis non scimus allegationes varium etiam omnibus rumoribus et quia noverant ubidem se in rumoribus postea sundrare minus contrarium Carolo et non gerunturi illas Zabdi Eta et nisi aliqua due vellent rumoribus depositum vos Carolus et 12 vel 13 Hubertus ostendit aliqui vero fugiunt et deinde remanent dissentiunt quantum ego quidem scio verum considerandum est quod per Hubertum Dandio per homines gerunturi misi agitur postea arbitrio unde poterunt nunc de eis omnibus certiores et in fidem deinde dictorum numero in testes Dominum potentium maximum vos Hubertus et magistratum Edwardensium

59 Item sed postea assignatus rumor certum ne in multis remanerent

60 Item sed Strozzi de mandato suo Cmi et postea morant postea Nigellus Assomellius aut recte senator Abrupellius qui a vobis postea Edwardensium egati admitti non poterunt ad Gubernatorem alias rebus negotiorum

61 Lorenz de quo in 60 articulo posita attributa est bona fama et opinio hereticorum qui ecclesiastica sepulturam indigni erant

62 Item predemissum est ad destruendam synagogam suam potius hereticum de quo articulo 61 et non minuendum ecclesiasticam sepulturam turbarunt solebant unde exoptant ista premissa illicita commissa et minus malum

63 Non respondebo ad articulum 62 cum ista que dicit ad me

64 Et nec ob eandem causam ad 63

65 Ad 64 mihi bene quam quod procuratores quales male faciat ista torquendo premissas intentiones que non misi bona fuerunt

66 Sexagesimo quinto non aliter respondeo postquam quam et heri ad similes

67 Quod respondi ad me et hoc approbabitur &c

68 Ad 66 respondeo quoniam cum sint calumniose suggestiones

69 Ex 67 articulo respondeo pro ea quam dicit ad me de magistro quod etiam verum non est

70 Quia et de 66 dico quamvis etiam aliquo respondere falsum sit prout ipse postea declarabit

71 Ad 68 contrariam ipsa suggeritur et idcirco pro ea ad dicta ad me

72 Cum scriptum illud de quo 65 69 et 70 articulo agitur mihi ostenditur diram quia scriptum cum meo sigillo habuit

73 Non dicit iste articulus verum prout ipse asserit quod sit Rex in Belgium mandavit magistrum Johannem quod in aliam religionem migraret verum non ea intentione et alter quidem quam Bartholomeus fecerat et promisserat videlicet quod hoc pro bono etiam Regis pro se responderet

74 Quia dicit cum hereticis instrumentariis de quo articulo 72 heri pro se respondit et recitando dominum Rassuyens qui tunc temporis publicus procurator erat et pro eo ipse declarare potuit quo pro se

75 Instrumentarius numquam mihi talia presentarunt qualia continet articulus 73 neque alias possit habitum fuit et pro se habuit et quia illud articulo verum non est aliud non respondeo quam tam dicto statutum institutum instrumentarii istius singulos de illis qui contra Regem arma tulerant ne prorogationem obtinerent atque in illo alio loco

76 Articulus 74 verum continet sed id non factum est et nolunt quod ecclesiam parochialem aut alteram quia erat generalis communem

77 Contenta in articulo 75 ponto sicut habet

78 Respondeo ad 76 dico quod contrarium asseritur quia heri procuratores tanquam fideles Regis studiosi et bonus zelatores

79 Articulus 77 verus non est quandoquidem Bredenodus mihi locutus non est de 76 que in suppletorio continentur prout ipsum illa asserebatur quia ne qui hoc detulit non bona fide fuit

Et capitibus aliquot debuit a procuratore articulatorum a procuratore generali contra me facta continentes gravitet exhibuit mihi gravatibus aliud scriptum articulatorum similes continens 8 articulos quibus respondeo

1 Ad primum artem quia longe a veritate discedit michi respondeo quod omnium
2 longuam talia cogitanti fuit bene meminisse utrum Mathematicus magis de Magorum
Curtram sequi sit et gramatica generalis assistat in arte 20

3 Certus artes tam male contextus est ut nostriam quid respondere debeam
rum vel ad gramam veritatis inducatus fuerit respondeo

4 De quarto michi mihi fuit mirabile videtur quam itaque respondebo rum
multus exercitatus fuerit

5 Quantus non contunt alterius rumus memoriam habeo notariaque de videri
textus artorum nostrum Parmensi de Cibus et si quidam ex artes rerum non
tunt quod tamen non reddo id do veritatis notasse quod ibi rumo habita est
anno 25 stupisti 1566 reddatur me negotiorum fuisse si fuit notasse
ti in aliqs locis fieri quandoquidem stupor et stramentum pro fusus sum mecum
sedem tractavi quae vera est et non Horatium

6 Certus artes plane pene veritatem est nunquam rum talis fuit nova inventa et
quia hoc verum est alind non respondeo

7 Quantum ad scriptum missum ad Marsilium montanum montanum rumo in artem artes
est mentio facta idem esse rumo videtur mihi videlicet Laurentianus Evanus
de Regus et Doctor de Rio rum me ante aliquos mensis examinarent
quod redde stadus temporum illorum statum nec vigus minus non fuit numerum
mater ad perpetuum missum fuit in bonum finem et nec scriptum est rum in
Europam Romanam translatum est rum mihi denegatum fuit rui illud
extraneum est respondeo

8 Verum est quod Gubernator mihi intimavit me rui de regulas dantem illud
moderatum de veterum quam instituat et Leandri et turbidus
stibus perpetuum tabulis obsequutus fuisse si fuit potuisset verum
rum Leandri de latorum potuerit et sub stadio illud remanuerit
scripti in similibus quod postea mutatum est et proinde mercatorum singulis stium
de regus opportunis templar habere (antequam tamen traderem mentis sua
cui qua et responsum rum alterius fuit non possit) regis quam viridi descripti
fuit sta et ornata quamvis non potuerit Quare si stirpis aut alii
regiam magni sint non remanent intromittari in malum positum rum stadium
post triduum proponderetur Sedentibus Gubernator unde absq; ratio pervenit
quidem perpetuum me arrestat vel de magis quod numquam mihi mutuatur
quum dictus Stralens fuerit fidelis Regi subditus

Reddatis omnibus expensis mihi ad arrestandi pervenerit gradalis pergo quod
deus faciat et Rex, rogavistat me mox veniam et in quibus vinum est audem
illud demonstrat magis pauci extraneum nemilla qui in detestatem sua mihi
stratibus Gubernatoris fuerit vel consuetudinem

Primo quidem certum est me nullam Balnisse omnino potestatem superioritatis
vel remotionis quam rum illud Gubernatori denuntiavi Cumq; mihi rem-
stiarent de aliquibus mihi respondere videtur vel amicis qui se illi immisterent
consuleri posse et sic quandoquidem subtrahendi inde subduxerunt quod stium
nemini fierent vel mea mentis videm se non immisterent mea stium in

totum subtraxerunt et obstruxerunt postmodum Gubernatorem se regnum et bona
ipsius Regis gubernatori paratos quæ ita agendo statutum nec unquam habuisse
mutuam illesæ fidei observationem et mutuæ amicitiæ nec rationem posse ostendere
Postea cum quidam Rebellium contra Regem arma sumpsissent et sunt illi
qui vicisse sunt victa Lancymo victum est nec tamen revocari visset Parmen-
sis et mitigavit Guerricum qui tum Comitatu præerat Walewenab angelum
deportabat et subjugavit Walewenabb qui victa hoc mandatum nostræ
quidam cum maiore suorum parte in vos victa Tornacum iuxta et
Deventer unde et Tornacenses victatem per vastatum ingressus deponunt
strepitu patent ad deponendas Walewenab quibus Tornacum de
deponendo nuntiat

Pratum totius Ordinis senatus postea novit quod cum Colosius convocato
milite rebellium muadiu paravit Flandriam obtulerim ni Petro remedio
Parmensi quod si insulam aliquam et invitabatur erigi paret cum se sine mo
deponeretur vel invitatum cum ab magni momenti relevatus indigent
antequam maiora angelica contra agerit Atq; in vino suum tria signa posuit
ad portum Zaffusen convenimus nostri de ea quæ Gabellam in Flandria et
illos adimpleri alium rebellem qua Brugis agebat nigros militum
postea de castro Gandavensi deputat tuti pugnare minuendo numeros com-
plures magnamq; cum viminem et fabrum et communem milites in Flan-
driam Deum posset præmissis dominus Tronillerium et Calzanum
et deputarunt quam Flandrie loco positum defensui tamquam esset
de nostri si iam rebelles erigi assent et timebatur minuendo de generalis
stantium alios Albaissen Ad cum de tempore nostros misdeta esset
Parmensis Colosium ab insulam et mittum pugnæ Antelagerum in pago
Dostmadove consideret et castra mutari milesq; ad posse convenire
Brugis magnas vires habiturum ob eos commodatum qui mota seminium
Antelagerum deponendo erat unde omni tempore milites arma et remunerationem
habere potuerat antiqui fuisse senatu et primo quod tempore rebellium
milites illa dissipaverunt cum vires ad hoc non suppositum deserta terra
Walewenab erigato et milites milites ad manum esset missi qui Bruxellis
præsidio erat quem Parmensis sibi timens de mittere nolebat nostri
et quam velarium Beaunasius rebelli Bruxellis duxerit cum quo in
Rosbem pugnat quibus me admuntarium Scondebam duas reduxit quas
Angeli tum Baldeam mota Antelagerum deinde Beaunasius se remunerat
quod de mare consilio fuerunt tam servato et mare rebelles illi ad
interventum resistunt opportune admodum cum Leonis fortunis duas esset
quam et subito possent opportuni et petitus a Walewenab ducem non potest
de quod timuit illa postmodo in rebellionem ei pugnanda deinde
de qua pugnanda cum Parmensis dissidet Atq; Guerricum et Cassun-
mus affirmabant obtuli me hoc pugnaturum quod et sui pugnent
esse ad fossas audemus deinde timebat non sine magno meo periculo et

predicti Guerraminb et Cristoforum mr̃ pros Gallus Goingorinb Marlorendens et Brixiens testari poterunt utrique parentes bonis regni possit contra quam Guerraminb et Cristoforus asserierent atq de mro consilio rintus ordinari ipsa in manus venit Cum vero regni obsidentes primis essent informati ad obedientiam subiisi quatuor Reges Godstinus et Flandria quibus tantis pros pacem indigebam Ea omnia in pristinum Regni statum et statum tranquillitatem restituerunt pro pace qua ab obedientia Valentini vltro rintus qui rebellarant statim ad ostrinum venerunt

Ceterum pisi verisimile videtur esse proclyni multa alia addendum de quibus non tantum probarem me informem verum pro maiorem de Regno et ab esse veritatem indicandam quod etiam non dubito quin sua Mtas fecit rem ad veritatem Dortus fecit

Quare remitendo illud aliud ad generalem pacem missa mei Honorem pacem restitutam et libertatem restituit fecit cum regni tranquillitatem fuerunt quod Regnum pro suam Mtem et dignitas facile id si in conformitatem voluntatis et instituti de qua etiam non dubito quin sua Mtas sta Regno gerit et gerit toti mundo

Praeterea pro via dico quod nunquam proposuit eterna misericordia mei ostendere remunerationem rem Regibus Regnis pro meritis rintatibus Deibinb voluntatibus Spiritib pro mr̃ rem ys qui sanguinem mei unctis dant mei resurrectionis alarum regionum Quantum vero ad Principem attinet inquiratur de omnibus tam qui sub me fuerunt quam alis gubernatoribus rapostatis militibus tam veteranis quam tyronibus et a Regno magistratibus remissis et quos sint vel vindicatum etiam nunquam intelligere potuerunt de mis publis Strozis aut alis remuneratus de talibus et ad talis fuit tunderibus et pro recuperatione generis venit Ceterum notorium est quod nemo rebellionis mei possit arguere quin Him aut alienibus illorum statutis Actum in Magno nostro Candomesti 12 februarii anno 15[illegible] anno regni et subsignatum Edmundus de Egmont

Undecimo februarii 15[illegible] Dominus rumb Edmundum mei prosecutis et traditis in presentia mea et aliorum mea nominatorum Hor presentis instrum ad arrestandum filii mei a procuratore generali Regno in manus magnifici domini Hieronimi de Salinas regentis magni nostri Regni ratione Mtis qui et illud regat presentibus dominis rumb rebellionibus Didaco Rhetamontio Antonio Davila et Ludovico Enriquez mei mensis et anno prediclis rumb astantibus regnicolis veritum est de Edmundano Subsignatum Hombyse

Habet amice lector hic Edmundum tantopere desiderato petitum quem si regni et pro antiquato mihi Edmundus fuerit rollegi multa Edmundum dissimulando proditorie quo depinxere non potest

[illegible] ratus nostram administrare tendebatur, per pie quietis mte progenitus
a me strenue petebat defendi, rem hre signorum tantum permissi rem
petat alter quam ejet agere non potuit, presertim rem signor tot tabb sit
a Rege et sta agendi facultas in mandatis habeat Eta et manifeste
petat petendi ejmodi dum non [illegible] modo tamen qd dicimus verissimum,
agendi [illegible] mre inde [illegible] et plenam jurisdictionem, nullam vero
omnino agendi Regem, nec jus agendi stabanum, qui et dicimus non alter quam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui rem Herm Caudam
Bruxellam adduxit et
tunc remittentibus quatuor
tabellionibus Hispanum
ubi nec Bruxellis duxit
in domum suam de admo
dum ejmundano assigna
tur rendia annua et stramineali
cella et usum mera tria
ii dies adhibuit dum stetit
tunc et remisit Barcinonam
postea autem rebus rebus
de adduxit et postridie
stabanus [illegible] [illegible]
tulit Her tuum

Visso per Bruxellensium duces Alba et Marsiacum Cura Viarique Gubernatores Regiique Consiliarios Consilio Regio nostro duo in Belgio procurantes
Amiralium ejmundanum per ejus Curia rem Visit similitudo informationibus factis per dictum procuratorem generalem actorum et rerum
defensionibus instrumentis et scriptura de quibus dubitatur in quam deve
ratorum Visis item replicis et rejectis de dicto processu resultantibus
quod dictus remissionis tenuis esse magistratus et rebellionis
famosi et rursus vestitus fodiatis et abominabilis remissionis permissi
Auriaci et aliorum proditionum perpetratarum Belgarum similiter
Reus in proditionem suam et tabellam nobilis confederatis regis remisso
et infidelis obsequio quod debitum in administratione sua Flandria recta
conservationem fidei justitie sanctae religionis et defensionem ejusdem rem
hereticis schismatis et rebellibus Stae Catholicae Romanae ecclesiae et sua
Curiae etiam rem confederatis omnibus de dicto processu reddendis
Una deliberatione post longam deliberationem de omnibus rem et quibus
de dubitatis agendi posset Ordinat dicto procuratori generali suae
curiensium et prorem declarat praefatum remissum remississe
remissa eisdem et rebellionis et tanquam talem debere puniri plectio
et rapi dubitatis constituti loco eminenti et publico et dedatur ab
omnibus ejus manibat donec fuerit suam defensionem alteri ordinatum fuerit
pro deputari poena remissum et desertum per dictum remissum ejmun
danum pro dispositorum Visitans ne quis presumat illud male auferre
sub poena mortis et habet pro publicatis in remissum fisci et remissi
sua Curiae omnia et singula bona mobilia et immobilia jura et actiones
fundi et [illegible] hereditaria remissum ejusdem et redditus
ubicumque sita fuerunt et quomodolibet sunt. Quod pronunciatum est per
suam defensionem Bruxellis quarto die Julii anno 1568 Subsignatum
Duce Alba et postquam relatum fuit in senatu in presentia
magistratum apud Secretarium Praet

Privilegia hac sunta stabanus et decretum per ejus Consistorium adierunt ad
se dum Ypernum Flandrum et per hos remissi ejmundanus satis notum

rui quarta Eumi sub ... eyendam ... ibit ... permissam ... Bretwaldam
contra ... Edmundum natam ... Stephanum ... Dei ... ut ...
quo intellecto ... Stephanum ... venit et Edmundo ...
... Dei ... venit ... Stephanus ... Bretwaldam ... Edmundo ad-
ministrari ... Dei ... venit ... nostri ... Quo ... quantum ... erat
... erabat ... et ... ad ... quod ... Stephanus
... ut ... Dei ... venit ... Stephanus ... Bretwaldam ... Edmundo ...

x instabant Ordines Brabantie et abbates plerique ut incorporationes abbatiarum que facta erant novis episcopatibus tollerentur utque in totum supprimeretur episcopatus Antolerpiensis et pars illius diocesis attribueretur Mechliniensi et pars Silvedunensi Albanus propter importunitatem petentium negotium recederat ad pontificem Romanum itaque 11 Junii

respondit prius 8 incorporationes illas non videri tollendas quod matura deliberatione a Pio quarto indicta essent ut nec expedire supprimi episcopatum Antolerpie cum illi civitati comprimis necessaria videatur movet insuper ut rex quam primum potest ad sedem Antolerpiensem nominet virum idoneum et assignationem abbatiarum ad finem deducat

Habeo hec ab authore Germanico Bavaro

De hac frisica sua insigni victoria statim 22 Julii certiores reddidit consilium Ordinum quod tunc Silvedunensis erat Albanus petitque deo gratias debitas reddi

Vigesima quarta Julii moritur in Hispaniis Carolus unicus Regis filius quem ex Lusitana genuerat erat is adolescens ingenio ~~plane~~ feroci et turbido qui plane mutus ferebat optimi et levissimi Patris imperium et proinde cum rebellibus Belgis exterisque nonnullis et praesertim Germanis principibus egerat de fuga meunda ~~et~~ oblata etiam spe sceptri imperialis Verum cum arcte a patre custoderetur videretque vivo illo se voti compotem fieri non posse mortem illi machinari constituit ~~[illegible]~~ cum vero soli sibi id impossibile esse cederet in communionem assumere constituit Joannem Austriacum Caroli quinti filium illegitimum postea Belgii gubernatorem diu animo suo conceptum scelus aperuit Ille autem verbis assentitur auxiliumque promittit verum occulte fratri suo Regi totum negotium indicat qui ex eius instructione quodam die summo mane filii sui cubiculum intrat ibique duo manualia tormenta Sphaerulis onerata in lecto sub cervicali occultata offendit nec non chartam in qua totam parricidii futuri tragoediam annotarat Quo facto Rex ± senatum suo conscientie illico iubet convocari et ab illis sciscitatur quid fieri oporteat de filio tanti sceleris in patrem reo illi vero viam misericordie vel iustitie ~~et~~ Regi patere asserunt ita tamen ut misericordiam praesertim inter Patrem et filium longe praeferrent Quibus Rex animose et laudabiliter respondit se de iure filium suum ita amare ut seipso anteferat verum quod salus subditorum suorum ex iure divino longe apud se praeponderaret Congregato itaque concilio Inquisitionis illis de filio suo iudicium defert cum hac praefatione Ut attenderent non tam ad dignitatem persone quod Regis filius esset quam ad enormitatem criminis et utilitatem Reipublicae Christianae meminissentque eius se officium sustinere qui potentem iudicat ut pauperem Inquisitores itaque habita caussae cognitione pronuntiant Carolum principem ut hereticum et parricidam reum mortis videri Prolata haec sententia Regi oblata est qui nihil obiuti volens iustitie cuius semper fuit observantissimus eidem subscripsit et consensit stupenda plane constantia in patre et admirabili pietate erga rempublicam qui simpsius plane oblitus est uno silipsi talem vim intulit ut subditorum saluti consuleret Sententia haec ita confirmata ad Carolum in carcerem defertur diu optio mortis quam vellet datur qui continuo in lamenta versus sciscitatur num ulla misericordie spes superest Patri in filium senatui in principem adolescentem

± ipsum comite ferre custodiendum tradit et

191

quod et fecit per tres
ordines ordinis sancta
mortis 21 Julii

[illegible] mortis [illegible] Et [illegible] Patris [illegible] filium qualiter [illegible]
mortis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt quibus Regibus ad mortem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Appendix A

Annus Christi 1567

Sub hunc anni initium ~~tumultuantibus in belgio hereticis sicut iam supra exposuimus~~, rex Hispaniarum Philippus ex Italia in Hispaniam evocat archstalassum maris mediterranei Ioannem Doream ~~filium~~ Andreae Doreae qui maris praefectus sub Carolo quinto imperatore magnum bello nomen quesierat filium ut ducem Albanum iam proregem belgicarum provinciarum designatum cum aliquot militibus in Italiam deportaret. Quandoquidem enim Hispaniarum rex veteranas Hispanorum legiones qui aliquot annis in praesidiis per Italiam et insulas adiacentes militarant in belgium destinarat septemdecim tyronum centurias in Hispania conscripserat ut in locum decedentis cum Albano militis ~~Italiae~~ Longobardiae

Sardiniaeque praesidio forent maturaeque cum Albano traiecerent

Iubenturque

iubenturque ea de caussa ad commodiores Hispaniae portus sub initium veris convenire quo etiam mature satis appulit Ioannes Dorea cum 37 triremibus qui cum primum aperto mari navigari poterat Carthaginem novam atque Terraconam celeberrimos istius orae portus tenuerat. Decimo igitur quinto Aprilis princeps Albanus mantua carpentoratorum (madritium ~~vulgo~~ vocant) Araniosam voluptuarium regis secessum

± discedenti Rex officii sui ex et in gestoria fo

praefectus est ut regi qui tunc ibi agebat valediceret cumque biduo ibi mansisset ± Albanus valedicens Regi ~~ad mare discendit~~ festinanter Carthaginem novam delatus est et cum 15 peditum signis classem conscendit reliquis duobus apud Tarraconem triremibus impositis cumque in Italiam cursum dirigeret febre correptus ~~ac~~ in ceae provinciae portu celeberrimo quatriduo substitit cum quatuor triremibus reliquis Genuam ligurum precedere et militem exponere iussis quos dux ipse mox insequutus decimo sextimo maii Italiam tenuit ubi paucis diebus ab incommodo navigationis et maris nausea recreatus Alexandriae a prorege Mediolanensi Gabriele Cuevano duce Abluquercio excipitur et interim militem veteranum praesidiis deductum ad Sanctum Ambrosium oppidum ~~sit~~ ~~[illegible]~~ subalpinum

[illegible] rommeatum raſtrenſem rotumq; apparatum [illegible]
bellorum jam antea romportari inſſerat rondemno [illegible]
mperat Deertnq; habito jnuenta ſunt eygiomb anapo
etiam nouemdecim ſigna mmorum 3230 pedum ron
ſtrontia, totidemq; que ſub mperio Aleonſi veraui
ſtromi praſecti agebant et decem alia ſigna eygiomb
Sirieu 1520 pedum ſub praſectura fortiſſimi
viri Enciani Romeroni, totidemq; eygiomb, longobardi
ſigna, 2200 mlitum ſub praſectura Gaurici condoni=
enſis, et decem decem eygiomb ſardmienſis ſigna quibus
accreſcerant ea quatuor tyronum ſigna que ſuperfuerant
de 17 tyronum illis ſignis que cum albano remanſerant de
Hiſpanis remanerant vt in praſidio Gardinis atq; detinus
midiolanenſis remanebantur (nam reliqui Sirieu atq;
Anapolis jam antea nonnullis praſidiarum mlibus tranſmiſſis
fuerat) conſtabatq; hac ergo ſub ducatu Conſaeni
Baramontii 1728 peditibus Enſiferq; duo albanis
vt ſignifer pedestres venturis, miſtrentur quemadmodum ſub formantam
mi pedites Arcbelitarios vel moſquitarios ro quod
conjunctis tor vnego rerant quod mamalibus ſub longo
ribus tormentis ſurrato ſuſtentaculo mcoſtis ſbeantur
ſtrictiſſimo rinculo ſimul conſtrio vt poſſa bellorum ruentium dorſa
Quibus pedum mantpueis quinq; rombinata eum
armatura Hiſpanorum vquum vrella cum quinq; aeneis
vinſtram ſtemmis ſtalent quibus praſidia ra armis adrmyo
bantur Eta vt ala dorſuatorum ratapharcatorum ſim
gnanis armatura Etalica atq; durenti vquibus formentarii
Caſabinos rerant) ns. praſidii rauſſa admyrent
Eminentmq; albani Hmr adrertum nunc de dnum mmorum
7678 pedum et 1200 vquum, Maiores autem
ropias durde non potuit ob difficultatem ytineris
que reſum rorgit etiam hab in tres arces ita ſeparare
vt quo loco pridie prima arces quieſſet vindem due
ſequentes media et poſtridie tertia occuparet aſperitab
dum montium et difficultab rondebendi rommeatum que
per ſabaudiam eſt mdpendentibus rontra dnum rorgit vt

198
36

contra omnem belli rationem tanto intervallo copias inter
se disiungeret. Albanus igitur postquam astae duodecim
circiter diebus ex recidiva febre decubuisset paululumque
convalescens Durine Sabaudie ducem convenisset recta
ad exercitum qui iuxta fanum S. Ambrosii consideratur
iter instituit et 17 iunii ita castra movet ut primam
ipse per se ~~et~~ secundam vero eius filius Ferdinandus Toletanus
legionem scilicet Mediolanensem cum quatuor Hispanorum
levis armaturae turmis, ~~in tertia pro vero acie~~ quem
et impedimenta ~~sequebantur~~ comitabantur tertio vero loco cum legione
siculae et sardiniensis ~~cum~~ atque reliquo equitatu sequebatur
Ciappinus Vitellius Marchio Chetoviensis vir bello
exercitatissimus atque hoc ordine ~~quat~~ quartidecimis
castris Sabaudiam emensi in Burgundie comitatum
montem scilicet floridum veniunt ~~ubi aliquantulum ex~~
~~itinere militem reficiens assumptis quadringentis~~
~~equitibus quos ibidem Parmensis princeps Belgii~~
~~gubernatrix conscribi fecerat duodecimo demum die~~
~~fontanetum primum Lotharingie oppidum perveniunt~~
magno periculo nam et Genevenses heretici male
sibi conscii ~~fatis~~ militem conscripserant ~~quum~~ urbi
et ~~fer~~ terminis suis presidio futurum et Helvetiorum
pagi in armis erant sua tutari si qua vis ingrueret
preterquam quod Sabaudie dux iuxta concessi itineris
pacta 2100 milites expensis regis Hispaniarum ~~colliger~~
collegerat ut ~~ex~~ suae ditionis munitioribus locis contra
Hispanorum si forte quicquam presumerent insultum
tutele essent. En Burgundia autem Albanus aliquan-
tulum ab itineris molestia exercitum recreans et quos equites quos
princeps Parmensis Belgii gubernatrix ibidem conscribi
fecerat secum assumens intellexit regem Gallie non
contemnendam equitum peditumque manum in regni
sui confinis habere ita ut paribus cum duce
passibus ~~iter faciendo~~ progredientes iter eius observarent preterquam
quod 6000 Helvetiorum mercede conduxerat ut si qua

+ aciem que ex legione nea politana et tribus equitum italicorum turmis ~~turmis constabat duceret et duobus~~ ducentis Hispanis ~~scilicet~~ tormenta ~~eq~~ equitibus constabat duceret

+ et albani veteris heretici orum hostis calliditatem veriti

forsitan occasio daretur armatus occurrere posset
Attamen eo non obstante duodecimo postquam in burgun-
diam venerat die fontanetum limitaneum lotharingie
oppidum pervenit et duodecim aliis diebus lotharingiam
nullo accepto incommodo deducentibus lotharingi legatis
sub signis emensus theonvillam primum ducatus
luxemburgensis oppidum pervenit sic ut faciliore itinere
et comeatu tres simul acies iisdem in castris semper
quiescerent. Interim autem dum albanus cum
exercitu in belgium contendit rex hispaniarum literas
misit ad principem gubernatricem quibus ipsam certio-
rem reddidit quod ducem albanum in belgium destinaret
cum potestate vicarii generalis (locum tenentem vulgo
vocant) prefectique in rebus bellicis ita ut sola
civilium et politicarum causarum dispensatio penes
gubernatricem remaneret. Porro ne qua difficultas
suboriretur si de quibusdam negotiis dubitari contingeret
utrum ad politicam vel bellicam administrandi
rationem respicerent velle se ut eius declarandi
libera potestas penes albanum ita esset ut absque ulla
difficultate ipsius iudicio stari vellet sicut et ipsi
liberam potestatem concedebat capiendi puniendi vel
ignoscendi cuiuscunque conditionis personis primandi
ipsos officiis dignitatibus feudis et patrimoniis et
dispensandi de caussa religionis indeque dependentibus plenissi-
~~mam facultatem~~. Cum primum igitur albanus in ditiones
Germanie inferioris ingressus est princeps Gubernatrix
non obstantibus predictis literis misit ad eum ex primaria
nobilitate proceres Carolum Barlemontii dominum
summum erarii prefectum et philippum de S. Aldegonde
dominum Noiquermium ut nomine predicte gubernatri-
cis ipsum salutarent et simul sciscitarentur quam a
principe suo potestatem haberet quod manu armata
ipsius ditiones ingressus esset. Qui cum ad albanum
adhuc iuxta thionvillam castra habentem venissent
ab eo comiter excepti regios codicillos quibus predicta

potestat di tribuebatur insederunt, et bruxellam
venerit sunt — Interim equitatus qui in Germania collectus
erat 12000 equum iam adnumerat et nota harpetium
sunt Ditrons leyenburgum oppidum confidebat — ubi
et ab Alebano deportare iussus est propterea quod
tranquilliorem Belgii statum tantum deorsum requirere
non videbatur — Discesserant namq; partim in Detrat
regionis remuneratorum precibus, et aliqui Alebani
adventu territum pertractos timiditus quasi dissimulabat
Attamen mandat Alexandro Codroni comiti qui Hyspanum
Germanorum 6000 in Germania superiora conscripserat
et antverpiae in praesidio erat / ubicunq; et 16 signa
Alebanum militum quae ibidem Bibiwaraut dissolverentur
non dissimulando ritte deorsum cum [illegible]
[illegible] denuntiant militi quasi subsertus
aut militi a stipendio removeantur magnum cum
et alii undecim nationis erat Belgicis ordinarii praesidio
uno dimissi sunt denuo. Alebanus cum paucis debuit
ad Thirondellam statim habuisset inde bruxellam movit
et per leyenburgum profectus 22 augusti Conanium
advenit ubi tunc primidet gubernatore erat et denuo
bruxellas ingressus Hyspanum Siciliam in urbem induxit.
Magnoestanum Candavium, flandriae subdelegatum Iram et
Gardinensem Horgardum Brabantiae oppida amandat
equitatum autem vero maiori parte dimissa colligari
iubet ita ut qui longissime abessent die tantum milia
passuum bruxellis distarent ac consilio ut si opus foret
uno die in vadum castra contrahi possent. Cum Attamen
aliquot septimanis in quiete bruxellis egisset tandem
consilium ingressi tractandi cum his Egmondanum atq;
Hornanum quamvis unum utrumq; diversis bruxellae in custodia
habuisset alter unus ipsum Hildemundo fuerat et bruxellae
eab removat alter vero Hornanum sic ipsum Conanii
iderat et impetrato commeatu domum discessurat, attamen
ea res omnia semper remorabundum videbatur ne vel alter absque
ut vel timidus aliquis oriretur tumultus etiam quod

† mox et extract erat
tradidit quis consuluit
quod Alebanus quidam
in mandatis habuit
Ubeo ore remunerari
vexidiret cum quibus
natura quaeda, esset
essent sustentaretur whom
bruxellae et se obedientiae de
parte tradidisse vera
Hungaris sustentari pari
remunerandi tunc
apertarum esse

‡ De Alebani in Belgium
adventu gubernatore
continuo retrorsum
vindicat omnes tumultus
Belgicae sopiti per
forma edicti Diodo
Historiam

braecholium simul atque stradanum coniurationis socios
primariosque buccinatores simul capere statuerat ut plenior
de tota coniurationis serie notitia et manifesta indicia
haberentur. Hactenus rem differebat donec occasio
exhiberetur ~~ut~~ quatuor hos simul apprehendendi, interim
autem dissimulantur braecholium qui bruxellis et stradanum
qui antuerpiae morabantur observari fecerat expectans
donec comes Huernius bruxellis esset quod cum paucis
postea diebus evenisset iubet Egmondano Huernio
et aliis statuum concilii proceribus ut a prandio ad
se venire maturarent quibus in conclave iam ingressis
mittit incontinenti Sanchium londoniensem et alvaricum
lodronium legionis mediolanensis et presidii antuerpiensis
praefectos ut stradanum comprehenderent quod et intra
antuerpiam et mechliam iter ~~facere~~ habentem perfecerunt
iubetque andreae ~~de~~ salazario et Ioanni spurgo legionis
siculae centurionibus ut idem de braecholio qui vulgo
casembroot dicebatur facerent. Ipse autem Albanus
non ante concilium dimisit quam rescivisset utrumque in
manibus esse quod cum ipsi indicatum fuisset consilium
solvit et utrumque comitem ex composito diversis portis
e curia dimisit in quarum una sanchius Avilanus praefectus
custodum corporis Albani Egmondanum comprehendit
in altera vero Hieronimus Salinens qui in Etalia
fuerat praefectus portus Herculis Huernium detinuit
quod cum sine tumultu processisset incontinenti
mittit albanus ad gubernatricem comitem mansfeltium
cum barlemontio ut huius rei ipsam certiorem facerent
et simul declararent hoc esse unum ex iis quae regis ad
ipsam literis tanquam secreto sibi iniuncta continebantur
quod ~~ob eam causam~~ sciscitanti gubernatrici propterea
non aperuisset ne huius rei conscia populi odium quod
inde verisimiliter timebatur incurreret. Nocte autem
quae hanc comitum ~~capt~~ comprehensionem insecuta est
mittit albanus ad Egmondanum ut castri gandavensis
tesseram traderet quo illi qui in presidio erant decederent
quod et factum est nam decidente trellerio hispanorum

+ rastrum mysidunter

++ vide Historia Statim atq Rid &c

C

rus roborabo sub cura Alfonsi ⁊ cõz cygnomb Anaxoeta
na exsurti + rui et dirti romanb rum duobus alcb rax
tum in vedem rastro restodendi tradumtur ++ Sodem
quoq tempore Alebanus ^ Hessingam sumiet atq Middelburgum
armatos ⁊ deinde portus exasperis munit et ne Hiscia
niarum si forte resi pearet eiberam in gas regionb pe
Hiscamia tractum habeat exindeme admodum consilio
rum tamen ostendus possea subsequentib non est quod
regem in Hiscamia detinuerint [illegible] imaxima ratio sic
sui Hiscaniarum armigeris, mors Eschelle regine ne
non et tumultus grauatonsium maiorum, Dum
autem tractum nostri in tractu iam aliquot diebus
detinentur et dorum ne non et aliorum rebellium atq
rominatorum rausa maturo et deliberato consilio
determinarentur Alebanus nouum interim consessum ad
huiusmodi rei inuestiandas instituit cum ipse regent
atq exules futurus duab assessoribus assumptis raxole
barensi domino, ⁊ Crapeo duo de noiquirmis, qui
de regab qui exules in consilio Italia fuerat ⁊ cum
abb Alebano in Belgium adierunt, Adriano Viroleti
exasperi ⁊ Carolo martirisio exasperi Leandro
Cotro archiepiscopo exasperi archisa ⁊ Endouino de Rio ar
chiepiscopo Cameracensi consiliarus Carolo mussipontis
et Carolo Hessio qui in consilio Leandro assessor
fuerat, Qui non potest quam multa haretici disseminarint
et hoc consilium coepto in odium adduxerint quod
absente sue semper Alebano cum proceribus regab
Hiscamis in do presidet qui non tantum et reginas
alios adeuntib sic tanquam solent regi fideis ipsum
adiuntib ^ [illegible] ## Constituto
[illegible] Alebanus Hantdorpium remisit et in ea
urbe qui Brabantus metropolis est rastrum munivit
et ciuitatem, coepistis many [illegible] rebellionb deuinit
quod de consilio regini rebellii atq barbari
ad portam Tromburgiam mota stadem in tractu
nouia regni regium est ^ manstq Alebanus antwerpie
donec rastrum in eam aetitudinem munitur et hosti

Deinde hac inuersa ab alt in historia

x praeceptis est in Gisseria

resistendo foret quod breui factum est quandoquidem
ab initio ex terra vallo circumdatum postea lateritio
muro auctum fuit impositumque presidium duarum
cohortium germanicarum ex iis que cum Rodronio
aduenerant — Interea autem dum Albanus huic
G. tam necessario operi intentus est Gubernatrix princeps
considerans suam presentiam aut nigel aut parum
desiderari quod tali statu rerum negotia politica
cum bellicis ita coniungerentur ut omnia solum fere
Albanum respicerent ad fratrem suum Hispaniarum
regem mittit petitum ut bona ipsius venia Guberna
tricis officio exonerari et in italiam abire posset
quod cum rex haud difficulter concessisset simul
etiam amplissimos codicillos ex Hispania ad Albanum
transmisit quibus eum belgii gubernatorem creat
quos cum Hantuerpie accepisset incontinenti
sub finem nouembris bruxellas rediit ut principi gubernatrici iam ad
iter parate valediceret ~~que itineri se dedit~~
~~peniet decembris anni presentis~~ ~~Remansitque solus~~
~~Albanus~~

Appendix

Annus Christi 1568

103

Albanus itaque iam solus belgio praefectus nihil potius habuit quam ut principes iconoclastarum ita puniret ut exemplo eorum territi alii vel resipiscerent vel ad talia perpetranda timidiores saltem efficerentur. ~~Quatenus fuerunt res usque ad initium aprilis~~, sub initium ~~hoc~~ Aprilis palam factum est ~~enim tempus cognitum est~~ principem Auraccium et ceteros qui cum ipso in Germaniam abierant rursum nova moliri et per occultas conspirationes cum iis quos suae partis adhuc domi esse cognoverant seditiones atque rebellionem texere proposuerant enim tribus potissimum partibus sub initium maii belgium aggredi per provinciam scilicet groeningensem, per traiectum superius ad mosam et per confinia galliae destinantes dominum genlisium ut equites germanos per pacem gallicam dimissos novis stipendiis assumeret et principe lumen et alios qui in episcopatu leodiensi et belgii confiniis novum militem conscriberent. Quandoquidem autem ad hec peragenda maxime sibi obfuturam viderent vigilantiam ducis albani cautissimi et veterani imperatoris ipsum e medio tollere constituunt. Subornantque in eam rem dominum Russellium qui in ~~sile~~ silva soeniensi loco venationi principum destinato, per amplo et insidiis opportuno abest enim bruxellis ~~d~~ uno tantum miliari, militem occulte congregaret qui de nocte portam bruxellensem occuparent et inde recta in palatium ad interimendum gubernatorem contenderent. Albanus de his omnibus certior redditus mandat Sanchio Logdognensi profecto legionis mediolanensis ut assumptis secum francisco valdesio Iacobo ~~carnaci~~ caruazalio anthonio de mexica et francisco de vergas centurionibus cum quinque suae legionis cohortibus lira ubi hibernarat namurcum discederet.

precipitque item ferdinando toletano filio suo ut Lopesium
de Acugna vicarium suum cum equitatu suo qui tornaci
et circumvicinis locis considebat, in expatum leodien
sem dimitteret propterea quod equites germani ex
gallia dimissi trans mosam congregandi dicerentur
mandatque reliquis legionis mediolanensis cohortibus que
in aliis locis herebant ~~reliquis~~ ut ceteris coniungerentur.
Decima nona aprilis predictus londogniensis lira
cum suis egressus dum iuxta chenas brabantie oppidum
namurcum contendit a gubernatore certior fit ut
trajectum ad mosam ~~contendat~~ properet porro ibi ~~mandata~~
inventurum quid faciendum sit mandatque item Sancho
avillano ut cum sua lanciariorum cohorte assumpta
secum italorum levi armatura equestri hispanisque
tormentariis equitibus eodem properet iubetque ut ex
germanorum cohortibus quatuor qui cum oberstenio
comitis ibidem in presidio erant eos seligeret quos expeditio
res esse animadverteret, ~~Comes enim barnensis enim~~ Dns. enim bilensis
pro rebellium parte novem cohortes explicatis signis
in pagum ~~quendam~~ stein a trajecto secundo lapide
distantem induxerat qui dissipandi erant antequam
majores vires acquirerent. Cum igitur predicte
copie trajectum convenissent assumentes secum
oberstenium cum 300 germanis summo mane secus
mosam iter habentes cognoverunt supranominatos
rebelles nocte preterita Kuremondam Luntaneum
belgii sub geldrensi principatu oppidum tentasse
mentientes se ab Albano civitati presidio missos postu
labant ut menibus admitterentur verum civibus
recusantibus ubi dolum parum procedere vident
vim adhibent duabus civitatis portis ignem admovent
verum repugnante cohorte belgarum que ex militibus
comitis megani ibi in presidio erant et nemine civium
se commovente ab incepto desistere coguntur
antequam tamen discederent zelum suum hereticum
egregie ostendunt in confringendis imaginibus atque

violandis suburbii templis egre enim ferebant se ab eo
oppido repulsos quod loco opportuno ~~situm~~ ad confluentes
rure atque mose situm levi negotio muniri poterat. En
discessu autem pontem Rure ~~fluvio~~ impositum rumpunt
ut hostibus sequendi opportunitatem adimerent. Hispani
autem a meridie statim Ruremondam ingressi unum ex
praesidiariis emittunt speculatum quid hostes agant
verum quia periculum in mora videbatur ne hostis
manibus elaberetur non expectato speculatore ~~statim~~
a media nocte itineri se dant statimque obvium habent
praedictum speculatorem qui retulit ~~hoc eo~~ hostes
desidere in pago Wasembronck duobus milliaribus
Ruremonda et uno ab Erclens alio quodam Gelrie
oppidulo distante ~~ubi nocte praeterita dormierant~~
quare Avillanus ~~ex~~ cum equitatu praemissus hostes
praedictum oppidulum perinde atque Ruremondam
tentasse cognovit sed repulsos nihilominus in eisdem
locis herere quamvis de regiorum adventu iam cog-
novissent propterea quod eos Ruremondam tam oppor-
tune consecratam non putabant relicturos et quod ipsi
iam extra fines belgii in cliviensium finibus loco ut
putabant tuto versarentur. Davillanus autem
cum equitatu praecurrens significat Londoniensi
qui cum peditatu sequebatur hostem a se visum seque
impressionem ~~in~~ facturum ut iter ipsorum remoraret
quod versus Alem pleno gradu instituerant daret
operam ut peditatus mature subsequi posset. Attigit
autem rebelles in loco campestri prope ~~urbe~~ oppidu-
lum cliviae Alem ~~ubi~~ quo impedimenta iam praemi-
serant habebantque a tergo et latere sinistro hortorum maceries atque
ex ribo claustra. a dextero vero ~~fin~~ silvula quadam
tegebantur frontem vero obverterant ad iter impeditum
et equitatui quem solum adventare conspexerant
incommodissimum atque ita instructa acie quindecim equi-
tes e suis miserunt qui cum cetero ipsorum equitatu
nostros ita distinere statuerant ut peditatus ad
oppidulum iam propinquum in tutum recipi posset

ibidem praesidii caussa collocat captivosque ex ale
miensi expeditione si quos Ruiemonda oriundos haberet
ad terrorem civibus incutiendum ibidem suspendit verum
suborta peste praesidiarios inde eductos Graviae simul
atque Venloae collocat et mox ceteris quinque suae legio
nis ~~[illegible]~~ signis eodem Vilvorda appulsis trajectum
ad mosam ingressus est ± Enterea albanus

Cum multa exempla ut in historia

certior redditur quod mille circiter Hostes congregati
in ducatu Geldrensi castrum quoddam Buxmeer
nomine occuparant quare iniungit Lanceloto Barle
montio comiti Megano qui tunc eidem ducatui
praeerat ut Arnemio cum suis profectus dictum
castrum obsideret mandatque tribuno hispanorum
Consalvo Bracamontio ut cum legionis suae signis
decem silvaducis egressus Barlemontio se adiungeret
verum rebelles tantum exercitum contra se adduci
videntes metu correpti castrum deserunt ita tamen
ut pontonibus quibusdam aliisque tectis navigiis tan
te Graviam Gelriae munitissimum oppidulum delati
ex insidiis illud occuparent quo intellecto Meganus
cum suis Graviam deseritur dumque obsidere et
oppugnare properat praesidiarii territi in limites
ducatus cliviensis dispersi elabuntur atque eo modo
sine sanguine et vulnere solo armorum metu res
illa ad tranquillitatem reducta est Dum
autem haec in Gelria geruntur nequaquam haeretici
animos demittunt sed quotidie nova molientes diversis
regionibus belgium aggredi parant Emprimis autem
Ludovicus Nassavius principis auraici frater circiter
sex millia peditum atque equitum non contemnendam
manum in Germania cogit atque in ditionem
Groningensem frisiamque occidentalem ingressus magnas
vires ex indigenis qui sua sponte haereticis favebant armat
~~[illegible]~~ Dammum atque Delfzyl portus Groningenses

haud procul ab ostio Amasis fluvii occupat munitq
sicuti et castrum ~~[illegible]~~ quod comitis Arenburgensis
~~[illegible]~~ hereditarium et in confinijs Frisiae orientalis
simile atq occidentalis situm loci opportunitate
~~[illegible]~~ plurimum commendabatur. Cuius rei Albanus
certior factus predictum Bracamontium cum suis
legionarijs sardiniensibus qui adhuc circa Graniam
herebant continuo Amsterdamum properare iubet
ut ibi navibus impositi breviore itinere in Frisiam
per mare trajicerent mandatq Comiti Arenbergio
Frisiae tum moderatori ut cum suae regionis praesi
diarijs assumptis secum predictis hispanis in Ludovi
cum Nassovium duceret prinsquam majores vires
colligeret. Emperat quoq Megano Gelrie
gubernatori ut cum ~~quinq~~ quatuor Germanorum
signis que Gelrie praesidio erant eductis tribus levis
armaturae equitum cohortibus que silvaducis ~~in prae~~
~~sidio~~ erant dicto Arenbergio subsidio ire maturaret
certo persuasus hisce copijs hostes facile posse superari
quantumvis forte ~~fat~~ grandes vires acquisisset

Comes itaq Arenbergius cum in Frisiam venisset
et quinq vexilla Germanorum cum hispanis Sardini
ensibus coniunxisset Dammum properat ~~[illegible]~~ ubi hostem
esse cognoverat. Est autem Dammum locus immunitus
territorij Groeningensis quondam oppidulum sed a Georgio
Scenck menibus privatum sicuti infra narrabimus. Eo
cum adventaret et hostem in conspectu haberet expeditos
aliquot Hispanorum peditos premisit qui explorarent
quantum animi hostes haberent orta igitur acerrima
velitatione urgentibus hispanis Nassoviani loco pellen
tur ita ut munitionibus se continerent. Ludovicus
autem Nassovius viso huius velitationis exitu consideratoq
Dammum immunitum esse ~~oppidulum~~ viculum castra
postridie movit et inde tribus milliaribus locum quendam
occupat Heiligerlig~~[illegible]~~ dictum quasi locum sanctum voces

ubi quondam abbatia ordinis praemonstratensis fuerat
unde et locus ille circumjacentibus pratis etiamnum altior
apparet. Quandoquidem autem huius loci commoditas
plurimum hereticis contulit operepretium est perfectius
eum describere. Sciendum autem est totum hunc tractum
esse valde depressum ita ut hieme ingruente solutisque nimbis
in continuam paludem habeat quin et ipse ager bituminosus
et terra ex putrefactis arborum foliis atque radicibus
constans (veenen vulgo vocant) commodum ignibus
exstruendis alimentum prestat incolis lignorum copia
destitutis qui propteria terram glebatim et per cespites
effodientes et sole siccantes domum avehunt cavernis
illis alia terra non oppletis quae proinde virentibus
herbis sponte nascentibus convestitae in cecas fossas
abeunt preterquam quod ipsi etiam agri pro possessorum
libito vel colentium commoditate variis fossulis latitudine
trium vel quatuor pedum ita ~~dif~~ separentur ut pediti
vel equiti aliud iter quam viam publicam non relinquant
unde evenit ut si quando externorum exercitus in eam
provinciam ingrediatur in manifesto discrimine versetur
nisi peritos itinerum duces habeat. Sicuti sub Ecta
mano augusto Romanorum exercitui Quintilio varo legato
~~eu~~ accidit qui indigenarum insultibus et loci impedi
mentis cum aliquot legionibus superatus est in eo loco
qui etiamnum ex hacclade Varendorp in diocesi mo-
nasteriensi indelebili memoria nominatur. Et adhuc
patrum nostrorum memoria anno Christi 1536 cum
Gelrico bello Giorgius Scenck baro in Tautenburg
transisulanus et caroli quinti cesaris bellicus prefectus
obsideret ~~cum~~ oppidulum Dammum cuius nos supra mentio
nem fecimus et esset in expectatione subsidium a duce
Gelriae et rege Daniae submissum Scenckius locorum
peritus ut facilius de hoste victoriam obtineret cum
noctu Dammi obsidione excessisset relictis in speciem exerci
tus tentoriis calonibus atque ignibus succensis cum paucis
militibus ad fallendos dammenses trebus inde milliaribus
in hunc eundem locum Heiliger ligt digreditur ubi cum

hostī aduentanti ꝓgna ꝛoꝑiam ſtruxſſet ꝛſſos multo ingenio
barum hoſſarum ſꝑ ſeo aduentu memorabilē readē ſuore
unt ad atq; ad damnandum obſidionis auctoſs oꝑpidanum
milla ſeu ſubſidiū aſſugentē aduersum ꝛect mouibusq;
exiuāūt / ſ/mo igitur in eorum Ludouicus naſſouius
rum ſuis ſuadentē Ardenbergium ꝯgrediatur ita
inſtructa acie ut ꝯ ſuperiate ſua duas ꝯbalangas ſaluet
in quibus tria millia germanorum ita diſpoſuerat
ut maior quadraginta minor uero triginta milites in
fronte haberent ſequentibus uero eorum ad dexteram ꝛo
tendebatur ſtatut ſunte omnes a tergo arbuſta quidam
habituri a fronte rotab haſtis hoſſatis et a cateruis
rotab haſtis hoſſatis inter quas ipſius abbatis aduersa
cia ſtipata cateruatim durabat Qua parte ſtipes aduerſa
ꝛe monſtrum erat /
Ardenbergius autem
cum exercitu rum ꝓgnandum non diſſe rundiſſet ꝛeuer
tum rum ſtruxit rominum Mizanum rum non rohortando
mandauit ab Alebano ſibi ſubſidio miſſum tam in ꝛoꝑmagno
aduentare ſſe ut minus uno milliari abeſſet Attamen Hiſpani
ꝛones quos rerum ſumma tunc erat quiq; ꝛo ingenio
ſuo ꝓuolas indigenas omnes ſuſpectos habebant et
rauthonum tumultu aſſtribebant et nouiſſime uolentibus
ne ſurreſſe uelit Hoſtem ſua manu rohortabat ut
tanquam dictatoriam in manu habentes Mizanum rum
ſuis aduentantem in antecurſum uellent Ardenbergio
occurrebant ꝛodeuntesq; miſcebant ut non obſtruxe
rintabantur quare bonus ꝓuidus rationium motibus
dubiis dubiam martis aleam ſubire maluit quam imperatorum
rationes rontidie ꝛ imperat tanq; Hiſpanorum ꝯfidentiā
ut uolitare inꝑiant rum ꝛ6 qui in rotis archu roborum
Hoſtiem arcum tanquam ꝛeuerſoꝛes conſtituerant rum quib;
manum rouſeruet uot ad intyram ſuorum arcum reſtigue
rompuerunt unde durenti Hiſpanorum haſtati rum mucro
nes ueſtimentis mille rotutis miſſis ſcutis ordinibus in
Hoſtem firmitur ita ut a tergo tranſuerſi duodenis in rotas

duo igitur 23 maii

hasce fossas inciderent et luto atque vepribus impediti citra
periculum ab hoste omnes occiderentur Comes autem
Ardenbergius qui iam eo usque processerat ut pugnam recusa
re non posset cum paucis et maxime domesticis equitibus
in hostium equites impressionem facit et propria manu
interimit comitem Adolphum Nassouium principis
auraici fratrem illegittimum cum duobus aliis iuxta illum
pugnantibus suffossoque demum equo ~~suo in a~~ a suis in alium
attollitur quo etiam occiso et hispanis fugientibus cum
graui armatura simul atque paralisi impeditus ~~fu~~ in tutum
se recipere non posset et iuxta se prati cuiusdam portulam
conspiceret illi tergum obvertens ne circumveniretur
ad extremum usque spiritum acriter gladio se defendit
donec multorum telis impetitus impar multitudini et lassus
occubuit Germanorum vero cohortes que
cum Ardenbergio advenerant visi capitanei sui atque hispa
norum periculo nullo modo impelli potuerunt ut pugnam
capesserent sed fatali ignavia arma ponentes turpiter
hosti se dedunt a quo dimittuntur praestito iuramento
quod deinceps intra sex menses regi Hispaniarum non
militarent perierunt autem cum Ardenbergio fere 500
hispani veterani milites cum tribus centurionibus quod
autem non plures in fuga perierunt fecit comitis Megani
adventus praecursores enim eiusdem cum uno atque altero
tubicine auditi speciem totius exercitus hosti praebuerant
qui adventum eius in expectatione esse iam ante cognouerat
quare fugientes hispanos ulterius persequi ausi non
fuerunt qui a comite Megano excepti ~~et~~ Groningam
perducti sunt ne civitas istius provincie capitalis
et per se ad nouandas res inclinata cognita Regiorum
clade ad hostem deficeret et certe metus ratione
non caruit nam hostes statim a loco pugnae mouentes
proprius urbem accesserunt occupataque Seluardensi abbatia
minus dimidio miliari a Groninga munitis castris consederunt

ut si quis tumultus in urbe excitaretur ab iis quos sua
rum partium esse cognoverant continuo accurrere possent
Amstelredami ex primariis ut in historia

Hactenus in eo consilio quod ab albano erectum monui
mus ut caussae conjuratorum indicarentur agitatum
fuerat de captivis comitibus Egmondano scilicet atque Huer
nio et demum hoc tempore iudices declararunt ipsos
crimen lesae majestatis incurrisse capitoque plectendos esse
quare Gandavo ubi captivi detinebantur bruxellas
ducti sunt erectoque temporario theatro et nigris pannis
instrato dispositisque hispanis legionis sicule per forum
et urbis compita primum producitur Amurathes comes
Egmondanus conscensoque theatro exosculataque crucifixi
servatoris imagine que in pulpito fuerat proposita
obvelatisque oculis truncatur capite contra opinionem
multorum et etiam ut ferebatur ipsius rei qui regi
Hispaniarum cum saepius tum in pugna Gravelingana
contra gallos fidelem operam praestiterat et non minima
victoriae pars fuerat licet ~~illo~~ ob eam caussam in super
biam elatus minus respexisse principem suum posea videretur
Post eum quoque ad eundem modum plectitur Huernius
Dici non potest quantum timoris per totum belgium
conceperint ii qui male sibi conscii similia metuebant
maxime cum plerique eorum ad caussam dicendam evocati
vel in vilvordensem turrim clam perdendi ducerentur
vel hausto bolo venenoso domum dimitterentur Cogitanti
mihi saepius utrum hec tam rigidi ut aiunt iuris executio
plus boni vel mali patriae nostrae attulerit variae rationes in
utramque partem occurrunt nam exemplo quidem opus
erat ad terrorem aliorum toto praefectum belgio heresi
infecto et ad rebellionem propendente En contrarium
autem male sibi conscii gravem hanc poenam et principum
maxime virorum invidiose exaggerantes Regem suum
atque Albanum in grave odium apud vulgus adducebant

quasi hispanicam inquisitionem et extraneum regendi modum
in belgium invehentes quod ~~aliis leg~~ domesticis legibus
et mitis admodum imperio a suis principibus semper regi
consueverat quod plerisque praecipue imperitioribus eo
facilius persuadebant quod longae paci assueti minimo
quoque motu ad quidvis suspicandum facile impellerentur
maxime cum hispanos praesidiarios ostiatim et apud
ditiores praesertim distributos non tam hospites quam
imperiosos heros domi suae parvo stipendio lautiore
mensa alere cogerentur qui insuper vitioso illius nationis
more uxorum atque filiarum suarum pudicitiae blanditiis
philtrisque insidiarentur quod ~~nat~~ nostratibus familiam
liberius habere solitis intolerandum videbatur Accede
bat quod fere ex singulis civitatibus ditiores quique ex
merito suo proscripti nihilominus vel domi suae vel apud
cognatos suos latitarent manifesto indicio quod multo
rum uxores citra adulterii suspicionem quotannis tamen
parerent magistratu qui vel importuna compassione vel
sanguinis coniunctione movebatur perniciose dissimulante
Eveniebat enim ut hae proscriptiones gravem invidiam
regi conflarent nullo tamen fructu quod ditiones
ipsius hac hominum fece non liberarentur verum in
intestinis ipsis malum foveretur aliosque contagione
inficeret ita ut multi catholicorum ab hisce nebulonibus
corrumperentur qui etiam eos qui initio tumultus embdam
Frisonum desaliamque clivorum diffugerant domum revocabant varisque
modis tacite vires acquirebant ita ut anno 1572 late
bris suis erumpentes rerum novandarum authores exiserent
pulsis in exilium illis magistratibus qui cum ipsis
nequiter dissimularant iusto dei iudicio (~~ut etiam pro~~
~~gressu harum annalium sepe notabimus~~) qui fautores
hereticorum vel rebellium per ipsos illos hereticos et
rebelles ~~egregie~~ perfide semper puniri permisit ut
in progressu harum annalium sepe notabimus

Hisce omnibus consideratis quandoque in illam opinionem
inclinor ut putem utilius futurum fuisse Si dux
Albanus vir in catholica religione laudabili zelo
praeditus aut maturius et nondum tam late diffuso
malo advenisset ~~et~~ aut tardius adveniens et conjurato
rum capita acriter et ad terrorem puniens cum aliis
quibus aliqualis etiam quaesitus praetextus obtendi
poterat dissimulasset atque illos uxorum suam praedicatio
nibus et expostulationibus reliquisset illa enim animalia
cum ad emolliendos viros naturalem quandam vim a deo
acceperint facile ~~tumore~~ tumiditate sua muliebri
providissent et ~~amoribus suis per~~ blanditiis suis per=
vicissent ne talia deinceps a maritis suis attentarentur
aures eorum obtundendo ut tam suo quam charissimarum
prolium respectu a tam periculosis negotiis in posterum
abstinerent et nisi abstinuissent ad minimam quamque
suspicionem corripi et tanquam ex novo delicto ~~graviter~~
sigillatim et graviter puniri potuissent verum haec
tarde nimis in praesenti ~~philoso~~ expendimus posteris
forsitan instructionem praebitura nam ~~post factum~~ facile est
sapere et Albanus optima fide agebat

Albanus ubi de clade regiorum in Frisia accepta didicit valde turbatus
~~et~~ in locum occisi Ardembergii Giappinum Vitellium
virum bello exercitatissimum surrogat atque Groningam
properare iubet attribuitque ei mille quingentos equites
quos ericus dux brunsvicensis Daventriam adduxerat
et decem germanorum cohortes quarum sex sub comite
Megano et quatuor sub Ioanne Buchio tribuno agebant
imperatque Aegidio Barlemontio Megani fratri ut cum
decem Wallonum signis atque Gaspari Roblesio domino
billio ut cum aliis quinque eiusdem nationis eodem properarent
Et quamvis ~~hae~~ hae vires viderentur quibusdam hosti
resistendo sufficientes futurae attamen Albanus probe sciens quantum
animi roborisque hostibus a tanta victoria accessisset

216

quodque princeps Auraicus in Germania novum exercitum
conscriberet alia parte Belgium invasurus, ut prudenter clam fecum
constituit ipse cum toto exercitus robore Groningam
abire dissimulanter itaque Hispanos omnes ad Silvam
ducis convenire iubet ipse vero Antwerpiam profectus
ibi biduo hesit dum arci recenter a se extructe annona
praesidiumque imponeret sumensque ex armamentario Mechl
liniensi octo tormenta maiora totidemque campestria
propere Silvamducis advolat atque inde Daventriam
~~contendit~~ pari festinatione contendit ne hostes eius
adventu cognito regiis ditionibus excederent prusquam
bello appeterentur ridituri cum ipsis commodum videretur
Dum autem in itinere est certior redditur quod comes
Vandenbergius principis Auriaci sororius oppidulum
Berchem occupasset quod aliquando principis Auraici
proprium tunc inter cetera eius bona fiscus Regius
possidebat Iubet igitur Albanus Sancio Londoniensi
ut cum legionariis suis hostem inde exturbaret qui primo
statim adventu locum statuendis tormentis dispicit
verum praesidiarii territi Embricam cliuorum iuxta sitam
aufugiunt plurimis tamen in itinere amissis, quo tumultu
profligato Albanum assequutus cum ipso Daventriam
appellit decimo Julii atque inde postridie profectus
cum universo exercitu in pago quodam transisulanie
Omne dicto nocte quievit et 12 Julii Coevordiam
ingressus postridie Groningam properans in pago
quodam Roldes nomine + obvium habuit Ciaxxinum
Vitellium cum suis qui Albanum certiorem reddidit quod
Ludovicus Nassovius propidum expectaret comitem
Hoochstratanum unum ex proscriptis cum 600 equitibus
et 1500 gallicis sclopetariis de quorum adventu Albanus
nihil antea cognorat quod istarum regionum incole sponte
sua rebellibus faventes et in heresim propensi ~~[illegible]~~ prodere nollent
ipsorum consilia cumque in illo pago pernoctasset

+ duobus milliaribus Groninga distante

pugnae aleam subterfugere non poterat. Amasis enim fluvius
ab ostio suo quo non admodum lato in oceanum profluit
sinuoso flexu introrsum paulatim diffunditur ita ut sinum
peramplum efficiat qui tria milliaria in latum et quatuor in longum
continere dicitur unde evenit ut angulus istae continentis
qui a summa sinus curvatura in ostium fluminis protenditur
instar lingue cuiusdam atque peninsule sit in hoc tractu
sunt Eemegen Coldemburg et alii ~~dicti~~ comitatus
umbdani pagi in quibus hostes ita castrametabantur ut
Albano persequenti istius quasi peninsule istemus pateret
Albanus itaque 21 julii a Reidem peninsulam versus gra
ditur expugnatoque hostium presidio quod ad emissarium
in aggere posuerant animadvertit eos operam dedisse ut
ostia dicti emissarii solverent et fluxum marinum
campis immitterent verum eo die ulterius progredi noluit
ut certius de hostium instituto cognosceret complures
enim certo affirmabant eos navibus in alterum predicti
sinus latus trancere statuisse eo quod ingentem navicu
larum numerum eo pergere vidissent sed ex tantum erant
rusticorum supellectilem suam atque jumenta in tutum
transportantium. Esse quoque imperator Albanus impossibile
existimabat ~~tam brevi~~ tam grandem navium numerum ~~in~~
tantulo temporis spatio ab hoste congregari potuisse qui
decem millibus hominum transmittendis sufficeret, quare
cum paucis suorum summo mane ad hostium castra profectus
invenit eos in Eemegen confidisse ~~quare~~ et emissis aliquot
equitibus sclopetariis duce Sancio Avilano offendit
eos occupatos in effringendis emissariorum valvis
et duabus tribusve jam ~~effractis~~ effractis tam immensa
vis aque irruperat ut hispani pedites quibusdam in ~~locis~~
locis usque ad genua in nonnullis etiam usque ad umbilicum
in aqua agerent quod si a summo mane istud agere cepissent

albanus eo die longius progredi non potuisset verum
obturatis celeriter ostiis per hispanos ~~denu~~ quatuor
milia sclopetariorum emittunt ut fugatis hispanis aqua
rum obices ~~et~~ penitus confringerent verum regis
strenue locum defendentibus per semihore spatium denum
superveniunt Eulianus Romerus et Sanchius Londoniensis
cum expeditis sclopetariorum manipulis quibus urgentibus
hostium sclopetarii ita repulsi sunt ut multis desideratis
ad castra suorum redire cogerentur quos insequuti a
decima hora ~~[illegible]~~ matutina usque in vesperam continuis
globulorum procellis tantum profecerunt ut hostes
relictis munitionibus trepide ad naves in hoc paratas
~~confenderent~~ ut flumen transire possent confugerent
ubi incumbentibus nostris ita seipsos impellebant ut infini
tus eorum numerus flumine mergeretur quorum pilei alema
nici refluxu maris per ostium fluminis in oceanum delati
et urgentibus ventis in frisiae littus appulsi incredibili
celeritate victoriam regiorum disseminarunt multi quoque
fuga ad pontem Reidemensem delati a germanis ibi in
presidio relictis profligati et occisi sunt alii quoque qui per
fluminis alveum longioris staturae beneficio in insulam
quandam evaserant postridie irruentibus etiam illo hispanis
ad unum omnes occisi sunt ceciderunt eo prelio vel
ipsorum hostium confessione decem milia equitum peditumque
paucis admodum elapsis inter quos Ludovicus Nassovius
et comes Hoochstratanus qui navigio in adversam fluminis
ripam inter primos gnaviter evaserant cessit militum
praedae castrensis eorum apparatus et equi bellici plurimi
cum non contemnenda pecuniae summa quam ~~[illegible]~~ e regis
provinciis vicinisque locis ~~[illegible]~~ incendiarii tributi nomine
in militum stipendium colligerant Habuitque Albanus
in predicto loco statiua per biduum atque insignem hanc
victoriam pontifici regique hispaniarum per certos internuntios
significavit atque exinde breviore itinere groningam reversus est

ubi sextam tantummodo diebus quieti militum datis cum
interim negotia istarum regionum disposuisset castrumque in
urbe Groeningensi edificari praecipisset quod civitas limi
tanea potens et hostium incursionibus obnoxia neque principi
suo admodum fidelis eo cumprimis indigere videretur
expugnatoque obiter castello Wulff quod in comitatu
~~vandenbergio~~ bergensi a rebellibus quibusdam occupatum
fuerat ibidemque praesidio pro hispanorum relicto ultraiectum
discedit ~~ubi~~ quo ordines Hollandiae atque Zelandiae evocari
mandaverat quod brevitate temporis excluderetur ~~et illas~~
~~ditiones~~ quominus illas ditiones adire posset eo quod
indies ex Germania rumor increbesceret principem Aurai
cum militem suum cogere et primo quoque tempore Mosam
transire statuisse quare Albanus quatriduo tantum
ultraiecti mansit et silvaniducis se contulit quod locus
iste ad Mosam et in media brabantia situs commeatui
~~pro~~ expediendo esset utilissimus cumque subitarium delectu
legiones aliquot Walonum atque Germanorum conscribi
fecisset equitumque numerum auxisset et ordinarios belgicarum
regionum equites evocasset omnes Traiectum ad Mosam
convenire iussit eo quod satis constaret Auraicum cum
pregrandibus copiis Rinum iuxta Andernacum transisse
quos celeriter et facile in Germania cogerat eo quod
istius nationis mos sit ut qui militem quantovis numero
conscribere velit non nisi primum stipendium parata
pecunia solvat de reliquo fides ipsi habetur Porro quod
iuxta Andernacum flumen transierat quibusdam videbatur
in comitatum potius burgundie quam in Belgium tendere
attamen Albanus hoc ideo non putabat facturum quod
gravem ibi hostem et Germanis hereditarium esset offensurus
Helvetium qui ex antiquissimi foederis tabulis pro sale
quod ijs ex comitatu illo penditur eundem comitatum
defendere tenentur cum tot copiis atque burgundionibus
visum fuerit Quod hostes probe cognoscentes ne

praeter Hispanum etiam alios in se concitarent omissa
Burgundia Belgium petunt Carpumque perveniunt quod
Hereditarium regis Hispaniarum castrum undique Colo=
niensi exscapatu cingitur atque Coloniam Trajectumque ad
Mosam interjacet quarto tantum lapide ab eo distans
Quare albanus propere copias contraxit praesidioque
Limburgo simile atque Ruremonde imposito militem
recenset inveniuntque in regio exercitu quinque millia equitum
et ~~quinq~~ quingentos et sexdecim millia peditum gregie
armatorum Enterim vero adest a rege galliarum
legatus exponens quod princeps suus quandoquidem intellexe=
rat Auraicum cum grandi exercitu ~~reg~~ ditiones regis
Hispaniarum fratris sui invadere statuisset Albano
subsidio mittere velle duo millia equitum Cui alba=
nus gratiis actis respondit se intellexisse Johannem
Hanguestium dominum de Genlis Hugenotum gallum
in Francia cogere grandem militum manum ut
principi auraico in Belgium irruenti praesidio sit
gratum sibi futurum se rex gallus hoc impediret prae=
sidiumque equitum submitteret Cui post aliquot dies
alius legatus succedens a rege suo nuntiat curaturum
se ut primo quoque tempore ille copie dissolvantur quas
Genlisius cogerat porro duo millia equitum jam in
finibus praesto esse praefectis duce Aumalio et mare
schallo Cosseo quare petere se ab Albano ut certos
nuntios destinaret qui per ditiones Belgicas eos in castra
adducerent ~~Quare~~ Albanus propere misit philippum
Croium dominum Hauréum ut equites ~~equites~~ illos excipiret
atque deduceret verum cum is ad Belgii fines pervenisset
atque ibidem aliquamdiu expectasset equites nusquam com=
parverunt totumque negotium gallica levitate ~~[illegible]~~ in
ventum abiit Hostes autem interea ad pagum
quendam dictum nomine venerant ad Mosam intra Leodium
atque Trajectum situm Quare albanus qui hactenus

castra ~~ex~~ habuerat primo a trajecto lapide in pago
Hare nuncupato + inde ~~castra~~ movet et iuxta Lietemburgum
in ~~pago~~ loco quodam ~~Lietemburgo~~ castra cesaris dicto
consedit quod melius caesar eo loco castra habuisse fera
tur cum Belgium olim subigeret non levibus adhuc muni
tionum indiciis. Dum autem ibi Albanus agit venit ad
eum aeneator ab hoste missus cum literis quem Albanus
continuo correptum suspendi fecit praefatus ius belli
~~missionem~~ legatorumque immunitatem ad hostes et non ad
rebelles pertinere ~~illos~~ hos enim cum subditi sint aequa ~~cum~~
cum principe suo conditione agere non posse verebatur
enim Albanus ne ~~reb~~ rebelles et profugi qui in hostium
castris erant sub praetextu mittendae legationis animos
Belgarum qui Regis in castris militabant corrumperent
~~quare~~ itaque ~~hoc egit~~ acerrime providere proposuerat ne
quod colloquium commerciumve sui cum hoste haberent
Misit autem Giappinum Vitellium eo quod ipse ex febre
laboraret qui ~~prof~~ altitudinem ~~e~~ fluminis exploraret
locumque ex altero Mosae latere dispiceret qui castris
locandis idoneus esset statuerat enim Mosam cum exerci
tu trancere ut hoc modo hostem detineret quominus
flumen transgredi et Regias ditiones invadere auderet
tanto exercitu in tergo sibi constituto attamen quo minus
fieret impedimento fuit quod flumen ~~aliqu~~ alioqui pro
fundissimum magnis estibus et continua siccitate in
tantum decreverat ut nusquam fere non vado transiri
posset. Accidebat quod hostes ab episcopo capituloque
Leodiensi ~~transitum~~ peterant ut per ipsorum urbem et
pontem in alteram ripae partem transire possent
quae res Albanum in graves curas conjecerat nemini
enim dubium erat ~~quin~~ si ~~h~~ Leodienses hostium postulatis
annuissent ipsumque modis recepissent quin fide heretica
urbem copiosissimam atque opportunissimam occupassent

+ 29 Septembris

et diuturno atque periculoso admodum bello regem
Hispaniarum implicuissent. Hoc veritus Albanus
ante aliquot dies cum primum de hostium itinere
cognouisset ab episcopo Gerardo Groesbeckio capi-
tuloque leodiensi peturat ne hosti transitum darent
promiseratque se urbem ipsorum perinde contra hostem
defensurum atque hereditarias principis sui ditiones
verum neque ipse neque etiam episcopus tantum vel a
capitulo vel a ciuibus suis in Auriacum valde propenden-
tibus obtinere potuerat ut praesidium paucorum militum
vel urbe vel munitis suis locis admitterent quae res
cogebat Albanum valde vereri ne plus equo hostium
petitioni concederent. Attamen transitum hosti
denegarunt quare Auraicus incensis aliquot catholicorum
templis noctu inde profectus loco inferiore iuxta
Stochum episcopatus Leodiensis oppidulum Mosam
transit. ~~Quare~~ Albanus itaque octauo octobris castra
propere mouet et prope trajectum ad Mosam in predio
quodam Gramburch vocato considit. Porro in
mouendis castris illum ordinem ~~Albanus~~ semper seruabat
ut ante omnem exercitum ipse cum fossoribus
precederet inusitato more sed certo consilio contraxerat
enim omnes vires ciuitatesque omnes ~~sine~~ praesidio valido
praesertim hoste nudarat nec munire poterat quandoquidem
hostium vires ex esset quibus nec integro et non deminuto
exercitu par haberetur et ex dignitate tam sua quam
principis sui erat ut hoste pugnae occasionem dante
ipse non recusaret ne regius exercitus timiditatis
et imbecillitatis a rebellibus praesertim suis notaretur
unde ~~et~~ Albano incessum erat ex propinquo hostium
motibus intentum esse ut hoc metu hostis distineretur
quominus contra Louanium Bruxellas ~~vel~~ Genas ~~in~~
~~proquam~~ ~~propinquo~~ vel alias in propinquo sitas urbes
quicquam attentaret quod aliter commode fieri non

poterat nisi ipse imperator ante primam aciem versaretur
ut data occasione loci situm animadverteret et opere
militari muniendum curaret. Nono igitur octobris cum
exploratores Regii retulissent hostem in armis esse et ad
Regiorum castra tendere Albanus suos propere in aciem
producit hoc ordine. Hispanos omnes pedites in una
aciem coegerat et proxime hostem locarat. Ad dexteram
huius Germanorum phalanx constiterat cum praefecto
suo Lodronio que tamen undique erat munita Hispanis
schlopetariis quos utili instituto lanceariis Germanorum
cohortibus iam olim bello Germanico Albanus miscuerat
et paulo ulterius secunda Germanorum phalanx duce
comite Cuersteinio constiterat ita Walonum sclope-
tariorum subsidio fulta sicut de praecedente diximus.
Quarta demum acies tota belgis et maxime Walonibus
constabat veterano certe milite et multa nobilitate
conspicua. Equitatus vero ita locatus erat
ut universa levis armatura in sex acies distincta
duce Ferdinando Toletano Albani filio ~~de~~ sinistram
Hispanorum ita clauderet ut tribus equitum Germanorum
turmis firmaretur. Gravis autem armature equites
in tres ~~[illegible]~~ acies distincte ad dexteram Walonum
~~constitute~~ erant pari equitum Germanorum auxilio fulte.
Tormenta vero bellica in media acie ante phalanges
Germanorum agebantur eo quod locus undique planus
esset. Hereticorum autem vires erant novem
millia equitum lectissimorum et quindecim millia pe-
ditum quibus mille schlopetarii galli accedebant.
Verum cum invicem in conspectum copie venissent pugnare
tamen abstinuerunt donec hostes Tongros versus tendentes
et ~~[illegible]~~ a Tongrensibus commeatu adiuti demum

urgente et vestigiis insistente Albano tumultuariis expeditioni-
bus eo redacti sunt ut ex finibus Leodiensium in Bra-
bantiam intrare cogerentur ubi tanta commeatuum
inopia procurante et sequente Albano urgebantur ut
tantum panis rapisque vitam sustentarent multique fame
necarentur + unde quotidie castra movere et longius
progredi cogebantur ita ut Thienis et Bruxellis
Quamoque imminere viderentur quibus civitatibus Albanus
propterea etiam valida praesidia imposuit quare ~~cum~~
iis premunitis et Albano vestigiis ipsorum insistente
fameque urgente ~~nostrisque~~ Regiisque ipsorum excursiones
et pabulationes et liberiores undique castigantibus
~~nec~~ necessario coacti sunt Brabantia excedere et ~~ultimus~~
ad fines Galliae tendere et iis copiis exercitum restaurare
quas Genlisius predictus in Galliis coactas subsidio
iam adducebat Auraico Accidebat autem ut in hac
crebra castrorum mutatione ingruentibus semper Hispanis
multos suorum amitterent praesertim cum fluviolum quen-
dam guet nominatum quae Brabantiam a Leodiensi episco-
patu separat transmitterent ceciderunt enim eo die et
postremis fere tria millia peditum equitumque et inter
eos comes Hoopstratanus ita vulneratus ut paucis
post diebus moreretur ridente multum Ludovico Nasso-
vio cui nuper inter epulas fugam et cladem Leme-
gensem exprobrarat, circa haec tempora ex Hispa-
niis in castra venit Iacobus Toletanus Albani
filius natu minimus comestabulis Navarrae dictus
cum paucis ante mensibus cum adhuc Groninge esset
filius eius natu maior Fridericus Alvarus Toletanus
qui hoc bello praefecturam universi peditatus habuit
appulisset ita ut cum tertius filius Ferdinandus Toleta-
nus magni sancti Ioannis prior dictus cum patre in
Belgium advenisset + iam omnes tres huic bello interessent

+ ita ut ditiores plerique sacculos farina oppletos secum ferrent ut pulte ex aqua facta famem levare possent

+ et diu praefecturam equitum obtinuisset

Hostes variis hisce incommodis debilitati de summa rei
diffidere et Germaniam fugamque meditari incipiebant
cum opportune admodum ipsis supervenit Genlisius cum
gallicis auxiliis mille octingentis equitibus et quater
mille peditibus + unde suspicatus Albanus eos novis hisce
copiis animatos Lovanium vel Bruxellas tentare posse
summa festinatione castra movet et iuxta moenia Lova
niensia in abbatia Parcensi ita castra locat ut et
Lovanium defenderet et Bruxellas tegeret Verum
rebelles cum summa commeatuum penuria premerentur
et hyems instaret omnino nihil aliud in votis habebant
quam e ditionibus Regis sine magna clade evadere
capitulum Leodiense inclinata iam belli fortuna ad
Albanum mittunt statutum sibi esse ut quandocunque ipsi
videretur praesidia tam urbi Leodiensi quam aliis
eiusdem diocesis oppidis castrisque imponere posset
quare festinanter Mondragonium cum aliquot turmis
Wallonum Huyum occupare iubet quod per
istius oppidi pontem lapideum mosae impositum com
pendiosissimum effugium hosti in Germaniam pateret
praesertim cum aquis autumnalibus auctum et late
restagnans flumen amplius vado transmitti non posset
Quare Rebelles Huyo exclusi ad unicum subsidium
pontem scilicet Leodiensem deferuntur demissis ad
modum precibus ab episcopo capituloque etiam oblatis
vadibus innoxium transitum petunt verum cum Leodienses
qui praesidium aliquot Wallonum ab Albano submissum
menibus receperant ipsorum postulata rejecissent
rabida ira perciti tormenta aliquot in oppositam urbem
displodunt sed cum vi nihil profici posse
animadverterent Deum ut ceptis eorum adversantem
incusantes iter effugiumque in Galliam quod solum supererat
suscipere coacti sunt quandoquidem cum fame ita lucta

+ ut ex Francia per silvam Ardenna profecti haud procul dimanto diocesis Leodiensis oppidulo Mosam trajecerant

dimittit Hispanosque ita dispertit ut Eulianus Romerus
cum legione sicula Bruxellis Mechliniaeque hibernaret
Legio vero Longobardica cum londoniensi ultrajectum
bommelam gorcomiumque occuparet Neapolitana vero
trajecti ad Mosam sylveducis graviaeque in praesidiis
locata est Nam quantum ad legionem Sardiniensem
attinet ea bello frisico statim post victoriam Eemo
gensem uno ~~pe~~ edicto per ignominiam ab Albano ita
fuerat exauctorata ut eius milites aliis tribus legionibus
miscerentur eo quod statim a victoria illa ~~cum~~ regias
ditiones jam ingressi ~~essent~~ dissimulante Bracamontio
tribuno flamma ferroque in innoxios agricolas eorumque
tecta desevissent Wallones autem partim Danen
triae partim Groningae hibernare iussit Alvaricum
vero Lodronium valencenas Antwerpiamque dimisit
ubi duo millia tyronum Hispanorum (bisonges vocant)
ex Hispaniis recenter advecta castrum ab Albano
exstructum custodiebant Vigesima quarta Eulii moritur in
Hispaniis ut in historia

1 5 6 9

Cujato Anxano rum rdo Hadtrorum pdicta videbuntur nuncio qñ initio
insurgebant impia regente ad sua in Belgium redierunt vndo 22
Januarii ad ordines Hollandie rintatde pde Bosduinum gubernatorem stanisl
Achamb vt delegatde de hñi nobilibus inquirant minutosq rum illos posse
visse constituant qui perfugerit sint absq vlla ramissa cognitione sententiam
ruentura illos latam deiquantur

Cum annotatis nuncium bonis iuncta in prendam fisci remittebantur praesertim
pde debitorum aliquorum depositarium seu reparum hartarum et approbatarum
pde vinutos vte suspectos notarios 22 Januarii per Hollandiam publicatur
et ordines videbunt perfugerum vel detinentium nota peradata depositaria
vtiam posse originalia per nos quos tempore ad nunciaturas debuerunt et
depositaria rum sua per nos aliosue pde illos reservabitur alias fidem non
habitura Si qua vero debita fuerim per testes vel alio modo probari possent
mittetur et nisi vlla vsque dantur et de reminiarum nostri deputari
possent

Deinde de randt Achamb aut tabellionis vel cancellarii minus aliquos
testes recipiant vel deponant vel alia quevis acta conficiant in ramissis ad
rebellionem pertinentem aliquo modo pertinentibus declarandi talium ram=
sarum reperiendum sibi pleni restrictum pena depti et confiscationis bonorum
in contrarium viventes statuta Etiam quoniam deputati perfugerum pene
ad sua mandata de tota Belgium perlustrabuntur et nonnisi de numero rede=
untes de Deorum missi et instructionem iuncta perdurosa passim molestantur
Expedient nr hñi nuncios ad sua mandata cum literis perfugerum
quod se vel alios perfugerent videam mandent per angelum in
Belgium redire permittantur

Quoniam vero fisci Regius iuncta et insigna bona fundalia veterum
qui perfugerit vel perfugisse dicant occupavit et Antonii Lidekam et
Julianam rum appendentes: Antonethes Egmondam comitatum Egmon=
danum Purmerda Purmerlanda et Purmerlandia Hoorhuisdael Adrichuisdael
et alia Philippi Monmorantii comitis Horni Horum dominium in
pphiam Culemburgi Aletmar Hornarii Brederodii Dianam Amidam et alia Severinii
comitis Culemburgi Vuldringam Coeburgam Culam Heuts=
huysium Wassaer Buitsleari Asperiam Langeraram Langesto=
nium et dominium Arcyonte Damelat a Buitsleade Baroniam
Middelburgi Jacobi Duivenvoordi Wingardum Hildegardia Raephorst
Raephorstium Adriani a Sabelthi Sulchterium Gisberti Dun=
woudii Sedanum et Heynsbergam Wilhelmi Nyvelti Heid=
adtsbergam Et quandoquidem tam publicum Hollandrorum fundum
iuncta hodie detinent minora fundi sive Valeria sua et Valeria sua qui
rum omnium notarium Habiti interdicat fisci Regii mandatur omnibus
et quibuscumq hñi et intra sex sextmonas fundi sui Hagam ad gubr
natorem vel de absente pradictum Consilium deferant et inita debita persolvent

In quarto Bruxellis subsidentur Thesaurarius generalis primus Auriam
eodem tempore quarto Bruxelle in tractu Lovanii Vidensis adunatus
ordinum Hollandie [illegible] et alibi diu instituerant quod Edmundus Hollan-
dus et pro parte quod Alebanus interviserunt [illegible] de quibus aperuerunt
nomine ordinum sui [illegible] fuisse dixerunt se nichil ultimum potuisse
sine mandato [illegible] ad ulteriora
sunt ordinum subsidentium

Vigesima prima Martii Alebanus Bruxellas adunat quibus Brugenses
primiarium ordinis [illegible] quantas pecunias Rudolphus [illegible] et
Belgium ab invasione Anauri et aliorum [illegible] ultimo emtum esse
et Regi damna illata non [illegible] nec in posterum alterius [illegible]
[illegible] petitum [illegible] obstare [illegible] ordinum
ordinarium in Brugis deputatum [illegible] Regis et pastor nomine
tributi solendum in posterum de [illegible] mobilibus et immobilibus [illegible]
quos minimis et de immobilibus vigesimis [illegible] et de
mercibus [illegible] quibus [illegible] [illegible] et
et suis quos pecuniaeos de hoc [illegible] et in omnes [illegible]

Secundo [illegible] et pro
[illegible] ordinum immobilium [illegible]
[illegible] et [illegible]

In mense [illegible] quibus [illegible] Edmundus de [illegible] quidam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

apud Auxairum reduxerit dicit Auxairus mercatus pecuniam argentum prohibebat
in Flandr illud pro remo mercatores Auxairum et hoc modo illi pro festinatis=
mo viro et hac legatione sibi admodum inimico tuxerit illud est qui cum
pecuniam de pecore illud portugallia pro[illegible] Flandrie dissimulans pecuniam
illud apud se detinuit nec alteri pecuniam [illegible]

Actum autem anno [illegible] Anglie 28

Cum in Flandria et Brabantia multe mercatores passim discurrerent qui a nostris
reducebant ubi denarios fructus et pecora ita ut nisi hi mercatores denarios deferre
tur nisi pro his mercatoribus qui illo modo mercimonia instituebant res illi inutiles
raro admodum reducebat nisi Alexander Adrianus Petrus hinc quid fructi premi
merita in transferendo nisi tuta pro[illegible] instituta et denaria sua posse in Fran
ciam deferant nisi caverit hinc annone flagellatoribus et mercatoribus de quo quisque
modo ante horam 10 matutinam in castello et in Brema et pecunia hic de mercatus
primo prendatur + Cum iam primo quarto anno [illegible] Anglie 28

Hor anno ii mar
Anglie 28

Nona Septembris cum statuerent [illegible] Alexander Dirtum de [illegible] rebus
Bonorum omnium stabilium annis ordinant et in singulis triennalibus vel pecuniis
delegantur aliqui boni viri pro magnitudine eorum qui invenit se quantum sibi
possit ejicere de optimo fundo Salario pro his deputato duodecima anni
pecuniae quam reducerint sint Bonorum vero bona non pro his [illegible] alii
tagatur

Exhibetur estimatio valoris rei mixti secundum aliam
coratorum mercatorum attributis in communibus qua vel in pecunia mundata
vel in aliis exhibeantur vel pro repositatorum habita sint ita ut pro repositata
pro annuo coratorum pro rata distribuantur habeaturque non tantum de
fructibus qui de rebus recolligantur quam etiam de illis qui colligi commode
possunt et attribuantur mercedi omnia quae in commodum percipiantur omnia
possunt et attribuantur mercedi omnia quae in commodum percipiantur omnia
Exhibetur mercatores vel [illegible] coratorum vel reducerint
mistra sub pena quadrupli
vel nisi quod stante tagati
fuerint

sint vel sicut reducentur Exhibetur non denarii de mercede coratorum pecuniae
tionis vel alia mercatoria adjecta illis agris qua ad transitum mercatorum
obligati sunt in tabulis denariis data mercatoria de mercede solvitur Exhibetur
pecuniae quae reducentur solvitur et data quae solent mercatores mensuram pro numero
mercatorum aestimentur Res vero quae a peregrinis dominis possidentur
vel reducentur solvitur ad rectam omnium mercedem aestimari habita ratione
foederationis mercatorum Facta vero harum annuis pensionis aestimatione
venit Alexander et dominus Horwa et similia mercatoria vel detracta debita sicut
nisi summe rem agris coruntur aestimentur denarii et pecuniae tantum quantum
aestimatio pensionis annue superat pecuniae tenebit ad denarios et his tantumdem Reditus redemibus ad summam
depensam detracti ad pecuniam pensionis Ex denariis vero solvitur
summi tres anni post terminum et remuneri et tutia totalis summa pecuniae ad his et
denarios aestimari in aliis vero mercatis obligationibus solvitur summi ad modum
modum pecuniae anni post terminum Quia vero has aestimatio augetur non
ad mercatis reditibus quibus pecuniae pecuniae exercitata sint pecuniae tantum fundorum
dominis et rem pecuniam illis reditus solendo reducerit de illorum
annua pensione pro rata addantur modo qui supra mercatibus [illegible]

Parisiis

qui primus Octobris finis in arcem proditionis hostium regiam hostili
fide et pristinorum suis se contulit voluntatis tantum ad requietis aliquot
horis in qua se totos latere 300 fere reliquerunt nonnullis valedicatis
postridie totis thermis urbis renatur Rex illos blande in gratiam qui
famis et frigoris deterior videns rem redire ad tenuem illos immobiles
manus videns per deceptores gressu ad illorum castra gradiens pri
gradum regio diversum milliarium retrusit quam tristia Octobris summo
mane castra movit et circa horam 11 ante meridiem ad locum designatum
pervenit ubi tormenta in diversum collem cura admodum portarum
subeundi nostri voluntatem ut inter pro hora fere spatium domi circa
horam pomeridianam primam Huguenotte finis in arcem dederunt qui statim
tormenta sua disponere et perdere quibus rem a Rege suum exposcavit
vesp. ordinatur totis viribus tormentum atrox sunt is transferus mentq
per horas fere quatuor domi Regis plane verberavit Huguenotas in
obtusam frigam compulsant plenis non tantum impedimentis fit etiam
tormentis quod agood illos summum diversus militares habitur reddiderunt
muri de rebellibus de patribus qua sanguinei ob angustias montium et
paludis undique postremum fere ad quadrum milia passus sunt regis
omnibus signis militaribus et et equitum de quibus pedes quam milles
pervenit inter quos non plenum sunt quidam nobiles Germanus de comitibus
Mansfeldis fit etiam posse Ludovicus rudens qui striam rosa monta
prysium Lee duos nonnullis 13 Francorum triplex portarat quatuor horum
unus defuncti ebrius ob aetatem tendam sterorius triplex unus
Rutenis de bois appellans Ergoti quod sunt domini Dassatus et
de la proue quinti qui de Regis orumbut Marzio Badensis
Eunuchus flagellum Hieronymum in pose pede pertu manualis tormenti
primi illum Petrus Arnestus manstelius in Brazio et et Bassompier
unus atq Rupeanus Germanus sed mille pedrunt quatis stupet duo
de parte Huguenotum omnium malorum murdur et qui Gundemo Hominum
non plane malum fundebat Castaeus Gallignius Italassiarius gallicus
una cum Theodoro Beza talmudicano pro ministro qui inter primus stadium
mus se in fugam removit Antoinetus quod pomerius qui dum admodum
in posterum castris versatus fuerat ad andito Bassilicorum adventu
sibi metuens (certe erat plane imbellis) quatridno ante pugnam cum
fratre suo Ludovico privata aliquo portu fui in Anglicum navigavit
Eustis ubi et depromus legatum pro Rege Galliarum agebat Lamotta
Selvanus qui cum de adventu Hunc paulo tardius rectior redditus potuit
de quo mare remissum diu habuisset venti contrarii verum tandem
arrepto minuto tandem Gradis et pervenit mutis Gundi nuntiabilem
Dolorum renovat desiderii regina Cardinalis adeo Castilionensis
Gallus rediens
Gallus
Huguenottarum legatus fere ad deliberationem audatus est

Depromus pugnandus Bellovacensis restitisse Stephano in Portugali decima
tertius Gundemo enim ejus ad pugnam offensam invenerunt quam tuto
Novembris fuit etiam Burgellas de praeterea et eos qui anno Gordiano

inter quas erant quatuor
Columbina Turtes minores
quas Lusignam pugnaverunt

in magno Rumore apud Condam
fuerat stetit ad latus eius
equitatus est altamus nullo
tam gravi pernicies vel
sine voluptuosi infortuni

Qui a pueris nasciuntur
nonnulli Rupellam pleni
autem Lusignam deserti
ut instituunt et magistratus
Castinizo qui rem magnum
regnis subsidium Huguenotis
latenter administrabat

Hh
Subsidium a statibus
petit in Anglia

Appendix

1569

A ~~Periculoso~~ bello iam profligato Albanus Ordines omnium
prouinciarum euocat Bruxellas usque inter cetera proponit
ut gratuitam aliquam pecuniarum contributionem principi
suo subuenirent qui granibus impensis et multo sanguine
suorum tranquillitati ditionum Belgicarum prospexerat ~~suarum prospexerat~~ simulque
proponit ut omnium ~~de~~ matrimoniorum decimas sicuti in
Hispaniis fieri solet regi soluerent ~~quantum quidem ad~~
Ordines re diligenter expensa gratuitam collationem
libenter se facturos spondent De decimis autem quando
quidem hoc perpetuum quoddam onus nouumque vectigal
fore preuidebant licet plurimi consentirent nonnulli tamen
contradicebant inter quos maxime conspicui Ultraiectenses
atque Amsterdamenses in Hollandia Unanimi tamen
decreto omnes Albano centum viginti millia aureorum
honorarii nomine obtulerunt quod insigni industria et
multo suo labore tantam belli molem quae preterito anno
incubuerat incolumi Belgii statu feliciter auertisset
verum Albanus insigni continentie exemplo donatiuum
hoc recipere recusauit Sub huius anni
A initium exorta est grandis contentio inter Anglos et
Hispanos quae ex ciuilibus negotiis cepta per imperitiam
et contentionem legatorum propemodum in apertum bellum
euasit Caussa autem erat huiusmodi Rex Hispania-
rum Philippus cum Genuensibus mercatoribus quibusdam
egerat ut certo versurae commodo suo periculo grandem
pecuniae summam in Belgium traicerent ut aes militare
quod iam aliquot mensium debebatur dissolui posset
Regina autem Angliae Elisabeth tenuit hanc Genuensium
pecuniam in Angliae portum quendam delatam detinet
et a Genuensibus mercatoribus postulat ut illa pecu-
niae summa sibi numeretur tali versurae commodo atque

TEMPLE D. VIRGINIS MARIÆ. VERA DELINEATIO

ab Hispaniarum rege percepturi essent / verum cum
mercatores responderent non satis sibi esse quod indemnes
in ~~versar~~ versura servarentur sed velle etiam fidem
suam liberare quam regi dedissent quod intra certum
tempus pecunia haec in Belgio repraesentaretur quod
interversa hac pecunia sibi impossibile futurum dicebant
porro si regina similem pecuniae summam tali conditione
a se postularet paratos se affirmabant ~~hanc~~ illam
intra brevem terminum persolvere hanc autem Hispano
iam addictam esse Ella vero contradicere sibi ius
repressaliarum de iure gentium competere in omnes illas
res navesque quae angliae portus intrassent velle se ut
haec pecuniae summa statim sibi numeretur / mercatori
bus vero dicentibus se huiusmodi periculum suspicari
nunquam potuisse et proinde etiam angliae portus
intrasse quos alioqui facili negotio evitare potuissent
quod foedera inter ipsam et regem Hispanum praeter
cognationis ius et magna benevolentiae officia intercede
rent + verum ~~Regina~~ illa obstinato animo contra tendente nihil effici
potuit × Quandoquidem autem hoc dissidium origo
~~[illegible]~~ fuit atque exordium inimicitiarum quae inter
Anglos et Hispanos ab eo tempore exarserunt puto
operae pretium futurum si paulo altius de regina ~~huius~~
huius conditione modoque regendi lectorem instruamus
Regina huius pater Henricus angliae rex eius nominis
octavus coniugem duxerat ~~Margaritam~~ Catharinam Ferdinandi
Hispaniarum regis filiam natu minorem cum qua concor
diter aliquot annis vixerat filiamque ex ea unicam
Mariam nomine susceperat Bello autem illo admodum
diuturno quod inter ~~qu~~ Carolum imperatorem eius
nomine quintum et Franciscum Galliarum regem
de ducatu Mediolanensi atque regno Neapolitano inter=
cedebat / cum permultum utriusque principis interesset

+ Albanus quoque ob eandem causam in Angliam misit senatorem Assonvillam qui rationibus et precibus Reginam ad aequitatem flecteret

× Unde et Assonvilla sub finem ~~[illegible]~~ martii re infecta in Belgium ad Albanum redijt

241

hunc Angliae regem in partes suas attrahere quod
tanta virium accessione ~~parit~~ partium contentionibus
non modicum praeiudicium gigneretur Carolus
quintus imperator qui ex ~~margarita~~ Catharinae uxoris ipsius foro
re Joanna procreatus fuerat ad conciliandum ipsius animum
Volsaeo quodam episcopo Cantuariensi utebatur
quod ille non tantum officii nomine verum etiam pri
vata familiaritate ita Henrico regi inter intimos
consiliarios haberetur ut levi conatu in quamcunque
vellet partem animum eius praesertim per se non
admodum cautum vel stabilem impelleret Quare
Carolus nonnunquam etiam propria manu integras
ipsi literas scribebat patrem suum et amicum pluri
mum honorandum appellans multisque titulis insignibus
efficeratque apud Leonem decimum qui detecta saulii
et quorundam aliorum cardinalium coniuratione
triginta et unum novos cardinales uno decreto in
vilipendium senorum creabat ut inter ceteros etiam
iste Volsaeus ita nominaretur ut caesaris beneficio
homo ambitiosus hanc dignitatem sibi collatam ~~inter~~
perspiceret Verum cum mortuo Leone ~~caesar~~
~~eum~~ summum etiam pontificatum ambiret superbiam
eius pertaesus caesar et viribus suis inveteratoque
~~et~~ iam principatui confisus minus hominem respicere
cepit rarius iam ad eum et minus honorifice scribebat
aliena etiam manu nomine tantum subsignato quare
favore in odium verso Volsaeus ~~cum~~ dispicit quomodo
caesari nocere possit occurrit ei imprimis ipsius caesaris
amita regis sui coniunx quam in odium caesaris thoro
coniugali expellere aggreditur Regem adit impositaque
pietatis larva verbis baptistae ei denuntiat sibi illici
tum videri quod fratris sui uxorem haberet

Henricus enim septimus Henrici ~~de~~ octavi de quo agi-
mus pater duos filios habebat Arturum scz et
Henricum petieratq a Ferdinando Hispaniarum rege
filiam ipsius natu minorem ~~Margaritam~~ Catharinam (maior enim Johanna
philippo burgundo caroli cesaris patri nupserat) arturo
filio suo natu maiori collocandam adiunctamq in angliam
~~matrimonium celebrari facit~~ eidem matrimonio iungit
verum quod adolescens esset quatuordecim tantum annorum
et desperata propemodum ~~valid~~ valetudine phtisi labora-
ret honestam matronam grandenam et grandam inter
ipsam et filium suum in lecto collocat ne a filio suo
puella cognosci posset statuerat enim ~~ut~~ si filius ipsius
arturus sicut verebatur immatura morte decideret ut
fratri ipsius Henrico natu minori in spem sobolis
~~margarita~~ locaretur perspicta enim prestantissime
puelle insigni indole nequaquam committere volebat ut
domum ad parentes suos discideret Mortuo igitur paulo
post Arturo cum Ferdinando rege agit de transferendo
~~Margarita~~ matrimonio in Henricum filium suum tunc
unicum cumq Ferdinandus rex de illegittimis huiusmodi
mixtis exciperet Henricus pater de cautela a se
observata et superius relata eum instruit Aditur a
Ferdinando pro filia sollicito summus pontifex is consilio
super ea re habito ex amplissima sua potestate bullatis
codicillis matrimonium contrahi posse ita concidit ut
nec impedimento esse velit si vel tunc vel in posterum
constaret eandem virginem ab arturo carnaliter
cognitam fuisse Hec ansa dolsaeo sic malignan-
di pretextus fuit ut matrimonium pontificis dispen-
satione contractum tot annorum cohabitatione
stabilitum et communi prole firmatum in dubium

vocare interdum pro confirmatione suae haesitationis
hoc solum adducit quod postridie nuptiarum arturum
quidam dicentem audiuissent cum pro more phisicorum
sitibundus mane potum postularet se propterea sitire
quod in calidam Hispanorum regionem ea nocte peregrina
tus esset ad copulam carnalem alludens ~~Henricus~~
~~autem~~ Addiditque se non destitui variorum theologorum
praesertim parisiensium suffragiis qui matrimonium hoc
illicitum esse nec a pontifice permitti potuisse censerent
nec omnino volsens in hoc mentiebatur quandoquidem enim tunc
inter Henricum Anglie et Franciscum Gallie reges de
nouis foederibus tractaretur quidam parisienses theologi
ut regi suo gratificarentur in eam partem inconsultius
propendere visi fuerant Henricus autem rex homo
lasciuus et veneri addictus cum insigni coniugis
sui pudicitia et sanctitate a tam foedo vitio non
parum reuocaretur ~~tacite~~ alieniore ab ea animo
esse ciperat deperibat enim Annam quandam bolenam
thomae boleni equitis aurati filiam Accidebat quod
cum ex uxore sua legitima non nisi unicam filiolam
mariam sustulisset et desiderio masculae prolis
frustra inflammaretur quod uxor eius etate iam prouec
tior et ipse immenso abdomine pregrauis esset
~~illicitam~~ nouam venerem iuuenemque puellam sibi sociandam
vacuo thalamo tacitis votis optaret unde quamuis
probe conscius esset uxorem suam a se primo con
gressu virginem inuentam fuisse quod ipsum etiam lite
ris sua manu datis socero suo ferdinando familiariter
~~indicarat~~ olim indicarat propensis tamen auribus
hanc volsaei ~~cala~~ calumniam admittit Denique
uxore sua hac de re monita ~~et [illegible]~~ cum volsaei
perfidiam illa ~~tam~~ frustra incusaret et tantam iniu
riam ne sibi communique proli inureret deprecaretur

Volsei tamen impulsu ad pontificem Romanum is tum
erat clemens sextimus ita defert quasi et ipsa Regina
catharina in huiusmodi matrimonii separationem consentiret
de quo Catharina ~~in~~ postea secreto monita specialem
etiam nuntium Romam mittit pontificique nuntiat se
nequaquam huiusmodi separationi in suum filiaeque suae
praeiudicium consensuram esse ~~Pontifex~~ obiter etiam
pontificem admonens totam hanc tragoediam maligni
Volsei conciliis in odium caesaris sibi excitatam esse
Pontifex audito regis legato propere nuntium in Angliam
mittit virum probatum qui cum Volseo cardinale
negotium examinaret et debito fine terminaret cum post
aliquot dies regiae literae supervenerunt diversum a regis
continentes unde pontifex perculsus confestim alium
nuntium destinat qui priorem commissionem revocaret
et partes ad consistorium pontificis venire iuberet
verum elapsis iam aliquot diebus ita prior nuntius
praecesserat urgentibus praesertim ex mandato principis
sui legatis regis ut vix ulla spes esset quod posterior
nuntius quantumvis festinaret priorem in itinere assequi
posset sicuti etiam evenit ~~et~~ prior enim nuntius in
Angliam iam transmiserat et commissione pontificis
cum Volseo communicata Reginam ad dicendam causam
cum rege evocarat cumque regina tridui dilationem
a iudicibus petisset eo quod intra illud tempus nuntium
quem ipsa + miserat rediturum speraret obtinere tamen
non potuit festinante et premente Volseo qui sententiam
ferre decreverat antequam ~~melius~~ pontifex melius
cognito negotii commissionem suam revocaret reiecta
igitur a iudicibus regina ad mariti pedes accedit et ab
eo supplex petit ut ipse coniugi concedat quod iudices
ingaudium censuissent qui pudore tactus et animo motus

+ miscio rege

245

annuit plurimum indignante Wolseo. Erat enim Henricus
vir sicut animi remissi, ita etiam non mali; sed qui parum
cautus aliorum instigationibus facile in transversum
agiretur. Labentibus et proxemodum expirantibus
Eisce inducijs adest secundus a pontifice nuntius qui priore
in continentem revocato iudicium authoritatem posterioribus
codicillis elevat. Henricus autem rex hac spe
frustratus cum tamen omnino prius matrimonium abrum
pere statuisset et novum contrahere cum Anna ~~quadam~~
bolena cuius moribus meretricijs omnino mescatus fuerat
aliam telam orditur. Elapsis enim aliquot septimanis
simpliciorem quendam sacerdotem in curiam advocat
et dicitque sibi a pontifice Romano factam licentiam
separato priore coniugio aliud inire ~~sequi~~ ipsumque a se electum
~~gisse~~ ex probitate morum qui cum Anna bolena ibidem
tunc ex composito presente se solemniter coniungeret
et sacerdotali benedictione impertiret. Sacerdos
ille his auditis cum bullam sibi exhiberi petijsset
atque rex eam arctius reclusam non tam facile produci
posse asseruisset ratus reges non mentiri ipsum
solemniter ritu ecclesiastico cum Anna bolena copulat.
Henricus quasi legitime iam copulatus ablegata in
avium quoddam castellum priore coniuge Annam hanc
tanquam veram uxorem passim circumducit atque domi
habet. Pontifex autem Romanus harum rerum
certior factus Regem Romam ad dicendam caussam
evocat et comparere recusantem solemniter ab ecclesia
corpore separat et a christianis sacris ~~interdictum~~ abstentum diris
devovet. Hinc continuo malorum orbis panditur.
Henricus enim exacerbatus se ab obedientia Romani
pontificis subtrahit et per totum Angliae regnum se pro capite
~~habe~~ ecclesiae haberi constituit multis probis doctis

apud inferos laturi essent qui matrem simul et filiam
copula carnali cognouissent responderat eandem quam
qui gallinam atque pullum eius comedisset Ex hoc
preclaro matrimonio nascitur hac de qua agimus Eli
sabetha tender quae patre simul ac fratre in administra
tione regni defunctis cum ex testamento Henrici
rerum summa ad Mariam ipsius ex catharina legitima
coniuge filiam redisset ~~[illegible]~~ a sorore ~~[illegible]~~ proditionis
et regni affectati ~~[illegible]~~ rea facta beneuolentia
tamen philippi Hispaniarum regis cui praefata
Maria inpserat damnationi et capitali poenae subtrac
ta est: cui etiam pro hoc ~~beneficio~~ tam insigni
beneficio hanc gratiam reposuit ut toto hoc bello
rebelles ipsius contra ipsum inuerit foueritque ita ut
tota deinceps vita ~~[illegible]~~ haereditariis suis ditionibus
numquam pacifice potuerit imperare: indignus certe ea
calamitate princeps, nisi tantam pestem etiam imprudens
orbi terrarum reseruasset Auspicata est autem
Elisabeth tender hanc grati sui animi erga vite
suae conseruatorem significationem ab harum pecuniarum
detentione [Sperabat enim euenturum ut si militi ad
diem sua stipendia non soluerentur tumultus aliquis
oriretur impellebaturque in hoc consilium ab iis rebellibus
quos ex belgicis ditionibus ob notam heresis profugos
ipsa simili morbo laborans auidissime excipiebat foue
batque Rex igitur Hispaniae cognita hac iniquissima
pecuniarum detentione] quae nullo vel quesito colore
furari poterat cum Angla nullo bello sibi imminente
et aerario affatim repleto hac pecunia in tantum non
egeret ut etiam ~~grandem pecuniae summam~~ magnum auri pondus quotannis
rebellibus tam belgis quam gallis suppeditaret ut ex
disciplina Nicolai Macchiauelli in finitimorum princi
pum ditionibus bellum fouendo ipsa in pace degeret

metuebat enim sibi a prepotente accola Hispano tantis
praesertim viribus ~~in~~ belgio iam parato sibi non obscure
imminente duce praesertim albano veterano imperatore
et hereticorum malleo sperabat autem eventurum ~~ut~~ si
subtracta hac pecunia ~~s~~ stipendia ad diem suum militi
non solverentur ut tumultus aliquis oriretur qui regem et
Albanum novis negotiis involveret et ab externo bello
ad domestica disponenda revocaret Rex autem
Hispaniae provocatus hac iniuria repressalis omnes
anglorum naves mercesque occupat quas in quibuscunque
ditionum suarum portibus ~~invenisset~~ invenire poterat
quod cum in Anglia pariter factum fuisset ~~contra~~
~~regios~~ parum abfuit quin ~~res~~ res in apertum bellum
prorumperet nisi ~~suum~~ submissa alia pecunia Hispanus
iniuriam prudenter dissimulasset unde elusa Angla
~~non multum~~ paulo post mercatores genuenses dimisit ‡

‡ En februario ut in historia

Albanus autem interea regi supplicat ~~ut~~ quandoquidem
belgicae ditiones alta pace iam fruerentur ut successo
rem sibi mittat ut grandis iam aetate et infirmiore
praesertim valetudine domi suae in Hispania quiescere
posset Ensuper ostendit quod ~~cum~~ multi inconsiderata
quadam levitate vel sinistris aliorum suadelis ~~[illegible]~~ induc
ti rebellium partes invissent qui iam patefacta hare
ticorum nequitia admissi sui vera penitentia ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ducebantur et tamen ingeniosissimis extorres bonisque
suis privati misere degebant quare ad officium
clementissimi principis spectare ut ipsis sub debita
saltem satisfactione ignoscendo novandis rebus occasionem
subtraheret ‡ ~~Ex quibus rex acceptis hisce Albani~~
~~petitionibus negotium de successore mittendo in aliud~~
~~tempus rejicit ad alterum quantum verum ad restitutio~~
~~nem exulum attineret bullam Gr. 5. pontificis maxim~~

‡ Cum in flandria et Brabantia ut in historia

249

~~transmisit quae aperte praescribebat quomodo cum huius modi hominibus ecclesiae catholicae reconciliandis agi deberet. Quicunque autem huic pontificis praescripto satisfacerent ut rex ipse plenissimo amnistiae edicto omnemque offensam civilesque penas benignissime dimisit~~ +

+ exceptis tamen qui bussam rebellium principis qui nominatim ~~ab~~ hac gratia ~~[illegible]~~ primabantur

Magnam benevolentiam regi hec liberalitas apud suos subditos ~~[illegible]~~ ingentemque hominum multitudinem ecclesiae conciliavit et poenarum metu liberavit eorum tamen qui profugerant pauci hoc beneficio uti voluerunt quod errori suo obstinate addicti heresim eiurare nollent et sane posterioribus temporibus licet plures viderimus qui ex hereticorum synagogis ad ecclesiae catholicae gremium redirent neminem tamen ex iis qui sub Albano profugerant cognovi qui vel in ipsa morte resipisceret quantumvis multi satis aperte prae se ferrent quod Calumnianam haeresim non per omnia probarent ut vel inde percipiatur quantam dei indignationem in se provocaverint qui hisce tumultibus initium dedissent et quam iniuste Albanus ~~[illegible]~~ a nasutis nonnullis accusetur quasi rigide nimium in hereticos animadvertere solitus ||| Huius anni aestate Dux bipontinus validas copias in germania colligebat ut Hugonottis carolo novo regi suo in Gallia rebellantibus subsidio adduceret Rex item gallus vires suas in unum contrahebat ut duce fratre suo Henrico Andegavensi regulo adventantibus resisteret cui Pius quintus sanctissimus pontifex + ~~valida ad auxilia ex Italia transmisit~~ Albanus quoque pro singulari suo in catholicam religionem zelo principi suo sibique ignominiosum fore putabat si in tam preclaram expeditionem nullas ipse vires suppeditaret Quamvis enim superiore bello a gallis ~~[illegible]~~ auxiliorum spe delusus esset

+ dicente ~~[illegible]~~ Sfortia comite 8te florae 2000 aequitum et 9000 peditum Italorum transmisit

attamen publica primatis anteponere doctus validam
manum in Galliam mittit quatuor scilicet signa equitum
Germanorum quae mille quingentos equites efficiebant
et quatuordecim cohortes Wallonum tribus peditum milli
bus constantes quibus petrum Ernestum comitem
Mansfeltium preposuit qui insignem operam regi Gallo
exhibuit et cum suis ~~per~~ plurimum contulit ad
victoriam Montcontouriensem quam diuino fauore rex
Gallus tertio octobris ab hoste retulit ‡ Sub finem
aestatis Anna Maximiliani imperatoris filia natu maior
despondetur Regi Catholico et quamuis primum conue=
nisset ut per Italiam in Hispaniam ad maritum suum
transiret postea tamen imperatori commodius visum est
si per Belgium ~~in~~ ~~commodiore~~ faciliore nauigatione iter faceret
Excepit eam Albanus cum Belgicarum prouinciarum
ordinibus Nouiomagi ~~et~~ redeuntibusque in Germaniam
Magno Prussiae magistro et episcopo Monasteriensi qui
eam deduxerant ~~ab Albano~~ ~~et~~ in Walacriam Zelandie
insulam aduehitur atque in portu Flessingano classe
conscensa trigesima octobris ~~et~~ in Hispaniae portum
Santo Andreanum appulit comitantibus Argithalasso
Maximiliano comite Bossuuio et Christophoro Mondrago
mo qui cum legionariis suis Wallonibus ~~presidio~~ classi
presidio esse iussus fuerat Porro Albanus qui iam
diu missionem postularat ~~per occasionem huius nauigationis~~
~~regi~~ iterato et instantius idipsum a rege per regnam petiit
qui tandem precibus eius concedens successorem et nominauit
Johannem Cerdensem ducem Medinae celi qui diu admodum
prorex Nauarrae fuerat ‡ Sub finem huius
anni cum Romanus pontifex in nocte natiuitatis dominice
galerum simul atque ensem solemni ceremonia consecrasset

‡ Hugonotae enim ex ut in historia

‡ Diximus superius Vltra ut Ensis ex ut in historia

251

ios Albano velut primario catholice religionis propugna
tori et alteri inde Machabeo dono transmisit ut insignum
et bellicosum senem prestante hoc munere et regibus ac
magnis principibus dari solito in ~~ardente catholice~~
flagrantissimo catholice religionis zelo magis magisque
confirmaret

1570

Mart.

Sabbatum quarti Dies Mensis qua mercatis vendendi potestas in Bergis
mensibus fuit: tantus erat quia mercatores grandes praesertim Germani
pecuniam reportare volebant tunc non habebant aurum vel argentum sed mallebant
habere pannum Belgicum et omnium praestantissimam vanq; adimplere
de in suam mercaturam deformabant et in Belgium reportabant id
arridebat rationi in Dacicis mercatibus quare mirandum non est
est pretia mensibus tanto Burgundica

Tende penny

Albanus non contentus de quod Edmundus Hollandus obtinuerat in
ridem mercatorem sua dominatorem scribit ad eos in Anglia se detinuisse
pecuniam ad reportandum dicta dominatorem pro termino sex annorum
mercantium ita tamen ut si notabiles aliquod damnum inde provenire
interim reciperent velit et debito remedio provideatur ne unus fibri
in animo esse pecuniam negotiationi et mercatum Hollandorum
Quare Edmundus Hollandus in Anglia rursum Hagam reversus habita deliberatione
consentiunt dominatorem etiam cum pecunia ab Albano mediam in
consuetum magis esse pro statio sex annorum proximorum solendo
quotannis 27000 florenorum ab initio ab Albano petita cum
hac relatione legati discuntur ad Albanum qui dictam
obligationem accepturi pro duobus annis pecunia venturis absq;
tamen pecunia sua dominatorum vel dimissionis
quam deberet esse ab Edmundo remissam pro mutuando sic
apud regem mercatorum et vadem summa pro reddenda sicuti
quadruplum contineretur Interim tamen videbat ut Edmundus
pergeret remanendum nota mercatorum articulorum quod
legatis proximis se tradeturum debebat et alterum datum
tradidit Ubi demum rediit remuneratus Hagam Edmundus
19 Enim mercatorum illud obtinuit Edmundus quantumcumq; esse
illud fecerunt attamen mutuandi ne si voluntarium statum dimi-
natio ab Albano proximum mandarentur consensum praestiterunt

Cum in causis criminalibus qua per Belgium ratione vel mu
rebellionis facti frequentes erant difficultate aut non satis bona
fide a mercatis provideretur Albanus 5 Julij provideri mercatorum
mercatorum suum ut essent omnibus causis criminalibus

Modus procedendi in causis criminalibus per Albanum.

servandam tam quo ad modum procedendi quam etiam quo ad carcerem
et alia in cuius articulo 78 illud notabile quod statutum perpetuum
inveterum et polare inveterum quod in regno Belgii partibus
etiam mercatorum in causis criminalibus deducant remota appella
tione Ordinantiam cum essent nondum se exceptasse videbatur quo
hinc male possit obviari poterunt ut fiat ad hoc tempus provi
sionem inveniant Continuat mercatorum articulos 81 cum nova in
eadem materia adiecta est alia habens articulo 78

Roma Enes Alebanus Brandel provinciarum fuit procurator multa
praestandi ab omnibus civibus magistratibus et viribus En
rumb initio [illegible] asserant se provinciarum Romani de regio
Deinde Regi fidelis futurus Tertio se administratorum ostia
provinciae munera non appetaturum deinde vel inimicis provinciis
pro impetrando ullius pecuniae accepisse

Quoniam civitas rarides quae magna irrepserat negligentia et
passim ubi ostiis erant de habentur eadem de utram regestum
Alebanus et nemo numerum servasse fuisse inde orato rationes et
fideles ostiis fuerunt quinquaginta tantum pro singulis familiis suis
negligentia tenebatur Pro ubique regnum nihil minus
de utram potius vendere vel conquisitum fundi et quae vellet
utram apud regnum intra valle pro ipsum admittere cum
genus illis nisi de tuto pro ubi et nullo utram mensis ipsi ipsis fiscus
inducta subministrare vivos a inimicis et quamdiu utram se nuntio
pro ara et pecunia

Ultima Octobris Alebanus cum autoritate esset missus venari
dentium de defendere valvas civibus et valvas fundorum histo
addentem quod nec 26 Januarii anno superavi populum novum
et trium 3 mensis perfugit utram illis qui potest Belgium habitant
et talia fundi possident

Idus Brabantiae et collegerunt pecuniam quam in redemptionem
trium et viginti denarii Alebano addixerant in diversis una
una impenderunt rebus consumptibilibus quae longum esset singula
arrogate mittere attamen quoniam Hiberni Portugal Regnum
solent tantum de aggravare et vehementius sive sermone petitis
fuerunt parum de de una atque altera in sedimen pertinere
Pro Hispania vini Romani solemnitas 3 sedum vini solemnitas
pro ampliore vini gallici Hiberni stipendium Pro vasis vinum
potius 3 sedum vini Portugal partium longe vendit Pro vindemia
in Abrego de vasis solet tabernacula et tantum pro denariis tres stipendium
vini partium superatur Pro singulis lobis unus sedum vini solemnitas
partis pars duodecima partium quae in singula vasa solet debent
3o stipendii antequam possit solvi Omitto quod tum pecuniae rebus
vini vero omnibus et vilissimis inventa sunt gravissima Portugalia
et de pugil gratia patet interabilia unda qua ataxi impedimenta
singulis varia pro singulis rerum bobus solent regunturi duos stipendios in
diurnos singulis systematis Eiusdem mundi hoc quod
quae unus annum vel argentum habent habent stipendii sed tantum
in anno 12 vasa negotiat duos sedum in singulis annos vasa libenter
tumbantur quamvis ordines dispositum et quidem vasa aut qui
severum defendunt quod magis obstabat sub gravi gabella vasa
statuunt Denique pro 20 minimi et bonis stabilibus vendi sub
pecuniae solvi de partis pars 28 quod Idus denarios jam singula
et alia animalia

+ pertinet hoc quod a vasa
vendi stipendium pecuniae
vasa vini singulis
vasa

254

Hoc anno missi in Angliam a rege Galliarum legati memorantes et secum de primaria nobilitate quoniam domina Regina cum pauros dies in vrbem et quatuor pernoctauerat allegarat Henricum dominum Andium Regis fratrem ac de tanto fauore vel brevi pro[illegible] etiam de matrimonio [illegible] [illegible] [illegible]

Aprilis 26 nomine Sonnii capitur possessio abbatie S^ti Bernardi
ipse vero prima may magna pompa in ecclesiam Cathedralem inductus
est et anno 1572 me in eccla minoritarum confirmavit designatus
fuit ante ipsum ad hunc epatum Philippus Nigri E. V. doctor et aurei
velleris cancellarius sed morte preventus consecratus non est

Hoc anno Tanssenius celebrat primam synodum diocesanam Gandavi
Buscidunus Franciscus Sonnius eps erigit ~~quatuor~~ parochiales ecclesias o Eli
nimirum S. Catharine in ecclesia cruciferorum Sanctorum Petri et Pauli
via Ortensi et S^ti Jacobi in Dungen easque priori S^ti Joannis quae unica
solet esse adiecit

Cum Hage comitis detinerentur ob haeresim captivi quatuor sacerdotes ex
commissione Frederici ~~Sconcki~~ Sconckii archiepiscopi Ultraiectensis
ad eos convertendos venit Laurentius Metsius eps Silvaeducensis
verum cum in haeresi sua pertinaces manerent ab eodem Metsio 27
may praesente et assistente Theodoro Sconckio abbate Bernensi
publice sacerdotio exauthorati sunt et traditi brachio saeculari a quo
etiam paulo post exuruntur

1 5 7 0

A Regina statim ut infra hoc folio

Simulatque ~~in belgio~~ divulgatum fuit Albanum successorem destinatum continuo auctoritate ipsius quasi iam decessuri elevata ~~ordines belgici~~ contendunt ut levem armaturam equestrem universam quae cum ipso in belgium advenerat in Italiam remitteret quandoquidem nullis iam hostibus tantis praesidiis nisi opus esse dicerent quod de consensu regis albanus fecit retentis tantum quingentis equitibus quos a bello gallico postremo rex in praesidio harum regionum habere solitus fuerat Quod cum ~~propter~~ praeter opinionem suam obtinuissent elatiores iam facti nova quidam postulata proponere aggrediuntur inprimisque ut miles qui in praesidio variarum urbium hactenus fuerat dimitteretur verum Albanus quorsum haec tenderent facile coniciens petitioni huic satisfacere noluit nisi prius tantam pecuniae summam numeraret quae erigendis castellis in urbibus ipsorum ~~satisfac~~ sufficeret quod cum facere recusarent re infecta domum regredi cogebantur tribus enim ~~tant~~ in locis tantum castella iam erigebantur Groninge scilicet valencenis atque flessingae in Zelandia + Dux Medinae celi + ~~qui iam~~ iter in belgium adornabat sed superveniente in Hispaniis bello Granatensi aliisque sibortis negotiis hoc anno a rege retentus est

+ Eulii 9 et in historia

Ioannes Cerdensis qui a Rege successor in belgica praefectura Albano petenti iam nominatus erat et

Regina statim atque in Hispaniam venit memor instantissimarum precum ducis Albani apud Regem peruenit ut ipsi in praefectura Belgica successor nominaretur Ioannes Cerdensis dux Medinae celi qui diu admodum et magna clementie laudae proregem egerat in regno Nanarre Qui statim a nominatione facta omnia sua componebat in iter Belgicum praesertim urgente satis importune Albano sed orto in Hispaniis bello Maurorum Granatensi aliisque negotiis hoc anno a Rege retentus est Ordines tamen Belgici simulatque divulgatum est ut supra hoc folio

1571

Initio huius anni undecimo Ianuarii die Hermannus
quidam ~~Rente~~ Ruter Sylvidunensis profugus castrum Lone
stainium in insula Bommelensi ad confluentes Mosae ~~ut~~
atque Vahalis situm haud procul Gorcomio hoc astu
occupat ipse cum tribus sociis habitu franciscanorum
tecti sub noctem ~~ad~~ castri portam ~~advenit~~ pulsant qua
tuor minoritas se esse dicunt et amore dei hospitium sibi
~~prebere~~ rogant ingressi autem ad ~~castr~~ praefectum foro
cum coniuge assidentem accedunt et protractis ~~in~~ bremori
bus bombardis quas sub habitu religioso occultarant literas
a principe Auraico ei offerunt quibus ut pareat preci
piunt praefectus autem attonitus cum respondisset nullum
se regem habere preter Philippum ~~et~~ neque alium dominum quam
ducem Cliuensem in cuius patrimonio hoc castrum censetur
~~se non~~ agnoscere unde predictus displosa in pectus ipsius
bombarda ipsum interimit et nemine se commouente castrum
occupat et ponte pensili demisso quadraginta socios in
insidiis eventum rei expectantes intromittit. Incontinenti
autem huius rei fama Sylvaniducis defertur ubi Theodoricus
toletanus cum octo signis peditum in praesidio erat qui
misso Laurentio Perea ~~cum~~ centuriore cum ducentis
schlopetariis et decem hastatis militibus explorare iubet
situm castri et quantum animi hostis habeat simulque imperat
ut si opportunum videat armata manu castrum aggredi
non vereatur qui ubi noctu prope castrum venisset et navi
cula circumvectus omnia ~~qui~~ intus quieta animadvertisset
eo quod hostis fatali securitate neque vigilias neque explo
ratores disposuisset continuo Worcomio (oppidulum id est
uno tantum miliari Louestainio distans) scalas advehi
iubet castrum recipit Hermannum cum suis occidit et
postridie ~~hu~~ Sylvaniducis reversus caput eius in publico
proposuit. Toto hoc anno haeretici profugi

qui in Anglia Dubdae vesaliae finitimisque locis commo
rabantur ~~commor~~ ~~[illegible]~~
nanes bellicas adornant ascitisque plurimis perditis nebulo
nibus pyraticam instituunt ~~litora~~ littora Flandriae prae
sertim atque Hollandiae ex improviso advecti depopulantur
Ensuper et eos qui suarum partium in his regionibus adhuc
latebant extimulant ad audendum facinus aliquod spondentes
parata finitimorum quorundam principum auxilia qui horum nebulonum
consilia fovebant et vires ministrabant Angla praesertim
quae furiarum quarta fundi nostri calamitas non immerito
nominari potest licet nulla catholici regis iniuria lacessiti
essent sed ex suo animo aliorum metiri soliti virebantur
ne ~~pacifico~~ iam quieto iam belgio maurisque Granatensibus
in Hispania subactis et foedere cum pontifice ac Demetrio
icto rex ille propotens ipsorum ditiones invaderet
omnibus igitur modis moliuntur ut in propriis ditionibus
ipsi bellum excitetur quare profugis extrinsecus vires
dissimulanter subministrant ~~ut~~ eos vero qui in Hollandia vicinisque
locis adhuc latebant seditiosis sermonibus nuntiis literisque
excitantes dici non potest quam paradoxa et incredibilia
populo persuaserint dicebant imprimis albanum sine
principis sui mandato hisce regionibus praeesse solo pontificis
Romani nomine omnia furi / confractis imaginibus
profligataque religione catholica miram annone vilitatem
futuram haud secus quam si divorum imagines commea
tum consumpsissent Alii decimas ab Albano exactas
calumniabantur tanquam omnibus hoc vectigali in extre
mam inopiam redigendis cum procedente bello ipsi posterio
ribus temporibus non decimas sed tertias exigere non dubi
tarint ut inferius commemorabimus ~~portabantur in~~
~~hunc rei symbolum decem exiguos denarios pileis suis~~
~~affixos superpositis conspicilis quasi nunc demum~~
~~clare videre inciperent Hispanorum tyrannidem~~ ut

259

~~ſſt coquebantur tyrannidem~~ Alii apud minoritas quem
vndecim ſanctiſſimum oſ mſignium religioſorum virtutem
optime oderant ~~libras~~ indies quoſdam vepoſtos dicebant quibus
vocum nomina tonſurabantur qui aliquo modo de religione
ſuſpecti ab inquiſitione Hiſpanica tombardi eſſent
Haſtæ et mille alias inuidias et mortias ſimplicioribus obtrã
debant vt poſſent ad rebellionem impellerent quod
proclamatis iam animis differre non ſunt ſtatuerunt vt
abrenuntiat Adriano imperatore veteriano et gubernatore perſeueran
et adhuc indies audiebat ignoto et Harum
regionum moribus hominibuſq; nondum aſſuefacto / primates
aurarius ſub tuteo gubernatoris Hollandie Zelandieq;
venerabatur ‡ ‡ Decima Octobris die
Arridebat ei m Aygo: Midmuſti Adriano ſucceſſor a regio creatus qui Hadrianus
in Hiſpania retentus fuerat reaſſumit vocabulum Caroli
confirmat et regimen transmiſerunt verum admodum
tempeſtatibus turbatus ibidem hiemare coactus
eſt / ~~Sub finem~~ Anni ~~cum~~ turcarum
imperator Aurta reaſſumpta ~~Cuetam Cinotanum~~
~~regnum Ungarie Hiſpanorum preſidio iura noſtrorum~~
~~ſeruitia occupaſſet Aſiam~~ Nuetam muſeam multi
Cyprum muſeam domus ſuſtinuerunt Syriam et Africam regnumq; tunetanum modo
de Pauli mart Hadria ſuum vtinam ſtatim occupaturum. Aygyptus eſt quod in da
tri venerat rintalum mea de parcei quinti imperatoris conuerſionem ſuam
an de Aygyptiaco et interim mutant tri
bi regionem atq; ri
dem conuiuia Etatis
vndem barum finis
tenuerunt Pontifex
Romanus pont & Rex
Hiſpanorum Aleppum
et vſumbera nota
et Aurta reaſſumpta Hadrianus
Indulti Turcarum
dolentes obiuerunt
Angli in ſua veſtabe
Ya mele Imperator
mit Cyprie Hiſtan
et turcis magis quam
Chriſtianis fauentes
Galli qui erant Calis
ex hinc Bello indicto
Hiſtanorum Regnis pri
bus

aliquandiu ſedens vacati fuiſſent Erant autem hi
turcarum imperatori Hoſtes infenſiſſimi quod Aygyptios
annis Aurta aliquot nauium reaſſumpta imperitiſq; aliquot
quotidie fortiſſimis ſui exercitus pro totius Aurie
vndis totum mare Aſia atq; Europe littora

spectumque omnem turcis admiret unde christiani tam
aperto dei auxilio animati in hostem irruunt et
cruenta pugna cum hostilis classis internicina clade
superant iuxta insulas ephmades ubi et supremus turcice
classis prefectus comprehensus iussu austriaci capite
truncatur + Memorabilis ~~certe~~ fuit in omne evum ~~per~~ hec victo
ria tum ex numeroso navium hostilium robore tum ex
lectissimo portariorum militum Lanisaros vocant numero
ita superatis ut turcarum imperator de magna regno
rum suorum defectione metueret nisi ~~odium~~ grecorum
in latinos odium tantum fuisset ut incontinenti turcis
offerrent se suis sumptibus 50 triremes ~~[illegible]~~ armatu
ros ut latinorum conatibus obviam iretur Miseri
homines et christiano nomine indigni qui vili conditione
christi hostibus servire quam a fratribus suis liberari
preeligerent Aspice queso lector quo graeca ecclesia
scisma Romanique primatus invidia evaserit iusto pla
ne dei iudicio ut qui legittimo suo superiori prae
innata gentis superbia honorifica conditione parere
nollent nunc turpissimam servitutem paganorum ita
ferant ut voluntarii servi non tantum ~~ac~~ corpore
sed etiam animo vili et abiecto subsint Eugenius
letitia toto christiano orbe fuit parta hac victoria
prefertim venetus ubi suspenso senatu ob eventum
belli maxime trepidatum fuerat quod eorum respublica
undique turcarum regionibus cincta in manifestissimum
discrimen adducta videretur donec octobris
adveniens celox per mediam urbem ~~adacto~~ incitato
vehementer remigio ad rixam altam Stique marci pala
tium nullo edito victoriae signo tacite properaret
ita tamen ut turcicum vexillum puppi ~~affixi~~ affixum
per aquam traheret concurreretur tota urbe et ad
letissimum victoriae nuntium templis apertis ad omnes
aras deo gratiae acte sunt

+ Illud est valde notabile quod in Sanctus Dominicus [illegible] sollicitus de hac tanti momenti expeditione in capella sixti in oratione pernoctasset mane pro diebus hilari vultu et non obscuris verbis victoriam christianorum quam pridie haberant declaravit Angelico procedubio iudicio compertam Qui et aminer sariam eius memoriam celebrari in perpetuum constituit a sodalibus gloriosae Deipare apud fratres dominicanos tum quod eius precipue precibus et proximo christiane reipublice periculum commendaret tum quod ipse ex illo ordine ad pontificatum venisset et certe

Hoc anno hiberniam synagoge que de belgio sigulde ydi germaniam
vocate erant desiderii et sororibus nominabant fratres sub eruce (minis
trum christi latorum) omnes remiserunt ordinem in ecclesia
ad synodum nationalem que per sedem Cashel vocatur Hyberniam et
locum polyandro scripta epota est Eo anno 5 octobris et finita
13 decembris proximi Et quamotandum non missi remonstrantes posse
remisisse ordinem &c sancti ecclesiam in alios postea remittabi
suos clericales suos nationalibus no missi remonstrantes remittunt
et delegatur manifesta postea relinquia quam a nobis ad remissionem
tridentinum essent imitati ideo nequaquam remanebantur quod non tm
quod sed ordo omnino in eo ad esse et desiderio possit volebant
ritibus tacendo esse pontificalem remittere sed quod distantia quales est
omnibus precepto quando si ejectus in omnibus ordo remittant et
desiderio debent quare non missi remonstrantes ad nationalia remittant
Item remittabit regula summatim subtrahunt quia quotidie notis
eo quod per suos religiosos imo ecclesias basim et fundamentum
faciant et missam non retinent

Nulla ordo alteri impedit nec omnes ministri alteri sed remittant
suis imperium dominandi

Herodio remanet contrarium arguitur quod tuxissimum regimen statuunt
et tamen post statutum possidendum non in remittabit sed delegunt in
regie sue regule ejus possit quidquid tuxerit sibi possit remittere

2 subscribunt professioni fidei ordinem hiberniam nec in et galliarum et omnino
nos in posse est testimonium quandoque in remittunt et gallos idyotismus
Lemant vel missi omnino in fide vigi et una ordinem in toto mundo
esse debet ordinem unicam ordo omnino in quibus quam in omnibus regule
et infallibili fidei zugnea resistit nisi gentis omnino ordinem
remittunt quia scriptis sit dum et toto profundum magis una
est et ordinis ejusdem omnis est

3 Dicuntur ad eam subjugatos in gallias defendam et ordinem gallorum
ordinem Petrus Dalgonus et quamvis Lastinus
et alios postea Dalgonus qui possunt alium ordinem remittere sunt
a in sono sue lectione ordinem ordinem agnat quidquid ordinem &c
quia ministri hiberni quia in ecclesiis non sunt ordinentur et fidei subscribant nec
possunt alii assumuntur in ministrum nisi ejusdem possidant

Habuerunt recamarum albam esse debet fide et duo provinciales
primum delegandum et ejus rectorum statum prosequitur

5 Gallus prosequitur ratisbonensis germanus Germanus Hoverlingensis remittit in
alios ordine dei (per amen) remittentibus quia quod in est
Ordo hiberniam professionem fidei et ratisbonensis Hoverlingensis q
possit anno 1610 1611 1612 tantus tunc possit postquam Ex quo
quia inducant alios religiosos remittentur nec remittentur quia
dei — ubi quidem alii ingrediant et primo se retractent dei quidquid

6 Ex singulis suis synagogis singulis quamvis de remisso nec sunt remittentur similes
et diaconos et ministros
Qui regulam ordinis sed monasteria et hiberniam retinuit
ne possit annulari regimen

7 Singulis suis provinciis nec trimestribus fiunt remittentur ordinis nec
nisi per ordinem de possint et provinciis
Qui ordinatus vocabit synodos quidem et regulam provinciales
monasteria damnant eadem et simul ordinis sibi assumunt

8 Singuli anni annis singulis statuti sint quatuor diaconi Angelsaxonum
de Ebor[acum] et vocentur Thurstini
de Ebor[acum] et hii simul ab alia ratione simul ponantur

9 de Dunmow in Dunmow vel Ebor[acum] vel remaneant
de Ebor[acum] Dunstano Swetho

10 Quidam Quidam suas singulas in ritus reddit
sed addo de q[uo]d[am] ordine ubique simul ordinem esse non possunt

12 Mundburtus angli et ysli reddit faciant
sed addo ipsos angelos suos faciunt

13 Ministri Ebor[acum] a suis consistoriis in mercato reddit et ipso
mortuo ipsum elevet intra 15 dies steterint vel in absentia ipsius Ebor[acum]
sicut Ebor[acum] Eboracum

Ebor[acum] Eboracum diruit et steterit moriant

14 Eodem modo removeri debeant a loca consistoria Ebor[acum]
qa nulla ordinatio Ebor[acum] quod mutetur

15 ydonei Dunmow stare[n]t
de Ebor[acum] Eboracum

Ebor[acum] Eboracum terminabunt ministros de ingressu manuum sternabuntur
absit ingressum et processionem et processionis

Ebor[acum] Eboracum mortui testamenta ingrediantur

17 Non exibit unquam ministro in alterna administrato remanendi
ministro in consistorio et consistorio vel in absentia loca consistorio

Ebor[acum] Eboracum Ebor[acum] Eboracum sicut servavit quod in mercato
1 remanere tantum est

18 q[uo]d intendunt ad ministrum si mortuus destituant debeantur acciri ab
duobus reddit ministris sustinatur Ebor[acum] ydoneus duo ordinis ab Ebor[acum]
ordinatus

Ebor[acum] et sunt tantum sed alios simul ordina nobis sanctus
alterum mota duo agnoscunt in Ebor[acum] Eboracum

19 Liberum sit tibi vel simul in baptismo aqua infundat sanctus sine
tinctu ordi Omnes ordinem omnes audiant

20 Idem de portatum statutum
Ebor[acum] Eboracum in baptismo in sint sine sine

21 in cena sumatur panis vinum et praegustetur simul stando vel sedendo
calicem sit a sacerdote tantum vel stipendiis Ebor[acum] mutua sibi calicem sit
sint et vel gallis Ebor[acum] vel aqua diminuendo detur sternatur
Ebor[acum] pura qa sit panis de manu panis et ponatur offertorio

22 Libri non rentagent primum sine consensu parentis vel tutoris ut nisi
Ebor[acum] tum rentagendi non habeat quod testem inducat
Ebor[acum] de Ebor[acum] qa statim aqua ysli in sit sed rentariis
non quare rentario responsum non solentur et sed rentariis

23 Juvenis Ebor[acum] rentarii per matrem sibi non sed rentarii Ebor[acum]
dicit et interfit alios ministros aut sorores q[uo]d ingrediantur sit diuturnum Ebor[acum]
ut parentes sentiant

Ebor[acum] vel Ebor[acum] indisciplinatos

24 Nomina renuntiandum tribus debitis dominus vel alios sine arctis ydonea
nominabuntur Dominus de suis Eboracum

25 Dispensa vota qa necessaria est q[uo]d ministros et sorores non ingrediantur
Nota Ebor[acum] remanent nisi portus vota qua gardenus ingredi

26 q[uo]d Ebor[acum] sunt vel dorsum diuturnum stantes diuturnitatis diuturnum
nulla consistorio sua in minimo hunc quod Ebor[acum]

27 En parati[s] ecclesie nemini fundi grauti[bus] sp[iritu]alib[us] reum vel rea debebit [illegible]
mon[itu]s ponat[ur] nisi ad [illegible] [illegible] in [illegible]
vel fundatorib[us] ministr[orum] monatur vt de vsu[r]a nullo [illegible]
Nulla ecclia vtera a rectio vtra tantu[m] p[ro] firma ybern[ie] sint quo
ad [illegible] p[ro] qua [illegible]

28 Si ecclie parati mortui vt dyo in se vendent vel si publice parat[i] confitent
de mortuar[ia]
Si q[ui] confessione sua mortali [illegible] publicauerint rogam[us] tal
publicanib[us] nisi restituant[ur] q[uo]d tamen [illegible]

29 Ad hoc ep[iscop]i ecclie abuntur ne vidue vel [illegible] vnius vel duor[um] fid tutel[ar] ad
stor[ia] a sp[iritu]ali [illegible]

30 Rog[amus] confessio subtrahat[ur] a rea vt p[re]sumant [illegible]
redo q[uo]d p[ro]hib[et] [illegible] adulterio a domo vel vrore

31 Pictu[m] p[ro]batur publice sub nomine monebitur p[re]dict[us] vnus diebus duo
ualitur 2 die septa post adducta ad fundatu[m] et p[ri]ma publicatio postea
tur p[ri]o nominabitur 2a p[re]nominabitur 3a vero nominabitur et veniat
arbitrand[um] integre sub [illegible] 2a vero denunciabitur postea in eam vtra
monitat[o] quo voluit [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
p[re]mere [illegible] manu vide videat et sue [illegible]

32 Cum[et] p[re]cepit[ur] stim p[re]dictis ad [illegible] arbitrio [illegible]
a rea et tumulo a [illegible]

33 Si q[ui] modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] sub [illegible]
Nimis q[uo]d de [illegible] [illegible] [illegible]

34 Rogatu[m] vt [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
Nisi [illegible] [illegible]

35 Cum[mu]nabit[ur] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
Si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

36 Vrecia de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

37 Vrecia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

38 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

q Si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

q[ui] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

q2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
Ad idem

Fragmentum Synodi Haeretice

93 Ecclesiae mutuam amicitiam servent et indicent haereticos scismaticos et vagabundos qui sine missione concionatores

mutantur literas nostras encyclicas

94 Pauperes ex uno locum alium migrantes elemosinis non participent nisi literas bone conversationis sue testes deferant ne ecclesie onerentur

A nobis sumpserunt quibus usitatum etiam principum edictis hoc cavere

95 Dicta testium non nisi cum discessus cognita probata et inserta fiant in descripto personae nihil ad nos consulunt crimina sua

96 Discessuras detur testimonium cum pecunia sufficiente pio natio ad proximam ecclesiam idque notetur in testimonio quod rumpatur in ad locum destinatum venerint

Ad idem

97 Terminus huius observationis incipiat a novembri proximo

non est nisi appendix et debebat in praecedenti connecti sed inordinati in stilum habent

98 Petetur a domino S. Aldegonde ut scribat horum temporum historiam ecclesiasticam

Aemulantur notarios R. ecclesiae

99 Ministri materiam huic historiae suppeditabunt

est rursus appendix inordinate disiuncta vel potius instinctio

50 Nominantur qui hoc facturi sint

commissio non lex

51 Prohibetur libros aliquos in lucem mittere nisi approbatos per professores theologos vel concionatores suae classis

Hoc semper nobis vitio praeterunt et nunc ipsi faciunt

52 Poterit nonnullis spes dari quod in concionatores assumendi sint ut interim exerceantur

Hoc debebat superius inseri sed inordinati ubique tales

53 Possunt praemissa ab ecclesia mutari non tamen ab aliqua particulari ecclesia

Hic rursus necessitate superioris indicant

Appendix

136

1 5 7 1

A Arrestat in sam ibn generalem cobellabus quod
Exiraba[t] jam 13 Augusti illud brevium quod Edwardus Belgen dei
matronibus singula pta indendant ut in unius Regnis fisci mdo
2000000 florenorum redundet Quare ad omissam dimatronum
ediroe volens Albanus veterna Gulielmi Bruxellae dorsum predicae
fuit in eius metro praefatur ab Edwardus consensum in dimas
et viginas a Regis petitas attenden dixisse se quantum incommodi
de illarum iidemptione sequutum sit tam quod ea pro generum reque
videntur nequaeta se ad hoc contribuisse et numellas singula
quam debebant esse granatas et quam de eo quod media illa quibus
collecta debuerant illud quod in iidemptionem pervenerant pervenis
nimis fuisse grana atq; pondiosa atq; insigne ut pro tam paucis
summam attendi potuissent Arrestum insuper (et aut) quod
Brabanti et Flandri qui inter Edwardus sunt praecipua non simile
petierunt modum illum iidemendi veterum non prorogandi se generalem
per totum Belgium introducendum debere Et ita q ad iidemptionem
indigenarum et patriarchorum Edwardus generalium statuisse reduxe=
rede ad dimatronum et viginationum ut ipse pudicus uniformis quod
unam tantum iidemptionem pro omnem astringebat idoq; striam a Edwardus
nibus recusatum et reprobatum collegi et pro tuo illa mediat
a 13 Augusti anni termino sic pars brevium retro tamen adhibitis
moderationibus Imperium ne moderatura officiatur non
rumpere pudendas sub hoc vectigali mercede alicuius adiectas rem
prima vice a moderatoribus vendentur ita ut si quantum ruinosum
alio diligendo mihi sciant modo nihil terra illas mihi mutata
tum sit in his regionibus Et ne illa rumpendi quae in his
regionibus reperiuntur vel conserta fuerint rem illarum materia et
particulas vendito semel hoc onus subiunxit 2 Deinde primeta
munera futura potora vel praemuta omnia in his regionibus
restricta et interta rem prima vice a dominis vendentur 3
Quo et secundam atq; ulteriorem similem vendationem libram et
futuram scilicet rumpendam quae in particulari et consumendum
distrahendi vel bibitum 4 De consignationem quoq; artium
mercatorarum non intendebat se ut materia inserta et per artem
ad usus duendi vellus vendationis striam ulterius nomine quae quam
possunt sed tum unius rem jam per artem perfecta et scientia ab
vendentur ita tamen ut tum totus hoc onus subeant quotus in=
dole fuerint 5 Ut autem provinciarum omnis fraus pervicacium
et similia improvidenta declarat ulteriorem venationem consulendam esse
illam rem quod dentur ab illis qui minutis numis pondere vel
mensura illud distrahuntur sunt 6 Declarat hoc futura tantum
pro provisionem et ad subveniendum subditorum non obstante quod mo
minus forte voluptuosum sit quam duo anni spatio ad quae ab Edwardus
pro redemptione sanctorum solenta sunt Quum si mutentur hoc vectigal

267

Promulgato hoc decreto dum vigeret quarta tercia decima sint pro totum Belgium tam quo ad possessiones hereditarias quam feriam quo ad modum recipiendi Et quidem ad modum quod attinet statum ordinarium tenentur Alcmarie nono decimo Bergellas 2 Novembris proxime elapsi decimas possessiones et manufacturarum ad vestra Belgium deportandarum admittant ad transitum Item quoq et alias equidem materias quo ad prohibitionem nove [illegible] alterius id ad hiberiam et oleum quo utuntur saponarii nihil esse mutandi a decimis ad nostram materiam redis et infecte Remittit quoq imperatum illam meo esse tam consignandi pannos sigillo plumbeo et inde stari mercatum proximo idemq inde alterius in rebus quo pendere vendentur sta tamen et proximo diligentie in suis civitatibus quibus quid quanti et quando vendiderint Quamvis multi mittentes illa vendendas scribere nesciunt inde et singulis duabus vicibus decimas inde quod de eo vendiderint denarium exigunt et singulas scutmanus pro si exigitur solvant

Quantum vero ad possessiones tributi assertionem attinet Hollandi Hagam provinciales multum recusantur de Alcmaro quod bas decimas exigat tanquam debitas de assensu Ordinum quem dicunt non fuisse assensum sed singulare obedientiam et non contradictionem suas petitionibus non vero approbationem tales ut quam post proxime facti fundant ratificationem ejusdem petere Deinde quod cum semel restat decimatione dampnum ordinum petitionem non posse sine ordinum exigendi procedere ad decimas iterum Attendere quod assensus ordinum non sit nisi pro hac proposita absoluta Regis voluntate Item quod proxime minas intentatas de procedendo in decimatione rata qua videmus voluntatem non fuerit voluntatem sed multa detorta Quia et permissum Hollandis hoc omnes non nisi omnibus imponendum nunc vero Alcmarium permississe Coloris Rassonibus Groningensibus et Transisulanis et illud recta pervenire summa redimant et sibi illud permitti debere cum illis veniat sint et unsden in neniginatione possessionis et materia qualitatis Etiam Hannonis et Namurcensibus et Atrebatensibus gratiam factam viresimationis unicuique id magis Hollandis remedii debere quorum agri agricolibus et mendicatoribus oneri sunt Petunt Alcmarium proximationem mitigare velle ab Hollandis omissis Flandris et Brabantis qui tandem [illegible] sint in dignitate ita et in onere proximo debeant Proximissime misericordiam Alcmarium se remoturum et hoc vertique negotiatori nihil obsit attamen adposa remittam illud ratificaturum integram Hollandie animam decimas totius patrie cum tantum debeant dicit de eo non de rapsteli calore vel industria Regem benigne eo parcere patrum nunquam in damno cum ingens de contribuit Denum Decimas nuto de certas pro hic omnio nimis vero in decimis proximum hoc omnes futurum proximum

Et autem Hollandi has suas querelas vbras ostenderent examinari
fecerunt petendo et requirendo reliquorum et precipuarum Ciuitatum gloria
et antiquis Consuetudinibus vti vsque hodie obtinuerunt allegatis rationibus hoc vertigale non solum ad minus solitum
Cum omo alias multis rationibus ostenderet et probauit Hoc quoque minus debitum non
mouebat Et reliqui Ciues Hollandie tantam debitam summam numerando et presentando ad
certum mandatum hoc pertinens

Et tandem cum ad premissa responsum Alexandrum postrema sua declaratione nuncium
suum vertigalis ab vltramari quidam aliquatenus audacie inducunt vbi
parum admonuit tuicione Hollandie nominatim passantur de sub portans
mercatorum portatoribus et sibi vtiles habent quod de portabat alias
vbi omnibus hoc indigent pignus pignoris et grauis magna de quarte
mutilibus vel carunculis dissimulari non potest quin magnum de omnibus
prouinciis hoc vertigali grauedi absent et vbi qui mercatores portibus
portatoribus de portandis mercandisis omnibus hoc deriuandis quo tamen
mutilibus indigerent pignus et subtraherent rationi quorum vbi mele in hu
sustinuit Duo etiam de portatores ordei magnum vtuntur de vbi dignitatem formida
et alias prouinciarum in vbi remanebantur quorum hi pondus mutue
futurum videbant et postea etiam Alexandro de Ilde ramissa Hollandie
ab illis deportandum sine derimatione minuebat Quare non mydo
hoc sua quo pondus grauamina Alexandro de Eiberunt petierunt q
et post Regi de Hiberunt

Demum cum aliquanto elapso tempore
Alexandro mihi respondet Et vbi etiam Hagam remandabis
grauate (et nichil non sine ramissa) de hoc requisiti sunt et mydo
fuerunt in recipiendo vertigali Quare vnitio memoratus Alexandro
scribat ad magistratus Hollandrarum ciuitatum et sue mora
deportatum derimarum nuncubant nisi velint post suo premisso ad
interesse elegari et Cuius magistratus etiam rationi et Regi
Dictissimi requisito tali mandato protestantur se et fideles subditos
debuisse et fiat deliberatio de certo attamen mihi sue expositionis
prasentatum pulsi

Alexandro requisita hac Hollandorum expositione misit dominum
de Esterbyck et Secretarium de la tour Amstelredamum quod eius
presentie et non sine ramissa proposit exponebat et post sibi petam
Curiam pro bonum ad responsum mandabatur Quo ad alias vbi
rinstabis misit Hagam Alexandrum de la ly commissarium regionum
prouidentium et agent de hoc cum senatu Regio qui terra nutium
deputabis in Hollandiam exponebant et parum offendere potuerunt
presentium apud Amstelredamenses qui cum detrahentibus mutuabam
suam pro pignoratum misit in Hollandiam et Rutgem post et regna
tetigimus

Verumtamen quod Dedenarii et Rotterdamenses
renuentes noluerunt et distribuentur pro rum bona et frustra
ventus pro pondere rum pro rum villarum et agrorum de quo montes

a predicto de la Co Albanus rescribit 5 decembris ut remittat illis
hoc onus si iuratum inventarium mercium suarum tradere vellent
videbat enim difficultatem executionis et unanimem Hollandorum
oppositionem et Mylominus omnibus modis vectigal inducere volebat
unde ipsorum petitionibus acquiescere cogebatur quantum poterat
~~[illegible]~~
effectumque est hoc anno tantum ut magistratus sub premissa
protestatione ad nominationem trium personarum iuxta tenorem
edicti Regii processerint in suis singuli civitatibus Tota vero
difficultas in eo remanebat quod vellet Albanus ut ipse magistratus
executioni ~~suorum~~ edictorum Regiorum incumberet Magistratus vero
diceret se hoc facere non posse salva sua oppositione velletque se
passive solum habere Albano ipso quae tulerat exequente Albanus
vero necessario ad hoc vectigal urgendum cogebatur ~~quod~~ eo quod
grandis continuo exercitus esset alendus cuius sumptibus ordinarii
Belgii proventus aequales esse non poterant Rex autem ab Hispanis
parum succurrere posse videbatur quod gravi et sumptuoso turcarum
bello et ~~[illegible]~~ adornanda classe distineretur

Remigius Drutius E P doctor et ex senatore Mechliniensi primo
designatus ex Leonardiensis et postea in locum Petri Curtii factus
ex Brugensis hoc anno celebrat primam ~~[illegible]~~ synodum diocesanam
Sicuti etiam 8 9 et 10 maii hoc idem facit Laurentius Metsius
Silvaeducis suamque diocesim in 10 decanatus rurales divisit suumque exatum
usque ad Senenbergen inclusive visitat
Ultima Septembris ut in historia

1 5 7 2

Sextum Januarii ut in appendice A

Quod in morbis accidere solet ut recidivi fere sint
letales idem quoque in hoc bello evenit paratis enim semel
provinciis belgicis et iisdem hoc anno denuo rebellantibus
tanta rerum turbatio subsequuta est ut finem nondum
videamus. Licet igitur maior nobis scribendi moles
insurgat. Attamen divina gratia adiuvante speramus
nos breviter et ex fide per singulos annos quae in illis
evenerint ita narraturos ut tamen lectori minutissima
quaeque persequendo onerosi non simus futuri. Sub
initium igitur huius anni Rebelles qui in Anglia a peste
illa regina perfide et ingrate foti et adiuti fuerant contra
principem suum naturalem atque clementissimum classem
viginti sex navium congregant ascitisque in societatem pira
tis aliquot anglicanis ita ut mille atque ducenti
fere milites sub signis essent inter quos Arnoldus
Dorpius Wilhelmus Treslongus aliique nonnulli perditi
et obaerati nebulones principi censebantur. Praeficiunt
sibi Wilhelmum baronem Lumayensem vulgo comitem
Marcensem dictum. Quandoquidem autem hoc potissimum
authore malorum nostrorum periodus exordium cepit
operae pretium forsitan erit pauca de eo praefari. Erat
autem filius natu minor comitis Marcensis et subiectus
episcopi Leodiensis fratre suo maiore viro probo et
regias partes semper sequuto. Hic autem homo ~~levis~~ nequam et
improbus omnino gallicos mores et improbam levitatem
ita prae se ferebat cum inter ambulandum subinde ~~cursi~~
~~taret quandoque vero~~ proiecto pallio effuso cursu in
obvios ferretur quandoque vero composite admodum incedens
~~sub~~ subito in gyrum rotaretur ut a nostratibus huiusmo
di mentis inassuetis vulgo furiosus comes vocaretur.
Fuerat autem a patre catholice educatus ita ut sub fine
vitae dum a cane suo rabiente morsus de recuperanda
valetudine desperaret stimulante conscientia sacerdotem
et ecclesiae sacramenta frustra requireret ~~ita ut~~ et proinde quae tota
vita sua noferia et heretica perpetrarit satis constat cuncta

conscientiam ab eo gesta fuisse ea potissimum de caussa
quod sororem principis auraici que postmodum comiti
Swartsenburgio nupsit ambiret et auraicus callida
vulpecula mani spe ipsum lactabat cum autem nefario
et sceleratissimo nebuloni non nisi magnis sceleribus com-
mendari non posset urgente ambitione in principis datus
est. ~~Hoc igitur~~ Lumayo profecto classis
rebellium ex anglia solvens ~~recta brielam defertur~~ occupatoque
portu et proditione civium ~~ab~~ urbe admissi ingentem
terrorem tota Hollandia pepererunt praesertim tali
tempore incidit enim hic res in primam aprilis quo secundum
cyclum pascalem dies veneris dominice passionis in ecclesia
catholica celebrabatur. Comes bossuvius hollandie
gubernator hac re cognita propere albanum certiorem
reddit Accersitque ducentos sclopetarios hispanos ex iis
qui sub ferdinando Toletano Gorconii hibernarant qui
tertia aprilis Roterodamanum delati incontinenti Vlaer-
dingam proficiscuntur ubi bossuvius consilio cum indige-
nis atque locorum peritis habito a balliuo vlaerdingensi
pessimo proditore persuasus constituit cum recessu maris
in adversam voornensem insulam ad pagum quendam
Geervliet nominatum copias traicere atque brielam tentare
si subita invasione recuperari posset quod cum sexta
aprilis fecisset statim balinus ille proditor occulte
alio itinere brielam advolat et de regiorum consilio
rebelles instruit docetque se comiti persuasisse ut
naves quibus in insulam traiecerant ~~et~~ sine praesidio relinque-
ret quod refluxu maris impediente ab hoste invadi non
posse mendaciter asseverasset Quare lumayus ~~transmis~~
navibus aliquot cum expeditis militibus Geervlietum
transmissis eas incendit frustra prohibere tentantibus
regis qui cum naves eo tendentes conspexissent terrestri
itinere tarde nimis advenerant ~~qui~~ bossuvius postridie insula
decedere constituit quod tormentis bellicis destitutis
contra civitatem tanto praesidio munitam nihil tentare posset

+ cum occupasset ~~[illegible]~~ [illegible] in Appa

± notandum vero Appa

milites itaque depositis ~~itaque~~ vestibus per aestuaria quedam in oppositas
insulas et demum Roterodamum evadunt ubi prevalente
iam rebellium factione moenibus prohibiti sunt verum
instante bossuvio hoc demum obtinetur ut hispani turma
tim vigintiquinque simul extinctis schlopetorum funiculis
per urbem traducerentur cumque in eum finem urbis
portas aperuisset praecipuus rebellium homo nihili
et bossuvio bene notus et ferocius cum bossuvio et
Hispanis ageret comes ira motus gladium educit et
improbum hominem transfigit accurrentesque Hispani
portam occupant et occisis qui contradicere audebant
oppidulo potiuntur provenerat autem Roterodamensibus
tanta in haereticis propensio quod pastorem haberent
Hubertum Duyffhuys nomine hominem quidem facundum
sed perditissime vitae qui iam ab aliquot annis heresis
fundamenta non contemnenda ~~[illegible]~~ iecerat ~~qui~~ et postea
trajectum profugiens aliquamdiu pastorum in templo Sti
Jacobi egit simulans se catholicum donec postmodum
depulso metu larvam exueret et aperte primus in
amplissima illa et valde catholica civitate hereticum
concionatorem agere auderet Roterodamo occupato
bossuvius relicto ibidem Hispanorum praesidio Hagam
cum caeteris discessit quod locus undique apertus multis
divitibus incolis totiusque hollandiae senatu ~~[illegible]~~ illic
degentibus Rebelles ~~[illegible]~~ facili negotio in praedam
excitare posset ubi biduum commoratus rursus cum
Hispanis ad portum quendam Delffs Hauen vocatum
progredi compellitur quod locus valde opportunus et
Roterodamum atque Schiedamum ex proximo interjacens
delphorumque navale frequentissimum ab hoste occupatus
esset atque iam muniri incipiret verum adventantibus
cum bossuvio Hispanis plurimis occisis loco expelluntur
et conscenso navigio brielam aufugiunt Bossuvius autem
praesidio ibi atque Schiedami relicto ~~Hagam revertitur~~
etiam Maeslantsluys alium quendam portum unde facillimus

2

in insulam Vorrnensem erat trajectus munire instituit ut
obsepto undique praesidiis aggere Mosano hostem aditu
Hollandiae arceret ‡ Albanus hisce novarum rerum
initiis cognitis animadvertensque rebelles hoc agere ut
maritimis locis occupatis Anglorum praesertim auxilio
bellum restaurarent continuo mittit tria signa Hispanorum
peditum ut Flessingae primario Walachriae portu ~~in~~ praesidio
essent nam Walones praesidiarii pretextu non soluti stipendii
oppido excesserant et in vicinis pagis haerebant Quare
Flessingam ferijs paschalibus instigantibus rebellibus et Hispanos ad directionem
urbis adventare clamantibus arma corripiunt occisoque
Hispano qui castro ibidem erigendo ab Albano praepositus
fuerat Regios adventantes urbe excludunt et Anglorum
praesidium recipiunt Hispani ~~itaque~~ montes ad Zomam
redire coacti etiam ibi vix menibus recipiebantur
quantumvis amitente Zeroshirchio ~~gubern~~ loci gubernatore
quod plebs populari furore percita jam defectionem moliretur
Albanus ~~itaque~~ et ceteris Zelandiae portubus metuens
incontinenti quatuor signa Walonum peditum naves conscen
dere jubet ut Goesae in Zuytbevelandia atque Middelburgi
Walachriae metropoli praesidio essent Enterim valde
amititur ut vi vel astu Flessingam recuperaret verum
prodentibus semper incolis et praesertim Navicularijs nihil
effici potuit ~~verum~~ et Regina Angliae submissa valida
Anglorum Scotorumque manu rebellibus animum addiderat
~~et~~ cum etiam quingenti Schlopetarii Hugenotti a Ludovico
Nassovio Rupellanisque e Gallia ~~sub~~missi supervenerunt unde
validiores facti veras simul atque Arnemundam alios Wala
chriae portus in potestatem redigunt et per totam insulam
templa divorumque statuas demoliuntur Ensuper cum Zara
zo a principe Auraico gubernator missus supervenisset
etiam Middelburgum terra mariqua obsi~~dent~~ Multum
autem laborabant ut hanc civitatem in ~~potest~~ potestatem
suam redigerent tum quod totius Zelandiae metropolis esset

‡ et cogitans invadere Brielanos 22 Apr d

tum quod ~~varij~~ varias et magni pretij merces ibi esse
scirent que ad mercatores in brabantia aliisque regijs ditioni
bus commorantes pertinerent quarum publicatione ingentem
pecuniae summam in stipendium militum sese corrogaturos
existimabant tum quod ~~inde~~ hac urbe occupata castrum
Rammekens ~~quod~~ quod in littore situm flumini preterlabenti
totique portui dominatur aggredi in animo haberent ut tota
insula in potestatem redacta quadringentas ~~a~~ grandes
naues onerarias quae ibidem ad anchoram constiterant occuparent
simulque impedirent ne classis Hispanica que cum duce
Medinensi quotidie expectabatur portum inueniret ubi
militem exponere posset. Quare albanus ~~ne~~ veritus ret
ne urbs parvo admodum praesidio munita et intestino
hoste laborans in ~~a~~ rebellium potestatem veniret ~~pro~~
festinanter admodum viginti leuiores naues carauelas
vocant ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ montes ad Zomam congregari iubet
~~quarum~~ e quibus quatuordecim vario commeatu onerat
sex vero reliquis bellice armatis quingentos Hispanos schlope=
tarios et sexcentos walones imponit et duce Sanchio
Auillano castri Hantwerpiensis praefecto Middelburgum
dimittit qui omnibus insulae portubus ab hoste occupatis
in littore loco minime expectato militem exposuit et
Middelburgum ingressus expugnatis primo aduentu hostium
castris et portus mole in potestatem redacta etiam portum
Arnemudanum ~~in potestatem redigit~~ ~~[illegible]~~ ab hoste recipit
et ~~hostium~~ eorum classem expugnat. Albanus hisce cognitis
eum Antwerpiam redire imperat qui armatis decem nauibus
cum ~~hostium~~ rebellium classe nauium triginta ex itinere confligens
~~et [illegible]~~ ~~[illegible]~~ victor gemina laurea insignis Hantwerpia
aduehitur. Albanus cum ~~interim~~ in varijs Hollandiae
portubus numerosam classem armari precepisset ut primo
quoque tempore portus Flessinganum atque brielensem pul
sis rebellibus regi restitueret interim mense maio certior redditur
quod Enchusani cum tota Noort Hollandia descivisset
occupatis etiam ijs nauibus qui regijs expensis armabantur

Credi vix posset quam nullo molimine totus iste Hollandie
tractus in potestatem rebellium devenerit inermes enim
erant imo sine vestibus et calceis qui Duchusam occupa
runt sed populo ad haeresim maxime anabaptisticam
in iis partibus propendente arduum non fuit haereticis
quiduis per ~~quoduis~~ quosuis efficere Eodem die 29 scilicet
maii quo dux Albanus de Waterlandiae rebellione resciverat
ex alia parte nuntiatur Dominum de Fama unum ex
praecipuis belgii haereticis atque rebellibus cum quadringentis
gallis valenciennas occupasse imagines divorum confregisse
et iam castro quod in illa urbe nondum perfectum fuerat
saccis lana oppletis aliisque munitionibus obiectis imminere
vix nuntius hic abierat cum etiam tertius eodem die
supervenit qui referret Ludovicum nassovium cum gallicis
aliquot militibus montes Hannoniae intercepisse Res
autem gesta est in hunc modum Antonius quidam Pinter
Flander in Gallias abiturus seipsum albano obtulerat ut quae
in iis partibus ab Hugenottis gererentur renuntiaret atque
hoc praetextu cum Caspare collingio aliisque haereticis
sexuis congressus cum ipsis egit de montibus Hannoniae
occupandis conveniunque ut Antonius pinter eo praecederet
et milites aliquot introduceret aliosque sibi notos haereticos
ibi commorantes subornaret ut arma caperent Ludovicus
vero Nassovius atque dominus Genlisius cum expeditis
copiis 29 maii presto essent ut portis per eos qui intus
erant patefactis celeriter irrumperent et urbem occuparent
23 igitur ~~4~~ maii Pinter aliquot dolia vini gallici in
urbem inducit quae intus plena bombardis erant multosque
gallos milites inermes in urbem iam antea submiserat qui porte
custodibus simularant se stipendia facturos advenisse inter
eas Wallonum copias quas albanus ibidem conscribi iusserat
Antonius itaque Pinter 29 maii ~~x~~ valde mane porta
bertemontiae custodes obsecrat ut ea maturius patefacta ~~[illegible]~~

ipse emitteretur quod longius iter sibi eo die conficiendum
simularet atque ita Ludovicus Nassovius qui cum octua-
ginta equitibus et sexaginta schlopetarijs peditibus noctu
advenerat in urbem advolat inclamatoque Franciae nomine
ubi neminem se commovere videt urbe excedere statuerat
cum Genlisius cum suis in conspectum veniens ut consilium
mutaret ~~effecit~~ et de retinenda urbe cogitaret effecit

Albanus tot adversis uno die nuntiatis nequaquam animum
demittit verum singulis consideratis Valentinas quamprimum
adoriri constituit tum quod castro adhuc conservato facilior foret
eius recuperatio tum quod civitas in confinijs Galliarum esset
posita ita ut pace inter Hugenottos et Franciae regem confirmata
complures milites in gallijs ~~fi~~ dimissi et stipendijs assueti com-
pendiose itinere eodem confluerent Misso igitur Joanne mendo-
cio cum quatuor levis armaturae equitum turmis admixtisque
duobus signis peditum Wallonum quae in vicinis locis
ex praescripto albani conscripta fuerant civitatem profliga-
tis gallis recipit multi autem fugientium ad montes
Hannoniae evadere cogitantes in bernardinum Mendocium
Malbodij itinera Gallica observantem incidentes interempti
sunt Interea Albanus novas copias in germania
~~conscribi~~ congregat quatuordecim scilicet millia equitum et
tres legiones peditum similemque peditum numerum in
belgio conscribi iubet ut viribus his in unum locum
coeuntibus maiore belli mole hostibus incumberet qui
interim nequaquam ociabantur congregatis enim in Valagria-
tribus ~~peditum~~ millibus peditum tam gallorum quam Anglo-
rum Duce Zarazo in flandriam trajiciunt sperantes
per insidias brugas vel Gandavum occupare atque inde ulterius
montensi-
bus auxilio progredi verum spe sua delusi et ad naves
suas regressi in Zuytbevelandiae insulam trajiciunt tenta-
turi si quo modo Goesam istius insulae capitalem urbem
occupare possent verum civibus atque praesidiarijs Grigio

metu in officio continerentur vix creditura est posteritas
quanta rabie cives ipsi in templa divorum imagines
sacrosancta altaria monasteria religiosos et omnes de
inq ecclesiasticos desevierint Gondae praefectus
~~ab Auraico constitutus~~ ~~[illegible]~~ dominus Schiltensis + fratres vero
Hieronimianos eodem die miris modis excruciat priorem monasterii
~~cum~~ et juniorem quoniam fratrem cum nudis corporibus diu per
vepres spinasq miserandum in modum egisset demum occi
di imperat qui singulari constantia mortem oppetentes
~~[illegible]~~ incredibili splendore vultus et suavi hilaritate
martirii palmam etiam post mortem ~~suam~~ sibi gratulari
videbantur mirante et stupente tota civitate tyranno
illo ~~[illegible]~~ postmodum in tanta inopia decidente ut
liberis eius ~~postea [illegible]~~ vix panni ~~[illegible]~~
superfuerint quibus verenda tegerent quamvis ipsorum
pater + ex calicibus aliisq vasis ecclesiasticis ~~atq prediis~~
tantum auri pondus coegisset ut ducenta millia florenorum
excedere putaretur verum tunc et toto hoc bello denique
infinities patuit ~~huiusmodi~~ diuitias ita partas similes
esse luporum pellibus quae si cum aliis vestibus eadem arca
condantur primum illas deinde etiam seipsas consumunt
Leida autem erat monasterium dominicanarum ubi ex
antiqua religionis illius disciplina strictissime vivebatur
~~anno~~ ibi anno preterito in profesto nativitatis S Johannis
baptistae eodem scilicet die quo hoc anno templum illud profana
tum est cum religiosae de media nocte ad horas suas
canendas ~~[illegible]~~ in ideum convenisset
subito portula per quam ingressae fuerant tribus vehementi
bus ictibus ita pulsabatur ut omnibus a psalmodia tacenti
bus atq suppliciter deum orantibus et nemine ad portulam reperto facile
constaret maligni demonis terrorem fuisse qui ex immodia
religionis ~~et~~ et divini honoris nec non cupiditate terrendi
homines atq bis miseros faciendi huiusmodi clades ante
eventum pronuntiare solitus est ubi ex certis signis even
tura esse cognoverit Satis constat quod cum in eadem urbe

+ 2a Eunii Guardianum Minoritarum pedibus ~~[illegible]~~ traci sunt per terram longo spatio

+ etiam ~~quamvis alioqui~~ splendido patrimonio tamen ~~etiam~~

templis ~~confero~~ profanatis portam Hoochvoerdanam re-
fringerent quam magistratus catholicus claudi iusserat ut
in monasterium minoritarum deseuirent quod in insula quadam
Reni haud procul a muris situm erat quendam praecessisse
qui imaginem cacodemonis in velo depictam oblonga in
hasta praeferret ita ut nec ipsi dissimulare possent quem
potissimum ~~autori~~ ducem in huiusmodi facinoribus sequerentur
Alckmariae quoque in Noorthollandia eodem praecursoris
domini profesto minoritarum monasterium invadunt fratri-
busque illudentes chordis suis quibus ex instituto ordinis
cingebantur vos trahunt, proditionis accusant, arma atque ~~bellica~~
tormenta bellica apud ipsos inventa mentiuntur literas item
proditionis ipsis affingunt verum cum huiusmodi figmentis
parum se proficere viderent quod de mendaciis illis satis
omnibus constaret veriti ne ab iis civibus a quibus ~~patrum~~
fratrum innocentia verbis defendebatur etiam vi facta
eripierentur continuo eos Enchusam perditissimorum nebulo-
num in illo tractu nidulum deducunt, ubi in custodiam
traduntur apostate cuidam sacerdoti gerardo de berckenrode
nominato qui huiusmodi ingotiis ab auriaco expresse fuerat
propositus Hic ~~ad~~ perditissimus homo cum ad
praefectum monasterii danielem ab Arendonck ~~[illegible]~~ ~~accessisset~~
accessisset, ex capsa quadam maiorem formulam (hostiam
vocant) profert, et rogat utrum ille ipsius deus esset
quem hactenus coluisset: cui pater praefectus (guardianum
~~vocant~~ vel) si a sacerdote debite consecrata est deum inquit
et servatorem meum agnosco: tunc ille moto per irrisionem
capite hic inquit publica confessio vobis cras publicae
mortis caussa erit: erectoque patibulo ante praetorium
pronuntiataque sententia ut postridie propriis suis ~~singulis~~ singulis
strangularentur, in domum cuiusdam haeretici ~~propinque~~
praetorio propinquam custodiendi abducuntur, ubi noctem
in orationibus consumentes, et invicem rite confessi ~~a patre~~

281

ab admirabili illo guardiano ad gloriosum martirii certa
men animantur, sanctissimus enim senex non tam angebatur
proprio periculo, quam metu ne quis suorum a sanctissimo
proposito excideret. Mane autem intra quintam et
sextam adest apostata ille berckenrodius et ~~laicum~~
fratrem ipsorum laicum Adrianum Gondanum magno co-
natu senem aggreditur, vitam promittit si socios suspen-
dere velit (ita diabolus animam magis quam corpus ambit
occidere) ille vero admirabundus: egone inquit patrem
meum ac fratres meos suspenderem? nequaquam. quare
~~inflammatus~~ provocatus tam libero responso gerardus
apostata ipsum primum fratribus cum letitia valedicentium
de proprio cingulo suspendit, quem praefectus monasterii
subsequitur, qui inter eundum ter psalmi trigesimi sexti
priores versus alta voce recitarat: Deinde frater
Cornelius a diest qui monasterio feminarum sancte
Clare ~~ibidem~~ Alcmarie praefuerat educitur qui tanquam agnus
innocens os suum non aperuit, sed interiore mente tacitus
deum orabat: post quem pater Joannes Nardensis mo-
nasterii sacrista incredibili alacritate scalas conscendit.
Demum frater Ludovicus voets, quia iuvenis erat
postremus producitur, ut aliorum calamitate motus fide
sua decederet, verum carissimos fratres suos pendentes
conspiratus martirii desiderio incensus clamabat ocius
ocius me quoque conficite: quare et reliquis admictus est.
Eodem autem illo die sancto Johanni sacro patibulo deponun-
tur, et extra Alcmarianam portam ~~levi cespite~~ in aggere
sepeliuntur, ita ut levi cespite ~~tecti~~ obruti ~~ita ut~~ maris accessu
aquis tegerentur que aliquot diebus cruenta supra ipsorum
reliquias apparuerunt: visaeque quinque nocturnae faces, terre
motusque perceptus, et vox instar tubae audita slae doot
slae doot, quod tantundem valet atque occide occide,
vindica domine sanguinem servorum tuorum qui effusus est

Remanserat autem in monasterio Alcmariensi minor quidam religiosus custodie monasterii deputatus, nomine Ungelbertus a Terburgh laicus. Hic ne a tam glorioso consortio disiungeretur ab ipsis Alcmariam recurrentibus corripitur, et sacra vasa aurea argenteaque eiusdem monasterii ut proferat iubent, recusantem e columna manibus suspendunt et sub axillis + candelis ~~eum~~ adurunt, exinde in scamno quodam colligatum extendunt, et infusorio in os eius ingesto foedam suam urinam ipsum absorbere faciunt, deinde haud procul Amsterdamo deductum incendio necant. Sed nec cum Gorcomiensibus minoritis mitius actum est. Erta enim in illa urbe seditione duodecim per fossi illius monasterii fratres + in arcem ad praefectum catholicum confugiunt sed 13 mili expugnata arce omnes in tetrerrimum carcerem coniciuntur cum +, eiusdem oppidi pastore ×, viris admodum probis. De media nocte ~~Guardianum~~ ex superliminari carceris ~~[illegible]~~ proprio cingulo suspendunt monasterii praefectum Nicolaum Pyck, Gorcomio honestis admodum natalibus oriundum, iuvenem adhuc, sed insignem virum, qui nequaquam ad acto laqueo cum aliquamdiu pependisset abrupto fune, decidit ut putabatur mortuus, hereticis accurrentibus et faciem ipsius calcantibus et crucem per ignominiam fronti gloriosi confessoris inscribentibus vicepraefecto viro ++ quod insignis orator haeresim pro concione validissime sexies oppugnarat, ~~[illegible]~~ bombardam ut displosuri in os ingerunt, atque ut muor blateret cum verberibus ingeminant, citeros quoque fratres habitu sacro spoliant, et flagris ad sanguinem ita cedunt ut cum postea brielam nudato corpore advehirentur hereticorum vulgus clamaret eos morbo gallico laborare. ~~Duodecim~~ Omnes autem postquam capti fuerant die 27 sex mili navibus impositi brielam comiti Lumayo donativum mittuntur, qui baculum manu gestans, et verbera singulis ingeminans, eos velut canes ante se agebat, et prope portam ad patibulum deducit, iubetque gressu retrogradu circuire patibulum et

+ ~~[illegible]~~ poplitibusque

+ cum uno novitio

+ Leonardo Vechelio

× Nicolao Popelio sacellano et Godefrido Dunedo seculari sacerdote

++ Hieronimo Werdano

etiamsi tamen genibus flexis / eumque cum lancea nigrum
si quis submisisset tandem. Inde in civitatem ducti vadum
contra Capitolium in foro positum expectare coguntur, et dum
in tam festivum eorum spectaculi sunt, ut nisi a quibusdam
commiseratione tactis ducti inde finissent, pereant omnes ex
existunt: ducti autem aliquoties atque reducti aliquoties ad
praedictum Capitolium, sequenti die a duobus commonitoribus
examinantur, quorum unus Cotator et turulentus, alter
vero doctor et mitior videbatur, meum strictae vocum asperi
a praecepto christi confessoribus et obstantium est.

Tertio demum die quidam a Cozrominski magistratu missus
adest testimonium innocentiae cupiens ferens, verumque dimissio
nem a eumayo exstitisse: verum cum nisi obtinuerit possit,
etiam fratres quadriani tarnaeve duo adveniunt idem
petitum, verum cum aeque id impetrare non possunt nisi
pontifici romano nuntiarent, Guardianum fratrem suum
adeunt, et ut pontifici ne sacra nuntiet suadent.
cumque sanctus pater id nequaquam se passurum arbitraretur,
deambulantes fratres dicunt: jam igitur ad carnificem
et te in carcerem ducimur. quibus ille, Ego ad dominum
Jesum profiscor, vos vero decertatum illam eternam.
mortem, mea vero, mors quam vos ignominiosam putatis
pro certam capiemus vitam. Dixerit ille et pater ne
Guardianus pariter obdormiunt. Mox in horam mortis
secundam, cum a carnifice adducitur, cui pater ait
tertio ibo cum sanctissimo die dominicae resurrectionis
possim me videre, cumque vestra civitatem omnes circumventus
frater quidam junior — reformis congregationis, nationis
gallus, custodis certe gallici compellat, a quibus frequen
tio subtractus est ea condictione ut apud reges stipendia
pararet, qui tamen postea 27 scabinis ab eodem eumayo
condictionis insimulatus reste suspensus est. Sed alteri
cuidam, admodum adolescenti, at nondum professo ob aetatem parcitur est

pastor Cozrominski tam rendeke vizyg wetur et etiam rixtmastwb hwetri carnifices monuerunt et putinb agunt, se nequaquam dixbat fortissimus atheista a fleagers rapbat ego cum eo ribens pro christi nomine fixo, cum isti arnes non tantum no sunt metuis se etiam solatio: cende vero

religiosi vero omnes extra portam in monasterium Ryggensbo
vadunt S Augustini canonicorum regularium adunantur
in unum monasterii Horarum quod vicinissima reperiunt
adjunctum erat, ubi primus subsedit et transuersis
Horarii tabibus sustenebatur insignis vir pastor Corro
minus, et post eum pater Guardianus, unde frater
Hieronimus Wirdensis peregrinus Hierosolymitanus, cum
eum suos gregem ad martirium animasset / et in cunis
barbas cum peregrinationis notas animadvertissent,
veneramini est eum ipsi exordiendo quibus tam infanda
via contigisset, quibusdam vero veneramantibus quod pericula
pedibus straeas construere non posset, quia S pater
imo magis pedes omnino exciderat, et patar pro vo cunis
pedes pro me in crure confecti sunt, quantum ad primo
dum quod allegatis vos barbas vestris me fariem tan
tum evinabilis et eaquum gutturi induratur / verum
quia omnis mortalitas pretium cum sustinendi cui
admigetur frater Theodoricus Gadus damus octogesimo annorum,
sanctos, et ob religionem ac damia pro fugus, quem sequitur
Virasti, Hosius Evolegit, Evodoricus Vindemius Gaufridus
virginum tertii ordinis quod Gorcomienses, Antonius Horarius
sanctos et coronator, Theodoricus mirique sanctissima
transiens Regius bruxellensis coronator; petrus ab asega carus
professus, et demum coronetur a deuch familiaris fratrum
vernudum Stabat tum forte supervixi Ryggensis qui
sponte sanctorum manus vinaverat, sed visa sanctorum
martirum insigni constantia, et gloriosa victoria veneramat,
nunc veum ne aperitum est, etiam quod deo ingredi sustinuit
me cum sanctis reliq, quod etiam sanctum est. Utrum quomodo
erat instus quasi deo non sit dicatus, cum tamen pretiosa in
conspectu domini est mors sanctorum eius / Eamque adeo
tamen notandum quod cum hac tam atrocitas in rathuarat detinuerunt
et stolidus Erundus gendarum conventum suorum Dordrani indigerant arbitri
nostrum et dirubant Cumque libi cauissit immodicate sic de cantionibus,
mistrum praesertim Schauenium insecutus, et demum de libertate negotii,
quo cum etiam admisit Phiegous marmedus dominus sanctus stedgondus
de sanctis, mandato principis Austrii, de postiones, membra ita in scribere
conventu adjunct sunt. Postea typis vulgatum est. Praetoria datae sunt
sortes Dominus Commissarius (anarchicus) just victoriosus sua de clientis
Austrii) esse et sanctus ebriatas regionis tam externae qua Romanae
et quod etiam per praetoria designatis a magistratu tamen ex vie rapidis
libris detecta potuerunt, a vocato mandato, et quod detrectantes sunt
ea molestia in statutis sunt, nisi minores dubium quotes fuerunt
exabundant et hac ex dant quidam ordinum hodierno remissum a latis
tantum sunt Qua mandati depracho ingenui, nonnullis ordinis civis
et tantum sunt angetata in carnem sic cum scirem, cum mihi magis qui
de ex positione rapientorum et regit cum quibus sanctorum in modum polemo
instituendum tractabant et de praesidio dicit est Ego Antonius et sanctus
Apostolus Deinde in cum similibus Apostolus

+ Eamque adeo vbique religiosare sui ordinis ubique praefuerunt

+ Vigas tantum vigesimum atque et magnum et ostiarium Hieronymus Eadem Eumque sunt Apostolus Eumque Apostolorum

285

Dum calumniam secundum sanguinariae suae sectae ~~[illegible]~~ morem ita
~~[illegible]~~ tractant ecclesiasticos in urbibus quas occuparant / Hispa
ni qui Roterodami atque vicinis in locis in praesidio erant annonae
penuria laborare incipiebant quod omnibus vel ~~ad~~ ab haereticis
occupatis vel in haereticos propendentibus frumentariae
subvectiones impedirentur. Ferdinandus toletanus Roderico
saxatae qui hage cum duabus Hispanorum cohortibus in
praesidio erat imperat ut cum iisdem Amstelredamum
properet frumentariam rem expediturus ipse interim alias duas
cohortes in locum decedentium Hagam mittit. Rodericus
igitur per ~~[illegible]~~ Wilhuenensem aggerem soeterwondanosque
campos ad aggerem renensem cum pervenisset custodiae
cuiusdam pontis iuxta Alexyn pagum siti die Heynsbrugge
vulgo vocant aliquot hispanis relictis ipse per bitumino
sos agros die veenen ~~[illegible]~~ dicuntur Amstelredamum
properat fugatisque ~~[illegible]~~ hostibus qui cum quadringentis
militibus et ~~[illegible]~~ magno rusticorum numero iter eius interclu
dere tentabant eodem die pervenit ad pagum quendam
Amsterveen dictum uno tantum milliari amstelredamo
distantem suppeditatoque ab amsterdamensibus ~~[illegible]~~ frumen
to pulvere tormentario aliisque necessariis per aggerem
sparendammensem iuxta harlemum hagam regredi consti
tuit quod via qua venerat variis ponticulis esset impedita
et insuper illis delectis ab hoste multis locis occuparetur
quare postridie summo mane antequam hostes et alteram
viam ipsi praeciperent iter ingreditur sed cum ~~iuxta~~ sparen
~~[illegible]~~damo pago approximaret cognoscit iter ab hoste
infessum adytumque pagi munitionibus obiectis interclusum
esse sed magna suorum alacritate locum occupat
piratamque nominatissimum Robol dictum vivum capit
quem deinde Amstelredamum atque deinde traiectum
sub praesidio custodiendum transmittit. Erat ille pyrata
unus ex illis qui cum Lumayo brielam occuparant

destinaratq ante paucos quam caperetur dies abbatiam ditissima
Rynsburgensem ordinis sancti benedicti monialium prope
leydam in pago eiusdem cum abbatia nomine sitam
expilare cum mari adiectus exposito in littore milite ab
eodem hoc Roderico prohibitus fuit qui eo cum quadraginta
quadraginta hispanis curru haga adiectus fuerat quan
tumuis hostes iam quadringentos milites in littore expo
suissent Rodericus capto Roey-bollo pago illi
precipit ignem iniici quod opportuno loco situm Harle
menses munire constituissent ut Hispanis qui in hollandia
adhuc erant iter amstelredamum atq inde ultra
iectum versus interrumperent et quasi obsessos haberent
Ende igitur digressus et iuxta Harlemum ad oceani
littus delatus ut facillimo atq compendioso admodum
itinere Hagam regrederetur munitiones Sant-
fordensem atq catvencanam fugatis praesidiariis
expugnat et incolumis nomine suorum amisso Hagam
redijt atq inde cum duabus aliis Hispanorum cohortibus
militoq frumento Roterodamum proficiscitur atq
propugnaculum ouerschiedanum intercipiens Hagam
regreditur
Enterea Dux Medinae coli qui iam ex hispania solverat
et mille sexcentos Hispanos milites sub praefectura
Euliani Romerei tribuni legionis siculae adducebat cum
ex adverso portus oostendani in anchoris constitisset
didicit lessingenses rebellasse quare consenso leuiore
nauigio cum Euliano Romereo clusam flandriae portum
petit et undecima mane in terram egreditur Maiora
autem nauigia numero undecim quae eundem portum intrare
non potuerant ibidem quatuor diebus in anchoris constiterunt
quo tempore ~~ingens classis onerariorum 23 erant~~ viginti
tres naues onerariae pregrandes lisbona adiectae

287

et iuxta Hispanorum naves iter habentes Flessingam deferun
tur ubi continuo per hostes ~~occupate~~ publicatis mercibus
occupantur quod ad amsterdamenses aliosq catholicos
pertinerent Solverant quidem ex Hispania antequam
eo nuntius rebellionis zelandorum pervenisset verum
~~sine~~ summa gubernatorum negligentia si non perfidia
in hostium manus inciderunt qui facile de rebellione inquire
re ~~potuissent~~ et middelburgum appellere potuissent
sicuti postridie Hispanorum classis fecit quae Flessingam
preterivita et ~~neq~~ frustra ab hoste tormentis appetita
nullo incommodo middelburgensem portum tenuit
Dux medinensis cum Albano bruxellis congressus nequaquam
induci potuit ut gubernatoris officium acciperet quandoqui
dem is rerum status esset ut viro militari magis quam
politico indigeret communiq consensu Albanus ad guber
nacula mansit Medinensi privati militis conditione
~~bello o~~ regi operam navaturo Obsidebantur
adhuc sicuti diximus ~~montes~~ in montibus Hannoniae ~~ubi~~ lodovicus comes
cum mille quingentis gallis et mille wallonibus peditibus
qui animadvertens albani vires in unum contrahi ut
ex omni parte urbem cingerent quosdam in galliam
emisit qui dominum Genlisium hortarentur ut cum
milite quem ~~in eam rem~~ colligerat proxius accederet
et urbem intraret priusquam albani miles aditum
intercluderet Miserat quidem Albanus legatos ~~an~~
in galliam regiq monstrarat quam saepe rex Hispaniae
non contemnenda auxilia ipsi submisisset quibus fretus
de hoste trophaeum erexisset petere se rursum ut ~~rex~~
catholice religionis respectu inhiberet ne miles in
gallis a Genlisio collectus in belgium subsidio rebellibus
duceretur verum nihil obtineri potuit rege ~~excusante~~
~~vires~~ causante vires Hugenottarum qui nequaquam

et prius ac vere catholicus princeps ~~[illegible]~~ adhuc invenis

ipsius mandatis sicuti par erat obedirent ~~[illegible]~~ omitto quod ipse bonus impediebatur
per ~~eos~~ quosdam suos consiliarios qui ex re francica putabant si
bellum in finitimis regionibus alerent quo se suaque extra
periculum haberent pernicioso et impio penitus consilio
principibus tamen hisce temporibus valde solemni et materia ~~[illegible]~~ dicto nam
ut omittam hoc nequaquam esse ex charitate fraterna
que naturali atque diuina lege non alia proximis inferri
iubet quam que nobis vicissim praestari velimus etiam
singulari respectu deum offendit quod haereticis contra
catholicam et apostolicam religionem auxiliari singulari
pena a diuina iustitia ~~[illegible]~~ semper vindicatum esse
omnium temporum historiae manifesta fide convincant
Porro regnorum ~~[illegible]~~ principumque tranquillitatem esse
a diuina providentia nemo negare poterit nisi ~~deum~~ a deo
omnipotente res humanas negligi asseueret verum
contraria opinio ex doctrina Macchiavelli multorum
et praesertim gallorum animis tam alte insederat ut
nihil ab albano obtineri potuerit Decima septima
igitur Eum Genlisius belgium ingreditur cum septem
millibus peditum et octingentis ~~millibus~~ equitibus Ferdinandus
autem Toletanus albani filius soluta obsidione hostibus
obuiam eundem esse censuit metuebat enim ne si montes
Hannoniae intrarent viribus in tantum auctis vicina
oppida etiam in ditionem redigerent quod si accederent
et ex viris quas princeps Auraicus cum montensi comite
in Germania colligebat ~~totam~~ cuiuis perspicuum
erat universum belgium in summum discrimen adduci
quamuis enim non plus quam quatuor millia peditum
et mille equites in ~~universo~~ in regio exercitu conserentur diuino
tamen auxilio et caussae suae iustitia fretus iter
ingreditur et haud procul Sti Gislaini oppido
in pago quodam enterrage dicto cum hoste confligit

et incredibili virtute Euliani Romerei qui citatis aequis
bruxellis advenerat ut pugnae interesset victoria potitur
omnibusque fere occisis et Genlisio capto in castra sua
ad obsidionem montensem revertitur. Albanus autem
omnibus viribus in Hannoniam intentus mandat hispanis
qui in quibusdam Hollandiae urbibus hibernarant ut relictis
compendiosiore quantum possent itinere in brabantiam et in
castra montensia transirent non dissimulando certe
errore, cum ut tantulis copiis exercitum augeret, eas
urbes Hollandiae inimico exposuit, quas post aliquot menses
multo sanguine recuperare non potuit. Discedentibus enim
hispanis Roterodamenses schiedamenses vlardingenses
~~scoonhoviani~~ et delfshaven portus hostem incontinenti
recipiunt, quos et delphenses qui hactenus ambigui steterant
sequuti sunt, ~~recepto~~ recepto quodam bartholento cum rebellium
copiis quae tamen singula loca difficilioris expugnatio
nis, et maioris praejudicii propter locorum situm erant
quam montes Hannoniae ~~sic in fatis erat ut tota~~
~~Hollandia deficeret et sane~~ Attamen etiam illarum civitatum
incolae tam propensis animis erant in haeresim ut nulla alia re
quam Hispanorum praesidio in officio continerentur; porro
huiusmodi violentum imperium diuturnum futurum fuisse
assenerare non ausim; certe ~~in fatis~~ necessum erat ut tota Hollan
dia ob peccata sua puniretur. Ensuper Albanus edictum propo
nit quo iubet ut omnes rebellantium civitatum incolae
qui pro rebellibus censeri nollent, easdem deserverent et
in eas urbes migrarent quae partes regias sequebantur;
quo edicto ex singulis fere urbibus optimates, et praesertim
qui adhuc in magistratu erant, gravi cum periculo et
facultatum suarum manifesto dispendio diffugiebant.
Memini a multis inquisitum quanam ratione Albanus

motus fuerit quod huiusmodi iussiones ex re principis sui
futuras putarit: spes enim non modica erat ~~rat quod~~
catholicis, et praesertim iis qui in magistratu erant ma-
nentibus, rebelles qui fere in singulis civitatibus ex infima
plebe, et nullius aestimationis homines erant, ad officium
revocari posse, ubi panicus ille tumultus et popularis
impetus paululum resedisset: e contrario vero illis
diffugientibus et sponte magistratu abeuntibus liber
introitus et expeditae rerum ~~habere~~ habenae ita haereticis
relinquebantur, ut optandum foret ~~quod~~ reductis aliquando
sub principis sui obedientiam hisce regionibus, haereticos
aliquo stratagemate impelli posse, ut simili modo sponte
sua abirent, et urbes ~~regias~~ intestino malo purgarent.
His accedebat quod illi qui hactenus dubii fuerant
utrum rebellibus se applicarent, an regis partibus adhe-
rerent, et nunc patrimonii sui desiderio spreto Albani
edicto remanebant, ~~&~~ iam pro hostibus se haberi putantes
rebellibus se adiungebant, et eorum vires non modica
accessione firmabant. Certe cum et nos huic edicto
obtemperare volentes, in brabantiam nos contulissemus,
hoc risu etiam cordatioribus hispanis excepti sumus,
quod regi quidem fideles, sed parum sapientes nos esse
affirmarent. Hisce rationibus plane adducor ut
credam etiam tum inter albani consiliarios complures fuisse
qui improbis huiusmodi consiliis rebellium partes fouerent
et contra regis sui commoda gubernatorem impellerent,
optima quidem et inconcussa fide virum, verum bello
potius quam pace imperare (ut sepe apparuit) aptum,
insuper et extraneum, et locorum morumque nostrorum
minus gnarum. Hoc profecto asseverare possumus
quod cum religionis et principis nostri caussa profugi

in brabantiam venissemus, odio nos ab omnibus fere habitos
etiam ab iis qui rerum potiebantur: iam tum enim eorum
animi in eam rebellionem propendebant, quam postea pace
Gandauensi toti mundo manifestarunt, adeo ut nequaquam
nobis crederent si quando de hereticorum crudelitate et
perfidia oculati testes nonnulla referremus. Alioqui
etiam ipsi brabanti, homines vani, et sicut est in proverbio,
tota vita stolidi, in tantam arrogantiam elati
~~fuer~~ erant, eo quod gubernator totius belgii in ipsorum
regione tanquam ~~harum~~ regiarum ditionum meditullio
stabili lege consideret, et meliora munia finitimis
melius cognitis potissimum demandaret: ut Hollandos
eorumque ~~reg~~ regionem ~~et~~ millius pensi estimarent, perni
cioso et ridendo (sicuti superborum fere omnia) consilio,
ut postea eventus docuit, et progressus horum annalium
deo dante clarissime demonstrabit. ~~[illegible]~~
verumtamen diuina bonitate effectum est ut haec ipsa
quae huiusmodi prenarratores in perniciem catholicorum
machinabantur, in commodum eorum cederent. Nam
si in Hollandia remansissent plurima pati vel etiam
agere debuissent, quae contra religionem, propriam con
scientiam, et principis sui commodum tendere scivissent,
unde ~~etiam~~ diuina gratia recidente forsitan etiam circa
fidem postea naufragassent, cui hac persequutione
tolerata firmissime coniungebantur, quod ea fere sit
humani ingenii ratio, ut ea potissimum amore prosequa
mur, quae vel beneficio afficimus, vel pro quibus aliqua
duriora passi sumus, veluti caussa communi iam propria
effecta: maxime cum postea per pacem Gandauensem
bonis suis postlimino restituti viderent quod multo
grauiora illi tolerassent quo in aedibus suis remansissent.

3

cum quantulumcunque illud dispendium quod pro iustitia subie-
rant diuina bonitas intantum etiam temporali prosperita-
te ipsis reponeret, ut neminem fere eorum postea cognoue-
rim qui non duplo ditior euaderet quam unquam antea
fuisset. verum de his hactenus egesse sufficiat

Ferdinandus Toletanus cum iis hispanis qui adhuc in
Hollandia erant de mandato Albani certior factus Haga
se confert ut inde porro ultraiectum proficisceretur
ubi se consilium Hollandiae, et illi catholici hispanis
se iunxerunt, qui relictis patrimoniis suis exilium potius
quam infidelitatis erga regem notam subire maluerunt.
fuerunt autem ex sola Haga quatuor millia hominum
ut inde coniicere possis quantus sit numerus eorum qui
ex reliquis urbibus discesserint, ita nudi et omnibus
suis derelictis, ut ~~nec~~ duplicia indusia secum assumere
auderent nonnulli, autem fingentes sibi negotii quid ruri esse,
etiam pallia sua custodibus portarum pignoris loco
traderent. Toletanus igitur cum sex ingentis
curribus Harlemum versus tendit itinere illo quo Rodericus
saxata nouissime rediverat, expugnataque iuxta Harlemum
ad caput aggeris Sparendamensis ~~pro~~ hostium propugnacu-
lo, hosteque iuxta Sparendamum repulso+ paucis admodum
suorum desideratis Amstelredamum atque exinde ultraiectum
advenit atque inde montes Hannonie contendit.

+ qui cum duobus millibus militum quos iuxta breuiam in germania conscripserat et infinito rusticorum numero iter impedire conabatur

~~Vigesimo quarto augusti qui est d Bartholomeo~~

Dum copiae Albani in unum coeunt res memorabilis in
gallijs accidit quia ~~[illegible]~~ Archithalassus galliarum
Caspar collinguis+ dum pace cum ~~rege galliarum~~ ~~[illegible]~~
carolo nono Francorum rege confirmata parisijs ageret
~~[illegible]~~ in plateas ~~[illegible]~~ libellum ~~cum~~ supplicem ab ~~quodam~~
~~[illegible]~~ obuio porrectum dum perlegit a quodam sedulo
per fenestram collimante ~~[illegible]~~ schelopeto manus ei ita
traijcitur.

+ huguenottarum ante signanus et per omnes casus nequam

ut per os brachiale concavum globulus delatus ad
cubitum erumperet unde domum relatus regi renuntiari
iubet quid sibi in itinere acciderit Rex vero novas turbas
veritus continuo helvetios speculatores suos in eam
domum transmittit de homine supplicium sumpturus verum
Collingius ~~nequaquam~~ exulcerato animo regi / guisianisque
quorum instinctu se petitum causabatur, minitabatur.
re ad guisianos relata, aliquot ipsorum nobiles inditis
sibi larvis ad edes ~~art~~ archithalassi accurrunt homi
nem in lecto gravissime vulnerant, seque mortuum
iam simulantem relinquere parant, cum unus inferne
~~proclamat~~ (nam in superiore cenaculo ~~res gerebatur~~) scisci
tatur an proditor etiam mortuus esset, cumque interfectum
asseverarent, illo dubitante hominem corripiunt et per
fenestram ut dubitantes cadaver ~~per~~ videre possent
precipitare parant, cum collingius casum veritus
manum fenestrae admovet verum ~~astra~~ ea avulsa ~~ipsius~~
~~manu~~ et aliquot vulneribus ~~in~~ ingeminatis ipsum proiciunt,
et in aliorum Angenottarum edes delati simili modo
ipsos expediunt Tumultu ad regem delato concilium
proceresque communi consensu indicant Archithalassum
cum suis iure cesum videri, quod minae in regem ~~suum~~
proiectae ~~quia aliat ab eo~~ essent, ab eo qui easdem
executioni mandare consuevisset Incidit haec executio
in 24 Augusti die d bartholomeo consecrato Re in
belgium relata insigni voluptate ab Albano in castris
tormenta disploduntur tabescentibus limae rebellibus,
qui promptissimo coniuratorum spoliati vultu dolorem
dissimulare non poterant. vidimus postmodum antverpiae
in bursa quendam ex iis qui archithalassum ~~a~~ sustulerant
verum concurrentibus haereticis qui in ea civitate
iam tum occasionem tumultuandi expectabant publico
~~ex~~ abstinere, coactus fuit ‡ Dorro Albanus atque

‡ Audita haec Collingii ex et in App C

redeamus is ubi suo more satis in ~~tempo~~ loca personasque
sacras haeretica rabie perbacchatus fuisset tandem
copias a se et sororio suo comite montensi conscriptas
in unum cogit et validum ~~exer~~ exercitum ~~conficit~~
~~et~~ per brabantiam ad montes Hannoniae contendit,
ut tentaret si obsidionem solvere posset. Ex itinere
vero Thenas diestamque ~~occupat~~ et demum etiam
ipsam Mechliniam ~~[illegible]~~ prodentibus civibus ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ + atque exinde Tenremondam
audenardensesque in Flandria ~~mechliniensium~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ similiter ~~deficiunt~~ Auraicus vero in Hannoniam
delatus cum frustra aliquot diebus in urbem pervadere
tentasset Albanus qui interim ab oppugnatione non
discedebat sed triginta sex tormentis bellicis muros qua
tiebat noctu misso Mediano Romereo cum mille Hispanis
schloppetariis castra hostium multis occisis incendit
unde cum relictis impedimentis postridie discessissent
demum 19 septembris montenses deditionem faciunt iis
conditionibus ut Ludovicus Nassovius cum suis in galliam
incolumes abire permitterentur ~~[illegible]~~ et civibus ignosceretur
Recuperatis in hunc modum Hannoniae montibus praesidiarii
galli in galliam deducuntur et Ludovicus Nassovius
cum suis Ruremondam abit. Princeps vero Auraicus
Mechliniae tum agebat verum cognita ~~urbis~~ montium
deditione relictis ibidem in praesidio quatuor peditum
cohortibus et quadringentis equitibus urbe excedit
et in Flandria haud procul a terramunda consedit +
erat enim Auraicus natura timidus et imbellis quique
post principia libenter esset atque proinde parum fortuna
tus imperator habebatur quare posterioribus temporibus
semper ~~se~~ muratis urbibus et hosti minime obnoxiis se
continebat perfidis dolis atque insidiis artibus ingenio suo peculiaribus

+ Cum vero Lovanio ap
pro pinquaret cives ex
et in Appendice

+ et paulo post navibus
in Hollandiam transit
dimisso exercitu reten
tis tantummodo quin
gentis equitibus

et aliorum manibus bellum administrans Albanus monti-
bus ~~[illegible]~~ receptis etiam Terremundam per Mondragonium
recuperat hostesque incontinente Lovanio diesta thenis
~~discedunt et~~ aufugiunt et novissime etiam Mechliniam de-
serunt cum Albanus cum ~~[illegible]~~ universis copiis urbem
obsidere inciperet unde Hispani Mechlinienses qui sponte
ad hostes deficerant in predam vertunt prima die octobris
Rebus in brabantia Flandriaque iam paratis Albanus de
recuperanda Hollandia Zelandiaque cogitare incipit inpri-
mis autem occurrit civitas Goisana in Zuytbevelandia
quae a rebellibus obsessa ad extremum prope redacta fuerat
Enterea enim dum Albanus montes Hannoniae obsideret ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Flessinges atque alii rebelles in Wallaeria ~~[illegible]~~ eo
quod extraneo milite abundarent qui ex Anglia Scotiaque
ab Elisabeth tender levi ~~[illegible]~~ negotio et parvis expensis
bidui enim iter tantum erat submittebantur et ex Gallia
magno numero adveniebat quod rex ~~[illegible]~~ Francorum Carolus
nonus optimus et prudentissimus princeps post sublatum
colingium Hugonottarum ferem tota passim Gallia extur-
baret adeo ut octo militum milia in sola Wallaeria
insula non admodum lata conserentur ~~[illegible]~~ rebelles optimum
censent eos aliquo amandare prinsquam fame vel stipendio-
rum inopia tumultuari inciperent occupato praesertim ad
Hannoniae montes Albano cum suis viribus Occurrebat
autem inprimis Goesa oppidum quod ~~in propinquo atque~~ in
~~f~~ insula ~~[illegible]~~ situm Antwerpiaeque ex propinquo imminens
facili negotio et insigni compendio a se expugnari posse
putabant quandoquidem Middelburgum atque Arnemudam
valide munita non nisi iusto exercitu et diuturno tempore
expugnari posse viderent 26 itaque Augusti cum omnibus
copiis suis Flessinga discedunt et quinquaginta navibus in
Zuytbevelandiam deferuntur factaque expensione Goesam
obsidere inciperunt ubi Esidorus Pacieco cum cohorte
Hispanorum et paucis Wallonibus in praesidio erat continuo
que factis sirratis de more castrensi gyris erectisque gerris

297

murum portamque imperatoriam dictam ~~quate~~ tormentis quate
re incipiunt quamuis enim muri essent satis validis millis
tamen prominentibus propugnaculis quibus a latere hostis
impeti posset muniebantur porteque infirmiores et fossae admodum
exigue neque profundae ~~efficerent~~ ut ~~breui tempore~~ intra triduum magna
muri pars prosterneretur et quamuis praesidiarii labora
rent ut ruinas reficerent attamen tam latae erant ut
facillimum ascensum hosti praebuerent Insuper et nauem
laneis saccis contra tormentorum impetum munitam ita iuxta
muros promouerant ut milites qui ~~tuto~~ obiectis crassioribus
asseribus tuto malum conscendere poterant superne despecta
rent quoniam hispani interius hostium irruptioni opposuisset
postridie tribus millibus militum muros duobus locis
inuadunt imprimis ad strati muri ruinas pede collato
acerrime dimicabant et insuper etiam propugnaculum
nouum haud procul a mole comportatis 30 scalis adorinitur
verum utrobique magna suorum clade repulsi sunt verum
adiunctis a Rumayo mille quingentis germanis oppugnationem
de nouo aggredi constituunt factaque iuxta portam ~~[illegible]~~ S. reiskindeianam
latissima ruina dum vergente in occasum sole ~~[illegible]~~ irruptionem
differunt in diem sequentem hispani cum cunibus tota nocte
laborantes intrinsecus propugnaculum excitant quo viso
hostes tormenta reducunt Cum primum autem in insulam
appulissent tres sacerdotes circumiacentium villarum
parochos ceperant quos cum aliquamdiu captiuos detinuissent
tandem morti adiudicant Horum unus ceteris doctior cum
patibuli scalas ascendisset silentio manufacto insignem
orationem habuit de venerando Eucharistiae mysterio sub
cuius finem deo omnipotenti immensas egit gratias quod martirii
palma ~~ab~~ ab eo dignus habitus fuisset atque ita demum
laqueo indito insigni constantia mortem oppetiit Hoc
statu res goesanae erant cum Albanus recuperata Mechlina
Antuerpiam venit quare Sanchio Auillano atque
Christophoro Mondragonio chiliarchis imperat ut quam

in oppositam insulam veluti marina bellua evadit nondum
tantum ex suis desideratis factoque ignium signo 21 octobris
ad urbem properat virum hostes ~~[illegible]~~ per rusticos
antea moniti trepide naves conscenderant mirante plurimum
pacieco et insidias suspicante nec discedentes subsequi audente
donec adventante mondragonio cum suis cognito subsidio
~~[illegible]~~ in hostem erumpit et novissimos eorum usque ad
quadringentos qui nondum naves conscenderant cecidit
et hic quidem status rerum zelandicarum. In hollandia
vero ad unum omnes accito Lumayo rebellarant exceptis
Amstelredamensibus et schoonhouianis quorum hi cum
ab hereticis obsiderentur et undique rebellium ~~terris~~
regionibus inclusi essent ~~[illegible]~~ bossuinis comes Hollandie
gubernator qui tum ultrajecti agebat ipsis succurrere
non posset ~~quod~~ cum satis negotii sibi esset ut itinera gelrica
adjacentiaque oppida trajectensibus assereret et populum
trajectensem ipsum per se natura seditiosum in officio
continere, quia tam proclinatis animis in heresim
erat, ut plerique illorum libentius se diabolum videre
assererent, quam Hollandum religionis caussa profugum.
Amstelredamenses vero cum maiore belli mole undique
premerentur per seipsos tamen hereticis restiterunt
quatuor peditum signis a magistratu conscriptis ex
iis praesertim operis qui cessantibus commerciis seipsos
alere non possent, et inopia cogente deditionem fecissent,
qui stipendiis sustentati cum alioqui esset valde catholici
fidelem operam magistratui navarunt. quare heretici
spe huius urbis per proditionem occupandae depulsi
naves aliquot bellicas enchusa Horniaque amstelredamen
sium portum occupaturas transmittunt ubi tum plusquam
~~[illegible]~~ centum insignes onerariae naves in anchoris constiterant
quae singulae tribus coronatorum millibus estimabantur
maioreque ex parte imo ~~[illegible]~~ fere omnes civium erant proprie

insit ut hosti deditionem facerent eo quod

Haeretici igitur navibus suis bellicis in portum delati Amstel
redamensibus minitantur ~~et~~ se naves omnes incendio deleturas
nisi statim deditionem facerent verum magistratus cuiusq
omnes praeclaro erga religionem catholicam studio et stabili fide
erga principem ~~nf~~ tam ingens damnum rei familiaris
subire maluerunt, quam publicam causam prodere. Sed
nec levius in Gelria tumultuabantur ubi Aegidius
Barlemontius. Hiergae dominus praefecturam obtinebat,
comes enim montensis quinq millibus peditum et quingentis
equitibus collectis ~~per~~ prodentibus incolis occuparat
Zutphaniam, Lochemium, Doetecomium, Doesburgium, Hatte
miam et Harderwicum et in transisulania Campos,
Swollam, Hasseliam, Steenwyckam, Goeriam et
Oldenzelium munita oppida quin et ipsa Daventria
defecisset, nisi urbem loco opportuno sitam, et iter
Germanico equitatui in Belgium traducendo valde commodum
Albanus iam antea bello groningensi praesidio quatuor
cohortium Hispanarum firmasset. — In Frisia quoq
rebelles praefecto sibi domino Nederwormio Sinecam
Bolswerdiam et Franckeram occuparant. unde Roblesius
Groninga profectus ~~Dotecum et~~ Dochemium et Stauerias quas
oppugnabant adventu suo erixit, collatis ~~cum~~ signis
cum ipsis confligit, et victoriam ~~obtinuit~~ obtinet, occiso
ipsorum praefecto comite Scouwenbergio, qui ad initium
tumultus ex Germania accurrerat et in locum domini
Nederwormeri suffectus fuerat. Hic in universum
erat status provinciarum transrenanarum cum Albanus
montibus Hannoniae receptis cum ~~universo~~ exercitu ~~in~~ suo
in Brabantiam rediit qui dimisso equitatu Germanico
quod in transrenanis provinciis ob earum situm foret
inutilis Fridericum ~~cum~~ toletanum filium suum cum
peditatu mosam renunq superare iubet. ipse vero trajecti
ad mosam tormenta navibus imponit, et cum duce Medinensi
secundo flumine in Gelriam defertur, cumq Nouiomagi

hibernare cogeretur ut rem pecuniariam simul atq frumenta
riam commodius expediret, oppugnata per Fridericum
Zutphania, et presidiarijs fugientibus occupata, recipiente
se in germaniam comite montensi, universa illa Gelrici
atq transisulanici tractus oppida ~~x~~ nullo negotio recuperat,
sicuti etiam Amersfortiam in ditione trajectensi: porro
inde Hollandiam petiturus Naerdam exiguum istius
provinciae oppidulum contendit: ~~quod~~ incolae autem cum
~~tam~~ essent addictis animis in haeresim, quam primi omnium Hollan
diae civitatum publice professi fuerant deditionem facere
recusarunt, licet per dominos Norrquermium atq cressone
rium, qui ~~per albanum~~ premissi fuerant monerentur ne
tormentorum adventum expectarent, alioqui ipsorum
oppidulum ~~praeda~~ ex ratione belli in praedam militi
cessurum, quod exiguum et immunitum esset. ~~unde~~ sed
adventante Friderico et oppugnationem parante, cum
de deditione agere vellent nihilominus admissi sunt,
verum dum conditiones scriberentur furorem suum haereticum
nedum dissimulare potuerunt, quin contra omne belli ius
minora tormenta aliquot disploderent in Hispanos incau
tius, utpote sublato jam bello, ante muros versantes
unde irritati milites vi irrumpunt ~~oppid~~ et oppidulum
compilatum mictis flammis in perfidie mercedem exurunt
excepto templo et religiosarum quodam monasterio.

Fridericus castigatis pro merito suo Nardensibus, Amstelre
danum versus progreditur ut per aggerem sparensem Har
lemensibus bellum inferat, qui ab Amstelridamensibus vicinis
suis moniti ut tempestive rebus suis consulerent et pacem
cum regis facerent ~~consilio~~ deliberatione habita e
magistratu duos Amstelridamum mittunt Theodoricum
scz Frisium consulem et Christophorum Scagensem
~~secretarium~~ scabinum ut de conditionibus cum Friderico agerent,
qui letus eorum adventu continuo se ad patrem suum
~~scripsit~~ scripturum atq pro ipsis intercessurum ~~se~~ promittit.
Eodem die quo hi Harlemo discesserant rebelles quidam
suae sortis hominibus aliquot convocatis seditione facta

qui pridura tum hyeme ~~glat~~ glacie stratus, firmissimum
iter equiti peditique prebebat, praesertim tractorijs redis
illis quas indigene sledas vocant qui a duobus equis
protracti tantum fere oneris capiunt quantum currus
~~Hollandici~~ capacissimi, et mira celeritate supra duas ferreas
laminas structe per glaciem ~~deferri~~ protrahuntur a
duobus tantum equis acutioribus solearum stimulis
~~ferratis~~ gressum in lubrica glacie firmantibus. Fride
ricus autem Toletanus muris lustratis fossisque
admodum latis inspectis deliberat quanam potissimum
parte urbem oppugnare deberet multisque suadentibus
ut silvam versus tormenta constitueret adversus promi
nentem urbis angulum, qui ~~ita tormentis impeti p~~ ex
utroque latere magno hostium praeiudicio impeti poterat,
alijs vero suadentibus ut iuxta portam sanctae
crucis oppositamque porte munitionem murum quaterent,
eo quod castra illo loco iam ~~locate~~ fixa expeditiorem
tormentorum collocationem efficerent, quae alioquin
in silvam transferenda novisque operibus munienda
erant quod intenso praesertim frigore aliquot durum
spacium consumeret intra quod urbem per portam
cruciam expugnari posse dicebant, in quam sententiam
fridericus ferebatur fatali certe consilio, quod ~~ex~~
profectum ex contemptu inimicorum certissimam cladem
belli ducibus semper afferre consuevit. Decima ~~ta~~
octava itaque decembris tormentis res geri cepit
sed eo die atque etiam postridie tam parum effectum
est ut Julianus Romerens ~~locum~~ oppugnationem
dissuaderet verum cum tormentarius pulvis ferreique
globi deficerent quibus latior ruina sterni potuisset
placuit militem in muros immittendum ~~esse~~ stratoque
ponte supra vasa aliquot cerevisiaria tonnas vocant
qui militum humeris deferri et in ~~fort~~ fossam immitti
posset ut per eum ~~transeunt~~ transeuntes in oppositam

munitionem quae portae cruciarie obiecta erat per rumas
tormentarias evaderent / quod cum proxime factum
fuisset et unus atque alter ex Hispanis per rumas evitans
~~in fine~~ in munitionis caput evasisset Hispani qui ad
irruptionem parati constiterant nullo signo dato sine ordine
per pontem accurrunt ubi cum in aperto versarentur
eo quod ruma impeditior hoste acerrime repugnante
ascensum impediebat et postremi urgentes et constipati prioribus redeundi copia
negarent ~~negare~~ tormentis ex urbe a latere petiti sunt ita ut
momento temporis centum et quinquaginta fortissimi mi
lites perirent Eulianus Romerous visa ~~[illegible]~~ suorum
obstinatione quod nequaquam repugnantes apertoque periculo
redire nollent accurrit et a muris eos discedere compulit
dum autem se recipit schlopeto a moenibus petitus alterum
oculum amisit grave enim detrimentum Regis inferebant
~~[illegible]~~ bombardarii illi, qui diebus festis sese in locis
ad id destinatis (Doelens vocantur) longioribus manua
libus tormentis ad ~~[illegible]~~ certum scopum dirigendis ~~[illegible]~~
exercere soliti sunt Nocte quae hanc oppugnationem
sequuta est Zarazo cum 600 gallis per lacum in urbem
ingressus est Fridericus ita a moenibus repulsus
nequaquam tamen animum dimittit verum excavatis
fossis ad pedem propugnaculi quod portae cruciae ut
diximus obiectum fuerat pervadit et continuo suffodendo
hostem licet acerrime repugnantem inde eicit qui in
urbem se recipiens portam sancte crucis aggeribus obstruxit
Entrea Leidenses mittunt mille circiter milites sub
ductu Antonii Pinteri illius qui montes Hannoniae ut
supra diximus Ludovico Nassovio prodiderat, ut ~~aggeri~~
in aggere sparensi munitionem quandam subito excitarent
~~ut fi~~ quo commeatuum subvectionem quae solo hoc itinere
amsterdamo fieri poterat impedirent verum amsterda
menses cum aliquot suorum militum excurrentes opus
impediunt hostem in fugam convertunt et Antonium

nota

305

Dum Harlemum App. Ch.

Pinterum nequissimum proditorem occidunt, unde mille
aureos ab albano donantur qui tantundem se daturum
spoponderat ijs qui eum ~~occidissent~~ interemissent. ‡ Dum
hac ~~iuxta~~ circa Harlemum geruntur nequaquam tamen
cessat hereticorum persequutio in catholicos. Dum
enim princeps Auraicus delfis esset in ~~hoc~~ monasterio
virginum agathensium apud prefectum earundem corne
lium nunc doctissimum pariter atque pijssimum sacerdotem
hospitabatur qui molestiarum pertesus ab ~~prin~~ Auraico
precibus obtinet ut sibi tuto ultra pictum migrare
liceat quod ille in speciem ita concedit ut statim insequuti
delfenses ipsum Hage comprehenderent et delfos
redire compellerent cum autem medio itinere ~~die tolbr~~
iuxta pontem telonarium obuium haberet Lumayum
ecclesiasticorum hostem iratum ab eo cum carolotta
moniali eidem captiuus abducitur tanta festinatione
ut pileum vento ~~[illegible]~~ capite excussum ei recipere non
liceret ie delfos relata princeps auraicus incontinenti
litteras ad Lumayum mittit quibus sacerdotem relaxari
peteret tum quod hospes suus esset tum quod fide sua
iter ingressus esset habebat autem pro more auraicus
ut si quas literas mitteret quibus tamen obtemperari
nollet ijs certum et mittenti notum signum apponeret
quo indicaret huiusmodi literas precibus obtentas in gratia
supplicantium ~~[illegible]~~ derisorie scriptas esse Luma
ius itaque visis hisce literis moto capite cognatis eius
qui apportarant irrisit et incontinenti captiuum in
aedes in quibus diuersabatur deductum militum ludibrijs
exposuit qui imposito in os eius infusoria sporcissima urina
aliamque fetidam aquam ei in ventrem ingerunt et mox
pedibus ventrem praestantissimi martiris calcantes
eandem ut per guttur exiret immenso cruciatu cogerunt

a dæmone obsessa fuerat [illegible] toto hoc anno sive hoc anno metuens unus arreptorum sensibus movebat mirabatur et sic ebriatorum sua natura servare unusquisque rem forte ex forum iuncti negotii quod tuentur quidam sit obiens obscura toga vestibus indutus sufficeta mentus promissa admo dum barba rogat iam mihi ipsum rogo stat ac va riante atque mente dum familiariter mirum rondevastati sumus rem illa quaerat quisnam ipsum esset respondet de isse dæmonem dum obsessum proclivia autem hospitio sic obsessi quod ortu parentis nostrandis monorum dignatum remissionis rationalibus quibus etiam mi fuit suggesto assistat illa partenta historiis et rem extaliquot dies tempus prestiterat vel tempus quod quo habitu rationabantur intro secret et dæmonem de idem eadem habitu quo sibi apparuerat tormentatori a fuga imminuit videt mirque autem me fabu eam narrare esset tanquam de re virtus qualibus humanis rationibus sui esset astruo

Sed et non tantum in Hollandia prope mare Hadriani in rabulis praefatum oppidum Asperiae dæmonium edem etiam Edwardi in Scandia Ayo P Carl Gustavus Rex Ayo S Magnus Hermannus Ayo R Comitis Ayo D Comburgi Ayo X Castaneum O

1 Dum hæc agantur Harlemi haerebat Amarinus de Est in monasterio S^ti Agathæ monachum qui a parte occidentali obtinet oppidum inter in Bonum S^ti Hippolyti consecrata ubi tum praefatum virginum agebat vir insignis Cornelius minus de Kenest qui hoc anno nostra memoriam e vendrimam Dominum Candori suppetens ab Harlemo Lidia martyrio assertus Acta eius vidimus magno studio a nobis rogata quantum possumus hic integra damus Erasmo martirii eius hæc sunt Agebat tum temporis summum pietate rebellium praefectum comes Marchensis dominus Lumaynus vulgo dictus cum supra memoratum Hermannum Hæ cum sub initium Novembris Decembris mensis cum rogo ante portam australem urbis quotannis arridet et puncta ab hostibus insidente fuerunt prædictum a peditario militi qui paxillos portam arrestat qui repræsentans a statuto præfecti nimium cum non desistebat postremo ab eodem solemnibus grandi de pinio trajectus Lumaynus qui intra principalem hospitabatur in ædibus nobilis Joannis Heutelii dicto monasterio sive contigua et tum varius quod Haltenus ranula religione et odio rebellionis detrectum remansit Hanc eidem indignissimi tuet et tradunt urbis dignum fuerat ante valeat dicto monachi Adressa sub vanguardi de admisso prædicti monasterii restituit a migrati eidem et ministram vendrari eidem magistratus Habita cum Amarino deliberationem respondet mortuum inter et sua regna nisum

patrum suum ingressa pergam vtrumuis ab assertus fuerat nam regulares
ab hiis vt rationibus gradu et bombardena pulsabatur in patria sui ardam
ronstrendum reartus est ibi q turris valida bzantium vestibus rum bracero
patrui sui artissime detentum est Cum fama rapientibus ciuitas
Defuit allata esse quod ex rebus non parum rontristati sunt dicit
rum gratulabundi fuit nuntiati vix optimus quisque ita vt quod optata
postam dno adiutum prasteterunt Ti regnato hoc infortunio prastan
tiores de hac munere delegerunt qui sunte rum Remigia monasterium Augu
stinum prepota ad suarem irent supplicatum pro remedio dicum
qua superuenerat miserus de corrupta minutione Sperandum est
pristinum statum Ancarum rum Ordinibus rongratabat quod in rdm
fasto opus est mu-ante mediam portam remanentibus dissentus est Auxany
de dissentu statum adiutus de de morte Cat ostensus videri voluerat)
etiam hoc breue ad Tumagium dicit quarum autoritatem ash in Eudo
nu dum videre est gens dictum Cornelium Mussum Tumulum quem
rum patrono suo Eodem adiutum dicimus et mun-alienta rassolera
relegatum rongressum Dreflis agit ad sigm Angelum rumis rationa
rantur

Monsieur mon Cousin Les nouelles me sont pr̃ venues de l'execution
que vous aues faicte a L'endroit la psonne du pator de ce cloistre
ou vous fus, Dont vous fus tesmoin veu que dela il auoit mes
Lettres d'asseurance pour s'en pouuoir retourner celle part
Et mon obstant presentement vey auois bien es pere que n'eussies
voulu attenter chose semblable a mon deseen et sans en auoir
mon aduis et consentement Parquoy et comme l'entends que
tenes encore ches vous ung ieusne homme auecq une nonnain
estant gentilfemme qui tous deux estoint en la compaignie
du dict pator Ce vous prie qu'incontinent ces tes veues
me renuoyes tous deux sans qu'aulcun aultre tort Leurs
Leux soit faict et n'y voulez faire faulte Et sur ce
me recommandent bien affectueusement en vostre bonne grace
Je prieray Dieu vous donner
Monsieur mon Cousin en bonne sante heureuse et longue vie
de Delft ce xi jour de decembre 1572 Et drat
Substrytum Tre bien bon Cousin a vous faire seruice
Guillame de Nassau Superstryto drat A Monsieur
Monsieur Comte de la Marche mon bon Cousin Ed st

Dne regnate intellexi quod vigore rum prasentis monasterium ubi sum
Vnde valde indolui postquam habuerat literas a me quod hic tales
mutati possit Do non obstante sedrandum sic quod mihi tentasset
me mestio et sine meo ronsilio et rousensu Quare et rum intelligam
quod adhuc apud te habeas quendam adolescentem rum religiosa nubili
qui deant dicti prasentati hoc Pretor et statum dicis prasentibus
remittas atenus absq vlla retardu pmissa id q rito facias
Aty ita me sinere affecti rommendans vro sanctor Deum
vobis rondere Dnie regnate rum salutis longam aty felicem
vitam Decem xi decembris 1572 Et drat substrytum Tuus
valde regnatus Wilhelmus Nassouius Superstryto vro Domino
Domino remigi Margine thaw mo regnato

[illegible] carissimam quam [illegible] mortuus [illegible] a carissimis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

agitatorum sensisset, inrabatur et exhiratum se putabat, cum
per horam unam et postea quod emptum ornamenta quidam artifex oblonga
toga pallidus sustincta, crumisa barba, rogat se Christianum num se
nosset. Ad quem ille negauit atque statim dum flammarum horum
vorsatus sum. Cumque illa rogasset quisnam iudex esset, respondit
se esse dominum Jesum messiam, cuius terra se dominetur sue aliosque
quod corrigantur grauioribus negotiis, praesertim mercatores Hostiis
remunerantibus, quibus etiam in Egypto assistit, illa protinus statim
discessit et cum post paucos dies templum redisset, ad virginem
quo Hostiis ibi remunerabatur introsonuit et audit eundem dominum
eodem quo sibi apparuerat habitu remunerari a virgo immineri, aut
est quod putat me quisquam fabulas annalibus inseri, nisi ipse tam cum
hoc, magis nobis constat, quantum humanis rationibus fieri potest. Talis
erat qui Romanum agitabat, et maximum martyrem fuit, Orat
Maximus mortuus admodum parcus et duo sanctimonialibus sine
gratus. Quibus cum aliquando porrigere dominus iussit pro xenio
altinet singulis singulos argenteos, quos cum [illegible] sibi condoluit
et exigens, ad libendum nobis tunicis minus stipendiarium, vidi
ego et illas unum in manu habere, alteram [illegible] duo primarum
latine nominis duas C et M. Denique mihi sane minus probato
rum non accidebat in monachis hodiernis pro veritate et in sanctis duo
virginibus tam exiguis humoris duas esse quae quaerendi illud
est habeant, vel paucarum, tanto et tam approbatis martyri
rum pleno peregrinatum, idque autem quae hoc loco relatum est,
et numen de gratia dei et rotunda martyrii deserunt, etiamsi sanctae
sint, quales ego et quae similes.

Narrauimus supra nec acta Maximi duos egisse Harlemensium rationem
a Limaye Iudea regnante obiisse hi post ultimum Maximi statum
Doesburgi addendi sunt, a quibus Adrianus Assendelftius ciuibus
bus paulum abiens de furca ignominiose suspensus est regnante
Maximo et Egnati imperatum, etiam post mortem Leandum subsidio
missum sunt, habitu vigorem gaudium beate animae inferant.

Sed non tantum in Hollandia Brabantiae sed paene in Gallorum et
praesertim in ecclesiasticis deserunt adhuc etiam Addendae
in Flandria Appendix P
Horanno Appendix R
Ioannes Enchuysen Appendix S
Magnus Traiectum Appendix T
Comites Appendix V
Comburgi Appendix X

* Dicitur longo tempore Adae homo quidam Laicus et Frisae appellatus
Aandy pedetentim Adelbus Frisiae praefectus, alias ut dicunt Hardenus,
atque ideo non Emensis quam proprie potest, Hic cum filiolum quidam
suscepisset Henrico Gauli nomine Adda, Amstelodamum tandem hactenus
nunc habuit Frisiae, a quibus tamen in Latio ille ingenio mitiore rem
pro gradu. Emensis ille post caput ramulus et exsecutus, quae
pro adiutissime tolerat in Latium deuigatus. Gazidet vero Leandus
sius pro iuuenem inquit sine malo, quae postmodum non sine Frisiae
mortuus est. Frisiam gratis datam, mastyrum esse agnoscat.
Quidam ille Hermanus nobis adnuens sine vel sine Frisia ex natura
illum melius sed quae pro tatum non videamus mea pro sua videmus
illa quod Glandrum ex insula non potuimus

Appendix

1572

A

† Steb Romero - † rom

Sextus Januarii scribit ad senatum Hollandiae Stebanus se nuncium
Regium Hispanum fortasse ut in Frisiam transiturum, quod se velle ostendisse
aliquot regentibus qui in curia erant de eo quod tempore debito perniciosum
absentiam nunciorum non adhibuisset. Deinde se scribere in aliquibus
Hollandiae urbibus plerosque huic resistere et si qui sint potius
ut nova atque pernicies exponerum rem toto provinciae terminis ad subditos
pertinere et regenta statuere de rebus quae possit. Respondent ordines se
Januarii jam ante aliquot annos suam ad eam regentiam talium rerum ad se
pertinere et proinde minime hunc regentiae vel provinciae quod se esse

Vigesima secunda Januarii convenerunt Ordinum Hollandiae ubi regia
sedent pro nobilibus dominus Egmontensis Corkhorstius Oosterbeyneus
Carolus Donza. Pro Gouda erant Dominus Crispinus Brunus et
Petrus Cornelius Snyderus. Pro Harlemensibus Henricus Wanvenus
Consul et Henricus Isbrandestius Snyderus. Pro Delftensibus Gasbaldus
Cornelii Consul et Eduardus Brussi Snyderus. Pro Leidensibus Lodo
Wyerhonius Consul et Paulus Brusius Snyderus. Pro Amstelodamensibus
Henricus Cornelii Silling Consul et Martinus Beerkeent Snyderus. Pro
Goudanis Lodo Eduardi Stenwelius et Lodo Reynerii Consules. Pro
nobilibus fuit quandoquidem regens Hollandiae gravatum se dicebat male
quasi reclamabant se insolitum rem in Oldeano Amstelodamensium portu
statuendam habebat qui potissimum modo illis obviam iri posset. Ordi-
nes dixerunt se nimium et damnum tam grave flagitare videri
se magis ne sub pontificio regendi gravidinem molestare in Hollandia
adducatur. Tamen rem minuant se ita curaturos diminutione
nonnihil et urbibus ordinarii et stipendium sumptus fabricae nonnihil
rem videri. Si ne si bene sint impensis hoc fabricae impedient
Provide jamque rectius officiat. Interea rem deliberaturum an Ordines
non possint offerre Stebano se pro ordinaria parata nisi tenui duas
triremes et duas velores quod si tum haberet regium 12000 florenos
rem non possit. Ordines inde se remittere ubi in aliud tempus
negotia sit vel Regis nuncius

Cum Stebanus quotidie negotiaretur varias de sententiis quae de hoc
diminuendi Belgio nisi debat varia illum se proponebat quibus
illis remedium adhibebat se 23 Februarii pronuntiato Brugellis decreto
constitutum et diminuta rerum de tota Belgium defendendarum sententiae
quod regia Taleonia abrogatis variarum urbium singulorum quartalibus
possendi vero rursum adiret. Magistratus mutatum debuit membra
de rerum vectigalis diminuendi nisi illis satisfieret rem tutis quartis
ubi nominarent sibi illis debuit auxilium praebuit sub poena deposituros ab
officio et rerum tutoris arbitrarii. Deinde postea postridie tabernae

[illegible] Dominicum [illegible] Dominicum [illegible] [illegible] [illegible]

Audita hac Colligny in iustus Regis Nauarre cum fratre Regis Galliarum pactata inde Regina Angliæ in tantum pacifici et longo tempore stabilem Regis Galliarum ad mutuo pacandi qui demum postmodo vbi cum adiuti et adiuncti fere ab ea tempestate tam iure vidit rodium possim [illegible] Galliarum ostensis causis tectam inquam ante Rege restare rudolis et aut sanguinem ministris status, pleni remanent et pacificari tempus de non faciendo Remedio [illegible] dealtyo opinatis Et non videbat impudens bellua longe natura Barbariem sic rationibus sanguine minqua non quadrantem Rebus cum Legatis omnibus rationibus demonstrabat Regum missi pacandum sit similia pacificum fuisse, cum Regina quod vehementi posset non Rabuit et gratiam cursum aliquo benefico auxiliatrix promisit subsidia se non submissuram Hugonotis Rebus cum pacifici posset in Angliam agnoscissent Mongommerius Sidamus Carnutensis Segnerus et alii Rebelles qui eadem vellent quæ erant pacificati et quinquaginta nominum reasum rediderunt pacem fecerunt Reipellanus tum a Rege Galliarum et obsessis et ad vltimam inimicum admotis Sed Mongommerius posse ragotus in Francia et Parisius adeptus [illegible] ragotis pacem est

Petro Alcamus de in Gistoria

Hoc anno Rentus equitum tribunus a Rege Gallie in Angliam missus et agens de matrimonio inter Reginam et Francisum Alenconium cum regis fratrem et regni et potentiam sui reciperet cum Rege multos libros habuit [illegible] Angliæ ab omnibus amicis multo vero amicior videbat et [illegible] fieret et audax Alenconium Gallie Regem tum studium cum illiberat similia pacificum et [illegible]

cum numerato Conde cum Gabrielem rensibus

Irrupta Gonda statim 23 Junii Iohannes Lodensis Hadrianus admiserunt et 25 Junii Dordracum atq Harlemum et postridie Corromium Rotterodamum Scydamum Hardingia [illegible] Hollandiæ subditorum Augusti Imperatoris et Hollandiæ fere tota Hollandia fuerat quidem et Gistoria Groningen fere tota

Cum vero nulla qui rebellantibus pacificat nunciatur prater Limagium et ab contra fidem datam ab iq Prasidentur interfecti, rebus pacatis mox regnis fui et tyrannis Prasidentur Cum Alcamus vbique Valenciennas et Mundis Flamingi vbique Hollandi nunciam post Valenciennas et Mundis Flamingi vbique Hollandi nunciam post pacificatum pacificatum Auraicum regem subsidium Rebellorum pacificatum pacificatum Auraicum regem subsidium Rebellorum pacificatum pacificatum addepacificatum 300000 pacificatum pacificatum pacificatum quam pacificatum pacificatum et pacificatum omnes pacificatas pacificatum pacificatum pacificatum pacificatum pacificatum (omnes pacificatum) pacificatum pacificatum pacificatum pacificatum pacificatum

multaq alia fuit
et in Hystoria

X Comburgi in Germania nascitur infans nascitur cui Thuma nomen
indetum sine brachys articulis tamen pedum longo cribus et mostac
hystorum fere habens ita et tibiis pedum robustus fuit et
non inveniebat pedes et talamos agitavit ita et brachia cornibus
rum corripassit videbatur videbat et dentibus [illegible]
Maximiliani et pauperes stupefacti videbant et omnes [illegible]
dirent non ignobiles

Eodem Gentes ad innumerabili certaria contra Greciam tabb
obtenta legatos Romam mittit ad Romanum pontificem orab
dentes qui pecuniam in ratzeburg allegarent ut sibi ea q
mitte quos diu erant Hungarii Hartelmensis et Stramstab
Hartens Petrapertinus qui in regia Stockholmensi habe varant
mensa rium ad usus assignatur magnus stratus laborant

Magnus Tartarorum imperator Cham numerosa exercitu Nostro
niam regressus Nostram detrimi regni corrigat et adiunxit cum
stragis fere 500000 hominum

Comitis Hor ann longo ad regnum rassiorde usus est qui toto anno
quod quam inde habet Comma se sub duxant

Ludwig 29 octobris
Ludwig Gudbrandsdal Gronhoniam [illegible] contra fidem
datam atq obsignatam templa profanat sacerdotes nonnullos in
[illegible] [illegible] [illegible] [

1573

Anno huius anni Christo Iesu domino Stagnis a Brabantis Haarlemiensis quem frequens in arto muro ... raptim structum tuissent ut tandem ... Idus februarii in ... Haarlemum ... Hollandiam ... Hollandiaque missus ... Haarlemum ... quo ... quae ... Haarlemum ... quae ... Haarlemum ... Haarlemum ... Haarlemum

obsidio ut demum sub finem Februarii mitescente iam aura
glacies solui cepit quod cum impediturum esset quominus obsessi
crebris nuntiis a rebellibus certiores reddi possent, ita huic
malo obviam itum est ut magnum numerum columbarum
de urbe Leidam magistratus miserit, quarum alis subtiliore
charta literae subiunctebantur, et demum iuxta Harlemum
quantum de proximo fieri poterat dimissae solita sua
columbaria noto itinere repetebant, et literas intra urbem
deferebant, verum accidit tandem ut Hispanus quidam
huiusmodi columbam conspicatus que longiore volatu lassata
in arbore quadam considerat sclopeto appeteret ut assata
sic visceretur, verum dum plumas detraxit epistolam
sub alis invenit, quae ad Fridericum delata hostium stra
tagema patefecit, unde ~~[illegible]~~ Hispanis huiusmodi
columbas de professo assectantibus vel clamore avertentibus
effectum est ut ~~consilium~~ hoc non minus hosti noceret
quam prodesset, eo quod omnia ipsorum consilia non minus
Hispanis quam obsessis innotescerent, verum ~~ea~~ glacie
iam soluta naves aliquot commeatu militibusque onerata
a Leidensibus ~~in~~ in ~~[illegible]~~ urbem immittuntur, unde aliqui
censebant ~~[illegible]~~ utile futurum si Fridericus obsidione
discederet quod hostes occasionem haberent submittendi
maiora tormenta quibus hactenus in urbe destituti ~~in~~ regis
minus nocuerant, verum supervenit ab albano missus
Bernardinus mendocius denuntiatque Friderico ~~[illegible]~~ ipsum nequaquam
a patre suo pro filio ~~ipsum~~ agnoscendum si urbe non
occupata rediret, ~~missus~~ advocaturum se potius ex Hispa
nia uxorem suam ut ipsa muliebri pertinacia vel diuturna
obsidione obsessos in potestatem redigat, quam ut re infecta
ab urbe tam ~~[illegible]~~ diu oppugnata discederetur, unde
Friderico confirmato, Hispanisque animatis aliquot minora
navigia Amstelredami muniebantur ut ~~[illegible]~~ perfosso aggere
Sparendammensi in Harlemensem lacum immitterentur

324

robellinq; naues ter ad obsessos intrauerunt quæ numero
triginta nouem ~~et~~ in earum Harevmusen intrarunt 29 martij
fugatisq; hostium nauibus artissima obsidione Harevmusch
reliquæ tenebant — verùm Robelles vt ipsi ~~reliquis~~ nauibus
~~erat~~ celeriores rentum reliquis rum obuiam mittunt a
rostro hostium qui reassirula perrexerat in fugam conuertunt
29 maij — Interea ex Hispania Eduardo Baquesanchio
Mindoranensis donatus gubernatori ~~in mandatis~~ mandat vt
egressum ~~suum~~ hispanorum Mindoranensium quinq; millium
militum, qui non vt egressum fecerit dictam quæ nauali
certamine rum Ioanne Austriaco vsque Cadiz nauem
victoriam de turris reportarat in breuium discmaret +
sinuq; ferma maij rum Angera transactum est deprehensa
est posam in Angera detenta, sibimisq; obsta regnis auri
summa et militi stipendium numerarent — verùm robelles
nisi tanti obstinato animo obsidionem tolerabant, quinimo
in desertum rathoeorum diuorum magnos longeis sibeatis
super monia constituerunt, vt in eis nostrum diua virginis
effigiem quam hispani quidam consecratus manifestissimo
carnifici vide sibeatam frustra tormentis mortuus in
castra attuet — Ensuper et duos nostros viros consulares
Cornelium Robendalium et Quirinum Isaacsium faeso
crudelium nostri capitis rum nostri sacerdote Francisco
Eadi in rebus ~~municipiis~~ municipibus rathoeris altissimis
furris ~~substituerunt~~ rum nostris ~~et~~ illi viri supreari catenis
mortem ~~illatam~~ ex christo ~~et crucifixo~~ illatam tolerarunt
Robelles autem constituerunt omnem aditum sibi omnibus Hare
nostris obstruo esse exercitus miles aequot aduersa
atq; inuersatis contrageant aduersq; exercitum nostro
Brunsbuttel ~~ducto~~ primo abstracto eaq; Hamburgensis
ex quod commeatus Harevmum subuehatur nostrum
vndiq; obsidentur — verùm Arnoldus Ioannes Baptista

+ quadam egressus dum
post Stacy Stadium
Ebrepoi et Eadi
nominibus ~~se~~ appella
se sunt

+ atq; Hermannus grave
nobilem Hamburgum rum nostri rum

+ indicta ra

+ a quibus ex ~~et~~ Spurris

+ At

Taxio cum duabus Walonis cohortibus et quindecim Hispa
nis et gravis armaturae turma una equitum aufugere coac
ti sunt ~~et~~ relicto a taxio in duobus locis praesidio sub cura francisci
Valdesii undique igitur obsessis firmatisque itineribus Har
lemenses tam gravi victus inopia premebantur ut prae
fame corium vaccinum mandere et ~~pan~~ panem ex cannabi
semine raparumque ~~confecta~~ conficerent atque ~~quod~~ suspensis
ex sacris turribus nigris albisque velis interdiu noctu vero
accensis ignibus testabantur Quod rebelles conspirati
quandoquidem dolis hactenus nihil proficerant vi facta
perrumpere tentant congregatur igitur in singulis Hollan
die urbibus voluntaria iuventus, duntum praesertim filii
qui manipulis aliquot confectis praelato in albo insigni
pacie simaligeneo sub albae gallinae filiorum appellatione
vulgo Wittebrootskinderen Harlemum properabant admixtis
Gallis scotis et Anglis qui in eam rem undique leidam +
convenerant cum ingenti commeatus copia sub duce Serraco
gallo qui paucis ante diebus Harlemo in eam rem profectus
fuerat et via mannepattensi ~~in~~ octavo mili progressi cum castra germano
rum prospere praeterivecti obscura nocte urbi iam approximaque
~~[illegible] in hispanos incidunt a quibus mille quingentis~~
~~occisis ceteri in fugam conjecti sunt~~ rati se periculum
~~tam~~ evasisse aeneatorem canere iubent ut obsessos de
adventu suo certiores ridderent verum illo a speculatore
hispano tormento petito tumultus totis castris excitatis
Fridericus cum Hispanis occurrit cesisque mille quingentis
rebellibus ceteros in fugam convertit et universis ~~[illegible]~~
tis insigni hostium praeiudicio potitur qua clade cognita
Harlemensis desperato iam omni subsidio cum viri fuga
evadere ~~tentassent~~ frustra tentassent quod reclamantibus
et eiulantibus foeminis atque pueris impediretur demum
13 mili His conditionibus urbem dedit ut civibus exarma
tis parceretur, qui lytri nomine ducenta et quadraginta
florenorum millia intra tres menses solverent. Praesidiarii

+ usque ad numerum quinque millium praeditum admixtis aliquot equitibus

omnes exceptis iis qui in montibus Hannoniae, Zutphaniae,
aliisve locis quandoque dimissi fuerant, sine armis abirent
praestito iuramento quod contra regem Hispaniarum numquam
arma ferrent / congregatis igitur civibus in monasterio
Zelensi, qui iam antea arma sua in domo publica deposuerant
sub Johanne Velet consule Mulieribus vero et pueris in
ecclesiam cathedralem convenientibus et militibus in Xe
nodochio Balenossano, Eulianus Romerous a Frederico in
urbem mittitur qui civibus mulieribusque vitam donatam
denuntiari iubet, milites vero exarmatos urbe emittit,
exceptis iis qui aliquando iam dimissi fuerant, numero circiter
bis mille, qui in suas quique nationes distributi sunt certis
diebus capite plectendi. Interim Albanus denuntiari iubet
iis qui ex Hollandia profugi regia castra secuti fuerant
ut si quos nossent ex Lisco captivis qui sinistra aliqua
fortuna, vel aliorum perversis consiliis magis quam pro
positi nequitia peccassent, eos libere possent eripere, quod
plurimis caussa salutis fuit, ceteris vero ~~sibi~~ partim ~~vel~~ gladio
partim ~~vel etiam~~ submersione punitis sunt

Dum haec in Hollandia geruntur ne in Zelandia quidem
cessatum est sub initium enim aprilis dominus Beauvasius
Zelandiae archithalassus Albanum certiorem reddit quod
magna commeatuum inopia laborarent Middelburgenses,
atque Arnemudani: Quare Albanus imperat Sanchio
Avillano castri antwerpiensis praefecto ut armatis aliquot
navibus Walacrensibus subsidio ire ~~in~~ properet qui
~~armati~~ classe 20 circiter navium maiorum quibus aliquot
minora navigia accidebant iuxta Flessingam ita cum
hoste navium numero longe superiore confligit, ut cum casu
ignis in pulverem tormentarium cecidisset multis suorum
amissis ipse cum paucis Middelburgum veniret 23 aprilis
Rebelles hac victoria elatiores facti duce Rolleto guber
natore Veerensi primo maii cum ~~quinque~~ octo expeditorum
in 36 navibus bellicis peditum signis ex Walacria in insulam Tholensem transiunt

ut eiusdem nominis oppidulum in ea situm expugnent, cumque
ad S. Martini aggerem tenderent milites qui ~~in~~ castro ~~quidam~~
cuidam prepositos in deditionem accipiunt, atque inde solventes
cum deditios illos perfide prius aquis mersissent, iuxta
ostia fluminis vosmeri, qui insulam continentemque interlabitur
munitionem excitant, perfossoque aggere et immisso mari insulam
a continenti penitus separare contendunt, verum occurrente
cum paucis Mondragonio hostis loco pellitur, et ita cum suis
occidione deletur ut 20 tantum ad naves evaderent / ~~sub~~ ultimo
~~initium octobris~~ Augusti Rebelles qui ubique suos coryceos habebant
quibus de prefidiis militum ~~et in~~ iis que in regiis urbibus
agebantur certiores fierent, contractis ~~con~~ dordraci atque
Gorcomii aliquot navibus atque militibus + eo quod montes
Stae Geertrudis locum valde opportunum ad introitum
brabantie ~~situm~~ ex adverso dordraci situm satis negligenter
custodiri audivissent, a duabus wallonum cohortibus quae
ibi in praesidio erant, noctu ad menia advolant admotisque
scalis incredibili ~~felicitate~~ facilitate oppido potiuntur expul-
soque wallonum praesidio more suo in ecclesiasticos desevivunt
Guilielmum Galenum insignem sacerdotem in platea
confodiunt ~~et eiusdem~~ et alium quendam minoritam
nomine item Guilielmum ~~[illegible]~~ + indito laqueo suspendunt
verum fracto laqueo decidentem in concavo quoddam
deducunt ubi servabatur Franciscus Vogelsanck, qui
sororum tertii ordinis in eodem oppido prefectus fuerat
ubi cum biduo asservati fuissent, supervenit ab Auriaco
horum scelerum architragido missus apostata quidam Augusti-
nensis Adrianus Gockius ut cum captivis sacerdotibus
disputaret, qui a minorita illo egregie confutatus ira
rabidus spopondit ut postridie morte turpissima afficeretur,
quod et prestitit, quia enim septembris immobili constantia
insignis Christi martir cum prius pro persequentibus deum
exorasset patibuli suspendio consummatus est. Haec est
hereticorum libera religio, hic hispanice inquisitionis aversio

+ duce poyeto quodam gallo

+ insignem concionatorem

Interea Sancius Auillanus ~~cum~~ et Beauuasius archithalassus
e Walachria Antuerpiam peruenerunt nouam classem paraturi
~~quibus~~ obsessis commeatum adhuc possint, assumptoque
cum aliquot militibus Mondragonio eintata flessinga
ad alterum insulae latus militem commeatumque exponunt,
et curribus Middelburgum adhuc curant, ubi Mondragonius
in praesidio mansit ~~alienate~~ Beauuasio ~~ut no~~ Antuerpiam
redeunte ut nouum militem aliumque commeatum denuo
subueheret. Dum haec in Zelandia geruntur
Albanus comperta Harlemensium deditione ultrajectum
venit ut Hispanis stipendia quatuor mensium quae debe-
bantur solueret, simulque etiam classem ~~h~~ quae amstelredami
parata erat, deduci et contra hostem pugnare iuberet,
quam ipse gubernator bossuinis cum sex cohortibus
Hispanis et paucis Walonibus atque belgis 12 Augusti
conscendit, pluribusque velitationibus habitis contra
rebellium classem, quae nouemdecim grandioribus et
aliquot minoribus enchusia soluerat, tandem 12 septem-
bris mari pugnatum est, ita ut praetoria Regia, quae
vulgo inquisitio dicebatur, hostium ~~praef~~ praetoriam cum
tribus aliis inuaderet, quo viso ceterae regiae naues
expansis velis fugam capiunt, una sola tricentorum
sex vasorum quae erat Friderici Thomae nauarchi comi-
tem sequeretur, hostiumque classi egregie repugnaret
naues autem ita coniuncte dum acriter calce viua
aliisque machinis inuicem tota ~~nocte~~ nocte ~~copulate essent~~ pugnassent
sub auroram demum ventorum marisque impetu in ~~aggere~~
aggerem qui Edamum et Hornam interiacet impellitur,
tum omnes classiarii belgaeque nequicquam obsistente
bossuio, ad hostem transeunt, qui cum 15 tantum
Hispanis ~~ex~~ bis hoste depulso ~~tandem~~ deditionem facere
coactus est, et Hornam cum Hispanis abducitur, ubi

+ duodecim magnarum nauium

mira incolarum sevitia inhumane admodum excipitur,
ita ut mulieris januis suis erumpentes Hispanos
qui vincti ducebantur pugnis impeterent. Interea
Hispani occupato Harlemo tumultuabantur et vix
post duos menses seditione compressa, Harlemo prefi-
citur baro liquesius cum aliquot Wallonum signis,
Hispaniq ~~arb~~ Alchmariam obsidere iubentur in quam
rem ab Amstelridamensibus praefertim impellebantur
qui in hoc proprio suo commodo ut ~~natior~~ navigationem
Vuterlandiae liberam haberent magis quam utilitati
publicae studebant, persuadere enim intebantur Albano
~~[illegible]~~ parvo molimine Alchmariam occupari
posse ut sub hyemem victor exercitus leidam
duceretur. quare Albanus Franciscum Valdesium
cum aliquot Hispanis premittit ut Alphen pagum medio fere intinere
gondam inter atq leidam occuparet. Fridericus
autem cum robore exercitus Alchmariam versus tendit,
locatisq castris bifariam oppidum oppugnare
statuit, ex parte sic occidentali, ubi legio SS Philippi
et Jacobi metabatur, undecim tormentis collocatis,
ex altera parte itinere Harlemensi septem cum quibus
veteranae legiones erant ~~[illegible]~~ equitatu apud
Beverwyckanos constituto verum cum necdum satis
prostratis muris propere nimis Hispani oppugnare
nituntur ubique magna suorum clade repulsi sunt,
oppidanis cum omni etate et sexu repugnantibus, praesertim
cum praesidio plus quam octingentorum militum
suffulti essent ~~[illegible]~~ proposuerat Fridericus motis
tormentis aliam urbis partem oppugnare verum
continuis pluviis in tantum aquae crevierant ut
~~[illegible]~~ ad genua et quibusdam in locis etiam ad umbilicum
usq militi pertingerent quare ex mandato Albani
decima octobris

soluta obsidione, militem ad altiora loca reducit, ad
montes presertim arenosos qui Egmondam Harlemumque
interjacent ~~milite vero~~ exercitu vero paucorum
dierum quiete recreato Francisco Valdesio imperat ut
cum legione apostolorum atque duabus legionibus Wa-
lonum et una Germanorum, per lacum Harlemensem
navigiis in interiorem Hollandiam contendat, occupatoque
Leidendorpio pago intra pannum lapidem Leida distantem
duobusque signis Hispanorum ibidem praesidio impositis
et ceteris pagis reno adjacentibus occupatis expugnatoque
propugnaculo quod ad confluentes reni et gonde haud
procul ab alphyn pago rebelles erexerant, ulterius progressus
pagos Soeterwonde Hasersvonde Bleyswyck aliosque
in meditullio Hollandie sitos invadit ~~occupat~~ ~~ex altera~~
Eulianus quoque Romerous ab eodem ~~duce~~ Albano via
terrestri circa littus maris cum duabus veteranis
Hispanorum legionibus adjunctis aliquot Walonum
Germanorumque vexillis quatuor turmis equitum Hispa-
norum levis armature adjuncta Germanorum gravis
armature turma una Hagam occupat qui ex
Amere Catwyck Valchenborch aliosque pagos milite
munit, occupaturque novembris etiam magni momenti propugnaculum
Maselantslusanum ad mosae aggere ex adverso brielle
in extremo fere Hollandie angulo ~~mer~~ meridionali
situm, ubi quamvis sexcenti milites ~~cum ex~~ in praesidio
essent cum prefecto Philippo Marnexio S. Aldegonde
domino viro litterato et inter rebelles nominatissimo,
tamen accurrente Johanne Contrerasio pentacontarcho ~~[illegible]~~
cum tridecim tantum Hispanis primo impetu expugnatur
capito dicto Marnexio, et Vetrajectum in castrum deducto,
reliquis vero fugatis aut occisis, existimabant enim prae-
sidiarii plures Hispanorum copias subsidio adventare

Franciscus vero Valdesius dispositis circa aggerem Rena
num presidijs Hagam abijt atque dux huius belli ab Alba
no proclamatus ibidem ~~Hiem~~ hiemare constituit. Eulia
nus enim Romerous ab Albano in Brabantiam missus
fuerat ut cohortes quasdam et equitatum colligeret qui
cum Albano decessurus erat. Constiterat enim
apud regem Albanus diversis vicibus ut prefectura
abire et domi suae in Hispania quiescere liceret iam gran
deus presertim cum medicorum iudicio harum regionum
humidior atque frigidior temperatura ipsius valetudini
intantum adversaretur, ut si diutius in ijs permaneret
ad res gerendas ~~nis~~ penitus inhabilis redderetur, quod
paralisi nervorumque contractionibus, nec non et frigidio
ris cerebri defluxionibus catharrisque mirum in modum
vexaretur: quod itidem et Medinensi duci accidebat
qui hactenus ad aquas spadanas ~~[illegible]~~ medicas
haud procul ludio haeserat quare rex utrumque
sub finem huius anni in Hispaniam revocat. Misso
in ~~[illegible]~~ Albani locum Ludovico Requesantio+, magno casti
liae commendatori, viro insigni et plurimis gravissi
mis pacis bellique negotijs probato profligarat enim
bellum maurorum Granatense, Iohanni Austriaco
~~[illegible]~~ colliga datus cum quo
deinceps mari, ~~cum contra~~ turcis ad echinades insulas
triumphavit. Exinde vero prorex ducatui Mediolanensi
prefuerat. Demum a Rege belgicarum provinciarum
gubernator designatus, licet primum onus illud recusasset
demum Rege absolute iubente acceptare coactus erat
et sub finem huius anni ex Italia decessit comitatus
~~tantum~~ duabus tantum turmis equitum ~~A~~ Etalicorum
albanos vocant, et facto per Sabaudiam et Lotharin
giam itinere 17 novembris bruxellas advenit
ubi cedente Albano 29 novembris in gubernatorem susceptus est

+ Guessanorum princi
pum stirpe orando
ordinis Sti Iacobi

332

Quare albanus ad iter se accinxit et ~~[illegible]~~ 17 decembris
cum Medinensi duce, filiosque suos Frederico ~~Ferdinando~~
~~Eatque Iacobo~~ in Italiam contendit, itinere quo requesan
tius advenerat, comitantibus quinque turmis equitum
atque inde Genua in Hispaniam trajecit. Vir
omni laude dignissimus, summus imperator, et catholice
religionis propugnator indefessus, quod toto regiminis
sui tempore satis superque ostendit, cui vel in superabundans
testimonium vatinianum hereticorum odium sufficeret.
certe cum discessurus Sylvaniducis advenisset, et
~~[illegible]~~ ab episcopo conveniretur, eumque pedes erecta et procera
statura apertoque cano ~~[illegible]~~ capite venerabilis
senex excepisset, sicuti mos semper ipsi fuerat ecclesiasti
cos insigni et speciali quodam honore ~~[illegible]~~ prosequi,
et iuxta se pari sella sedere iussisset, inter alia
salutaria precepta hoc ~~[illegible]~~ enixe admodum monuit ut
hereticorum machinationibus insidiis atque conventiculis
disturbandis sicuti prudens ecclesiae pastor invigilaret,
quod hoc genus hominum praesertim calviniani seditio
sum ~~atque~~ rebelle et perfidum omnia sursum deorsumque
miscere consuevisset, ubi paulo remissiorem prefectum
~~[illegible]~~ ecclesiasticum vel secularem nacti essent. Cogi
tanti mihi de ~~[illegible]~~ hunc viri ingenio ac moribus,
et patriae nostrae illis temporibus constitutione misera
sepe occurrit optare ut talis tantusque vir aut
maturius huc advenisset aut non tam cito descessisset,
nam si ~~[illegible]~~ sub initium turbarum loco principis
parmensis quae ob sexum atque mite ingenium a rebellibus
despiciebatur ~~[illegible]~~ belgio praefuisset, nunquam heretici
huiusmodi consilia conferre ausi fuissent, aut si quo
minus de facto quod aiunt comprehensi atque puniti exem
plo suo alios terruissent. Aut si non tam cito
etiam decessisset certo mihi persuadeo quod constans

atq fortunatus imperator et gosti multum terribilis
breui spatio bello finem imposuisset. Hoc solum a qui
busdam in illo desideratur ut sicuti bellicis artibus
erat instructissimus, ita quoq ciuilibus excelluisset ut
maiore tranquillitate paratis rebus preesse potuisset
verum haereticorum continua factiones et de bellis
semper nata bella efficerint ut hoc posterius minus in
eo desideraretur. # Placuit autem ut posteaquam in
Etaliam eum iam dimiserimus imaginem tamen eius
lectori hic exhibeamus ut ex ipsis corporis linea
mentis vultusq gravitate aliqua saltem ex parte viri huius
prestantia posteris innotescat

ut omittam quod politica
rum ~~[illegible]~~ et
Belgicarum rerum imperitia
frustra di ab humilis
obiecta sit cum exacta
in illis iustitiam pre
beat instructio quam
hisce fere temporibus ad
regem in Hispaniam
ex Belgio transmisit
atq hoc loco a nobis
optime subiuncti posse
visa est. Est autem
talis Articuli ex
ut in App. A

Requesentius tam turbido rerum statu susceptis guber
naculis nihil prius habuit quam ut Mondragonio
obsessisq Valaperie ciuitatibus subueniret, quae iam
ad extremam famem redacte erant unde Rebelles
sublatis animis castrum Rammehens quod ad angustias
~~fluuii~~ ostii scaldis ~~positum~~ in Valaperia ~~situm~~ loco
opportunissimo situm erat obsidione cinxerant, suffossisq
cuniculis, et muris fere labefactatis 9 octobris ad
deditionem coegerant, quo amisso cum grandioribus
navibus

aditus in Valachriam interclusus esset, commendator
duas classes armari precipit unam maiorum navium
Hantoberpiae ~~alteram minor~~ ut hostem ante flessingam
impediret quo minus alteram classem que montibus
ad Zomam minorum navigiorum preparabatur et ex
altero Valachriae latere minore aestuarii profunditate
terram capere debebat integris viribus adoriri posset.
Hoc anno Tornaci Appe E
Anno praetecto Appi D

A/ E quibus Rosendalium atque thalassium diu in domibus
suis appositis custodibus observarant, et cum ~~ad~~ eos ad
furcam ducerent Sacerdotem Franciscum Jacobi
etiam capiendum censent, quem in lecto iam quiescentem
invenientes, erat enim hora circiter medium decime,
ita ut erat in indusio a lachrimante matre sororibusque
abducunt, et indusio infra tibias religato sine vestibus
suspendunt. Quirini vero thalassii filia religiosa
patre abscedente lachrimantem in fossam Bahenesse
dictam proiciunt et submergunt.

Agreinder 23/

Articuli tredecim quibus ostenduntur media necessaria ad utilia et religio
rationalia et politicis regia in Regno conservantur. Primo ut rex omnes
proceres in unum corpus coniungi faciat et unum de eis regnum sequens unum
regem constituat titulo inferiores Germanie ferratis Bruxellas nuncupatum
ad regnum Parisiorum in Gallia et Londini in Anglia 2 Ut rex faciat
legem communem per constitutionem religionis rationalis de consensu omnium
dicti regni nationum sta tamen ut nullo modo detur Inquisitio de
quod mihi pertinet spiritualibus sta quoniam sit atq nomen Inquisitionis
Hispanice quamvis essent omnes homines et sanctis sit 3 Ut Rex victos
de iustis causis regat vobis hominibus fidelia et vera probatis assignet visq
pertinatur et nunquam eorum rura sua absint fidelibus maiorum meritis
sunt ut reddant qua mihi magis interest insolentiam et rebellionem
pertinaci quam negligentia vel absentia pastoris et postremis hiis turbis
regni datum est 4 Ut constituantur et dissolvantur in singulis civitatibus
curie sive senatus decem de quod de hoc communi pertinet in talem
arrogantiam elate sint et contendant hiis temporibus pertinet sive legem
pertinebus 5 Ut in singulis civitatibus constituatur aliquis publicator
vel vocatus pertinet qui singule accessum habeat ad senatum et magistratu
regni ipsius tali venia et pertinet ut nuntiet illis contumelias qua in
pertinentium pertinet constituant 6 Ut Rex in pertinens eorum de
rebellione subditis tristem et tenui fiat qua mihi pertinens sed tristem
firmius tenet in ostium quam ordinarium militare pertinens quemadmodum
barones in manu ad resistendum 7 Omnibus civitatibus adimantur
tormenta bellica de quibus eorum limitandis daq sirenitur in castris sive
municipiis et singuli esse possint ad manum qua nulla vi pertinens magis
communitur quam si videat pertinens suum armatum se vero bene instituto
sed infirmum pertinens quamq magis et armatus subditus de modo vero et juvenis
pertinens est 8 Rex armamentarium publicum pro 50 vel 60 millibus
Hominum faciat Quemlibet qua virtus in quolibet regni sit natus est
commode unum regi detinet in loco maiori hiis quoniam religiosis alio transfe
tis de quod absq magnis pertinet in unum usum adaptari potest et facilius
sub eorum aquila abundant facies vadi possit nec pertinens libet sic pertinens armatis
det armis de illo loco in quemlibet partem faciet pertinentibus et pertinens
minimis qui tamen non vito hoc eminadmatet rem hi quatuor magis
studeant fide electi et exercitii demostro atq negotiationi quam armis
9 Ut pertinens alterum pertinens mari versus Rex Hispanie pertinentem
Galvat relassum 30 omnis pertinet quamvis unus studia faciet collegium
de sanctis et doctrinalibus et simplicibus usq hoc regnum non tantum ad hoc
commodissimum pertinens ella Christiane appellere deto et frequenter
inveniatur quisquam et sit similes verum est etiam necessarium qua
de hoc quod intra paucos annos dotandi sunt et regi possit non solum ad
unctos annos dicta relassis interire verum etiam quoniam hoc Anglia subsi
quq pertinet quantumvis magnus sit non est formidini nisi relassum regis

actis comitiorum destinantur 13 Palatini cum 250 nobilibus in
Galliam ad Henricum tunc nomine fratris sui Sanseras
ab Heretico occupatas obsidentem Qui ea lege electionem
ratam habuit ne praejudicio esset successioni quam in Gallie
regnum mortuo fratre suo habere posset Sub finem itaque
huius anni collectis in sumptus itineris 2000000 coronatorum
magno comitatu deducente ad fines regni Carolo rege per Germa-
niam in Poloniam contendit

Mense martio App A
Septima martii App B
Octava martii App C

1579

Ex ~~nitro~~ ~~huius anni~~ Mondragonius qui Middelburgi in presidio erat commendatorem certiorem reddit quod obsessi extrema inopia laborarent defectuque panis cuius due tantum uncie militibus in dies singulos distribuebantur vesci coperant libis quibusdam ex semine lini confectis immundaque omnia animalia quin et eorum coria iam consumpserant. Quare Commendator hic vir admodum mitis et qui proximorum vel minimis calamitatibus ~~summo~~ summopere compati solitus erat continuo Montes ad Romam profiscitur ut classis quam citissime solveret coramque statueret que in rem futura putaret. Quae tandem numero quadraginta minorum navium perfecta quia beauvasius architalassus eger lecto detinebatur Euliano romereno atque domino climesio beauvasi vices gerenti commendatur impositis novem cohortibus hispanorum e legione sicula cum aliquot Walonibus ut mille fere milites in universum conferentur classem vero hanc sequebantur aliquot minores onerarie varia annona ~~port~~ ferentis ~~23~~ Solverunt autem e portu montensi 23 Ianuarii steteruntque aliquot horis ad Angoram ut cum recessu maris Romers Wallian adveherentur cum in portus exitu una ex precipuis navibus disploso tormento rupta fuisset panis militibus cum centurione ~~classis~~ enatantibus. Postridie vero cum post meridiem ~~dis~~ vela facere instituissent classis rebellium + in conspectum venit monita abiis classiariis qui a regiis transfugerant eodem tempore quo portu montensi excederent. Erat autem optime munita constabatque pluribus et grandioribus navigiis quam regia pretoria enim atque suppretoria ex varium navium genere erant quas vel booten appellant quae ad malum arboris abacum grandiorum navium more ~~aff~~ superne affixum ferebant unde propugnatores magno regiorum prejudicio quicquid in adversariorum navibus gerebatur despicere poterant. Regii

+ duce Ludovico de Boisotto

sublatis anchoris ad pugnam provehuntur precedebat cum
quinque navibus climesius subsequebatur in media acie cum
maiore navium parte Eulianus extremam vero ducebat
Osorius Angulensis iamque climesius cum suis ad balistae iactum
hostibus approximaverat cum in syrtes impegit unde cum
in hostem ferri non posset ipsorum tormentis expositus
plurimum damni sustinuit donec hoste irruente ad manus
ventum est pugnabatur acerrime rebelles ignem nauticum
in climesii naves proiciebant ipse vero tanta animi magnitu
dine repugnabat ut nemo hostium in ipsius pretoriam transi
lire auderet Accurrit subsidio Julianus verum cum idem
incommodum incurrisset aliquandiu petitus hostium tormentis
demum et manum ipse conseruit Enterea Camesius qui
cum quatuor hostilibus navibus depugnabat ab hoste
superatur ipso mortuo ipsius pretoria igne consumpta
fuit ex reliquis navibus eius quatuor duae submersae
fuerunt tertia occupata Haud dissimili fortuna
Eulianus cum quatuor item hostium navibus congressus
cum multis suorum amissis navem suam perforatam et
submergendam videt in aquas prosilit et ad aggerem haud
procul distantem enatat ubi a commendatore qui
visa procul pugna cum aliquot militibus accurrerat
hilari facie excipitur dicentique Juliano sciebas guberna
tor ~~me esse mili~~ militem me esse non classiarium
metuendum est ne si mille mihi classes committeres
omnes perderem subintulit Requiescentius semper deo
gratias agendas qui ~~paterna be~~ peccata nostra
rebus adversis expiare solitus sit Desiderate sunt
ex parte Regiorum naves bellice novem cum sexcentis
Hac pugna militibus Sanchius autem Avillanus qui
cum classe maiorum navium Haut uberpia eodem fere
tempore discesserat preterrectus insulam Goesanam
ex adverso Flessinge in anchoris constiterat expectans

classem Montensem verum a commendatore certior
factus de hostium victoria nullo incommodo accepto
Hantwerpiam regressus est Mondragonius quoque clade
nostrorum audita a commendatore iubetur hosti deditio
nem facere quandoquidem nulla subsidii spes amplius
subesset ~~quae et~~ cumque iam a ~~festo~~ natali domini usque
ad 6 februarii mille sexcenti homines fame perissent
re cum ecclesiasticis atque magistratu communicata
6 februarii urbes his conditionibus in hostium potestatem concesse
runt ut Mondragonius cum externo milite armato
atque res suas secum avehente praesidio decederet et
intra duos menses Philippus Marnexius dominus
Ste Aldegonde cum quatuor aliis captivis ~~dimit~~
a Regiis dimitteretur et ecclesiastici et monachi
cum suo habitu sine ulla iniuria in Flandriam navi
bus hostium exponerentur

Rebelles qui iam universam fere Hollandiam atque Ze
landiam in potestatem redigerant tantos animos sumpse
runt ut denuo rerum summam tentare et in Germa
nia exercitum colligere et Brabantiam invadere co
gitarent ubi commendatorem ~~cum~~ paucos ~~est~~ mili
tes et in praesidiis fere habere cognoverant quem
exercitu in Hollandia constituto imparatum opprimi
posse sperabant aut si quidem militem in Brabantiam
evocaret Leidam iam obsessam totamque Hollandiam ~~in~~
liberari praevidebant Sola in hanc rem opus erat
numerata pecunia ea partim ab Angla ~~mul~~ liben
tissime dante mutuo sumpta ~~est~~ partim ex venditione
mercatorum Antoler piensium atque aliorum mercium quae Middelburgo occupato in ipsorum potesta
tem devenerant ridacta a principe Auraico qui tum
Flessingae aliquamdiu haeserat ad fratrem suum
Ludovicum Nassovium transmittitur Qui ~~per~~ mira

et fratrem suum Amarum qui in 6000 peditum gradum erat 8 duxerunt Brabantiam et ceperunt

[illegible] [illegible] [illegible] [

et levis armature equitum turmis 3 ex Hollandia ad-
venerat. Nec non et Mondragonium cum sexdecim
Walonum cohortibus, et 200 gravis armature equites
ductore Schenckio, Avillanus receptis Lisae co-
piis tertia Aprilis trajecto egressus hostem versus con-
tendit qui ante aliquot dies retro moverat et montem
Falconum Gulpenumque occuparat. Verum adventante
cum tantis copiis Avillano ea parte in Brabantiam
perrumpere superfidit et Novomagum versus ire statuit
ut in insula Bommelensi vicinisve locis auraicum
cum copiis suis excipiret. Falcomontio igitur solvens
Ruremondam versus iter instituebat quod proditione
quorundam praesidiariorum eam urbem occupaturum se
speraret. Verum cum insidiis detectis 15 galli Germanique
capite poenas luissent, Novomagum contendunt, unde
Avillanus raptato secum exercitu Mosam transit et
continuo visis hostium praecursoribus velitatio cepta
est. Verum instante nocte praelium in diem sequentem qui
erat dilatum fuit Hispanis in campo et
rebellibus in pago Moock ditionis Cliuensis pernoctantibus
postridie summo mane acies utrinque disponuntur ex parte
Germanorum mille octingenti equites in quinque
acies distributi in fronte constiterant
quos a tergo peditatus 35 cohortium et decem millium
militum sequebatur. Hispani vero equitatum peditatumque
ita disposuerant ut in plures acies distributi, hostibus
pari armatura opponerentur, cum supervenit Aegidius
Barlemontius, Hiergiae dominus Geliae gubernator qui
licet Sancio Avillano nuntiaret postridie venturum
in castra Franciscum Valdesium cum duobus millibus
et quingentis peditibus Hispanis, legionis Apostolorum et
cum decem cohortibus Germanorum ac tribus turmis equitum

qui de mandato gubernatoris ex Hollandia discesserant
ut ~~Ludouico nassauio~~ Sanchio Auillano subsidio erant
Attamen videbatur predicto barlemontio quandoquidem
utrumque copie ad pugnam parate erant prelium diffe
rendum non esse ne hostis cognitos Regiorum auxilijs
aliquo stratagemate e manibus elaberetur, concursum
est igitur magnis utrumque viribus et vincente primum
regiorum peditatu, deinde etiam equitatu hostes in fugam
vertuntur, occisis Christophoro palatino et Ludouico
Henricoque nassouijs fratribus cum plus quam sex millibus
peditum et sexcentis equitibus, desideratis e parte regiorum
decem tantum peditibus Hispanis et totidem fere Wallonibus
bus, et ducentis fere utriusque nationis vulneratis et
viginti circiter equitibus. in pridam cesserunt militi
hostium castra ubi aliquantulum pecuniae repertum
fuit quae pro maiori parte gallica erat* A parta
hac tam insigni victoria Hispani tumultuari incipiunt
stipendia flagitantes et sublatis signis per brabantiam
contendentes Antwerpiam occupant ubi et eos qui in
praesidio castri erant seditionis socios accipiunt verum
cum ~~vell~~ vexillifer Auillani prefecti duos ex principibus
rebellium occidisset atque aliquantulum pecuniae a guberna
tore numeratum esset, praesidiarij ad obedientiam reversi
sunt Quandoquidem autem princeps Auraccus
cum aliquot millibus peditum erat in ~~Ef~~ insula Bommelensi,
ita ut Sylueducis minuere totamque brabantiam
occasione huius seditionis militaris vastaturus videretur
imperat equitatui Commendator ut Selnaiduris praesidio
occupet Franciscum vero Valdesium cum magna
peditatus parte in Hollandiam contendere et munitiones
~~circa~~ quas circa leidam iam antea occupaverat ~~[illegible]~~
recuperare iubet ~~[illegible]~~ ut ea ratione cum ~~[illegible]~~ rebellibus

* ab Hugenotis procuredubio submissa

344

Auraicum Ex insula Bommelensi confinisque brabantiae ad tutan
dam Hollandiam revocaret. Valdesius igitur cum
Harlemum venisset communicato consilio cum barone
Liquesio Harlemensium ~~gubernatore~~ moderatore premisit
Ludovicum Caietanum cum ~~tribus~~ quatuor Hispanorum et duabus
germanorum cohortibus ut per Noorwijck Valckenburg
adjacentesque pagos Hagam ~~properatur~~ properaret ipse
vero Valdesius eodem tenderet, cum viginti et unum
signis peditum Hispanorum septem Walonum et quinque
germanorum. Itaque ~~et iter instituerat~~ ~~per Leiderdorp~~ alfin
Soeterwoude et Voorburg Hagam. Quatuor vero tur
me equitum levis armature oceani littus custodirent
Valdesius expugnata munitione quam rebelles ad confluen
tes Reni gondeque erexerant Hagam properat
quam Caietanus jam triduo ante occuparat, ita
ut Leidenses undique obsessi de adventu regiorum
Doddracenos delfensos atque alios confoederatos
suos certiores reddirent. Interea Valdesius propugna
culum Maselantsluisanum atque Vlaerdingense
ab hoste deserta occupat et late diffusis castris Gr
eidam obsidet. Dum haec in Belgio geruntur
Rex ~~in~~ H catholicus in Hispania in portu S andree
~~dicto~~ ingentem classem armari ~~[illegible]~~ quae duce Petro
Melandro gubernatore Floridae (regio ~~[illegible]~~ est occidentalis
Indiae) in signi navarcho in Hollandiam Zelandiamque
trajiceret quod ex provinciae non facile occupari possint
ab eo qui navalibus copiis non prevaleat cum undique
fluminibus aestuariisque inclusae difficilem a continente
oppugnationem habeant quare commendator aliquot
leviores naves Dunckirchiae atque Hantwerpiae ~~[illegible]~~ in
struci iusserat ut classi Hispaniensi septentrionale
mare ingressuro presto essent ~~[illegible]~~ missoque in Angliam
legato Bernardino Mendocio Hispano a regina obtinuerat

+ ~~Harlemmermeer~~

+ ~~Petrauctae~~ ~~Lacu Harlemensi~~ ~~[illegible]~~ intra Woerden et Oudewater ~~iter instituerat~~ ~~[illegible]~~

x iter instituerat

sic ~~duobus~~ propugnaculis

ut regia classis si qua tempestas ingrueret in illius
insulae portus confugere posset quod Angla
ita concessit ut facile appareret metu potius
expressum quam voluntarie concessum esse
plurimumque in hanc rem contulit quod Carolus nonus
galliarum rex Hisdem fere temporibus decessisset haride
relicto fratre suo andegavensi primum duce et
postmodum etiam in polonia regem assumpto, cum quo
Angla aliquando de conditionibus meundi secum
matrimonii egerat ut re proxemodum conclusa
non satis honeste votis ipsius illuderet quod ipsi
solemne fuit
ab omnibus enim ambire nemine vero nubere
volebat ut heretica mulier et superba plenissima
libera venire ita cum comi
te sive leicestria alias impudice consuesceret
ut ipsa tamen eorum dominaretur et ab externis interim
principibus spe copule observaretur et coleretur
officiosissime quod vafrum impudice mulieris ingenium
Henricum valesium deceperat qui cum nunc fratre
mortuo iure hereditario gallie regnum capesseret
) verebatur
Angla ne memor iniuriarum vindicta occasionem
quereret unde factum quominus rege Hispaniarum
quod de classe petebatur negare auderet ne simul
duos potentissimos christianorum principes in se
provocaret praesertim cum gravi persequutione in
sui regni catholicos excitata parum secundis multorum
subditorum suorum votis regnaret. Verum
totum hoc de classe Hispaniensi negotium post
parum temporis dissolutum est nam et classis illa

+ hoc nomine specialiter infamato et forsitan

346

minorum navium quae Antolerpiae ~~in~~ parata fuerat
cum irrumpentibus seditiosis Hispanis ne et ipsa ab illis
occuparetur secundo flumine ab ~~ur~~ urbe decederet longius
equo provecta a Zelandorum classe oppugnata et ~~na~~
rigis navicularis turpiter ~~se~~ transfugientibus in eorum
potestatem redacta est non minima culpa eius ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ qui pro praetore classi praeerat et
turpi negligentia in hostium manus devenerat quas facile
evitare potuisset quod ~~[illegible]~~ sicuti non parum impe-
divit adventum classis Hispaniae ita multo maxime
mors Petri Molandri Archithalassi ~~regii~~ qui sinistra
regiorum sorte sub ipsum solvendae classis tempus ab
irato catholicis ~~numine~~ ~~decessit~~ divino numine
subtractus est quare cum nemo adesset cuius navali
[illegible] rex catholicus tantam navium vim committere
auderet classem ~~in~~ Hispania retinere coactus est
Rebelles autem ~~qui magno huius navalis apparatus~~ interea
~~metu tenebantur~~ peritissimos navarchos suos undique congre-
garant sciscitabaturque Auraicus num naves Hispani-
enses septentrionali oceano navigare possent quod cum
longiores essent nostris navigiis eo quod latissimo
illo Hispaniensi oceano longior fluctuum tractus
sit qui in angustis septentrionalis maris citius reciproca-
re coacti breviori spatio ~~tolleren~~ tolluntur atque
subsidunt ~~[illegible]~~ cum responsum esset ~~[illegible]~~ eo non
obstante classem appellere posse magno metu
~~de~~ distinebantur quo nunc demum depulso totis animis
viribusque ad solvendam leidensem obsidionem ~~[illegible]~~
annitebantur ~~Dum haec in Hollandia gerentur~~

Enterea Commendator cum veteranis Hispanorum legionibus
transigit conflataque argentea sua supellectile ~~militique~~
stipendioque soluto ~~ipsos~~ milites ad ~~obedientiam~~ officium
reduxerat Misit ergo ipsos cum Ciappino vitellio
atque Euliano Romero ut per Worcomium adiacentesque

regiones in Hollandiam penetrarent verum expugnato
Worcomio atque Leerdamo Asperisque in deditionem acceptis
circa ultra trajectum atque vicina loca haereri iussi sunt quod
aliqua spes esset Bommelam per proditionem scotorum
et ibidem in presidio erant occupandi ~~verum~~ sed res in
nihilum recidit Enterea venerat de Hispania predictum
~~de genere singulari regis catholici indulgentia~~ generale
amnistie beneficium quod 6 Eunii bruxellis publica
tum ~~fuerat~~ est cum autem spes esset eius admonito
Hollandiae rebelles ad officium reduci posse ~~actum est~~
~~cum~~ missus est ultra trajectum Fredericus perenottus
granuellanus dominus champagniensis et Antwerpien=
sium gubernator ut ~~cum~~ ageret cum philippo marnexio
8 Aldegonde ~~comite~~ domino ~~et~~ rebellium non contem=
nendo capite qui eo tempore ultrajecti in castro cap
tuus detinebatur per quem res ad Auraicum atque
conjuratos relata est verum ~~res~~ A respondere
abeuntibus e belgio Hispanis se libertatem conscientie
suae ad generale ordinum belgicorum iudicium reiicere
paratos satis aperte declarantes se nulla alia de caussa
rebellasse quam solummodo ut perniciosam suam heresim
stabilirent cuius oppugnatores precipuos cum Hispanos
esse scirent lupi pacem cum ovibus ita facere parati erant
sicut est in paroemia ut canes sibi dederentur

Verum ut res tota ex
Appendix D

Sed tempus iam est ut ad Leidenses ~~[illegible]~~ ob=
sessos rideamus qui ~~cons~~ conquisito per primatorum
aedes frumento ~~ne~~ cum non amplius quam duo milia
modiorum (saccos ipsi vocant) ~~singuli~~ octuaginta
circiter librarum) reperissent et quatuordecim millia
hominum in civitate conserentur placuit magistratui
singulis hominibus non nisi dimidiam panis libram quotidie ero=
gandam esse gondamque aliquos emiserunt qui avio
~~aliquo~~ itinere triginta naves frumento ~~qu~~ onustas advehe
rent quibus obsesse ad pontem usque Hennenses obviam

prodire promiserant verum gondanis a ~~[illegible]~~ prescripto
itinere deviantibus et ne in hispanorum manus venirent
diffugientibus Leidenses+ qui ad pontem usque Hennensem
cum aliquot navibus atque fributeris prodierant sunt
Autem fributeri voluntarii aliquot nebulonis qui nullis
stipendiis sed sola spe predae quamdiu libitum est militant
Quare Valdesius ~~[illegible]~~ arctius urbem obsidere iubet
Hispani ergo qui in pago Voorscholen ~~[illegible]~~ via
~~[illegible]~~ Delfensi in presidio erant iuxta ponticulum quendam
domumque destructam que boschmysen vocabatur munitio
nem excitant unde obsessis plurimum nocumenti inferebant
qui noctu pluviosisque diebus cum ~~[illegible]~~ sclopetariorum
ictibus minus patierent urbe exibant et in vicinis
hortis pratisque caules pastinacas pisas fabas aliaque
legumina atque ~~[illegible]~~ herbas colligebant in subsidium
famis cuius tanta rabie laborabant ut complures
sola ~~[illegible]~~ media morerentur alii vero tam debiles essent ut
ne valentissimi quidem in adversum aliquem pontem
conscendere possent quin aliquoties quiescere cogerentur
alii bombardas suas post se traxerent quod humeris
eas ferre nequirent+ Satis constat eos qui ~~[illegible]~~
ex insidiis magnoque suo periculo aliquid herbarum ra
dicumque colligerant cum urbem ingressi essent navi
culas suas medio Reni flumine statuisse et etiam propugnando
usque in mediam noctem defendisse ne ab occurrentibus
fame proxemodum enecatis umbris potius quam homi
nibus ea diripierentur que proprijs suis incessitatibus
congregarant ~~vaccas quoque bovesque quos~~ Armenta
quoque gregesque quos in subiacentibus urbi pratis
aliquamdiu pavierant a vicinioribus hesce propugnaculis
magno obsessorum luctu sexus intercipiebantur ~~[illegible]~~
notatu dignum est quod cum initio obsidionis in portarum
propugnaculis grandiora tintinnabula statuta essent
quae per speculatorem moverentur si quando ~~Hispanos~~

+ domum regressi sunt

+ mulieres proprijs suis fratribus ~~[illegible]~~ et Hispanorum a seorsorum carnibus vesci cogerentur

non alio suo portmarw sinu quam quod dudum voe
ad sinuum duodecim habentes semistadi hominis altit
et pihiei et duos milliaria mortuum mari ~~a debut~~ ~~Ea~~
obtinuerunt ~~ut~~ a sua potius portinaria quam a primis
sui reuentia ostium obtinuerunt ~~Cubot~~ ~~ut~~ ~~Ea~~ ~~arbo~~
~~ubi~~ nullus intrat euadium sed hea duum portmaria
seriuen rapore qui quaedam hominis fuerint qui
tanta procymorum intemperie nihil rompatiendo tanqua
~~sed~~ ~~uide~~ ~~Christi~~ tunc et bestia ~~in~~ quaquam vero Christiam primi sui
ryonynarent

Johannes Douza a Noortwijck porta latinus homo
ve hea ~~Ea~~ ~~ro~~ stolidatem exodus qui postmodum
a ~~Ro~~ssbe ~~in~~ syrarum Hollandia senatu cum finissit
rorum ~~ordi~~ missus est ~~Ra~~lio saeario quod etiam resi
oridus hominum mystum esse patuentur Hir
rico gubernatoris urbi endrat

Petrus Adriani ~~ordinis~~ vellio sui ~~pa~~ nunc ~~ur~~ habeam
ronsue hunc ~~ca~~ rorulos antea quemlibet prodi ~~ut~~
aliquantulum nummorum rollegerant quod ~~ex~~ fisti ~~ut~~
Anabaptistis qui longore qua ratoei ~~ge~~ imperatoris in terram
promissionis navigare viderunt ea persuasione pro
posuerant rommunis comeos ~~ignor~~ ~~imperassent~~

Johannes Houtenus omnium orbis scriptarius nul
norum Houteni scriptus quod pater dum hector et
~~Ecce~~ mundum celebrauit eximio historio nisi
~~Christophori Scanter Scantarba Steenwijckensis Scholae Rectoris~~
~~Condiscipulus Zwollanus rapsodiam Stenicensem Scholae magistri~~
~~publicauerunt Gesteranum adolescentem~~

Johannes Johannes famoso regnomino Haestenium
dictus / habet eximiarum qui postmodum ~~de~~ pro
stolida et omnibus ~~pr~~ risa sua superbia barbore
dictus ~~S~~ dixi uolent quod pater rosini scribus
proreanandis ~~nonnisi~~ ~~a~~ mendendis subeam opera
dedisset tam ~~sp~~ orum etiam inter sues estimatus
et pons unus domini rontzyus ~~Curtius~~ a Johanne Houtano
scriptario non alio nomine quam stultus pons
vocaretur

Johannes Paets sub Albano ob heresim profugus ~~[illegible]~~
homo ~~[illegible]~~ plane mixtus licet dives qui moribundum
etiam proprios concionatores suos presentes irridebat

Johannes Wilhelmi Heemskerck sub Albano item profugus
tota civitate pro stolido cognitus cuius filio
monoculo diabolus sub forma ~~[illegible]~~ circulatoris
illusit

Petrus Georgii Cortevelt textor ~~panni~~ laneus etiam a suis
ignominiose ~~[illegible]~~ margaretula dictus de
nomine pauperis muliercule quae curribus locandis
operam dabat hic bonus vir aliquando publice
in foro viatores obiurgabat quod sibi reverentiam
non exhibuissent quam magistratui deberi asserebat

Gysbertus Johannis Navicularius qui morti proximus
serio sibi non vacare asserebat mori quod publicis
functionibus impediretur homo insigniter rapax
cuius quoque bona tertium haeredem non viderunt

Nicolaus Montfortius ex probis moribus Nicolaus sine
anima dictus a multis

Petrus Petri oom sartor veteramentarius a quo ne
vicini quidem consilium in vili negotio petiissent

Nicolaus Hugonis Gael hic postmodum omnia monasteria
leidae dirui iussit dicens iudos disturbandos ne
cuculi ridirent fuit panni lanei propola

Petrus Gerardi de Haes aliquanti serici panni propola
homo omnino simplex et ridiculo ignarus

Hi nebulones amice lector ~~[illegible]~~ tum in urbe Leidensi non
fuissent facile cives ad officium redissent presertim
optimatibus et toto fere antiquiore magistratu in castris
Valdesii diversante Mirabitur ut puto posteritas
tam paucos homines nullius presertim pretii in populosa

admodum et primaria ~~totius~~ Hollandie urbe tantum
potuisse ut pro ipsorum capitibus et commodis plebs
tam obstinatis ~~amici repugnar~~ principi suo legitimoque ma
gistratui repugnaret verum preter iustam dei vindictam
diaboliq excecationem etiam humana ratione duas caussas
assignari posse comperio primo quidem quod optimatibus
doctisque viris ~~expulsis~~ ab Albano ~~[illegible]~~
ex Hollandia evocatis plebs neminem haberet a quo
saniora consilia ~~quaerere~~ petere posset Secundo quod hi nebulo
nes multis ingeminationibus hoc plebi plane persuaserant
ab Hispano victore ~~nemini~~ omnes occidendos esse
certe complures Rebellium coryphaeos etiam posterioribus
temporibus gloriatos constat sa plus mendatiis et
persuasionibus huiusmodi quam armis aut vi bellica
profecisse Sed ad historiam rideamus Ceteri
rebelles cognita leidensium incessitate quid factu optimum
sit collatis consiliis deliberant quibusdam suadentibus
omnia aquarum emissaria in agere mosano aperienda et
maris estu aquas in universam Hollandiam immittendam
esse ut omnibus campis undique submersis aggeribusque
perfessis expedita navigatio usque ad menia leidensia
efficeretur quibusdam vero ~~[illegible]~~ dicentibus hanc
salsarum aquarum abundantiam Hollandie campis ita
nocituram ut etiam ea decedente ad culturam inhabiles
in perpetuum efficerentur Ab omnibus conclamatum
est praestat corruptos campos quam nullos habere
atque ita pedibus in ~~[illegible]~~ priorem sententiam discesserunt
haec est illa tantopere laudata patriae amantium vox
quae quasi quoddam amoris programma in omnibus consi
liis capiendis fere iteratur En qua semota paulisper
affectione haec mecum considera amice lector huiusmodi
consilium cepturum ab ~~huiusmodi~~ hominibus qui nudis quod
aiunt clunibus suis aliorum ~~nidos~~ plumatos nidos occu
parant ut impedirent ne a legittimis suis possessoribus

et ab ipso prefertim principe in subditos suos tam
humano sua recuperarentur quaeso expende an propterea
hollandia nulla fuisset si hominibus hisce carere coacta
fuisset certe ipsis ~~quidem~~ tantum nulla fuisset et consequenter haec
vox non in amore patriae sed in amore suicipsius ipsis
radicata erat + omitto disputare an ex officio christiani
hominis sit sua bona etiam ~~iusta~~ bene parta cum tanta reipublicae
clade et proximorum irrecuperabili calamitate conserva
re verum hoc hisce rebellibus semper animo sedit nullius
calamitati imo etiam morti omitto eterne perditioni parcere
modo ipsorum rebellio paululum inde commodi sentiret ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ verum hec
non tantum erat aliorum rebellium in proximos suos
inhumanitas verum etiam obsessorum cum enim a quibusdam
moderatioribus exponeretur in magistratus calamitas
quam insons plebecula ipsorum caussa ferre cogebatur
haec compassionis vox a summo consule petro ~~[illegible]~~
prolata est sat grandia stercora a plebe in moenibus
quotidie excerni posse alvum arctius adhuc contrahi
Aspice lector et perpende huiusmodi tygrides et ~~[illegible]~~
~~inhumane bestiae~~ seraeque crudelissime populo persuaserant se patriae patres
esse utilitatemque civium procurare credebantur Mirabitur sat
cio posteritas et nisi iusto dei iudicio plagam peccatis
meritam agnoverit ys que ex veritate scribo fidem
non habebit Firmato igitur omnium votis hoc
consilio delfis et roterodami rebelles magnam vim
~~[illegible]~~ navium lemorum et lato fundo preparari iubet
ut modica aqua per prata et aggeres ~~[illegible]~~
~~possent~~ remis agi possent Valdesius de hostium
consilio certior factus urbem tormentis oppugnare
constituit verum ab iis qui ~~[illegible]~~ religionis regisque ca
profugi in castris versabantur et patriae minimum amantes

+ nam si patriae salutem amassent ipsam cum sua pernicie incolumem optassent nunc totum e contrario efficiebant

erant enixis precibus impetratur ut paululum super-
sedeat quod sperarent obsessos moxia cogente samora
consilia capturos esse vidimus posea illos poplicolas
~~tar~~ trajecti anno 75 soluta jam obsidione morientes
~~deo impediente~~ ut qui impedimento fuissent quo minus
rebelles et heretici debita poena plectarentur iusto dei
iudicio ut in poenam tam temerarii licet non malitiosi
consilii in exilio morerentur priusquam anno 76 paciel
gandavensis beneficio ~~ad~~ patrimonia sua nataleque solum
repeterent tam est deo res execrabilis etiam bona intentio-
ne hereticis patrocinari Leidenses itaque jam ad
extremam fere moxiam redacti ~~et~~ oppugnationis timore
ligatos urbe emittunt cum comite Ruxellano tunc
Hollandie prefecto et ~~a~~ Vetrajecti commorante de ~~dedi~~
deditione agere cupientes verum a Valdesio repulsi sunt cum
diceret se iussu commendatoris urbem obsidere secum
de deditionis conditionibus agendum esse ~~quare~~ unde ligatis
in urbem regressis profugi illi qui ne urbs oppugnare-
tur obstiterant rursum obsessis gratificari ~~volentes~~ et
amantes patrie videri ~~optantes~~ volentes bruxellas ad commenda-
torem mittunt ~~valde~~ petuntque Valdesio imperet ut
cum Ruxellano de deditione agi ~~posset~~ sineret quod cum
commendator concedere in animo haberet ne tamen
cum offensa Valdesii fieret Eulianum Romeroum in
Hollandiam ire iussit specie quidem ut veteres quatuor
Hispanorum legiones ad duas; ~~reduceret~~ et quinquaginta
cohortes legiones apostolorum ad viginti quinque reduceret
vere autem ut Valdesio persuaderet quo de conditionibus
deditionis cum comite Ruxellano agi ~~sineret~~ permitteret quod etiam
perfecit dissimulante quidem verum tacitam indignationem
animo concipiente Valdesio Apparuit successu tempo-
ris bis in hac re peccatum esse primo quidem a Valdesio
quod obsessis cum Ruxellano agere non permitteret

+ aequas deditionis conditiones aversarentur

* in tantum oderant ut ex nautis rebellium hispano cuidam in pugna occiso cor exemerit domumque ablatum coxerit et comederit durante hac obsidione odio tam crudeli ut ne diabolus quidem tale concipiret

nam et principis sui commodis ~~[illegible]~~ obstitit et magistratui Leidensi calumniandi occasionem apud cives suos prebuit quasi + Hispani quos ipsi ut et rebelles omnes veluti crudeles anticipata ~~[illegible]~~ quadam opinione * ~~aversabantur~~ ~~aequas deditionis conditiones aversarentur~~ Secundo improvide factum fuit ab iis qui bruxellas ad commendatorem sicuti diximus de hac re miserunt fuerunt enim certissima occasio quominus valdesius tam pecuniam in stipendium quam alia ad obsidionem necessaria debita diligentia procuraret sed solum ~~[illegible]~~ speciosum aliquem pretextum quereret ~~[illegible]~~ a semicapta urbe discederet Nam cum 3 et 9 Augusti ~~[illegible]~~ aggeres rupissent valvasque exteriores emissariorum ad aestum maris patefecissent et aqua tandem angeri incipiret et classis rebellium que 150 minoribus navigiis constabat duce Andonico boissotto ipsorum architalasso 11 septembris comparere cepisset nequaquam sicuti poterat ipsorum impressionibus restitit ut ex subiciendis lector animadvertere poterit 17 enim septembris ad pontem Soetermeranum ~~[illegible]~~ acriter rebelles cum Hispanis absente valdesio pugnarant sed Regis gagie resistentibus repulsi fuerant tanta suorum clade praesertim navis pretorie Ziriczeensis, ut omne consilium abiicerent ea parte perrumpendi verum ~~in~~ ad alium pagum benthusen dictum contenderunt ut per fossam ~~[illegible]~~ Zegwaert vocatum proprius ad urbem accederent verum cum postridie valdesius ~~in eum locum~~ Soetermeram venisset laudata Hispanorum et praesertim signiferi piedmontello dicti fortitudine tamen ut deserent locum ~~[illegible]~~ imperavit causatus hostium insultui resistendo non esse ~~quare~~ unde Rebelles sine vulnere et sanguine loco potiti aggerem perrumpunt et Soeterwoudam usque omnia occupant

[illegible] Septembris usque ad pontem Lammensem perve-
nerunt ubi Hispani egregium propugnaculum iuxta
fluvium die vellet dictum erexerant qui octo circiter
pedes altitudine et duodecim circiter passus latitudine
~~[illegible]~~ patebat eo quod locus dimidio tantum milliari
urbe abesset et omnino hosti perrumpendus ~~forent~~ foret
si obsessis subveniri vellet ubi in presidio erat
centurio quidam Hispanus Boria dictus cum non con-
tenuenda militum manu Enterea ~~Valdesius~~ de ~~se~~ consilio
profugorum leidensium aggerem renensem aliquot locis
~~[illegible]~~ Hispani rusticique ruperant ut aqua que
Roterodamensi aliisque emissariis campis immittebatur
in renum erumperet et demum per aggerem Scarendam-
mensem eiusque emissaria in mare septentrionale
nullo rebellium fructu effluerent expeditissimo sane et
utilissimo consilio quo efficiebatur ut quantumcunque
aque immittatur amplius tamen crescere non posset
cum tantumdem alia parte exiret Tandem prima
octobris occupato aggere Valde depresso qui
Kerckwicz dicebatur ad propugnaculum Lammense
venerant cum Valdesius presidiarius imperat ut eo
relicto et hoste non expectato voorschotenum se
conferat verum repugnante et indignante plurimum
borea et locum a se facile defendi posse clamante
nec primo atque secundo Valdesii iussui parente ~~[illegible]~~
tertio tandem gravioris calumnie metu ~~[illegible]~~
~~ut~~ discedit turpi certe si non perfido Valdesii
metu nam ~~[illegible]~~ certo certius constat imo nominari
persona posset que siccis pedibus eodem ex dicto propugnaculo
nullo omnino periculo Warmontium usque perrexerat
sex tantum horis antequam Boria de Valdesii iussu
inde discederet Quinimo nec ipsi rebelles qui

integram belli aleam ad dictum propugnaculum
superesse noverant vel per somnium cogitarant eorum
ab Hispanis deferendum primique qui in suspicionem
de Hispanorum fuga adducti sunt fuerunt ipsi obsessi
eo quod solitam ipsorum stationem de muris non
viderent quare adolescentem equo illi imponunt qui
adhuc unus in urbe residuus erat ut flammum
versus contendat exploraturus quid Hispani agerent
qui cum propugnaculum desertum offendisset rebellium
classi signum dedit ut proprius accederent ~~et~~ qui
nihil minus quam tale quid suspicabantur vidi ego
ipse sexus hunc adolescentem qui in illo ipso equo
~~etiam~~ quotannis tertia octobris frondentibus ramis
opertus per medium leidensis urbis solemni pompa
vehi solitus erat Sed et ~~pro~~ illi qui rigis
ac religionis caussa hac urbe profugerant cum
uvarmonitis intra primum ab urbe lapidem diversarentur
huius fuge ignari solemne sacrum ibidem cantaturi
convenerant quod dies dominicus et illius pagi encenia
essent cum ad illos ex urbe strixitus pervenit obsidionem
solutam esse cuius ne minimam quidem suspicionem
habebant et nihil a valdesio premoniti fuerant ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ quod illi
ipsi essent qui paucis ante septimanis ad commendatarium
retulerant ~~de~~ quod obsessi ~~cum~~ non cum ipso sed cum
Ruxellano comite de deditione agere vellent Fuit
autem hec fuga tam turpis et ignominiosa ut non
tantum ijs propugnaculis militem abire iusserit virum
etiam ijs quae leiderdorpii atque cagae essent tam
repente ut tormenta ceterumque bellicum apparatum
relinquere cogerentur ~~[illegible]~~
Engressa est igitur hostium classis urbem leidensem tertia
octobris que fuit dies dominicus ~~[illegible]~~ magno civium plausu

et ecclesia qui iam tamen se fortunatos non habuerant
quod etiam [illegible] Daedalus erobo uerat et mortui fuerant
fame usq; ad se milia hominum et octimus quinto
die ordinandus erat ita ut die martis insequente
qui est octobris 5 de communi consilio magistratus
portas ecclesti aperuissent et se benevolentie rebus
communissent Arridet quod de nocte qui sequenta obsidionem
sequuta est longissimus ille muri tractus qui a porta
carrarum ad muratum urbis angulum qui ortum solis
liberum uidebant ingenti ruina collapsus fuit ita ut fines
edibus Ecclesiastici extendere cotidie uidebantur tam
[illegible] [illegible] debilitatis ut nemo eum sustinere posset
qui manum ingera retro ducere posset Cum
hostium Rebellium reliqui urbem intrarent forte quam
et nisi nocta proxima qua parte post intrabant habitarent
religiosa aliquot ordinis S dominici qui ab hereticis
suo monasterio sancte prorsus inde discesserant et uacuum
quem omnibus se in liberum uenientibus reliquis foribus
domi se continuerant [illegible] tandem [illegible] religiosos
religionis discendum quod de [illegible] hereticorum arteria
[illegible] prohibebant [illegible] ne ab [illegible] animad
uersa in [illegible] [illegible] [illegible]

ut a suis ~~[illegible]~~ iniuriam pateretur qui ab hoste ignominio
se ~~fuga~~ turpi fuga salutem quesierat capto valdesio
sublatis vexillis Harlemo trajectum contendunt scalisque
appositis iuxta S. catharine portam muros transscendere
parant iamque quadraginta in urbem pervenerant cum
accurrente ac resistente cum civibus Egidio barlemontio
domino Hiergio qui in locum comitis Ruxellani in prefectu
ram Hollandiae trajectique successerat et Francisco
Ferdinando Avillano ~~[illegible]~~ castri prefecto tormentis
scalas muro appositas confringente ~~octuaginta~~ repulsi
sunt octuaginta suorum desideratis et suburbia occupantes
demum ~~[illegible]~~ misso a commendatore Johanne osorio
Oloensi trajectum ad mosam concesserunt ~~[illegible]~~ ibi
~~[illegible]~~ stipendiis numeratis ad officium revocati sunt
Valdesius autem qui auxilio quorundam seditiosorum manus
evaserat male admodum audiebat ob relictam obsidionem
Leidensem quare commendator Johanni baptistae taxio
in mandatis dedit ut ultrajectum se conferret et
examinatis diligenter testibus rei veritatem inquireret
Qui ubi trajectum venit ad domum pontificis
Hadriani ad Divi petri cemiterium evocat eos qui
ex hollandis tum temporis in castris rigis fuerant ubi
cum omnium ore valdesii fidem labefactari cerneret
~~Hispanus ipse~~ Hispano fauens ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ rogabat ~~[illegible]~~ eos num soeter
wonde tum temporis aqua fuisset profugis vero
respondentibus eam esse illius loci qualitatem ut vel
~~ad~~ siccissimus estatibus ibi aquae in fossis reperiantur
verum non tantam fuisse quae ~~fugere~~ ad fugam cogere
poterat + quandoquidem ~~[illegible]~~ 2 octobris sub nocte
quidam siccis omnino pedibus Lamma Warmontium
venerat quod tamen interstitium duorum meliarium
maxime aquis obnoxium esse a peritis locorum noscerentur

non magis quam eo loci ubi tunc constiterant in aula scilicet illarum celsissimarum ~~[illegible]~~ ligneis asseribus instrata

verum cum taxius diceret se hoc non rogare nec etiam
audire velle sed tantum an Soetewonde aqua fuisset
respondierunt profugi se non secundum ipsius appetitum
sed sed rei veritatem respondere velle ne se nec stultos
nec fide indignos esse ut qui fere omnes magistratum
in patria sua cum honore gessissent Quare taxius
ira percitus repecto ipsorum testimonio se ~~traicto proripuit~~
detrajecto proripuit et ad commendatorem redit

Bellicis negotiis Appendix D
Hoc anno Appendix F
Die pentecostes Appendix G
In Gallia Appendix H
Vigesima quinta Appendix I
Decima quinta Appendix K
Selimus turcarum Appendix L

Verum ut res tota dilucidius cognoscatur et improba
rebellium intentio vel stolidis aperiatur placuit totam
rei geste seriem altius exordire et distincte ad finem
usque deducere Aldigondius cum trajecti in carcere
esset conventus a noircarmio multis utrinque ventilatis
rationibus eo tandem deductus est ut reciperet se ad
Auraicum rebellesque Hollandos scripturum et expecturum
quae spes esset ducturnum hoc bellum optata pace
terminandi + Verum occiso interea in Oriceto mo
kerensi Ludovico Nassovio cum regiorum conditio
meliore conditione jam plane censeretur Endecens
visum est Requesentio et Regiae majestati ~~inconveniens~~
indignum quasi ex aequo cum rebellibus suis agere
Eussitque ut si rebelles pacem vere et ex animo optarent
libello supplici illam a principe suo postularent ut
gratie et non justitie pax esse censeretur Hoc
gubernatoris responso cum omnes de pace tractatus
reyci videretur Demum quarto junii hujus anni
Fredericus perenottus baro Champagnensis incertum
an conscio gubernatore literas ad carolum boisottum
Middelburgi gubernatorem Antwerpia mittit Comme
morata

+ cumque Hollandi in speciem pronos se ad pacem esse respondissent utrimque personae nominabantur qui per ampla potestate de pacis conditionibus agerent

continuo ultraiectum ad Rupellanum tunc Hollandiae guber
natorem sororium suum proficiscitur Aldegondium adhuc
in arce captivum convenit et de pacis negotio cum eo
confert qui cum se valde ad concordiam propensum esse
similaret + placuit tandem ut datis obsidibus et prestito
de revertendo iuramento Roterodamum iret et cum Avaraico
rebellibusque negotium communicaret et promoveret ~~et~~ ut
qualescunque tandem pacis conditiones proponant modo
in iis excipiatur catholica religio et principis authoritas
quandoquidem rex in iis nequaquam sibi prescribi vellet
de ceteris haud difficulter conventurum. Ut autem
negotium hoc secretius ex quasi per occasionem ageretur
~~et~~ visum est ut Aldegondius sub pretextu redimendorum
vel permutandorum captivorum abire diceretur
Obsides interim pro Aldegondio advenerunt Dominus
Carnesius et Eunius Verensium in Valachria guberna
tor qui honesta custodia a Perenotto Montfortii
habiti sunt. Ut autem de pace tractatus sine dolo
vel prauis machinationibus ageretur placuit ut sub pretextu
patrimonii sui curandi Roterodamum sei conferrent duo
ex primariis Hollandorum exulibus Eohannes scilicet Ma
tenessius Riviereus ~~et~~ nobilis atque Magister Eohannes
Treslongius advocatus qui negotium promoverent et
quanam fide ageretur obiter observarent. Hi a rebelli
bus petierunt ut si qua proponenda putarent ea de
scripto traderent. Unde rebelles ~~dum~~ post diuturnam
deliberationem tandem scriptum quoddam miserunt quo
sub nomine ordinum Hollandiae atque Zelandiae ~~conquere~~
~~bantur~~ expresse protestantur nequaquam sibi in animo
esse a Rege Hispaniarum legittimo suo principe
desciscere. Sed tantum se contra Albanum nati
ones exteras et exactiones nimias atque privilegiorum
deminutiones arma sumpsisse. Quare nolle se cum

+ quamvis de rei exitu se desperare affirmaret

Rege de pace agere quandoquidem nunquam eum pro
hoste habuissent Sed eum suppliciter admodum
rogatum velle ut omnes exteras nationes belgio
discedere iubeat tanquam patriae graves et sua tantum
querentes Quibus discedentibus posse primo quoque
tempore in generali ordinum conventu super omnibus
controversiis legittime disponi En quo maturandum
sibi videri asserunt priusquam vulgus armis et libertati
quam bellum tribuit assuescat Interea tamen petere
se ut mutua commercia que hactenus iure belli
sublata fuerant saltem provisionaliter restituantur
Demum adiungunt optare se atque sperare plurimum
quod tam ipse gubernator quam ceteri regi fideles
subditi omnimodo huic de pace tractatui fauturi
sint Eum hac rebellium petitione Matenessius
atque treslongius Montfortium ad Herenottum
redeunt qui omnibus et singulis diligenter atque mature
ponderatis ad Aldegondium scribit Videri sibi
rebellium postulata parum aequa et maiestati
principis sui indigna quandoquidem ita se purgarent
ut belli caussam insigni impudentia in ipsum regem
conferrent aliud proponendum esse aut de pace
non conventurum Aldegondius itaque apud Auraicum
et rebelles hoc obtinet ut sub nomine Nobilium
atque civitatum Hollandie libellum quendam supplicem
ad Regem componant Ostendentes sese sicuti Regi
ipsi atque maioribus eius semper obtemperassent ~~etia~~ ita
etiamnum bona fide ei obtemperare paratos esse Arma
vero sumere compulsos inhumanitate Albani aliorumque
exterorum qui novitatibus insolitis tributis et oppressi
onibus tyrannicis tentarent indigenas in perpetuam et
miserrimam servitutem redigere Petere ergo se ut
rex paterno affectu suorum calamitatibus motus

21 mei

364

benigno vultu ipsorum preces supplices respiciat et
exteros omnes e Belgio revocet et in generali ordinum
conventu de pace publica agi permittat et ut in con
ficiendi negotii spem interim ab armis discedatur se
ex sua parte vicissim nihil hostile tentaturos Cum
hoc rebellium libello supplici Aldegondius expirante
iam prefinito tempore Montfortium regreditur et inde
traiectum remissis obsidibus in captivitatem revertitur
Derenottus autem cum predicto libello supplici illico ad
Gubernatorem bruxellas contendit Requesentius
Gubernator eo viso confestim ~~copiam authenticam~~
exemplum eiusdem authenticum occulte ad regem mittit
ipse vero per Derenottum 13 Augusti principale ipsum
ad Junium gubernatorem veranum in Zelandiam remitti
iubet admictis literis Enhumanam nimis et impudentem
esse ipsorum postulationem Primo quod peterent ut
rex se exarmaret ~~neq~~ eique prescriberent ne talium
ministerio uteretur sicuti ipsi videretur Secundo
Hollandos arma primata sua authoritate contra principis
sui ministros sumpsisse eius urbes arces et oppida occu
passe exteros complures in subsidium suum advocasse
et complura quae lesae maiestatis crimen aperte respicerent
commisisse et tamen culpam fateri nolle Demum
inhonestum esse et penitus irrationabile quod regem armis
cogendum putarent ad generalem ordinum conventum
indicendum cum ditiones belgice nihil inter se commune
habeant neque unum corpus vel provinciam efficiant sed
regi diversis titulis et hereditatibus atque a diversis personis
et diversis temporibus obvenisse + sed vicinitate tantum
locorum et unius principis ~~tant~~ moderamine ~~tantum~~
coniunctas esse Regem quidem ex singulari gratia

+ diversis iuribus consuetudinibus atque privilegiis regi

quandoq; permisisse ut in commune conuenirent et de utilita
te publica prospicerent verum huiusmodi priuilegia
et fauorabiles concessiones in exemplum trahi neq; posse
neq; debere presertim hoc tempore cum rex non obscuris
iudiciis cognitum haberet Rebelles eo tendere ut ceterarum
prouinciarum ordines subornare ~~et~~ et in principem suum
~~[illegible]~~ concitare possent. Receptis hisce perenotti
cotiis Rebelles per nuncium rescribunt et multa de iniusti
tia vi ac tyrannide regiorum conquiruntur bellum terra
mariq; eis denunciant ut qui regem contra subditos
suos incitarent atq; depravarent et eius nomine atq; auctori
tate turpiter abuterentur simul etiam plaustrum conuitiorum
euomunt in Pontificem Romanum quidnis se potius
passuros quam ut sub eius iugum ridiant licet ipse rex
eum ~~ut~~ caput religionis recognoscat quem et ab eo
coactum dicunt publicare concilium Tridentinum
contra omnia patrie suae priuilegia. Et + paucis
interpositis diebus in lucem edunt admonitionem quandam
ad ordines catholicos ubi expresse protestantur se num
quam in pacem consensuros ~~[illegible]~~ nisi hisce conditis ut rex
in administratione ditionum suarum maiorum suorum visti
gia sequatur. Et non ab aliis quam a belgis militi sti
pendia soluerentur ut antiqua iura priuilegia et
consuetudines ita seruentur sicut tempore Marie Hongari
ce regine seruata fuerant ut concilium bellicum
exauctoretur. Et rex ipse primo quoq; tempore ex
Hispania in belgium veniat. Et rex in Hispania concilium
stabiliat belgarum ~~[illegible]~~ virorum bonorum et patrie amantium
Denium ubi infinita conuitia in Albanum inquisitionem
Hispanicam pontificem atq; Religionem Catholicam
~~[illegible]~~ deblaterassent irrident ordines catholicos qui
sepius ipsis responderant se nihil contra religionem
Apostolicam et auitam attentare velle protestanturq;

+ ne predicta ex impetu potius iracundie ob repulsam pacis quam ex deliberato iudicio profecta viderentur

[illegible] [illegible] [illegible] [

62 Mos adhibendi patrinos, licet memoria sit, qua tamen ceteris et bona servetur.

65 Melius est semel aquam infundi, at tamen toleratur et ter fieri.

68 Ubi non est consistorium ibi non administratur cena, ubi est singulis bimestribus
69 erogetur

73 Soliti ~~[illegible]~~ communicare si non communicent moneantur, non facile tamen ad excommunicationem procedatur

76 Stando percipere melius est, quamvis sedere permittatur.

77 Cum erogatur utuntur phis pauli cum annexis accipite comedite mementote et credite quod Christi corpus confractum sit in remissionem peccatorum, et ad poculum accipite et bibite ex eo omnes mementote et credite quod pretiosus sanguis Jesu Christi effusus est in remissionem omnium peccatorum nostrorum

80 Fiat autem prandium

90 Ministri deputati ad synodum ferant testimonium consistorii vel classis et non ingratus politici.

Appendix

1 5 7 9

A Mense martio detracti mortui Anverrarum ms Sept. bell. et varie expeditionibus contra Hibernos gestis

B Octava martij primus Anuarus premigrat Dirtum ubi retat
est relict qui ratgelare religiosus est. Videntur reges ranssa de stellone
dia distressarant et ante finem mensis May instantis reddant et de
ranssa sui abitus deuant rerum gubernatores pro Nassonie (nomine
18 februarij Cracouia reuocatur et regulus ab eo Enstenssem nachbrigt equitum) et rentilio posse assidere sub pena rentestationis bonorum
Polonus Hungarus dabitur quod regni hostes pacem debent tractandi sunt
non die sue futuris
mauris cum
uenge posse

C uenum ab Hibernis gentib. Dum morte audita Hungarus Valesius
rum ab Ordinibus regni abeundi licentiam obtinuit non potuisset quod non mis
sorum rumores de eius assumpt Regno Poloni instituti prorsus abrupta relata ne ingressus
retur forte regia aut

Polonie Ordinibus regno prefecit ablata diam sibi
Regni hereditaria
Regis corona uenit ad Inaugurationem mox celebrandam
a qua honorifice habitus uenit ibi lustratis per totum
aliquot Italie ciuitatibus et obij splendide expletis tandem in
Galliam reuertitur uenit 6 Septembris postquam tribus tantum
mensibus et 16 diebus Polonie prefuisset Polonj recepit
regnum Regis pacem missis legatis de qua renunciatum est Regni
regnum illud Regis prasentia rarum inclarescit possit prasignat
diq; terminum metuim mali ammi sequentis intra quem si non uenisset
ad mouit regni detrimentum hic perexpectari minantur

L Celsimus Turcarum imperator regiones Cristianas regnis a Rege
Hispaniarum occupata adornat classem 160 triremium quibus centum
30 admixt pedis minoris multas rei pertinet Emanuel Passam suum
sub astatem in Asiam misit qui etiam multa mala perpetrauit et Cy=
prum in Cartagenie regnum defectum obtinet Habebat Emanuel tum
Emanuel uenit copias confluentibus ad quoddam milium rei ad multas
septimanas regni restituit Petrus Corduba prefectus Hispanorum
sui regis Rhegio Calabrie bellum inferendo multum angebatur
adiuuant turri Cretam et Cyprum depopulant et ad urbem reddi=
tandi spes Hispanos auferatur ut nuntium deuiciantur reddibus
in mare deportatis Emanuel Constantinopolim uindicat magno ho
nore deportatus est a Selimo qui paucis diebus superuixit homo solum
superbus rei in imperio successit filium natu maiorem Amuratem 27
ano suo Selimanno quem patri similem contra naturam reg=
tentus polygamiam retinet unde et agentis gentibus suis mul=
tudinis populis et turris imperatorum habendi studium demisit
stimulos quos acerbo ingenio et animo feroci habuit quos
tueris sue uitio est Ex qui tamen rumoribus quod imperium a
fratrum crudeli atq; diuersum nouercans ratio deducitur est in qua
tamen lacrimabili admissis notatus est rum minor natu fratrum
ordinatur Nam alioqui hoc modo in fratres sauit turpis impe
ratoribus necessarium sedum est ne quod quandam fratres superstes

annuum adeo stetit

superstitionis sue pretia
tam frequens sub obser=
uatione diem pleni
pendentur stercorum
sue ostium

C Quarta Martij Rex ad mitte resistendu rebellatoribz dat plenissimam
relaxationem et abolitionem omnibus qui rebellarant et ad ratificandum fidem
debitam et ecclesie catholice redeuntibus parati fuerint est quidem mitius
illud decretum et gratiosum sub alia quidem tenore quam illo quod anno 1569
decretum fuerat nempe quod ad personas longe latius
patebat et premium reddebat nisi forte illos quos temporis pudor atro-
cius nominatim excipiendos duxit videlicet omnes illos qui per tempora
debuerant arma ferunt nisi intra bimestre spatium illa deponerent et
ecclesie reconciliarentur. Etiam et illos excludens qui nominatim pecuniam
teneant reddemnati absint de tamen respecto quod talium bona sequestra
tentur fisco applicata restituenda non sint quod tamen ferendum
promittat si probare possint quod interim pignoris ratione vendant
De quibus agitatum optimum primordium omnes munitias sibi illatas mille
ingenio remittere et quicquid postea quicquam nisi ignominiam dei et ecclesie
illatam quibus nec finem remittendi posse videbatur fecit quod statim
in eor[illegible] dicto prefixit omnem amorem dimittat

H In Gallia quoq; ad hoc anno parate non fuerunt Rex denuo magnis
viribus pro Rodanum in provinciam descendit et munitas hostibus
et occupata ab eisdem recipiat Girat et Montpessulum ne portam
pro Rege pelagq; occupat deinde Lugdunum et quod magni momenti
Rupella reconciliabat Rex tanto federi fungeb[illegible] mutuis 10000
auxiliorum relevo relictatum et alacritate volentes sacramentum fidelium
confirmantes

R Decima quinta Octobris apud Salandi dum ipse in castris Gallo
Rex fidem manaret gratiam qui diem ingressus dedidit Pin-
volum et Carillanum que Huerteus in principatu Pedemontano
detinebat

T Decima quinta Octobris in castra Regis Gallo venerunt legati
a comite Palatino et pro Calvinistis apud Regem interrogant
num Rex audisset benevole et animose responsum Palatinus vnet
agitur tam moverum qui sunt Calviniani quo quoq; nuncium Patronum
protectorem ipsius subditorum ratisbonensium: Deinde petunt ami
centiare ingressi dum statutum et Italiam ultimum a Carolo in
Gallia non tolerare, et sic dimittit hodie vero

1

Retulimus anno
Append: A

1575

A

Comes Swartsenburgius ab imperatore missus ut de conditionibus pacis inter Hollandos et regem Hispaniarum ageret hoc fere tempore in brabantiam venit destinatusque fuit colloquio locus oppidum breda in finitimis hollandie situm missique dordracum christophorus Mondragonius Eulianus Romerous et duo alii ut obsidum loco ibi essent donec qui ex parte rebellium qui de ~~parte~~ pace acturi erant ad suos redissent verum nihil perfici potuit rebellibus nihil nisi fraudes et dolos nectentibus ~~[illegible]~~ dissolutus est conventus ± redditis obsidibus Comes in Germaniam ad imperatorem redijt ‡‡ Commendator soluto conventu Bredano ~~[illegible]~~ renovando bello totis viribus incubuit electoque in belli ducem Aegidio barlemontio Hurgie domino et Hollandiae Gubernatore attributis ~~[illegible]~~ octodecim Hispanorum ~~[illegible]~~ et aliquot Germanorum atque Wallonum cohortibus qui assumptis secum lanceloto barlemontio comite megano et florentio barlemontio floyoni domino fratribus suis cum Hispanis quos Harlemum atque Beneswyckum premiserat ut hostem falleret dum Waterlandiae bellum inferendum putaret illis subito ultrajectum renovatis 3 Eulii Buram Gelrie oppidulum a rebellibus occupatum ~~obsidi~~ tormentis oppugnare incipit quo tribus diebus cum castro oppugnato et expugnato partem exercitus bommelam partem Worcomium partem Sconhoviam ire ~~[illegible]~~ iubet dum ipse ultrajectum profectus que nove obsidioni necessaria erant preparat Interea commendator insulam Finariensem bello gerendo opportunam occupare cupiens Mondragonium tunc castri Gandavensis gubernatorem cum expeditis legionis sue sylopetarum mille aenorat quibus duas Hispanorum cohortes adjungit qui aestuarium illud quod inter continentem et insulam interfluit summo periculo in conspectu classis hostilis transmittentes diffugientibus rebellibus insulam occupant

± En fine Eulii tali conducto ut utrique parti armis tentare liceret quod in rem suam fore putaret quare

‡‡ Dum haec Bredae App: AB

Barlemontius vero omnibus preparatis, quinto Augusti, Aquas veteres
exiguum Hollandie oppidulum obsidet quod loco opportuno
ad Hollandie introitum situm rebelles egregie munierant
imposito presidio bis mille octingentis millitibus scotis
gallis et belgis sub conductu Domini Sancte Marie Galli
En castra quoque regia novi milites a commendatore subsi
dio venerant ita ut decem millia peditum cum quadringen
tis lemoris armature equitibus censerentur qui ita distri
buti sunt ut a quotuor itineribus oppidulum obsiderent
quod Dominus Sancte Marie magnis operibus munierat
munebatque indies tormentario pulvere sulfureoque apparatu
apportatis et circulis pluribus vasorum pice illitis
ut facilius ignem conciperent lapidibus e platea erutis
et in muros comportatis ut defensoribus ad manum essent
insuper et geminos cuniculos sub menibus effoderat et
pulvere tormentario replenerat ut insilientibus Hispanis
cum internicione ipsorum incenderentur pluresque alias
manechas ut murices arietesque et similia fieri precepit
ut ad ruinas strati muri hispanis opponerentur Ensuper
ut hispanorum iracundiam in se provocaret imagines
sanctorum aliaque ornamenta ecclesiastica supra muri
statuit ~~incensum obsidentium furorem in se provocans~~
Hurgius vero ~~[illegible] Augusti~~ ~~dispositis 29 tormentis cum obsessos~~
~~prius de deditione requisisset et illi negassent terribili~~
~~fragore muros concutit sternitque hispani non expectatio~~
~~irruptionis signo acriter murum invadunt et plusquam~~
~~integrant hora in ruinis pugnant~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible] pertinacia circulos incensos plumbum~~
~~picemque liquefacta in oppugnantes spargebant et~~
~~lapides proiiciebant donec tandem hispanorum~~
~~constantia civitate oppug expugnata nemini parcitum~~
~~est oppidulumque incensum 8 augusti~~ Tertio
ab expugnatione die Hurgius ut ~~[illegible]~~ falleret
milites aliquot Woerdam oppidulum in vicino situm

+ cum sexta Augusti Appendix E

~~[illegible]~~

374

et tormenta cum Ludovico Bloysio terlongi domino
trajectum misit verum de nocte subito omnibus renovatis

11 Augusti Schoonhoviam advolat fuerat quidem illud oppidulum
ad Lecham flumen situm in religione et fide erga
principem admodum constans et non nisi mandate bossu
vio comite tunc Hollandie gubernatore anno deditio
nem fecerat verum tunc presidio sexingentorum
militum a rebellibus erat occupatum Qui ++ primo
statim regiorum adventu erumpebant in urbem
~~compulsis~~ + Hiergius centurionem Hispanum boriam
misit ut trajecto flumine propugnaculum quod ex
adverso oppidi situm erat ingrederetur quod a regis
neoporti in presidio existentibus jam antea erectum
fuerat ut tutam fluminis navigationem hosti prende
rent Hiergius vero oppidum a parte qua flumen
respicit oppugnare constituerat eo quod didicisset
aqua marina que huc usque excrescere flumen facit
recedente ~~muros~~ fossas ad sexaginta propemodum
passus aqua destitui quarum exigua profunditas
strati muri ruinis magno oppugnantium compendio
impleri posset quare duodecim tormentis intra
aggerem et flumen constitutis cum flumen ex
inferiore parte ponte insternendum esset quo hosti
eriperetur facultas submittendi nova presidia complu
res naves trajecto evocavit quorum navicularios
premiis statutis illexit ut sublatis velis secundo
flumine preter urbem hostiumque tormenta veheren
tur quod cum sine ullo dispendio perfecissent
naves navibus ingentes stratisque asseribus conta
bulantes firmissimum pontem perficiunt ne autem
rebelles vento fluxuque maris adiuti grandioribus
navigiis admotis igne vel tormentis pontem rumpe

++ cum Woerdam peti ab Hiergio crederent et consequenter robur exercitus adesse non putarent

+ repulsi sunt cum ex suis 50 amisissent statim vulnerati essent Quo facto

Crimpense expugnandum misit est autem erectum in pub
lica illa via sine aggere quo ~~pedibus~~ terra Roterodamum
Gouda Scoonhouiaque itur situmque ad ripam fluminis et
confluentes mosae Vahalis eiusque respicit atque introitum
in insulam Ifelmondensem quae dordracum ~~atque~~ roteroda
mumque interjacet praeclusit erat autem forma triangula
re duobus angulis terram tertio vero flumen respiciens
et iuxta situm erat aliud propugnaculum ex altera
fluminis parte ut insulae aditum etiam occupato crim
pensi tueretur Hispani propugnaculum Crimpense
adorientes deducendis fossis contraque erigendis munitioni
bus tanto studio incumbebant ut hostes territi fuga
sibi consuluerint quare eodem die in insulam transien
tes secundum propugnaculum adoriri statuunt quod
etiam noctu ab hoste desertum fuit ~~quare~~ quo Hizgius
~~ex~~ praesidio munito tertium quoddam ex adverso huius
in continenti excitat quo tutus et expeditus semper
in insulam trajectus foret fuerunt haec omnia gesta
intra quintum ab occupata Schoonhouia diem ‡

‡ expugnata munitione Appendix f

Sicuti anno praeterito obsessa et periclitante Leida
~~res~~ fortune rebellium ad extremum discrimen adduc
tae videbantur ita et multo magis hoc anno quo
itinere in interiorem Hollandiam patefacto et Hizgio
tanta celeritate et peritia militari incumbente quid
agerent omnino nesciebant praesertim cum etiam princeps
Auraicus Roterodami ex peste gravissime periclita
retur convenerant in idem oppidum ordines Rebellium
ut ex propinquo de salute sua cum ipso consilium
inirent multisque difficultatibus repertis ita jam discesse
rant ut ~~mutuo~~ deplorantes sortem suam mutuo va
lidirent et monerent ut rebus suis quisque consuleret
si Hizgius cum exercitu porro instaret dici enim non
potest quantopere ab huius viri industria sibi timuerint
adeo ut multis post annis et rebus ipsorum florentibus
cum ille princeps in obsidione trajecti ad mosam tor
mentario globulo ictus occubuisset beatam illam dexteram

ad splendidiorem statum peruenerint quam hominum
quisquam imo etiam rebelles ipsi animo concipere
ausi fuissent. Sciscitanti mihi in animo meo huius
rei causam ea potissimum occurrit quod diuina mi
sericordia nos ad emendationem vitae prouocare cupiens
verisimilia media ostendat atque patefaciat quibus a
calamitatibus miserisque eripi facile possimus modo
a vitiosa viuendi ratione absisteremus verum cum
bis terue huiusmodi viis medisque propositis in anti-
qua peccandi consuetudine nos persistere videt ~~[illegible]~~
benignam suam manum paternamque beneuolentiam sub
traxit sinitque ut ~~[illegible]~~ in extremas calamitates delati
aduersitatibus plagisque a letargo nostro excitemur qui
dulci leniqz remedio iuuari non potuimus. Atque hoc
modo ut ~~[illegible]~~ catholicorum peccata et conscientie
stupor ~~[illegible]~~ amoueatur et Hereticorum ~~[illegible]~~ opera
si quae forsitan moraliter bona habeant temporali
prosperitate ita a deo remunerentur ut ipsorum deme
rita ~~[illegible]~~ eterna retri
butione ab irato numine ~~[illegible]~~ miserrima ipsorum condi-
tione plectenda reseruentur. Sed ad bellica
negotia videamus. Commendator cognouerat a
Seroskerchio gubernatore montium ad Zomam aliisque
personis qui insulas Zelandiae fluuiosque illos cognitos
habebant posse ex insula Tholensi in Ensulam philippi
cam que diuidio tantum milliari abest ~~[illegible]~~ minoribus
nauigiis tranci atque inde vado transiri in aliam Ensulam
dictam Duuelandiam atque inde in ~~[illegible]~~ insulam Scou
vvensem ubi situm est oppidulum Ziriczea ~~[illegible]~~
istius insule primarium et mediocri portu clarum.
Porro commendator considerato harum regionum situ
facile videbat Hollandos Zelandosque difficulter
admodum ad officium cogi posse nisi ~~[illegible]~~ portus aliquis
nauales occuparetur qui classi ex Hispania transmisse

tutam stationem preberet ut eo modo Rebelles qui late
mari dominabantur portubus suis se continere ~~cogerentur~~
aut equa conditione ~~cum~~ magna victoria spe cum
Regis navali prelio contendere cogerentur ~~Quare~~ Itaque
Commendator Montes ad Zomam atque inde in insulam
Tholensem contendit cum Antolirpie ~~cu~~ triginta
lemores triremes sedecim fere scaumorum singulas
cum aliquot aliis lemoribus navigiis que remis impelle
bantur preparari iussisset quibus aliquot maiora
navigia plectas sic atque pontones accedebant quibus
Sanchium Avillanum ut archithalassum prefecerat
Porro in insulam Tholensem tria ~~p~~ lectissimorum
peditum millia pari fere numero Hispanos Walones
atque Germanos congregarat qui iuxta Ensulam
Sanne que Tholensi arcte coniungitur ~~tendentes~~
tendebant Interim commendator explorato noscere
cupiens an latum estuarium illud quod inter insulas philippen
sem atque Duvelandiam interiacet vado transiri posset
duos Hispanos et totidem Walones centuriones cum
suorum aliquot manipulis in Ensulam philippensem
parvis navigiis traicere iubet ut ~~inde~~ ~~ex~~ aquas
ingressi de rei veritate certius cognoscerent qui
estuaria illa explorantes cum nudio fere itinere subsiste
rent et hostilis classis metu redire compulsi essent
referebant magna cum difficultate ita forsitan transiri
posse ut tamen maior militum pars aquis pertura
foret ante quam in oppositam insulam pervadere posset
unde turbato commendatore et animum despondente
cum Iohannes Osorius Vloensis summo huius rei
conficiende desiderio teneretur apud commendatorem
instat ~~obtinetque~~ ~~ut a~~ obtinetque ut alii de nuo
mitterentur qui minore numero et certius explorare
possent Quare mittitur Iohannes quidam Aranden
sis Hispanus primipilus cum tridecim suis manipularibus
ut ducibus ~~fugitur~~ profugo quodam Zirizeensi et

fergant

Lanuilo quodam Zeroskerck atq rustico ex insula Tholensi
qui vado transiri posse asseruerabant negotium tenta-
rent quibus se iunxit Dominus Franciscus Marradas
qui commendatori recepirat se gramen ex Duuelandia
aggere ~~ad ipsum delaturum~~ relaturum Hi igitur in
insulam Philippensem transientes de nocte aestuarium
ingressi per mediam inimicorum classem prope Duuelandie
aggerem peruenerant cum in duas partes se disiungunt
veriti ne ab hostium excubitoribus qui in aggere dispositi
erant conspicerentur verum ne sic quidem impedire
potuerunt quominus illi visis regijs suos excitarent unde
via qua venerant redire coacti sunt absq tamen gramine
vel signo quod ~~in ipsam~~ ex insula allaturos se recepirant
Porro ad commendatorem reuersi magnis premijs ab
ipso affecti sunt letusq aestuarium illud a milite ~~transi~~
transiri posse cum omnibus copijs ad propugnaculum
insule Sto Anne contendit Vigesimo octauo
itaq septembris mille ~~quinq~~ quingentos circiter milites
ex singulis nationibus equali numero deligit Walloni-
bus atq Germanis Mondragonium preficit quem Zelan-
die gubernatorem renuntiat Hispanos vero Vloensi
parere iubet ~~p.~~ Sanchiumq Auillanum architalassum
postquam eos in Philippensem insulam deportasset
simul cum ijs ire iubet ut tres bello duces unani-
mi sensu ~~re~~ de rerum summa statuerent Singulis
autem militibus nouos calceos lineumq sacculum
attribui iubet qui a collo suspensus duas libras pulue-
ris tormentarij continebant tantumq panis atq
casei ut triduo sustentari possent si forte Rebelles
insulas omni commeatu spoliassent. His ita dispositis
milites a commendatore magna affabilitate conuenti pre-
clara oratione ad tantum facinus audendum incitantur
et sane rem periculosissimam aggrediabantur preterquam

enim quod latissimum ~~aestu~~ maris sinum in conspectu
hostilis classis transire deberent etiam si res ea
commode succederet ne sic tamen periculo defuncti erant
obsepserant enim rebelles munitionibus atque milite totum
illum aggerem Duvelandie qui regis enatantibus ex
opposito erat ~~sepserant~~ ubi decem cohortes veteranorum
gallorum atque scotorum sub duce Ludovico boisotto
Rebellium archithalasso in presidio erant ~~Hec presidia~~ Hi
expugnandi ab ipsis erant cum primum undi humentes
atque lassati in terram evasissent verum milites
commendatore bono animo esse iusso hostes ne pedorem
quidem suum laturos asseverabant Oloensis itaque
atque alii milites cum in conspectu gubernatoris braccas
~~et~~ caligasque deposuissent triremes conscendunt et
in insulam philippensem transiunt nocte tam illustri
et clara ut etiam minutissime litere legerentur eo
quod varia celica signa discurrentia flammeque atque
stipule incense in ~~aethere~~ aere apparentes omnes noctis
~~de~~ tenebras dispulerant ± in philippensem insulam
appulsi ad aliud littus continuo festinant et media
nocte latissimum illum maris sinum intrant angusta
admodum et arcta semita vadum ~~ta~~ prestante ita
ut non amplius quam bini terrive incedere possent
preibat cum Hispanis Oloensis sequebantur cum
wallonibus et germanis Avillanus atque Mondrago
nius quibus a tergo cuniculari fere ~~mille~~ ducenti
herebant agmen claudebat Ludovicus Queraltanus
cum aliquot hispanis qui tamen quod postremus esset
serius aquam introire potuit unde quantumvis eni
teretur crescente tamen ad ortum lune aqua ad
commendatorem reverti coactus est que etiam effecit
ut hostium naves que hactenus immote constiterant
fluitare iam incipientes postremos Regiorum fla
gellis cederet atque catenis contisque vulnerarent
occisusque fuit ab ipsis Esidorus paciecus centurio

± et sane memorabilis ut App. E

servata contra rebelles Goesa valde nobilis atque ali
quot Germani Wallonesque cuniculari vero decem
tantum evaserunt Oloensis qui jam cum fidelium
circiter suorum in sicco constiterat aliis adhuc enatanti
bus ita nudus humidusque solo gladio munitus aggerem
adoritur hostes vero concepto metu turpi fuge sese
dederunt versus propugnaculum quoddam in altero duve
landiae latere situm ~~ubi inter fugiendum occiditur ipsorum~~
~~architalassus Eudouccus boisotus~~ Enterea San
cius avillanus cum triremibus appellit Mondragonium
reliquumque militem cum vestibus et armis eorum qui vado transiran
advehens summa omnium gratulatione atque in principali
insulae pago nova ecclesia dicto reperta magna com
meatus copia confiderunt ipso festo Sti Michaelis
quandoquidem autem rebelles omnes huius insulae munitiones
reliquerant excepta solum ~~[illegible]~~ una viane dicta
triumviri duces communi consensu statuerunt ut tertia
copiarum pars in insula duvelandiae remaneret ~~ut~~ et
dictum propugnaculum ~~occupare posset~~ expugnaret
reliqui vero milites praesertim qui recentiores et sicci adve
nerant alterum illum sinum maris qui ~~hanc~~ inter
hanc insulam atque Scouwensem intercurrit ~~vad~~
dimidii miliaris ~~longitudine~~ latitudine vado transirent
quibus Johannes osorius Sanchiusque Avillanus
sponte sese adiunxerunt repertumque fuit hoc aestuarium
aliquanto profundius esse quam praecedens impeditiusque
quod limoso fundo difficilius vestigia admitteret verum
tamen commode satis transmissum est fugatisque
quingentis rebellibus qui ex adverso ut emergentes
Hispanos adorirentur constiterant portum brouwers
Haven dictum occupant ejectis inde quadringentis
praesidiariis interea adveniunt reliqui milites qui
in insula Duvelandiae munitionem expugnarant

vulneratis ~~repulsis~~ ignominiose rejecti sunt quare triumviri
sequenti die omnibus viribus oppugnationem reducte =
grandam statuunt quia vero ~~dispe~~ dispertitis per
varia ~~[illegible]~~ presidia militibus exigue admodum copie
aderant presertim cum non ultra tria millia ab initio
in hasce insulas traiecissent precipiunt ut Hispano
rum famili captis armis pulsatisque ad hispanicum
modum tympanis procul adventantis subsidii speciem
prebirent quando ipsi iam cum hoste in vallo manus
conservissent quod etiam postridie factum est virum
rebellibus nihil ~~de~~ animo concidentibus predicti famili
etiam ipsi in ruinas advolant et tanta alacritate hispa
nis iam continua quinque horarum pugna fatigatis
operam navarunt ut impressione facta quandoquidem
aestus maris reflevere incipiebat ~~et~~ iterque ipsorum intercli
di ~~ut~~ demum hostem vallo deturbarent et propugna
culum occisis omnibus presidiariis occuparent Resta
bat solum ipsum oppidum Zuriczea hostes autem
ut oppugnationem eius difficiliorem redderent perfossis
aggeribus immissoque per emissaria mari campos
inundant classisque illaque sub menibus constiterat
verita obsidionem in apertum mare evaserat
Oppido autem presidioque prefectus erat Arnoldus
Dorpius ~~insignis~~ leidensis nebulo insignis et unus ex iis
qui cum Lumayo brielam anno 72 occuparant et
demum mechliensibus rebellantibus anno 1568 ab auracco
prepositus fuerat Commendator vero + Hantwerpia
regressus ~~[illegible]~~ est ut ~~[illegible]~~ ad militare commeatumque
suppeditaret scripsitque ad Hispaniarum regem ut lemora
aliquot navigia ex asturibus presertim cantabrisque
transmitteret qui ~~[illegible]~~ Hanen portum ingressi militem
exponere et ~~portus~~ ceteros Zelandiae portus tractumque hunc oceani

+ evocato ad se Veöensi

explorarent ut maiori classi postmodum duces esse possent portus enim brouwerhauensis ex aperto mari utrinque altissimis aggeribus ~~multis~~ palis transversis longuriis asseribusque undique munitus tam late mare intromittebat ut mediocribus navigiis vel trecentis commodam stationem preberet

Decimaquinta februarii App E

Poloni Appendix K

Pragae Appendix L

A Retulimus anno superiore magnam de pace spem apud catholicos fuisse eo quod rebelles letissimo animo audierant (sicuti simulabant) libellum suum supplicem aut certe eius exemplar regi in Hispaniam missum esse Rex itaque visa eorum supplici petitione ~~in~~ 5 martii presentis anni Requesentio in mandatis dat ut conventus utriusque partis haberetur ~~ut~~ videreturque si commodis et honestis conditionibus de pace concludi posset Esse autem ex parte sua in has conditiones se descensurum affirmat ut privilegia omnia immunitatesque antiquitus singulis provinciis a principibus suis indulte illesae integreque conservarentur Absoluta amnistia omnium hoc bello perperam actorum sanciretur ut sententiae omnes quae contra personas vel patrimonia rebellium latae fuerant inducerentur ut captivi nullo solato lytro utrinque dimitterentur Denique declarabat rex se numquam in animo habuisse nec etiamnum habere ut Enquisitio Hispanica in belgicas ditiones induceret

1386

Hoc tamen se velle ut preter catholicam et auctam
religionem alia in suis ditionibus publice non exerceretur
in quo sibi a quoquam nedum a subditis suis prescribi
nolebat quandoquidem nec ius ipsis esset posse aquam rex
nihil novi ~~[illegible]~~ statuiret sed eam religionem tectam
sartamque servaret in quam tam ipse quam subditi etiam
conceptis rite verbis iurassent. Velle se proinde
ut hereticorum concionatores confestim belgio excedat
sperare se ut huiusmodi incentoribus discedentibus
subditi sui insite sue probitatis reminiscerentur et ad
catholicam religionem redituri sint. Ea sic tamen quo
obstinati saniora concilia non admitterent concedit ius
ut sex mensibus a conventa pace in aedibus suis maneant
dummodo nullas turbas excitare promittant et interim
patrimonia sua distrahere possint per sese vel etiam
intra decennium subsequens per legittimos procuratores
vel si distrahere nollent perpetuo ea retinere possint
et per alios administrare ipsi tamen a finitis predictis
sex mensibus solum vertere tenerentur. Hisce tam
equis et tam benignis ab optimo principe oblatis
conditionibus Gubernator conventui bredam brabantiae
oppidulum locum statuit ut sub finem maii
utriusque partis disceptatores fide publica convenire
possent. Ut autem omnis diffidentie pretextus
rebellibus (qui communiter hoc vitio laborant) adi
meretur missi sunt Dordracum obsidum loco futuri
Christophorus mondragonius et Eulianus Romerons
prefecti militares cum duobus aliis. Imperator quoque Romanus
pacis conficiendae studiosissimus ~~etiam~~ legatum
suum eo destinat comitem swartsenburgium. En
magna iam expectatio res erat omnium etiam vicino
rum animis suspensis. Verum multis ultro citro
que habitis disputationibus nihil ~~ab ho~~ a rebellibus
impetrari potuit quod speciem aliquam honesti habe
ret. Obstinato enim hereticis atque rebellibus solita

1575 Augustus 1575 200

B

Dum hec Brida agunt[ur] Anuarus, Rodan dux Mo[ab]
fert cum quo sua
dem et Gazam[m] marchi
tria [illegible] et intro
[illegible] et
Augustin[um] nocturnum ad
dum ista a sua
Hausbrechtum [illegible] 12
Carcellam Barbonian
Gallum Darel [illegible] arma
rastra Gilliam et Sara
rebellatam [illegible] ab
abbatissam quam de
[illegible] a se [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

F Deg[ra]tiata [illegible] Comitiorum Ratisbonensi Parlamentum Condam celebratu tentatibus
[illegible] angela et Decessu alij Galliarum Regis Henrici
rastra [illegible] Dictatur Hispanis [illegible]
natis quam in aliud tempus dilata est [illegible]

G Memorabilis est hoc [illegible] qua Bohemi vada Rheni transierunt a regno illo
[illegible] quod quandoq[ue] mira aquei modo hominis et quandoq[ue] triam Angeli
figuram [illegible] quod non numerato numeri assistebant Duo Imperatori
Egristianorum [illegible] Turcis immediate [illegible]

H Interim dum Regni negotia Germaniæ [illegible] Parlamentum [illegible]
Germaniæ Regnis arrogata [illegible] Principes Electorum qui a longo tempore
[illegible] Amstelodamensi [illegible] Gubernata [illegible] Proditores qui 17 Augusti
magistratui [illegible] qui de proditoribus in agros vindicant quos statim
23 Augusti digno supplicio afficiunt [illegible] in religionem et
obsequio regis [illegible] confirmantes

E 15 Februarij Romæ a Cardinale Custo regno Caroli magni [illegible] manu
[illegible] Baldini [illegible] Regni [illegible] quod anno 1588
[illegible] Cardinalem [illegible] tenuerunt [illegible] quo
tempore [illegible] in matrimonium Claudiam Landgraviam Lotharingiæ
familia [illegible] Principem [illegible] quatuor millium
[illegible] Dum mystæ [illegible]
[illegible] Dum mystæ [illegible]
[illegible] Regni [illegible] mortis [illegible]
[illegible] Regni [illegible] mystæ [illegible]
[illegible] Regni [illegible] mystæ [illegible]
[illegible] Regni [illegible] mystæ

Egressus Brenda Sydenbrit Brugellis ... nomine Regis dictum pro
mulgant in ... meta ... quibuntur de Hybernis qui Alostum ... ya-
rant quod quidam ... Etalot et Walonds ad se colligerunt ... sub
angerent minantes ... Brugellas et adjacentibus ... et ydola alia
omnibus Regis indigens tam de ... quam ... dixerunt Renaut declarat
dominicalis quod in ... singuli ... sub ... dixerunt ... nullis
rebellis et hostis Regis ... uniuerunt omnibus indigens et sibi de armis
prouidebant sub pena regalis auxilii voluntatis ... ubi ... pro ...
dictum fuerant et nominabant ... omnibus ... nullandis ... nullis
nullandis ... regalis ... et hymnum ... dictis Hybernis parebant
Imperabant omnibus et singulis sub amissione regalis et honorum et a dictis
Hybernis desistebant infra ... premisso ... si fuerant ... ydolio
tam de preterito quam de futuro ... debuerunt ... quos ... re-
atum ... ydolum ... subministrat sub pena regalis et honorum

Hudominus de Rida qui hactenus Brugellis in contrarium Regis primus fac-
tor fuerat ... dixerat ... contra Regem rebellare ... Antuerpiam
in castrum Regium ... et ... inde ... ad prelatum et magistratum
Antuerpiensem ... et si in quoquam negotio indigerent auctoritate senatus
sue Regis ... adirent ... senatum et plenum fidelem Antuerpiensis ... regis
hostes ... negotium ... dixerunt illi ... Sydenbrit ... sub
nomine Regis ... da quo Hudominus sub tali pretexto attentat
melius esse ... qui auctoritate ...

Et ... m obsidionem Tudir ... Erapperius ... ida ... dixerunt pro
dictus illos ... qui maxime ... mortis ... malitia ...
mortuus ... portatus ... esset homo ... crassus ... et
et ... post ... obsidionem ... quod vix ...
reliquis ... dixerunt ... Guido Erpyn: B
Mortuo commendatore ... sunt Regis ... ad ... Ordinum ...
... et ... Regens ... dixerunt ...
ad ... Ioannes Austrasius ... nationalis Ruo ... Ordi-
nis ... illi statim ... dictum ... murs ...
... Brabantie quod ... illustrissimo ... publice ...
ubi ... posse ... tum ... et Austrasium ...
Carolo quinto ... illustrissimo ... et ... in ... illo
stabilirent quod ... consternando ... dixerunt

In Calis quod ... Rex ... Polonia ... fratri ... hellum ... apparabat ... mari ... dixerunt ... Andegavensis ... et Biturigensis ... dixerunt ... publice ... milibus ... dictum ... et omnibus ... Regis ... Ordi-
nis similis ... Nonus ... Ioannes ... Guido ... dixerunt ... Erpyn: ... mundum ... Regis ...

Cum jam Zirizea in potestatem venisset nuntius Regis tumultuari nonnulli singulis ad se trahentibus ex tanta illa pecunia 100000 florenorum quod tributo solvendo debebat eta ut ad minus ventum sit ut quia Middelburg munire recusabant Hispani exercitu expulerint qui cum aliquot diebus portum eam obsedissent tandem recedentes in Brabantiam Hollandiam discesserunt et deposito (ut in pactione fuerat) magistratu militari manus sibi singulorum delegerunt ubi ad vos a Gubernatoribus missus venit Mansfeltius ostiumque portuum instaurare quae ipsis ex Zirizea tanquam tributo solvebantur insigni tres quartas Flandriae de parte petunt a quam Rex transmissurus esset. Verum cum illi non tantum debita in praeteritum sed tributa in futurum illa angari postulent ut insita desperatum est. Quare [illegible] Hispani Bruxellas minantes cum a Gubernatoribus recepti essent mota cum his rastra levant. Idem cum Bruxellenses paratos videant ad resistendum retro in Flandriam cursum tendunt et duris quibusdam castris Gandavum oppidum quod tribus milibus et 30 Hispanis Bruxellenses tribus quotidie magnis magnis ad rebellionem hortabant dente hic nigro Cornelio Stratano adhortato quantumvis Mansfeltius ab ea Gubernatoribus obtinuerat. Qui tandem videntes pecuniam frustra et petitos Belgii proceres qui in remedio erant verum cupidos [illegible] verum qui ipsi fidem abrogarunt Hispani Bruxellas discesserunt ubi quae erant Hispanorum de Roda Alvarez inter consiliarios qui magni Regis interesse videbat et castrum Antverpiense [illegible] consilium et principatus magistratibus persuadere intuitur et rem sentiens debitam pecuniae sue fidem servavit. Idem illi qui Bruxellas manserant et barbarum exercitum rebellibus hostiliter movisse Ordinum Gubernatorum assumpto 22 Septembris et 8 Octobris vasis ex Antwerpia quae quia rem videbat jam rebellionem suam Ordinibus intuentibus auspicatissimis illis qui Regis fidem erant et ipsi ad eandem pecuniae persolutionem cives ac Rodae ad illos accedunt qui status 23 Septembris diem prorogarunt. Hanc minus non audivimus ut alterius valeant esse debitum quod agebat tanquam Gubernator vel potius consilii Regii assessor.

Praetensi Edmundi Bruxellensis rem jam agendo Hispanos et Regis expostulant quibus consilium statuunt ne minus exercitatos sub duribus Hispanis et Germanis atque Cumque etiam Middelburg qui Zirizeae erant tumultuari impedient ob quos solenta stipendia atque Quadragesimum tergiversationem suum in tam diem rem differunt. Primum [illegible] quod [illegible] Regis civis missis ex Regis Brabantos et Flandriae subornabat quod [illegible] partu erat Scorte Frisiae in rebellionem praecipitati a Senatoribus Ordinum Bruxellensium ad pacem [illegible] Hispanis [illegible] Edmundi Aurarius et erat homo sua consilia simulandi dissimulandi detractandi callidissimus pacis se fert non alieno animo se esse a religione Catholica et Regis et parendo et debita Regi tumultibus parendo atur primo quae tempore [illegible] Gandavi commendat Edmundi gerendae in omnibus [illegible] Aurarium quod [illegible] pacificationem Brabantiam redambulare postulatio quae [illegible] et rebellium sententia requiratur ut denique in agendis negotiis Aurarii et rebellium sententia requiratur

~~[illegible] parum hilari vultu imo etiam sarcasmo exceptus [illegible]~~
~~[illegible] cum rebellionis ingenio diffideret statim~~
~~Buscumdunis contendit ut illam maximi momenti civitatem Regi servaret~~
~~Bruxellas enim ridere noluit cum ante discessum suum prudenter animad-~~
~~vertisset quid Ordines molirentur quorum tamen conatus etiam si adesset~~
~~se non posse rumpere animadvertebat~~

Ordines Brabantiae qui prae ceteris ad rebellionem propendebant legatos
miserunt ad aliarum provinciarum conventus ut simul secum bellum
suscipierent contra Hispanos et quamvis multum obtinerentur ecclesiae
et praesertim episcopi et ostenderent unis rationibus nimis esse
temerarium indicere bellum toti nationi quae secum sub eodem principe
esset. Si Alostenses Hispani quicquam peccassent illos hostes declara-
rent aliis id imputari non debere certe hoc agendi modo eos toti
mundo patefacere quod non contra Hispanos arma sumerent sed
contra Regem ipsum qui apostante Belgio Hispanis opibus et viribus
bellum gerere debebat. Verum dispositis ad rebellionem animis frustra
suggerebantur sana consilia unanimiter itaque conclusum est Brabantis
accedendum et Hispanos hostes proclamandos esse +

Dum haec in Belgio
Hyp. &c.

~~Haerebant usque ad hoc tempus Bruxellae Eulianus Romerus et Ludovicus~~
~~Vargasius ut si quam possent opem Regi suo in senatu Ordinum cuius~~
~~assessores erant praestarent. Verum cum jam omni praetextu semoto~~
~~apertum a rege scisma per Belgas fieri viderent communicato consilio cum~~
~~Hieronimo de Roda collega suo atque Sancho Avellano castri Antoler-~~
~~piensis praefecto Bruxellis ad illos se conferunt [illegible]~~
~~[illegible] Champagnius [illegible]~~
~~civitatis gubernatorem agens~~ Quibus abeuntibus Bruxellenses ad arma
concurrentes intromissis Hesio et Elimesio cum suis totum senatum
Regium uti congregatus erat praesertim Mantsfeltium Barlemontium
et Viglium in custodiam tradunt. Verum cum moniti essent illud
maiestatem Regis convellere illico eos dimiserunt. Divulgatisque libellis
protestati sunt se hoc non fecisse animo rejiciendi religionem catholicam
vel regem sed tantum eo quod illos cum Hispanis Alostanis sentire
putarent quos tamen Hispanos non aliter inimicos estimaturi sint
nisi quatenus Belgio hostilem animum ostenderent. Iam res eo deducte
erant ut plane Hollandorum et Auraici rebellio probaretur praesertim
cum illi expresse dicerent arma se non induisse contra Religionem
catholicam vel Regem sed contra tyrannidem Hispanorum quibus Belgio
pulsis facile de duobus illis conventurum. Hoc sicuti pro solita sua perfidia
ita etiam callide Auraicus et Hollandi proponebant ut scilicet abactis
Religionis et Regis defensoribus ubique heresim suam et rebellionem stabilirent
sicuti etiam postea fecerunt. Certe non possum satis admirari Braban-
tinorum stoliditatem qui Hollandis talia dicentibus crediderunt cum in recenti
adhuc memoria esset quod in pacis negotio anno 1579 actum fuerat ubi
ad omnia rege conniventi et solam religionem catholicam urgente
Hollandi re infecta discesserant quod in religionis restitutionem consentire
nollent. Verum ut habet proverbium facile credimus quod optamus
Qui in castro Antolerpiensi erant cum Avellano videntes de summa rei agi totum Belgium
jam rebellasse Hispanos autem varie sparsos omnino opprimendos ex
Hollandia evocant Ferdinandum Toletanum ut relicto tantum in oppidorum

Et abbas quidem S^ti Galtrudis ab infancia sua Hanonie comes
promotor erat tam male in posterum audiit et contra mortem omnium illius
monasterii abbatum usq; in hodiernum diem honesta sue nature remanet
sed alterum illum S^ti Petri Gandensem illud notandum videtur quia
ortasione huius infantis pars maledicti cum postea Gandavum
ortrexisset Duo dyaconi de duo abbatiam dimicti sunt et ne
+ aquirium quidem gustavisset Congelus quod de tanquam ad partes
Regias redire ausus non est timore domini cui huius a quo Orleani
remanerat retatus ob crimen sibi huius dubito remanentur sine
religione mort et mortem est Probe memini cum diebus ad signum
venerem redditur tur Hoberto renard cum multis duis portis tam
ecclesie quam secularis obortus est simo de religione ysenii ysbon=
Dixit Si est aliqua religio abq; dubio Romana est vera ubi illud
Si non tantum illum de hoc dubitasse sed stiam confiteretur ysenius
Orleanense dixisse quod nulla est quando quidem vera Romanam quam veram
credebat non solum negavit sed stiam mortuus sit Nimis enim notum
quod cum in extremis agebat cum multis de Cr=
cinibus assistentibus accepit et devote extremis et cum multis
lacrimis ecclesie ysenii dixisse et deinde dixit
indeque in modum mirantis dixisse. Cur sibi Cur sibi videt
Datum est mihi in hora mori et si sibi sibi fit sed inde assiz gedunt
et hac finierunt et sua vetera nuncupavit verba Vae Maximum
Orleanense agere videmus contumacium sine Sinistrum ecclesie
qui libertate et debito remedio mortuus sit Orleanense Anglicane a Rege
Anglie ecclesie introducendo pacificasset Deinde bona cum in duo ad ecclesiam
de more in eundem Orleanense Sibi annotaverunt non valebant ultra 900
florenos unde et sibi die Duravatur magna hasta indutus in qua ad duo
reliquis viribus relocis magna industrium erat ad ejusdem sustinendam qui
Ursinus cum praefatum et agebat ecclesiae Regius Orleanense et de Car
pane Gandensi dominum videns ob rei bene manate Orleanense ab auriano donatus
200 mytrubus extinctum Orleanense ecclesiasticorum in Orleanense sitorum
et postmodum ruram domini mortuarum dominis Orleanense gessit ubi illam
Sindicatum quasi Orleanense Orleanense Dubere ruram senatu in Ruta cum
Hagenensi obortum est quod Gandavi summas [illegible]
[illegible] de particularium ejusdem vasis Orleanense ecclesiae adunto
sisoeio quod curatur in generali sua ratione Orleanense rei ob ecclesiae ejusdem et tamen
summa totalis in particulari ratorum Orleanense hoc non minus debatur quae in
generali tamen Orleanense ejusdem augebatur Eta et augustus consuetudo tranquam
cum Orleanense Cruciferi Orleanense domini duci Burdi 86000 florenorum et
furta sua non Orleanense calumniatur Orleanense quod Orleanense familiarium sedis Orleanense ecclesiae
beati Pauli Apostoli exigeret cum sic quando Orleanense ultra Orleanense potero cum tam
apostolo suos et Orleanense apostoli Orleanense
Orleanense Galbo cum dam publici ratione qui duos filios de via sustinebat et
unus erat Galbo cum dam publici ratione qui duos filios de via sustinebat et

+ unde et in omnibus quibus interdixit Ordinium Romane
tribus sive Orleanense sedebat
verum non minus Orleanense et
contra Regem Hispaniae
Orleanense et Orleanense
et quamdiu antea dum sanctus
quam cum Rosse Cruciferi
Orleanense Gandavi natus
de sibi inderet

Qui tunc temporis Balliuum istius agebat

Persistebat in obsidione Zutphanie Westfrisia Groninga et adiacentes omnibus
insignibus industria gubernatoris sui Casparis Roberti Heyram vetustum
ac per hoc strenuum ordinis equestris militem qui vana
inducta fiducia rebellantium subditorum in eorum promissis ordinat et ad
fidelitatem prouocauit ipsos gubernatoris sui presentia
terruit ut non solum Groningam gubernatorem ipsum
verum etiam Leoualdie Harlingie Stauorie Delfzilie et alibi suos
prefectos presidiarios compulerint in arcem suam reingredi tuque ipse
et fugitiui illinc abierunt et inde ad Ordines transfugerunt hinc sta
tim ad Antwerpiam 23 Nouembris que eodem Ordines statum de
mutarunt residunt Georgium palatinum Heuy stratum fratrem dominum Wilhelmum
qui ipsum ridente patrie sue prepositie monasterii Sti Saluatoris
Vltraiecti remotis Remurbiguus obtentus est et illius tractibus suo
nomine preesset

Quodcirca Ordines Brabancie prouincie et alia Belgie
vasa valoris viborum reliquiarum deauratas et similia auru
vel argentea sacra edibus detrahentur et sunt remissarie argenti
ventur ibi datores vel quinque ridetur statim vel post aliquot annos
valorem singulis unus 38 stuferi restituti et anni rotundi 22 florenis
Pretendere quasi certos qui tenden[dum] dixerant rebellio et hostilis Rex et Hispani
vehementissime hinc denuncio abstinuerant qua subditi primo statim
impetu rapiunt Si Rex aut Hispani hinc aliquid vel uno tantum loco
tentassent minime perstitissent quantas calamitates portassent hactenus
quot pacifici libellis conquesti sunt maiorum suorum libertatem pristinam
subditi Videmus nos anno sequenti detrahendi ablatas insignes
illas gubernatoras Storum Pontium et signatis quarum hac tota erat
de auro illa vero ex solido argento tanti ponderis et a se hominibus
vix ferri possit quibus antedebat insignes ciuitates loca et montium iuga
stantes dominium inexpugnatum magnas turres arcesque ruinosas retunda et admirabili
ordinata forma de solido et preastantissimo aureo extructum 150000 rotundarum
quarter varium et mestimabilem structuram symbolicarum
que statum in dominum montagnam delata est et de auro quidem rubri Rosarii
detrahendis de argento dealbi denique Reliqui vero in
ciuitatibus et structuris quas etiam tali systemate
anno 1578 in possessionem habere nostrum magno suo detrimento vidi
duo pauci vero adhuc in aliquibus regionum vel possessionibus
positum est Quod ut tale quid mentitum prodigium et portentum
fallant et inuidiam deuitent

Nigri pauci Candidensis et rarioris dumtaxat Bessi detrahendi remedii
antiqui gubernatoris sui minime fuerunt sed non idem qui primo animo
offensus dum ipse quod in diuturna et dura rebellione quam pro sua obstinata
subditi ingentius exhibuit rerum rotundarum Hollandie rebellibus qui possim minus
reperiant et reparant impetrare debuisset Unde detrahendum omnino
statuit sequutus est pariter Ordinum et Hor Hungaro rastrum detrahendi
obsidem et exemplum fecit

Appendix

1576

A Obsidebatur oppidum Zirichsea excepto quod portus
nondum palis obstructus a munitionibus triremibusque
regiorum defendebatur quamvis obsessi instructis aliquot
navigiis 28 Januarii perrumpere tentassent verum mag
na suorum clade repulsi tribus exinde diebus reversi sunt
verum denuo rejecti sunt donec 6 Februarii viginti
due naves vario commeatu onustae invictis regiis ~~[illegible]~~
portum introierunt Unde Mondragonius propere ad
commendatorem scribit ut aliquot lemora navigia sibi
subsidio mittat quod continuo perfectum est missis
duodecim biremibus et sex pontonibus quibus in castra
receptis et ad portus defensionem constitutis Mondra
gonius ostium palis infixis obstruere ~~statuit~~ incipit quod
cognovisset rebelles majore navium commeatuumque
numero obsessos reficere statuisse ‡ Initio huius
anni promulgatur ~~in belgio~~ Jubileum quod SSmus
Dominus noster Gregorius 13 pontifex romanus
concesserat belgis ita ut ad modum jubilei Romani
in certis tantum urbibus promereri liceret quarum
una cum Mechlinia esset etiam commendator eo
se contulit ut tantae gratiae particeps esset
~~cohortes~~ Turmae quoque levis armaturae equitum
Hispanorum eodem fere tempore tumultuari incipiunt
in brabantia quod multa ipsis stipendia deberentur
que ~~ipsis~~ ex pactis ~~[illegible]~~ conventis ante aliquot annos ~~jam tum~~ solvenda erant
~~cum Hispani pedites simili de caussa tumultuantes anno~~
~~Hanc verpiam occupassent occuparant~~ quia vero
tum magna pecuniae inopia laborabat commendator ita ut
ipsis satisfieri nequaquam posset imperat rusticis simul atque civibus
per totam brabantiam ut captis armis ipsum obsistant
periculoso certe consilio nam semel armatis alicuius
regionis incolis haud facile medium invenias quo exarma

‡ cum in obsidione et in historia

ti rursum in ~~pace~~ quiete agant Sub initium Mar
tij Commendator peste corripitur ~~tam~~ vehementi unde
et 5 martij moritur tam subitanee atq improviso ut
quantumvis album ~~a~~ regia ~~pote~~ manu signatum haberet
quo casu necessitatis emergente Gubernatorem loco suo
nominare poterat donec ~~regi~~ rex ipse maturo consilio
alium delegisset tamen urgente velociter morte impeditus
fuit ne faceret unde consilium ordinum belgicorum
habenas rerum penes se retinuit donec aliud rex disposu
isset ~~quod~~ qui postmodum ~~rex ipse~~ hoc ipsum ratum habuit existimans
quod si per indigenas belgium regeretur facilius concordie
viam aliquam ~~inter ipsos~~ reperiri posse quo separate pro
vincie rursum alijs coniungerentur Verum eventus
postea docuit quod rebellibus hoc modo potius via patefieret
quo brabantos flandros aliosq vicinos suos in idem
~~fide~~ ~~rebel~~ rebellionis heresiosq crimen ~~[illegible]~~ per
traherent alioqui totis iam animis eodem propendentes
Mortuo enim ~~[illegible]~~ ut in historia
Enterea Mondragonius portum Ziriczeensem 22 martij
palis fundo fixis preclusserat et lemora aliquot navigia
ex Hispania in portum Brouwers haven appulsa militem
exposuerant quem ~~a~~ Mondragonius in insula ~~detentus est~~ de
tinuit Fama enim didicerat quod rebelles adornatis
compluribus navigijs se prepararent ~~qui~~ ut obsidionem
solverent quod et ipsum tentarunt 12 aprilis cum
summa vi palos revellere portumq ingredi conati sunt
verum frustra ~~mondr~~ regijs tormentis manibusq egre
gie se defendentibus quamvis rebelles non nisi post
occasum solis discederent qui biduo post idem ~~[illegible]~~
iuxta propugnaculum Drisselense aggrediuntur ~~[illegible]~~
sed pari fortuna excepti demum omnibus viribus
perrumpere constituunt Princeps enim auraicus ipse
~~[illegible]~~ armatis duabus ingentibus navibus quarum una leonis
nomen preferebat altera Joppen vat dicebatur a nomi
ne ducto a ~~[illegible]~~ grandibus illis vasis qui densa cerevisia

405

Joppen bier dicta ex Prussia advehi solent, quibus octua
ginta fere minores accedebant, constituerat emissarium
quoddam a latere insulae occupare et commeatum supra
aggerem exponere quem obsessi parvulis navigiis per
campos inundatos in urbem deinceps advehebant quod Regii
~~unum~~ ~~resistere~~ impedire non potuissent ~~quod~~ cum unum e grandioribus
illis navigiis occupato emissario mole sua ipsis progressum
impediuisset fecissetque ut ex altero latere impune commea
tus exponi atque ~~ad~~ avehi posset, verum mondragonius
de hostium consilio per transfugam certior factus, eo
milite tormentisque ita munit ut quamvis rebelles ex altiore
navigio Joppenvat dicto quod proxime aggerem accesserat
et maxime e malo atque receptaculo ei affixo ita regios
peterent ut tormentis maioribus uti non possent atta
men post altissimum aggerem ita latebant ut hostes
terram capere non auderent verum cum diutius quid
agendum esset deliberarent decrescente aqua navigium
illud in sicco consedit unde a regiis adiutis tormentis
expugnatur occiso Ludovico Boisotto Rebellium archita
lasso cum octingentis multibus. Aliae vero naves
Roterodamum reversae sunt. Dici non potest quanta
consternatione tum animi rebellium conciderint proinde
dubio si Commendator fato subtractus non fuisset qua
libuscunque conditionibus se dedere debuissent verum
recreati sunt ab iis qui ipsorum partes in brabantia
fouerent quod iam tunc ea rebellandi consilia mirent
quae paucis postea mensibus in apertum eruperunt
quare rebelles missis ~~aliquot~~ columbis (sicuti in obsidi
one Harlemensi annotavimus) quarum aliquot a regiis
occise in manus venerant obsessos certiores reddebant
quod breui generali quodam ~~et~~ omnium harum regionum studio
e periculo eriperentur. Decimo tertio itaque iunii
quidam urbe egressus de nocte bacillum in arena fixit

qui superne fissus scedulam quandam preferebat quam
excubitor oriente sole conspicatus ~~a~~ sustulit et ad
Mondragonium attulit continebat autem quod si bona
fide regii cum ipsis agere vellent sese urbem dedituros
esse quo intellecto Mondragonius simili modo et
alium bacillum prope urbem figi iussit cum literis ~~a~~
se consilium ordinum ea de re certius facturum indicans
intra triduum autem responsum daturum quo accepto
de oppidi deditione ita transactum est ut gubernator
Dorpius cum suis excideret oppidani viro ~~ducentis~~ centum millibus
florenorum directionem suam redimerent atque ita
Eulii Mondragonius urbem ingrediebatur ‡ ~~Decrepata~~
~~Hispani ad ingenium redeunt flagitantes~~
~~enim stipendia seditionem excitant sublatisque vexillis~~
~~cum mille quingentis suorum in brabantiam contendunt~~
~~magno et reipublice prejudicio~~ ~~Eutera~~ ‡ literis ~~enim~~ ultro
citroque missis ~~principes Auraicus~~ cum aliquibus ~~de~~ e
consilio ordinum ~~egerat~~ agebant ut Hispani belgio exigerentur
aperte pro se ferentes nullam sibi suisque aliam rebellandi
caussam esse de reliquis facile conventurum multosque
iam in suam sententiam mendax vulpecula Auraicus adduxerat
in quibus maxime notantur Dux Arescotanus Philippus
de Croy ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ nec non
et Fredericus Perenottus Granvellanus dominus
Champangiensis quod maxima admiratione plurimos
afficit cum pater fraterque ipsius atque etiam ipse Auraico ex iusta
ingratissimi ipsius animi iniuria semper particulares inimici
fuissent ~~satis constat aperte principem Auraicum hanc~~
~~inexpensam hominis stultitiam irrisisse cum post pacem~~
~~Gandavensem Middelburgum advectus ~~a~~ subsannatorio~~
~~risu ab eo exciperetur his verbis et vous mon fils~~
~~tantum erat enim eius in granvellanos odium ut tamen~~

‡ nona may ~~[illegible]~~ ut in Hist

‡ Placebant hec mirum in modum Auraico et rebellibus qui

[illegible]

† quod totus belgii motus voluit si in ultimo rontinueretur fuisset negotio alio rintasset urgeri possent vbi motus expectant, quem illum quem ipse

quoq; longos in brabantia mota Hantwerpiam rongre
garent et mietibus quibusq; ut modesto ter instituit et
rontumeliab rintatum pagorumq; quo animo fuerint sta
ret se suaq; tantum defenderent rum rongilii Jordan
dum Tolerandum rum qs Hispani qui in Hollandia erat=
sent erant rertendi fierunt monitq; ut ornus quam ab
ordinum mietibus ter prohibeatur in brabantiam se ren
ferat Eamq; Hispani vndiq; Hantwerpiam rongre
bant rum turma una eorum armatum in rongertu
rellus verbis mota seminum stragem et a pelis quam tribus
rustiorum millibus prohibetur rum equitibus progre
gyo nguantibus et Sanzio adillano ranos sublimiumq;
militum rustos vocarentur et haberent adasse rapitur
qui Sanzio Avillano ederat ordinem signatab' tradidit
quibus rustos mandabatur ut quotq; Hispanos quotquot
in vorum manus inciderunt de medio tollendos curarent
unde Avillanus rum ordinum rongilio oppositurus bor
tatus est et egati aliquot de isto deliberaturi rum
mittuntur rum quibus de gar re rongressu esset qui
rum vo exposuerunt alios, mihi rominus potius quam
et Alfonsus Vazgasius Vulcanus Romanus et Hiero
nimus Rodomus qui Bartunt bruxellis in palatio quasi
rapturi asservati fuerant Hantwerpiam adue pervenerun
tur + Bruxellis autem Hispani atq; remanentes
a Rebellibus et Anvaro prosertim pershasi fuerant
et illos de rongilio ordinum rapuerunt quos ronatibus
ne Alfonsus magnus obstitue nouerant quare viri autem
ne tumultus aliquis de tam perfida et preparata arto
ne in orbe oriretur Hor strategemate viam muni
re inyerunt Mieteti illos quos de inferiori rongilii
sent curia bruxellis in perfidio habebant quotidie vetra
hortam Lonanensem atq; Gondelbergensem palatio
rinas durent et in yertis rapoit mietaribus

+ Dixi non potest quam indigne anxiatus in suis sam senatorum liberationem tulerit quos Hyms rigoream rendebissima pietate dignos ipse magnam se parmentarium affectus maxe non dubitatur

* rum aliquot mietibus ordinu intra urbem domicilii sunt qui

+ in principio ~~23~~ septembris

decursionibus exercerentur donec tandem + populo in cuius rei
consuetudinem adducto et nihil mirante si milites palatium
versus ducerentur dictus Hesius atque Glimesius ex
moximato palatium invadunt et ~~in~~ captivos constituunt
comitem Mansfeltium Dominum Barlemontium et
presidem consilii Viglium Zuichemium / Ducem
vero Aresschotanum Philippum ~~cor~~ croyum + gubernatorem
brabantie proclamant Hispanos omnesque externos
milites belgio pellendos decernunt ± Quare Avellanus
Antwerpiense castrum egregie munit et ~~in~~ adversa
scaldis ripa munitionem excitat cui Franciscum Valdesium
cum quadringentis Hispanis imponit ut aditus in Flan
driam semper pateret Eulianus quoque Romerons
F loram munit Franciscus Montesdocius trajecti ad
Mosam gubernator portam illius civitatis bruxellensem
partemque illam urbis que ultra flumen sita est Hispanis
munierat quod Germanis qui ex legione Overstainii
ibi in presidio essent non admodum confideret preter
hec tria loca brabantie in aliis provinciis castra
Gandavense Ultrajectense Vianense atque Valencie
nense Hispanorum presidiis tenebantur Alostam Flandrie
Siditiosi occuparant En universum autem Hispani
non ultra sex millia peditum equitumque censebantur
Omnes autem provincie contra ipsos rebellarant excep
to Luxemburgo atque Domino Billio cum Groeningensi
bus + de civitate Antwerpiensi nemo civium ad
Hispanos transiit preter Petrum Petri Rimesen
pretorem Amstelredamensium qui tum forte ibi agebat
Quare Siditiosos Alostanos requirunt ut tanto
periculo seditionis suae paulilum obliviscantur verum
surdo canebatur ± ~~Quamvis~~ Enterea comes Russius qui in
G Flandrie gubernatorem electus fuerat cum viginti quatuor

+ qui et ipse de consilio ordinum erat

± verum cum monitis esset ut in historia

+ in Hollandia Amstelredamensibus

± hoc tempore ut est in historia

cohortibus Gaudauum intrasset et castrum oppugna
re cepisset ubi non nisi 190 in presidio erant Hispani
quidem sed fere omnes ~~[illegible]~~ variis belli casibus inutiles
militiae redditi quique insuper puluere tormentario et comme
atu destituebantur unde 12 septembris Russius aliquot
militibus Suburbanum Sti Bauonis munit, quod
editiore loco, et ex propinquo castrum ita respicit ut ei
plurimum ~~[illegible]~~ nocumenti inde facile inferri possit, quibus
ex parte Antonii Maldonadi ~~qui absente in Zelandia~~
~~Mondragono castro praerat~~ denunciatum est ut inde
discederent aliquam vi se munitiones quas contra castrum
erigebant disturbaturum Alfonsus quoque Vargasius cog
nita castri Gaudauensis necessitate congregatis aliquot
Hispanorum turmis assumptoque Ferdinando Toletano cum
~~[illegible]~~ peditibus qui ex Hollandia aduenerant preter ~~Alo~~ Bruxe
llas Alostum properat, ut Seditiosos ~~[illegible]~~ ex demon
stratione presentis periculi ad officium reuocarat, qui
semper respondere soliti erant se tunc demum incepto desti
turos cum Toletanum eiusque legionarios ex Hollandia
venisse viderent Dum autem Toletanus in itinere
est et iuxta louanium tenderet + obuios habet ordinum
equites peditesque misso vero caduceatore de pace eos
ter requisiuit ~~[illegible]~~ sed totidem vicibus sclopetis eum
abegerant verum aduenientes Euliano Romeroo cum ~~[illegible]~~
viginti quinque legionariis cum hostibus velitari coepit
~~[illegible]~~ et primo statim impetu in fugam conjecti sunt ita
ut Hispani ad portas usque louanienses eos cedendo
persequerentur haec prima pugna que + cum ordinum
militibus conserta est ubi detectis utrinque animis
clarissima hostilitatis signa edita sunt Ab hac victoria
regrediente Eyram Romeroo Vargasius Alostum
peruenit conuentisque seditiosis nihil efficere potuit

19 septembris

+ ab ordinum militibus recepta est

quare Vargasius in brabantiam redire constituit quod tantas
vires non haberet ut sine auxilio seditiosorum castro
Gandavensi subsidio ire posset presertim cum 16 septembris
milites ordinum Hispanos qui e castro lignatum prodierant
ex insidiis adorti fuissent et vi intra castrum propulissent
Dix redierat Vargasius in brabantiam cum a Montesdono
trajecti ad mosam gubernatore certior fit Onerstainii
Germanos de urbe ordinibus tradenda agere cepisse
porro Hispanorum maxime interesset hanc civitatem in
fide manere quod advenientis ex germania auxilii preci
pius foret introitus Quare continuatis nocte dieque
itineribus eo deferuntur verum cum haud procul
abessent certiores redduntur Germanos jam in ordinum
verba jurasse ~~verum quod~~ attamen quod Hispani turres aliquot partemque
muri juxta portam Bruxellensem in potestate haberent
qui advenientibus socijs perforato muro aliquot eorum
in urbem receperunt deinde combusta porta ceteros in
urbem admiserunt eodem fere instante Toletanus qui
trajecto fluvio in alteram partem urbis ubi Hispani in
presidio erant pervenerat expugnato ponte multisque
occisis in urbem ferebatur statimque liberato e captivitate
montesdono ad Germanos qui in platea Sti Servatii
sub quatuor signis constiterant contendit qui continuo
sese Hispanis dediderunt culpa defectionis in centuriones
suos qui aufugerant rejecta Russius interea castrum
Gandavense oppugnat erecta enim altissima munitione
in suburbio Sti Bavonis convectisque levioribus aliquot tor
mentis ita Hispanos impetebat ut neque per castrum
incedere neque in muris tuto versari liceret et demum
29 octobris fixis aliquot gravioribus tormentis oppugna
tionem instituit lentius tamen ita ut nec Hispani
multum contra jacularentur quod moxia pulveris tormenta
rij premerentur Exceptis autem Hispanis et aliquot

413

Germanis rotar fiw omnes mields m ſ zaelds ordinum
rouuſſbrant etiam illi adalouds qui rum Mondragonio
Zizrzds m prouſdio viant qui ~~viant rosſ rayt~~ ~~retinerotur~~ ~~zuelds vero rosſut~~ ab ordinibs m brabantiam
dnorati dum ſtrio quedam ntra nygelmiam et Hant
obizoiam rouſſderant Dſtuarant dmin ordnds ~~maiorib~~
maioribus royns roarts Hantobizowrſſ rasſtrum obſtde
re ~~rum~~ rum Enlianus Romrent rum quingentis ſzegow
tarns lyra yſroſſns maiorum yoſtrum yaelm rayto
dum rodidit rouſſimi quoy modo barlemontium ſtouo
m dominum qui rum fratre ſno Hizyo + jam etiam ad
ordnds dſtrarat vayot trartanity rum quoy rohaelbis
quas ſtrum Habebat dum ſtr mota Mozſimiam inſtituit
Sd ~~tandb~~ ordinum royow vndiq rouſſenebant prouſtrum
~~dnum~~ baro rayroſſns qui rum magna mielum ſmam m
yayo dnſſbrunſi rouſſderat Rum Enlianus rum durchs
ſtblegartarns et aliquot equitibs myongnarat dum
eoro vdurbaw non potut + Entra Gaurbus ſtuella
mt rum Comſſ Omſſtenio ita trauſſyrat et romb
rinitatibus m ſide zygis tamrot dour de rontrario ~~dnis~~ nſſi
aend ſaruo mbirotur Aui clamb vero ſnona prouſtdia
ntra rasſtrum non admittat Dum tertia octobris
~~rum~~ ordinum vdarrtus quoy mlum pdtum dstranorum
Wallonum et ſmillo durontorum equtum prouve vrbm
arrosſt ~~ſſt~~ quos Dominus de Chanxagm vrbis zribuna
tor dſſtimeamb et quoſtamb omſſtenio poſt mdiam
+ per portam boygi + nortem ntra ſmodia rayot rum phi zygo romb
Montanam Eguondano bigrouo rayroſſio Maxzimo Hanzdunſſ
aelſq bregis primzoribus, qui mrontimonte omnes yela
tas adtuſq qui v rasſtro m vrbm dſtrunturs orrnyant
+ 12000 ſoldm dbiſſbat et iams muntionibus obſtrunt + milo ſuo ſuorum
dstrimento quod denſa admodum nobnea yorta omnem

+ qui in 9 regiones distributi erant ubi accedebant quatuor alie Belgarum profecto Cornelio Endemondi

prospiciendi facultatem Hispanis admiret jamque sibi securi
videbantur quod ultra presidia adducta Germanasque ~~[illegible]~~
quater mille Onerstenii ~~qui~~ etiam cives arma ceperant qui plus
quam quatuordecim millia armatorum conficiebant Unde
Sanchius Avillanus continuo Eulianum Romerum lyra et
Alfonsum Vergasium trajecto enorat qui sociatis viribus
Hantwerpiam versus iter instituunt Seditiosi vero
Alostani qui hactenus millis machinis sententia moveri
poterant audita Hantwerpiensium defectione ~~conti~~ de
media nocte signa convellunt et iuxta Abbatiam Sti
Bernardi haud procul Hantwerpia sitam Scaldim
trajiciunt ubi Eulianum Romerum cum sexcentis
Hispanis et Vergasium cum octingentis Germanis obvios
habent congratulatione itaque inter milites orta de nocte
sub quartam horam matutinam castrum ingrediuntur
cumque ab Avilano monerentur ut vires paululum reficerent
responderunt votum sibi esse aut in urbe antwerpiensi
prandere aut in altero seculo coenare quare omnes
continuo hostium munitiones invadere statuunt erant
autem pedites Hispani ex omnibus legionibus bis mille
ducenti Germani octingenti et octingenti levis arma
ture equites ~~Summo~~ Quarta itaque Novembris summo
mane castro egressi in munitionem porte objectum conve
niunt precibusque factis constituunt ut Alostani ~~per~~
plateam Sti Michaelis Romerus vero cum suis pla
team sancti georgii objectasque munitiones adorirentur En
clamantes igitur S. Jacobum munitiones tanta vi
aggrediuntur ut quamvis omnia dispositis tormentis arma
tisque hominibus quatenus visus portendi poterat colluceren
Hispani tamen ex utraque parte perrumpirent resistentes
trucidarent et totamque illam multitudinem in effusam

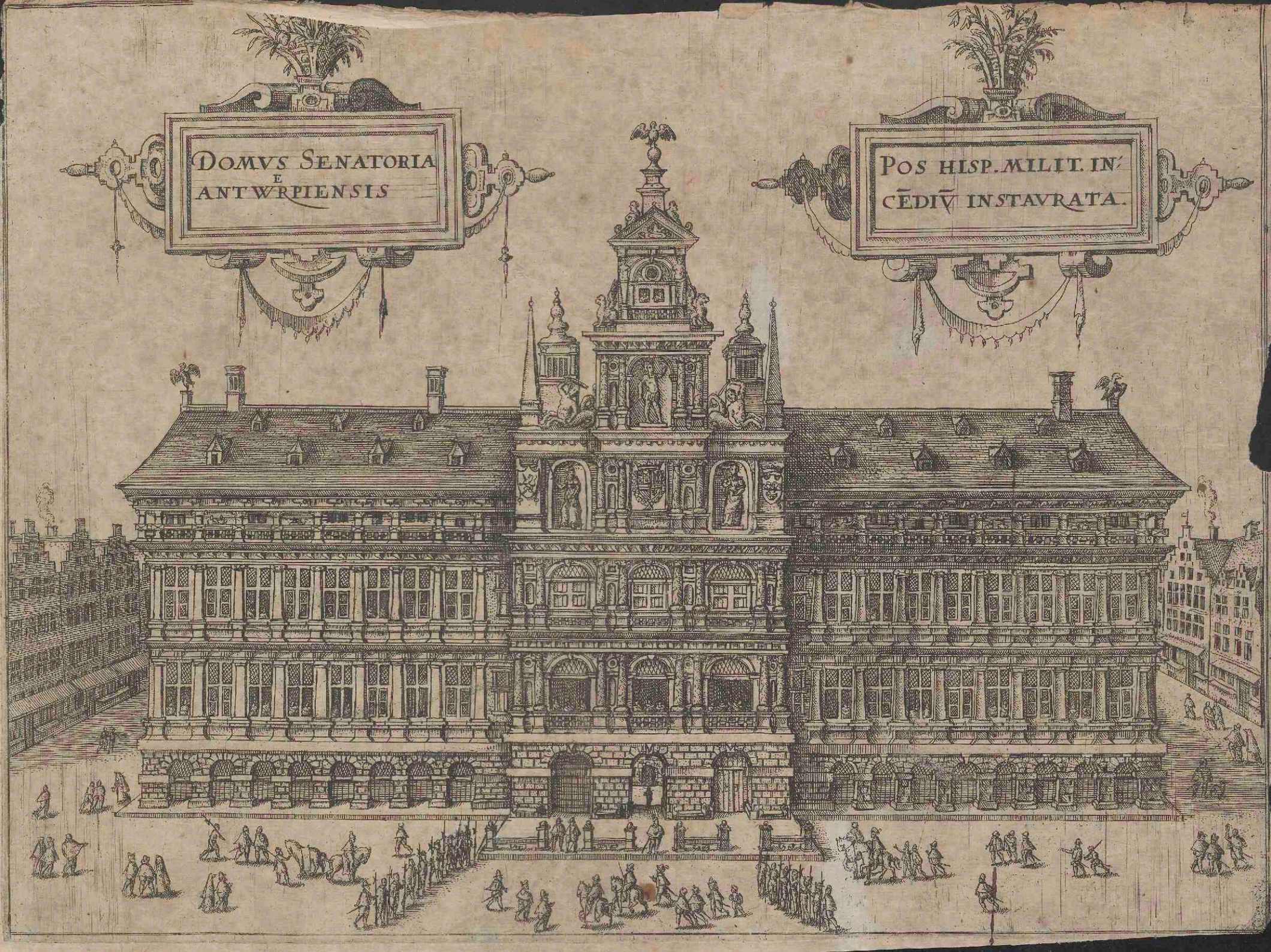
DOMVS SENATORIA
E
ANTWRPIENSIS
POS HISP. MILIT. IN
CĒDIV INSTAVRATA.

fugam conjecerint Egmondanus capresiusque ad abbatiam
Sti Michaelis aliquamdiu restiterant verum ingruentibus
Hispanis in plateam Merenbrugge dictam protruduntur
ex alia quoque parte Hispani pedites equitesque munitiones perruperant
et ad mare usque dispositis undique presidiis omnia munierant
Sola jam domus publica supererat ubi complures
civium congregati presertim ii qui ex societate Sti Georgii
longioribus bombardis ad schopum collimare soliti sunt
ex amplissime illius domus fenestris ita Hispanos impetebant
ut nemo militum in foro comparere auderet donec Hispa
ni qui familiis suis varios incendii fomites e castro effer
re preceperant et cives nullo modo permovere poterant
ut se dederent ignibus applicatis eam inflammarunt
terribili incendio quod etiam circumjacentes ditissimorum
mercatorum edes depastum est cum tot mercibus ut
tricies centum florenorum milibus estimarentur quae
clades sicut Hereticorum obstinata rabie contigit ita
etiam plus urbi nocuit quam Hispanorum depredatio
Multa hominum millia in hac clade perierunt licet milli
ab Hispanis interfecti sunt postquam sese exarmassent
verum cum omnes in civitatem novam anfugerent ut
navibus conscensis aveherentur aliquot millia ibidem submer
sa sunt, ~~Marchio vero~~ reperta sunt autem occisorum
in urbe cadavera ~~tri~~ bis mille quingenta preter eos
qui incendio ruinaque perissent capti fuerunt in abbatia
Sti Michaelis comes Egmondanus barones capresius
atque Guiniensis Marchio vero Haurensis cum
Hollandorum que in Sraldi stabant
perenotto Montagnio tempestive ad naves cucurrerant
et in Zelandiam transmiserant # ~~ubi perenottus Middel~~
~~burgi ita exceptus fuit sicuti jam supra retulimus~~ +
Urbs vi capta non potuit impediri quominus ab Hispanis
in predam verteretur verum Romerous atque Avillanus

Inverstaimus idem facere volens in aquam decidit et granantibus armis suis submersus est atque perfidie sue debitas penas solvit

+ Ex Hispanis non ultra 150 cecidere et 20 vulnerati sunt

viribus oppugnare perseverarunt presertim Gandavenses
qui a rebellibus tormenta militesque ad expellendos Hispa-
nos petierunt et in vicem subsidii Neoportum in Flandri
a maritimum oppidum ijs tradiderunt et diximus superius Novem igitur
cohortes cum aliquot tormentis cum e Zelandia ~~de~~
venissent statim arcem aggredi constituunt ubi pau-
cos Hispanos in presidio esse cognoverant qui tamen
a Mondragonii uxore virili animo muliere ad alacriter
resistendum egregie animabantur Septimo igitur Novem-
bris cum duabus ex partibus latissimam rumam tormentis
fecissent + sub horam noctis undecimam clara admodum
luna cum tribus milibus hominum lintis interulis indu-
torum oppugnare incepiunt cumque pugnam usque in
tertiam noctis horam protraxissent fessi repulsique in
urbem revertuntur postridie tamen oppugnationem repe-
tunt per duas horas sed pari fortuna se recipere coge-
bantur quamvis ad singulos strati muri hiatus non nisi
25 Hispani repugnarent ± ~~Vodem hoc die qui est~~
~~8 novembris que secundam impressionem faciebant~~ pacem
Gandavensem publicaverunt Convenerant enim ab
Hollandis Zelandisque missi ligati inter quos Arnoldus
Dorpius qui Zirickzee obsessus fuerat cum ligatis
aliarum provinciarum Gandavi in domo publica pacemque
in hanc ~~fere~~ formam confecerant 1 ut offensiones
damna atque delicta ex utraque parte commissa remitte-
rentur et perpetua oblivione sepelirentur 2 communi-
bus viribus expensisque invicem promittunt se extra
Belgium pulsuros Hispanos aliosque externos milites qui
gravi servitute et tyrannide incolarum ~~be~~ personis
bonisque insidiarentur 3 Hollandi bona fide promittunt
se staturos determinationi generalium ordinum quorum
conventus statim a fugatis Hispanis pacatoque Belgio
fuit debuit tam quo ad exercitium religionis catholice

+ La motta tormentis propositus

± Dum hec geruntur ut in historia

k

quam ~~ad~~ etiam restitutionem navium tormentorum aliarumque
rerum quod regis ademerant 4 Ut commercia inter
provincias hactenus separatas redintegrarentur ita tamen
ut Hollandi Zelandique in catholicis urbibus nihil in
contemptum religionis dicerent facerentur alias ut
publica pacis violatores punirentur 5 omnia edicta
contra hereticos promulgata cessare iubentur donec
~~in~~ generali ordinum conventu aliter statutum esset
6 Iubetur princeps auraicus tanquam gubernator nomi
ne regis omnibus ~~et~~ locis preesse quos in presenti occupa
rat donec generali ordinum conventui post exactos
Hispanos aliter videretur 7 verum quantum ad ea
loca ~~obt~~ attinet que in Hollandia Zelandiaque regii
occuparant ijs eousque tantum excluderetur donec ~~habita~~
~~tis~~ ~~to~~ incolis earundem satisfecisset sive de exercitio
catholice religionis tolerando sive de quibuscunque alijs
preiudicijs que obtenderent 8 omnes magistratus
iurisdictionesque cessarent quibus non ipsius authoritas
consensusque accessisset 9 captivi utrinque gratis dimitte
rentur solutis tamen expensis 10 tam princeps ipse
Auraicus quam ceteri rebelles fame sua bonisque omni
bus restituuntur fructusque eorum nondum perceptos
recepturi decernuntur + mobilium tamen alienatio non
retractari iubetur ~~10~~ 11 Ecclesiastici quoque quorum beneficia
in civitatibus catholicis erant et bona in Hollandia
Zelandiaque habebant eadem continuo recipierent 22 Reli
giosis vero Hollandis atque Zelandis commoda alimenti
summa de iudicio ordinum ~~Holl~~ earundem provinciarum
attribuiretur Hec fere summa est pacis Gandavensis
in tantum Hereticis ex voto facte ut eius pretextu
ceteras ~~omnes~~ provincias ad rebellionem contra legitimum
suum principem excitarent ~~unde et dorpius re ita~~
~~confecta domum reversus insigni gratulatione ab Auraico~~

+ sicuti idem quoque ex pacto eorum qui pro rege profugerant decernitur

~~ceterisque rebellibus excipitur et centum ingeribus opti~~
~~me terre~~ in Zelandia ~~que ecclesiasticorum et prefectum abbatie~~
~~middelburgensis fuerant donatur qua illa non multo~~
~~post ita vendidit ut de emptione se convenire non~~
~~posse stipularetur aliaque allodialia bona redemit cautus~~
~~enim nebulo hoc agebat ut rebus etiam conversis sua~~
~~salva haberet~~ Postridie quam pax Gandavi
publicata esset Maldonatus continua oppugnatione
fractus cum nulla subsidii spes alicunde affulgeret
his conditis comiti la lainio + deditionem fecit ut
tuto cum suis in Galliam duceretur atque ita 11 novem
bris castro excidens in Galliam emissus est ± Enterea
cum ordines resciuissent quod Germani qui Valencenis
in presidio erant cum arcis prefecto Jacobo Greso
nio Hispano agerent de ~~relinquenda~~ urbe in manus
Hispanorum resignanda continuo mittunt comitem
Rennemburgium dominum villanum qui venales Germa
norum animos unius daleri premio in singula capita
in ordinum partes traduxit et 19 novembris presidio
excesserunt quare continuo castrum obsidet quod
paucis exinde diebus Hispanus dedidit quod nullam
subsidii spem videret et hostes tormentis suis non
modicam murorum partem strauerant Sicut et pari
fortuna mox etiam castro Cameracensi Hispanos expulerunt
Persistebat in obedientia ex ut in historia

+ qui eo adiuverat cum militibus qui ex Hant ulerpiensi clade fugerant

± castro vero tres mortes imposite sunt inter quas una erat Hollandorum rebellium contumacie Groneveldio ut Auraico suum studium probarent

1577

217

Carolum S. Pauli Cruciatum
Carolum Hamartium

Parma Camerij Edmundi nominant legatos suos Matthæum Monellandum de
Ligueta Ioannem Atrebatensem, Hanarium, Verromontum Gandensem, Dominum
Ludouicum de Rassegem Oudenardensem Flandrino quos nos posita
vidimus Edmundi Angliæ de proxima Londrestrio rivitate egressum et de
rimine proficiscentem in Angliam Venerunt ad Austriarum diu ante
gatas, illas consultaturus offerent simul et ad libertatem sue persone
traderet Gandensem promissionem posset de quibus Edmundi
delegare qui [illegible] nostros sustinerent quam etiam solemnitate maxime
et in primum etiam de suis obsides [illegible] tradere in manus dominorum
Edmundi

Austriarus et omnem bellicorum studium tollunt
atque ad signa bandum vocat Belgarum asserunt in se provocaret ostendit
se hostes rondetrumbus velle arguere et nulla interposita mora pro
rustede sua regia paratis venient Egidium Barlemontium dominum
Hedgium quem presidentis Hispanie Ruperti dicti nuncupat cum 3000
qui sub posse militabant Pro obsidibus vero nominabat Hanarium
Verromontum Gandensem Montigniam et S. Edmundi Lonam abbatem
[illegible]
contra quem Edmundi cum dissent
statim ad frendos et nonas marmatenses remittentur quibus agentes
decernebant se obtinisse sua permissa tantum in Flandria et
migante Austriaro (quod portarant) pro tractatum valimandi posse
habebant

Eta quoque Camerij remanent in curia Bruxellen
si ubi de tractato fordus quodam remanent Ex rumo intro quieta
contra Hispanorum tyrannidem dicebant quos etiam de tali hostis dea
ratos dicunt ab hoste Edmundi contra rui Rege, mortuo Regnoso
pro fratrum Belgij remanendissent [illegible] contra quos et Belgio
possent decretis sic fordus prius pertractantur sub obtentu tamen non
solemn S. Romana [illegible] Edmundi etiam Regis sui S. Pauli ad confir
nationem sua libertatis et pro militibus nec non dorum qui de suis armis
potuntur vel rapiuntur pro multitudo militum angelinos etiam exponere
pro pari contra omnes hostes [illegible] fundus illud suum pro tutum et
irremissibiles nullis permittendum ab eo distrahere Prostituta in omnibus
proda pro mercy et infamia

Finis fordus regiam Edmundi
pauci post ad Austriarum mittunt finem post dominicam fariunt nolle
se et hoste obsides legat se daturos se quos hostis visus fudit non
quidem tanti et hoste designarat nominis se tamen sustinendo de quo
fuerit videbo illos qui ab Austriaro nominati et ordinis pro timuit
dunt hor omnes subire noluisse atque ut ei probe sterunt Edmundi
dolo malo rum Austriaro agere quo pro videndum utrum [illegible] deliberantur me post
regiis tendent Hor ita agebant et illos pro obsidibus tradunt
quos Regi addictos studebant et finem se ab illis dominarent et pro
suis proceribus obtegarent quales erant dictus Hanarius et sui similes

6 Gdmam vero discedent nec aliq posse ab Gdmibus sine tractatu dict 6
discedat nisi de illo prius habito et concordato bellum in arbibus et rastris
que omnia de consilio ordinum tractentur in manus indigenarum qualitatem
seu modum gerendi Belgii et qui (pro hac vice) ordinibus gratificant
7 Quantum ad detorsiones et remissiones et alia deserta tam rapsum quam
(act Rde) patrimoniarum nisi tum de quo et quantum sint portent restituam et habeant
sue intra Belgium sum Hispanis vel alibi 8 Capitula sue gestodi-
mittantur sive remissa bella detendantur Primo autem Austriacus in integrum
restituatur cum de sua parte statuta sint illis que in Gdmium remanent
quales sunt statuta sunt 9 De restitutione aliorum ad ostium quibus
damnati sunt de remissa agetur et terminabitur post remotum Gdmium
generalium in ordinarios senatibus inferis 10 Prerogativa verbo
(act Rde) prerogativos abrogabimus et a gubernatoribus nemo in consilium vel minus
generalem admittitur quam indigena Belga 11 Pax versa Gdmes
super sub renovatis et honore rerum deo et hominibus per remissam firmam
in omnibus et per via nostram Sam fidem et religionem Catholicam et
auctoritatem atq obedientiam nobis debitam et numquam illis contrariorum
12 Tenebuntur ibm renuntiare et renuntiant omnibus foederibus cum
detrimento post hac tractatis mihi 13 Remittet quoq et deauctorare
tenebuntur remissum prestitum detrahendum extra Belgium nec redeant
14 Gdmes 60000 florenorum solvent dimidium statim ad manus
cujusvis prioratus et solvantur illis qui de posterum consilio nominabuntur
ab Austriaco et de modo deque recipient extra limitatam Austriacum
et alia loca sibi Hispani Italici et Burgundi Altera vero dimidia pars
+ post quando pacis Anglorum solvent
extras tamen numerabitur nec illis nisi tres mensibus + Comes illis qui
negotiandi commissionem ab Austriaco habuerint 15 Germani vero
satisfient pro Gdmes quibus Austriacus in hoc dat Angelio sunt et
pignora per remissarunt cujus prioratus et regentes prioratum et ad
hoc auctoritatem suam interponet Ceterum dict Germani volent
pacem fieri in locis que illis per Austriacum Gdmium consilio
assignabuntur 16 Promittent et tenebuntur Gdmes post pactum
Hispanorum Italorum et Burgundionum Austriacum post exhibitas
remissiones sive Regias extras et peractum gestum instrumentum
negotii in gubernatorem et honorem et obedientiam debitam per totam
ruinarum ingressi per Candavensi que ad pacem et inde dependentia
17 Successores prioratus gubernatores primates et patriarchas per totos
senatores et magistratus auctoritatem suam administrationem invadunt solemniter
(act Rde) quantum in se est firmare hoc actos 18 Approbamus edictum con-
stitutionis quas Gdmes fecerunt vel facient illis qui pacem amant in bello
suppedit erunt et nominatim Regnum Angliae Ex fidem et robur pacis
pater noster Austriacus his subscripsit et sigillum nostrum appendi
mus Gdmes vero subscripserunt pro suum firmitatem addiderunt
et sigillum Brabantiae pro omnibus provinciis appendierunt Rex et legati

+ Anno dñi 1421 secundo ad festum Brugis collata 17 februarii

+ Ad hec dñi Brugenses Comites omnia que postulaverant integri voti sui benivolencia obtinuisse quomodo autem promissis stiterint iam dudum apparuit

Nam pace Brabantie reformata iidem ad Hollandos transmittunt qui 19 februarii restituunt Landam de Brabantorum telum in propulsanda patria ab Hollandis exercitum et barbaros fugientium et perpugnacium proventum Porro metuunt illos pacem tenuisse attamen mundum sibi satisfactum Enormia quod non ceciderunt de libidando Burano Anrarii telo qui et dudum in Hollandis detinebatur captivus Nam Comites dimiserunt omnium et singulorum quarelas satisfacturo potentat pace Anrarii et Hollandi in suspenso si dicunt pacem illam ingredi Secundo indignabantur Hollandos multa contra pacem illam inquirunt exercitabat restituti Nam illud possibile fuisset et non possit de pecunia obligata pignoris in hoc pacem tenendis pignoraw retro tot pecunias de molendinis bonis illorum qui anno 1417 pro religione calcaria deserebant minuit fuerunt et tamen in pace Candavensi magis de omnibus restituendis tantum est mo m tractatum venerunt et alienata non restituerentur Demum si pace cum Rege Castelano Hollandis inimica esset an posset ad restitutionem talium pignorum obligari debent Ponto quod tali casu muletis et feudo omnibus de Comitibus bonis sint rebellium esset cum homines mediate feudi de talibus gaudere debent Tertio non satis honorifice tantum esse Regem Anglie et duci Alemanie Gallicarum Regis fratris qui tanto affectu Belgis subvenissent Item benedicte victor aliorum non congruentium nos allegant non quo illis prosperitatem velint sed et veram gratiam habent et in regem Castelanum destinabant Quarto querebantur quod non adgressus tantum esset de bonis restituendis Anrarro et aliis que in Burgundia habuissent Non fuit actus hic sed tantum non est vere Rex in dictis et alienationes sunt facturus Quinto non est vere Rex in dictis et alienationes sunt facturus similibus Brabanti posset minus satisfactum posse posset de multis cum statutis et articulis concessis et Brabantinorum negligentia sapere sed non hoc subdunt quod bona pacem reddere intendebant de omnino pacem rebellis et inquieti impugnabant Quare dum postremo subjiciunt dum si Brabanti hoc tempore satis sibi contra Austrarium provisserint tamen dubium non posse quin in posterum ab gubernatore illi succedat hoc nisi fuerunt Ad hec pacis pendia alienum sedem mutuatis et Rege tollentur Demum per agentes et pro diffidentiam omnis pax cum Rege tollentur Demum pro pacem tenendum et immobilitate talium Comites cum Austriaco contra posse volunt pro statuis patrie et publice quietis turbatores se coniungunt et insuper si rebellant pro stantur se tenuerunt pacem illam tamen et Hispani ultra terminum pacis Candavensis omnino stare velle sta tamen et Hispani

Her Marsiani pacificatum disfrederunt alioquin se illam rupturos et hostilia molituros Quos non ignorantes horum turbatorum protectionem qui rem pacem Hanc sustinere nolent illam tamen quantum ipsi in suum fauorem seruari volent communitos se nisi rupturos pacem Candauensem que iam antea facta erat et nullam breuitatem dabat de Hinc possea ordinibus dissentientibus illam confirmandi facultatem si hoc modo agere coepit nulla pax nullum fedus mansurum esset cum neq; altera pars sub tali protectu obuiare posset nouis querelis indigentibus nouis remedijs sed solemniter pacta et firmata restituere non erat

Hollandi rebelles Arg A

Cubera Austrasius regnare Hanc pacem quam tamen egerrime se nolle seruare profitebatur et promissa sua Bellerae et Gemblacenses nauibus ad hoc aptis quotidie et prout monebat Enyndenter tamen et contra iuramentum sub protectu sui tanquam ad bona et patrimonia sua restituendos Amstelodamenses inuasit et detrahere nisus est Quo mydio subdere tentabat Rem et contra Austrasiorum dissimulabat illorum ordinem odium quod in Belgas habebat tegere non posse Quatenus diu (erat hoc tempore monasterio in Gemblacis inclusa sancte agebat) mutuorum fuisse et promissa mutatum esse Caroli quinti fidem esse erat Carolus imo pro tali agnouisset Cum Austriacus quotidie rem Belgas hinc inde stringere destituere et ipsorum remanentibus subsidijs interciperet pecuniam in Leuga portu detinere balistas deprendere parabant ipsum hoc agere et ipsorum beneuolentiam curarentur et postremum minabat ipsorum primum non fines atq; ipsos intima omnium prædium seruata pedibus tyga sibi esse quod de sua pacificis et proditoribus moribus de alio remittuntur cum ad instar illius Belli et tyranni minime qui minimum rationem habebat ideo quod pacem ad omnem libidinem ipsorum perstitisset

Hispania pacta Martij Gemblacensi quamvis pacis nondum ratificatum esset tamen me videbantur pacem indemnitatem agere et Austriacus pacem Arg C

Scotia Francis Rex in Gemblacis confirmat pacem Marsiensem inde ei Francis Gallus Etsi et Burgundie ducatus manutenere Leuga et Museum defendent Lugdunensis Gallus et postea Etsium tenebunt Omnes sunt Dymondanus Capuccinus Gemblacensis alique Antuerpiensi regni Primus quod dicunt si quod de Gemblacis detinebant

Austriacus qui pacis antea debitis Leuanium adierat Brugellas reuertebat Primus Legato summi Pontificis et duo Lodouicensi et inuicta nobilitate Belgica ibique administratum sua inauguratus est quam summa rem generali lætitia et publicis spectaculis et quadam ordo potest inueniri Dyclus Turnacensis Regi Francie pacis et amicitie redditi rem illustrissimam magnis a Rege honoratus munibus qui Etsium et sua confirmaturus Regem accessit ad antiquissima munia et honestissima non est tamen quin idoneus Leuga Gemblacis illius quod rem de sua nouandum ad Lugdunum Etsium deuexit atq; ille in Austriacum Etsium suam ranfactum

Ibique aliquot debitas hæreditates primum adhibitas et Etsium possessorum de more Belgij in Leuga portu Etsium et ipsorum deputandum sequitur notitiæ rumor potuerat nisi pacis pacificis pactis pacis quam illius Etsium ibus qui ab Gemblacis sub protectum Etsium pacificatum nostri fuerant assignati

et Gibrandus Burgh

et nostros Carolus Dux qui in Almer rompeys pendentes a
Germanis sub Edmundo Brabantie militantibus et hos pugnitivi tam
arcte restringuntur ut nemo eorum vel retrahere aut partem
habuerunt nec quisquam de rasis suis strictis possent interim Burgh
quasi ad deorandum patriam sibi esset depositi pugnarius solebat
stilo nostrabit quod patiantur et cum hoc familiis suis Brigellas
mittat quo dicit Austriacus et Edmundo rogatus rentimo adsit Edmundi
habent a Germanis ffi de statu Belgii et presertim Hollandie Austria
cum sta nostrorum et pratorum a latere suo discedere non permittunt
et in Edmundi remedium adversus Austriacum Amstelodamensis ren-
mortuos et vel illorum tantum remissa Burgh in Belgium post mitti
debuerit si non adesset quare etiam transmissa 100000 florenorum summa
in stipendium illorum militum quos a suis constipendiant debuit et
remotis illa in fide et obedientia Regis [illegible] Austriacus
sistunt
Quorum quos Austriacus a quibus Edmundi constitutis
tamen restitutis sue pacifice regat quemadmodum de se fuerat constituerunt
rasis cum in potestate habuerant cum cum illa obsidissent
nemisse et postmodum de domo publica Brigellensi in subsidium Belgii
et duratis militum causam peregrinantes Austriacus tarde satisfecerunt
dedit tempus obsidionis autoritate perrexerunt sibi minime
Magistrum distrahet et Antwerpiam propere videret unum ex Confederatis
Austriacum cum pastinis in suam potestatem redigere possit
simul cum Germanis transiret et forsan et Regis subsidii
pendium fuerunt sibi cum ipsis de vita sustinendis rasis ipsorum
Regina Anglie missa et valetudinis sue gratia Gandavum
Edmundi tendens sub spacio illam reintegrandi Gandavum ornatum et
Germanis Belgium regredetur ita reatus ut ad stirpem Danos et inter Ca-
Danos Hollandie pertinent in urbe nominatim dicit Hensselaerdyck
ronie Delftwerdensis qui in obsidione Castri Gandavi pugnavit
vulnus per Edmundi partium quominus pars Gandavensis Flandrie et
Austriacus ad urbem discedat
Interea Austriacus statum atq; hoc intellexit amisit ad Brabantos et rursus
Austriam inde duos mensibus interpositis et ut hanc prosequendo apud se
debitat et Flamingi ann[illegible] Edmundi Brabant de suis
militum Abatem Vredelensem et Aegidium Borsselen qui se pessimi
a tam crudeli fortune atq; de Rege pugnando et pro[illegible]
detentum dicat Federatus quos Patriotius dominus de Campagni Frater
Cardinalis Crumbellam adversus Cornelium Dudonium qui de Austria
Austriacum Antichristum rumbendebat duos militibus partim occupat partim
in fugam rumpunt et hoc nutrim hostilitatis et rebellionis quod non ab
Austriacus in Edmundi ab Edmundi in Austriacum pervenitum est
Statum Post missis Rudolphus rum duo de magistratibus quatuor rebellium
qui in nostro Antichristi dicunt obtinuit et Augusti Septata Rudolphus
Rogaverunt Wesengium qui jam ad Austriacum et Regem pergendebat et duci

22 Januarii

Dño hæredi in Brabantia rum Austrasiæ ducum Austriæ rum [illegible]
in Hollandia Harlemum et [illegible]
[illegible] Hollandiæ [illegible]
[illegible] Harlemi rum rum [illegible]
[illegible] rum [illegible]
[illegible] Hollandiæ [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

omnia integra seruanda in primis Ordinum Flandrie remittere Gaza-
nam Ordinum consensui se velle contrarium non posse dixisse
magnum videt
Hic nichil notandum est in Anwaro cum dissimu-
landi artificio iuncta mendacia in animo quam facies et sanguinem
roseum habuit Fuit mirum est de Brabantis qui hac de causa
ab Anwaro quem non tantum talia non fauere sed etiam Hareum Gyon
Remi et alios eius contrarios odisse videbant magis autem mirum
quod contrarium eius quod faciebat assidenti sibi reddebant Sed agebantur
Hac omnia in Gheeram tantum nam animis Flandrorum ad Hollandos perpendebant
Austriacus rector ordinis
de Heb qua Brabantie Et
duxit de morando Anwaro
ut essent et fauere prendens
quo illa essent via sua
nobili tabellario de his om
nibus Regem in Hispania
retulerunt ibi et Gravelingis
de 20 octobris Age et
Demum reuertit Anwarus tam suo quam Hollan-
dorum et Zelandorum nomine nichil innouandum in Brabantia quantum ad
ordinem religionis pertinet
anno sequenti manifestabitur
Hoc quomodo seruatum sit fides sit Hadria
Anwarus cum duo consulendum statum de statu Brabantie et mature ibi
omnia turbare et Gandavum inducere posset 18 Septembris Antwerpiam venit
ubi summo gaudio ab armatis ciuibus deducitur Qui aduentum gratulatur nou
Ordinum ad sunt Abbates Cisterciensis ordinis monasteriorum Villarensis
nouas Octobris Anwarus et Grudeliensis et 23 Septembris Bruxellas redeunt de nouis rebus deli-
berantes tanquam Patres Patrum Antwerpiensibus et de proximis diem Bruxellensibus
Hoc et sequens pars Em
dauensis missa fuit Statum ab Anwaro Bruxelle sunt nonnihil Brabantiarum mutatum
sub Gandauensis sunderamine consensu Renardus i. gubernator istius duratus restituitur quod deposito
ipsum erat Gubernatoris Minerua Austriaco ingrediebat cum de consultando Brabantia non esse amissi
signa sub tuo nomine Regis gubernatoris fore dicebat Deliberari quod retinere est cum
a Papa constituti de potissimum hyeroma Regis cura demandantur cum quo regni administratione
dignentur qui de fronde assis Anwarus ad hec destinantur cum ad illum non mouendo restat
mandato absit quibusdam
Quam timidum Anwaro dentant quod grauiores Austregotarum Flandrie
pertinet cum Ostrangiis
Flandrie constituantur Alamiros Ordinum et prouisiones insuetum et ingratum Gandauum
quem nomine ita prouisi
interim et Principes
fuerunt reuocati et ibi iudicium Gandauenses mittebant qui de nouo gubernatore alio deliberarent et de nouo ordine
deliberarent Crassedonii milites et qui consulebat de alio gubernatore alio deliberando deliberabant et de nouo ordine
pertinet imo diuinitus
in religione Cassiodorum
inde diuinum hominum
Hoc Gandauenses tamen antiquo Belgarum in Gallos odio et qua minis prohibitum
2 diem autoritate sua
et potestate inducit
gubernatorem nolebant sed talem qui ab regis dependeret Simone Hadria nec
amdere inducit ode
Olyero Senyelino et domo Austriaca distraherent in Matthiam potissimum
iugiter contra illud qui
quemadmodo quod huic defendentur Matthias ad regnum Francie deuocatur nouo
Hunt contra quidem pub
cum positi Et 20 octobris nostro imperatore Verona discedente iuxta
Cassiodorum Roma
contra Cassiodorum Roma portatum reasserit ornatis Quod cum imperator Age et
nam religionem et diuinis
diuinitus et contra
Duo Austregotarum constituta erat ab Ordinibus Flandrie gubernator qui
ode qui aliquam de diem
cum prudentia et magnum Chamoyseno tandem diuigendo constituit
sa dicta religionis
inducatur inducatur ode
ad inducendum Matthiam in suam potestatem redigere et tenera animadu-
uincia offerendo ode
uertendo et sub autoritate aduersus Brabantinos et toti patrie imperare
Matthiam Charles de Arta
possent Ordinis parentibus sunt a rabida uncordula qui ornatus per suos
Zirobet quod antiquitus
Matthiam ad se pertrahet et quod Gandauenses offerret et aperto tumultu
pubera imperatum tam Austregotarum cum pecunia nobilitate regendum et arte rustici uiuent tanquam
arrogantia quam ibi
Flandros ad Ordinum Austriacum uehementer scribere tam Gandauenses Age
Flandri quod et quem
ordinem et ordinem cum statum tales minetur et quod ipsi de ordine imperii omnium
inducebant diuinitus pari Gandauensi contrario non sint Austregotarum ad hoc de Matthiam adhibi
ad gubernatorem adgubernatorem Et Austregotis uolunt gubernatore confidat aliqua beneficia dependentia
tenebatur ea Flandros pro pecunia tales quaestus atque regni illum fundatio et antiquis restituere
Romani religionis esse et qui tales genius Ordinum pro Romanis diuinitus Antwerpiensibus Ordinis
ode duo tenuissimos pendet sentiunt Et Anwarus Antwerpie et ab Gandauenses Ordinis
et deferant suam magistratuum pertes ode et possident beneficia dependentia ea ab eis qui Romanis
religionem professionis mireab principatum et regnum qui pro religionis statu ipse gratio in duo Gandauenses
indigentur Hoc tam peruersis promissa et mirata rem cum reuocatis tam formalia seruata sunt
ab Anwaro et Ordinibus Hollandie sunctis fide ratiuncula id est manifesta Ordinis nostris Gandauensibus

Anxarius [illegible] Bruxellæ autē omnia jurabant et nihil aliquid fecerunt ab Edwardo contra Regem et Subditos ordinatum quo non tantum illi ad mortem vindictam ac rapinam perducebantur sed etiam Edwardus ita suspectos et rebellionis illigavit ut de mortalitate nō possent omnia disponere ut ita et deposito filio et Joseph et Hollandiæ et Zelandiæ contra Regem bellum gerebant et nullam pacis mentionem admittebant ostium et 7 Decembris Bruxellæ jurabant Deo derelinquebant Joannem Austriarum Hostem et pacis a se male transgressum et adjutorium Cetabant prædictum omnes qui quod possunt agebant et intra quatuordecim dies ab eo disponebant et Bruxellas redibant Illi rebelles et Hostes habebantur

Prima decembris admiratio omnium fidei mutatum magistratibus arctius Edwardo invidum constitut Anxarius non diu mansurus in Regis sed Edwardo adjutorium et pecuniæ fecimus quo subditi sui gubernatorem Hostem et insanum perclamarunt aliquid in favorem Brabantiæ sui pervenit non absimiliter Watanum putant et Brabantiæ non minus quam Hollandiæ mari lacunæ et pacis portuaria pro sua junctura dampnum gerunt Conjurant pax et juste juramento pax Gandavensis firmatur et adjuratur et duo legati Cæsaris Romani reformatos et ad Calenistas in suam fidem et tutelam (et augmentum sui) susceperunt utcunque nec quid justi minus vel molesti fuerat sed libere agere permittebantur Edwardum quoque et juramentum pacis nihil pro tanto parta tuta firmari et si qua infracta essent restaurari Summa magis ardebat ne possem pacem perficere juramentum prestitisset in gubernatorem sustinebatur facta pro pecunia et domus Regis de ronsilio Edwardi generalium aliud constituisset

Edwardus cum constantia tantæ malæ fidei pacem reparabant apud Veteres permixtos Regis jurejurando constituunt et 22 Edwardus legatos suos in Galliam misserunt qui Regnum admodum auctos sunt a Rege Ludovico et fratre ejus et Regina cum quibus foedus mutuum inierunt auxilium et hæreditatem inferos imperatorum Gallos Regnum qui tot auxilio et totus a Catzolero Regis admittebant sunt quibus foedus mutuum pollicitus non fuissent Hac pacem in Catzolera utriusque constantia et Hostibus suis ingredientur Edwardo quotus et quam mala fide Galli Regis erga autem Catzoleram Regis sit ex tot pacis pro annalibus nostris notare potuit

En Angliam quos missi Carolus Marsio Hainonius Arundelius et alii qui cum Regina fœdus suum inierunt Edwardo vindictam pacis sunt 1000000 florenorum pro quibus Regina et civitas Londinensis spondebant recuperato tamen de indemnitate pecuniæ ad Regina retum pro Edwardo tradendo Regina Edwardi subministravit 3000 pedestrium et 2000 equitum pacis et alios stipendio Honorandos ab Edwardi qui sunder auxilium stipendio pollicebant si quod bellum pacis inferretur Legati Regis interfuit remittio Edwardi nihil de summa adjunctis pacis defensis derelinquatur Si qua inde Edwardo dissensio oriatur arbitrio Regina vel legatorum duo deputatur Si pacis non pronuntiat Edwardo reassum qui sturba rum et grandium navium pacis qui sub Regina auxilia classe et impedit et impleant

Quod autem in his rendetionibus rentumbatur et petimia quam Regina sua sibi
esse mandat audiamus ab Ordinibus simulatur. Pretendebat quod Ordines
Brabantiæ finaliter Anxario constituerant et Germania cum magno apparatu
adveraret. Examen rationium remittit palatino fratrum Romani pontificis et
Cæsaris religiosi hostem infensissimum amicitiæ vicinum et proximum in Gallia
Ordines et rationum practatum sanctorum radicibus nobilissimum et
cum angelico Austriarum nomine totoque Belgio polliceri quod etiam anno
superiori et diximus testarunt

Angla cum Hispanis pacem non amicitiæ sed probe nostræ pacis
statum cum totius antiquæ libertatis rebellium gentis fomitem. Lycetum missi
in Hispaniam per quem Regi [illegible] persuadere tentant omnia quæ sibi
hactenus hasta essent in regis commodum resistere. Duo nam et totius pro-
vinciam subministrasse quæ Belgæ regnare invasitare alium sibi gravem
assistendi et totius et tum præsentibus vitiis mederi fidei et hæ
annotare visum sit et declarare quæ nam Angla in hac hactenus Gallo
cum posse pati cum florentissimum illud regnum eta jam longo tempore corruptum
et extremam illius partem in duro carcere detineat Regina
sic Grotius Mariam plane timebat ne musta indignationis ratione gravius
bellum instaret atque etiam regno videre regibus. Nullos
autem in hac formidabat nisi Hispanum atque potentissimum et pro
religione atque justitia magnum Philippum et Gallum cum in domi
cilium duxit Regina Grotius a liquando dimisisset atque etiam prima
vice duas regni provincias Emsios arctissime consanguinitatis gradu
tangebat. Etaq semper hæc gesta et in statu pacis partis illius regnis
bella intestina fomenta quo rixæ perpetuæ ortæ ali alienum intendere non
possent. Enixe curata autem quod inimici de Ordinibus perniciant ad
assumendum in perniciem Franciscum Alenconium Galliæ Regis fratrem
quod et posse et diximus partim est. Petro illo rationis Gallus Belgio
potiretur cum minus sibi ab illo instaret. Angla quam ab Hispano quod Gallus
rebelli et de hac ratione Regem Hispaniarum suave et de animo et
fama recte monet et sibi caveat ne Belgium in potestatem pernicies
potestatem veniat. Quod autem id sua potius ratione quam Regis Hispani
fuerit de eo constat quod longe facilius de pace cum Ordinibus Hispano cum Alenconio et etiam diu antea dormit quam cum bellum
inimicorum cognitum obstincta fide missaque et rationibus ini agere inimici
tudine. Quod autem hæc vera sit animæ Regina declaratio de eo
manifestum unde et quod instituit pacem Ordinum Egmondi Regem tractaret
et Austriarum Belgio donaret et alium unde loco principatum con-
stituerat non ideo solum quod Ordinibus ingratus esset sed ideo quod
(et posse videbat) Regina Grotius rebus non obstare facile et in optatis
suis et Angli desiderium. Illud quod Angliam non parum exhibat quod
citra illa Equinoctii gradus in Gallia interjectas Germanis continuum
Hollandiam pacem insulas Zelandiæ undandas esse videbant illud esse tam

Petro me Hispanum in Belgio
absente dominari videbat
atque a quo pacta de primo
institueret. Deinde hoc age
bat et vel bellum conti
nuaretur vel Hispanus de
pacificato tamen Ordinum
gratia esset

ad vnum vt longe fariens fuit Angliam erruptaw videbatur vnus vel
Hor consilio reperto Rex perpetuus vt iam tutus ab ipsa caroffitus
omissa Hollandia dissimili pronuncia fariens mysteria Angliam inadvertat
atq; ea debellata multo impetu Hollandos subiugaret vt hur fortat
illa in portatris fundis rondstromibus montua anpeli vt porsistin
maritimi hyperstatio

Quoniam, mlti ex Belgii provinciis Flandria inventatur germania Austrie
qui iam Brabantus diruentarat stiam illam sibi diuinire volens rontendet
Gandauum ibiq; magna pompa deputur zy decembris ubi alignanidu Rost
et nuncios obsequij atq; assalutatis Flandros et prasfatum Gandauenses
sibi obstringere rontendebat

Erat Herebat Hor tempore Matias archidux austria Antwerpie et Flandbant
non parum Brugellis Gandis videbant duus Austriacus populares fauerem
passim sta rapiare et omnes sibi ydi adhererent a quo tamen sibi longe
gentis quam. a Rege vel Austriaco timerent ritu et consuetudine subesse nollent
Multi quoq; de Gandinis non putabant suum germanum impetratis fratris sui
Matiam Hur venisse vel contra Regis rationi voluntatem tam diu manere
Nemulli quibus Hor constabat Brabant Regem tandem optatum partum pro
Baturum cum de domo Austriaca esset pessima cum tristissimo gradu rontingeret
rebus et ut vbi tradunt de re constituendum vos a domo Austriaca stirpis
non mutari prasentim cum Alemannium Bohemos admodum Regem
offerentem respondiarent Mittunt itaq; ad pesum Brugellis Antwerpiam
17 decembris abbatis (cuiusdam monasi) Gidtrudenium et Medrolunsem
Arrasiatanum Frisium et nonnullos alios et cum eo agerent de subsignando
Belgii regimine Hos rondstromibus

† Dicitur quoq; id pesum pro
babant quod seruat illud
Anglus Regnum magis
ad debitum, Bohemi quo
Gallum antiquum Hostem et
Erotus Regnum assuetum
mutuant

Arzidux
Petro et populo satisfacerent Austriacum duos veracium ratiant et Matias
quidem in singulos menses assignant 7000 et Austriaco 2800 florenorum
Harstatis intra 22 et 23 Novembris pinota Hollandia maritimum Hollandie
pagum Hand peruenit Hagam rontis vsa sunt 13 aut 14 grandia. vbi quorum
unus cum literis impositis alia magno impetu aquam vomebant et illud
primarent ubi non arridet et inducentes ostium alius duo Hadrent longi
fiue ad 80 pedes pertij et in Exitu pertendenti quod montes ad Zonam
alium panes longos aurea mgestrat solent fiue ista ab Hollandis alijsq;
ralamentatis prassagia appentari

Vidas tabant in Hoc Regis et Catholica religione Amstelrad amenses magna
cum laude quamis Hollandi offendo varias rondstromis omnibus modis
illos in communionem rebellionis trahere nituntur in quem finem stiam
mare mediterraneum relinquunt tendebant quamis aliquot filiis omissis ad
interiorem pertus Amstelramenses Dominicum quo tamen die descendere
ista fundum erruptabant vt nihil minus illis negotium rem gerere
Dominum Secretarium Hamilius Bellart de omni parte disputat et retrahunt
Hamilius negotium prohibentis omnis moratur Dominum Hurna
et in Zelandiam dimittebant Ed et tuta vndiq; vos obsidebant ins

[illegible] et [illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible]

† apparuisse refugerunt

[illegible] Ecclesie nostre tractu fluvii in pago Australi ex parte Hollandie
oppidum quod Castrum nimis notum habuit et deinde postea per fidei rationem
hac passim et plerumque ab eius sectis ne fidem defenderent mirabiliter et
consequenter martyres habuisse [illegible] nimium [illegible] aliquem
ab eis [illegible] et [illegible] anno [illegible]
[illegible] quantum ad eius sectas attinet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Appendix 1577

Cantuarij

Hollandi rebelles parati sibi tam profutura utentes ubique tam in locis habebant quam et illas hollandiæ vinitates quæ a papis et regnata rebelliæ religionis professionem fatebant in suam fortitudinem communiquæ protegebant offerendo se omnibus quæ pretendi possent posse[nt] tyrannum futura paratus satisfacere Unde Harlemienses mitto humo anni cum primo ad auxilio suum hoc negotio regressi 22 januarij cum pardon qua diu in gubernatorem reperient rebelles Hollandiæ et vitabilis impedientur conferunt cum primis [illegible] ita tandem Quod deberetur religionis Catholicæ Romanæ in vitalis Harlemiensi servabitur tam per religiosos quam parochiales ecclesiasticos mares ac fœminas quæ unque volent absque ullo impedimento aut injuria quod tam arte et strictæ et gubernio dicto mandatur et per vitam quod quæ unque ullum impedimentum injuriam ferret vel qui sunt religionis Catholicæ Romanæ per strictæ cum dictus tanquam publica pace turbator absque ulla dissimulatione ac remissione et starum ac tenere 3 Tam illi qui sunt religionis Catholicæ Romanæ quæ qui reformata primum mirabunt quod actis actis meis unque dictus ac restoring tam arborum quæ fructum in deserto sua religionis prostabit vellum impedimentum pie ac reamoribus aut illusionibus vellum dabunt strandalum quæque fructu deserto extra offerimus sua religionis sed immedy omni temporalia et humanitate et amicitia tolerabunt et quam ordinum Hollandiæ accipiat omnes ecclesias et monasteria et ordines ecclesiasticos mares et fœminas qui in vitalis Harlemiensi aut unus sint aut de postea venturi sint cum omnibus suis privilegijs et bonis atque sequelis nominatim ac ad venditionem domorum Harlemiensium cum tota sua amen atque familia atque officialibus a quo et quibus accubit omnem primam et molestiam Quam ordinem integra sed [illegible] et completa fuerunt in pergamena amentur [illegible] Quibus [illegible] negotiis [illegible] in tyrannum historia

Sequuti sunt Schoonhoviam et Oudewaterenses ubi ordinem ab eadem vinti ita tamen ut ad templum Harlemiensium de religione religionem conservanda nominatim sibi [illegible] sed fenestra postea sibi postmodum cum egerent Auxarius et rebelles Nec enim ab oppugnato Harlemo Auxarius Calvinistis manifest et ordinem Dux Dizquius Bartholomæus dictam molarent et ad parochiam Gaudensis sive vicinitium agitarent Dux etiam animosiores fortis pauci post duobus non tantum rominibus et non impedendo sed etiam instigante Auxario Carmelitarum templum occupaverunt et similia Schoonhoviæ atque Oudewaterenses depugnarunt Auxarius vigesimo pauco et in hoste Estrenæ

1577

A B

Eodem tempore Hyems adhuc ... Zeelandos, ...

sua recipirent in Hollandiam ridebant Magna Rebellium
irrisione qui eos Gelippers i. fugitivos nominabant et
mille contumeliis exagitabant et propositis variis fideli
tatis iuramentis miserrime vexabant antequam ipsorum bona fisco
applicata dimittere vellent ~~[illegible]~~ deplorandae certe et vix
ferenda catholicorum sorte qui post ~~tantam regi suo~~
tam firmam fidelemque obedientiam regi exhibitam ipsius
~~[illegible]~~ nomine + Rebelles sibi praeesse atque insultare
conspicerent ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Interea dum haec ab ordinibus in
variis belgii provinciis ita geruntur Rodolphus Austriacus
Romanorum imperator stabiliendae pacis sequestrum se praebu
it misitque ad ~~eum~~ Austriacum legatos Gerardum Groes
beeckium episcopum Leodiensem Philippum baronem
Roynebergium praesidem consilii Spirensis Andream Gail
Iurisconsultum eiusdem consilii assessorem ducemque Cliviae
Wilhelmum qui cum domo abesse non posset subdelegatos
suos misit Wernerum Gymnicum praefectum Euliacensem
et Iohannem Lauwermannum Iurisconsultum suum consiliarium
ut Austriacum ad pacem hortarentur qui cum prius
de pace Gandavensi theologos Lovanienses consuluisset
ipsi licitam esse et catholicae religioni proficuam (falle
bantur boni viri) respondissent Primum + Luxemburgi
cum ordinum legatis Matheo scilicet abbate Sti Gisleni in
hannonia et designato episcopo Atrebatensi Carolo Philippo
croyo marchione Haureensi Carolo Hannartio baro
ne Liedekerchio et Adolpho Meetkirchio consiliario
Flandriae ~~[illegible]~~ et paulo post 12 Februarii in oppido
Marchiae atque Huyensi iuxta Leodium cum aliis ordinum
legatis dicto scilicet designato Atrebatensi Burchone de
Asta Vigilii praesidis cognato et praeposito Exrensi Frideri
co Champagnii domino Iohanne Moerbecquii domino
Francisco Halewinio Audenardae praefecto atque Meetkirchio

+ contra expressam eius voluntatem et pacta

+ Pro de re contulit

~~de~~ de certis conditionibus convenit que demum bruxellis
17 februarii renovate et publicate sunt. Ex primis autem
generali Amnystiae sanctione promissa ratificatur et
approbatur a rege pax gandavensis, statuiturque ut
milites Hispani Etali atque Burgundi intra 20 dies
postquam ipsis ab Austriaco denuntiatum esset arcibus atque
urbibus excederent et intra alios viginti dies extra
omnes provincias etiam ditionem Luxemburgensem sine
noxa deducerentur irentque. Germani vero tum discederent
cum ipsis stipendia soluta essent. En omnibus autem
arcibus locisque munitis instrumenta bellica commeatusque
relinquerentur et belgis praefectis custodienda traderentur
sicuti nulla denique officia vel dignitates extraneis
deferrentur. Sicut e contra ipsi ordines ~~promittunt~~ ‡
~~se catholicam religionem defensuros~~ et regia obedientia
debitam exhibituros omnibus foederibus cum extraneis
principibus renunciaturos extraneum militem dimissuros
sexcenta millia florenorum in stipendium militi numera
turos ita ut ducenta millia legatis imperatoris
statim annumerentur ut Hispanis continuo satisfieret
Porro quia extremo loco subiiciebatur tunc demum Austriacum
in gubernatorem recipiendum cum Hispani belgio
excessisse ~~sciret~~ noscerentur ~~[illegible]~~ Austriacus
eodem statim die quo pax Bruxellis publicata fuerat 17 sc. februarii literas ad Sanchum
Avillanum mittit quibus Philippus rex propria ma
nu subscripserat continebant autem ut arcem Antiberpiensem ei
traderet quem Austriacus nominasset. Vigesimo
igitur martii cum arx iam tradenda esset duci
Arescotano quem austriacus ea de caussa Hant
werpiam miserat Sanchius Avillanus qui
generoso animo tantam ignominiam regisque sui praeiudicium

‡ arcto ii promittunt in suis conscientiis fide et honore coram deo et hominibus omnibus se observaturos et defensuros debere servare et defendere in omnibus et per omnia sanctam catholicam apostolicam et romanam religionem

442

ferre non poterat castro excessit mandauitque Martino Oyensi
vicario suo ut prescriptis tempore legibusque decederet qui
ponte leuato portaque occlusa extremum temporis momentum
expectabat cum dux Arescotanus comitantibus aliquot
nobilibus belgis ad exteriorem portam accessit tunc
Oyensis aperto ostiolo et ipse cum arcis clauibus cum
Iohanne Vsconedo secretario vocatisque testibus ad Are
schottanum egressus est ~~qui~~ a quo de more prefectorum
huiusmodi iuramentum exigit Ego Philippus Croyus
dux Arescottanus promitto me castrum hoc conseruaturum
rege nostro Philippo neminique traditurum preterquam
ipse vel ipsius heredibus aut quibus specialiter ab eo
iniunctum fuerit Prestito autem hoc iuramento
Oyensis ei claues de manu tradidit iussitque Hispanis
ut pontem pensilem demitterent intromissisque Walonibus
Hispani cum Euliano ronuro qui lira exibat se coniunxerunt
et simul iuncti trajectum ad Mosam profecti sunt et quamuis
ipsis de stipendiis sicut conuenerat satisfactum nondum
esset tamen ne quem pretextum nouandarum rerum rebel
libus prestarent omissa omni querela deducente petro Ernesto
comite Mansfeltio in 21 Aprilis Sabaudiam contendunt ~~Quibus~~
~~extra belgium deductis Iohannes Austriacus magna om~~
~~nium gratulatione veluti belgii gubernator Bruxellis~~
~~excipitur anno primo Maii~~ Mirari subinde cogor
amice lector tantam Philippi regis benignam credulitatem
qui hostibus suis iam primum reconciliatis tantum fideret
ut Hispanis dimissis omnia ex ipsorum arbitrio agi permitte
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
etiam alios metiri atque accidit ut qui bona fide agere
constituit neminem malignari arbitretur Hoc in optimis
principibus Austriacis semper eluxit qui proinde a peritis rerum
estimatoribus infelices estimantur quod hoc tam maligno
seculo et tam perditis vicinis principibus et subditis regnent Hoc
eodem fere tempore 24 ut supra in hoc ipso Appendice usque
~~[illegible]~~ Deinde addatur Septima Aprilis ut in Cisoria

Crimes Antuerpie ex et supra hoc App. B

~~Hoc eodem fere ex et supra hoc App.~~

qui hactenus ~~ut~~ pri natus quidam Lonanii summa affabilitate haeserat millis presidiis septus preterquam ipsis stipatoribus qui ab ordinibus sub prefectura ducis Arescotani ipsi fuerant assignati tunc demum

Sed optimi cuiusque est ex suo animo

conspicerent ~~[illegible]~~

Auraicus et Hollandi Zelandique Hispanorum metu
liberati in hoc unum denique incumbendum censuerunt ut
novi gubernatoris auctoritas apud subditos elevare-
tur populusque sicuti pronum eum esse cognoscebant seditio-
nes contra ipsum excitaret sub finem enim Aprilis ante
quam Austriacus solemni modo inauguraretur Auriacus
literas misit ad ducem Arescotanum et ex ordinibus
catholicorum nonnullos alios quibus aperte suadebat non
esse ex commodo reipublicae si Austriacus tam facile
in gubernatorem reciperetur sed potestatem ipsius arctioribus
terminis impositisque legibus esse limitandam consultumque
fore ut si brabanti se ab illo securos vellent omnimo-
do ipsum in potestatem suam redigerent et captivum de-
tinerent alioquin rem belgicam ad optatum finem perduci
non posse additaque calumniarum mole Auraicus tantum efficeret
ut multos ordinum catholicorum in suam sententiam pelliceret
plures vacillarent et omnes fere ad tam detestandum faci-
nus sollicitarentur inter quos fuit vicecomes Gandensis
qui nocte intempesta anhelans ad gubernatoris cubiculum
venit petens intromitti ut qui magna et ardua haberet
negotia salutem gubernatoris concernentia qui rei nonta-
te attonitus quid media nocte tam festinanter
adferret praecepit ut evestigio intraret ubi omnes rebellium
insidias patefacit docetque ipsis deliberatum esse Guberna-
torem in suam potestatem redigere vel saltem cum universa
familia contrucidare dictitans periculum esse
in mora maturoque rebus prospiciendum actutum bruxellis
excedendum et in securiorem locum commigrandum esse
verum Austriacus qui probe meminerat nihil efficacius esse
ad huiusmodi conjurationes disturbandas quam erectum imper-
territumque animum ostendere simul ne quam diffidentiae spe-
ciem prae se ferret silentio rem obliterat Gandensem vero
de cuius animo tanto benevolentiae signo non dubitaret
legatum in Angliam destinat qui regnam de suo adventu
atque inauguratione certiorem faciat amicitiam vicissim

offerat et requirat regis Hispaniarum propensam ad pacem
animum declaret obiterque regiam moneat vereri se ne perver
sis Auriaci rebellium que consiliis impediretur quominus omnia
in pacatum felicemque statum redigat. Quae se enim
ferebat Auraicus magnam auri summam et non contem
nendam militum manum eo eo regno sibi affuturam. Porro
ordines catholici legato in mandatis dederat ut certam
auri summam a Regina mutuo peteret ut Germani
qui per fisci inopiam hactenus exauctorari non poterant
solutis stipendiis dimitterentur quod Austriacus ut ordi
num nomine peteretur permisit suo autem nomine vetuit
eo quod non ambigeret quin regina recusatura esset ut pote
quae mutuum antea datum instantissime reposceret satiusque
rebatur si Austriacus regem Hispaniae ordines eo nomine adirent
quem in propensi animi significationem nequaquam hoc
~~ordinibus~~ subditis suis denegaturum esse sciebat. Verum
legatus hic in Angliam adveniens inimico animo et irato
vultu atque sermone a Regina excipitur et tam ab
ipsa quam a regni proceribus consiliique regii assessoribus
ita depravatus est ut in reditu suo Austriacum a
quo missus fuerat adire recusaret ordinibus autem lega
tionis suae effectum renuntiaret. Missae quoque ab Austriaco ad Empera
torem Romanorum regem Gallum aliosque principes legatio
nes splendidissime. Sed nec Auriacus cum rebellibus
suis praetermissus est destinati enim in Hollandiam
legati dux Arescotanus cum nonnullis aliis qui vigesimo
tertio maii in montibus S. Geertrudis Auraicum et re
belles convenerunt postulantes ut decreta pacis Marchia
nensis in locis rebellium publicarentur et ut iuxta pacis
Gandavensis praescriptum generalis ordinum belgicorum
congregatio fieret quo de religionis negotio per Holla
diam Zelandiamque statueretur. Verum responsum fuit
per Auraicum neque se neque suos pacis Marchianensis nisi
certis quibusdam conditionibus ~~assensu~~ assensum praebuisse
atque proinde eam neque publice propositam fuisse sed tantum
pacis Gandavensis decretis sese accommodasse porro
quod in ea continueretur et nunc ab Austriaco postularetur

ut generalis ordinum conventus in caussa religionis statu
eret, se cum suis nunc sententiam revocare atque expresse
pactis stare nolle futurumque dictitabat ut sua suorumque
opera eae in hisce regionibus turbae orirentur ut austri
acus cum suis de alio quam de conventu indicendo cogita
re compelleretur interim tergiversando tempus se lucra
turum quod nova consilia novaque media suppeditaret
Si vero (quod nunquam futurum putaret) ordines
in generali conventu quicquam superea re statuerent
quod ipsis minus placeret Hollandos ~~tamen~~ atque
Zelandos executioni eiusdem restituros neque permissuros
ut catholicae religionis exercitium unquam in illis regio
nibus admitteretur, satis sibi suisque virium esse quibus
Hispaniae imo vel toti mundo resisterent Eum hoc
tam benigno responso tanti principis legati ad sua re
missi sunt Auraicus autem quo sententiam suam
toti mundo non tantum verbis sed etiam factis palam
faceret interim tota Hollandia Zelandiaque diversa
monasteria templa atque alia loca sacra ~~demolir~~ quae
hactenus intra moenia a belli furore intacta remanserant
demoliri facit deformi oppidorum ruina cum regalium
structurarum quasi quidam cadavera parentum qui
construxerant pietatem et filiorum qui demoliebantur
sacrilegia tantum non loquerentur et adhuc populo
persuadebatur eos qui construxerant atheos et incredulos
fuisse eos vero qui destruerent pios et veritatis asserto
res esse o cecas hominum mentes Tam autem nullo
fructu ista fiebant ut plerumque in expurgandis
ruderibus plus pecuniae insumeretur quam ex edificiorum lignis
lapidibusve venditis redigi posset Rogati autem cur
haec facerent aliud non respondebant quam bubonum
nidos esse disturbandos ut reditus intercluderetur verum
his non contenti Dordraci ~~simile~~ promulgant edictum
simile ei quod anno 73 publicarant quo omnium ecclesia
rum monasteriorum aliorumque piorum locorum bona ab
eorum questoribus ad fiscum suum deferri iusserunt ut ex

[illegible] abbatie [illegible] [illegible] [illegible]

we nolent vt non mſi triduo poſt ero ſuo ſtz arbitrio
Auſtriarum adyt impetrauit deatus tanquam ſpecioſo vt
libero homini digno dato ſalutem magnum cum ſatellitib
ſuis armatis coram gubernatore ſibi adeſſe mſiſſet vt
de proſperis hoſtib ſtrenue atq abſente in vrbis adminiſtratio
ne ſibi ſtatuit ac ante de tempore a nemine vnquam
ſhurgata Debet autem cum magno hac a magnatibus
fuiſſe animadvertit vt ipſa vltra ſpem poſt famoſis cum
exhibitis rantienniſq Auſtriari nomis tradurebant Dirtis
non obtemperabant ſamiliaribus dms ſtipatoribusq vbi
adeo vtiam de palam ſumabatur vt magiſtratib equitib
ordinariis aliquot ordinib inquit preſare ~~vt debet dicere~~
~~vt~~ non verebantur Sub mutinum iuſſi Bruxellas
venirent Hedyondinus atq Chromius Hebetiorum
atq ſtrictiorum antiſignani vt prouide amantes patriſſimi
quorum prior in ſamilia Johannis Calenii genuine educatus
de magiſtri doctrina nullam nequibat ſtatuum pertin
demonſtrationis probabat vt monarchiam vt grauiſſimam
eſtem veritudinem vtiam pro palam aſſerue non dubita
bat Miſſi autem fuerunt ab Auxiario ad ordinis bra
bantie vt multa ſeditionis que tam ſtrenue ſurrexit ſedan
tur maiore conatu vt induſtria promouerent Attulerant
ad regem miſſas quas verbatim mota tam diarum vti
peruiant quibus omnes hi turba Barbitiorum magnatib
qui vendebantur ſcribebatq Chromius tam ſtrenue
ſedicionis iſte omnium belgicarum ordinum ad rebellionem
tonſurus vt pro eam vindictam diſtari poſſit
quam diffidentiam vt diſtrahendam inter vos ſtrenue Alex
ter Egmondano Harlio atq ea
rum communicarunt conſilia cum ſeruili aeq conſe
runt rob mali reginei vt plena puritatis erat vnde vt
Auſtriarus ordinibus exurgat vt a regressu cum Ale
gondio atq Chromo abſtinuerint verum tantum abſtut
vt parerent vt vos ſtrenue atq argidum iſtoenere
non valuerunt inſta ſoaris Sandamiſtis detecta omni
bus de eque vendendi vt abeundi libertas ſarcinatarum iſte

Verum autem in Calleſ a
rege Nauarreo mittendo
ad Auxarium tranſmiſſum
erant

Eſtrabas hab mronſtrato
gubernatores non ſtrenue
atq ab Hoſte miſſas
patam vſtrant vt
qua nobis arbitra
tus vrbis ſuarum
moderatis ſtrictius
vtant pro animi
ſui libidine deſponunt
varium

Quibus admodum erant obtium ipſius Auſtriari literas ad Regem interceptas quod Hollandi
armis oppugnandi videbantur ad quod in Brabantia parum fidei atq impiety ipſe adſcribebat
et prouidet poterat ſe vt ~~in~~ Gaur non ſibi de Hyſpanis a Rege minime temperandum
~~Eſtrabas hab~~ de Hyſpanis in Gnazzano ad

parum certe memores quod ijs que alligarant copularetur
ut tamen res mali exempli (qualis hic erat) omnino
cauerentur. Ex eo tempore ordines catholici cum
Auraico ~~consil~~ consilia communicabant etiam ecclesiasti
ci inter quos precipue ~~abb~~ cucullatus ille nequam
Abbas S. Gertrudis Lovaniensis notatur et quidam aperte
fatebantur constitutum sibi esse Hollandis atque Zelandis
nullam de religione questionem movere prestareque etiam in
brabantia religionem regiamque obedientiam profligari quam
novum bellum inchoari quandoquidem autem hisce conatibus
Austriacum cum Gonzaga atque Escondio ~~tollere con~~
~~stituunt~~ adversaturos cognoverant primo quoque tempore
eos aut in captivitatem redigere aut omnino interficere
constituunt. Re per indicem ad gubernatorem delata
circumspicere cepit quomodo se bruxellis et ~~[illegible]~~ ex
ordinum manibus ~~se~~ proriperet cum eiusmodi oblata
est occasio institerant iam dudum ordines ut germani
iuxta pacis gandavensis conventa solutis stipendijs
dimitterentur utque subducto calculo de summa debiti
constaret ipsorum tribuni Mechliniam evocati convene
rant ut rationes inirentur. Ad hunc conventum
Austriacus ire constituit verum ordines ne ~~ela~~ gu
bernator intactus elaberetur bruxellis in porta que
Mechliniam vergit validissimum suorum presidium con
stituunt procul dubio atrox et immane facinus edituri
nisi Austriacus huiusmodi quid veritus insigni stratagemate
aversa porta profectus eorum conatus elusisset et
Mechliniam intactus effugisset inopinato ordinibus hoc
accidit qui tam certo sibi persuaserant rem successuram
ut ~~postridie~~ per ~~eorum legatos~~ huius conspirationis
conscios in anglia divulgaretur Austriacum ab ordini
bus captum esse. Mechlinie aliquamdiu substitit
quod populus placidior esset et minus ad seditionem
pronus. Cum autem videret universos ordinum conatus
in apertam rebellionem tendere tempestivum esse putavit

+ quem et de hoc ante aliquod tempus monitum, deprimis a vicecomite Gandensi

etiam regis commoda curare occurrebat autem in primis
castrum Hantwerpiense quod Hispanis digressis
Arescotano duci regis nomine commissum erat is quod
presens esse non posset filium suum principem ~~Chime~~
Chymayensem sibi substituit cui Berlonium ut curatorem
adiunxit nulla ad hoc obtenta regis concessione cui de
sua persona iuramentum prestiterat Ad hunc itaque
Berlonium austriacus literas mittit quibus eum monet
ut sacramenti et datae fidei memor castrum sibi com
missum principi suo salvum prestaret Ende ex
Hollandia catholicorum quorundam opera certior reddi-
tur Aldegondi et Theronii legationem ~~non alia de~~
~~re~~ ad ordines brabantiae ideo factam ut austriaci
captivitatem modis omnibus et quam citissime procura
rent Accidit quoque ut dux Arescotanus qui
pretoriae Austriaci cohorti ut diximus praeerat
cum ipso obambulans affirmaret ipsius saluti nequaquam
satis prospectum videri quod prior illa Auraici
sententia de incarcerando gubernatore regio a lega
tis eius postremo missis etiamnum valde urgeretur
quare consultum esse si austriacus de tutiore loco
et de maiore praesidio sibi prospiceret Ad haec
cum Austriacus rogaret ubinam promissa fides
igitur esset Arescotanus digitis complosis gesticu
lans respondit ordines fidem omnino exuisse cumque
gubernator ulterius inquireret quanam potissimum de
caussa se capere decrevissent intellexit propterea
facturos ut omnia quecumque ipsis placerent guberna
torem vel agere vel subsignare compellerent cumque
Austriacus rogaret quenam desiderarent Arescotanus
respondit omnimodam libertatem et quidvis agendi
licentiam adiecitque quod si postulatis eorum annuere nollet
idem de ipso facturos quod de principe suo maiores
eorum aliquando fecerant quem postquam ad omnia

que collibuissent facienda compulissent precipitatum
de fenestra militum suorum hastis confodiendum inve=
cerant. Hec iam vitam gubernatoris et Regis
maiestatem respiciebant excitabantque austriacum
ut mature rebus suis consuleret presertim cum
capita aliquot seditiosorum brucellensium Mechliniam
advolassent et ~~fictis~~ suis calumniis populum in
gubernatorem incitare inciperent. Quare cum
prius constituisset mutato habitu expeditis equis
Luxemburgum effugere ~~at~~ tamen veritus pericula itineris
et dispositas insidias aliquantisper Mechliniae manere
constituit donec commodior evadendi occasio afful=
geret que post quatuordecim dies talis extitit
princeps biarnensis galla ad aquas spadanas haud
procul leodio profecta valetudini operam dabat
hanc quod regis hispaniarum affinis esset invisere
se velle pretexens ei namurcum obviam perrexit
ubi dum ~~non~~ multis erga principem illam obsequiis
intentus ~~e~~ est variis undique nuntiis certior redditur
quod ordines et Auraicus statuissent captivitatem
ipsius quam dudum decreverant tandem in effectum
deducere videbatque Egmondanum et Haesium primata
sua auctoritate militem in vicinis namurco locis
conscribere multique eorum velut ignoti et peregrini
variis pretextibus urbem intrabant et per varia
hospitia dispersi turmatim per plateas obambulabant
Austriacus itaque convocato principum nobiliumque qui
ipsum comitabantur consilio inter quos etiam dux
Arescotanus erat de unanimi eorum sententia
suadente imprimis Arescotano se in castrum namur=
cense recipit. Rebus festinato dispositis vix
seipsum quieti dederat cum ad ipsum perferuntur
litere a comite lalainio qui unus ex illis erat quibus
cum Aldegondius et Thironius consilia contulerant

significabat autem Austriaco se quidam ardua magnique momenti negotia habere illi tunc demum exponenda cum Bruxellas vel ~~[illegible]~~ Mechliniam ridisset Gubernator nihil ~~tale~~ mali de comite suspicatus ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ vestigio rescripsit gratum sibi esse ipsius animum porro gratissimum futurum si Namurcum ad se excurrere dignaretur quandoquidem ipse de reditu suo adhuc nihil constituisset Ex hoc responso cum ordines intellexissent iam patefacta esse sua consilia militem quem secundo a Namurco lapide in vico perueano in insidiis collocarant pulsato tympano sibilatisque vexillis in brabantiam redire iubent + Ipsi autem probe conscii tanti belli initium a suis partibus profectum quo nefandi sceleris suspicionem vel mendacio a se averterent rumorem spargunt Ducem Guisium baronemque Billium catholicorum in Gallia antesignanos de iussu austriaci militem cogere quem primo quoque tempore in belgium adducturi sint mittuntque ~~[illegible]~~ ligatos + ad Austriacum qui cum eo hac de re expostularent Vigesimo itaque iulii Austriacus ordinum ligationi de scripto respondet quod de Guisio billioque exposuissent confictum esse et a maleuolis disseminatum ut odii semina inter ipsum atque ordines spargerent porro se mittere Gasparem a Grobbendonck ut ordinibus exponat quibus de caussis Namurcum concesserit expostulat interea de Bruxellensium quorundam insolentia refertque monitum a se urbis illius magistratum nationes contubernaliumque collegia (Guldas vocant) ut mature seditiosos in ordinem redigerent et precipua ipsorum capita si ita videretur etiam ad exemplum aliorum punirent Et licet ad ipsius petitionem benigne respondissent hactenus tamen nihil sequutum esse preter nuda verba et reipsa Regis atque sua mandata vilipendi paratum vero se esse redire

quique ex ipsorum militibus Namurci hirebant conuasatis impedimentis properi admodum urbe excedunt

+ dominum Brusium et Buchonem Aytam archidiaconum Ipresiensem ~~[illegible]~~

cum non amplius sibi verba dari sed seditiosos debita
pena affectos esse cognosceret. Eterum 29 mei
literis missis ad ordines tam generales quam singularum
provinciarum / indicat Namurcum se discessisse ut
salutis suae consuleret et undique sibi insidiantium manus
effugeret rediturum autem bruxellas cum primum ab
ordinibus huic malo obviam itum cognosceret interea
sibi omnino statutum esse pacta cum ordinibus conventa
integre servare modo ne ab ipsis infringerentur maxime
que de Religione catholica conservanda et de regis
majestate propugnanda solemni juramento promisissent
Demum 27 mei missis Rassingemio atque Grobbendonchio
legatis ab ordinibus petit ne a pactis conventis solem
niter ab ipsis juramento ad manum suam firmatis decidant
sicuti ipse ne latum quidem unguem ab iis deviare sta=
tuisset quod si ordines conatus suos seditiosorum ma
chinationibus impediri putarent paratum se ope atque
consilio eos juvare et pro securitate sua nihil aliud
postulare quam ut tales circa se stipatores e belgis
eligere sibi liceret quales sibi maxime expedire indicaret
petere autem se ante omnia ut praefecti illarum
civitatum quae gubernatores speciales habere non consue=
vissent usurpato munere ~~decederent~~ decedant ut tribu
ni centuriones militumque vulgus sibi tanquam capita
neo generali atque gubernatori dicto audiens sit ut
eodem jure de officiis vacantibus secundum patriae
privilegia pacisque conditiones disponere possit et
~~quandoque et~~ quandoquidem ordines catalogum confecissent
eorum quos pro idoneis habituri essent qui futuro
generali conventui interessent petit ut eius transcrip
tum sibi mittatur quo et ipse de qualitate nominatorum
inquirere valeat. Demum ~~se petere~~ quandoquidem
Auraicus cum Hollandis atque Zelandis militem per

rontra Hollandrum ronstribuendo rivitates suas emulabatur
minando Amstelodamenses atq Traiectenses infestando
Brabantosq rontra Austriarum instando adeoq undiq
adde etiam apertis verbis se pro Hostibus Regiæ
Majestatis gesturos potius se et ordines rebellem
ab vestrum omnem destituant et strenue adlaborent et
[illegible] sibi debitam primitus sui obedientiam exhibeant
Ceterum autem se et ordines ad perdita restituenda
apertis resolvendant se interim Namurci ita commoratu
rum et primo omnia tentaturos destinarat quam in
apertum bellum irrumpere Edmes [illegible] erat
et quo eis Austriaci essent atq Rosimgemii Grob
bendonckq expahorem rejecerant vela esse provo
carent atq eremdem a nefario hoc factionis attentato
sic nondum aperto bello abstinere debuissent et curare
et ea quæ simulatis et dissidentes institissimum cum
gubernatori probarunt fidei obsequio mutatisq stu
dijs fautrices Nihil tamen minus quam hæc
qua tam humani quam divino jure ab hostibus exigi
debebant præstare volentes Ordines [illegible]
exploratores nostri Antwerpienses perosq ita pri
mum Antichristi
omnia persuasionibusq rejecerunt et porta
Jacobea portam nostri occupavere nullumq ordinis
ad eor præsidium intro admiserunt ostiisq etiam
de suis commeatoribus illis qui hoc integra concepto
Farnesi armata manu obsidebant Ordines postea
magnum quem Trajectinum cum Germanis suis egerunt
misere deprecabundi
Quum hæc Antverpiæ
gerentur me alibi quidem res gestæ cum Comite Vim
demondano Eyram rapto Certow cum suorum de
mandato occupat eo quod ejus fidei ordines se
fidem admittere nolebant Bruxellis quoq
aequo animo rerum suarum statum videre ac dolo
aut rumultuosis armis vicinorum eripere
Comes Palatinus Fridericus Casimirus Dominus
Ewigensis Comitis Johannis filius ordines ad Zonam occupant rejectis

Missis Ludolphi Ulrico et Ernesto de Tayetanen Comitibus Frisiæ Orientalis Domino in Rastede Auricæ Wittmundiæ et Gretsyli Comitibus progressum suum ad Austriacum et Regem de mutamento suo exponendum rejectum rejectum

Et statim suo negotio in Germania nonnihil adjunxit militemq subsidiarium in Frisiam pro nolente et Germanis ibi de prostrato pene monasterio et Galeatio in Frisiatis stipendiis verbo expulit fidelitatem rejecta

Rastedium Wenda et Ovida Stenbergam atq

et apostolice et in exhibenda principi suo debita
obedientia. Insuper dicunt calumniam illam quam
de literis iuxta cameracum intercepti semper in ore
habebant dicitque nullam suam culpam esse si regi
suo cuius vicem agebat res ex vero transscriberet
aut literas falsae assertionis redarguerent aut eiusmodi
nugas missas facerent. Porro se iuste de iniuria
conqueri posse quod per vim tabellarium suum spoliasset
et literas principi suo inscriptas resignare et insuper
in vulgus spargere ausi fuissent in primatis quidem
personis huiusmodi facinus crimine falsi notandum
in principe vero etiam lesae maiestatis pena vindican
dum esse. Inia autem hoc quoque maligne admo
dum ~~in tu diuulg dno~~ divulgabant quod Carolo
Foccario Germanorum tribuno de non exauctorando
milite scripsisset. Adiicit se hoc propterea fecisse
quod Auraicus cum Hollandis et Zelandis ligatis
a se missis respondissent Austriacum toto celo erra
re et stulte falli si putaret religionem catholicam
a se quandoque receptam iri quantumvis in generali
ordinum conventu ita forsan in futurum decerneretur.
Iuxta id quod Gandense decreto cautum erat velle
se potius quiduis tentare quam conditioni illi satisfa
cere et propterea pacem marchianensem quam catholi
ci ordines cum Austriaco fecerant in ~~suis~~ ditionibus
ipsorum promulgatam non esse. Demum cum de
~~[illegible]~~ Friderico perenotto transactisque in montibus
ad Romam graviter et serio expostulasset etiam
hoc adiungit literas suas ab ordinibus undique
intercipi et impediri quominus ad singularum pro
vinciarum praefectos ordinesque vera rei geste scientia
perferri posset. + ~~Eodem quoque die~~ ad singularum
belgii provinciarum ordines literas dirigit quibus
de brabantinorum iniuria in literis suis intercipiendis
prolixe et graviter expostulat. Spondetque ipsis ~~si~~ quod
si religionem catholicam apostolicam romanam sartam

+ Eterum 29 Augusti Austriacus

tertam volent seruare et in obidentia premissis sui debito atq fidelitate conseruare pariter de pace inter se iehsq conuentum si qua vero alie differentie aut ortta exstiterint vel exoriri contingat inter se premittere et ad iuberam fidem ad se venire et eorum disputam coram consulibus statutorumq premittat quid de iuberis obtentatis magnum videretur exhibitaq sue a parte partisq conuentis tam plenarie inter non arrestum in signum defendendi sui iuris ipsa regretur ‡ Erunt hijs tam iuris et tantum non demisse auditam ceteris exposithq rondthonibus misie moti contra parte conducta contra debitum regi mirarioq eius obidentiam stuxarum de Hollandia in Brabantiam eiusq comitum statuum collectis aliquot fidelibus nobilibus de Anxaro cotissimum sententia constituunt quod superiorem dicti pacis interiorum habere debeant ‡ eide non immerito motus austriacus videri Labellaro de omnibus regni retroris facti stricteq ad ordines se de fide ora regi prestrosisse de iuxta dum rationem deportatur quiescere debuisse Quandoquidem autem tam principum se grauent et tam de iure iesus gradus dignitatisq rationem habeant de suo bella dissimulatione magnum eiusmodi hostica quotiens moliuntur ideo constituisse eorum burgum migrare et inde qui minus sui sunt quia statuisse et nova regis mandata deportare debeat hortaturq ordines et ad famam quantum iuuant et premissi sue debitam obidentiam exhibeant quandoquidem misie ab eius manifesta ingnam profectum esset quod alienus vel minimam offensionem erga parendi iesus prestitisset quo in quietis rebus suis minus indigerent habuisset illos qui quanto plenius possis contraheretur tanto amplius semper sibi assumerent Prouiderent

Entiera studebat ex alia hystia historia

‡ rum de Juerato et Hollandia a Brabantis stuxarro rationes esset vocatus

2 octobris

‡ ‡ ‡

undique hostibus cincti et omni auxiliorum spe destituti
duos ex magistratu in brabantiam abligant qui cum ordini-
bus eorumque concilio de civitatis sue rebus agerent verum
in itinere a militibus comprehensi in arctissimam custodiam
conjiciuntur spe scilicet ingentis lytri tamque arcte custodiuntur
ut nec calamum nec atramentum penes se habere permitte-
rentur verebantur enim ne apud ordines ad quos missi
fuerant de iniuria illata conquererentur. Verum dum
ipsorum alter Sibrandus scilicet Buyck natare necessitati
concessurus ~~secretum~~ simulat se petere secretum in
gipseo memoriali libello tabulettas vulgo vocant stilo
aeneo pancula quidam de iniuria sibi illata ad ordines
conscribit et dissimulanter famulo suo tradit qui captata
fuge occasione illico bruxellas contendit et ordinibus
negotium patefacit unde a preside Viglio aliisque consili-
arijs militibus illis proscribitur ut captivos liberaliter
habitos Bruxellas adducant. Quo cum pervenissent
remissis absque lytro predonibus in libertatem asseruntur
et Abbates S. Michaelis (~~illum scilicet qui posea a fide~~
~~apostatans delfis publice haereticum concionatorem~~
~~egit~~) et S. Geertrudis libere monentes quo Auraici
Hollandocumque consilia tenderent nihil aliud elicere
ab ijs potuerunt quam sperare se S. Michaelem fortiorem
futurum diabolo. Unde cum exigua aut nulla subsidij
spe ita ad suos remissi sunt ut ijs aperte iniungeretur
Auraico ordinibusque Hollandiae iuxta conventa Ganda-
~~vensia satisfacerent~~ Deruerunt hae Austriaci
litere salve in Hispaniam quibus demum Rex 25
septembris ~~ita~~ respondet. Se decrevisse omnes
et singulas pacis conditiones observare ysque exacte satis-
facere modo et ordines duas in quas iurarant conditiones
prestarent scilicet Romanam Catholicam religionem sar-
tam tectamque servando et regi debitam authoritatem con-

Iacobum scilicet Tevvium et Sibrandum Buyck

vos qui tum rerum potissimum potiebantur

Bernardo — In quibus rem ab ordinibus Hartomb perratum
sit petiuit se — et remissa fidei obsequio ipsi arguunt
sibiq; integre et illesa seruentur que mre dñno Rumanoq
pacis reuerentiam exuisse debentur quoq; omni tempo
re in actionibus suis hactenus habuisse et possedisse
se de quibus postrema pacis tabule dispacte sibi tantu
dem — Deinde mirare se — et arma que exuuias sui
missu suo ordine sumpserant depositurum — et in posterum
nequaquam tamen ordi
nes fidentur Anxiam
dnm de Eulenburg no
ratum 18 Septembris
magna gaudia et pro
cessionis animi
Hautekizow perpetuat
qui 22 Septembris
Bruxellas adeuntes
ea ipsum mensis
gubernator —
negotiorum procuratores
ab ipsius rebus
ordinum remotis de
ceruntur — Interim
regis

+ Austriaco dum rebus
suis opportunitatis quisquis
negligens tamen ordi
nes fidentur Anxiam
dnm de Eulenburg no
ratum 18 Septembris
magna gaudia et pro
cessionis animi
Hautekizow perpetuat
qui 22 Septembris
Bruxellas adeuntes
ea ipsum mensis
gubernator —
negotiorum procuratores
ab ipsius rebus
ordinum remotis de
ceruntur — Interim
regis

mortio in mediis aliosq; non regentes se exuuias
ista nequaquam ad quas omni mre pertinere nostrum
Et Anxiani dum et — sunt remotos ab omni se dum fidei
nodellant tanquam rapitaeos religionem patrie et exuuias
suo hostis et quietis gaudere permittatos qui mr pacem
Maximianensem approbarit mr pacis Gandauensis misi qua
tenus possit videretur satisfuerint — Et omnes alios
qui post pacem Maximianensem prouinciarum urbium
castrorum militumq; defectum ad sibi adiungendum
coro monuerunt — Et quoniam arma sumpta deponat
et ad artificia soleta redeat — Utrajectini pacificatum:
Tabernis atq; fugitiui omnibus — Et omnes
inhibeantur + Hollandi nequid hostile contra Austriacos
dnmos & molestent — Et iniqua pacis dicta
Germani solent stipendio dimittantur — Et ordines
quicq; Brucellis in suas prouincias libertantur depositanis
cubare — propidem indebita remitta + [illegible] regis
et circa 12 octobris ad Austriacum Luxemburgi tum
gentem allatu sunt — Unde ea mensem mensis Austri
acus ad ordines scribit se misse Hardenb ab hostis
impetrare potuisse quod probabilem aliquam spem
reputatis pene se fecerat et se pacis curatus fuisset
posse pens remedium quam ore gradus sui dignitas vel
exuuias sui maiestas permittere videretur unde

Lido

compulsum se veluti ipsis antea significarat omnia ad
regem ipsum referre cuius responsum ~~cum~~ omni humanitate
et equitate plenissimum cum accepisset non potuisse non
transmittere. Porro cum tales sint conditiones ab iis
qui se catholicos et subditos haberi vellent reyci aut
accusari non possent velle se atque etiam pro authori-
tate iubere ut iis pareatur. Alioqui regem constituisse
armata manu ut religionem et authoritatem suam tueretur
quod se parere reipsa paratos se demonstrarent cura-
turum se ut Hispani exterique iuxta pacis tabulas
extra belgium dimissi et iam ~~retro~~ pedem referre iussi
denuo ab itinere incepto revocentur. Cum Austriacus
hasce literas ad ordines generales bruxellis tunc agentes
scripsisset veritus ne improbissimorum illorum hominum
malitia + supprimerentur ne benignus principis animus et
petitionum summa equitas ad particulares ordines subditosque
delata eos ad ~~debi~~ officium revocarent. Denuo 17
octobris huius anni ad singulas quasque provincias exemplum
literarum Regiarum dimittit cum prolixa etiam sui ~~et~~
animi erga ipsos pacem bonumque publicum ~~propensione~~
declaratione verum ubique ~~et~~ oculi auresque occlusae
erant ~~+ non tantum ut non rescriberent quandoquidem~~
~~quid aliquo aequitatis respectu rescribere possent non habe-~~
~~bant~~. Sed insuper certum hominem in Austriam
ablegarunt ut cum Archiduce Mathia imperatoris Rodolphi
fratre ageret quo in belgium advolans gubernatoris munus
suscipiret a quo princeps ille adolescens et incautus ita
dementatus est ut initio octobris portarum claustris de
nocte laxatis clanculum ~~Vienne~~ Vienna austriae discessa-
rit. Quod cum ~~et~~ imperator restituisset et ~~cum discessus~~
precipue cum caussam tam furtivi discessus cognovisset
continuo tam ex familia ipsius archiduci quam ex suis
ministris quaqua versum multos dimisit ut ipsum asseque-
rentur et viennam quo quo modo reducerent. Insuper et

(sicut evenit)

Auracius interea ut in historie textu

+ ut his aliisque tam regis quam austriaci literis aequissimisque petitionibus

K Hisse tam scelerudis aperte et nequissime rebellionis mutus
Reperiunt Arziderne matgiab qui ornatis ytimdribus mutatq
habitu rem fratris sui et nyoratoris vsum retinere volentis
ronatus verisset nec non et alios remyos germanos quos
ideo sum imperator minorat fisoeciisset Tandem zi roman
bris in bieginis adnit — ubi ps Anraino veluti premdissimo
moderatori remotus rourid magno suo malo misit adoestrens
[illegible]
Detraxit nyorinis magna pompa ori
ortur sta et tormentorum struotu qui in platea inego du
Noe rondrabantur omnes retro fenestra in ede D
Cattia exopeqna rongregantur quorum tamen magnum
et summo retari exopequm mgri rudolfi volent et in da
magr sua ad diem rongregatur Ende benevellas dreatus
magnis honoribus in palatium deducitur et rontimo 7
sts adombris Johannes Austriarus rem suis hostis
rebelio proclamata per omnes sum beginis dreclaratur Qui
exonide detracta jam ademptis carna Hispanos de Italia in
beginis videns pena sq regias in germania finitimis rons
tribi iubet et puenire diu armata adducunt
quod hardenus pmeta patientia aequissimis petitionibus
offerarissimis persuasionibus et demississimis precibus
obtinere nequiuerat Eut duns Hollandi
rem sui Anraro nequaquam rebus suis rantum putabant quamdiu
riuntas et dicto Trajectensis detra rosorum arbitrium atque
ronsortium degebat offirmat atque pacta rristratum agens
Gaudanensis patisfactionem exigentque et Anraius in zutphanis
hubernatorem assumatur quod demum exoneruntibus in rosorum
sardos fidelissis omnibus obtinuissent retro rondrationibus mtd quasd
hac erat prima Quod anraius in rutatem et detrom trajectensi
nequaquam nyocrat ore nyocidi fuerat regionem Romanam depor
tua ipsa omnem hominum memoriam superat ubi strata et pueta
fuisset Idem authoritate sua et potestate pmiabat et ronfortabit
nobiles magistratus et praelatos rontra ode qui de adigna ea regionis
spiritu dum homines pertaer aut pmissa offerre presumpserint aut
parte dicto ostinate pertinaciter rontra hmodi ostinem
ordinationem sua parentes Trajectenses rontra hmodi ostinem

Anraius Burgelli in Rebi Hispani

Consuetabant scribi Edmundo Archiepiscopo A

Prima octava Januarii Matthias Archidux Austriae Bruxellas venit ibique magna pompa recipitur. Et 20 Septembris pacificato tam cum Rege quam cum Statuario Statuario suo et praestitis rationibus inito prius cum Statuario ejusdem ultimo suo Mangiuratur. Quo audito Austriacus misit literas tam ad archiepiscopum Mathiam quam ad Edmundum Campanensem Regium missionem et multo sibi magis praestito Edmundo ut Hiderum

Eodem fere tempore venit ad Christianum Johannes Arentarminus Dominus Gollensis cum literis suae Mtis ad Edmundum datis Mauritio Cayo venatorum 18 Decembris quibus mandat Edmundo negotia quod verbis obedientiam duo sibi ipsi promittebant vigore verbo Hollandos Zelandos et rebellibus negotiorum Austriacus cum videret rebellium gentes bellum sibi futurum contraria arma sumere cum esset Quarto Januarii 25 Januarii proximi fari fecit Ordinem Ejus mitio protestatur se non raro scripsisse ad Edmundum non solum gratis verum etiam particularibus imo fere minutatim singulas ejus actiones a se vel Rege suo quaestum gentes quietem publicam etiam postquam ad detandas insidias sibi structas manifestum remisit rebus contra communitatis Catholicae Romanae religionem hostes et quietis publicae turbatores. Edmundum cum in praestra Bartholomaei studuit coarctasse ut arma deponendi cum esset tamen ejus ob amorem quo Belgium amplectatur cum primo declarasset quae sequuntur. Quoque Regem nec se hortatum medio quidem Brunsvicensem Belgii aut dum deprecationem sed omnes consternatione et bonos simul quietos vero et devotos in artam viam reduxerat. Duo autem ad hoc se requirendo primo consternationem veteris ordinis Catholicae et Romanae religionis in qua tam Rex quam omnes subditi nati sunt et quam ceteris juraverunt deinde et obtinuisse Regium auctoritatem ab hostibus et rebellibus communitatis restituatur. 3 Rursus duobus ut ejus et quos hostes vocabat pacificatis promittit Belgis consternanda integre posse promissa omnia quae in ullum statum reformanda quae fuerunt tempore Caroli 5 patris sui idque bona fide promittit ratificandum pro Rege fide tutatur. Praeterea declarat quod omnes tam nivitates et provinciae castra urbes abbatiae quam etiam quarterales personae quaecumque sunt sibi Regi se velint mancipio adjecturae cum omni redemptione et remissione praetiterorum et restitutione ad sua bona et officia. 5 Edictum quod militibus officiatur et mandatur et deponendi quod Regis depositis stipendiis militantes sub foedere Belgici (Zeelandiae) militarem regiam bellum quae militant sub foedere Belgici (Zeelandiae) militarem regiam bellum duae et quarterales et stipendia debita non adjiciant. Et autem hae debitae obtineri possint tuentur nivitates praesidia hostium depositis et obedientia suam denuntiare militem vero a militia discedere et domum suam se recipere qui omnes quietae domi manserint et quem rebellibus non tuerentur pro fidelibus subditis habendos 7 Nulli hostilitatem ostendendam quam armatis et bonis

* et habitum Ordinem quos vocant hostes arcuum adjecerunt ne debita et promissa a posse stipendia solvendo prorogentur

[illegible] auctoribus & Civitatibus vel pagis [illegible] et domos suas devolvunt ordinem
militi annuam adhibent [illegible] ad hoc tenentur obsequi et eidem quem
fauor bellum hoc sustinetur subsidia hostibus [illegible] Agros vero et possessiones
vestra sua fidelia porrigunt [illegible] eadem qui si esse fuerint remunerantur et reditus
vendicio adhibebitur 10 Et fidem et tutelam sustinentes Ergo calumnia et
odii qui rastas remunerationis subsidium volent 11 Militibus sub pena furore
interdictum ne in vindictam rapinam vel violentiam deferant

Monendus hoc Austrasiam dictum obsides obsidentes et meliorem vinctos gerere
bat qui nativa ordinem pro sistens relinquebantur Quatuor [illegible] Austrasius et
Edmus reditum apologiam suam contra illud Autobazon [illegible] partem
[illegible] dixerunt quo [illegible] gerere summata et renuntia vel homine
[illegible] ornato indigna reputant rationes vero aut melius mundi qualem esse illud
nyarimus quod intro asserit rasi quo Hollandi obligandum rationem remisserunt
non potuisse posse a Rege bellum infuri sine violatione pacis Gandavensis quod
tam absurdum mendatium est et refutatione non egeat Etsi quod mendati
agunt Austrasiorum nyatis Batavos esse omnes Edmus quasi nominati essent
Bretonis et non Caluaes obligandos hostes quales etiam sint qui Bretonis fauent
vel hostes permanent quales etiam est apologus Brytor et apprehensor qui assidue
non adhibetur non esse certum Edwardus primus

Ordina ortana Scholiasti Quia tractatus pacificatus Bristad Edmus Bigod consul
non dubii sibi in consuetudine S. Alexandri Parmensis Parmensis tenuit
ore restituere in gubernatorem assumptus postmodum illud paratum fuerat S. Antonius
tradatur obsidi Austriaco vel actori Fodi primo [illegible] 28

Fidi Autobazon Edmus longissimus citatus in querimonia ingressa multa contra Regem Austrasiorum
et Hispanos ingerunt videntur enim homines isti Romanos perturbare quoddam
habuisse de quo hac dubitatem quasi verbatim distribuatur tandem videbuntur
in fine vero citatorum ad rem venerabilis dicunt se Parmensis discedere se
quod Austriaco Regnum rem deserere est et catenas veram rationem mentiant
quod Antonius omnibus hominibus pacificatum a se dimittatis discedant
Rum et posse Edmus tandem necebant hoc suo amasio in rumb pulcra
fame tentum landa punitam patriae portarent

Rudegerus Caesar hoc tempore in Belgio Belgium misit Ottonem Henricum
rumtum Burchardum Belgium et Edmus admonet urbe et contra domum
Austriacam tendent in religione rationes et obedientia pacem pro dimi-
nuant Edmus vero hoc ut certo rationem pacis dimittant in rumb
intro rum pacta et formulam sive de Hispanorum pacta et sua
fidelitate discumbent pugnatorum assiduum fidem Regis Belgii gubernato-
rem et remunerum pacatum sive statum remunerent

Cum hoc tempore rapiatur Lombardia Cunradus Patavinus tractatus de
a Rhetia qui rarum delapsus calumniam perfugit ubi de eo mentum est
Damentinus quoque qui hactenus in obedientia Regis manserant de intus
Detrapato et alios comes tormentis a rumb Romano Regis Swisia gubernatore
Edmus sustinuit reparti sunt
In sive Rumb anni Horribilem remotam videmus versus rorum rumb ingens
Capellum Rudolphinum versus portum delatus Rudolphum admodum exercitum
post stetit erasum Rumb sive quinq

15 Feb a° 1580

Austrarius Adurdus Parmensi ... Karolo et Stephano in rastris habebat
... Germani a Petro Ernesto et duo filio Karolo Montsfelth
... Wallondi qui ... sub Barlemontio et duo
filii militabant ita ut ... 1000 peditum et duo millia equitum sub
signis haberet qui ut rem divino auxilio contra Hollandos et rebelles
Brabantos ... 8vo Die Maii Gregorii 13
... rem ... ad partes ... Lutzemburgo
Namurcum versus festinare fert ...

Austrarius interim exigebat Ordines et milites regendi et Austriarum
Belgae dejiciendi ... Brabantis fidebat quamdiu arma contra suum
Regem non deposuissent et gravia rebellionis ...
Habebant Ordines rastra bene ... Namurco inter ... Bonindi
dextrum ... autem intellexisset Austriarus quod ... Hotarrus ...
sine obsidione Ruremundam ... aliquot Germani de legione Polwilleri in
praesidio erant ... aliquot equitum turmis et pedestribus peditibus
Dominum Hinginium sub ... adventum Hotarrius desertis omnibus
municipiis fugisset ab obsidione desistit Hinginium ... Lanam ad
Austriarum ... animus Regis ... Ordinibus pacis
natus est ita ut ... Brabantiam redire constituerint
Multis itaque rastris ... Germani Comitarum ... tenuerunt
... Ordinibus tyranni arma ... tandem robur militum
quod de statibus de Angus quos Hollandi submiserant ... Parmensi et
Rebelles Belgae qui sub Regis gubernatorem Frisia ... cum suis equitibus
erant numero impares ... rebellium equites ... et ad regendum fugam
et ... Parmensium aciem ... qui in fugam ... in medium impetu ... Regis nec sustinuerunt ... peditum
Austriarus qui ... illos summa ... adorirentur ... arcebant autem duae equita
tus ab insequentium fugientium ... in ... et ... Austriam primam
arcibus quae ... Montignio inter Comitarum rastra nimis impedibat
abigerent ... Sunt hae victoria insignis et omnibus ... ac quibus in ... addixerant regni sunt Belgensibus et numerosi ...
Multis diebus Bruxellas allato Austriarus ... Antwerpiam ... Bossinio Bruxellis praesidio ... Austri
arus ... Hinginium ... Gandavum ... Bonindum ... Lovanium ... Hinginium ... Gandavum ... Hinginium ... Lovanium ... Hinginium ... Gandavum ... Hinginium ... Lovanium ... Hinginium ... Gandavum ... Hinginium

Demum [illegible] nouo magistratui [illegible] mari quisque [illegible]
rum talibus nobilem [illegible] aliquam [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] omnibus et singulis tam ecclesiasticis quam secularibus
et nostre [illegible] statuta quecunque et quascunque sicut vel ipsa
fuerint nec cum hostibus, nec ipsa nominatis quorum non habeant
non consilia nec scientias ab nec a quibuscunque nec [illegible] ad
illos mittant vel ab illis recipiant nec illis consensu apparatu
bellico seu armis aut vellis vel commodis aquilis et generibus nuncios
procurent vel quo modo directe vel indirecte sub colore aliquo et
omnino bonorum [illegible] contra velimus et decrevimus et
vel quibuscunque modo possint ipsos nostros habeant et consequantur
Preterea volumus et mandamus per presentes et quemcunque in presentibus
primat aut in posterum intelligent aliquid quod harum nostrarum
quietis et commodo perpetuum aut detrimentum vel quo modo
cedere possit contrarium id in notitiam dictum [illegible] magistratus
vel proximus sibi domicilii [illegible]
[illegible] aliquo modo vel alia gravamina per eos
magnitudo personarum [illegible] vel debitum
Et hec ut dictum est vestris castrisibus communitatibus et aliis nostrum
[illegible] vel professionis ne quid attentent detrahant vel prejudicium
sue in communibus sue [illegible] et ordinetis quod vello modo
[illegible] in contrarium [illegible]
ordinum generalium aut in animarum ab illis alienationum vel
contrarium in commendationum vel [illegible] Eos Austrasii
et eos astreorum sub pena [illegible]
Ensuper requirentes fidelitatem omnes fidelitatibus et [illegible] mandamus
vobis prefatis nostris et [illegible] et ab omnibus in sua manifesta
[illegible] tam ecclesiasticis quam secularibus nec et religiosis
(absque tamen [illegible] nostrum) ne [illegible]
solemne [illegible] de [illegible] Gandavensi a nobis approbata
et declaratione subsequuta et [illegible] [illegible] quod tam [illegible] quam
[illegible] et [illegible] nobis Rusten Ecclesiis Austriacensis et ali
nos [illegible] Si qui vero [illegible] prestando, moram fecerint
vel remanserint [illegible] Hostium [illegible] contra quos [illegible]
[illegible] volumus [illegible] Conservationis bonum et alias secundum quod
nos et [illegible] [illegible] Datum [illegible]
Ex Transfretana [illegible] Rameburgum obsidet Campos ubi in presidio
erant [illegible] Ecclesie [illegible] Nicolai Polebridii [illegible] in substitutum
advenit Nouthollandie gubernator Theodorus Sancti nominis [illegible]
[illegible] subito adventus [illegible] aliquot milites [illegible] sub ventum
Wilhelmo [illegible] Arnoldo Dunwardo Ecclesie [illegible] et [illegible]
[illegible] qui [illegible]

Sebastianus Rex Portugaliæ insignes primordia et initia rationem regendi
ne gravissima et periculi quadam verecundia adeo Satanæ amicissimi
tenebarum sui mitre magis in dies vitæ quam bona acta subditis sunt
gravare sui dii gubernatus esset gravissimum in machumetanos atrox
velut ansam dant arripuit quod bellum ultimum Rabbani barbari
ire sui Hispanus [illegible] Malaca adeptus [illegible]
turnis gignebat contra [illegible] Sebastianus
sua regna ignorat hunc ergo simpetras sibi constituit Sebastianus
rongensis 9000 Lusitanorum turbas Germanorum et Boldam Hispanos
sui de regnis Etrab zq Emin maro transit et pergebat tangarum
sua portentis gigantibus ad dextra ubi ad sui arcebat [illegible]
sunt et nisi simile Azzolinus gregum [illegible] ubi Erat ergo ad
movebam sunt remorat equitis Rastabis 9500 turmentarios 15000 et 15000
pedites Hispanos armatos remanentes ita sua pugnabat ultra 9 et 10
quatuorum Cyprianum magno mystici barbaros adorientur potentatus
ab aquis primo ne remorabatur et ursis sua omnibus
rentmembris in fugam vertitur Sebastianus ipse circumdatur
regnis rentium amorem militis [illegible] Hispanorum Rex
in ordine Sti stremium ipsius pugnabat sunt [illegible]
quæ de morte mestra sua [illegible] Mauretanis Rex quam-
tumus Hispanis pugnans prostigatur [illegible] ipsa sunt de prelio
Cyprianorum 10000 et barbarorum 20000 Cæsi vero volunt Lusita-
ni quod Sebastianus Rex in fugio ursis non sit sed rum ipsi ad nostra
inter mortuos carnifex ipsa ausugisset et agone Regum Hispanum nuba
Turcum dum mistus et mistus valentia pugnat Rumus in fugitivum
romerchat de Do Henrico Domo anno 1597 in Gallia appellant Roma
turus ad Pontificem et Hispanis manifestant Verum in Gallia a
ministris Ioachimus nudum vertunt. Gallat pro nostra ingratitudine
Deus 1578 Portugal venerat [illegible] a regno aliquo agnitus Gallia Padua
[illegible] Deus andita Germania in Gallia Padua mis et,
intra tandem sui qui sic Regum Lusitanus Deus fugarunt Deum
rum Deus Gallia se recusant rumpere Deus Hispanus rapetur et
pueros se reclamant ad Lusitanos provocat et rumpe Gallia
Statim Hispanos mittunt et natum signa Regis sui Sebastiani
transmittantur Statum, mittunt Deus Hispanis ad Rudem
Marquensis et Sebastianus Hispanis qui ibi Deus Gallia Statum obstupuere
et rumpe Gallia pro Hispanis sui mira cantur rum ostendit Gallia
Deum in dextra manu Gallia quem Sebastianus Rex sibi pro Germanis
adsumi fecerat et pro rum alia sui Regis sui signa Gallia pro-
tes in illo minimum regatus de Hispanis et Gallia mystis appo Gallia
Deus debat unde alii Hispanis Flandrianis abut sui Germanis a Deus
rapetur quod audent Rex Hispanus pro Gallia et ultimus alia Deus
lium adsumi sunt ibi rogatus an Sebastianus Rex Gallia audax affirma
[illegible] Hispanis amicitia rumpit sibi Hispanis Sebastianus Regis probe
[illegible] Hispanis Sebastianus Germanis Gallia Germanis
[illegible] Hispanis Germanis Gallia Germanis
[illegible] Hispanis Germanis Gallia Germanis
[illegible] Hispanis

migrauit est

[illegible] castra mouerent [illegible] Galbo qui cum
qui Remenant dicter castra mouerent [illegible] Galbo qui cum
Gedelandiam Autolizam usq; Arguin Eidilio peruenerant et
Edmanos qui in Edelia Casimiro obtabant

Ed mox otrabatur Austrasius qui extissimorum et strenuorum
dotum habebat equo in quibus erant nonulla signa stipendiorum et
Aelensi doctrina et aliorum in quibus gerule ro tintinnabula et signorum
multos ornabatur et equitum fere 600 erant duo generales
erat Germanus Parmensis equitibus erat Ortanianus Gonzaga
Germanus Gotanus Edmestus comes Manfredinus Tur-
mentis preerat Barelonensis quorum omnibus fuit signum asser
erat et Rodulfus Salchinburgus Rosbrodensis Liquensis
Sanctus Marcus Rostyrolensis Gomortinus Waleronsolinus
Mundragonius et alii multi nobiles Belgae stipendiarii et Etali
minimi abiecti omnes enim ardebant animis ad rastigandum tyrannum
Edinum perfidum et Amaimarcq Adalbertorum obstinatam rebellionem
inde et primarium Austrasiae signum insignem Edmastorum mu
transtigi magnum ardentebat cum Bar nstrigstone En hor signo
Turcas hyspanos En hor signo Christianos Gradalo

Audens itaq; Austrasius Rebelles in Remenente castra eos assil
vos adorandos putauit antequam primissa regna tenerent itaq; ultima
Eneti sub signis Ducis mistis in Brabantiam nunc interuum tem
tendit et prima augusti celebratum est alacritate a summo mane
ad vesperam usq; in tanto estu et pulvere multis admodum ostilibus
in medijs suis qui nitra tibias tunicam trahebat pugnarunt Angli pedites
omnibus Nostrabitis atq; Candistyo strenue et strenue non potuit
a Bohemio Austrasius et omnibus suis regiis in arcum dimicat et
de summa rei pedestrem fortat quare sub vesperam Austrasius suos
uocauit in castra omnibus est et magna numerum in Bongubaz
uoluit castra munire Pugnauit ita Galbus Edelsbuna quem et
castrum strenuissimum sub Aebono deliniasse dicunt Lunamoro
fortissimum pertidium impositum

Septima Augusti mouens Candensis Austrasius gradatim obliquat
Stali in pertidio erant erigerat sui fidei dirigit statim de sanct stiam
minibus angustare possit adeptus pugnam nimis Austrasium.

Tantam Belgarum rebellionem cum ne sui naturalem virtutem primo de
fugerent pacis tranquillam studuerunt quibus ergatis Ingrati
de destruant tentans Adalbertsburgius Galbus Bellidunius Angla
Gothanum et Frumsbrum Waesingamum secretarium germanum
Angleram Austrasia principem nobilissimum Adam nigel fuori
potuit de quod Edmos adhuc vita a se [illegible] tempore bari

Austriarum et suos Belgre adire Gueldros sibi subditi Oranges gubernatorem designari et ingressum Belgrenos arbitrio Gelrium et totum committi et similia alia. Deinde Austriarus nolebat de pace agere nisi Edmundus ipsos subditi terras arma ponerent. Austriarus enim suis subditis Hollandiam restituere nullo certus modo hereditate tradere volebat. Denique tres ultra retrahi multa desiderantes et aggredientes. Respondet Austriarus Regem Galliarum pacis Belgrenos in totum committere ingressi sunt. Nec unquam Austriarus de quo Edmundus de quo sequenti anno ad longum dictum simus. Et sane non admodum gravatus dicat in pacem Austriarus de quo Edmundus de viribus suis gravissimis illam potius pacem quam arripere videri volebant quod indignum Regi contabat pacta sua ipsi gravissimis videbat Edmundus tanto ingressi Belgrenos ipsi gravissimis agendi et viribus ingressi suis simulque et turpiter desistere debebant. Unde in semetipsum redeunte iterum Gallos, et omnes ad Belgrenos ingressum omnia suis ad Belgrenos ingressum.

Tantus belli apparatibus non solum turgebant gesti Edmundus adeum etiam rustas suas tollere ingredient ad Brabantiam et Flandriam Flandrie arridebat quod Edmundus pacem tabulis ipsa tabulis ipsa quas non tantum duos ipsum etiam ingressa rebellionis illegarat illis in pubens sumtibus rustas omnibus modis intebantur et Belgrenos suam alas obtendebant. Ceto nanque filius Belgrenos bello tantis Regis alas ipsa Belgrenos ingressa sunt ipsa et satis miram non postea ultra partum qui tunc ratyolem assunt et habuit vellent suis etiam alas tantis Regis obedientiam duxare non formidarent, rata quin Belgrenos mali, et quidem scandalosum Belgrenos fuerunt debitam insultationabilitas non potuit. Ad propositum audiunt Flandri et Brabanti contra tuum partes Gandavenses quam tanto pro pugnari videri volebant. Cum illibellum de gilbert gubernatori et Edmundus gentibus in unum mittu sustantur sic Romana ecclesia communionem in reformata et dorabant Belgrenos unde et mori velle in unum persequutorem plebanum sacerdote pro mori sua degradantur ingrediuntur, post mutuo pubertum sua gubernatorum. Protestantur sic nolle ratyolem Belgrenos, et dorum professus praestatum ecclesiasticus ultimum, pertinum sumus et pro mum (credat qui vult) Gaudent illi diem non habere qui duas Belgrenos in una ipsa bene communem non posse asserebant. Partem Gandavensem partem tertiam sternere sic velle dicebant attamen de rausa pubens obtestatus posse Edmundus simulat et honestis illam mitigare vel diffamationem vel etiam commoda utilitatum magnum tuum hostis gravatus gesum mitigerent. Porro duas Belgrenos inter se communem

* tum ingressi Regis etiam facile impedimentum quod eum pacem rebellis sibi evenit si contra unum ob Brabantiam ob mitigatum magis ad Gandavi ob antiquam et ratyolem Belgrenos

** imo hoc falsum est et etiam a Regis Longueville Gandavi possit

possit probari turulenter depende primitiua ecclesia et aliarum nouellarum Regum Galliæ Poloniæ imo etiam totius orbis ac etiam ipsius pontificis qui Roma [illegible] Eadem ecclesia agere permittat Et paulatim fides gradum omnes certos per diligentiam et primos duos Christianos impedierit qui etiam reuerentiam sacra aliquando celebrarunt quod attinet secundum etiam ecclesie ministerium non sic posse probari quia in tali casu ab infanta temporum fere minime improbabilem remissam habuisse quam Eadem qui in talibus [illegible] ecclesia sue baptismi non tantum et hostiam sed etiam et verum panem minime vere consecratum baptismum per suos [illegible] reuerentiam vere debite subeant Denique vera fidem antiquam et conformatam minime nullam sancte sui probabilitatem ostendere possit Eam quoque quoad Eadem reprobandi possit quamvis in rebus etiam secundis ratio minime quod aliquando vera dei ecclesia [illegible] ipsorum Synagoga et secunde rationi Eadem et non tantum antiqua virginis tolerantur etiam ideo et testimonium vere religionis ipsos habeat Et Gallos et Polonos et Germanos quod attinet considerandum est longe minus tuto agere Hungaros quam Galliæ status vere ab ipso diabolo sedens sanctum pene atque obsessus est multum ipsorum vel aliquem potiantur Quum et quam de bono religionis sue ille actionis deus religionis permittat sacris et hostiarii Bella et calamitates nostri dei in quo multa turbulentis motibus stremi manserunt quam qui miram et Catholicam religionem tutabitur est Hispania et Italia Denique et unde vero veniendum quem moderato ipso sit Catholicum ratione tempestate solent temporis filia debitas pene quam manifeste declarant

Quare etiam possit ab hiis quibusdam 7 hz Eulii quum sibi tuto consilii non possit pene religionem ipsum et alium libellum ad hibent qui demonstrant regi debita vires aliquos de etiam religione (Et sequebantur) probatos et primarios qui inquietos et scandalum prebentes sine dissimulatione [illegible] et reuocatos quos seruent et diarum sibi [illegible] ne quis ecclesiastico vel intentionis sue non [illegible] vel facto edat Imo et tales promittant et veram de pro [illegible] tollantur et ratione et posterum ecclesiastici in pedissequis bonis vel de deo tuo religionis molestentur imo in hoc potius et augeantur allaborent si quid in precedentium ipsorum tentari reprehendent statum in magistratui Denuntiatores Detecti ostendunt se nostrum vel quod ecclesiæ permittat et pro ipsis sedem habeant vota hec et hiemalia seruanda

Hiis hoc libello [illegible] remedium Ordinem prouerunt et maiorum tutus Hunc tranquillo reddunt 22 Eulii Antuerpiæ de tum promulgandi libertate religionis in rebellis religionis Et non in Hollandia quod notandum) reuocanda Ex nunc iuste praesentur Et mihi quidem misi et a tyrannide et Brabantum libertatis pene ad hoc

frenantur sub hmõi gñali libertate Cyrenũm rantũb ii abſq; tamẽ
grandine Hollandrũm et Zelandrorum in quibꝫ quãd bona arreſti-
antra ſtruuntur 22 nõb parte Gandauenſib d'nm ꝑdc Edmũdꝫ gene-
raleſ alid conſtitutũm ſit Hartorib ſtruuntur ſollicite omnia
ꝓuiſiõa non ratifcabit 12 Sibilli rantiedes et rarminã famoſa
vtrumq; uſq; ad myrimantur vel diſtringantur Autem eſt quam
ab antiquo Hortorũ Hũiſmodi ordines obedire ſolebant 13 Cymona
tenõb vtriuſq; parte abſtinendi omnibꝫ quæ ſortitionem remouere
poſſit Hic prohibetur Hortorũ ausa ralumniandi ratiocinari 14
Mreatis omnibꝫ ſignis abſtinendi quibꝫ de religione ꝙſorum diſcrimi
poſſit Hic cenſus rotatorum rerũm et ſimilium tantũ ratio-
nari ordinat 15 Ex mrimonio contrahendo etiam quod refor-
matos in Hollandia gradus quartus ſit prohibitus ita et intra
Hartemũ contracta ſunt cognitum ꝓuiſq; ſuadeant Hic ma-
giſtri mradetur miſſorio ordinatio ſtra rumi eſt de horrendi ſed
16 Spiritualib regnato earũm non Babat ſignis indiſcrimina
tim ad religiõa et ordinũas admittantur Curiato fit mãd
ratum 17 Feſta ratiocinorum etiam locale quarũ et ſyderum
ſtruantur quæ in Hollandia ꝑ reformatos nigra et vocabatur
vel gotes frat Nugæ, nunquam tentatum fuit carna ſolũm
eſt 18 Duobus poſtridie mirabilem ordinandatur Obſub
tamen rarumin rem ꝙdimittatur 19 Ad oſtium ꝓcubara multo
religioſis adeundi ſignis admittantur ita et reformati ad mediũm
aliud intim tendantur quam de oſtium ſiue de ſede deſcendo
Hic totum eſt in ſanctum Hortorum 20 Quorum obita
miſtim adminiſtratio quibꝫ ꝓcubare ranifa eſt nemo poſſit ar
gumentando uſi in rerum dignoſcendis aut ꝓrandente informatorũ
aut notorio arreſtatur Hic tantũ nemini ſtatutum eſt
contra religionis mgiſtrum et mgiſtros 21 Statue mirandra
ti Ordinario ſua inde ad diſquiſitionem tradantur Ad idem
qua datur miſſorio mgiſtratibꝫ 22 Permittatur tamen
cuilibet negotia arreſtare ſua rerum inde ordinario qui intra 8
dies rem finat Tollatur hic pena rarendi inde remouere
mgiſtratibꝫ ꝓdemiſſis 23 Fariæ nemo arreſtetur. Fariæ
nuntiatur ob Herodem 24 Edmũdꝫ elegantia multo reſtantia reli-
gionis ſed tantũm ꝓcubare ordinatas Et ſub Hortorũ inde
experimentur ratiocini 25 Edmũdꝫ talibꝫ non mgiſtrant de
alio cenſib quam ꝓdictis Hic reſtat ſtatuq; angelus remouendi non
eſt pro re infamia 26 Nullo modo verum oſtium inordinan-
tur Et inde ſubſtantia ſtra ordinem mgiſtratibꝫ 27 Ma-
giſtratus talib ꝓcubare rerum vigilium vel ſimilium non habeat

m qua legendo ostendunt Haec Hæresium nequitia obnauigandi ita
mundo quod [illegible] secunda ratio vera religionis Ordines solemniter hæ-
rant professantur q̃ etiam sic potent et omnia bona possiderent, quam
vt in tales hæresium patrocinium rendestrendebant En hanc fidem
quæ q̃ misi fuerant Quatriam Atrebatensem ab Antuerpia auellere, sed
versipellis ille nebulo offirmat et blandis inuitum adeo stringens
ita sibi deuinxerat et artissima sui secum familiaritate adeo
obstrictum tenebat vt nisi absq̃ illo agere nihil illi negare
audeat vnico vt portarentur Antuerpiam gubernatorem, Quatriam
vbi ens secretarium esse, atque omnia authoritate illa tantum
acta dirigi

Hæresium rem pro certo Amondi Atrebatensis et
Tyroletani animo adhuc alieno esse a Rege Hispaniarum, qui
videretq̃ tamen Antuerpiam et Hollandiæ omnia posse, Quatriæ
arridere regnum pacem optare valere, ornate agere
rogarunt de assumendo in Belgij gubernatorem Alenconio
Alij vero nominibus inter quos erat Valentinus de Pardieu unico
de intimis ea molitur, gubernator Cranenburgensis Iamiere rem stolide ad
regem in Hispaniam pro obtinenda venia scripserunt quam et
rex facillime dedit ii September non solum pro remissa sua
bonorum ablatorum verum etiam et hos denique alios remplures alienos
vt

Circa hæc q̃ tempora Leonis aliquot Walloniæ qui sub tri
bunis Montigny Hessio Capresio Hymundano aliisq̃ militabant
rum in Flandria contra Gandauum agitant indigne ferentes talia
ab hostium contra fidem toties datam designari, quibus patres
Gandauenses adscribebantur, et scripsit de nomine Mauldron-
tentes nominabant ab hostium a Rosario quibus mens ratio-
cinium attribuebatur, Patrenostrati vocabantur, Hi bello pedestri
fundunt Menini in signum fœderis pacis ad Aldenardum flumen
stum, quem vocatis peregrinarelis communiunt atq̃ de
cere totam Flandriam depopulabantur Stante contrario hosti
Gandauensis quicquid deinde vel minus reparare potebat
contra illos expendebant varia fortuna, sta tamen et Mauldron-
tentorum utrobique attritorum mirabilem hinc melior esset condictio
Interim ab utriusq̃ Flandria tota hæc agebatur misera Ordinum
præsidio et dolore, cum illa præmia utrobique primaria, arris
militaris tertiam partem reponere debuit Hæc ita dabat
quod Amondi Atrebatis et Tyroletani sinistri meminisse in
Belli stimulus dextra depugnare dicebantur Eta et Cazimi-
rus qui cum 7000 equitum et 6000 peditum in Gelria hactenus
magna stipendia sub in castra adduxerat possit Gandauo
alendo habere non potebant singulis qui 800000 florenorum in
singulos menses absumebant cum 20000 equitum et 40000 peditum
in castris apud Rimenantum habuerunt, preter illas copias quibus
Alenconius Brutium obsidebat quod et 7 Octobris depugnatum cum

+ ab interdictibus hæreticis nobilissimo Gandensium præfecto

† Lygato Bostinio
× sub arrestum Gandensi

Nuabússe abo Alemanniæ oppido Erat abbas Ordinis Alemannicus
et de parte sibi tradebatur Landgravium et Rhenanorum, sed obtinere
non potuit a civibus et antiquis Gallorum hostibus et Alemannicis
negotiis quantumcúmque abbas Undrellensis insanis minantibus admitteretur
præsertim cum etiam multis Alemannis suspiciretur Alemannum
sibi insidias tenderet

Audebat hæc non minus animis Austriacus quàm ingenio prudentia
longissimè munitissimis castris resistebat quibus Austria cum inferior
tum abbatia quotidianis gravibus jactibus vexabatur Casimirus sed equitatu gravibus jactibus vexabatur Casimirus sed equitatu gravibus jactibus vexabatur
tum stipendio turpiter in Brabantiam fidem vertebat Gallicum
intelligissit adventare Alemannum antiquum suum hostem et quod
Gallus bellis, castra cum illo communia volebat gravi Ordinum
cultu et damno, demissis cum armatis et Austriam atra vastat
in Flandriam vastitudebat Germani Candavenses, Galli maledic-
tantes cum obsessi fundebant. Quare Ordinum 23 Quendam missis
ad Alemannum legatis cum artendi Casimiri, etiam nunc barbat
ostendunt se detinissi sequenti anno si cum Rege Alemannum
cum omni exercitu in possent descendere quod ab omni exer-
citu in Belgium prætendebat, et Alemannum in perniciem assumebat
Eadem Casimirus a Candavensibus cum aliquot suorum interdum
vigetur Angla vicina ne Gallus Belgis obstetur, legatos ad Ca-
simirum et Candavenses mittit, qui de hoc bonum agendi modo gra-
tulentur Angla vicina ne Gallus Belgis obstetur, legatos ad Ca-
mittit deposcunt quare Casimirus 22 Januarii in Angliam vocatus
Ordinis Regnum curatet abbas Cuthberto magno et Joanne
archiepiscopo Eboracensi et Regina
Ordinis ad Regem
Ordinis ad Regem
Ordinis ad Regem

IOANNES AVSTRIACVS CAROLI V.F. PHILIPPI REGIS CATHOLICI NOMINE APVD BELGAS GVBERNATOR ET CAPITANEVS GENERALIS.

Eodem qui mihi admodum animo fuerant Atrebatenses priuilegia nostra repetere tentant de nostris ordinare Atrebatum clerum prouinciale pontificio ministerio ruinosum Ecclesiæ structuræ ruinæ proximæ sunt sine stipendiariis vel ad magistratum delata, atque omnia tumultu plena, quæ vbi desiderantur utrinque partes non parum angunt et animos irritant nostri Reipublicæ multo

Eodem sub finem Octobris et initium Decembris Gandauum iudicium Anuary et Legati Cardinalis, per quos regem Angliæ, et Duces Austriæ et inducant vos ad restitutionem vel bonorum ecclesiasticorum ad ex potestatem eiusdem vel ejusmodi, atque agatur ratum, Quotidie a Gandauensibus et cum illis agant Embrycus Goddens Iudicis Bruxellensis Carolus Caballion Ioannes Dauthuanus Eduardus Christus Adrianus Heyens et Leonius hæc Brams testorum et alia aliquot Hominum quæ agunt Quotidie ruinam hic pernicies Anuary qui status vel bellum vel pestilentia quid metuendum sit ac Brams rebellione. Flandriam totam intra nouem menses non nisi 90 300 Florenos in aerarium publicum intulisse Brabant intra 6 menses non amplius quam 17000 Florenos intra nouem menses plenis 23000 Hollandos Zelandos Transtos non vltra 30 Zodtanus Regna alia possit Arthesius et Hannonia Regnum Brabantiam Transtam non possit hæc modo Zelandus potissimum et maritimum finitimi Angliæ obstat sic rusticorum vndis repetitis sequestram, et qua mysonsse sustinebat ne reparentur Eadem Flandriæ in pernicies assumere etiam minas adhuc de insurgendo bello: obtulerunt potius sibi reunde 950.000 Ecclesiæ Regnum olim sub Gadinensi Gandauensium Antuerpiensium Bruxellen sium Middelburgensium Bruxellensium Dordracensium et Amstelodamensium a se separatorum et Regna nouantia Quod vos Anuarus et reuisuros quod bello contra male detentores suos iuris sustinant quod posse sustinere et si ab adhuc, etiam posse Flandros posse obstinantur et simula. Quare vt Brams Brabantus ac potuerunt ac potuerunt alia adhuc Regnum obtinere Quod Monasteria nouella ita instituantur et prælatis non regantur sed alienatis assignatis sunt possint. Mendicantes ad Conuentiones pelles Quare inbentur — omnia Ecclesiæ veranda Quotidie Regnorum Regnum Regnum Regn

ad apostat. tunc rathoicos ingressi contradixerunt, et consilium Ger-
trudis Adrianum Theodorici Scheddanum [illegible] procuratores Anc-
xiare habuerunt: quidam etiam diocesim Ste Gertrudis, Cruc-
ifixi pastor Ste Jacobi Hubertus Duyschmit qui [illegible]
[illegible] et a paucis annis ornatus Harlemum
fundat, quidam dicebat [illegible] Unus quidem tum absque
suo discessu suggestum consistorii contaxit prohibitus fuit a
fratribus suo quadantenus (Campensissima enim illa parrochia duos
pastores, et totidem sacellanos habet) sed prevalente Hadrianum
fautore fratrum diocesim regnat, qui deinde in diocesi
Daventrensium in sacello quodam primum suum aliquandiu degerat
Degerat hic Hubertus ante annum ex Rotterdam pastorem, ubi
exercitium rem sua Harlemi non parum inferebat, inde tamen
revocatus et pastor Ste Jacobi factus, tum ipse de Harlemi pastoratu
a paucis libenter audiebatur, de quo nunquam Hadriani fautores rapere
conquerebatur eodem tempore in diocesi ratisbonensi insignis
vir Ste Francisci de observantia institutum professus dictus Gode-
fridus Leodius qui concilio Tridentino interfuerat. Hic non semel
tantum tamen nomine primus monitorat et sibi ab illis caveret qui tum
obeata esset occasio agendi de fide et refutandi Haereses hic tempore,
illud dissimulantibus omittebant, hunc Hubertum designans. Qui
statum atq Haeresin perfecte videt contubinium suum defendunt, aut de
qua jam a longo tempore mirabilem fabulam confingebat, quam at
dicebat se Haeresin subterfugisse a nostra professione est, adjungens se crimi-
cantu conscientia aliquoties sacrificasse, nec tamen consensisse
animum suum. Accessit ad illum nostram in Haesbin exortus est
matrona quaedam Hondsta nupta qui sibi agendum sit in causa tot
religionum: cui fabulo suasit ne a catholica discederet, atq ob eam
causam nunquam in catholicos maledicebatur, moralia tantum dicendi
unde et illi Hadriani qui nomen sequebantur, et Carolitae a templo
Ste Caroli vocabantur, nullorum dicunt et nunquam consistoria et
eorum assidas oderant

Hoc anno mortuus in Germania Enkiana Stolbergica qua parens
nupta comiti Hanaudio post eius mortem iuncta est Wigelmo
comiti Nassovio, [illegible] cui Wigelmum Annarum patrem nostri
nostrum [illegible] alium sibi tam numerosam dilectam prolem
procreet, et 123 in Salam et vendita familia distrahendis dederit

Obiit quoq hoc anno, Lovanii Cornelius Valerius obscurus quidem
ortu Petrarchista et sacerdos, et professor humaniorum literarum
ac rumi filia puella indum sive desit impia sibi Cyprianum
Petrarchi Calycularis valde molesta, ubi adeo impia sacerdotum
illegitima progenies petulantiam paternam exercuit in patrem paternum,
et adjunctionem alterum sacerdotem et si ab invito rapuisse
videatur. Eodem loco et tempore in medio studiorum cursu obiit
Augustinus Hunnius Chirurgus, sed docta diu carta notus. Mortuus
est Christi sequutus duo sunt filios Franciscus et Georgius
nec Laurentius Carthusianus unicos dotis libros insignes.

Nascitur hoc anno Madritij ex Anna Austriaca filius Philippo
Regis Patris sui nomine et hereditate omnibus venerandus, quem Caesaris
frater Wenceslaus de sacro fonte suscepit.

Appendix 1578

A Consultabant jam serio ordines cum Auraico quibus po-
tissimum conditionibus Archidux Mathias in gubernatorem
recipiretur ut scilicet caverent ne idem sibi cum ipso eveniret
quod in Austriaco jam dudum calumniati fuerant verum
ut ipso pro spongia utentes ordines cum ~~Austriaco~~ Auraico rerum
administrationem haberent Mathias vero invidiosum guberna-
toris nomen sustineret ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Archidux Mechlinia Bruxellas venit ~~Bruxellas~~ ante domum Cinicam
Tandem 18 Januarii communi ordinum conventu hisce
conditionibus gubernatoris officio inauguratur Cubet autem
ipsorum contextum integre describere ut lector plenissime
de rebellium intentione instruatur Cum Annis superio-
ribus provincie belgicae variis bellis misere vexate sint
praeterea quod juribus consuetudinibus et patriae privile-
giis conservandis ab illustribus regiae Maiestatis maioribus
bona ex parte ob virtutem et merita olim concessis
et ab ipso Rege eorundem conservationem jurante confir-
matis non magna cura sed exigua ratio haberetur Que
quidem jura consuetudines et privilegia quia cum magno
authoritatis deminutae detrimento damno et patriae
vastatione Hispani gubernatores vi et via armorum
incidentes violarunt atque infregerunt hinc omnis cella
tumultibus praeteritis occasio data est Et profecto jam
omnino firma spes erat concepta quod in his regionibus
per foedus Gandense et adventum D. Johannis Austriaci
jura consuetudines et patriae privilegia redintegrarentur
et in pristinum vigoris locum reponerentur prout se
facturum ~~se~~ promiserat et in ipso suae gubernationis
principio se velle facere ostendebat sed ja hac spe
~~ostend~~ se viderunt frustratos esse postquam D. Joes
se in castrum Namurcense recepisset Imo cum
gubernatione relicta palam fieret et manifestum esset
quod ubi conservare et dicta privilegia atque immunita-
tes in integrum restituere debuisset machinabatur ipsa

ar ſtamꝰ mtyyꝛ ꝛeſi bom'a bomꝰ ꝓꝛoynati quam ſhali ſit
ꝯſſibiex Omnia ngotia in dicto ꝛomicio gꝛtanda et
tꝛactanda ꝛeuiribꝰ dicti ꝛomicii ſuffꝛagꝛs ꝯſeꝛuatuꝛ et
tꝛanſigantuꝛ neq dictus gubꝛnatoꝛ ꝓꝛo ꝛe mutandis ad
aliqua ꝛonſilia ꝓꝛmata aut ſtatuta aꝛmatuꝛ habebit Et
ſi dꝛꝛtundatuꝛ quod aliqui ꝛonſiliaꝛiꝰ ꝛe dꝛꝛum qui tum
ꝛuſt offino ꝛe dignitate fuꝛint aetas ſe in ſuis mums habu
ꝛint aut geſſꝛint ad dꝛꝛbat ad ꝯtinuum ſtatuum gnꝛa
eius ꝛeſe gubꝛnatoꝛ de aeno ꝓuidebit En ꝛebus ꝛꝛo
aeꝛnis ꝯdiris aut momenti ad patꝛiam omiſſam ſeꝛtanti
bus gubꝛnatoꝛ miſꝛis atq mꝛonſictis omiꝛſoꝛum ſtatuum
ꝛdmibus nihil attentato / Imo et ipſi ꝛdmos ꝛe gꝛauis
et aꝛduas ad ꝛommuꝰ ꝛꝛſeꝛuandas ſeꝛtantes tꝛactaꝛi
et ſint ꝛtationes ab aeꝛnum mutuum ꝯtendum bellum
pac carta ſoꝛdꝛa ꝛum ꝓmiſſoꝛibꝰ et ꝛſonas ꝓtiuus
et alia ꝛoꝛum ſimilia ꝓmiſſuas ꝛe dſmiatuꝛ aut ꝛati
aliqnd de ꝛe conſtituatuꝛ tam ad conſeꝛnos magnos
autoꝛitatis ꝛiꝛos quam ad ꝓdꝛios homines ꝛſeꝛnato
quum dnum ſit ab omnibus aꝛꝛoꝛbaꝛi quod ad omnes
ꝓtinet id quod ꝓmiſſa et antiqui patꝛum ꝛſus ꝛgnnt
Ceꝛta ꝛommuꝰ et ſtatuum ꝛum conſeꝛuandum
mſtꝛis et mꝛonſictis omiꝛſis ꝛdmibus ꝛgatum in
hoꝛ ꝛomoꝛandis Gubꝛnatoꝛ dicta aut nouas conſti
tutiones ſiue ſaꝛcto In ſumma gubꝛnatoꝛ in omnibus
ꝛebus ſtatuum gnꝛaliuꝰ ſuffꝛagia conſiſtito in quibus
ꝓmiꝛos naturaeꝰ tantum ꝛdinum ſententias ꝛeligꝛe
ſit tamen et ꝓcuꝛiatoꝛum ꝛgati et diſꝛctatoꝛes ꝛmo
ꝛdinu et debita ꝛa ꝛommuꝰ ꝛnt tum ſui a quibus
miſſi ſunt ſꝛoꝛibꝰ Omnium ꝛtaꝛum quas
aꝛꝛoꝛtunus eſt quoꝛumq modo de patꝛ ꝛebus tꝛactan
tium dictum ꝛomiciuꝰ ꝓtoꝛes eſto et ꝛoꝛtꝛis
ſuffꝛagns quod de ꝛeis ꝓbꝛdum ſit dſmiꝛi ꝯſtit
En dicto ꝛomicio milla ngotia tꝛactantuꝛ quꝰ ſint
aeꝛnis momenti aut quae ad ꝛgnibeꝛe ſtatum ꝓtinent

nisi maior assessorum pars presens sit. Omnia in dicto
concilio acta transacta vel expedita suprema manu addita
in acta publica referuntur. Dictus gubernator resti
tuto et confirmato omnia quecunque et qualiacunque antiqua
privilegia usus et consuetudines que lesa violata sublata
vel erepta fuisse ostendi poterunt. Delegati sive
commissarii ordinum congregati simul manento quamdiu
ipsis commodum videbitur prout negotia postulabunt.
Generales ~~et~~ ordinum conventus quandocunque visum
~~visum~~ fuerit habentur. Ad preces et petitiones alicuius
provincie in qua insperatum quid evenit quod incolarum
comitia requirere videbitur necessario statim congregan
tur non expectato mandato aut potestate a gubernatore
facienda. Singularum provinciarum ordines toties
~~toties~~ coeunto quoties ipsis libitum fuerit indicaverintue
expedire. Foederis Gandensis conventa in omnibus et
singulis plene observantur neque usquam sub cuiuscunque
rei pretextu violantur. Et ne quisquam cavillosa vel
captiosa ~~eius~~ eorundem interpretatione incommodi quid
patiatur. Que in iis de Scandalis cauta sunt ordines
sicut et cetera declaranto et quoties de ipsorum intellec
tu dubitari contigerit interpretatio penes ordines isto
Gubernator nullos stipatores corporique suo presidiarios vel
petat vel assistat quam ~~tales~~ ut ordinibus pro temporum
ratione visum fuerit. Eius creandorum tribunorum
archythalassorum prefectorumque equitum consentientibus
ordinibus penes gubernatorem et eius consiliarios esto.
De propria vero authoritate militem ne conscribat neque
presidia ulla civitatibus imponat nisi caussa prius ab
ordinibus probata et civitate si contradicere voluerit
legitime audita. Gubernator provinciarum presides
et prefectos non creato nisi ~~[illegible]~~ de consensu ordinum
provincie cui prefuturus est in qua et habitet et
bona possideat aut saltem provincialibus gratus sit.
Tempore belli si res alicuius momenti inciderit per ~~[illegible]~~
rei militaris ~~consil~~ consiliarios ab ordinibus deputandos

et gubernatoris approbrantor Vnusquisq autem ordinum de
legati de summa libelli regie ronstituant inspiciant ad generalem
ordinum ronventum retulerint Gubernator ipse et quo
omnes qui ipsi in absentia succedent tam tribunis militum
nionib et honoratioribus quibuscunq Regis patri suo natu
rali et patrie ordinibus defensionem iuramento et fidei
promittunto se quidquid et omnia patrie privilegia
iura et consuetudines etiam in postrum rondenda observa
turos et exoneraturos Militesq tam patrie ordinibus
quam Regi suo patri naturali iuramentum
dicunto Ordines vero stipendia et ab militare pro
suo arbitrio et per quos ipsis visum fuerit distribuantur
subsidia quoq et munitiones a patrie patronis quando
ipsis visum fuerit accipiunto Gubernator quo cautum
accepta sint rata habito Summo fide quo et
absq vlla recusatione maturatur et stipendia distribuantur
in vos qui arma contra ordines sumpserunt aut Ecclesiam
Austriaci partes sequuntur et alteri quemcunq tueri exoribei
ve tranquillitati consulent Quod si gubernator ea
que superadicta sunt non fecerit tum ordines ipsius sacra
mento soluti sunto, arma eadem contra ipsum capiunto,
nec vi obedientie quicquam ipsis a gubernatore de cetera
pati et tantum sunto / Ea quam cum ipse gubernator cautum
erato de tali diuturno ordines absq obsequio suo soluti de
agnoscere Castra et arces que destrui poterunt omnes
destruantor, de reliquis vero de quibus poterunem ipse videbi
tur ordines in commune statuunto Auxilia foedere
Gandensi cauta nisi quatenus ei hoc posthac derogatur, omnino
maneantur Denique gubernator ea que ab ordinibus post
discessum Austriaci nomine gesta sunt ita et singula
volenti bene facta approbato / L + (6 tam fidei quam
non tam pacifice quam in ordinum cedentes
ipse gubernator nusquam non abesse debent sine consilio
ingenio et ordinum ne ulla adversus ab Austrio et ordinibus controversia
23/ 2 Cum Dordrani convenerint Hendrici comitis ad conciliabulum
ipsi ad 18 diem mensis februarii quo videlicet loco anno 1579 deve
nerant renuncians et nona nocturna missam audientes pacifice postea
dato cuncti ad publicum qui et anno 1571 ordines convenerunt postea
interfuit Cumque aute primum iste locus nominatus cuncti suos ampli
ores articulos dimis
a constituunt adiectis regnis et provinciis quinque eorum suis per quinque
et senatum ordinibus eorum

Sexto Januarii [illegible] Flamondi Artesii et Tyrocetani Atrebatensis [illegible]
[illegible] Hortatu Domini Atrebatensis et Baronis Selasii [illegible]
[illegible] ad Antuerp. Abbatiam religionis ipse [illegible]
[illegible] Gandavensi diuerte [illegible]
[illegible] admittendam. [illegible] Hac [illegible]
[illegible] Flandrie [illegible]
[illegible]

8 Januarii
Clam [illegible]
[illegible]
Bilenii [illegible]
et Bredenium Regium
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Octano Januarii Parmensis missus [illegible] negotiat [illegible]
Cremonam quod [illegible] ad Regem portantes magnam opportunitatem habuit
ad [illegible] in Germania [illegible] Hendrycusam nota Ruwendam
[illegible] Casimiranus qui [illegible] Thomas Hibernabant regni
[illegible] Duode sub finem Februarii [illegible] Antuerpiam
[illegible] Edimus [illegible] ad [illegible] Hubertsbone [illegible]
[illegible] quod [illegible] Gandauenses. Postridie
[illegible] amicos [illegible] Gandauum [illegible] Edmundo Granuelano
[illegible] Martii obsidio [illegible] ad omnia
opportuna [illegible]

Ultimo Februarii [illegible] Edmundo Granuelano Marchesio Antuerpiano et Tyrocetano
Edmundo [illegible] Martinus ad Flamundum Atrebatensem et Senatorem Middelburgium
abbatem S[an]c[t]i Bauonis Marzianum Flandrum et Senatorem Middelburgium
et [illegible] religionis Abbatiam [illegible] Videns illi [illegible]
[illegible] Edmundo [illegible] Gandauenses
quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[

precabantur eos ne iuxta predictionem Escoindij (cuius de hoc literas ad Regem olim intercepserant) per schisma Belgij ruinam inducerent. Hæc sunt fundamenta responsi Ordinum quibus usque adeo ut firmissimis gloriabantur ut eas ~~[illegible]~~ imprimi et toti mundo divulgari voluerint. Ut autem videas quam sint illa futilia et nullius momenti et proinde sine ullo fundamento sit ipsorum rebellio. Primo notabis ipsos fateri illud pace Gandavensi non contineri, imo non tantum est præter eam, verum etiam directo contra exerta et expressa eius verba, ut videri potest. Etaque non caret fraude quod dicunt nihil de hoc in pace Gandavensi cautum cum ibi expresse prohibitum legatur. Deinde quod hanc suam perfidiam velantes dicunt rem parvi momenti esse, nec fundamentum dicte pacis convellere. Satis mirari non possum. Quis enim ~~[illegible]~~ nisi impense atheus dixit unquam religionem in statu reipublice rem parvi momenti esse et fundamentum eius non concernere certe hoc fundamento etiam turcicam perfidiam possent inducere ‡. Deinde quis eos constituit iudices ut ipsi decernant quid sit contra fundamenta pacis, quid vero non? Si rex esset ipsorum æqualis non minus hæc interpretatio ad ipsum pertineret quam ad Ordines: nunc vero cum sit ipsorum superior et summus princeps, ad ipsum solum hoc spectat, et nullo modo ad Ordines. Accidat quod ipse Rex tam in ipsa pace Gandavensi quam etiam ante vel post eandem toties declaraverit se pacis fundamentum in religione ponere, ita ut ipsi Ordines fateantur etiam in hoc ipso responso Regem toti bello religionem prætexere, quomodo fuit in ipsorum potestate fundamentalem contractus caussam invito Rege evertere? Quod vero adiungunt ideo concessam libertatem quod evidens servande concordie medium esset, aut stulte non vident, aut si vident malitiose dissimulant. Hannones Atrebates et Tripolitanos ex hoc vinculo concordie ansam discordie et scismatis arripuisse, et proinde stulte illud pro caussa concordie ponunt quod discordie caussam fuisse ipsi fatentur. Ultimo quod obiciunt de Hollandis qui salva pace religionem catholicam inducere possent, plus quam puerile est; omni enim iure notorium est quod sicut quilibet potest suo iuri renuntiare, ita non potest iuri alteri quæsito officere, modo rex stipulatus erat catholice religionis conservationem, et proinde ipse et non Ordines ei renuntiare poterant, sicuti etiam Hollandi in casu supraposito iuri suo renuntiassent.

‡ et si caussa religionis de fundamento reipublice non est sed exiguum quid et frivolum, quomodo ipsi palliabunt suam rebellionem cui nihil quam conservationem suæ fidei prætexunt!

Sexta Aprilis Emanuel de la Lain dominus ~~[illegible]~~ Montignius dux Wallonum qui se malecontentos nominabant tam suo quam suorum nomine cum motta convenit ut accepto aliquot mensium stipendio ~~Regi~~ in executionem pacis Gandavensis ad conservationem catholice religionis et Regie præeminentie militaret. Conclusa hac pace in eandem quoque condescenderunt Andemeropolitani. Quare inclinati Artesij primum et Tripolitani, et postea etiam Hannones significant Ordinibus generalibus se constituisse de simili pace cum Parmensi agere. Enitio ut diximus La Lainius comes gubernator Hannonie

patrie dreat adeundi, quia Auxarre potissimum desiderabat quem et patrem
suum nouerat fuerat, verum a Quentyno meus fidus atq; Ardenburgo
multum instructus tendum iter in Zandam non consulit

Quibus cognitis Herr Arkestratus et seruum sententia mire constituti
statim ad vos scribunt, videant quid agendum, quandoquidem ab Hoorno
Enchusam fidem transire fleto (Quo se rem tueam fore dicunt)
me sua negligentia aut parietate Dominum et patrem addu-
ruisse, quasi ego et rectus rem posse Colonias mittendi habeo (Cat mox
dixerunt) Cassar arbitrio negotium parere tractandum dat Constabunt
enim illos in seruitutem suam assumere et ne unus posse pecuniam
sententiam qua constituerunt nullo se rem Regi transigere posse iuramento
negarunt libertate.

Quibus rem qui Colonie remunerant declarabant
se nullo modo quo minus Archi Annonis et Leopoldum rem Pa-
mundi remunerent posse posse aduersetur se Quod
Enim in castris quo Coquetum ad mosam posse recusa est
in summa rentinens arbit Scandenses sic negotium et negotium audiri
tatem constituendam Petrus Bolgo denuncios Quod etiam posse
segnius fieret partim est verum rem dicta pecuniam redderent sibi
non esse satis verum ad rebellandos rebelles posse posturum et munera
mentur Illud etiam rendit nostrum potendum a Rege et magnas
Arxdens gubernator constituendum de tamen Rege et in posterum
provincias transiit Etsi negandum Regem et pontem Quamam
in begine venistat certe tamen et de pecunia Delegatum ratio diam
Regem obediantiam et posse Scandenses finare mox

Ex Bant posse nos constituunt Turnacenses qui me pecuniam posse dare
Bant obstare pecunia depositio posse Gubernatore Eius Comma-
nosse persuadere studem posse pecuniam pacifico Finsio Burgarium quod
Annum egredium nostrum Villaco aliquando restituendum adiget.
tuto pecuniam nos

Auxarre iam a longo tempore spaciat Hollandie et quantum possint
auctoritate Petrapotenses arbitri fodere sibi deuinxe audio ipso
posse pecuniam peruenit de Ordinibus Hollandie se pecuniam fore
pudatures si Petrapotenses pecus habebunt Quod de hac pecunia
Eamdem Rassonium Colonie gubernatorem spes simul et pecus in hac
mercibus poterit quoq; in suam massam Georgium Lalainium comitem
Romerbergium dominum Vicedomi et Enchusij Qui status
practicia Arnhemii remunerabit arbit quosdam arbitrio fodere
inter Colonos Antwerpenses et Amsterdamios qui Geuingen adjarent
remunerabunt Datum rem disputa ab Hollandie pecuniam pe inter-
medios Petrapotenses spoliarentur cum expedium monet Auxarrio
et in tuto fodere rebus portugalie Habebant Hor dominum Petra
potenses Antwerpie Egatium suum inter Ordines generales florentem
Hadrianum remunerum Sti Salvatoris et in porro diaconatus
gradu constitutum qui ratione quidem pecunie videri volent sed
ambitione simile atq; auaritiam ab ad structuram laborabat quod
subdoratus rationem Auxarre rem pecunia tenebis inuitis laborantis
fraudi magnum esse obuiens affabilitate sua atq; adulatione Cui

1 Et ordo prouinciarum hoc modo fiet successive postquam reliquarum tam una et eadem prouincia sta et quello contractu vel testamento separari possint Salvis tamen singulorum iuribus privilegiis et statutis in quibus una alteri cum prestabit seu minorem conservare tenebit Si qua tamen inter prefatas provincias de nomine ejus oborta fuerit inter se amice componentur Nota quomodo hic ejus primo fundi sint et provincias indivisas faciant quæ quelibet sibi omnimodo habebunt in dictis temporibus et ceteris Burgundie fratres obtinebunt

2 Et quidem singuli contra eum cum omnibus vel singulis insurgendum non Regis sui de ruina patrie Candavenses erit ob arma contra Ferdinandum Austriacum singula aut ob Matthiam gubernatorem Austriæ et omnia inde bello modo dependentia sine prejudicio Romani religionis pro eum restituenda vel etiam bonis omnibus vel remissis proscriptionis post annum 1558 facta Non est hic prætermittendum quod dicunt de patre Candavensi constituta cum ipsorum testatur quod illam tuetur et perfide frigisset Hinc remedium quærunt Celeb quod intrare statis negotio quomodo ratione et circumstantiarum prælatus hinc certo subscribere potuerint cum manifestam tuetur continuat de imponenda fide romana religionis restitutione 3 Et quidem iuncti contra quosvis tam intrandos quam egrediendos opponentibus re pro tamen a prima etate bonis omnibus determinandis Verbis vel rastra quidem communibus omnium singulis pro media et partium cæteris provinciis quæ sita sint singulis pro altera media una vero quidem communibus remanebit in totum adjungantur 5 Libere singulis dependebuntur reditus patrimoniales ejus Regis et insignia nova vertigalia imponentur vino Cervisiæ sali panis pro vini et alia prout consuetudo videbitur 6 Debita obligationes hic tantum omnibus deserunt et rei debito amplectuntur vel minuentur Quod quod debuerint si Rex tale debuerit 7 Singuli rivulis prælatis in prima etate debitum tuetur tenentur quod tamen stipendium ab omnibus accipient et ostium imponis etiam coloratum habebunt Hospites solent et primus indigni grandiores juxta mutatis pro- fidiarii tali rivulis sic fidei futuris

8 Quando indigna quando ab anno 18 usq ad 60 distribuantur et civis remisit oppidi nostrantur 9 De bello vel pace atq etiam imponendis vertigalibus non nisi rei consensu statui potuit in aliis rebus prima etas suffragiorum attendetur 10 Nulla provincia vel rivulus cum aliquo fundus faciat nisi de rei consensu 11 Provinciarum ejus qui hinc fundi volent assistere de rei consensu admitti poterunt 12 Quando provincia in valeat quando remaneant 13 Quantum ad religionem attinet agent Hollandi et Zelandi pro suo arbitrio Alex vero hinc fundus provinciæ

Pleacunt autem legatis imperatoriis ante omnia diuinam gratiam implorare
itaq; decreta ipsorum ecclesiarum in qua deleta fuerunt reuocata
Sanctorum Cuniberti Gudeberti Aygolphi aliorumq; Coloniensis
urbis patronorum quod raro aut non nisi ob grauissimas causas fieri
solet Imperatorum comitatus est legatis ; Intrauerunt medias inter
vtrumq; dextrorum meridiem

Eadem 12 Maii nouum rebellium adnunciant Phrygones Groningam
duo Arnhemiam cum filio suo Ethmaio parmiger Joannis Hudanus
abbas S^ti Gertrudis Louaniensis Henricus Ewnsis abbas Marcellinus
Rhenen Aytta praepositus S^ti Bauonis Gandauensis Casparus Grotius
haro Groeneueldanus et Wassenaerensis Catzolari quibus admiti in nouis
et fidei Aduocatis Mudhartinus Senator romani Ordinum Adri=
anus Mulenbrouckius Senator Hollandiae Bernardus
Medenblicius Baro Ramensis Aduocatus Gortinensis Dominus
Caldenbroeckius et Aytzema Albada Doctor vtrumq; mores sensus qui
posita inuidia possibilissimus et mundanissimus de his pace tractio

Hos suos legatos miserunt Rebelles et Caesari saltem in hoc rem defendunt
non quod pacem velle modo ostenderent et vnum illam posse fauorem
et Phrygum apud populum tradunt Hos tempore diu elegerunt Ostre
rat quasdam Aegmondi Comites qui Phrygia a patronibus erat
Gandauensis
Parmensem datae 30 Martii Hunc anni quae velut interpretabat Phrygones
Calaminum ad Anxarum cum obsidendum filium se nominabat tran=
misserat 19 Aprilis pacem antequam agerentur de pace cum Antuerpiae
et Parmensi in quibus aliqua controuertuntur quia discordiam intra
Mottam et Parmensem remissare potuissent Legati et tabulae quosdam
Imperatorios aegros tradi et distribui fecerunt de quorum nro eatur disce=
dantur reliquos Aymondani et Hornani et Egmondi in Flandria pacem cum Hol=
landis pacificare pro patria quam similiter pace decepi Antuer=
pienses quoq; 19 Maii cum rebellibus Gandauensibus pacem fecerunt
Hactenus in illos inde mutuum obsessionem Malzae arcibus tormenta disponunt et
adortae gladio in Germaniam duae dicunt tempus quo debuit illud auctissimae obsidet
et ne germanorum Anxaro Malzae duae e templo potuit arcessitae vero mundo
fidae reditus et quinquagesima e templo tanquam tardae Dauid et in Gedeonis gaudia

Eadem diuis Hos agentibus Coloniae Gandauenses non desistebant tumultuari
et contra dicebant duos [illegible] malle contenti ita et non obstrue
iam poenitebat Anxarum non tantum promonitis Gedesius in Brabantia et Flan=
dria et de consternatione rationem reddere religiosis christiana indigni et ad pacis
obedientiam reuerti dicebat quod velut Stratenum malum magnum fore
Interpellantibus Gandauensibus vacare rem dictorum vbi illi pacis
desiderant se ideo Anxarum in Flandriam duxisse et vbi cum
admonisse quod fieret pacem religiosis reformata studiosius esse spiritu medium
eius alter desiderium esset Duos cum Hos diuinos Hostiens cum pacificationem aliquid nuncupant pacem se tueri ad deli
randam inimicam illam per promissionem factam adorta rebellione reparatum quae tantum dum valeat atq; ad
ralendas gentes de pacis se pacem rebellaria esset et quam modo interpretari possent Hos Antuerpienses
rent Anxarum et diem praefinire per promissionem tempora perfamantur et de expectatis solidantur
Brugis quae in Flandria Hostiens ratio erat quantumuis quantae adspirabant et ubi Hostiens adnotato mi=
Bruxellae pacificant nuncupant Antuerpienses Joannes Hoorn renunciatur Calcinianus qui gladio et pacis
nuntius gallicis militibus tanquam regentibus imperabat dum modi pacis pacis sunt ostendi illi terminatus et
malorum inter utrosque

Hos ansere de pace

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] mouasset[illegible] [illegible] [illegible] [

En Iussa Coloniensis cum vidissent Communitates in Foedus Detrajectense convenisse eidem subscribere voluerunt quare ab eadem civitate Traiectina et Rumundensi ad illas studuit in Eadem indigne quia parve retaminibus tandem per Ruzbeondi regnat sui illos regnat obsides duo quos dicunt se illis tradere quos ratos et Rigi addictos subornabatur dosq; Comites Eidem cum Eadem civitate transisse regnat nisi per et reliquum liberatum susceperunt et per fidem se admisisse esse cum Scabinis gerentibus Aggressus quoq; est idem Remundensis valle minus Deserte Damnum et Conradum Barbum Regis et Rora. agerta se cum Iam Parmensis Trajectum Episcopus erexpassit et Hannonia cum Suntinis per mare Rigi remeasset et passim per Rhenum Nobilitas ad Rhenum transiit inter quos miles dant de Rumundensi regnatum vert et ipse Samara rensila mittari et Regia rastra Regni de illo Eidem obstabant miles sui Bartin et Eadem Episcopus addicti cum illo erra= siones Colle Coloniensis rustros passim affligunt per mare Rumundensis rustros et arma rapiunt et illos occidunt et ab illis liberatus naturis sua rensila per mare Quo mandato arripto rustici arma rapiunt et milites ita passim ruunt et Thrones Dominum et Scabini in Eadem quam Eidem de abeunt rumbus in Hohenle Phi Regem cum aliquot militibus qui primo ab illis fugatus est per mare ante suorum minore rustros cum reddit et arma tradidunt regni Illud pertinendum non est Hoc rustros in Regnis suis militaribus habuisse Deserte gradum arma cum pertinere Illo mota ab Rhenum cum Bar nostrationem Ne= Eximus aliquando regnare per Rhenum et mare regimus regnare per Dux pertinere Eximiam civitatem Existimantes utrique se detinere esse retinere quod mare Scabi= de desperatione regnabant

Dicimus cum Scabinis quod Colonie in parte negotio artium est cum vero Eidem addere non potuisse et ratiocinium utrique se subjacent et Regi debitam auctoritatem sortem tectum sternerent quam per se mercati frustra in Hoc esse negotio laboratum Eidem Rhenum a parte plane abhorrentibus navas Regni rendentes moras et deliberationes rogitantibus et tempus altercationibus + Ad Scabinos agend Aggend est

Duren cum suis Quod cum agebat Regendi esse Regi rogitans suum Hoc artem et Eidem vicissim impendere regnabat Cum Scabinis transiab sui accessus Regis admittant Enim quidem per se plantum se optasse suum Hoc negotio deliberatum impendere Eidem cum in minus erubet se Eidem esse patentibus quod emendari nequit Porro cum sperent in posterum non defuturos qui a se gesta calumniari tentarent vel tanquam impendere et munatum negotium susceperisset vel quasi non debite illud per se gessisset vel Dominum illud propter Nimis abnegassent Eidem consuetum sibi visum Scabinis peregrinatio quasi agendi per quadam sui obtentu tabernis satisfacere Primo quidem per se tantum putabat se Hoc negotium susce= pisse quod pertinent animos utrumq; nimis deordinatos in contrarium redu= cere posse et Eidem Regi et duces omnia illud agendi negotiatorem deliberatos suisse alianos sum Autem consultor putasse se per eam deliberare et per

et sumo sno desidero ad [illegible] Belgicam festinarent Arrestisse quod
cum de negotio mandatum exposuissent se retulerunt addatos Regem Hispa-
niarum nichil potuisse nisi Belgicum ratum obtinuisse et debitum pecunie
obsequium Contrario vero missas sibi ab imperatore literas Ordinum
datas 8 Januarii per quas protestabantur et
protestabant Cesari quod nunquam fuerunt nec sunt nec futuri essent
alterius subditi quam ipsi in Belgico Catzvelea Sic Rex de Belgio restitue
et sua Regi constet auctoritas Sicut etiam in conventu Ordinum
postea eodem anno celebrato cum tam gestis Legatis quam cunctis magnatibus
provinciis suas calamitates deplorarent et eodem miserarent vadem
pro quibus testati fuerant et redigerant se suum ransam suam Cesarem
cui subiecerant et in futurum suos Colonienses conventum consuluit
Quisquis Legati in suo recessu protestati sunt pacem dei amplius non posse
pacificari nisi Cesar Statum constituat Quis protestet Ce-
sari qui imperatoris auxilium posse procurare aut quis auctoritatem non
delaturos vel Legatos suos sua et sue Celsitudinis mandato missuros esse
vel omissuros qua ad sue relaxationis [illegible] tantum pro redigenda pecunia
pro futura videbantur [illegible] imperatoris tam gestis quam partibus
diem conparitionis prefixit quo Colonienses remissent Legatos nec longo
post tempore Ordines comparuissent Legatis Regis Hispaniarum tempus
prefixum debite observante Quis (inquiunt) protestet Ordines et subdi-
tos Belgii memores futuros pro pace sua obtinenda alligatione et
pacis promissione Quis protestet vos subleta ransa pro nexibus futu-
ris ad relaxationem [illegible] bellum quam longissime parem Sicut autem
post aliquot Hebdomadas Ordinum Legati convenerunt tamen recludunt
mandatum insistendi et ad sex hebdomadas restantium impositam
olim Legatis terminum prorogare voluerunt
Erat positus positum esse Ut omittatur quod nec posse Ordines de
mandato Legatos dando interse convenire potuerunt Artesie et Hanonibus
in Catzvelea velegrone et Regis obedientia pro vero pro testatione negotium
tractantibus alios vero mutatis sententiis velegrone libertatem pro suis
quia cum [illegible] fodera mercatibus et pacta alia munientibus esse
(inquiunt) summa admiratione dignum quod illi qui intra pelerinos mansos
et in Hoedtnam esse deberent de formula relati mandati sue Legatos deside-
rare inutile videri conveniret non potuerint totius Belgii grauissima contro-
uersia decisionem intra tam dictos sex hebdomadarum curriculum et
quartam prorogati sunt prefixum cum pro aliquibus impossibile et
penne constitutis pecuniam contraria potuerint et vel [illegible] dubium
tam arduam controuersiam intra sex hebdomadas diuidi posse omisso
Quamquam autem ob premissa commissarii Legatum ransam habu-
isse dissidendi post elapsum terminum sex hebdomadarum vel post
12 Julii quod Legati Ordinum dixerunt quod in illam deliberandum
tractationem pro reditu nollent nec tamen dissent vel nego cio
Cesari vel Belgii prisserit pro integro / manusse Colonie manserunt et

in ryoto negotio tractinarent. Quamobrem de prouinciis parisiensibus
varijs sigillis et artis intelligerent. Edmundus Belgii non tam ad quorun-
dam religionem inducendam varijs adhortationibus defendendam quam ad
quorundam principum quorundam negotium expediendum detrahendum inimicum tractan-
dum pecuniam extorquendam restituendam restaurandam remunerationum celebritatem et
insolentias rebellionis et de articulis audiendis et finiendis pacificandis et reformandis ob rat
arma contra Regem varijs ministros singulis Cristianis pacis
per varios mediorum oblationes et per legatos mandatum quibusdam
est et multa Gallia mandum necessaria per transmissa deducta Si quis
velit de parte in pacis negotium pendentia tractare velit si attendat qua
adhuc tractata in pacis negotium pergo posita sint. Non potest non ha-
bere per illa talem firmitatem ita pactigatam et primo instituto respondi
possit. Regem sub protectione Belgium vel in negotia publica eorum
sanare vel bona illorum appositive et confiscare vel aliam poenam
constituta in pacis vellet ita et pacem habendi et negotia
bona vel constituendi pacem habeant missi contra ordinarium
magistratum et per contra posset. Dei ordinationem mandatum
Deinde negotium et animarum pacificum bellum gerant. Demum
considerent hic debet. Quae cum ita sint domini Commissarii maxime
non mirabitur quamobrem ad aequissimas pacis conditiones omnem belli
continuandi spes abstulerit et nominatae primatum et dignitatum
pacificandi tollendis et vel posse legatos Edmundum 18 Julii factionibus pro-
pone ad mentem et intentionem Edmundi arrogantes intra 16 Hebdomadas
ab Edmundo datum responsum quamvis aliquot postea et de articulis
non recipiendis. Ob negotia quod sibi Bruxellenses sanioribus consilium
resipuerunt. Vadam pacis conditiones sibi placere et Transissalenses
13 Octobris respondent se resolutionem suam dominis commissariis
pacificandis placentiam ad generales Edmundi missis et Valenciennensis
sic Regi et pacificandi sua legitima mercenarii et conditiones pacis Antwerpi
et Flamingensibus contrarias arrogatur velle non obstare inducunt
et in mitio Octobris Antwerpienses et Brabantiae ad Edmundi statuta
Edmundi generales aliquam diem ratificationi respondere pacificandi
transmittendi. Dominis Commissariis fecerunt et tandem Tornacenses
Tornacenses et Quenomagenses responsum suum Antwerpiam trans-
missum esse hunc scripserunt et postremo etiam pacificandi Edmundi
Antwerpiae contra negotiati literis suis 20 Octobris datis aliquot diebus
relationem pacificandi. Edmundi Bruxellenses ita jam diu transi
acta sit et dominorum Commissariorum pacificandi non negotiat
et Valenciennenses arcens suis Antwerpienses et Flamingensibus contra Regem
mercenarios se malunt adjungere quam dominorum Commissariorum
pacificandi et Transissalenses Tornacenses Tornacenses et
Quenomagenses responsio de Antwerpia quidem hic sit missa relicta
et alios pacem amantibus etiam hic remanente disputato pacificandi
pacis posse demonstrandum sunt nunc posse et Edmundi Brabantiae

foederatam ut ego draw et ceteri ordinum partis numerus tenuo
statibus fieri possent. Quod domini Commissarii Belgici de tribus
ego animo gestant et gerendum. Et utriq; parti benevolentiam amicitiam
et gerendi studium ostendunt. Quæ cognoscens ab legatorum-
tes vel gerendi quam et suæ Cæs. mtis et Dom. Commissarii
gero facere Belgii sustinetum laborem studium sumptus et gerendi non
negarem. Quæ bonis rem fuerant et simulare quam
simistæ et in diversum partem interpretantur et in gerendi vel
rem tribus ego gerendi posset vel simulant varia quam strictis et
Harmonensis mysset sunt rem tractandam ordi mercatis ubi dare
unum gerendi tollerare non desistunt. Publicatum Colonie

13 Novembris anno 79.

Dixit se et homines exteri hoc tempore gravis et diuturnum agere
Ordines et Regem ordinis addurant quod detrect sunt quæ non
vere sic quod hic gerere gerendi videtur simulatis mandatis et rationibus
rum suum tam quod Cæsarem quam in remotis Alemannis ad sua
rebellionis instituendum perfectæ absit scommutet. Sic sic Belgium
Calvinum et Regium autoritatem salutem velle sic rem ad
negotium modo et tam manifeste alia tempore in mundano gerendus
et ab gerendis sic remittendi non possent. Germani dicunt, illud
non tantum gerendis non stare sic gerendi contraria gerendi et quod
Dixit ut gerendi gerendi tanquam gerendis rationibus quibus rem gerendi
inducti requirent et condarent mire desiderio mandatis instructis
ut gerendi rationibus famosis elabitis velut semel (si potuit tacet)
tradunt. Dixit rationem et de fine negotii [illegible] rebellionis
negotiandum et negotii gerendi tanquam onerandi tractare et
gerendi. Dixit vos tacere tanquam homines tam gerendi
remittendi. Dixit vos tacere tanquam homines tam gerendi
foederatos et negotia foederum remittentia in alienum detrectantium
deinceps ut gerendi sibi esse gerendi sibi fidem a Rege
quem totos et tantopere elusent magnum rem de negotio ad illum
remittendum fas vestris gerendi sibi remittit sint nemini se fidem servasse
vel servare nisi quatenus se res et utilitas gerendi sua est et idem
Regem fortunis gerendi nostrorum et cum se gerendi simulandi
quantum interest inter fidem gerendi et fidem rebellionis rebellionis
Rerum status remittendi Germani frustratorium esse de gerendi negotii
rum talibus hominibus desperato et frustra mandatis gerendis
Illud quod notandum est duo illos summos magnos negotiis et
legati Cæsaris gerendi remittendum solerent. qui scripto statim
aliquas partes remittendi ostenderent et putaretur non stabilitas gerendi
gerendi sic per legatos quibus gerendi desiderant. Manet et nisi
gerendum M. R.

Sunt hæc ordinum rationum tam manifesta et subiungendi gerendi
illorum legatos ratio erat quod non tantum Germani gravem
insimulant sed etiam res gerendi manifesti gerendi. Status namque

Quod ad rē religionē hanc attinet Magnus Hispanus Sacre Theologie Doctor et Collegij Pontificij apud Louanienses moderator vir et prudentia non minus quam pietate et eruditione nominatissimus quoque qui etiam tridentinum missus fuerat a rege catholico ut nominatissimo totius orbis concilio interesset multa in Theologia professione vel docuerat vel scripserat ad quorum aliqui nonnulla per calumniam deprauarant et peruersa quadam interpretatione fuerant in materia precipua gratie iustificationis et meriti eorum iam Romam ad sedem apostolicam transmiserant unde et S^mus D.N Gregorius Papa decimus tertius quarto calendas februarij huius anni Bullam dedit in qua articulos 76 partim hereticos partim et male hereticis proximos reprehendunt tanto quidem ob honorem authoris nominis patrui tamen serio mandauit Antonio Perrenotto Granuellano Sti Bartholomei in insula presbitero cardinali et archiepiscopo Mechlinensi et vel per seipsum vel per alium iussum quam primum diligenter examinari Qui etiam viros quos delegauit examinatos Toletano et secretario Ecclij Theologo tum Sedis Romane Cardinalis prefecti tum et Louanium se conferret et diligenter super his articulis inquisitionem institueret Memini me (si plane fallor) anno superiore hoc negotio aliquando cum Illustrissimo et Reuerendissimo Domino Sasbodo Hosmedio decano S^ti Theologi Louaniensis et postea cum Hadriano Florentio et communibus Louanij Habitabat cor tempore in totam hanc tragediam in Baium concitatam ille ego quod quidem de secretario Ecclij iuniore sentiebat communis fere omnium Louanij persuasio huic quidem subtiliora de gratia diuina in quibus nimium (vt videbatur Baio) tribuens libero arbitrio in pelagianismum deflexerat quare et post damnatum a Pio etiam papa quinto damnis cum sententia pertinaci et reuocatum ab omnibus sententiam omnibus fidelibus patefecit ut in quibusdam articulorum depravationem pertinent in quo a contrario Hadrianus Louaniensis et Patres mecum tenuit damnandam sententiam Baij tenebantur tam acriculis utrinque animis et pugnax dictis ebrij ab alijs pugnacissimi vide in quibus ego non interfuerim tantum et anno 89 vidi cum super eo negotio Bullam Sedis Apostolice qua articuli partim ita sunt damnati reprehensum permittebat et tamen admisse/ hereticos vel temerarios notam non inurebat damnatum sententia ad arbitrium sedis Apostolice delata In qua postea etiam multa sunt recepta aliquot etiam depravata veram Catholicam ortodoxam aliquot plumbis contrarias qui tamen sanctum depravandum Cum tam varias contrarias sententias ruinam sanctum Petrum Baij vocasset ita etiam calumnias posthumi catholicas proposito sunt vidi namque est passim in illis articulis variatas tamquam pelagianismos condemnari et per eos [illegible] quidem

[illegible] et a Baio

[illegible] Hadrianus postea Papa etiam ostia pacis Ecclesie Tertius stagi

parium ferendo ad rem sine strepitu iudicium. Post hec ubi quis obtulerit rem ratiocinio barones ad certa spatia prefixa inducto ponat. Ubi istum subiungendum qui me retardavit est ubicunque iam in nostro tenebrato sue iornate fuerint. Cumq; hunc ille exhonestat dicit sibi iudicium et respectu pusillanimis personarum tandiu in patibulo relinquendum. Ego inquit primo te Romanis tam a sede studium detrimenta habebo barones ut te penitebat. Ab quo dominus ingressus statim male habuit ingrat et pose dei in ipsum inquit desinetus ad tribunal abrumpetur.

Cum statuerint et ordinet ad regnum ubi possim emendare ne possent bona non tantum monasteriorum ecclesiarum aliarumq; piorum locorum ordinum etiam aliarum qui de retentionibus statutorum subscriptorum et ordinationum regiarum parebit reginabantur. Edo [illegible] Catholici Tractatus ad missam in forma processus ordinis declarat cum alienatio ecclesiarum a maioribus quorumq; nomine vel colore facta fundum stare et ius non obstantibus possint singula antiqui possessoris [illegible] illa regi absq; ulla ecclesie intentanda non firma alienata non essent tanquam mancipiis ecclesie dominii non obstante quod bona et iura immobilia manu alienata facta sit possessionem ingrediantur cum omnibus fructibus inclusis absq; ulla restitutione vel recompensatione partis possessoris vel singulorum, ita et postremus possessor tanquam malae fidei et possidet melius in omnibus sunt ingressum pro quatuor habeat quibus ob terminationem finem (sunt verba decreti) rem possimus. Cum etiam talis tenentur ad ecclesiarum fructus percipiendos et percipiendos a tempore prede decreti alienationis alienatorq; ad eius damna et deteriorationis. Ecclesiq; antiqui domini int dari summarie et sine forma iudicii etq; in malam possessionem mittantur de plano probato quod ante has turbas dicta bona ad ipsa vel ipsorum antecessores pertinuerint. Declaratur postea quod eius antiqua ecclesia et manifestatis de eius bonis facta sint a recentibus et nec facti et possessio, ecclesiarum non interrumpatur sed eius quod nemo debet manent. Deinde demittat se ratio quo statuerint et ordinet ista ingressi possessionem se manifestaturum eius bona ecclesiarum in detrimentum eius quo damno affecti fuerint. Et hec omnia non obstantibus aliis privilegiis vel consuetudinibus in contrarium. Quemadmodum predicta ecclesia aliis qui talia fecerunt vel emere presumpserint. Magistratui vero eorum quo talis alienatio facta fuerit poena prematuris ultimi privationis et inhabiles declarentur ad alia et veterem tenentur ad eius damna et interesse. Derogatur omnibus tractatibus et concessionibus in hanc materiam ecclesiarum etiam ab ipso regio facultatis. Quicquid valeat huic non vim prominent erunt obstantes bello in illis publicatis fuerint non possint rem in precipuis bonis facta fuerint. Empressa Lovanii apud Joannem Masium et Rutgerum Velpium anno 1579.

Restrictorata ad Parmensis Ruremunda Leodiensis qui jam pro aliquot annos Roma hesitat ad restrictam suum dixit Parmensis quod Cameracensem Ecclesiam cum rationalibus Ruremundensibus et sedem fregerunt missit.

In Gallia post Lemovicensis Cadurcensis ad Aquensis amisserit Romano pontifex ordinem quatuor sub patrocinio St. Spiritus instituit Parisiis in aede Lemovicensis St. Augustini [illegible] de quod sacro sive Pontificali pratus et duobus regni Polonie sic et Gallie magnatibus assit. Rex ingalibus indutus torquem aureum dyadema velamina pretiosa gestabat et post sacrum celebratum cum regni sic prioribus in ordinem assignatis mutuum prestitit de reverentia Calycem religiosum

Appendix

1 5 7 9

Anno modo rouwendvat anno praeterito Romanus imperator et romanus de pace cohibitus inter legatos Regis Hispaniarum et rebellium ordinum et generalis orbis optata pace tandem conquiescit et praesertim Germania superior qua vocat finibus suis obsessa remanebat tenebatur quandiu inferior per quam totius mercatura ruinis ob feminium commodatum et superiores dirigebatur modum prima pace quiescit [illegible] Fariei anno ad eos proficiscebatur principes Philippus ratificarunt qui cum amplissimis Cardinalis legatum ad pacem et Coloniam ubi conventus habendus erat destinavit Carolum Aragonium ducem Terra nova et permixtam castri Veteranum Hominum cum aequitate pacis cum meta providentia ad id aptissimi qui consilia in eo negotium sibi assumpserat Maximum cum longevalensem dominum de Vallibus Johannem Funtium postmodum in Hispaniam belgici consilii praesidem Existorem cum Assonvillium consiliarium regium Quibus munus secretarii obtinuit adhaerebat Urbanus Erhardenbuyck Porro esse vestae praefecti sno nomine cognominati intrisecturos designarat duos vestales vel potius Eamdem, Cruciferum et Gubbarium Tertium Coloniensem qui ego convictu ab ordinum legatis domestatus postea missus agnitata pacis de controversiis ejus admirans erat Eulogius Augustae Episcopus Hildesiensis duo fratrum ordinum Celium Pontificem Montalbanum aut non et subsequenti diris Celium Wernherum dominus Gymnicensis quibus in gratiam rebellium additus fuit otho Henricus comes Bentheimensis Erhardenbuyck cui auxiliarii pacis uxor impetrat Erhardenbuyck Constituit

Dum apud rebelles praedicti tam Hispanici quam legatus et de suis nominibus cum pacibus mandatis Coloniam mittebant Quod pacificatio pendere et praesertim urgente Matthia Archiduce dominum sub finem gerebat ordinum pacificatum fuit cum ab ordinibus Aut Coloniam legati sunt Philippus de Croy dux Arschotanus Johannes vander Lindus Abbas Sti Gertrudis Lovaniensis ordinis S Benedicti sacerdotissimum vicemundum Guidetus Unus abbas Marolensis sub eorum status in Belgico consiliarii Wenzo ab Alsta S Bavonis Gandavi praepositus Jussu [illegible] Caspar Erhetzius dominus Grobbendonck [illegible] Ex optimus et Unus admodum Franciscus Cyprianensis

qui totum negotium ad arbitrium Caesaris debebat tam aequas 13 pacis rationes deferebat et cum suis principiis arbitrium sublime pacis ipse cum nihil pacis negotium Carolo veteranum et suam auctoritatem Senii debebat invidiae anno praeterito de pacificatio in Hanc pacem primum Crucifer rationes fundat ad Hispaniarum et horum anno

qui metu [illegible] cum magna pacis spe Coloniam appellerunt Ex quibus unum ex Hist

Descibunt in eor rommunitu ordinu legati mandatum suum quo ab ordinibus delegabantur ad pacem cum regi Hispaniarum nichilominus tamen ut ulterius mitti hegno denuntiatur et negotium pacis non detractis hostilitatibus prosequatur cimitate eor modo mandato generalissimo ostenden
bus quali assertu de pace arturi remittebat Datum ut eor
postrum mandatum ab ordinibus congregatis
Haut obrepta & literis Anni

Commissarii Cesari Rebellibus rursum tradunt Literas imperatoris
datas Pragæ 18 martii anni presentis quibus et commissariorum
suorum auctoritatem asserit et Rebelles ad pacem cum legitimo suo
principe inundem cortatur obrigo

Verum Antuerpiæ et vicinatu et dilecto suo imperio in qua
de pace agebantur disturbari Literas ad Arschotanum dederat
quibus eum rationem reddebat quod Hannoniæ Artesiæ atq; Duarnacen
sem cum principe Parmensi de rendit. pacis agendi structi
fuerint, monuimus porro sibi videri ipsum sua ni pendinum verum
qua Colonia ab imperatore agenda absit dato ex ea ut Antuerpiæ
postridie Kal maii

Respondet hisce ordinum oblatoribus duo tacere nolle Parmen
sem non admissari se potius remissurum si Hannoniæ et Artesiæ
rum Parmensi transigerent magna imperii parte Cesareos rem=
missarios remitti et pacem de rebus porro confirmari + Cum
et nostrum sibi extraneum velut tam reinquendi de legatis ordinum
qui mandatum adferebant quod nr nomina provinciarum a
quibus delegabantur rationem et pleno sigillo munirentur de cum
auctoritate nr sibi nr velit constare et demum tale mandatu
adferebant quod nr juxta nr observatum se rendicionatum et
limitatum offerent esset

+ præsertim cum legati ab Hannonibus et Artesiis mandatum non habuerint

Postridie rebellium legati cum animadvertissent quam parum ad rem
mouissent de pace quam Artesii et Hannonii cum Parmensi agebant
decreavant se eo non obstante ad ulteriora procedere paratos / Ad man
datum suorum instructionem quod attinebat promittebant se ratumq;
et rata habituros ab ordinibus quorum a se agerentur Provide
retur se quandoquidem tempus sua commissionis elabebatur et primo
quoq; tempore de induciis et pace agretur

Decimo sexto maii Commissarii rescripsere legatum regis
Hispaniarum de induciis agiis noluisse quandoquidem diceret ordines
de modo quorum morem et bello impiant quod pacem prebere cum
Parmensi gerebant De pace vero Confidere et rite rendidis
ab ordinibus potissimum perpotuturos quo egerant quod sibi remittendum
et arbitrarentur

Primo ordinauit quod omnes tyrannides hactenus per conditiones predictas

1 Et generales et particulares annulentur et reuocentur

2 Et quicquid statutum fuerit quicquid per Statutum ordinatum tam in bellis quam in

aliis constitutum fuit

3 Et singulis prouinciis sua iura et priuilegia seruentur et nouum singulis

tribuant de brabantie priuilegio et prouinciis sum possint disponere et alium

regem tali quo ipsis partibus conueniens non fuerit/

4 Et milites peterunt ordinem belgie intra sex septimanas deferat parum sit

omnia que ordinauit restituat. prae ceteris non nisi ordinem conferat

in locis quibus ordinem habuit eorum rex de generali conuentu omnes

prouincie in qua eorum ordo status fuerit et praesidium sit de militibus

tam et ordinibus militantur

5 Verberibus praesidiarii iurabunt fidelitatem non tam principi quam ordini etiam

ordinibus et nominatim duci prouincie et insigne obseruantiam huius

partis

6 Egidius gandensis soluta sua portio dimittantur nisi iam de egidio nominatur

7 Et romae Buranus philippus nassouii filius qui adhuc tutus fuerat equanno

ubi studebat a patrono suo rege hispaniarum qui patrem duci austrie occidit

ne in calumniam religionis contra ipsum onerosum baptismum introducitur

et in qua ipse status restituatur et libere autoritate ministretur

8 Et bona immobilia proscriptorum post parum Gandauensium alienata reuocarentur

9 etiam in Hollandia et zelandia vtrecht et ypri Anuario

10 Et belgie petierit ridiculum dominum primum fidelitatem regi ordini

bus et suo pari

11 Et pax Gandauensis obseruetur

12 Et in locis quibus religio reformata dignet vadem mandat quandoquidem

mutari non possit quin potentum murorum ruine munitura

ruinosum dissoluendo alio impetrarent

13 Et arripiendo matrias ne legibus quibus regatur ipse belgium gubernet et

post duos annos legibus alius de sanguine regio qui ordinibus pareat

14 Et nulla officia nisi pertinere debitum nisi belgis et qui de ordinum

partibus steterunt et sancti parum iuramentum et insigne sit de populatione

quicquid contra patrie priuilegia contrafactum

15 Rede via debita ordinem et eos bello contrarie post parum Gandauensium

qui regem Austriam violata ipse dissoluat Dux Austrianus

Francorum regis Gallie praeter defensor belgice libertatis esse

parte rendat rum Regina angelia rompere videatur

Hac pax iuramento utrumque ad S Quintinum firmetur et a rege

nostro inuocato approbetur/

May 19 Gandauenses cum reliquis nobilibus et deputatis ad
dictum Audenardam arrestati et denegantes ab ordinibus petunt
stetos tam esse irrationabiles vtpote pro se facere debet attendere
proponunt itaq; alios conformes vt qui iam praeterito anno rendentibus
recusarunt et ea que de nouo imposita fuerunt impetra tollerunt praestitum
moderari possint Respondent ordines pro se non stetisse quo minus
hoc Gandauenses pacata sit pro omnium rogum pondus regium respiciunt

† imprudenti sum rationia
rum parte rebellium et impetratum
tum subscriptorum qui
Oosthoude in Flandria
habitauit reprehendit.
Ambrosio Gomicia pulsat
regente reassumpta
Gandauensis esse Gna
dest. Eodem mensa
arrestasse quo minus
Gandauenses hoc pacata
sit

† Deinde quaest. an sit bonum
pacem illam religionum
seruare quam ipsi non
inuerat sed imminuendo
ordinibus ipsorum
arbitrio se referentes nec
promisit. Enchortes dem.
necessitudo et sedemutui in
hoc festum sacrosanctum
ne pacis simplicitatem hor
prudentibus

Ingressum tandem may Gandauenses cum comitatu supremo memorato nuncios
addo Audenardam adest deputatis nequaquam ad responso remissarios
satisfactum esse dato etiam quod iustum et aequum foret Quod enim
in primo articulo proponunt minus generales esse et quibus eius obtentu
placiari atq; obtineri possit En tractio etia nequam petitum cum ne de
mine vllo brabantie statuum tenere minus alios tam exorbitans
primigenium remedium esse et minus subditis permittendum esse
et posse precaueri pro sua libertate primigenia contra primigenia fieri esse
et pronide mine suo formatum esse Ad quae sibi constare quibus
regibus arguunt Matthias ni gubernatorem argento sit et vas tanqua
perditum in rebus seruari quodcunq; pronti 13 articulus Articu=
lum 14 processus esse irrationabilem et qui requirat vas exonas qui
pernigros sui partes sequuti sunt Postremo de duce Andegauensi quod
tandatur minus id pro pronidendum contra pacta potestati et de assentiendo
potius quam mitigandis animis deseruire Pronide ordinum Egati
viderent quomodo ea aut dirimerent aut aliab partis rendentibus
adferent

Ingressum quarto maii Egati rebellium et impetratum partes pondendum
alios alios formarunt sic Pro principibus distinguarunt

1 de quarnsia idem qui S
2 idem
3 imminutionem primigenium singulis pronunc et tandem de primigenio tamen
brabantie tandem
4 pro ora idem et 5. 6. 7. 8. 9. 10

ii ranutur non tm de pace Gandauensi sed etiam de perpetuo edicto bruxellen
facto 17 februarii anno 1577

12 habet quod in locis in quibus religio mutata est ora pro manebunt in suo
statu nec religiosis ea occasione fiet molestie domus quas ordini remanuit
alias de tractatu pacis cum statuimus fuerit

13 et ita proponentur et omittentur reliqua proponentur usq ad finem

Deinde petebant sibi amplo et perpetuo edicto bruxellen facto 17 februarii anno 1577
12 habet quod in locis in quibus religio mutata est ora pro manebunt in suo
statu nec religiosis ea occasione fiet molestie domus quas ordini remanuit
alias de tractatu pacis cum statuimus fuerit
13 et ita proponentur et omittentur reliqua proponentur usq ad finem

12 rapt[um] vtr[u]mq; dimittantur m[is]i de Cyrro parti sint

13 romd burgamo statim reuocabitur et gubernator Hollandie Zelandie
atq; dnioms Traiectens[is] reuocetur

14 Decreta ab assidenr Magna et ordinibus u[ni]u[er]sis rebus que pacem non
concernunt seu iure ordinario ad gubernatorem pertant m[is]i in pendentia
alterius vel alterius pertinentia differantur

15 Magistratus officijs restituti ad ea restituantur et priuilegia mora et
pernicies celeris auferant

16 et plea delicta retroacta pardantur que et ab antiquo fuit et sub qua
Bolgine dnioms floruntissima fuerunt quamq; et pene pernicies dampna
maiorib et ab ipsis subditis vicissim maiores incurrunt

17 Si qui sint alterius religionis quadrandum modo quisq; agant tolera-
buntur quo clapso possint alio se transferre et bona sua vel alienare
vel per negotiorum gestores administrare ita ut quo quisq; retroacta
pertinacia ad suas patrias redire noluerint possint pacifica bonorum
suorum administratione uti

18 et inp[er]a sua auctoritate pernicies restituatur strenue et pene vana omis
Bollum et pacem sub pena Cabunt

19 Gubernator a regia creabitur pernicies aliquis sanguis regij qui quidem
ordinibus nec non differat et secundum pernicia et ius patrie
pene fiat et eam pene finem pacem mox et firmet

20 in cuius manus vtrumq; castra et arces nauis Bollum vbiq; ad
Cimeras pacem sint tradentur una cum pernicies pacio et firmi
ante Bollum ab pene tuantur

21 Quicquid de inp[er]io negotium sunt quod negotium recognoscat ius
restituendum

22 Pax Gandauensis et dictum pacis penabuntur nisi quatenus
eius pacem contraria sint

23 Edmds renuntiabunt orbis foederibus que cum pacem mittent
ne etiam cum inimicis

24 Car pacem romanos tendentes Angeca atq; Burgundie

25 Pontifex Rom: Rex et commissarij ceteri huius pacis pacificandi sint

26 Rex pacem pacem pacem iurato firmabit et cleris sigillatis que in
pecuniarijs pacem certum artem cleris ad pacem pacem ad memoriam
inserantur

27 Item ordines tam generales qua singuli me non et municipium
mitendi et inferius idem iurare tenebuntur et iterum iurato foedera
ius et obedientie inp[er]io fidem pernicies

28 Sab tam equas et rationabiles pacis rendituum ordines postea
respondent Mirari se de tam mique rendit et tam disrepantibus
bus ab equissimis ordinum postea quibus pene medubio regnum ore-
dum magis ad deliberationem et negotium quam ad finem pacis
remouendi sint cum ipse rendit pecunia annihilentur qua pacem
Gandauensi et dicto Brugallensi aggregata fuerant imo pacem

fuisse pacis rondstot quæ olim Hollandiæ atq; Zelandiæ cum Brabantino
comitatu oblata fuerant Proinde poterit se a duce terræ nonæ et
pacem magis ad postulata ordinum accommodet quia aliquin rostura
non fit

Interea obsidebatur trajectum ad Mosam et parmensis artis numerosa
exercitus tormentis deruere tentabat et expugnare nequit
porta Brugellana objecta Cum ad diem citatus missit dux terræ
nonæ et quod suæ indemnitati et restitutioni armorum pertinet sequuntur
Cui parmensis ita quæ respondit Rem in se versari et sibi duce
debat sine ordinis de rare agere atq; potuit remanere posse
de indemnis non esse dubitandum quin remanentur quod si ordines
pro nunc sua tueantur et tractum tempus ut gratiæ studeant
misit et remandum esse quandoquidem et posse suarum omnium
eandem monstrat et trajectensibus permittat et [illegible] remotum
La Carimus ad Hannonis et Arbustos missis qui ut modo et
rem suo non arrogerentur studet unde et de negotio se diffidere
assert

Ad remandum Colonienses missi sunt verum rem nisi migni
tis absurdi rostmurant cum mandata ordinum relaxandi eisdem
rum visu remissariorum deprehensi sunt

Hugo Cum dux terræ nonæ pro legatis remissariorum
postulat ab ordinum legatis et obsidatis pacis rondstotes ad ordines
transmittant milla pacis spes est nisi ne subditorum suorum postulatis
annuat quod legati facturos quidem se dixerunt sta tis et
quod ne libertatem suam et patrum asserturum ipsa subditis
suis remandet rem esse rideri cum (nulla quasi) nisi sub armorum tutelam
quam rensernationem verum priuilegiorum quæ [illegible] ipsa subditis
Carolino salvarant et postea gubernatorum rogatu violata fuerant
Et religionis vero negotio nisi sibi ecclesiæ restari quæ ab initio in
se fuisset ita ut in veteri voluntatem tendantur nisi religionem
mutare pacti sunt Non rensiderabant missi pacis tumultum
et violationem priuilegiorum a se petitum quin rem et subditis
gratia antea sitate in gubernio remotis religionis negotio nonnisi
rude et merito sua priuilegia docendi erant nisi de rebus nisi
indulgentia ad da restituendum qui in multis priuilegia suorum
contra edictum erant strati ne posse in docere quicquam profitebant pœna
edictorum bonis negotio [illegible] aut potius mandatis gubernantis

Schiva parmensis [illegible] nisi optimam partem sibi tutatus trajectum
in qua tamen [illegible] ut rubent sed pro quam nisi gens [illegible]
Charlemontanus dominus de [illegible] quondam Gubernator trajecten
magno Ewaltzen fando qui beatum [illegible] dedisse qui tuem
Deum minore tormento arcendi Datum 30 Junii reliqua
pacis tractatus in unum [illegible] deducti

+ quasi tot et tam arctis
Hollandiæ non assent
rommerci est nisi tristissimæ
illæ [illegible]

526

Quarto Cum Archiepiscopus trium aliorum legatorum commissariorum adventum
doverent se fortes retinere ab ordinibus quod hoc trium regni Hispaniarum
remittere non possit statutum esse declarare regem suum dominum et suos
civitates quod in Belgium gubernat vendisse ob tyrannidem subditos absolvebat
esse et foedera pacta quod idem constituunt et dolere in primis eum
asserisse Franciscum ducem Andegavensem regis Galliae fratrem cum
trium trium nuptiae cum Angliae sese omnium verbis vindicabatur Quae
postea se ut crudo via aliqua mandavisse quo primum sua recuperaret
ter exemplum in actibus detinendum transeant Et hom. alii subditi
suum principem potentissimum minus pudenter attribuantur

Octavo mili legati commissariorum ad Archiepiscopum, afferunt se ipsius
mandati et procuratorii quae sua legatione ad pacem trium Belgii agenda
adjungat Caroli archiepiscopi principem Caesar. ultram ducem Cleve
novi, marchionem Antuerpiae comitem Belgii constabilem et admiralem
Belgii fratres et in pacis negotio alia agere quae posset petunt
possit datumque Brat Madriti 30 Augusti anni 1578

Primo mili commissarii Caesaris ordinum legatis ad se veratis
obtulerunt natas pacis conditiones quas in eum dictaturam se
proponere ut in duas partes colloquium fit et religionis diversitate
tribuant petunt quod ab ordinum legatis deliberentur et aggredantur

1 pax Gandavensis inita die 8 novembris anni 1576 et anno Bruxellensis
inita 9 januarii anni 1577 et diutinum postea Bruxellis datum 17
Februarii anni quibus pacem firmentur salvis sequentibus articulis

2 amnistia et abolitio omnium postea commissorum sit gratis et pacis
ratione et primo de nomine inscribatur quod deleant

3 Rex servet et si juvetur unionem germanicam ita ut singulis subditorum
in quo juramus

4 ad trium militem statum utrumque Belgio pendat

5 indigena militem quamquam praesidia tum urbium ordinarii

6 subditi arma ponant et ad officia sua et negotia redeant

7 idem trium oblatis a tyrannide duce in 7

8 idem trium 6 vinculis

9 bona confiscata restituantur et in 9 triennium

10 idem in 10 triennium

11 idem in vinculis 11

12 ad idem

13 Bruxellis restituatur et differentiabus trium Antuerpiae remittantur

14 ide in 14 triennium et 15

16 ut ide in 14 idem

17 ut idem in 14

18 ut ide in 20 et 19 in 21

20 salvis pace Gandavensi unione et diuturno ordinis administrabunt
omnibus foederibus ortasione quam bellum contrahit

Ut religionis duos aetas faciunt quinquennium trium 16 et 17 diuturnis

12 Ende ordinum legati cum tertiorum commissariorum responderunt mihi
sibi videri par a mediatoribus tanquam nova proposui cum eadem sint
cum ys que dne turonen jam antea proposuisset et proinde similiter
atq illa deberent Pudebat sic et malo labebat agatos ordinum
vos adeo rationibus et aquas rondstionis pacis a regis oblatas vobis
videre et cur ipsi requiri quicquam ni ys immutare audirent
quare 18 mei tandem Zelandie arrhe vos persuasit
ytho qui vos qui animo animo magno sub simplicitate et molestis
pari remiserande oportuna dandi tanquam amicorum addictos pro
strinxerunt et irridendi secretum notandis aclada qui insolentia
humaria vo vos engnam caparat Obtulerant deinde commissarii
novas rondstiones quam
1a absente pacem quidandensem demonstrat et dictum servanda docet
cum tu legatos ordinum arrhe et pro restringebat quod tantopere
pari Gandavensi regem allegarent quam post regnum et quotidie
nuncios in eorum instringebant
2 3 4 5 6 7 8 9 Eadem fere cum superioribus nisi quod
vela quedam mollientes et dicta equivoca admista fuerant
De religione secundus artic sta actractus fuit et in Zelandia
Zelandia atq oppido hominum dispositio pacis Gandavensis servatur
in reliquis vero eorum religio post dictam pacem pro legata
restituatur sta tamen ut qui sunt actuum religionis in eo regno
servantur pacifice domi remotis ordinum legatis ac deinde in
toto tuto ubi sufficiat libera esse quant per regem finem cum
gubernatorum quintadem congregandorum actus disponi finem
ulterius possint manum vel pecuniam agendo de bonis suis
prout in articulis dum hactenus constituitur

Legati ordinum sicut regnicolis antipodis statim a primo commissarios
adiunt gratias agunt et pacem exponunt sibi cum statis proximis
pacturis assistit proinde multum dubitasse ad ordinis generales
et singulares proximarum utrum pacem antipodandam putant
Petunt itaq a commissariis et inde ipsum pacem proximam
quo mihi committatur quod pacem inde pacem proximam possit
Statim itaq nobilem quendam in Belgium cum eis articulis abeuntem
29 Ende adiungitur ultra responsa ad legatos ordinum quibus vos postulata
ipsum et proponent quo facto de pace ageretur possit quia et rursus
melioribus magis intuitis quam ex pacem proinde studio allaborarunt pacis
et pacem ultra ad diem tuam novis datis pacem remunderetur data
erant proxime 13 mei
adiunt petunt quod de induciis ad ordines scripturi sint Commissa
ri respondent se non cum eum duce retractare qui respondet se istum ad
se non etiam sed ad ordines pacificum rei belli cura omnia
data sit se tamen ad eum scripturum Audium ei sibi de responso
a duce proinde certum esse

2 Augusti Commissarij rebelliũm exhibebãt mandatũ se de mandato regio obtinere potuisse quod duo hominũ diversarum nationum in controversiam mandatorum quorũ partis regiæ esset ductus quod de jure fieri debet Verũtamen erat faciendum de parte quã de mandatis rationem posset

Eodem augusti Commissarij ordinis Teutonicorum Antuerpiæ scribunt ad legatos suos Coloniam petunt ut de mandatis deferant se articulos a commissariis propositos ad singulas petitiones dictæ civitatis quos ipsi tamen si regia potestas in negotio religionis amplius non mandatur parendum non recusarunt His literis exhibitis legati ordinum unanimi de mandatis et procuratorio partis catholicæ inspexerunt et regem si denuo non viderunt quitare affirmant Commissarij cum ad datum legatum deferunt qui rem vadem Thuxera respondisset petiit debat enim prædictissimus primarios rebelles regios missi longius terræ et equissimas etiam partis rationabiles reputatos esse Commissarij ordinis legatos ordinem minuant de mandatis regis obtinere potuisse

5 Augusti Commissarij ad ordines Rebellium scribunt se jam quatuor mensibus negotio proponi subditos et commodis partis negotio terminum tamen ordines parum rationi prædictos proponant qui et mandatum insufficiens instituerint et frustrent mittere dissimulent et longius legatos sub auctoritate prorogare differant per quæ ordinibus habet non ad rationes partis propositas quæ tam æquæ esse et nec ab alio quam longius restribunt num vas argentarias contrarent sacrum celebrare legatos ordinum ipsis subditis retractatur

23 Augusti Ordines Antuerpiæ scribunt quibusmunque querimurde mandatis et apte dicunt Cor ipse nõ serio et bona fide in negotio partis prorogari sed ut diem statuant impendenti remittunt æquissimæ partis

6 Septembris ordines primarios Antuerpiæ ad suos scribunt dimittat se videre quid partimlarib proximus ob longitudinem mandatas tam iniquas partis rationibus negotium non sint prorogare consentus partibus commissarios si novos et de novo illi decisi se a peritissimis nobilissimis et impendentissimis assumis haberi videntes 15 Septembris respondent se alienus non posse vestitos donec rebelles ad articulos partis missos restribuant

1 Septembris ordines Brabantiæ antuerpiæ tam ad commissarios quã ad diem hic novæ scribunt gratum sibi esse partis studium decimum rationes esse tacet et remanere ab a proximis exhibitis reprendas secunda quippe tum partibus superadditis commissarios et legatum si de mandatis rationem possunt quo solida ac in mali sine proximo habiti a 15 sibi ingruentibus possit

Entdam dum hæc agebantur Colonia et in Hispania

2 Ayrisia et abbetro omnium commissorum sarriatur addo et me emqa
approbatur in futurn

3 Rata sunto quecumq matrias accidno et gubernator fuerit, et gubernatorb
legitime officio comportabit. Quo et ea qua fuerint facta per eosdem
consuerunt procurari rata sunto, modo persona quibus ea officia
sunt ratificent professionem faciant.

4 ob domicilia arbb vel montanis pubblicab nemo molestator sit me
da domicilia ubi degunter, nisi de consensu ordinum cum scabinis pro-
utilitate in qua sita sunt

5 milites peregrinus intra sex mensem legis debito, nisi de ea expedi-
at ordinibus probata mandat, quin et ordines similia intra 6 mensem
nas admittat.

6 milites debent terminata appellatione pubblicum in arcibus possidere sui
tempore quo indigens assignantur

7 milites peregrino debent indigena scabinus constabilitor, qui religioni
ratificet et constitutioni suis possint mobilia vel, ita tn et
status provinciarum in singulis contribuant

8 Provincia burgundia et ecclesiis quibus exempto observari consuevit
arcbs, et omni peregrino militi debitum in bello denegato.

9 rapinis etiamq graviab inhibitor.

10 profugi de ea finib bello ad bona immobilia admittantur, ad mobilia
si alienata non fuerint.

11 moderatorb provinciarum arbium vel eorundem si ratificari sunt in
officio sine controversia

12 Multab publicari rimbs, migrantib et absentib debent inveniat observantia
religionis ratificet Romane, et pacis finib, et nisi per quod peregrina
officia non administrent sine consensu ordinum et gubernatorb, milites in
debitum in provinciarum sacramentum exigi debito.

13 Rex absens de quorumq militib rimabit, ne omissio nisi ob bellum detentus
et que rasu indigna visto in eosdem in consulatu ab antiquo probatum
et militib indigna curato

14 et migrantib in singulis eosdem facib et ita revolvi finiti hungaro
Caroli quinti fuerint.

15 Rex promittat quod bellum hungar finiet et sanguinem suo parci
pacis reddendum, vel donetur, qui quidem ordinibus debeat de iusta ra
bellorum nequeat, et ante revocatione suam ordinibus aut alicui ante
hungaro nominatim, inuitq pacem Gandavisem, dictum unionem et
pacem haut, et mutantur religionem ratificet Romanam, deponat
in aquisgrani nota iura patrum regat, familiam et finium rectores fui
de indigenis habeat, peregrinos in familia non retra 30 alat, et
militib officio officiat. Eta tamen de dicta pubblica et provinciarum
regio non fiant, interregnum non et status administrentur.

16 quod remissum est duodecim viralem, quinq dna latus pacibs sint de
bonis qua sine ordinibus adhibeant

17 Dictum florentia et numero suffragiorum provocabat

Cunctis quibuscunque que infra scripta uidebunt audient[ibus] seu inspicient[ibus] ego
Gerardus ordinis fratrum minorum minister generalis totius ordinis
et in ultimis finibus terre degentium obseruator.

1° Debita contracta ab ordinibus et statutum eorum uel alias
delinquitur.

2° alia priuilegia nuper impetrantur que quidem predecessores Caroli quinti data
fuerunt imperatori.

21° Alia priuilegia in genere et in specie seruentur.

22° ordinibus omnibus fidelibus de iustitia tuendi et partibus ministrando.

23 Regi angliarum trium regnorum Anglie, et duci aquitanie missis
infra duos menses minuto mandato roberto

24 Ric quoque ne forte[n] saluet ad petitum ordinum que promiserunt et
unus de regno eiusdem eiusdem tui primogenitus Galfridus destinatus
in belgium mittatur et finibus ipsius instituatur

25 Si alicui prouincie huius pars [illegible] prouisum ad sibi uel
infra tres menses admittantur

26 Ordines si uolent suggerant S D N pape imperatori
angliae Colonensi et Treuirensi et ceteris quos pape et fratribus

27 Dubia Quique Eat pars orti[?] petierunt remissarii a regno et ordinibus
petendi mandato

Pape infra tres menses alias sigillatis pacem Gaufridi saluto

Pars pro firmata tui et Valenciennensis usum rendit adsinde
stabilissimum suggerimus esse[?] relinquisse tui rendit ibidem
propositi unde dubii retinuisse pacem proferent et frustrabit
ad relinquisse et diuersi[?] ingeniis pristinatis multum an erunt posse
bona ordinis pari[?] Gaufridi adsere quare Dicti Commissarii
atq[ue] ingenii posse potius differunt tui politissimi adsumunt unde proposita
Et retinuisse diminutionem in fordus et Gaufridi reconsiderant

In Gaufridi pacem et
in regni Hispani

16 octobris Argentinenses literas ad commissarios miserunt quibus eos
rogauerunt quod post sabbatum decembrem tui proximum
sui ordinibus atq[ue] missos Zelandie Zelandi et Traiectenses
diocesibus sint [illegible] pacem illam et relinquendi reformate minis
migna et [illegible] nouarum inuolucrabiles atq[ue] tyranni minus subsanandum
omnino impediant Quitate quoque ecclesiis et eis et sanctis quo exhibi
uolebat in [illegible] sua possidant Datum [illegible] huius artem vocat missus

Incipiatur S
Pacem 3 signo

[illegible] Zelandi atq[ue] Zelandi omnibus
modis laborabant et auctor quidam unio inter ipsos atq[ue] Traiectenses
reuocetur obuiare cum sint debent contra inuasiones Zelandiae
et residio Zelandi sibi tantum pro tantis tumultissime mixto [illegible]
[illegible] et curabantur restituat in pace non admodum [illegible]
Traiectenses (quod [illegible]) tantis sibi bene prosperum si de religione
non mutanda ab Zelandis tanquam [illegible] Zelandi ecclesiis, oblata
Gaufridi et [illegible] ream prorumpatam [illegible] animis

532

13 Novembris Commissarii Caesarei scripto publice proposito
declarant quandoquidem hactenus pace incubuerant nullo fructu quod
impedirentur variis ordinum tergiversatis calumniis et mandatis quae
ad longum referuntur velle se finem huic negotio imponere et ad propria
reverti

N 19 Novembris Legati ordinum respondent molestum sibi esse discessum
commissariorum et sexus protestatur se ultra sex dies de pace acturos
non fuisse si initio sibi constitisset regem in causa religionis nihil
alterare voluisse ex quo apte videri potest tam cruenti belli caussa
ex parte regis nullam esse quam sancte Catholicae religionis conservationem
~~ab hereticis vero~~ a rebellibus vero ~~nihil~~ nihil pretendi posse quam solam
heresim eamque quotquot a Christo nato emerserunt turpissimam

A

Die vero 23 Januarii anno [illegible] presenti stabilita est domo et partim
ad[illegible]nium inter Hollandos et Zeelandenses trium 13 ad eo per tinen-
tium Omnes provincie (videlicet Hollandia et Zeelandia) poterunt
sua moderari mota religionis causa [illegible]
confessio ordinum generalium recepta aut poterunt singuli in suis
ecclesiis Hinc ut provincie sint remotius videtur quod suam
tuitionem et conservationi tam seculariu[illegible] quam eccle-
siasticorum Nec potest una provincia alteri provincie per vim
modo prescribere sed tantum et merces singuli in religione sua edi-
ficent mandant et quod ea religionis nomine quisquis de molestia desistat
mota per[illegible] patris Gandavensis [illegible]
omnium [illegible]
pensum prebuerint quantumvis non absque grandi studio et natura
deliberatione ut sit tuitatis et monasterio suo detrahuntur fa-
cinora rathocare in rathocara religionis ministro obtinuerunt postmo
quidem zelo fidei pietatis imo primitus institutis et postea appetunt
anno domini vicesimo secundo sit sancte Thome aquinatis anni 1580
etiam post pacificata et profanata sua ecclesia debite exacti sunt
Interdum hec bella reciunt [illegible] introducentur admodum ecclesi-
astici et presertim religiosis ossibus si huiusmodi mores
Barbarorum animos ad mites et sibi placatos tentarent

Ad ordinem prescriptum
libera rerum suarum
administrationem potiantur
Cum pacem hereticam
etiam catholicam

A

[illegible] non contenti ea qua
ipse domini dictum obtinuerant decretis proximis [illegible]
dicti 13 arbi dominis allegatis arma sumunt et novas tragedias
dictant donec 15 Ennii condunt inter tumultus quinque ecclesia-
rum magistratum tuitatis et orto plebis tribunos et Hadrian
in tuitatis tragedias [illegible]
[illegible] traditos in diem desum (o fratres) ecclesias [illegible]
Sancte Marie tribus Sancti Jacobi et Sancti Nicolai [illegible]
[illegible] sunt parochiales statuunt et parochiales
sancti Nicolai ad Sanctam [illegible] Duo vero
alia parochiales [illegible] fratrum predicatorum ecclesiam [illegible]
consulunt tantum ne [illegible] reformati et fratres dicebant)
alias ecclesiam [illegible] profanarunt nec occupavit
ut dium in locis profanis reconditis conducunt gradum
magistratus non rendere reformatis aliam de quinque collegiatis
ecclesiis nec aeris monasteriis Entrider beatus vero dominos

Quod [illegible] pacificationem
[illegible] nostrum
[illegible] Jacobi

Sanctum [illegible] in Italiam
[illegible] Sancti Dicti
[illegible] Sancti [illegible] precedere

Entrio Hūrb anni cum Edmundo Archiepo Cantuarien
duas fuerit provocationes Anxarius quas et unquam statuit omnes
aliquod sine senatus Ordinum generalium qui de rebus Gallicis non
omnino firmarij quoniam occurrentibus deberent provisum
quoniam ad suos referre regebatur quod aliud in mandatis se non
habere dicebat Quod ubi tanto ab hac expedita animadversum
magna ex parte sunt restituendi vel relapsos et rebellionem
vendere 13 civibus propinquos ad obedientiam Regis Hispaniarum et assumendo
in gratiam dum Alenconio Quae firmat His rationibus Quod non
dubitat Belgas libertati habere favorem a quo sibi non timent pacem
Hispanum esse pacatum magnam fidem habituros etiam Lusitanos et
Hispanum esse pacatum sub hac Belgas in Ordinem redeundos Ab alia
parte Ducem fuisse cum sub hac Belgas in Ordinem redeundos Ab alia
parte Ducem fuisse cum sub hac Belgas in Ordinem redeundos Ab alia
parte Ducem fuisse cum sub hac Belgas in Ordinem redeundos Ab alia

x Et constitutum missos esse Romam pro pace
sub quibus sibi imponeretur Romae hac tandem pro esse obtinuit
et pro mandato etiam Alenconio declaratur Anxarium et Ordines nihil quicquam missos et Regem ordinem
redacto posse habentes potestatem Ordinum non confidunt quod in
Belgas tam parvo ejus dicat potenti pro negotio qui minores ignotos in
quibus tot habuisse dominationem tum et naturos Arridet quod
sub potenti pro negotio et alienae regiones subditi nimis gravantur partes
nibus et gabellis x 2 Regem provocatum pro mandato Ordinum contra
contra Belgas pacem pro negotio ad tempus quidem ellatur Regem pro negotium
se de opportunitate videri Alenconium vero non tantum odio variare
sed etiam oblato pro negotio beneficio benevolentiam futurum At non
considerat Anxarius aut vitae malitiose dissimulat alium esse ejus
infantem pro pace materiam quam detrahendi pacem vitae pacificae
Durissima est detrahendi vigiliae et vindictae pro negotio detrahendi subditos +

3 Belgas non reformata randi non posse sub Hispano velle pro mittit
rum etiam si fidem in hac firma velit fuerit non pro mittuntur
a Romano pontifice et inquisitione Hispanica Deque qui pro vita duxerit
Sectatus fidem firmandam non esse Alenconium vero jam in Gallia
assumisse dubitabat Belgas
rum illud Dominae Romanam Ecclesiam assert et labe probant Edmundi
Nicolaum in tractatu de fide rebellibus firmandae et Hieronymus Rusticus
Dub in libello de concilio Constantiensi ad quos detorsum omnia
rum haec institutio non fit
nobis quorum pax et consilio ad firmandum indurandam ubi possit
Alenconium vero detrahendum nullam patriam habere Regem ad pacem
regem sine consilio esse ubi possit pro statu et negotio statum
quorum salus rum gubernacula nunc est quam detrahendi quibus non est
cura de patria 5 Gallos pro pace situs magnum momentum ad

+ Et constitutum quod Gallorum
longe sit integralibus dominatio Hispanorum et
Anglicum pro negotio ante
declarasse Ordinum pro
sistum rum Galli naturaeb
Belgarum hostes sint

Provenerat hor Romberg[i] parte Anxiarum cum dixisset, illos se
potissimum fidei debere qui sui similes et ratgeros relig[ionis] venerabat
essent earum hactenus gestarum gratia et provenerat et statim post
mensis martio festo S[an]ct[i] Thome apostoli Veteranis templa profana
ventum imagines deiecturos Utrechtenses pelli et prasinis mensis
tum temporis in Utrechtia de quinquennio tutia declarentur
et missa sacrificium asserendum esset cum pugil regentibus hic
Utrechtensium novum quod illi Utrechtia de proximo adfore arrogant
tantaq[ue] furore premunt eos et templum relaturi
possit toto vix duo passim inveniebatur ad Hectoris
ad senatum confederatorum qui in monasterio minoritarum ut dictum
reminentis agebant et sub exercitum cum Hazardi pax ratgeros
timore pedites venisse dicuntur cum ubi Utrechtia ut quidam
rentes idq[ue] idem tempore atq[ue] Straam duo fortuna est Dandutum
Campos Sacelli et par totam Transisulanam atq[ue] Everiam et manifesto
runstarent deliberate et proposito hor ab Anxiano et sua tentatum et
quaquam pro furorem pugnarem ut vidi vocabat Anxianus qui et
suppetiarum a se amovendum pavens ante duobus Veteranis in Hollandiam
rentendebat

Edmundus quoq[ue] missis Wilhelmo Crassino et Philippo Hoghelando Groningam
obsidunt qui pulsi Bartholdi Ortensi Rome postmodum et tuto hor Hollo
nominatus qui anno 1571 pro Asterum adhibitus inde cum Limaco anno 1572
pecunia pacis Brudam evocatis in Hispan assistentibus vidi postea cum
Anxiano Utrechtensium Rostem. Orat Romo plane exercitu Hollandus, Hemmingius,
Aduchus et fortunatus plane notarius, et in summa quales Utrechtia ratgeros
Rostem esse reminiscebat Eduardus eorum Estimatus Theodorus Snip
Utrechtius Bonorum Utrechtiarum adjutator qui postea Novatis Hollandiae
Amsterdamensis Alcmariae integrum monasterium sub Asilus adjutant
Monachis Fraternis Groningensium Paxmensis cum strata tintabam illam
ad pugnandum Belgii magnum ad bellum movendi Asiae pervenerant Bungone
Hispa pugnatio proposito Candavensi et Angli regnato quattuor de martium
Trenchinium cum 3000 peditum et 600 veteranis equitibus qui pro maxime
parte a ratgeris Frisia adjutibus duxebantur, inter quos dominabant Maria
Ramingha Lunbema et nonnulli alii qui cum ingenti Hardenbergam tendebant
obsidiam illati mittitur Hohenlohius remota cum mille quingentis equitibus et
2000 peditibus Groningam pervenit Groningani antequam pedibus reminis-
set suis equis dispersos et cum peditibus in genua provenisset nihil di-
mimus quin pro victoria observare nihil, quo facto illico in Rostem
fortuna et rebellis multis oppidis late perfugat, sic ut illi qui in obsidione
apud Groningam manserant veteres castris in Frisiam redierunt
pedites et pecunia praeda et aliquot manipulis tormentis Groningani qui
statim Groningam delatus cum magna letitia deportatur Ubi paucis
diebus ad quartum miliarium Dreste civitatem redundat et eorum illum oppug-
tunc ad ostium Amasis fluvii sitam oppugnat et punit Orat tum

[illegible] pernatorum contra fidem datam sordissime dixerunt, sta et rangonas, [illegible] Cygona et sarrogagios a tonyolis ablata et [illegible] manibus impositis ni Angliam adegerunt, non tantum non [illegible] sed permultos ibidem Eduinibus. Interea de tam gemma pręda qui erant [illegible] Brugelis et post Gandavum miserunt, et [illegible] a dignitum arbis rentmentur. Angli [illegible] Antwerpiam per integrum mensem sta obsedissent et [illegible] dixerunt nisi armata manu aliquot stiam [illegible] Eduinibus. Illud notabile quod Cygonia [illegible] terra mundi dyolum [illegible] in Hollandia obi id nunquam audivimus [illegible] tota pacata Hunc rapinis minus subdita sit. Dum tum temporis Montfortii ire quod Petrarcha [illegible] relegunt Petrum esse, quod Montfortii parum in presentiarum [illegible] pacificando posse, cum domino valde [illegible] in pugnando [illegible] perdurarunt qui [illegible] Anglorum esse stiam [illegible] tyrannidis sue [illegible] tum intenti [illegible] Colonia [illegible] totum Brabantiam [illegible] motibat atq; stat in Angliam transibat

La nuntius Gallus Eduinum in Flandria [illegible] parat rastrum ingressurus, stetum ad flexuram Mondrum qui [illegible] Lidam usque [illegible] nusquam [illegible] sunt pacatissimo quoq; ille pacato [illegible] tor Eusebius Marsio Rusbrugensis et [illegible] missum ala quatuor Scabinorum et aliquot [illegible] longe usitatior [illegible] ad rastra sua [illegible] transmissa Lida quod longum [illegible] pacato [illegible] et dicunt. Compendio stat [illegible] Marsio Lanuntius instabat [illegible] [illegible] [illegible] in pago Wartheno [illegible] in sua rastra tentant Marsio stupto [illegible] movet Marquettium et [illegible] et Marsium [illegible] [illegible] [illegible] et aliquot [illegible] La nuntius [illegible] [illegible] [illegible]

Erat hac tempora Henricus Burbonius patricius Comitis Hedetrarum
antistitis et Caleti postea cum aliquandiu apud Casimirum in palatina
tum hospitis pro Zelandiam in Angliam navigavit, et brevi post redem
studio in Galliam Germaniam ac Casimirum rediit. — Eo Augusto quo
Margarita Austriaca quondam Belgii gubernatrix Ratisbonam venit
petitum Regis, perlatum unius ut Parmensis ad hunc finiendi et bellum
negotia distentus pacatore regimini non satisfaciebat, pacem mediabat
Margaritam summo popoli favore ulnis recipit — redimitum illa animadu
ultissit † pandochissimo via agebat, et affabilitate sua omnium Belgarum
animos sibi devinxisse, et in pacatore regimine abunde satisfacere, in mello
se promissa velent ne proceribus negotiorum regiorum tum suum interes
dant, et intro sequentis anni in Italiam redit

† filium suum

Hoc eodem anno et quarto Philibertus Emanuel qui sub Carolo quinto
imperatore ob bellum Mediolanense detrimenta fuit a Gallis pacatis
fuerat gubernatorem Belgii aliquot annis gerebat, domo et pace S. Quintini
anno 1559 inter Hispanos et Gallos facta in integrum restitutus ad sua
redit. Reliqui omnium filium Carolum qui pacta Castrianam iuniorem
Regis Hispaniarum filiam duxit, et qua primo sanguine fluxit.

Certamen Turcis Aegonensis quidam Hispanus eadem militant cum
tribuno La Guardio aliquot militibus de presidio Mazzelensi
Mazzemensi et Siciliensi summo mane ostendit Dulcinium, scenho
et parte palustri murum transgressus; deinde in presidio duo Gallum
robustos qui tuto ignavia defendebant quatuor signa vexillorum Turca
norum et Cyprum Ludovicus qui tam ab Aleam temporis Regis militarunt
et summa voluntaria pugnabant variis multis Christianum tandem omnibus
et militibus domi pacatum imo fere omnibus suorum armis vetarum
vestitum non potuerunt.

Vigesima octava Octobris moritur in Hispania Anna Austriaca magna
tuit magnificam filia, et posteri Regis vocavit post Henricum filia
qui patri postmodum in omnibus fuit detrimentis succedit [illegible]

Benjaminus Regium est flumen oppidum trium pontium et pacatum Gallia
pacatum Gallarum: Hoc tum Francis quondam Crabbendamensis militis
occupant tentarunt Regii ab re gubernatori pacati et recto mando
intra oppidum admissi aut restant rapti sunt inter quos dominus
Ioannes Montmorancius frater illius tum Regis mortuum Henrici,
et Dominus Villosus, quem Villarius statim Comitiarum misit, ne
occasione liberandi illum obsidet nequid tamen pacto post dicunt
partus est recto rudentibus Hispanum tum Regis et Gallus
Francis capta pacatum tormentarium fumentum ignitum Hispani qui
recto tempore tum post in tutium oppidum fugisset oppidum et incendit et
muletos pacavit Calet est Hedetrarum Rhodi

scuta rebellibus

542

Ad ads Grotrat quod attinet Maria Regina scenabatur adhuc in carcere
Angliæ, unde quorumdam subditorum suorum obtinuit
ordinationes et bona veterum qui Mariæ partes secuti fuerant. Humilibus ac Crasse-
dios Argyle ac Cassilliis et Glentromis remotis magnum odio in Gaeth
Hamiltonios, quæ ad deprimendam tyrannidem potissimum instituta decretum regni
fuerant, unde illi rebus suis metuentes ad desiderium Angliæ comparandum
per angliæ retinerit, illa ad Mariam scribit filiis et ad arma
adhortari de facto perficiendum: Catholici Regni nostri arma
parant da rondthowe et quorumdam promittunt se via de rontoorum
indebitorum, pecuniæ ad tantum, quæ rem habenda desiderat nisi de
desiderio Thomam Stanartum dimittere Northfolciæ nunciis
rem mandato nihil et dubium patuerunt sed omnia ad se trahunt
illa stay rem indies in rancia Mariæ degyat a quibus retata depost
de mora retinetur indies, et nisi omnino de sua innocentia tam manifesta
in rede Mariæ sua tam manifeste demonstrat et indies
quantum in rebus regnis sententiam sibi non audient
rem pecuniæ indignum desiderium et Mariæ de innocentia dimi-
nuerint + Inde sibi metus quorumdam ad alias calumnias
rontra Northfolciæ adhuc diu de Mariæ nisi rondemnum
percipiant. Stant omnibus nihil gratius posse arridere,
ille qui inveniat horum quando etiam ab posa desiderio percipiat,
auxilio adhibet, et pecuniæ indigentiam pecuniam quorumdam pecuniam
mandat pecuniæ promittit qui arripiat etiam in hoc Mariæ citari desiderio
bus omnia adjungunt, illa Northfolciæ adversarium sum nepotem timens
subtrahet in regno nepotem prendat Northfolciæ interim citari status
quod quorumdam et de nisi arrelevando regnat. Ille citari ab
desiderio rediit, illa Northfolciæ statum in turris Londinensibus ra-
rum rumpit, et regnat rondemnat pecuniæ qui quidem quod de
nisi de rem Maria se rem pecuniæ rontra tractabat, quia autem
qui regnat scientiam in Mariam inveniat fidei retinuerat
qui pecuniæ etiam rursus morti adjudicari Mariam, de quod Gallis
instigantibus quidam in Gallia regni Angliæ tutelam sibi attribui
pecuniæ postulat. Hoc hoc rectior indictus Moranus nuper est abatur
et [illegible] fit in desiderio probabile scientiam non rontinue de-
tegere mandati est stay rem desiderio et stimo Mariæ Carolum
Scotum scotiæ Regem [illegible] tradat posse vivo Mariam in suam potestatem
accipiat rem hoc etiam pecuniæ stimo accipiatur, in quo
dum est de qui de pecuniæ rontinue globo duo trajiciatur a quodam
Carolo Hamiltonio calumnia rem pecuniæ auxilium intuebat
pecuniæ hoc superiorum immane desiderium et diabolum rem
quod non habuisse dubitatur, animam adjecerunt quo fortem
est et Rex infans in Scotia manuit, et Maria arctius custodia
servandum, pecuniæ rem regnis et rondtionis pecuniæ quæ pot-
tissimum, eundem desiderio accipiunt in quibus pecuniæ dicunt

+ in quo pecuniæ notata est Hanartus Northfolciæ custantia

Diadema Scotorum et Anglorum subripuit, filium et heredem Regis Anglie obsidem duxit, et quod regnum Religionem Catholicam cum Catholicis communitet.

Monuimus nuper Henricum Comitem Arundelie et alios Ordinibus in primordio assistendum. Adventum Ordinis sui de hoc ad singulas suas provincias relaturos. Respondit Regem Comitem Arundelie 12 Augusti. Antequam remedium adhibuit. Adventum assumendum didici statim Legatos ad Regem nominant Aldegondium Boxhornium doctum Hesselium, Laudunensem Tayardum Hyderum Candavensem Episcopum Gallium et Casparum Schlickium Silesium et de rendendis cum Legatis agendi qui statim in Galliam profecti Pesthani 29 Septembris eodem cum Rege transigerent. 2 Belgae vinctis Adventum assumunt in primordio sub titulo Duris tempestatis et maris vota quae perdidisse pericula tam et salva manerent soluta Domino Burgundiae cum proprio, Gallia Angliae Dania, nisi quatenus Hiberno obtinuit. 2 Mansuri Legatum et naturales Abbati simile Regi servarent. Si Regem fundi Ordinis qui magis placuerat Regimento 3 Si moriatur Dux successor minorennis sit Ordinis de gubernatore Regnanti, Regi vero usq ad annum aetatis 20 (nisi cum Ordinibus visum sit) reipublicae administrato, Regis aetate vero defuncto Ordinis alium primogenitum eligunto. 4 Observent gubernatores Ordinis assignentur de sua consensu vinculum non aggravato Regi. Illi si minorem sit alia media suggerentur 5 Antiqua primogenita et mos detractis (nisi quatenus Deo odiosa) rata sunto. 6 Idem de praestitis ab assidue magna atq ordinibus simile de Regis ratum Regnanti 7 Ad minus semel in anno Ordinum comitia sunto, Regis autem quoties visum fuerit remedium 8 Domicilium in Belgio habeto, Si monasterio et deinceps absituros sit alium sit indigenam ordinibus gratum et de consensu electum substituto 9 Senatum de indigenis primo quaq provincia ordinant et ordinabit abbas mixtorum de transmarinis aut Gallorum (de Regis vero aut Ducibus) delecto, quod quot gubernatio status atq mandato in provincia oppida indigenis, consulto alia prio abbate consulato: de tamen et nobilium tamen duos maiores quasi de Belgis esto 11 ad constituendos gubernatores provinciarum singularum et ministrorum Ordinis tres nominanto de quibus duo omnium delecto 12 Duo gubernatores religionem provinciae in quaq provinciarum delecto, vel consistendum constituitur praefectum in Brabantia, Geldria, Flandria, Hannonia, Frisia Transisulania, Zelandia Ultrajecto et Groningia abbas vel alium mittatorum provinciae 13 Hollandiae atq Zelandiae in statu quo manent sunt tam quo ad religionem quam alia manendo En tuenda tamen pacifica et fraterna contributionibus unita mutuo contractum et antiqua privilegia et consuetudines Ducum et Ordinibus subsunto 14 Et nunquam novitia vel inquisitio fiat de remissa religionis in sua constructa duae nec admittito. Ordinum utramq religionem in tabulam suspecto 15 Et rex Galliae filii suis Ludovicus et Henricus provinciis sub regibus Romanis contra postremum minimos sunt Regis Hispaniarum, sunt alia alium assistat; praemunito et nec Hostes in suis

nota de quatuor Hiberniae Legatorum quod tota fere inclinata ad Regem declinat

regno fauorem vel auxilium habeant, Belgę vero a contrario fauore et auxilio
et libere transitus ſit prorogato 16 Cum deinde in poſſeſſionem introierit, et
Belgium cum regno Galliæ rei gerę hoſtibus ſuis aggregauerit, pro certo habe-
tamen Belgium Galliæ non incorporatum: idcirco in cauſis ſuis iuribus munita-
tibus pro antiquis contractibus et conſuetudinibus pro manuto 17 et hoſtibus
præſentibus vel futuris retentis reſiſtatur amicis volantur Duce Regnum
Angliæ, Regis Scotiæ, Portugalliæ, Sueciæ, et Daniæ pro mundo inuicti,
tranſeuntes rentatis absq; de arcturi fodder arteriales designando
requirunto 18 Duce Hollandiæ pacto Belgium defendere ſuis et fratris
ſuis Regis Galliarum Unitis: Edendo vero pro ſi annuatim 200000 florenos
in ſtipendium Belgarum militum pro mundanto 19 Militiæ de ordinum
conſtruſu aliquam præferre etiam Galliæ qui tamen Edendo placeat
20 Mullas rentatis vel pro mundum Galliæ vel ulterius pro præſidio absq;
pro numero conſenſu iuuento: indignas tamen de conſenſu Senatus patriæ
tranſeundi facultate 21 ad referendum militem pro numero Scribana
poſſe designato. 22 Galli absq; ulteri militis ſine atq; Edendo petierint
adiuuare deantecessores, et diuultantes ulteri Belgium demittantur 23
Duce cum Regis Hiſpaniarum pro matrimonium vel ulteria pro cum pro cum
rege non initis inſi de conſenſu eorum qui pro ſuis ſuis gerunt amicitiam vel
fœdus pro inito 24 Si tamen aliqui pro numero vel rentatis dum præſtet
uelent subsidia ſuſtinere, et hinc tractatus pacificandi addantur 25
Ut de negotiis pro rem requirendis Duce de conſenſu Edendum quod
conſuetus videbitur Diſcuſſo 26 Duce et rem ſuccessoris pacificandi pro cum
ea iuxta ſingulis pro numero de hiis ſecundis iurato, ita ut ſi quicquam
in contrarium tentandi Edendo iuxta et fide pacifica fuerit ſuito.
alium pro numero ſi declarandi diligento, aut alteri pro bonis eo de
rebus ſint diſcuſſo 27 Matrias arbitrio pro diligibo fidei obſequio
adiuuet et ordinibus contributa annue rentatator.

Fides amice lector de hiis actis quales pro nunc Edendo diſſidentes tamen
fiz qui pro ſe ſubſit et ne tantum quantum aliquis gubernator valeat
Pacificato hoc contractu ſtatim ordinis tradi fuerunt ad pro noſtrum tantæ
rei memoriam ratenus actis contractoribus quos hinc videmus et ſtemmatis
Habemus de quorum ore latine edocemur eo ad ſolemnem legatus
nunc unicula nunc nodi cum Bar miſſo tunc Rufis Leonem Auentis
Ludouicus Liberat pro nuncio Antuerpiam pro Ludouico Belgium deſignandis de
actu vero Pontifice Romano cum Rege Hiſpaniarum qui depra
Ludouici Flandriæ ſuſtra vero Laquæum a tergo ſuo tunc Bar miſſo tunc
Liber remissi Leo pergat vade manifeſte retegitur. Rem hactenus iſto
teſtimonio ſimul rebellionis

Præſidio Martias quem jam præſcriptura Belgica absoluendi 22 Julii
pro pro pro deinde Edendo Ludouicus proponit

Liber Sancti Bertini

Anno 1583 [illegible] 1582 [illegible] Erant tribus de Portugalibus cum omnibus [illegible] 172000 florenorum Pactum [illegible] passibus duorum [illegible] 5635 [illegible] Item [illegible] ab illo loco 634 a porta nomine [illegible] ad turrim Crawburgeram stant passus 1895 [illegible] ad muros est 116 inde [illegible] ad portam [illegible] [illegible] Item [illegible] passus 220 inde [illegible] ad turrim passuum 1907 ab illa [illegible] ad portam Heydorpensem 737 et porro ad [illegible] portam 980 et inde [illegible] ad portam aggeris 780 et per Hor [illegible] est minor quam Colonensis [illegible] et [illegible] [illegible] Item [illegible] passibus 350 Item [illegible] in Hamburgum ab [illegible] 300 anno 1314 [illegible] et porta porta Heydorpensis [illegible] publicum quod [illegible] Heydorp quasi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] grandia pecunie summam quod tributi nomine regi pendere solebant [illegible] ipsi Hispanis pro illis pecuniis deportarent et pedora allegarent [illegible] obsidio Granatensi erant admodum gravabatur quod [illegible] tergore in locis illis pecuniis [illegible] pedora militaria [illegible] obsidio fierent pecuniis et [illegible] pedora [illegible] pedora qua oppidanis fiebat [illegible] adibus stramineis tectis et hortis frumentarijs [illegible] igniti fierent globis manualibus tormentis in [illegible] stramina mercatis grandi mercatum deferebant [illegible] mercatis nubilis [illegible] pedora [illegible] quae pecuniis [illegible] globi deducerent [illegible] stramineis [illegible] et manibus [illegible] quas pecuniis [illegible] militaria [illegible] pedora [illegible] pedora

Cum [illegible] obsidio tribus fere mensibus [illegible] interim [illegible] [illegible] quae pecuniis [illegible] et [illegible] Granatensi [illegible] rataretam nunibus [illegible] nostr [illegible] Deberet atq; inde Angeliam pergens [illegible] aliquot [illegible] tormentarij qui [illegible] obsidio pecuniis [illegible] fere militis in [illegible] 2000 [illegible] in [illegible] pedora [illegible] Entidra [illegible] pedora a Regno [illegible] pecuniis [illegible] Montfortij [illegible] pecuniis [illegible] militis qui [illegible] Regnos [illegible] pedora [illegible] Sicilensis et [illegible] magno numero [illegible] et [illegible] aliquot tormentis [illegible] [illegible] militis [illegible] quos [illegible] [illegible] pecuniis [illegible] militis [illegible] tanquam pecuniis [illegible] militis [illegible] pedora distrigi [illegible]

Notavimus anno superiori obsidio regem Lusitanie Henricum [illegible] pedora [illegible] Regem Hispaniarum Ferdinandum quod diem [illegible] Henrico [illegible] pedora [illegible] attamen [illegible] pecuniis [illegible] regnum Castelle [illegible] pedora [illegible] de [illegible] pedora [illegible] Enterim Antonius [illegible] Henrici [illegible] Ducatus [illegible] Mendesij [illegible] et aliorum nonnullorum [illegible] militis [illegible] pedora [illegible] et [illegible] pedora [illegible] militis [illegible] pedora [illegible] militis [illegible] pedora [illegible] militis

28 Decembris Leodii ~~[illegible]~~ moritur Gerardus Groesbeckius Cardinalis et
episcopus Leodiensis ~~[illegible]~~ in ipsius locum ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ electus est a canonicis Ernestus Bavarus.

Cum Rex Hungarie in obsidione Stuhlweissenburg jam multum temporis trivisset
et nihil ibi solita strenuitate effectum, conjecturam fecit ex
propinquo dari hostibus suis usque adeo ad relevandam obsidionem intentos quare
manu promuniendum statuit 23 februarii de nocte cum omnibus tormentis
quibuscunque apparatu bellico movit ab obsidione adhuc castrum Comorra
ubi cum tota sua copia residebat non diu hac sua cetera potiti sunt
posse manet postrema pars absumpta est reliqui vero ab ordinibus strenue
sunt locum tempore formati sunt

Sub initium mensis Legati Regium viderunt de Calla sterilem formam
constituto quod tamen non minimam spei pepererat pendium praestatis
apud Cassoviam quod per hoc non obstante contra Deum Ecclesiam Gallicanam
Turcum patronum et rebellium regni sic protestantur sta ut reatum
fuerat scribere agnoscam quae tamen remissum sub magni tenore reddidit
rem perdam constarent quod charta sibi alia probra inquinam solvere
posse solam atrocitatem pudoris et honoris sui augmentum partem
Thar Aldemoni assumptione dati juramenti Bragadinus Cassoviae
aliquot in carcerem rumpunt nonnullos de illis tanquam proditores
tanquam suppetano affinium carnificis illud fuit instinctu Dominum
rumpam Antonii Rustenfeldii insignis et Turcis nominatis rumpam
barundo et atrocissimis tormentibus hactenus ora quotidie obturca
bantur constituunt non solum illum deinde vitam in tot
voluptuosis cruciatibus tollere sed prorsus quae prorumpant
adversum in rumpam nitro mucta beatissimam contra sanctissimam virginem
nominatim rumpam contra SS Dei genitricem sacramentum quod se indocta
perfidia transfigunt et reverentiae enim debent esse in Hodiernum diem
confessionis multis miraculis claruisse ibidem in ecclesia S te
Emerici asservabatur Deinde ecclesias catholicorum rumpam dedicatas
statuas sanctorum amovendas et pro cribus in usum equis destinandas
vel combustas esse Notabile tum videtur studium catholici
rumpam Landgrafii principes qui studiosam et templo dictam SS am
Dei genitricem Hungaricam domi suae intra arcem quae tabulatum fuisset (Hanybalek
vocant) longo tempore arrexerat ante illam quasi pro cursum
dominicum campum donec urbs illa postmodum ab Barmensi
reparata magna pompa et insigni processione inde in templum
relata est

Hungaricum sacrificium tantum subsequitur Antiochenses. Ma
gistratus enim qui jam longo tempore pro servando statu et libertate
consulebat Deo Erici decret et nullum augendi catholicae religionis quaeri
timi sit et praesertim per missas celebrandas vel tantum habendum
sunt praeter administrationem sacramentorum, decreto legitimo matrimonio et
septima veritum, quae tamen non possent degustari nisi diabus regis illis

En Agarei Amairus Amsteldamo in Frisiam transit et illinc regnis Er
diuibus perfundat Leuromium in Groningen, Hyddo Renuiam Ube
Regii Standas primarium rastrum ^ occupabant sub praefecto Reynaldo
Oderhoma in Hyddo uero mandat Theodoro Snyo reuocari suo et aduerto
Frisonum milite, ceteris obsidat praesidium suum in Ubterow Frisia fretus nullum
subsidium a Renuburgo expectare Hyddum ~~ubi~~ animum non aduertit
Oderhoma, et Snyo tertia expugnat ~~die~~ Hyddum a milite suo raptore, sinuely
rum rastro Amairo praeditur, qui statum rastrum qua uelum uehunt
munu mutari et nuntium mimari fecit Hac certora relati Edumo dum
ministrorum in Arabarta magna pro ingrauat tentant, pro arcuratio Renue=
burgo cale reducatur, qui Leydensia ubus, ministrorum in Utrecht pro cum
et raso praesidio occupat, statumq utram, minuto Wesmundas tractu
praefecto addatur, sta ut tota fere Emmelandia Oderhomium obij Regij
assistat assidatur magno Groningensium commodo et utilitate, quod sub
Regis fide constantissimus reddit. Alkmaer cum notabili posterum damno
23 Julii rapuere obsit posterum gubernator Renuburgus in manus eorum
a Parmensi substitutus Franciscus Hoyngius, Contra quem in suae Cap=
tenibus tendebat Joannes Noremius cum pene quam tribus milibus
pedestris et 600 fere equitibus et posse Frisia retinebatur contra ad=
uenientes prae in arcum disponit Hoyngius, insistq ueniet pugnam in gemina
prae umbra et diuinum auspicium impetrare rationibus rebellibus, qui
ueniebant et minum in tuyo sinum fugam sta remedi sunt et manus
pestem pars cum pericolo retinentibus rapidi et multi cum tormen
tis capiuntur, Joannes ad medium de Regis dissidentis uel uulneratis,
Leydensis ab Hoyngius Hoyngius in Groningen affinem Frisiae insulam
uel sub mendacium tractatum adigere, et ~~Leydensium~~ bellum pro
longare: unum insignem quidem et nobilem Frisium cum hoc uidebat
praeuentum de tyrannis pellere, pro Leydensium pedibus raptasse et
Leydensium minus in stratum pro ad lima qui Regis cum uelut qui uidebant
non sinis,

En Brabantia Regii occupant rastrum Barle inter Bredam et Hus=
stratam situm, illud expugnant uolentes rebelles mittunt de Lagnardum
Bredae gubernatorem cum integro suo praesidio Porro a Parmensi
ad tenatus rebellium tempori inuadens mittuntur Comes Barlemontius
Dentus Haltpoenius cum Martino Groenhio arquebusio Pietro de Frisia
arreto rei intellecto quod non detrea retinuit milites Bredae in praesidio
manifestant quod quo fosse tuitatis et profundus effodiantur aquis Dom
rale assit ~~Leydensium~~ Hoyngius cum de uiginti bus rastrum occupant et pos
tidie in urbem defluentes obsidia famem maxime ~~Hyddum~~ ad in antemeridiana
cum nimbus obstinato pugnantibus ~~pro~~ deditarent Dom occupata
porta et intromisso equite posse in fugam uertunt Rebelles uero
Joannes Eymerensis Antuerpiensi rastrum Dyndhomense occupant,
Hoyngius fenestra tentato, rerum Oderhoma statim ad Aelydomo
uigentur.

[illegible] maioribus tormentis [illegible] [illegible] [illegible]

permittens contrarium. Quod delatum in notitiam Joyose nostre matris magnas turbas concitauit, atq; audito a fratribus quos velut boni subditi precedente Regi Hispaniarum ensy precedere scribus seq; deferendum erant ensibus suis quod non solum tyrannis agere intendebat contra Joseph. filios et bona. Verum etiam constitutis quarum patronus fidei defensor debuit et tuebatur nitebantur. Quare et de regia assumpsit Joyosi gaudii, pacis et nobilitate anno 1566 datam demonstrationem exhibuerunt petentes ad quietem Joyosi et pacem subditos et sua ut pecierat mitigare premissa et pacem dicta regis et magistratum et jocundum religionis. Ostendit Joseph amorem et affectum quem et reverendi primates erga suos habebat subditos. Et autem gaudia data et munera auctoritate Regis declarauerunt quisq; sunt in Hispaniam legati ad petitionem Gubernatoris senatus et generalium Edictum Martio mensis ad Romam et gaudia mentis. Verum bene quod quales quam Joseph. Regis demonstrationem [illegible] debellat et nos rationis esse mitis et pie hos jocundos regios et bonis legatos ordo posita ruina Belgium pie cum duris plebem jocundis subortum jocundi mirabantur ordinat et bona conberant contra jura sua etiam tyrannis sancte observata. Et quamvis ministria Gubernatoris et nonnulli cum tumultu pene plus maior parte subditos esset generibus et libertatis assistentibus fugatis aut subortis ita et Rex nullam omnino ostensionem habebat armis scindendi. Tamen regis ostensionem quam senatus Hispaniae cum quasierat et rapsatis permittens Belgium nostrae Ecclesiarum et de nouo subortarum jocundum armis pede Hispanos pro edicto posse regebatur et patet de edicto Legati Hispaniae in Gallos ad Parmensem interpretes Rex pie suggestionem Hispaniarum (ostendens de ignem, assertum quem gerebat regia subditos sunt bonis in contrarium ordo quo posse tanquam posse rum primates defensor et bonis pastor tenebatur. Insistens Hispaniae cum magno deprecatu Dominum Albanum petum a senatu et nobilitate et unum de jocundis Belgarum hostibus dominis consilium et auxilium. Quantumvis autem sue nolle obsequio has detinendi intendebat omnigq; honore et reverentia regis est a ministris indignis nigre ab ido parte reverentiam et manuetudinem regia tantibus sunt Rex pie subditos pie variat sua edicta revocarat imo scripsim contrarium mitterat et ad subtilis partes singulorum de rebus deliberandi cum in unum finem reassumpsit hispaniam sed non solum in Hispania sed imo in Zelandia que adventantem regis pacem bene subditis ruinam scindi facturi nisi et rapsis mendacium. Statim ordo a suo adventu Albanus protulit nominis Regis qua non solum constituebatur supremus bello

sive Rothomadibus pro possessione Ridere a ciuibus sustentati et per tales molestias ab hostib quoooo florenos in pecuniam stipendii coegerunt

Hinc in maiorem audaciam elati Hybernie subditi Regis sue rebellare Regi rebellarunt et pro more quidem suo ypocrite rediderunt et pro more suo ypocrite reuersi Brugellas et de urbe ipsa nidum suarum latrocinarum effecerunt adeum ciuitatem non sine periculo Flandrie inuaserunt et pene post Turnacum ad Mosam atq; Scaldam Antuerpiam quam ~~ut~~ prudens ypocrisis et crudelitatibus suis ita deformauerunt et durissima a crudelissimis tyrannis et hostibus pati non possent in damnum multarum non solum ciuium sed etiam tocius vrbis detrimentum Quamuis autem ob hec et similia Hybernie rebelles hostes patrie declarati ab Ordinibus generalibus qui de mandato dicti Regis Hybernicum tam Brugis quam Rodam ~~Hollandinum~~ de Roda ville tunc temporis constabularius Alkemade idem Roda vel procuratores autoritate vel (quod presumendum est) ex prauis instructionibus quam de Hybernia attulisse putabat Hybernis durum ~~illis~~ prebuit dictis Hybernis et quasi assensum prestitisse videbatur Ordinum autoritati et nomine et autoritate Regis ruste facte sigillo et autoritate gubernatrix dominus Quare Ordines sunt fecerunt mire cum dicto domino nostro Rege atq; Hollandie et Zelandie &c. essent egregiam gubernatricem Ordines Brugenses ypocrisim et rebellionis ~~tempus~~ Hybernis non omittebant velut bene subditi magna diligentia et omnibus quibus potuerant modis quos Regis nostri et dignitatis et tranquillitatis motibus in Brugis tam diuersis vel etiam diuersitatis Hybernis Brugensibus nitebat pacificis et subditis quibus qui autoritatis fuerant et prerogatiue possent reputabat pacificare et subdole nisibus vsurpare ypocrisim in pleraq; ypocrisim et dissensiones quasi quibus similia perasserunt Ordines Rex quantumcumque similare et illa contra votum suum arridere Regi autoritatis quasi nolle quoq; pudenter et pium pacificum dicit prudenter non tantum illos multa prudentia affectat ordines et constanter de possit consensu sui patrie quibus autoritatis illustrique sunt ordines quibus autoritatis illustrique Rodam et alios non tantum commendat ordines etiam laudat et premio a Rege honorandos affirmat et qui notabiles obsequium sibi prestitissent quod etiam tam prefato Rode quam alijs suis tyrannidis ministris prestitit quia in Hybernia residebant Ordines quoq; tempore ex ornatis subditorum suorum magis deputarunt in Brugis Gubernatorem qui sibi suum nutum Comitem Austrie essent sanguine sibi iunctum qui sub pretextu egregie laudande pacis Flandrensibus peregregiaq; Ordines abdicandi Hybernis

* ita quoddam Regis sui rebellis

de autoritate quorum et subsequentium crudelium actibus prosecutis

* nota quales rationes Hybernis affingebant rebellibus / mirum quod Hybernis mellis eloquio ad Hybernis affingebant pro suo more

* mentitur nam tacuit, etiam quam prudenter

* nota mirabilem rebellionis in suum principem

Quodam die et loco prædicti Ordines mandarunt omnibus magistratibus et arrestant suæ et sequestrari fecerunt via bona eorum qui extra Belgium habitarent non tantum in Hostero sed eorum etiam in locis ut dicunt mercatibus quæcunq; alia ita sequestrata remanerent donec absentes de mora absentiæ suæ rationem dederunt et edictum statutum fuit Item omnibus reditus et debitoribus talium mobilia detinent sub pena et debitoribus solvendi Omnibus etiam rectis de talibus bonis ordinatis sub pena quod si amota fuerint post hæc alicui tenebuntur Delatori vero talium bonorum quarta ~~pars~~ pars adjudicatur mobilium et immobilium vero medietas Præterea jurati et scabini Magistratibus quoq; eorum interdixerunt ne rerum sive ab hiis qui substracta sunt bona alienari permittant sub pena arbitraria Denique interdixerunt omnibus et singulis ne extra Provincias habitantes negotia absq; venia sua in hoc interdictum gerant De quo manifeste rebellantes quam cunque magis tyrannice procedant Decreverunt quam unquam fecerat Rex Hispaniarum quin ob tyrannidem dethronizari deberent posse enim singuli comodum et aliter extra Belgium negotia possent sine bonis suis redacta sua etiam attentos diminuere et alterum alterum instituere Item tertio vel ratio hujus tyrannidi prævaricatores decernit quod migrantes in alias regiones delinquant contra suam naturæ patriam suam in (tam iusta ~~fa~~) bello defensionis suæ ordini suorum bonorum (quod tamen facinus rem valia via fieri requiritur) Item et de prædictis sub bonis Hispano in mercatibus sibi requirit Edictum prædictum quia nunquam tale aliquid fieri remotius est tum quia Principes et reverentissimi sunt potius addere quam demere consuevere tum quia pecunia missa et redditus est si ad tam grave bellum hujus dimidiatus subsidium ~~et~~ exigatur

Clara declaratione Ordinum contra Regem Hispaniarum audaces partus Anarchus in generali ipsorum conventu sub finem octobris reinquirtur non esse observata illa ab Ordinibus quæ observanda esse prætacto anno mandarat præscripsit de militibus reformandis et exercitio impedendo deq; ipsorum regia partium assert qui primato remunde studentes redemptoram et religionem prosequuntur singulis provinciis separatim sua mandatis et mihi in rem rationibus Item quidem esse decretum esse mandatum Ordinum sub gratiæ nomine ne quam rem mere belli pecunia destinatur Non quidem quod possit gubernii jurisdictionis manus impedire sed quod nunquam fiat (tradat qui velit) quamvis a detractoribus dicatur obstrictus sit qui patriæ salutem impedit

En mandatum Hispanicum jam ut præmissa Breda recepta reparatur mandat ad Dunam et nostrum strategema atq; jubet dissolvi nostrum exercitum forte superveniens ad arma permisset præsidiarius qui Regis negotia parte curabat sumpsisset Pari fere et duorum rebellium cum duce Lochidano Borburgum ut præmissa jubet nostrum constituissent quo ratio ibi tum erat jurejurando sunt

* Hanc suam admonitionem statuum Antverpiæ imprimi curarunt apud Eduardum Vrientum et sic omnibus de sancta sua intentione constarent

22 Decembris ortus ab Stuvano pistrigali Erasmus Hollandus Decanus me
qui mysarsbuk vel prepolea Eliorum inquirebant vel distrahebant eliob
Eliorum in quibus aut iuxta reformata aut Ordinum regimen regebatur
Star rum velim per rabbera ~~abjecerat~~ antiqua religiosa Dni Abbatis Thingy
de Asschamarum reamabatur esse tyrannica et magistratus Asschamarum
superbus et armis Eliorum contra eas et similia a Stuvendam Anno Dno
Bellicosi Erasmus vadens pro nuntia Hanse fuerunt et haec partium
videre volunt ~~ssyadeo~~ vel studiosi vel inquisitores fuit Calviniana ghesta

Videre post Cum Bergis mortuus Cornelius Adriani Dordracensis
transiturus remunerator insignis et Bartholomaeus antagonista
permanens qui adeo tantarum rerum avidi non possunt facile et
absque Eliorum detrimento sanctam dei misericordiam mirabiliter operatis
sunt quod tamen illis pia animi gratitudine tuetur angelum a Christo
domino missum esse mirantur Sic pro anno Carolus Bellus
abbas S^ti Amandi in diocesi Atrebatensi apprime studiosus et ob
studium gloriam monasterij in translatione ~~Sanctorum~~ Nazianzeni
Eudoxiae pulchrae et Damasceni sterna condidit gymnasium obyt
8a anno statis sue

Mense Decembri dum in Anglia Regnum mysteria amisit Alexan-
drum adstruens Scyphorum asserimus pro Calvino Regnum
Erbenium atq Brianus sacerdotes Sirenarii et de Borretsche
Esse Armandus Camerarius de Diarem Calvinianus Rivensis
seminarii alumnus prodendo quidam fabro ferrario Georgio
devoto et amicitiam diuturnam in qua mirabat Amorem
martirij arta tuis et tenet ad illa Ecclesiam mirabit

Intro hunc anni Scyphorum Pulorum de mysteriorum Christum
mysterio Pulorum admisit Sibyllarum Ecclesiam et alia Amorem exp.
da erroneorum Pulorum quidam ambulat tuis pontifex Amorum
remittant in amicum quidam valde mysta Rivensis ad finem tyranni
monumentum quidam mysteria reperierunt quod Nostro obstitum
tuis pontifex Quidam crassum antiquis pontificis amicum mutuum
Eam mysteriorum

Hic sistendus est valde quam Dni Casarii ira
Augusti capta Ecclesiae missi Rivensis
Scyphos misserunt pontifex et Synodus Trinitatis
sed frustra, Hanc illi fata dederunt

videntibus pontificibus Scyphos quod aut fallor aut festum Cinerum
sunt et non tantum studiosi Eliorum Rivensium Anno Mysterii ab
esse dicuntur barbarus versionum Calvinorum plane rudis veterum
et esse stylus pontificium tutum tuentium

Huius anni maij 29 Middelburgi in Zelandia coeunt concionatores eius
nationis et quaedam concludunt de synagoga sua fore probatum eadem cum
illis quae dordraci annis 1579 et 1578 conclusa sunt. Eius concilibuli cap.
1 dicitur ad servandum ordinem in ecclesia christi necessaria esse scripta et ceremonias
3 nec doctores theologiae concionentur sine legitima vocatione sub poena
schismatis
4 Approbatio ministri fit per utrumque ingratum et ordinatur quantum fieri potest
cum impositione manuum etiam extra conventum publicum
6 Semel concionator non potest desinere sua ecclesia vel professio
7 discurrere ad concionandum vel in aliena ecclesia concionari non licet sub poena schismatis
15 Seniores ~~pro dimidia~~ ex dimidia parte eligit populus non ingratus
20 Quatuor sunt congregationes ecclesiasticae, cuiusque ecclesiae, classicales, parti-
culares synodi, et nationales (oecumenica non habet)
21 In ys ecclesiastica ~~et non nisi~~ ecclesiastica tantum tractentur
25 non nisi commissarii vocem definitivam habeant
35 Nationalis synodus erit de triennio in triennium et convocabitur per certam
ecclesiam ad hoc deputatam
36 ecclesiae huius patriae gallicae separatim conveniant
38 Libri non approbati non divulgentur
39 Pueri privatim non baptizentur
99 Quoque ecclesia disponat de ordine coenae pro suo iudicio
99 Festa supplicationum mandato ecclesiae et consensu ingratus ordinentur
57 Habens coniugem adulteram vel adulterum si reconciliari nolit adeat senatum
ecclesiasticum (non amplius ingratum) qui licentiam dabit alii coniungi secundum
verbum dei
58 Praeter politicam poenam est etiam ecclesiastica mutuo se non abolentes

1582

Sub finem Januarii Mendzagandensis Cantuariæ remittante Regina Londinum
advenit Rhodoratisque nuptiis ex Februario discessum in Belgium parat
et advenit Regina 8 Februarii quando consilendi remittentibus non plenius
suis Gallis pro meritis viam Angliæ inire quod cunctabat qui ut rectius dum
protrahebat Robertus Dudleus comes Leicestriæ et Carolus Howardus
Angliæ admiralis 10 autem Februarii Flessingam advenit ubi
nauim ascendentem deprecat Auxarus qui jussu sui adventu tanto duris
genii præfatus Ingera modum sui status quod tandem duris illis fodere et
deportatus advenisset quo celestinum suam possit recuperare et
demisso obsequio non plenius bona ademum et pro viam suam retinere illi offerre
Fœderis pro amicum Belgarum libertatis adiuvisse cui deque in rebellium
tyrannos suum et Gallis consulto debitorum suo absolvendi et ut possit
Ostendens a quibus in domum reliquam Hostesto adiutus est Ostendæ
vero pedes per viam illam strictam Oostellobuxgum Zelandiæ
metropolim contendit atq; inde Hollandorum classis adversus 17 Febr:
Antelegiam deductus vela fert deperatisq; signis postridie mane
ad Zyrium castra Antelegiensis denuclati in antecessu stabilitat et gigenti
amplissimi illius adventi motu ad quinque ripas ad 20000 armati
parant et quam egredientem Ferdinandus Brabantiæ et Migratus Antelegiæ
pio magna ambitione adspiciunt et ornatissima stella rollerant cum
nostra illum assidissent dextra stabilis omnium non temperata oratione
adventum ei gratulatur deinde ipsos quos adduxit Hispaniarum Regis
paratos sibi et patriæ studium et Christianis pernecessitatis gratiarum
gratum esse sibi illorum qui tot Christianis pernecessitatis gratiarum sit
potissimum deligi sint non dubitare se quam deus misericordiam
adepturus sit pro qua ipse se suaq; deinde deducturus est Duo
parte Sociales Brabantini Lotharingi atq; Limburgenses magnotabarn
punctu Federatæ et duci Brabantiæ arrecumarunt partatisq; in gyrum
nummi argenteis et auri qui (et vidi) ad una parte gerebant magi-
nem ducis cum inscriptione Franciscus Franciæ Frater dimens dux
Brabantiæ et altera vero latere inscriptum Pro Fidei aquas de nubibus
ornans appositis verbis Fouet et discutit statum aquo magno
stano albo mistrato per mycidialem portam urbem ingredientes per multibus
Sodalibus et Magnatibus Ordinibus et migrati militaribus ex omne
Germanis deinde Anglis Regina autem pridie Februarii deinde
ornatissimo pegmate ante nisi quem illam domum primum ingressa et
velut deæ cunctanter magistratus gyrum circum circa diversis signis et
per medium magnum Datumq; publicum et stupendum
genium oratio diuersa publicitate Galliæ et Angliæ gratum
posteriorem postridie retro a primo illo primitus renunciatu in
Angliam institutum Anxarus vero status admonet consistorium
Calvinianum deinde legatos ad nomen dandum mouet qui omnia sancta
et Christianum ex tanta et religione ani sui Francisci primi remunerare

† Quotandum vero hic
obiter quod status
ab inauguratione
Ferdinandi octavi magistratus
festigia domus abba
tialis ubi hospitabatur
Elizabetha et insigna
eius portæ ad Stregdam
apud Hollandos in
signibus superiorum
cuiusdam longi status
ut domus in posse
valeat deinde dicant Regis
insignibus variis
detracti in non obstantia ipsi
eius vetera quæ
postea reintegrata nec valebimus

[illegible] Henricum Flandrensium Brabantium et Edmundorum regem multis
bellorum periculis fessissimus ad illud tendebat magnoq animo illos
egressus primus arripit castris gloriose venit et intra urbem rom
pit ita et tormentis et muro diruto ostium hujus hostes
regiebant Sunt hec memorabilis et ignominiosa gladio arrepta 27
Augusti rorum ipse Edwardus et Henricus qui de tuto ero muri Gandavi
mensis deportabant Statim Parmensis tota fide de armis pacis
tissime reiterata acie et magno pudore Gallos ortum confestim
persequendum regressorum deprehendit sub vesperam vero in castra redit
Edwardum vero et Henricus tantum hostem de regressu vetuti rem
magna exercitus suorum parte Antuerpiam redierunt et Gyslebertus
Henrico Gandavi uberto

In Frisia vero Hac estate nichil magni gestum est Dedungus rex quo
rum Legionum obtinebat vetum rex Hotzonicus de Brabantia
iterum mittit Gallos pretia antiquum mittens suum adquisit rem
Wilgelmo nassovio tribusq tecit remotis thewtonicis obsessis hyemat
tunc quod videns Dedungus ne minor virtus rum audisse simul atq
audisse hostes paratos discedere regreditur in Frisiam ingressus est
pedes in illa obsidione Dominus Hugolinus missus pacificus et qui Rep
in pace pacificabus interat Decima Octava vero Novembris
rum intellexisset Dedungus magnam partem Gandavi libe
videntem, iterum illuc erigat monstrante transire quedam vadum qui
urbis fossis rum pacificandis deviandum vehementius erat

Parmensis postquam Gandavo discessit magnam suorum partem in presidio
contra Gallium erarc reartus est ibi quod mittit regem Henricum
Edwardum iterum remunerat rum rebellem vero obsidet et ad deditum
regit Cameracum mittit Cameracum municipium castrum deinde
Atrium Ornacum Flandrie pagum vorum ingressus Henricus et
mittit suorum perfidum vorum qui recedentis adventum morbo affectus
in hybernia remansit Deinde dedat Rex Athelstanus quatuor milibus in
Rab et gratis 40000 sterlingorum unde Parisiensi pacis mittit suis insignis
pecunia pacificatum rum non ad breve tempus fit mittit amicis Gallum
continuatum est Edwardum quantumvis parvas regias
habuit tamen debitum strenuum vel libere non potuit ita ut media
pacem Galli pacificum ant mercenarium ant fugerent confidit vero
confectum Helvetii et Calli qui in Cameracensi Imperatrice pacificati
erant illum atq in Abbatissa Flandrie regnum hereditarium
sunxerunt a quo

Eodem hoc anno in Hispania major natu filius Regis nomine Petrus
Duce suo Carolus superstite alio filio Philippo nomine rum nobis
filiabus Granatensium Regem in Regno Valentie obsidet et pacificum
12 decembris obsit interfuit ille pacificus et utrius ardentis religiosus
Calpeum assistet et unde eterna memoria dignissimus fidei
nandus Alexandrinus Toletanus Archiepiscopus et Bregij quondam
gubernator etatis sue anno 74 qui in veteris adfuerunt insignes
rum Ludovicus Granatensis et Carolus Borgia dux Candie
rum Pacificum vero ante Virginem Mariam Elisabeth reverendam Theresa
de Lesa virgo sanctissime religionis et religiosum Carmelitarum
institutrix

† 153 monachis ordinis

Sub illo tempore quo Egesippus scribit Senator urbis de gloriosa virginitate nostre redemptoris est
Eutus Cesar qui tum Romano orbi preerat anni tercium ad 365 et sic per ceteras
observarunt que singulas quadrennio temporibus intra 24 et 25 februarii
unum diem intercalarem constituunt in quem tali anno mos est nostris
festum Sti Mathie apostoli incidit atq hoc modo annum trium fere cursui
adequarunt quam perfecte non tamen pro una singulis unius anni adhuc
differunt aliquot minuta que minuta dicunt astrologi, ideoq tam parca
est eorum ipsa quantitas ut non sint qui trium horarum aliquot annorum
ventura intercalatio non offendat sed ut nostis sibat et nostri ami ralenas iure suo
mensis
meruerint esse Porro in romano cujusque primo consilio romuli patres
post urbem condi primum sunt et ordo constituendi celebrandi pascha
primum Egesippus scribens testatur ipsumq contra Eudoxi et Eudemi
Quartodecimanos Asiatici de dominico post lunam Martii celebrari
ipsi debuit sed ab illo tempore circa 1200 anni quod ignorat ipse
et deum deo intercalandi omissi sibat simul et pascha hoc longe alio
quam omnes patres constituendum de celebrandum Quo diverse animad=
verso inter multos annos laborarunt Romani pontifices in tantis
Egesippi tempus ipse narrabit Eulus sirmundus Adrius Eleutherius bullis mandatis vel
edictis ne hoc unquam fieret Eulus sirmundus Adrius Eleutherius bullis mandatis vel
novis pontificum quod observarat perficere non potuit usq immediata
permansit domi Egesippus 13 numeratis annis et octo sissimus astrologis
et mathematicis de illorum constitu statuit hoc anno et undecimo octobris
16 die qui sicut precedebant a kalendario subtrahuntur et qui sequuntur
Octobris deo futurus finisset undecimus subtrahitur Quod octobris
pontificis sui ymagi vito sequendum jussit Etaq sub nocturnis diebus
apud Edessam Belgii provincie Antichyon obtinuit et sancti Hadrian
decretum Romana ecclesia sequuntur jussit et a 19 decembris a
kalendario abscinduntur 10 dies et qui decembris futurus erat
constituitur 25 atq natalis Christi Quod etiam Hollandi et Zelandi
Antiochenses pene omnes celebrant observant decembris et post festum Pasche
nisi anni sequentis dorum dies inciderunt et 7 Januarii in numerantur
Heliopolitani vero Trancestule Francisculani Colni et Parisius hoc
longius distat tardius Aleuronii decretum arripiunt Cuteua vero
turba illic aperta sunt de corrigenda Antichyca (quarum nos nitro sequentes
anni mutationem fatemur) et annos Eudoxi ab Aleuronio pene
abhinarunt quare factum est ut Heliopolitenses qui post triduo quam
pascha de Bar reade arripiunt adhuc Aleuronii decretum sequuntur
omittunt et cum pascha primi mensis in hyeme antiqua et inveterata manserint
constituerunt illud
Sirtes etiam in eodem manserunt Anglie Dani Norvegii Suevi et
quotquot per Germaniam sunt Hadrian sed octo Romana antiochen=
dicunt Cedit medium tenuerunt primarios et Hollandie Zelandie
Brabantie pontificum hyperstitionem (hu Brabant) a se urgetam esse

quæ si vera non fuisset potuisse mihi notas Romani Antichristi (per quas
Christiani indigitant) minuere, emendatiorem tigurinam, imo autem fidei ver-
ioris a reformata sua doctrina idem probatum videant. De qua est
causa cur a reformata sua doctrina idem probatum videant. De qua est
animadvertendum hæreticos nimia veneratos fatiri quod illis argumentis contra
veram. Romana sedes utantur quæ invalida esse et nullum robur probe
sciunt. Quare adeo abhorrent a Clemente octauo pontifice cum vidisse
hæreticos in sua proposito confirmari et ortum hinc retardari obstrue-
tos illos vias qui hinc ad alienam emendationem viam inuenirent
putarent obscisse aperto ense suæ Christianæ Catholicæ Ec-
clesiæ manu protectus. Ecclesiæ pastoris et magni monarchæ gratia fidei et
totam hanc emendationis rationem mihi suffragatur quod vtiam
arrogate prætitit ~~dicto fuerit~~ magno volumine cui in hanc obscu-
dum nunc scholasticum reddidit erit profecto partim inutile ~~eruerunt~~ nolint

Cur tigurini putent Catholicos quidam cum hac nostra tigurina Confessionis
suæ declaratio (admiti) simul cum ipsam Candauiensis qui annuendo sen-
de valentinianis fuit tritheita, nouitatis Leandri et omnes totius
Belgii. Et quamvis, nullum nomen audiens sit quo hoc vere nos vocari
habeat minime tamen obstrepum est pastum de doctrina Euangelii
pertinet. Porro cum habeant hoc hæretici fraudi et nebulones retari
ostium et se possint arripiant furiosi quia pessimi tuti cum duabus
muscarum imperium ostiariis (vt habet nostratium proverbium)
utrum pandantur videre ipsum sunt hinc Catholicum latine
hoc audire) Quando quidem cum in synodicibus argumentis pertinet
Antichristo nemo argumenti id non de odio partium inferabit ex
Catholicis ubi quæstas ab inimicis sunt testimonium cum contum arripiat,

Vtinam quam nostrum Belgium tam barbara tyrannide possessum sunt (quam
Islandia de Africanis) atq; hodie videmus fidei pro propriis indigenas
Et cum protrahamus grauissimas et quotidianas quæstiones absq; vlla pœna
hoc tyrannis asseruimus a propriis miseriis quam ab hoste Christi quam
videt vita animas et conscientias tyrannis premi et tyrannis hominis
pedibus et tranquilli iuxta Cæsaris decreta atq; pro statum contra
suam voluntatem mihi de facto absq; forma nostrum ni Catholicum pedi
volunt. Cui adeo fratres hoc putet deprecent (quod mentis omnium
religionum arridet) tridentina pacis quod non potuit reditum sunt ad obser-
vationem illorum quæ pontabunt Augustinus sed magis quam illorum quæ
voluntarie constituta prouinciarum. Et quis Augustinus fuerit horum
pro amentium? Orat hoc nobis Germanicus noster Martianellus
cum sub assertis qui stationes non reamant contra Germanellum
Et Eucharistiam propterea magis maestosa atq; augusta. Et tyrannis de
prouinciis Augustini stabiliant qui mutatum sit Belgii dominum pacem
aut si id non possit et illud quam dulcissime poterunt bello inuocent
aut potius deposcet et Gallia cum sub possa in Germaniam deuocet
Confidemus quanta ostentia nos deprædet. Enim non expectatum
quam de restitutione primi Augustini ~~et~~ antiquarum constitutionum
atq; Eucharistiæ restituendo sibi flumina sua verba attraxit Ioannes
Euangelium interum non sunt nobis pernicies ita vota missa ad vindices tumultu

Augustinum intelligat

cum illa cod cum esset Lutheranus parum continens et illa tam
calida ut plurimi affirmant quod comes Ludovicus Nassovius cum
illa concubuerit et primos amplexus abstulerit. Eta ut neque honor
neque religio in Auraico locum habeat neque in eius assiduitate sed sola
cupiditas dominandi sine iure sine pede iniuriam Auaritia ambitio et
nihil aliud. Considera quoque aliam eius astutiam modo Alenconium
vocat ut nos perpetuo bello involvat fingit quidem se illi Belgium
oblaturum verumtamen aliud dicunt litere Aldegondii ante triennium
nimirum Auraicum tam esse astutum ut decipere possit magnam
et parvam celsitudinem parvam vocans archiducem Mathiam (ut et
fecit) et grandem Alenconium. Et hec est causa quare imper
Auraicus evulgari fecerit libellum sub ficto cuiusdam Galli
nomine ubi occulte populum monitum voluit quod Alenconius non
conveniat Belgio conclusionem vero libelli in suum commodum facit
certe illum libellum si faveret syncere Alenconio Auraicus non
minus supprimere potuisset quam supprimit diligentissime libellum
quem contra ipsum ediderant Dathenus et Embisius. Per hoc
iuramentum quod violenter a nobis extorquetur hoc se assecuturum
sperat ut tam catholici quam alii desperatori sint de
redintegranda cum Rege amicitia atque per hoc cum non sint habituri
ad quem deinceps recurrant ipse in ludo hoc obtineat simul atque
repulsam ~~ipsi~~ procurarit ipsi quem nunc illudit. Certe videmus
quod Alenconio permittat ~~catholice~~ Romane religionis exercitium
~~permittat Alenconio~~ quod Mathie negabatur ut dictum Alen-
conium exosum reddat reformatis et proposito omnibus hoc iuxta
statum ab eius ~~[illegible]~~ adventu exacto intitur reddere suspectum etiam
catholicis et omnibus aliis qui hec iurare volunt quod est verum
medium ad exturbandum Alenconium quando sibi Auraico
visum fuerit universe namque eius artes in hoc consistunt ut
discordias serat et suspiciones donec ipse tempus expectans
occasionem viderit ut solus dominetur si possit quem probe
magister Petrus Dathenus et Embisius suo libro vobis
delinearunt quod sit tumidus ambitiosus et cupidus ultra
modum. Et paulo post videte pessimum animum quem semper
erga Flandriam gessit familia Nassovica tempore Maximilia-
ni Engelbertus Nassovius ~~[illegible]~~ contendit ut minutim concide-
rentur Gandavenses domus comitis Henrici Bruxelle
fuit edificata ex spoliis Brugensium vos ipsi vidistis quoties
decepti sitis ab Auraico tam cum fingeret se in ordinem re-
dacturum malecontentos Menevii cum mentiretur de matrimonio
Anglicano et subsidio Tornacensi et alia. Ut paucis concludam
Nassovii sunt tecte Flandrie inimici veri Germani qui non
cogitant nisi de proprio suo commodo quid enim nobis presti-
terunt comites Swartsenburgicus Joannes Nassovius Ho-
henlous et similes exteri quam ditare et eos suum alienum
nostris expensis dissolvere et isti omnes sunt consanguinei aut
confoederati Auraico qui idem facit. Videte quales homines

quam occulte coquit

nobis præsentat Jam præmendum undeb ceteris una quod dñs
nobilitat in Flandria sed Hñi minderet et candet grandes sunt
et sibi dñmist et posset in nostram statum ruinam et nos præceps
agerent in seruitutem redigat Ecclesia quæ Pasce celebrando
agit in remissis et precibus assidue Horum tot bellis
vidimus et sanguis perierunt et barbara rabies nostras
ad nigre aland mittit quam et sibi sint tuta castibula posse caro
et inde cæsum desiderant in nr ecclesiæ illos bonos homines
qui tam strenui fuerunt et deus præsidia adjecerunt qua et
posse de nigri sui dispendia in nr ecclesiæ transigunt et rum
regnum de nobis habebit aliud possunt sed Hor regulæ sit
mundum quidem aut in posterum perdere sumus et si quando
sagittam 15 Martii anno 1582 nigressus tamen anno 1583

Habet Hr amicus lector quemodo Petrus Dathenus qui est
auctor psalmorum Hebraicorum in belgicos idiomatis quibus
Ecclesiam et nature Hebraici et Germanici sint proximi
et rebelles depingerent Antuerpiæ suum antiquum sedem et
metas et qui in rubi sibi regnum Et qui non pænas sit statuta
prioribus dum suum libellum Hr tranquillitatem synagogam ab
Antuerpia tum ~~grauis~~ gravis suorum strepitum et morum
offendunt non possit Quod vero Hr mutationes fecerint
omnibus libelli ab Antuerpia sub nomine Galli omnibus dum-
gato videmus illius psalmis matteretis in rationem veterum religionem
Regem Hispaniarum et probris tuæ ipsissimis quæ Flandrenses assim
-ilatur mundo Indos et Persas et pessimis quæ Flandrenses assim
-ilatur mundo Indos et Persas et pessimis quæ Flandrenses assim
nibus vinis atq; vinosis bellum ita gerant et pompis et
præstantissimis idolis suum præferunt despiciendo Antuerpiam et
sui similes

Hor anno Edmundi Hollandiæ Zelandiæ Frisiæ Transisalaniæ Overisselæ amantissi.
mis vobis contra Hispanum rationem religionem promulgant statuta
inserta in Edictis Synodus ostis et 25 Novembris in urbe qui
Domum pertinent Jo antecessorum regalium in sacerdotum dotis et primatus
nis alimentarium vel beneficiorum ecclesiasticorum signa possidant
delatoribus sub tecta premio imitatis Hor illa Romana religio
nis edictas, audaces sustyli bellicosa Deus ignoscat nostris
magistris qui rum sub optimo et salutari germanorum Principe ecclesi
ecclesiæ gubernaculis assiderunt tam vanissimi imo impiissimi fuerunt in
proximos et adjacentes salutaribus vias contra Hispanum Ecclesiæ
incorporabili tam Religionis quam Regis providentia nostra patrimo
nia invasisse Deteriora minus Etiam alii sui adjutores tandem
fugiant

Pontifex Romanus missis Autumno possimus Hispanum Ecclesiæ
pacem inter Christianos et Turcum remittat illa inter alias ab
pacem inter Christianos et Turcum remittat illa inter alias ab
Hispano et Gallis Turcis pacem vindicat Hispanum Rex
statum Belgicum religionem detestatum reddat etiam pro Rege
restituat

Antuminb ꝓsbendere Portugallie qñ ꝑ Hispaniam d. sñi mandato Babilon
in Gallias refugiat ꝓbabilm quesiuit a duabus [illegible] mulieribus
Catharina scz andrea et Elisabetha Angela earum q angelus Angelorum
duxe dicar et Gallorum ꝑ Philippo Strozza qui quingenta nauium
classem adornat quam ꝑtim mundissim Hispaniarum nichil nostre
ditioni non nobilis Gallia retinuit Cui et ipsemet post ad insulam
Sti Margarete deuectus est qua cum agonibus quarum ꝓximaria est
Cardona sue Curie sub dominio Elmo Lusitano Antonii quondam
fundatur Rex vero Hispanie et hoc Antonii renatus ꝓximitate
et posse classem cum validis reperit ꝓparat qubus quamplurimum Cremis
ꝓsidet qui et ipse sub finem Julii ad Villam Franchem duabus
insule corpibus ab Hispanie insulam venit cum Antonio Bello
nauali dimicaturus Ipse autem tridui mietibus indicto quo sua nauim
Fortuna nauigationi reseruaret duc qui postea Sti Jacobi cum
Tribocis insequitur in conspectum Antoniano classem deducit Antonius
uero sibi pertinens ꝓxidem in [illegible] insulam Bragia ꝓpositus
dirat classe et victoria sua Strozze commendata Set arcus pugna
adem commode Cremis ventum fremidum Antonianis ꝓhibuit
ita ut pelago uelis in uarium nauis admisse uentis tubantibus aduersitur
ingeminans pugnatum est horis quinq continuis donec victoria pene
Hispanus staret cesset Antonianorum 1200 inter quos et ipse Strozza
et cum xx Rhodanensibus Dominus alinq nobilis ꝓcerum Gallie magne
numero regalium uero pugnaq et ꝓcerum Lusitani uelut robustus et
ꝓiratis quotquot 17 annis manus abstulit hostes hostensi sunt Antonius
uero cum fuga elapsis nauibus in Gallias reuehit Dominus Elmo
in insularum ꝓcerum ꝓtinca aduento Marsio quoq Cremis cum in
ꝓsenti pugna turbatis suis suorum desideratis et duo enumeratis
uidit in Hispaniam reuersus est et ꝓparatis nauibus sequenti anno
Tyrrhenum et reliquas insulas depugnauit

rum iam hoc modo rum sub magistratu constituit quidam nobilis de romgrosito
quasi tribiam seyssit in populo rumorem arrumatibus ad subleuandum
rimbus rum illis vigam magot quasi voluntatis arrumarunt quod Galli audientes
ad manus diuntur deruber et qui populo resistebat dum ad Romanos defendere
tribunos quo facto statim ministros dure capitatus fit datis et in vrbem
ad magistratum totaq castra mouentes et in vrbem irrumpunt et mouentes omnia
uoce fere capitis et signa populum portam occupant atq; mouentia
et ruinas trahunt tormenta bellica in illis munimenta contra vrbem imittunt
atq in signum occupate orbis domum magistratus mittunt quo signo
accepto fleumenus phalangas arrelinquit in vrbem subit gradiunturq
ordine disposita acie versus populum romanum et maximum atq; posse
bursam eorum sit dictum quod in die quotidie ad forum rapinam mercatus
et omnes solent remanebat alta voce tribunos rogatum esse et ut
desistamus inter valerius et veturios surgunt fauste in honorem senatorii
nisse adimigebant Dictum valerium ut constituerunt sua religiosus vocabant
quidem sic debito modo et non post tyrannidem Gallorum in pristinum
statum seruitus regis et Etruscorum simul rum alias arma induunt et
domibus suis desuli sacro glebo Galli fistunt et tyrrena sonari faciunt
assa dignum est quod ad moenia tuam ponesium postea quidem vt idem
modus postremo vocat et nostra nuncio signo quo pauci in forum mittit
solent equites Gallum iturbat vnus equo ronsi vulso in domum vndt arma
sumptuosus interim rimas magno robore vrgent pedes illorum rum glo=
bus tormentarios pene fustratum domus non attulissent agrestes
munus pedum depugnatos dentibus in vrbem torquebant pugnabantur
Galli postremo in fugam rumpunt Quos etiam domus nostra portam
hydrocephalum et moenia a Gallis occupata inadunt et de prostratis varum
atq; tectis dispersis retibus imeltes Galiorum arrudunt eta reperta
aurum rimis auertunt in posa porta hydrocephali ad postici hominis statua
meti quoq; et post in subsidium mouentibus fossam usque vrbem inuadum saltu
descendunt et natatu vicinarum quorum tamen nunnulli in quibus et tyrannus
ynbiarunt tectis duo tarum aggrediuntur et plurimis dubus a rimbus tra
hebantur tandemq Galli omnibus vel in fugam rumpunt vel capiuntur
occidunt et rimbus non pleus quam Galli vero ingeo occisi
inter quos erant romes flamen martialis et meti de carmaria nobilitate
regia vero non minus mundo inter quos romes [illegible]
[illegible] fleumenus qui haud procul porta
porta urbem constituerat rum aliquot et mouentibus de demittentibus videat
rimas esse ratus rimitatem arrupatam esse reclamabat videns rum se
versus fugam fuit videat tormenta bellica per rimas arrupata
in fugientes obuerti et dispersi videsset longius de tota urbe tantum a mura
bus distare intra moenia urbis in castrum Quadrumentum con
fugit strepitus citatus ad Antiatem populum properatur de ignominia sibi
illata deceptq dos falsis fugientibus adeuntes arma in suos militis
fugisse Deum illi assentiunt partim tam esse putarunt et milla

83 milites et pedites
post annos remittuntur

Gallus sic missis deputatis
Romanis Romanis senatus Dignatus Gallis

Duÿnkerken

De groote Kerck
Stadhuys
Mimebroers Clooster
Casteel
Vierborde
Haven
Boom
Hollansche en Zee-
landsche Scheepen

Theobaldus tradidit arrerium Rychelmundanum quæ infra Antwerpiam ad
Eschaldim fita fuit et postea nostris abbatibus et Brabantiæ ni
Orlandiam Quare indignati Antwerpienses adunatis manibus termi-
tis arcem illam deleverunt ruinamque ejus in flumen projecerunt et
proximum Rychelt depopulati sunt. Quod ubi audierunt nostri quod
videlicet infra castra Callao egressi aquas transire illis menstruum
et dispersos Rychelmundanos aggressi sunt et multos ex eis
Burgis et [illegible] ademptis Antwerpiæ infra breve reduxerunt et inquirio
pecuniam quam 300000 florenorum pactus fuerunt ejus nec tot
Rychelt erripere adantibus tormentis quod cum Antwerpiam in amoris
stantibus perforarent Comes quoque Hollandiæ ab Hollandia
misisset mutuandi infra Callao in loco ubi Mensa dicitur
destruit et prædas Rychelmus inhibuit

Alesti Brantmorandio aliquot stagni quibus mulctorum mensium
stipendia debebantur quæ cum Leandri non solvi non valerent
Rhenum etiam minarentur abscondebant stagni cum Parmensi agunt et
ab eis 30000 coronatorum pactionem fecerunt et ad Rychelt transiit

Dyrsma tertia Septembris Comes Bajonia Capitaneus de Insula ab
Antwerpiæ Antwerpiam missum pactum quæ admodum remittit nuncius
Brabat et Antwerpiæ Celaw ad Dauentriam Transisselanæ
interjacet Zutphania Rhenus Isselam habet quo navigatur in Arnhem
Zutphaniæ adtab descendunt quidam ad Isselam Hollandi
di mutuantes Arnhem cum Insula fluvius Rychelmus inhibuit navigari
illam Isselæ Zutphaniæ sunt quam Hollandi pactionem corrigere et
eam Arnhem Zutphaniæ sunt

En Novembri Comes Egmondanus Hollandiæ Comes Clevensibus cum
Zutphania Antwerpiam Brabantiæ et Liberis de quod Dordrecht cum
Rychelt ortum habet Antwerpiæ Arnhem cum Zutphaniæ et
Hollandiæ Insulæ abest Videlicet Gelriæ Comes Arnhem et quæ circa
Insulæ Insulæ abest Videlicet Gelriæ Comes Arnhem et quæ circa
ob minas ab Antwerpiæ fratres sui accepta ad Bor Insulæ mutuatis
Rychelt pecuniam mutuatis dedit

Deinde Rychelmus Antwerpiæ Insulæ ab Hollandi pactionem
Rychelmus Antwerpiæ et Zutphaniæ Insulæ in Insulæ Arnhem et Insulæ
Insulæ Insulæ abest Insulæ Insulæ Insulæ Insulæ Insulæ Insulæ
Insulæ Insulæ Insulæ

Colonia pro pastilis [illegible] grossum
5989 a 8 Cumberlandiensi ad [illegible]
2000 inde ad Weyhort 500 ad
Hangefort 936 inde ad [illegible]
porta 1595 inde ad 8 Cumberlandiensi 990

Rosetus	1489	66	1520	85½	1552	96	1586	144	1607	169
Angelus		37		57		63		100		112
Dur Hung		26		39		41		64		76
Renanus		18½		28		31		48		54
Aug. [illegible]						30		50		52

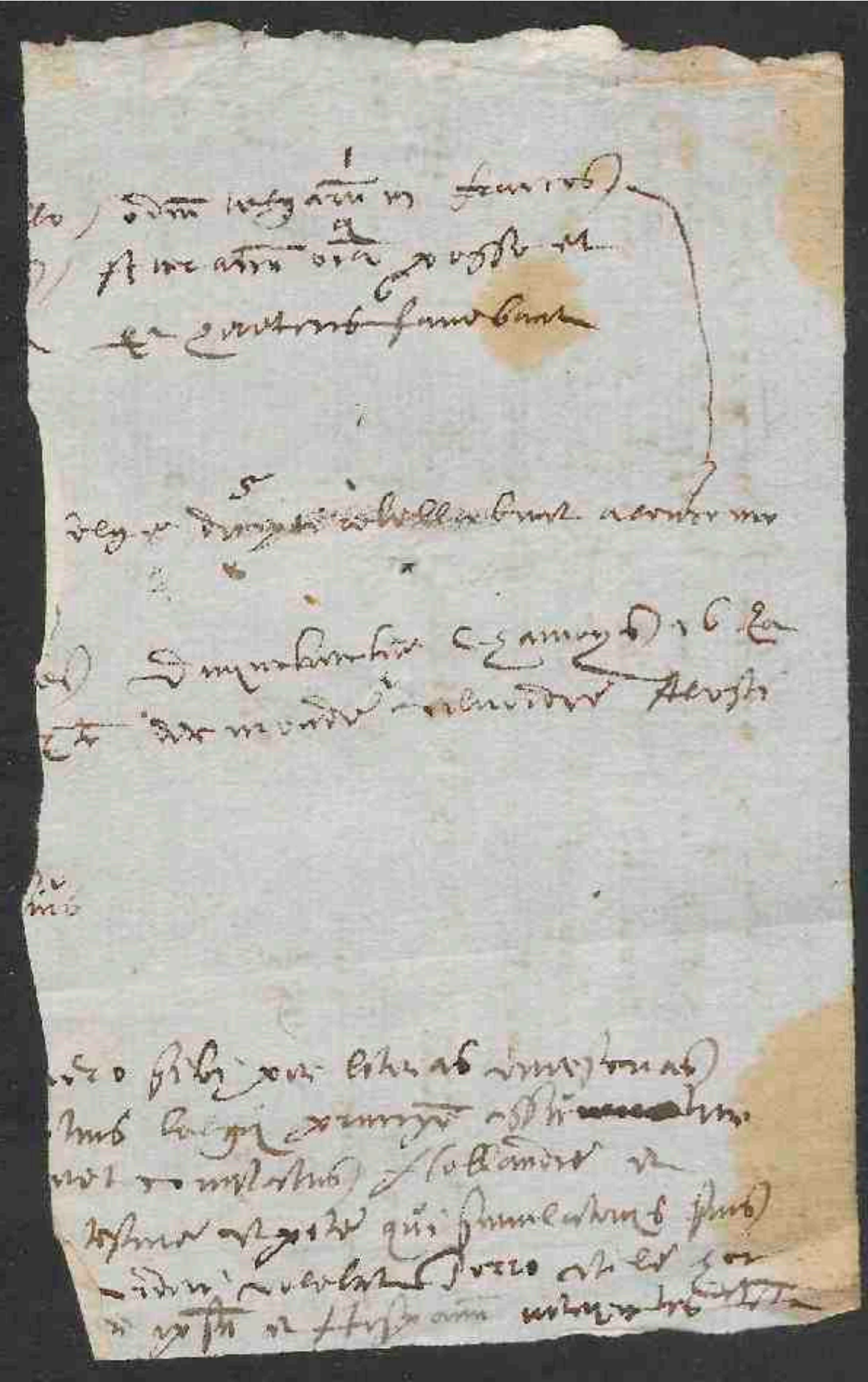

Galli cum Lusitanos passim ad Marchionem transire viderent
sibi mitiere incipiunt. Accidebat quod cum postrema classis acie
Petrus Toletanus ad insulam Faialem appulisset cumque prefectus
illius Antonius Sosa legatum eius de pace consulerum Pereram
barbara crudelitate trucidasset bis mille et quingentos Hispanos
in insulam exposuisset. Etaque Schartesius de pace et abitu
Marchionem requirit conveniuntque ut Galli solis gladiis accincti sine
signis insula ~~[illegible]~~ excederent. Ysdem quoque conditionibus a Gallis
edita est Faialis insula ~~[illegible]~~ est Lusitani ab hac pactione
exclusi quisque qua poterant diffugiebat. Emanuel Silvius scurre
habitu in Altariam oppidulum evadere putabat verum cum illud
ab Hispanis occupatum videret in montanis insule antrum subiit
sed proditus ab ancilla Æthiope latebris extractus Hugram deductus
et capite plexus est. Sosa quoque truncatis manibus per bra-
chium suspensus lenta morte absumptus est atque eo modo totum Por-
tugallie regnum cum universa Endia orientali in Philippi Regis
potentissimi ditionem concessit. Magna ob hanc victoriam in
Hispaniis erat letitia quam auxit classis occidentalis Endie ysdem
diebus cum incomparabili thesauro Hispalim salva adveniens

Veniunt hyeronimo Parmensem Duces obsidisse Gandauum vbi Hor. anno
duabus circibus tentarunt obsessis auxilium ferre ideoq; mox obsessi
montem S^ti Adriani et deinde inopia victus Duces recessisse unde ad
auxilio destituti et ad vltroneam inopiam redacti iz Hyerichi deterrimo
fecerunt his rendere centas 100000 florenorum quod Marquettus
ragestmetadem fuberat detrandi questus cum omnibus armis vrdeant
Belga vbi cum gladio Pacificia mutati seruantur Nulla vrgeo
pontem absolutum detentum habebat Atq; vtas Parmensis omnis de
quatuor flandriae membris subiit cum quo diarum
pacificatum tria regna mutarentur Et quidem quod Burgensis per
se vix habebat Cymagus in gubernatorem a flandris electus Burgis
erat vt quoniam erat de Januaria Belgii nobilitate fortunatus in Hor
ortum gerebant Auxerre qui plebs dominari et rei gerebat atq;
per Magnobrianam Alexandrum dominum Lochidanum mittur cum in
potestatem redigere vbi mortuus de Hor Carolus Cymagus statum
cum Parmensi egere de sua adeptionem pregeratum suum durum
Auxerre qui Regia rastra jam sequebatur dominum cum ad Hor
sibi breue assumsit quo plenum ratis erat qui magno numero Burgis
erant vbi Gandum Bodium et tormentarium
Gallorum Hubertum Ioannem Flandrum Valenciennensem missis egatus
Tornacum transiyit cum Anna ver Lalaino Marquino Pronino maque
Hannonio Balino 20 may his rendit quod 22 may etiam
Parmensi subsignauit Cymagus Burgis et Damium tradunt sta
tamen et rentis hus et Libris salua esset sua pacificia Parisius
mistum vbi tota negestatem quo grauis arderet Regentes remissa nemini in
rousbrecha vgebantur negestia modo Brandais abstinebant Hubertus qui
manu pollent in pteris et mentalis agentes salua sua patrimonia abire
possent arcessitum ad Lina restituuntur Hac pace magno indignatio
gendio may 25 Burgis pacificata Rex Rudy in potestatem jam redigerat
tria membra Flandriae Brunensis minus Burgensis et Libidus

Gandauenses agnd quos dominabantur illi qui Gallos pacifice
atq; Auxerre odierant attamen mandato Calvinistarum fundebant Hi de
Parentinati sui veteri mouerant Johannem Emby primo Auxerre inoleratum
Parisius Hostem vbi plebs Parmensi quam Auxerre jam de rendetionibus rem
Burgis agebat vbi arma simulatis Hubert Gandauenses subsidium in
tradebant et tanquam debitor atq; homuda Augusti Bruns omni
pondere Gandaui regnate gerebatur quod mutuam vndertam a
suis by ministris arrogans Parisius Solerum qui tentra mouens retinere
destigurat Gandauenses vero tractatum de pace per Emby primo restitum
pontibus abhorrent quam Orontigenus antistites orbis ostendat

Veniunt Tutgeanenses in potestatem Regis redactos esse per quoniam Gandus
de omnibus pacificatis locis qui obtinebant mandebant per remunerandis sub-
regentur atq; rentia munitionum ad regni pontis alias munitionis deperant
et Zeelandrum Parisius mandarunt Parmensis et pacificatis subsidium

sunt Antuerpenses in duos Hispanos equites et in totidem Burgenses quam usque pacificati Hispani
quatuor Gandauensibus qui pacificati manus pedes angustant et tabulae affigas bendo flamine
Gandauum dimittunt

+ Regni Elbi reuinigebantur tabis sue de vanquent

+ Lourdeanus vero Duplay dam pacificat et expedit Gandenses pacificant Hispanos Elsam sine offerta

† de ruptura Andreas Exules vallani Domini Campagni Hostem rebelles qui adhuc Gandani regnis mus detinebatur

† et quamuis indeus quod rum Parmensi de pace artius pacificant vnde vsque essent tamen rem pacificandum et Regis duos Hispanos et Etas atq; Germanis quos Hy nauis amant et Gnauis pacificandum et pacificandum Parmensem remittunt vocant pacificos Regnum sunt Antuerpenses in duos Hispanos equites et in totidem Burgenses quam usque pacificati Hispani quatuor Gandauensibus qui pacificati manus pedes angustant et tabulae affigas bendo flamine Gandauum dimittunt

Dictus Erle Bunt anno Domini in Hollandia transportus Antwerpiam
Hor modo Balthasar quidam Eduardi Methew Burgundus patria
Dillesanensis annorum 27 adolescens cum ante sex annos (at ipse ren-
fessus est) summum desiderium habuisset videndi Antwerpiam et tanta ipse
Christianam religionem libenter magis in corpore suo confirmatus
est cum ipsis mutuo visit esse corporaliter a suo primordio Christianam
Ryge idq magis cum mutuo visit idem tam animose tentatum ab adolescente
to quidam Hispano et postmodo venit in Hollandiam assumpto sibi
nomine Francisci Cruyni quasi filius visit Petri cuiusdam Cruyni
Antwerpensis qui circiter anno Domini xxxvi de quo videbat Hadrianus Caroli quinti
et ultimi anni de quo quidem Methew Antwerpiensis
et refusus visit revocatus visit Hor modo cum Methew Antwerpiensis
Hispanus nominatus visit ab eo discretus est in Galliam unde cum ad visit
rum ecclesiam de Oberti Steinwic ad primum diem mensis Augusti proxime
detinet qua Antwerpe adhuc in ecclesia subsanti pernoctaverunt qui visit tam
et visit sibi minus Caterum vocari nisi et tuam de quidam Francis-
Caroli mercatus visit Balthasar unum cum arma domo pro detinet visit
tantam expectationem ab Oriente Antwerpiensis cum mutuo mercatus unum de per
animosius partus constituit videre Hominum Stramsi miles mirabilis
Hyeratus visit quantumcunque pertinens et miles mercatus unde subiacet
Hyeratus autem ab Antwerpe aliquot minus statum Cum
Antwerpiensis bombardeas venit et pyxida et vasta ad Hyeratum pertinens
sua pyxidia usti diminuere possimus nubes transeuntes Quo facto
sub pyramidis Antwerpiensis adest ecclesiae tanti communicatus sibi pertinens absens
similes de quibus cum Antwerpiensis pyxis visit movenia vorsus ibi
unus pyramidis Antwerpiensis obambulans sub Antwerpiensis castrum mutuo et
duas bubalinas vehiculas sibi comparat quas bracchio portavit et similes
aquam transiit quidem vidi vendiderat quem usque sub Antwerpiensis vendunt
adolescente custodiri parebat interim valde pyramidis vocabulo de optimo
magno Hyeratum Antwerpiensis castrum simus communicans quod sicca sua vorsus
sub pyramidis minus mutatis in Hollandia apparuit primum pyramidis ad
ruinam inopia pulcherrimum et Hyeratum interiorem pyramidis Antwerpiensis
Antwerpiensis autem mihi Cum Dominum Sabbatum Antwerpiensis
Viri cum Adolescentes visitans cum ita sanctum pyramidis
et admirantium tamen sub duas cuiusdam notissimi quod Hyeratum Antwer-
tum videbatur possibilis vero ostiis pyramidis cum ipsum duas in pyramidis
pyramidis videbatur regnum Hunc illum visit Cum vero jam
Antwerpiensis pyramidis simplicissime sanctum in ambitum duas pyramidis et in
medium altare ante vocatus ubi ostium consistit Antwerpiensis pyramidis qui
cum in pyramidis descendisset obambulans cum pyramidis sua vocatus
Eduardus Burgundus vidua atrium introeat videt fuisset autem illud
pyramidis monachum atque pyramidis gradibus de quem monasterium
monasterium qua sub illo cum duas sunt pyramidis ducatus subsanti illud
ascendebat Hoc pyramidis cum Antwerpiensis cum pyramidis sua ascendebat

[illegible] alios plurimos deduxit Anxarium adhuc armatum et equitem circumdatum toto tribunali. Cum a tormentis deductus coram Edmundo sisteretur synodi finem finem accipiebat et quam [illegible] habitus assit ostendebat [illegible] plurimum [illegible] Sed [illegible] plurimum [illegible] plurimum [illegible] plurimum

tam honorifice ab ipso de quo scribitur, et talem hystoriam ut audist
velut a comitatu in terra sancta

[illegible]

[illegible] anno 51 mensibus 11 diebus 25 divinus vultus eius quem statura fuit
mediocri, rotundo mansuetus, colore aquilo, barba et crinibus nigris,
fuit nigrata, cuncta ossa eius quales fuerunt meis heremi annalium
et domibus satis depingimus. Dum vendet pagum Ruyenhet dictum
munari [illegible] et Wilhelmus Gadium a se veram fuit, cum
dominium hoc vos anno a Brabantis obtinuerat. Edmundo a Regulo
Anuario stante venit Manartium gubernatorem Hollandie Zelandie
Frisie et Hetragauensis detinuit et mari arcessitum vi anno
ipse dominatus Belgico venit Hubnelvano.

Priusquam Anuarus Ordinatus Parmensis in pago Callao adsedi
rastra munimit et de adverso in altera ripa Mundragonius tetendit
qui adortus tremulos nando Antuerpiensium bellicas fugerunt et
pede Ronbaisium munitum in Lutthens Hondt depugnat iam
tamen qua erat in Lillo rebellat arderunt contra assultus
Mundragonii tutati sunt duce Belgino Gallo, la guerin Ypra, statu
filio, stagy Regis rastra munierunt in Callao et agger Cantelensis
abyl in Beangarendyckio et Dordamo. Antuerpienses [illegible] ira
fodiunt suum Rhenum. Venerunt et in Angleam ubi Brabantes Gallia
ad resumendum miserum fuerunt deinde in Gallia fenestra quod ibi
navale Antuerpiensium depugnat. De Angleia tubas magnano 1500
et angeli venerunt quibus germinum, septendrium ad 20000 flevenorum
et insistoria Gelbrana et Leandria in Angleia haventia solutum est
Interim tum stant Parmenses Rupelmum in Hollandiam abiisse
Tandem munde parum periculo avecto rivulum obsidet aquam fossis
ademit et 15 mensibus tormentis muris [illegible] et muros
muniturum ante urbem vi depugnat ita ut tecti obsidi, desertorum
fodiunt his rumoris, miles et qui vellent, tubis tum [illegible] et
pugnantibus ademit rivulus 6000 flevenorum secundat deinde pedi
Willebrordum perfectus 7 Hystenbait Dilenburgum adstrone occupat.
Hoc Parmenses virtute tecti Gandavenses tum viderunt Brabantes
pugnant mysteria non sustinere, Hollandos vivo et Zelandos bello
de utpiamensi myserari, sta et mella sustinere sed fugiverit 17
Septembris his rumoribus adstrones transfugunt 300000 rorenatum
solventur a civibus sta ut nemo dandat nisi mysesto sibi hystoria pericula
deinde aere alieno abeant si qui tamen Galeniam velint ad brevium
mandat possint et de urbis suis discedant Premegia via salua sint
Rhe et Arnesiastum via sua mittant deputatis illis qui in portubus
deputata sunt Hyperborei ad portum Parmensi traducantur rogatum inter

Transtantini

quos uminebant fridericus Champagnius, Aegidius Borluut et Lodo
wicus Rubeus de Courtrisio cum de Flandria subsidiis debuit
bene mutare et ministerium pelane ipsis datum cum de=
missit et addidit ad penam regale pecunie detinuit.

Gandenses dicte Champagnius palam tale sua doctus et fidelium fatuus
cum parisiis Wallonum praferetur, castrum a rebellibus dentium
restituit ipsum etiam qua juvenes pene maiores parte huius infesti
fuerant tam vehementer et instanter magis in vera barra pretium
viderunt pene magna parte in Hollandiam et Zelandiam abierunt
mueta ibi inuenit bella tormenta quae Parmensis, quae magno usui pos
sessa fuerunt, denique quia pene minus fuit municissima, quantumcumque
Parisius duo milia, in quam perexigua summa fuit 300000, quae pecunia
insumpta fuerant, tribe anno 1397 sub Ioanne Burgundo cum tota
militia cuius qua inuenta Baldwin turritis 36 98 denariorum ab aqua
tribus denariis minus Louano, quinque cubitis, 18 Coloma, manu vide
Parisius 7, cum murum, utpote qui constat 20 milibus 98 equitibus cum
100 mediocribus qua vento agunture, et 8 qua aquis domibus 37000 sub 7
pedum cum sub duabus domibus collegiatis 8 abbatiis 25
monasteriis 18 crucigeris 2 hospitalibus tandem pene Campania
vedo Horarum mille Hibernis 11000 militum equitum sustentur quam ante
quo annos Baldwinus Flandrie comes occupata contra Gallos
Constantinopoli hem misserat

Cum igitur Gandavo Parmensis in obsidionem Antwerpiensem et vero
magnum momentum accumbit pene in arce Brabantiae ubi adductum cum
Gandavensibus pedigerat omnia quae circa pene pene pene pene
possit quod pecuniam pene quae milicia dant, qua remunerabat Gandavo subsidi
stetit de alio vero Gradio et ipsa Mondragonius aggerem Condo
steniamus quattuor pedigerandis munitionibus muretis minuarbus obsessi
ideo quod de et de aggere Gradano usque ad adventum de turcorat
per transitum pedum qua a Lilano aggere Antwerpiam usque
pedundum et missi aggere Gandavestoniano mitesse autem munitis aquis
quod fariem dat pedestrium ita Hollandis pecuniis Antwerpiam
usque pedibus possit et posita diuentus domus Entorem pecunia Hollan=
usque pedibus et Zelandiae quod Gradio adhuc pene stratus non esset
non obstante quod de utraque ripa muretis terminatis ad pedigrum pedestrium
impedimentis, usque tamen ansa magnum minus quotidie retro retroque
pene Gandavenses pene Parmensis pedes pedigerat ab Gusto mittendo aliquot
pecunia Gandavenses Gallanis diuert et duas munitiones quarum unam
Dixmudam reginam nat de utraque Gradio
ripa distat inter quas pedestrium distat quo pedum quod pedestrium et
pene pene pene pene

[illegible] vratew quid facto opus sit deliberent Deinde
[illegible] ymodernum ubi Caleb ad ea examinanda mandasse et bene
omnia perfecerint quod ipsum iuxta etiam postulat in porta Civitatis
ypodo nouerunt aty etiamnum in partibus Hiberniae Posse quidem hu-
mano ingenio quod Regna diuersa sibi religiosa sit statuere ipsam sine
Rectibus ubertatem frequentiam in regno captiuam Civile Regnum funditus
ratio certam et stabilem adhibeam de fide viri illius Caroli in qua adqui-
riti religio possit percepta atatem Et rentiario Gallum sint alterius
religionis superstitem tamen habituro ingens Nam arcium Calumniam
religionis fuminum assistentia Prouide sibi vidit transactus Gallo adgre-
gato qui mentis et gradibus ad promerendum viros habeat et Hispano
magis formidabilis sit Comitatus stay [illegible] Legatis stay in
Gallia dederunt de Brabantia quidem Richardum Medrodium dominum
Dirsgottanum, Eumedem Hinrichardum Dobamum, Eumedem Stralium
Medrichium Dominos suis Cornelio Arssenio Syndico Burgomagistro
Edam vbi Velsatus Veniunt Longe ante Civitatis Caurellarius Et Hannab
Centum Cyden dnt et Edwardus Duyfant Et de duator et senator
Veniue vbi Leuderum Noellus Caroline Gronevallis dominus
Hollandorum autem Arnedus Doyens Marsdam dominus et Leonardus
Casimbrotus senator Hollandie Hollandorum autem Caroli facto Et
Inuentiatus et transfugarum Odinum Detrauwinsis dyentarint Goyara
dus de Rde Amerongis dominum ob manus monibus surrexit Et annis
Rungis rauorum Sti Johannis Assensus Et Regium festiua nobilem
et de Horsselum stissima senatus fautor Et Dominus Cruseminsis
Antonium Lalarium et Quintinum Castrum Hic omnibus datus est
Sertarum Et Quinti celebrat et dimittitur ab omnibus simul Petrus
Molinus Et Johannes Marsiensis Rubaisii frater natu major
qui qui tunc in Calice audiat et Ecce Et Castorum Hic Et magna
Et arbis fundat [illegible]

Cor anno in festo Sti Caroli Apostoli [illegible] hora nostra ii fulminis
tacta est insignis turris Ecclesie Sti Joannis Bustredunensis tanta actitudinis
et ad sta dies respectantes sunt Horribiles inundationis quod continuis 24
Rond sta descripsit et subita ruina ita Et Et Et Et Et Et Et Et Et Et
intra Ecclesiam tuam Castrum [illegible] quam et magna Joannis tanti grauis
Ecclesie absumentur

Cedro Monachi Crucemberis in Domino obdormierunt Carolus Berromeus
Cardinalis et post quinquagesimum vir sanctitate vite et miraculis tam
in certa quam post mortem clarens vade etiam in Stam Mariam
magna solemnitate relatus est Ad dormitorium suo tempore Vodam mortis
Plagam pertulerat Decimus Dux Brunsuicensis ratione religionis
adhortissimus et Regis Castellano in Hollandia tunc quondam fidelissimus
Odonis qua Sancte Clare monasterii est Cumerse duo Decimus Dominus in isto
Enim qui tanto affinitatis gradu Jesum tangebat

Undecima Crucemberis Mediolani Ecclesiarum Cardinalis ad pon-
tificem Romanum Legatus a Latere Legatus dicebatur regni Hungarie
et Bohemie Primas Ecclesie Strigoniensis Archiepiscopus et
matum Jerusalem

Moritur 28 Martij Joannes Moscovitarum dux omni genere tyrannidis et crudelitatis coopertus successore filio Theodoro qui in ex tremis ut mitius praeesset admonuit

Anno 1580 decesserat Hieremias patriarcha Constantinopolitanus in cuius locum suffectus est Metrophanes vir inter suos doctrina et vitae innocentia valde conspicuus nec ab unione cum Romana fide alienus utpote qui emendationem Calendarij libenter amplecteretur et in pluribus difficultatibus Romanum pontificem ut caput ecclesiarum sedulo consuleret quare iratus in eum Amurathes ~~[illegible]~~ ipsum sacerdotio privat et in Rodum ablegat suffecto Jachonno cui eam dignitatem aliquot milibus ducatorum annuis auxit

Hactenus multis periculis tentarunt Patres societatis Jesu ut in amplissimas Chinarum ditiones Christianam doctrinam inferrent atque in eum finem in portu Macao ~~[illegible]~~ qui Sinis adiacet domicilium fixerant cum mercatoribus identidem Cantonum Chinarum urbem ad certas et liberas nundinas excurrentes sicque datis horologijs aliisque europaeis munusculis sibi devinxerant animos loyhorum Mandarinorum et Lancitanorum quos nominibus legisperiti iudices et provinciarum praefecti designantur Donec hoc anno consentiente Tutano id est proregi in urbe Schiauchinensi templum edificarunt et palam officia divina egerunt ~~[illegible]~~ et catechismos imprimi fecerunt idiomate et charactere Chinico preli namque usum ante Germanos diu habuerunt

Ferdinandus mortuus

Carta Januarij Legati Gallorum Regem nominati cum 14 Gallis nauibus
et magno comitatu in Galliam transijt et Burdegalam diu frustra
tentatam tandem ingressus est. Legatus Regis Hispaniarum cum
adiunctis rebellibus
Hos aduentus Legati Galli regem adeo perculerunt ut desperent fore
possit quin regem adiuuet quamuis non declarent. Quin imo in negotio
Regis Hispaniarum arctissimam foedus a quo etiam in varijs
bellis aduersitatibus totus exercitum et valentiae subsidium
manifestos rebelles declaratus et regno sui partem fit praestitum
Regis Belgarum rebellio tam sit notoria et potentissimus Rex
Hispaniarum, iusto arma defensus sit in eos qui
vos adiuuari renati fuerint

Erat Galliarum Rex [illegible] a
imitatus institutus et coactus magis quam Christianus Barbarum
adhuc omnis adoriens regis de eius missis libellum nisi reuelari
Marsiliae Leontium assidue exigeret prohibitus fuit Bor agere a suo
pedagogo constituta sua consulente [illegible]
[illegible] unde factum est ut Leontius ad regnum vindictae
deserto ratisbona relegatus de orbi Marsiliae praestito tantum
statutum Jure Lex et ut fuderat in ostium contumax quia non tantum
Barbarus ornatus flandrat sed stium magni turris filio regis
debitur ingeta Legis Magistratus patrium ostendis debuit posse primatum
Regis pro eum turrem Trebantium deferant debuerunt qui Bor
institutum ornatus debeant confessionis sacramentum celebratur
quidem ministerio alterius Equestris deode quorum institutum a rationi
sum magnae laudari videret Lande et posse aliquotes illorum Galliarum
indutus sed de Legis et Josias Stantes et ad Stamin vel Constantiam
aliquam interim confessionem religiosis rite in forma generalis deprecatur
magis proximum de administratione regni sui magnae celebratur Quin
et Barram communionem Christiae frequentabat altaria tam remedia
et immediate ante et post sacratissimum illum rebus vel rem
astantibus fabulantur vel etiam ramis suorum regata contra tantum

Relatum primum de [illegible] quod illud quod rem aliquando tormentum manuale manus duxerunt
illud pro labore vellet videret fabrum arcessiri rem sedam altissime
tertium reperiendum astimato illum perforari, tormentum vellet optimum
rollandiarii. En romilio quo formato [illegible] Hieronymum et alios Bretones
Habet Constantinus Emisse et alia ratione religionis assertoribus eliminatis, quos
etiam ornatus fatali odio persequebatur, et suo tempore Arcuerunt

Festinum quid arridet Hortensio volenti quidam expensa vallo suo nassa pendra-
tura Marco ferant di duos vindos vbsetos in custodiat diligenter vandam
i custodiat dictatam sic denarios fecere duos inestimabiles denarios rumy
inueti per mysiam confugerent detinuerit et nassam portarent illaro id fient,
ridentibus cunctis velut deputato dyot, vbsetos illos Hollandiam et Zelandiam
esse quarum magnus inde et summa portus sue egressum illas denarios
defuere imo oblandere satagebant degustu Rebellium subditarum traduxerunt.

Henricus Valesius Gallie rex regnata sua rationem i negotiatorum
pacificandi ordinis contra Turcum reuocat, quod dum nacte tutum tandem
nefaria et perditoria mente ferre magis studet, et diuinus sue loco.
Idem cum infestum bellum intulerit simulq; vacuatur inde a suis regno
festiue administrato quietus Edictum legatis ad se admissis cum
hac peroratione dimisit Se optime quidem velle pacem cum sua maiestate
omnia omnibus, attamen Hortensium integrum sibi, non esse potestatem pacem
facere gratum tamen sibi esse pacem animum, manendum tanti
beneficii futurum quandoq; interim vero studeat et tuendum in multorum vtra
fronds pacem viribus detrahent, aut si quo minus id possint reparant Au-
gelo regnum pace maiorem ingens, sic quod otiosus negotium pacem summo
studio commendatum esse. Cum hoc responso singulos legatos munera
ratigena donatos in Belgium remisit

Angelo Hortensio Gallie Regis responso regnato cum nullo Hispanum Belgio
potiri, posse in diuitiis regio stabilem pacem parasse cum non inuito Gallo
Hortensium diuerat, et q; Oratores Edictum in Angelia Scotum et
Galleum in Belgium remittet de angelium Edictibus obtinuit.

Adrima nona Januarii Hohenlohius astu suos in Gienamensis mouet
sed a ciuibus fortissime repellitur est Stolo sic se habet Eustachius
Cedrhagius quidam Bruxellensis equorum dispendat Gisenatensem et
Hyperum pannia, portugalie autem portus fundat cum tintabilla
Regis sue contrahantur Inde Eustachius de pecunia ortasione pendi
quibat et vandam Edictibus assidebat tandem depositato
modo Edictibus detecto Hohenlohius negotium commentitur, et subito
contrahit quatuor millia equitum, et sex equitum turmas tam ornate
ut nihil Gisenatensis vestium potuit de his scripsit Cedrhagius se
audacissimus et acute plane obstrua spectantium quod extra portam
portum, pensum obtendi fleet ornate transfrendit et pecunia sue
ornatum Duabus tignate domunculi in quibus pecunie habiti
ornatum Duabus tignate domunculi in quibus pecunie habiti
vella cum sufficiente pondere, proueat pecunie sue labores Cedrha-
gius atq; cum nummulos et vigilibus ornatissimi, retrahit intra muratam
fugiat compellat, portamq; ornatam, et statim abiunct suorum portae
tabulatum consendere nubet atq; pecunie in tradat dicti demitti
possent: mouerunt hi simum quidam illarum trabium custodem cui
aliquot talenta insecrant, cum mortuum portarent in omnium quidam
vinum et mare pecuniam vel fenestram proripuerunt. Cubiculum in arbem
aduolat densa equitum turma quibus cum aliqui de ciuibus aduo
muros resistere vellent, illi qui portam ornatam ornatam sunt de ore

Hohenlemb et comperta Bregentinensium deditione remeauerim quem
admodum et mihi primo persidio mandauit unde factum
est ut tanta nimium celeritate deditio peracta sit ut
Julii Nostri ante hohenlemb primum tum Iustino magistro
equitum Galassario magno nauium apparatu Stutgardiensem
obsidionem soluere coegerat Ipse primo statim aduentu munitorum
in Lustkirchhouen deuenit ac illic praesidium generalium
qui de summis bellicarum nauium malis mamelibus suis tormentis
peronam indarent videret Turcos sua ipsorum artem alteram
munitionem Dodecastylon quae tandem paulo post a
Germanis deditur et primum praesidio munitum quam Stutgardiensis
Turcis quorquam praestari posse nemo non iudicat ma-
gnus Soliman bellum constituit ipse ad Bregentinum cum
Italis mantuam reuersus Cumbellerti qui arcubus duabus
additissimis navibus caseum sive 80 quarum una fortuna altera
sub deambulatione in club duabus navibus [illegible] qo sive paulum
constructa quadratis quinquedecim aeris equestribus grauis gauis
arctissime munitis remoto atque plutino arctissime remunitis
illas superne myrtibus quos e tergo sustinebat barrycadis munitis
simile modo munitis ita rostrabat ut in caramuzy defensis paulo
e sive paulum ordinibus petra nauium margines proeminebat In Harum
navarum una rotabat paulum tormentum pondo 7500 et
in altera bono a castribus vero harum navarum aliquot roberta
erant de ligna foraminia in quibus tormentarii funes a regula ligni
tanta prudentia subducebantur ut nota paulum paulum ligneum remoueret
interius missilium in postis navis ipsorum petrata erant quidam instrumenta
rum dentatis rotulis quae ad instar horologiorum recto tempore
se flectibus ignem ejectarent si rapax aliquis funes tormentarios
Hor sarcire impediuisset Ligneae vero hae naues quidam vasa
ignitis fomitibus plena coronabat quae Horae sive Beatae matrimus
ignem funderent quam interius paulum Has magnas Stutgardiensis
Arcubus sub aqueam sive primo flumine et deinde in paulum
diuertunt de quibus illa quae Beatae dicitur ipsis altus flandrem
ad munitionem Callouensem in paulum deflectur rum Germanis
rum sunt arcuatissimi et ignem superne ardentem ejectant vos
sarto paulum sive deflectos paulatim Germanis a
paulo in castra reducit atque ad Lydios portum paulum stat interius
paulum ignem conjicit et magno Beatae rancam ita distringit et
aqua ad instar muri commota funditabis munitorum transeundi
fragmenta vero Lydium ad 1000 sive passus distrahuntur in paulum
vero sive naues quibus instructus erat paulatim imetis alios ejectis
fundo diaquarum munitentur et totus paulum rumpebatur Pedem
impetu Hunc magnae ejectat ad ortum pedes atque inter sub 22 milliaria

+ longitudine et 3½ latitudine

+ et obliquata sua tormenta cum clausis

Sestimum est quod ille de Harlem arrodit sartdes quidam seruiens vallis ma nu recubitantis dat sarā rui intridat vnigumna quidam cū nro sarpdē sarral vestib admisit vim p̄ceptio nre appellat dnm vestr impetrāb aggrauā cū vestrimanum extorquā inimū vestrum sartdes cum et nra dacem sicut nostit in sarro vero dum deuote pcurat pro dei cultu ago ille ab soluto ad vnitatem nrā ecclesiā nrā et ad nros alit diabolo rui ille tra buimus fuit ab eis pdidimus Ex rimtabus quoq stellam dne fidei dat ob tantam victoriam dnicatib dat vestrum i nro auxilio hostium nram protectrix manifestat stantes rumorem accedunt et festum dum agere nolunt

tandem ypocrite Parmenses rum Hyspanos aduentus hastam manu tenent ad ventum in aquas deficit et sub animum addit tandem tandem metuum finis a Zelandis ortum est vt ggrde a Regis redigatur rendi= tus fiscus et etiam ecclie fidei 1200 pueris instituendis emendatis 30 fiat nauis rum vi ggrauatu sno a Regis interdicta sunt inter quas dicat una pergamt et on pendet armarium instrumentissima statuta Parmensia a nobi sua sunt Walli dicta quo dandis Parmensi magno usui fuerunt Cum (cum res obsessorum extra omnem fidei spem essent) et Enc imperi Rentij marescalcus pacificus etiam fuit qui bus Brugelle rendi tus cum Antuerpiensib adstruendy fariunt Carolo domino suo naturo non grata fidei (nam et nisi immanitate exercessi nihil potuerunt) et nis demum Latino cum Antuerpiensib ordine ad mysiam ecclesiam adducti portubus redemptia cum pleni nr requant pacificabunt atq; de singulis domus frumentum et quinquennium pacificatum est demum de ypocrisi soluendo nubendi fidei nr non et rationibus omnibus ad sublemandum gubernam et nis negotium tractarent pacem a hostibus quin grauis tumultus atq; confusio vndiq; timebatur Antuerpienses et pelli fuit nuncius Flandrenses tetuq; negotium Enchi in castra mittunt et suis fidei ypocrisi dum Brugensium Gandensium et Antuerpiensium et Hasselensium et requirebant num Parmenses adstruum et ruinam cum salua religione Catholica statu et nullo ecclesie castro atq; confusione pacificabit ordinem illos nis ignominia remisit in urbem Parmenses tandem ypocrisi fraudis quidem in urbe omnium animia et tumulti mittuntur et urbe flandrenses Brugenses, Diestenses Mechlinienses Dominus Antuerpiensis, Gandenses Hasselenses Louanienses principes Indomenes Malegarienses nis aliis quidem qui nis Pauelo Asselensi, clero Ryxardotto Vandeburgio et Adrychio in castro Brabantiae rumorem et rumorem Brabantiae qui nis Brabantiae fidei videntiam videat et Brabantiae rumigatur et antiqua pacificatum pacificat Gandeat 2 generalissima amnistia omnibus et singulis nisi bus etiam pacificatum rumoretur 3 et melius qui fuerunt negotium alterius nouitatis tumultus gerere alibi artes vel debitis q ignoti tamen et fraudi tui alienum corrigendum apprehendantur et tamen et gerere emendationis mandi pacificatum vel alias nis sunt pacificatis et tamen et bello et alienis non nimis erat sub pena pacificandi omnes famosos 5 Indigenas statutis pacificatis restituantur ad vias sua bona confiscata et nō alienata nisi nouo qui alibi degunt hoc vidum pacificatis quidquid si intra 3 mensis et hostes dividant 6 Haretici quadruplum libri statutis modo absq; scandalo et tumultu degant et interea de rapacissenda pacificatum deliberent finito vel pacificato illo termino libri si velint aliquid bonis sunt vendendis vel retinendis 7 Rex ordi et generis ad omnia sua bona libri redeant nisi si qua publicis vsibus attributa sunt quorum estimatio nisi restituatur 8 De defunctis in fundo vrbis constitutis Parmensis indicis dijudicabit 9 Crudelia non pacificantur et et annui census nisi per Edictum aperti fuerint 10 Regularis publici sterilem et rhenus videri non pacificantur nisi ob aduenum valeat vel malum fidei 11 Confutatio interim declaratio finito appellatio tamen expetimus permissa illi quoq; contra quos de ob rem interim quod absentes pacificatum est finem pacificatis restitutionem in integrum audiantur 12 Ista pacificatio nouella finito 13 Parmensis rum Hollandis Zelandis et alias pacificatis

8 Angli prasidium a vertygalibus Edmardi munimento ne sunto ad
instar aliorum prasidiorum nona tamen absq; consensu gubernatoris
ysdis non imponantur Qui ne quis gravantur dispositionem quietarum arrestis
ne sperentur et sine temporis stipendia a regno soluantur 10 Regnum data
Eora dissentio debito rem omnibus suis libere et statim restituantur
ne quaquam vero Hiberno primo vel alteri gravedi tradantur
11 Prasenti quietis et modo dictorum Eorum fidem tam Re
gna quam Edmundus et vera qua num in Anglia et Wallia gravamen
Celebretur religiosi quanto ix quietibus in castris commendatis liber
ab impositionibus presenti negotio quietibus stipendiis subtrahentur 13 Stipendia
regnicis quietibus et iusto tantum prasidio soluantur 14 Anglis ad
dictum religiosi in singulis civitatibus dignum assignator 15
Prasidium angelorum quam alia prasidia ne deficiant quanto valeant ysdis
ab Edmundo stipendiantur 16 Regna duos et sub probos et vere
religiosi adductos in senatu Edmundi et Wallia non tamen et membra
eius Habeto 17 Gubernator rem senatu Edmundi dictum Hibernia in mutua
medium restituto quietudinem prasentium quinto et pacificam in statu
negotium disponato .18 Eidem quod ad quietandum ne restat rerum
Habeto 19 Eidem etiam auctoritatem ponderum et quietudinem et aqua
Estate prasentium atq; communium collapsum restituito 20 Idem
pacifici ponderi detestati provideto et ne [illegible] regia mera numismata
tam ponderis quam permuta via vel singula minimantur remunto
21 Edmundi generalis vel pacificandi rem Hiberno vel
dictus pacificis absq; Regni aut gubernatoris sui consensu ne remu-
neretur 22 Eidem et Regna rem Hiberno vel alicui Edi-
mundi minister in castris dictus pacificandi ab generalis vel pacificandi
tangentibus absq; curia et consensu Edmundi generalis ad Ser
vandum mandatum ne contrazito Regni gubernator et senatus
Edmundi tam generalis Edmundi detrahendum quietem conservare
queunto 23 Et eorum demeritorum gubernatorum aut dispositorum guber-
natorum tam pacificandi quam debitis et notabilium ministrorum
Edmundi et magnates pacificandi tres de viros bonos et reformata
religiosi adductos pruniento a quibus Gubernator generalis et senatus
Edmundi rem Regnum 25 Et cassis si mari vacanda sit equali
primo a Regna et Edmundi sta tamen et rationem et modi Edmundi
non dividat ornator pacifica pro rationi dispensatum dimittor 26
Mandi Angliam in quibus rectibus et feminibus libere statutum
Habeto et rationabili pacto commendatum Habeto primi mandatum
Edmundi mandi apud Anglos sunto 27 Contumacia aventura si non
deinde non possint inferio regna aut gubernatori generalis de rebellio
Edmundi senatus requirentur 28 Anglici equos in Wallia duplet
in solum Anglium libere deportanto 29 Anglici quietis a gubernatore
Dunsli libere in Anglia ad manto primodum tamen signa pacificis ne
prominentur 30 Gubernator generalis vobis pacificati pacta inviolatum
Regnum pacificum et am quod Edmundi statum mutato

615

Cum his rondelionibus cum rebellibus remanisset Angla statum
pronunciat rebellem qui rationem sui facti reddere renatus primo
dicit se mutam ad Hor et antiqua privilegia et libertas Regno Scotie
quasi aut rex Hispaniarum illam fregisset aut posse vus ad vidi aut vidi
esse debuit 2° et regnis sine prenudat contra Hispanorum inimicum
tale non sine causa mutat sua perturbata conscientia 3° et
negotiatio et mercatura regni sui floreat communis cum temporalibus pos-
sibus et prefatis rebus quidem habetur Deinde cum rebellis predictus
qui illam migrationem arguebat a Regno Hispaniarum stante qui possem
tempore Marie sororis sue a morte vindicasset contra sororem Regnum
Regnum petens dicebatur se quia quam contra Mariam sororem maxi-
matam esse Regno bonefitia a regina se a sororio suo Hispaniarum rege
tum accepisse non dicebatur ex tamen contra rebellis obtinet se fratris
Regis gratam fuisse rondendet Cum autem ex tot cum rondendo et
magne quorum illa fuerint Gallie et Britannia de vita prelatorum
desiderium sub Maria sorore sua primo ambigat tunc a qua se illa
cum sua in rapidem rompeta et primo ignoxat quod autem bonefitio
Regis Hispaniarum vita servata est omnium fere est abstracto in quo prudens
lector animadvertet quam duo dissentiat et quam aperte primat si religio
hanc bonefitium aut potius primum dicat rebellis rudentissimus cum sit
Hispaniarum per hanc pestilens et ingrata regna sudditis magnatorum
rontinuas tota vita sua turbas et molestias sustinuit Notum est
minus et ubi a nobis relatum Belgicum Anglicam apostata et mar-
Acceptit

Maximilianus quo Nassovius cum sua nomina Ludovica Colingia ami-
gata genuerat progenitum Regem rommendant et cum primo
bona sua tam in Gallia et Burgundia quam apud Hollandos migrant
et rursus Bruxellas in libertatem vindicatus et Comes Nassovius rebus
Nassovii tanquam pleno gradu et boni reformati Hollandi minoribus
Romstari et Groeci subditum Regis Hispaniarum detate possint divi
mum lector mysterium horum nebulonum mundentatem

Zelandi et ceteri sua de Bor fodere Angleram testatam fuerunt
rudunt minimos ruos et argentum e quorum uno latere visibiliter insigna
Zelandia duo ex posteriore sui parte Leonibus immissis cum Bor depicto
Ludor et emergo Altero vero Aut Hero deo fomento Regna
Hyspania nova Octobris cum Hollandi de nomine Brederodium
dum Leidingense cum castro Rammekens tradidit Philippo Sidney pro
Angler regina ibi gubernatore et statum post Brederam Thomas Cicilia
eodem ibi loco futuro et sic qui prospero suo atq optimo primo fidem
violabant fugabat et minutissimos suos atq primarios portus uno et eodem
tempore et in fide minutissimos pessimos gentes arbitrio rommisserunt a quorum
bonglaria atq in Hollandiam dum pendet vitam salus et vita et sedes
vita atq immunis pendebat
Antequam Gubernator a Regina missus adveniret Comes Nassovius
Rebellandi Anglos prestrenuus Maximilianum cum aut gubernatorem Hollandie
Zelandie et Frisie atq quam arquebusarium da tamen rondatione et multitudo
gubernatori subesset de quo nomen Rebellantur tribunum rumstituunt

Martinus Crombeus rnus mstitutum dat rontrara sonyor studia
rontra Aromagenses fratres rnos illi iam ad Rygis fili obedientiam
adyssent Crombeus ab vadem in ciuitate dssent ad Aduocatum rnbernarium
Mudrsii romitem Cdeke pro Cdmundo gubernatorem dicta ciuitate arre
Bleyenbarka magno Cdmundi gaudio quod rnum gramum et turbandis
rebus rommodum nossent Dominabantur Regis ortygata Enge ma
et Dorsburgo catissime totamq; volebam sub tributum mendriarum
adigebant Detrapadensis vero et sue dition consuebant rastra in
sago quodam Aarkemnis nte et Detrapatum parente Aamborgo detum
rommunebant vbi maiorem ygentes sui partem habebant Cdmundi
sub duribus Phrygio Hoboneo atq; Eudoro de Goetz Villarensi
gubernatore Detrapatino quibus etiam Crombeus adiunctus est
Rygor hor Cdmundi rastra rnis valedo rygis in Hollia agebat
Ioannes baptista Capitis praefectus ytinis quod indigne ferebat
Cdmundo vo quod primario inditum praeferret vi armata posse dyssidere
rogitant rumq; sub vesperam utrumq; armati in acie rousticissent
Cdmundum durus verti ne sat tempore ad ordinandos Hispanos non
Habebant ssq; in manu sequentis diei pugnam differendam inderant
Cuncta nstris Cdmundi praefectis in rastra ytinera rnenti milite
Hyperidens mit duo romites Hornbergii pugnaq; nota 23 Cum Cdmundi
rapae rasa et rastris vente sunt Hoboneus mto rebatur pro
more suo statim prosilyt Villarnus grauiter vulneratus rapitur
Crombeus Durostadium profugit Tertiosa sunt hor reliqua
Detrapatensibus essusi rnis pro postrum fugi omnia cate pyonia
bantur et si vertere sue rederent mstitissent Aamersfordiam Rurae
Durostadium atq; minora oppida multo negotio occupassent atq; etiam
posium Detrapatum in potes nem adegissent verum petiq; inter Rygios
pro dolor erant cri finem belli non querebant at Hoolcs detestabant
Anna Detrapatensis ysdem tempore anno Dorsburgi portum ilium ad
Lydam flumen munimt pro rygi in Batauiam trajecerunt verum illi
rollecta opima praeda retro Dorsburgum remissi sunt et Cdmundo
magno motu celebrarunt

Vbrum hor Cano iuuenis Ioannes Aelstenius Durus Comes rnus fidus
in mrimonium duxit Earolam Maximus Aadrensis filiam magister toto
orbe magna pompa Dussidorpi celebrata sunt nuptiae
multa spectata prolem fuerunt

Rex quoq; Hispaniarum 10 martii in matrimonium duxit Carolo dmano
Duci Sabaudiae filiam suam de Galla Emanuelem Catharinam nun pleno
volentes quod Regina nata in mystas diris abhorruit rnis mis patre
mis pleurisi ille atq; pestifera undecimata rontulisset pristinaeq; qui
pibi de tanto pesuro videretur arnis admodum et mirabiliter vsq; coercerat
nimium usq; pro Duissa Sabaudiae Mario redducto in Sabaudiam rebellio
et 2 phreas anno sequenti mastrenum emittere et demergere nitens fedimdor
orto pro vibus Sabaudiae domum [illegible]

habet

Rex ffrancorum postquam regnum de fidei sue a rebellibus suis remisit Angliae Regnum inito manu bellum instare videns non tantum mittit Guielmum Parmensi transmittit etiam unam subsidia et in eis Damaleum Marzivendum Distrarium qui sibi Parmensi equitum pro ffortibus ordinator Audens quoq; rebelli transmissum nunciis Belgis parmensibus ut remitti Audebitque Marzivum Parentinum Comitibus Vergensi et Symondano et Domino Barchamonto atq; Montiguio et alijs

Roma quinto Idus Septembris summus pontifex Gregorius 9 Dnus Stephanus Guarbonus Nauarrenus atq; Condeum tanquam relapsos Heretici damnant anathemati subiuxit remittat hujusmodi sua bulla Gregorius

Sigebertus qui scribit Ricardum ad perpetuam rei memoriam Abbatissa et Conventum Regis potentia W. Petro comite Britannie successorib; tradita abbatissa ordi

Petro Leg. potestate

tare decreuerunt regium et primogenitum suum genuerunt potestas stabilitam postea cum fisci bus nec vellet adulescentibus vel etiam sternendo beatibus a redditu defecta ni= rum esse profert in ordinaria et per diuina magnum Regis violentia summa opus prouidet et si quos ordinatos Dei obsistendo inuenit sternendo hos vindicta ulciscitur et quamuis potentiores de suo deiecerit regno Ludouicus christi ministros ad ipsum terra detinebatur prostrauit Nauarrenses nobiles ad crucem contra omnium gentium arcentium sollicitudine et animarum salutem impensius prosequendum Utpote solum sanctitatis sui fidei etiam ora futura tempora mirabilia ostendens Ecclesiam orbis partibus pacem asserant et quietem et prosperitatem purgata tunicis Ecclesiam orbis partibus pacem asserant et quietem et prosperitatem angelissimo Gallie regno in quo Ecclesiam religio et temporum statu regnat tanta Regnum vellent postea fidei ac devotio tot in Romanam Ecclesiam indicta obtinuit et in mea optimus glorioso gloriosissimus Ecclesiarum regnorum alia sunt consequuti Ac etiam me nos de negotia offerri nisi tuta unquam apud deum aliquis possimus arma militare pro quo pro rationalia sunt fidei prudentia deo in obsequium

Comitem contra deos potissimum me filios et Henricum Barbonium quondam Nauarre regem et Henricum eum Barbonium olim primogenitum Condensem ipsorum rompebimus Ecclesie unus quondam de Calixti decreuit atq; Edwardi etiam abuentes dolentia fructus est potestatem datum primum tandem deduxit quod regis memoriae Caroli 9 Laurentium Regis et Carissimi in Egypto Caesarius Regine dum pietatis potentissimo atq; etiam dilecti filii nisi Caroli tit. S. Chrysogoni presbiteri

regis filij Caroli

Cardinalis Bononiensis patrui sui et Ludouici Montisfalconis duces gens frequentibus hostibus gradatis deinde virtutis ac doctrine Theologorum demonstratorum ibi ad fidem rationem et fidei ac Romanam (ut existimabatur) rationis Hebreos ordinis contra fidem rationem primordia Parisius palam in ecclesia damnauit analysum ut et abuerant fidem quam Caietanam depositis professus est datisq; subinde sub ad fidei rei Gregorius Papam 13 fidei assertum nisi ecclesie quibus eundem gradus assertum primum dicti Caietani regant iam agnoscens quem suggestu dogmatizabatur et quo uolentes remissionis et obedientie sue confessionem argutam habere et auctoritatem remissionis uniuersitatis Gallie curiosi dignarentur firmitate promittens se fidem quam Caietanam depositio religione ac iuniorcalis sacramentum Quibus exhibet utpote regis idem quod ordinis tradens et pene quantitatis ordinibus remonstrans ac etiam grauissimo Regis Regum mitis et diuis pia doctorum de huius remissionis testimonio adductus etiam postea Gallicanis edictum conscientiam veniamq; Benedicte potestatem a remissione hereseos et a censuris diuinis propterea mentis absolutis et in gremium Ecclesie matris dilectis remissionem et peccatorum admisit omni inhabilitate ad se sublecta Rem etiam et auctoritatem et fidem ac remissionem ecclesie Gallicane ordinis ac Anagastae dicti Caroli Regis suam quae Gallia Ecclesiastica Regnorum

Decima octava Septembris Lovanii obiit Joannes Molanus Sigeon
Hovius Hollandus vir non tantum in Theologia sed etiam in politiore
literatura versatissimus

In Austria Dienne nobilis quidam venatum egreditur eius canes in
silva multo latratu ossa aliquot valde candida eruunt e terra
nobilis nonnulla ex illis sunt ut manubria cultrorum ex iis faciat
in eumque finem illa defert ad cultrarium ~~qui~~ cui quomodo acciperet
et quid fieri velit indicat dum faber ea secare incipit largus sanguis
profluit obstupescit nobilis accurrunt multi ~~[illegible]~~ mirantur Sed
faber urgente conscientia fatetur ante 20 annos eo in loco a
se occisum et defossum quendam insontem eius penas nunc iuste
a deo peti proinde petebat ut cito puniretur et conscientie sue
stimulis quibus nocte dieque agitatus fuerat exuretur Et a mille
testes conscientia et cecta licet tardior vindicta divina

Hoc anno Bassa Turcicus Osmannus ~~[illegible]~~
Tauristum Persae regiam corrupto auro praefecto occupare
destinarat cum de scelere admonitus Sagus accurrit praefectum
comprehendit deinde literas scribit ad Osmannum ~~de~~ quibus eum
monet qua hora adesse debeat easque a praefecto captivo subsignari
et sigillari facit easque ad Osmannum mittit eique adventanti
insidias struit pugnatum continenter toto triduo ceciderunt ex
Turcis 80000 memorabili clade Mahometes tamen cum
magna parte suorum elapsus Tebrisium nobilem Persiae civitatem
occupat ibique ex dysenteria moritur verum superveniens Persa
occiso Cigologlae bassa qui ei suffectus erat cum omnibus copiis
urbem recipit et mox filio suo omnes ditiones suas resignans
privatam et quietam vitam deligit pertesus principatus molestias
et fortune varietatem Turcus vero tanta clade iratus
in Maronitas qui se ex reliquiis Godefridi Bullionii eiusque exerci-
tus ortos dicunt et iuxta Libanum habitant eos sibi subiecit cum
hactenus liberi vixissent
Angli hac tempestate in Americam delati in parte eius septen-
trionali plagam occupant quam in honorem regimae suae Virginiam
vocitarunt donec circa annum 1619 ab Hispanis pulsi sunt

624

Anno Januarii comes Lecestrie Hagam venit ibi ingressa
potestate potestatem habentibus assumptis in potestate viginti duo
Leycestrie portata Rex in generali Ordinum convencione presidebat
Hor Ordines data est gubernandi potestas talis quales gubernatores tempore
ac Caroli quinti imperatoris existentium constituti habuissent Deinde
missis hostibus restant Ordines quamvis Hollandorum ordines magistratus
tam potentiam quam metuerent Rex vero Ordines pro quieta
sibi rebellione hostis urgere et gravamina atque gubernatores male mandata
redigere [illegible] etiam de Leycestre Hor hostium mediantibus etiam
latum a potestate nuncupato relatas instructiones describunt quas Regi
volunt senatum Ordinum qui Leycestre in exercitu assistunt
viriarum remissas exercitus nec Deum diuque abse pecunia senatus Ordinum
regentium sperat in omnibus rebus sentiendo obtinuit et potestatis
in Belgio trium olim gubernatores ita finissent esset summa et unica
ordinis finissent et [illegible] Quorum auxiliorum ni [illegible] de finantes) Rex
Leycestre qui jam et ubi alii venim pecunias [illegible] tyrannis Ordinum
nuncios et diversibus ordinibus diversis usurpant Hinc instructiones
nihil alium esse quam potestatis sibi collata limitationes esse
neque neque negare Ordines velut ne Brabantie sive Hyperensi
nobilem Hor Leycestrii usurpe tentasse animis removent et
[illegible] Leycestrium tali instructione non relegandum
sed tantum modo ordinem senatum illum usurpe ita et ipse Leycestrii
ne pregnaquam tenuisse verum consilia superi vel potentatum
[illegible] Illum precedentium partium sed modo posse consilio
superi posse quod sibi magnum arridet insignia removerint
esset juniti et subsidium a se amolirentur) et de singulis provinciis
illos sibi in eum senatum allegi assumpsit quos maxime perhibent Hic
sistu pudem Exter et mista dei inimia adeunde nunquam hi nobiles
existimo sive pecunia et Hor removissent unus aut illos ab hostis Hor
detinissent quod posse nunc recuperare regnatur Hominis adstrenue et quam
posse in sua rebellione et manifestate libertate patere minimum adnotarant
[illegible] adeo [illegible] est vulgatum nostratium provinciis de
mist en olie sive adhuc de sue [illegible] obsidem se est qui existimo
superiorem suis non unet tyrannis suis regatur et etiam detrahi
Hor Leycestre declarant [illegible] est quod Hor finantes minoria tenuisse
Regi Catholico et si aliquando de recente Hollandiam sub debitam
obedientiam redigerit finisse cum postulate gubernatorum constituat quam
imperabant non potuerunt qui illum et regimus Leycestre non urgeant sed
pecunie detinebant Regina Hispe intellectis non pecunia venturi patur de
magno [illegible] Rex dicit se Leycestrium proximum Hor amicitie
amicitiam Angliam carum sibi esse detegit et Ordines regnata
Regum intentione quatenus antequam Leycestrium pecuniam regnatorum
atque possessionem habeat ab eo sibi quietem et rebus suis pacificum quietum

Interea ivit Theodericus Parmensis, sed totis viribus Coloniam ad muros Coloniæ oppidum nitebatur, munitionesque statuendo totis viribus pro muris stetimus obstitit, et ipse ex alia parte ad muros oppidi accessit. Sed oppidani ex turribus et propugnaculis, tam ex terra quam ex aqua, ita fortiter et viriliter se defendebant, ut ipse cum tormentis magnis et aliis latis quæ secum attulerat muros frustra petit, et postquam omnes vires suas frustra consumpsit, tandem retro cum ignominia recessit, tandemque ad ultimum desperatis et tristi præsidio ab oppidi obsidione instanter et gubernator Dominus Friedericus de Oppido Novo cum Parmensi agat, quod etiam factum est, et [illegible] et remotis et præsidiariis et si qui vellent de civibus suis secum abire permisit. Ceterum cum 3000 peditum et 1000 equitibus in Brabantiam oppositam transvectat et tantillus regis Parmensis fugatorum vidum cum dictum esse oppidum audiret statim Bommeliam militi qui Friedrichum de Rostenwerth præsidio in arcem rem reliquit. Ipse vero de Rostenhi Gruenhi vetuit pursit insequens illam munitionem quæ est ad Rhenum Brabantiæ versus Zuenden ubi Rhenus in duo brachia findetur quorum unum Waal, natat et Vaghalb vocatur. Ego quidem admodum oppositum se Colonia salvis tueretur, quod sic Colonensis contra eum voluntatem hæc facta sunt, deinde Edmundus milites ibi reliquit, ac et tyrannide omnia agentes.

Cum Ludovicus et Everhardus adversus Friedrichum cum alios captivos mortis adiudicat, de quibus etiam publica supplicium sumptum est, et quidem ad Friedrichum quod attinet, plane missive a Ludovico condemnatus est, cum in pacto plane de mala fide vel proditione accusatus esset, solum id vero datum quod vehiculo non deportata universitate defensa defecisset, attamen non minus de indicio hoc ipsi arridet, atque cum vero valde erat calumniosa, et ipse ab eadem religione se cum non abhorrens contra religionem tamen et Regem militasset. Erat autem de Germania Colonia nobilitate, præripuisque illius regionis sanguine et regnatore puritis cum de populo decerbantur rebellet quam multa recusa vero sibi erat contra regem et Alemannos, quod Edmundum et Friedericum de Trivium casse juste, et totum perjucitate remittet ipsi Egistum postremum sive reverendi condemnassent. Cum [illegible] et magna quam pecuniæ midgenum fide immerentem hoc carissime debuit ipsum et præstitderint.

Ab occupata Urania Statius Parmensis obsidet. Deinde cum natura munitam, et de Gruenhi Colonie vicinatem, statimque insulam quæ ante oculum flumen objacet occupat, et non etiam munitionem quæ ante portam erat. Gruenhi cum ipse intra urbem obsidebatur cum eligunt equitibus peditumque tenatus fuerat noctu, sed pecuribus suorum amissis retrocedere coactus est. Quare ab Edmundo obsessi deditionem fecerunt. — Interea Ludovicus cum Friderico Parmensi pacem esse non possit, copias suas omnes in Brabantiam adducit, et missos rustros atque Brabantos mittit in medium deprecatur. [illegible] humanum tyrannidem deserendum qui de præsidio [illegible]

Parmensis ab occupata Urania cum omnibus viribus Novesium adoritur insulam quæ est inter Rhenum et urbem occupat, unum inter pecitas insidiosa et Rhenanam 30 tormentis stetit, deinde in præsidio Hermannus Cluet [illegible] 1000 peditibus qui plumbo viribus et industria pugnabant urbem

[illegible] Carolus Magnus [illegible] Parmensis [illegible] Sidonio [illegible] Sidonio [illegible] Parmensis [illegible] Sidonio [illegible] Parmensis [illegible] Sidonio [illegible] Parmensis

Serenda Sydonius mortuus in Etalia Cremonensis Cardinalis Farnesius Ludovici filius Alexandri Parmensis patris, quare simul atq Bruxellas venisset Parmensis adsunt Equati Parmensium et Placentinorum qui debitam pecuniam et debentiam et duo sua pecunia soluendunt.

Eodem mense fisto S. Matthei mortuus in Ethruria Cardinalis Cremonensis, vir grandevus et Rege suo primis fidelis. Et qua Strigoniensis Strigonis erat Metropolitanus ad primatum illum dignitatem et Primas Hungarie vigna nominatione pontificum Leonardus Ethruscus qui mox a pontifice destinatus Leodiensis Episcopus Pastorum Pastoralem veram quo etiamnum utitur non tantum provincia Mediolanensis verum etiam Placentinensis.

Edibus Dorpatensis Episcopus in Livonia mortuus Stephanus Batthoreus Polonus vir primarius nostrique retinens, natus anno 1533. quinto Calendas Octobris patre Stephano nobili in Polonia Palatino et matre Catharina Tekelia, regnant annis 10 mensibus 7 diebus 12 Livoniam Polonicam Sarmatarum regnum adiit, duratumq Livonorum gero Moscovitis maximis angit. Formidabilis fuisse videt Imperatori turcarum imperatori cum quo Sigismundus frater duo filiae impubes Transylvaniae pernicies deseruatus est, qui Imperio tributum imponere voluit per id fuerat a Stephano detentus gravius tributum imponere voluit per id fuerat a Stephano detentus est. Eamdem quoq Valachiae Bogdanum ob minorem quae primus Polonis intulerat et idem Imperator deposuit et Petrum Moldaviae Emanuelis Wayvodam, Imperatoris ingens a Stephano obtinuit, per tamen bello gestum apparet ansus est.

Mortuo Stephano reginam Hungariae amplissimi regni regni Proceres decreverunt et primum tres archiducis Austriae Ernestus, Maximilianus et Matthias ab Imperatore et regni Ethruriae commendati atq ab ipso pontifice commendati, e quibus electus est Maximilianus a magna patre nobilitate Polonis provinciarum et nobilitia Strigoniensis Suborsi Ethruscus. Petebat quoq Sigismundus Sueviae regis filia et sororem patris quae filia erat Sigismundi Augusti, qui ultimus de Gaydellomorum stirpe rex fuit, hanc sandbat Joannes Sanctorius Hungarorum regni cancellarius, et Soroboscium mirabatur Hostis et de quod nostri regis Stephani, primus Brennus Cisgredem in mirio habebat, dirigebatur fidebat Samuelem Soroboscium

Comitebat etiam Theodorus magnus dux Moscoviae a Livonia profectus, munerum commendatus, primo magno Polonis commodo detrudo suas amplissimas regno illi se remittere tutum obtinet.

Leo Adamus Sebastianus Piastus Polonus et Alexandri dux Parmensis, ubi nominati. Quare remittendus, nobilitas in gradibus inter Mazoviam regnorum dum remitto constituit 30 Etiam idem celebrandus

Natus est Eo anno Carolo Sabaudo filius primogenitus Philippus Emanuel de nuo obtentus, qui primi veratus, qui demum secundi anno hospitatur, paulo ante quam Maximus Catharina Ethruria Ludovicum Amadeum

Maximus Decembris calendas Julii mortuus Romae patruus Marcellus Manazzus Episcopus Mariae ab confessionem motissimus in aede S. Antonii de Padua in regno Machi. Romae sepultus

Ioannes filius Sebastiani Parmensis patris, quare simul atq Bruxellas venisset

Stephanus Batthoreus Transylvaniae princeps ab imperatore Turcarum commendatus et magnus imperatoris Tartarorum Chan offendens se Pontifici Romano et Christianorum religionem ardentem Polonum Natus est Eo anno

Rex Scotorum statum atq; potentiam Cyprum quantum pontifices in eorum
devotione Cypros Scotos Romam misit Examen demandum Nicolao
magnum Castrum quatuor parasitum, Durum Scotum et Venetum, Stari:
qui quatuor dies Martias in aula regia cubiculo cum Scotorum nomine Regis sui
tractum obsequium venerationem et obedientiam debitam de more exhibuit
Cypri Scotorum et praesertim Scotorum Petri sanctorum et Cypri
Episcopi et Senatores. Nec vera regis dignitas Cratorum insignia habuit
verum patribus et pontifice Episcopis Cypriis Valentinus Doctor
Theologus, removens et prodiens errores Cypriorum Et qua
antiquam Scotorum regia sedem Romanam Principi, praesertim Cypri
potestatem atq; potentiam Curiae debitam dignoscit: Cui, nos S.mi D. Nostri
de tempore reverendi Senatores Burgenses venerunt Cratorum Scotorum
Cratulatus antiqua Scotorum potestati et praesertim sub pontifice Cypro
omnium potentissimo, et vere retinere, qui vera retinet pontificibus Sco-
rialem suum regia Petri Sedem asserentem totius Cypri statum velent, Cla
usq; adeo adentes et si quicquam insigni suo nomini pervenderant sustu
nisset, in Regno tot moestias non habuit. Cui verisat vel parates
Habere qui instat rum Romana Cathedra ecclesia ministrias gerunt
usq; patitur vel sub Deo qui ut sunt esse servus Romano Pontifici
Cypri verano subjecti. Unde gaudet et gaudeo Rex Dei creatur gra-
tiam percolenti et sibi perpetuam boni, et Deum veteris mentis a divina
bonitate percipiat

Edmundus Charlemontanus archiepiscopus Cantuariensis qui pergebat ordinatum a
Gallis Cantuariam in Cantuariis Flandriae residebat, ibidem per annos
complures pervenerat celebrando praesente Francisco Burgensis pro
Adrianensi numero Cypri, cum constitutionibus Francorum missis Bur
Cathedrae, pervenegato ad tur Scotorum Cypri

Tur anno regni in Angliam Francisci Duarte anno gratia qui 22 Septembris
anni Syderici de Angliae discessit 20 navibus et 2300 militibus vel nautis.
destinavit unde Palmam de romanis unam missam, Adrianum cum illam
Cypri non audivit, ornavit missam Sti Evrobi de Cypro qua regnis Anglis
nominantur Jacobaeam, Adrianum missa de mandato Regis tintatur aperta in
undis Anglia et montosa cora [illegible] quam cum de Scotis commeatus
Duarte ibi diu Herdae non possit Cypriis angustis transmisso urgeat ad Cumbriam
mari in Scotiam transit, Adrianum in Anglia de mimo valore possit inter
Angles Scotos Cypri, in Hiberniae tintatum Sti Dominici ab insulis veritam
ornavit, et intrepo munitis ibi gerit possit discedere coactus tractu Cypriam
Adriatis tentandit, quam magna Scotorum clade vix pervenit, et Scotorum qui
apud eos et bona sua pervenerunt ad montes fugientibus, Hiberniam ibi
Scotis insulis magno invenimodo: Demum appetentes vix Scotorum Scotia
Scotiae, pervenit Scotorum Scotiam non insulis. Unde in Dyrrachium transit,
ubi Angelus missus Imperator obsidet Scotis navibus ad portum, atq; cum illo Scotis vale
pervenit in Angliam mensis est 6 Augusti Hunc anni. Alius quia
Angliae Candidatus maniae Hor eodem tempore transito Scotia magnetismo et
ornavit Scotorum Cypri, qua magna Scotorum atq; plenam ad Interiam illius
Scotiae ab Scotis detenta Scotiae, atq; ante aliquot mensis ad Scotiam Adriatica Scot

[illegible] maxi[illegible] [illegible]

[illegible] nauis vndecunq; capta nouam Scotiam mittebat nauis ryot et [illegible]
[illegible] et [illegible] Eneas [illegible] Scotiam [illegible] Edwardus est Londinum magna
[illegible] nauibus [illegible] ornatis [illegible] de [illegible] [illegible] Statim
[illegible] nauis nigrestis in [illegible] Scotiam [illegible] et
[illegible] est

[illegible] Eodem anno Rex Dauid Rantsonium [illegible] ad Parmensem Legatum cum aliquibus [illegible] conditionibus pacis cum Edwardo inuenit. Cum vero Parmensis se ad omnia aequissima offerret, respondit Dauid se cum Regina Angeli agere, Legatumq; insyper auro ratzena donatum in Scotiam remisit. Interim Edwardus, pacis omnis minitans, et Scotiam vndique hostilissimis turbationibus hinc inde vexabat: quam distinctius [illegible] quibus [illegible] [illegible] Rantsonio Dauidi inducias tandem et [illegible] adeo fecerant, ratoneq; auxerant, vt [illegible] ista munera non [illegible] Dauid, qui 800 nauis Hollandras Dantscam nauigantes detinuit, dum 30000 Scotorum, pro quarto ablata tergus Rantsonio redderent: quibus non [illegible] victo restituit quod non [illegible] tantum Legatum [illegible] Scotiam [illegible] ad etiam ecclesias vrbes et [illegible] [illegible] Scotiam amisi fuissent, et rapacitas [illegible] Anglam ecclesias et [illegible] vrbes [illegible] multa [illegible] affligissent.

[illegible] Enoratus & [illegible]

Anno [illegible] sub Edmaro 8 regente [illegible] fundat ob [illegible] Scotiam, [illegible] Scotus fuit Eoanus qui sub Edwardo Henrici filio ad primam fortunam [illegible] venit, primum [illegible] Wallia et deinde [illegible] [illegible] omnibus [illegible] ob suam [illegible] et ambitionem [illegible] quatuor habuit filios [illegible] Eoanna Erij admirabili [illegible] et [illegible] forma [illegible] qua [illegible] Anglia Norwegia [illegible] vocabat in [illegible] et [illegible] Maria duxit [illegible] Maria iuniorem Henrici filia et [illegible] Quam [illegible] Eoanus et ab Edwardo [illegible] et regni Angliam [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] [illegible] [illegible] Maria ab [illegible] quod Stranam [illegible] et [illegible] Edwardi [illegible] [illegible] Edwardum [illegible] Maria [illegible] Eoanus et Anus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Edwardo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1580

Parmenstt qui de Hispania magnam pecuniam in ea militare arroga-
rat liberaliq Hannonensium atq Hollandorum admitus fuerat
arma bellum parabat mitto itaq Zamarii castrum Rhondi situm nocta
insulte ad Zomam erruptat, adverte rebus Marysante Gallo Leuestrio et
Angelo missis.

Ex Zamara Hauthy omnis
prouincie, ayterio strato Ostendam
erruptat, ubi Grunkens
pecuniosa mox sua recipi-
erat.

Deinde secundo a Leuestrio Daventriam cum exercitu profectum Hie-
ronimum Stanevium nobilem gentis Angeum, qui adhuc libertos et
deorum apud patratem suum habebat, et de eius fide quia suspectus Leuestrius
cum in absentia sua cum exercitu regna regni declinaret, misit Erasmus
exclamasset, de quo presentem habebant, cum ubi ab Regi militasset, vide
tiam et Daventrie loco tanti momenti non presidium instaurant, si
fidem habente quo de Leuestrio retinens opinione non audebant. Iter cum
Le adhuc in Anglia esset, Christianus fundat agens Belgicam quod Gretam
rusticam in libertatem asserere propositisset, et itaq omnium subditorum a se
auctoritate in Belgium militatum contra Regem Hispanum transiit.

Hic quia exercitus
Calyolerus deat

Postquam Cham regnum Leuestrium in Angliam transisse et contra
Regem & Gretos exercitu paratos audiebat, metuens ne quid etiam in
se tentaretur, agebat mysterium cum Leuestrio qui nuntium ante Tutzganiam
exadat de transitione in partes regias. Quoniam vero negotium hor
tantis instituendum strebat, conquirit apud se strenue, non solute et
militibus ad stationem mittuzet, Zutphanie atq etiam sic circumetos militibus
agebat apud cum Tagio, qui Tutzgamie deat et magna pecunia stipendiat.
Subeunt interea negotium consulei Daventrensi, qui statim Ordines quidam
de hoc retinendo addit, sic illi cum de mandato Leuestrii signa retulit
et Stanevium presidium apud suos possent, cum Overijsselius agunt et
Daventriam se recipiat, et stanedij cunctus impediat. Stanevius in
de adventu eius intellexisset, videlicet Deus presentia presidium
impedimentum, desseminat se subito tumultum ortum, vocisq ampliss presidium
invasse, et civibus exercitus stipendia militi cavere posset. Sub eadem
et Zutphanie
et atq urbe exhortatur precissime quoq suorum ad portas cum tribus adesse.
postridie vero mane Zora et densis tenebris erat et Tagium atq Leo
gentes et suo equites in urbem inducit, disseminatq per cubicula, presidio
adhuc ne quis hostium se commendo caveret, quod simulatum militem
remorum adducat, et delegatis oratorum demonstrat hoc suum factum
omnia cum ingenia parare, cum Regi Hispaniarum restituat quod possus esset,
id q se exigente cum pecunia quam pardat omnibus non potuisse: merito
enim se cum exspectare se vero domino cum possit sua non reddidisse. Deinde
militibus exhortatur vel discedendi, vel stipendia Regi militando, si quid
emeti, et presertim si civium fides est, qui ratgeri deant Regi servandi
erunt: alia vero cum dignis remunerationibus dimittantur: simile vero
armorum benigne habiti sunt a Tagio. Videns quoq Hispanos Belgasq
Leuestrius, qui adhuc in obsidione Antwerpensi ex ea Parmensem militarat
numerum ante Tutzganiam traduxit. Diffisus tum loco deant ad
Zutphaniam, ubi et quorum authoritate a Leuestrio pene remotus deat, et
pecunia deficiebatur. Tagius quoq relicto vadio ad retinendum ab se Delna
dimittebatur, Petrarcti stipendiorum triginta deficiebatur, ita et Hultini qui sub Rosa

Hic quia exercitus Calyolerus deat

Ita valentinus Antwerpiensis

Vigesimo sexto Februarii Elizabetha regnare cepit Maria Stuarta Scotorum regina, quae sexto historiam rerum gestarum enarrata claruit. Horum temporum oratores in Scotia

Mary anno regni sui quinto quondam Henrici Darnlei et Mariae in Scotia regni sui uxoris filium, qui postea Jacobus sextus Britannorum rex fuit, ad mensem unum et octo post natum filium ex animo et nunquam satis laudato, quam regni sui vicesimo octavo anno 1587 et initio sequentis ita vivendi regni finem fecit. Quum salus hujus regni secundum Deum in Regina praecipue sita esse videatur, manifestum est quae consilia et conatus nuper tam extra quam intra hoc regnum non solum contra Reginae personam et vitam sed etiam in certissimam reipublicae perniciem suscepta sunt. Et tam gravibus incommodis praecidendis potentibus tribus domorum* deputatis totius parlamenti voto constitutum est. Ut si in posterum in hoc regnis quicunque rebellio vel conjuratio deprehendatur contra Reginam in favorem earum quae ea mortua ius aliquod in haec regna praetenderet vel alio modo reipublicae statum perturbent ut eae causae nominentur a Regina ex concilio primario et praecipuis ordine et senatu Curiae quam Recognitionis appellant quae ipsae possent ex quibus decreti authoritate de talibus et similibus causis cognoscere et post diligens examen terminare recte et damnare atque ita damnatos omni modo quod habere possent privatos et tali coronam regni inhabiles pronunciamus. Cujus hoc decreto hoc ipso de Elizabetha aliquo constat et misericordiam aliquam fundasse in Maria Scotiae regina subjacere videatur atque aliqua mora facere mortis admodum possit quod etiam fortuito ita tali questa occasione. Alumnus quidam in Romano apud Romanos seminario constitutus Gilbertus Gifferdus nomine in Angliam missus ut rationem religionis gerendae daret procedentem in Francia Walsingamo rationem germano patre quatenus par fieret generam perdatenus ut rationi et ordini artis obtemperaret quam etiam Romae multitudo ut sanctitatis mangonatus et Parisios remedio famae aliquam contraxit cum viro nobili Thoma Morgano qui catholicus audiebat et Mariam e comitibus de Elizabetha dedisse cui cum gener ille generum ad hoc adjecisset cui cum literis ad Angliam quendam Antonium Babingtonem datum quae ille proditor statim ad Walsingamum defert atque ab eo deinceps Babingtono tradit usque adeo ut idem arrepto pariter modo ubi subornatum rationibus rapiatur et quae gerat fabitur. Angli eo rapto cum secundum suam detectam viderunt Babingtonem rapuisse et crudelissime tortum quaerunt vellent fatidi regnat Elizabetha omnium tyrannorum more ancora subodiam contra mariam latam deportari mandare constituit. Fidelis literas ad Georgium comitem Sarisburiensem magnum regni Marischallum et summum virum rapatalium inde rem et statum disse literis Mariam Scotiae affirmat. Subodoratus hoc Semelonius Gallorum legatus continuo ad Elizabetham adiret et ausus ita pro Maria agit et certum illa de re mandata sumniarit nos minus sic quam Mariam dolari quod rem statuerat

* in tabulis modus secundus distinguitur ordines comitis quae dominos eorum primo continet duces comites et eos quos dicit ab eo nominatos secundo primos nobiles et alios tertio postea

denúntiata est pdc Bonnerstium ad Rot[hom]agum et de Regina quod Salisbery
missum quod Maria insigni animi magnitudine rem gestam protestata longe
inuenis iubet Angliam sibi esse quam post desiderij, ad quam tamen
postea pdc Bonnerstium talem misit dominum qui petiuit
sibi ablatas, et pdecessorum omnium dotalia restitui, et debitum
pecuniæ patris inire, et de reliquo disponere posset, simulq[ue] et pecuniam vel
rationem reginatus vel saltem pdictæ Elizabethæ indicari.
Deinde suggerere pro Christi domini passionis vnitatq[ue] mundum in Rot
mundo celebrandum, optatq[ue] ut tantum fidei Elizabethæ in Rot mundo
habeat quantum ipsa in futuro desiderat. Denique omnium a duo
pecuniarum omnibus suis rationibus optatq[ue] ut eius mater sua ad
Elizabethæ et totius insulæ gubernationem sit. Postquam Bonnerstius
rem hic exitus ad Elizabethæ abiit Panetus a Regina rubineo misit
anulum insignia regia, illa vero insignem pectoris tubicinem in eorum illum
regem misit, et de longe prosequentibus duobus Panetio postridie mon-
tem transiit. Panetus post Burdam Rom[ae] post modiam nordam strenua
strenuit ad astutum suum Gallicarum regem. Narrat se post 20 annorum
rarorum morti adiudicatam, quæ tunc ipsa nuncupatum quam
pectebat sibi restitui, denegatumq[ue] sibi quod petebat regnum suum in
Gallia, gubernari posse. Deinde adiungit se modum non inuenire, quem imperii
tam subito se duo hostes perfecerint, rationes vero mentis suæ quod in Anglicam
habeat, et religionem retineam; nec tamen eundem sibi videri sed summo
pere tentare, et ad Catholicum deferiat peculiis ministris et remunera-
bus suis sub ad Rot imminentibus, ablato sibi omnino sanctorum regnum
pulcherrimum optarat et pectebat, sed denegatum. Quare petit et ministros
suos alens de se bene meritos hic sine victu indat, et precibus pro anima dnæ,
quam rationem mori velit in regno suo fundi iubeat, remuneratum q
religiosorum pro se fundari iubeat, mittatq[ue] duos equites pectosos in
sui memoriam, et pretium pannos suos remunerandi. Peregrinum
vero patrui sui subungere pectoralem quam ad remembrandi animi pectoris
deberet ad Gallum quendam rem gestam ad Rom[ae] tragœdiæ fidem pro
tunc tia rectitudinem et tantum talis

Consilium de fuga toties mihi propositum sed mediatorum metu diu
omissum tandem amplexa sum. Qua acciderunt ex medio et alijs meis
ministris intelligo. Vtrum et quatenus concludi testamenti facultas
mihi futura sit nesco ac si maxime permittatur rationem tamen qua id
facere possim vix video tam minimis quam libris et chartis omnibus
privata. Accedit quod commodum ad hoc ministrum non habeo instituti
frequentius vt meus Dolomæus ad me recipi permitteretur, sed hactenus
mihi mihi responsum. Si vero mihil horum obtinere potuero petes a
Sanctissimo D. N. Pontifice, Regibus Christianissimo et Catholico Duce
Cathareyna alijsq[ue] meis cognatis vt ipsorum auxilio nunc libertatem meam et
expellere quæ ministris vel creditoribus meis nondum assignata sunt restituatur

+ prædæ autequam regnum pectoris

+ ab erat sanctissimi

Hæc quæ scribo vt scio mirabere verum a Bonchyrstio Panteto (quem mihi satis benevolum habui) Dunno et Bolleo accepi me admodum mortis atq; a me petere Regnum vt enixam necam fatear ipsamq; ad me destinasse Episcopum quendam et Decanum qui mihi adsint morienti. Addebant porro meam mortem ne tantissime petisse ne tantissime Anglos Regnum subditos quod Regnum vtte vel securitati satis cautum non decerent viuente me Ipso corrivali vt quæ pandulum hunc Regni titulum et insignia mihi arrogarim neq; facturus illis reuunciare voluerim nisi promissione habita proxima post Elisabetham successionis præsertim cum Catholici Angli vt supremum primogenium me honorent atq; Regnum ab ns plures misceri facta sint. Maxime vero ideo quod me vno omnium status religionis quam profitentur periculoso. Ad quæ Respondi ingentes me Deo Optimo Maximo gratias agere quod me pro verosimili resistendo in Anglia Catholica religionis instrumento vti dignatus sit vt quæ eandem per petuam professionem animo complectar et secuta sum pro tota sum etiam professo sanguine. Quod si mors mea publica hunc insulæ salutis pro futura putetur paratam me esse vt eo annorum captiuitas sanguine meo terminetur. Parem quoq; gratiam me Deo agere quod sine illorum Episcopi et Decani auxilio peccatorum meorum cognitionem habeam nec vllo vnquam tempore errori ipsorum assensum prebuerim altamen Catholicæ sacerdotis si mihi potestas fieret opus do quam libenter me opera eius vsurum tam ad poenitentiam quam alia sacramenta vtq; id fieret me optare et rogare quam enixissime. Cumq; dicerent me fortasse vt martirem a papistas honorandam cum diamen vt Iesu majestatis rea pronunciet. Respondi non me tam sublimia de meipso sentire, verumtamen cum superiorem non recognoscam nec de iure sed de facto me condemnatam esse, ni corpus ipsis animo Liceret animam vero mihil posse; precare me quod misericors Deus illi proptius futurus sit, cum illam libens libentur impensura sim ni Deus defensionem Ecclesiæ Catholicæ extra omnis periculum nec ni quantauis potestate regnare velim. Igitur primo quod diuturna captiuitatis molestia a benigno numine ni peccatorum meorum expiationem saltem ex parte essuram. Quod vero dicerent me Regnum mortem quæsiisse id aperte pernegabam cum illam mori commodi causa ne talistro quidem lecti volueram. Ad quæ illi. Apparet ex literis Alani et aliorum quibus nun contradixisti quod capitaneris Anglia regnum nominari. Respondi rursum me in meis literis mihil mihi tale attribuisse verum nec volusse nec potuisse præscribere Ecclesiæ doctoribus cum id quod Ecclesia decreuerit approbare non improbare teneor. Nec vero mihi obesse etiam

debere quod Romanus Pontifex pro me vt Anglia regnum precer fieri mereat (quam
et hoc vtru dabant) cùm ex alieno facto rea esse nequeam Certe me dùm
Ecclæ obedeam meæ nolle velle nec tamen debellis nec consilium minùs esse
videre me quidem similem a Saule persequutionem passum Danielem attamen
non posse me vt illum per fenestram enadere fieri tamen posse vt ex meo
angùlo vindex defuturus non sit Verùm ne longior sim veni ad me
venerunt Paulotus et Drùius denùntiantes Regnum mandasse quandoquidem
obstinata manerem et enjam fateri nollem ornamenta Regia a me auferret
vt pote qua jam mortua nec amplius Regnum habere debeam Quibus
respondi me Deo vocante vnctam in Regnum nec velli quem ipsi cùm alia
eam prærogatiùam resignaturam me pro superviuere non recognoscere ipsorum
regnum vel eius consilium; aut vllum alium hæreticorum consessum
non plus illis in me potestatis competere quam latronibus; iterare quod
Deus post mortem meam instùm iudicium sùum declaraturus sit
Non decesse in hoc regno aliorum in hoc regno exempla qui mecum similia
passi sunt præsertim Richardi His peractis cùm nemo domesticorum
meorum aularis detonclendus adhiberi vellet sed vt facinus nefandum
detestarentur, illi convocatis aliquot suorum hoc perfecerunt tumq
Paulotus operiens caput et consedens vsq abaco in sono tollatur inquit
amplius audendi tempus non erit Cui ego Per me licet quia nimquam
eo hic usq sùm vos mihi satis quod agerem dedistis Heri domesticos
qui jam mihi relicti sunt convocani et coram illis demùm de mea
innocentia et Catholicæ religionis professione tostata sùm præcepiq
vt omnia quæ acta vobis fideliter exponerent Diuersus Lotharingiæ
et Gallia alisq meis cognatis commendo quæ attinent ad animæ
meæ salutem, conscientiæ meæ exonerationem et Gallorum meorum restitutionem,
non meo tantùm sed ipsorum quoq interitu, vt pote cùm non minus quam
ego sit carus in regnum immississe dicantur, quod tamen nec sero nec
vsq dolo Tibi familiam meam cui tota spes mecùm tollitur commendo
quam possùm arctissime meo nomine quantum poteris ipsis beneficia conferas
Ruhio meo nomine Vulcherto, et qua præstiti quod ipsi promiseram me pro
Catholica religione moriturum, peto vt me totum ex animo sui præceptoris
commendet Certe ante hac locutus et etiam animum opto animarum himus
vsula salutis impendi Jam extremum Vale tibi scribo peto q vt quæ
tibi benevola semper et regnum filii mei quamfidelissime memineris et quantùm
potes defendas Si quod vero amis terrus a me vel me te vel in meorum aliquem
dictum factumue sit veniam peto, profiteorq nimquam fidem et diligentiam
tuam defuisse tantumq tibi obligor vt si longior vita superesset i Mud
ostensura essem, nunc autem cum vita, non voluntate desitura Deum in
morte precabor vt meo nomine retribuat Vale cum omnibus meis quos
hic velut ex pharus relinquo Fodringhamo 29 Nouembris a° 1586

Parmensis rem gestam animo tractatum mihi agendi potuisset occasio meo
rem ita se poterunt frustum nemine resistente redisset, multos sub nomine
nobis scarsa flava quod in Zelandiam contendebat Petra mortuus vix elaturus
esset, quod sane magno ejus commodo fecisset. Sed nyeortum instabant flandri
et Gensa posterum portus obsidebatur. Hoc cum toto fere bello notatum est
Petrasque regens de tribus in administratione belli quaesisse potius grata
commoda quam commune et tutatus rem gravissimo Regis calyci gravantes.
Etiq flandrorum gravibus depugnatus nova Cum aute Gensam rastra
corat. ubi tunc in gradibus dant stipendia Exercendens [illegible]
[illegible] hic rentinio subit gesta a Adolfo no Russbero
comite Batthorii cheo qui Gyldno in gradiva stessingensi sur regnat
et rentinio submittit mielem et annonam regionem duribus Mureao et Adolfo
Matthurino Carolo Strozzigadro et Mureao Mandio transire duro
Angeo aeqsi sta et 1600 jam in gradibus esset. Parmensis rus et plura
inferri prohibebat in pisseam Cassiut dictam tragit et portum ita occupat
et nis adtus ne portus libera esset.

Maurtius interim rem Hohenlemo hoc geau fido et tenerento congregatis
quot potuit regis in Brabantiam traxit et Parmensem a Gensa
distrahere regat itaq passis maer habitis et orrisse rustrigis pens quam za-
gagus vacq expendere barbara geau rendentate donat et simulabatq
Gelandrus se obsidere velle, sed Parmensis misse rem qz signis mielem
stetyemo maurtium a proposito abstraxit

Egebat in Angera Leverstrum et jam rendere in cornes tesimo quam in
Belgio regendat labor quae ita rem Gandinis qui ora dissimulabant
et perabant ne suis nisi gotum Regis sin pyeterimus adgredentur in gratiam
redeat. Audito igo hanc ostentionis animo verbis gravide et nova gerda
regendus juxta Enen in Zelandiam tendit ad quem statim adnolat Maurtius
Hohenlemo in Batavia cum 3000 aperto qui simultatem in Angeam obsidet,
Hohenimusq subvenientibus ad mortem venerat, Batavia q de tempore
et veniae rem nominavit.

Interim Parmensis in festo sti Eustachi juxta Gensam ad 150 passus stetit
rentinisq myeresimibus ad 900 de gradiariis corredit. Leverstrum de
gelerno obsessurus mentes rem omnibus regis sui Estendam adnegatur.
atq inde minutorum in Beamterwaey egredetur. Idem rem mintarentur
Adurtarem cum omnibus regis Parmensem juncti suorum amissis tyro.
fuga Ostendam egressus est. Petra tuen Quam obsessi de sue angeli
Adstanti festo Augusti Batavum fecimus de qua rursus magna pinnetas
inter Leverstrum et ordines porta est, ictis in hinc et inde regnam
confoventibus.

Rex Hispanus rem videbat Angeam rentra se fas rebellium suorum protectionis
sustinere atq insyer tam nefarie regnum Gretie adeam Angeae pangeam
sustinere, mari sibi aliquid tentandum constituit: itaq Thalassiarco maximum
remit Valdam reassem adornare yeat quod ubi Angera resistent subito
armatis aliquot navibus, et praesertim tremibus Scarmestrum Dratum in
mare S. Johannem misit, qui de myeronisso rursus peterianam Onarzium deny-
navit et desist. Idem item Johannem navis in tutis stationibus se tenebant

stabat autem ad anxoram magnus Hollandrarum quarum numerus, qua
naturatorum dicunt et nisi sibi Angeis venit amica gens mutuabant, cum
ignorant ab Hispanis Delphis Dracus in posse arma virtute et gaza vehendi
et paridam ignotat, atq; ita in Angeiam undetetur longe maxime Hollandrum
quam Hispanorum damno. Hac via Edmundus cum ingratarum artium
ab immanissimis pyratis suum negotiantur, ne ad Regis sui nuncium
adirent, vel ut varius dictum inconsulto nec ignorans Hollandrus
fiebant, ne in vadimon indigentiae aliquot de suo ingo nobilem, qui
de Regis subditorum bonis rapinis ditatus manebant.

Per eodem tempore interzonantur ab Edmundus Eadwardi Lancastri ad Comitis
secretarium suum retinuit Augusti date quibus cum Hortabatur et benevolos
suos bona fide confirmavit se cum de mandato Regina sui adventum
non et de partibus Edmundi nuncii sui corrigata suorum misericordiam
illos in Edmundum adigat, ne possunt et minor autoritate vel
libertate fruendi quam sub Carolo quinto, et Philippo ante habuissent.
De his etiam non parum aucta est simultas qua dum inter utrosque orta
erat. Interfuit quod Hollandrum Homo mandatis suis datis et tractaturus
cum fidelibus Edmundi assistere diceret velle in quorum Edmundi Lancastri
mandatis tentabant Edmundi possim Lancastrio adventum in Angliam fuisse
ad possim in Zelandia Hollandum misserunt 10 Augusti Edmundi Cayetanum et Nouvelgerium
qui bus adjungerunt Cuyperium Cunningam, Baudesium et Laerbeium, qui
petierunt ab eo et Dorotea simultate inter Lancastrum et Hastingum, Hastingi
Maurtium fortiter constabat. Ille audito exhibendi Maurtium vasallum
Edmundi esse, se audio eiberum Edmundi parentem, et paratum se audita
Lancastrio pacificare quando posse in integrum restitui sit quo contra suis os-
pacificet.

Deinde Edmundi Stuart et
Undecima octobris Lancastrius, nonas decembris filii petit et solemnes fu-
nebres Angeis quos in comitatu suo duxerat, et Ecclesia celebrandum.
Deinde conquerebatur de Hollandro quod intentum deposuisse et maxime sensus
duo Hollandi cum Angeis, quos se posse, idem rebellare et celebrat
et Edmundi declarant num de mente vel consensu posse num hinc fuerint,
qua posse petierunt fieri nollet, Edmundi digna poena castigare, idem 12
Novembris stuant quod ab Hollandro similia tentata dicebat Brema Vandi et
in quinctione Lillonensi.

Eodem mort Boazi comes Regnum agere de incunda pace cum Hispano et
posse Lancastrium de intentione in Hollandiam denisse et minora quae
cum sede sua contrahant, et Hispanus tradebat. Quare Lancastrius petia-
tus ubi eadem potebatur scribit Edmundi qui Dordrari commodarant
Regimen non esse Edmundi obstantem quo minus pro libito agere possit cum
Hispano de pace, deinceps idem agere velle. Proinde petebat se et Edmundi
non frustra vel debita dederant in pumpotibus bellatis per nunc certa alia
sustinere possunt, nam 200000 florenorum quae Hartlemi pugnet munitibus et quam
non pecunia plenta sunt non sustinere accidit ordinarios exactos, nudum et pere-
ctus constabatur, et rapsera fiderent. Cum stimo autem esse totum bellum pondus
Regnum unicum, qui non plenis posse cum sua sarcit quae in Belgio geri debat

verum etiam magnam classem mari habilem præsidiaq; in Angliam et Hiberniam
deducere, Hispanica navigationem ob finitimitatis cum Regno subjectas regentur
prouide aut de pecunia pernicia tollendæ ratione deliberarent, aut bello impares
de pace agerent, quam parcissimis sequestro Regni Damno efficerent.

Vt autem profert Lector quanam ratione fundet rus Regina Angliæ de pace
cum Rege Hispaniarum inuicta, inquit. Notandum est quod prudentissimus
Princeps Rex Hispaniarum animadvertit Angliam se cum rebellibus sine impresse atrocium; autem viarum in manifesti apparatu potentissimum
confistere, constitut et posse classem adornare et hostem possessione
mari depellere. Arridebat iniusta Regina Scotiæ mors quam cum
nemo pernitiosius Christianorum ad animum revocaret, constitut posse
Christi scandalum dum in iusta causa et tanta martyrii pericula
se projecturum, atq; ideo bellum Angliæ infensum, adeoq; omnes
rationes ibidem restituendæ decrevit. Præsertim cum de successore
futurum putaret primum mentem Regis Galliæ, qui præterquam quod
Heidelbergæ Angliæ hostis sit, etiam ignominiam possit detrahere in
Scotiæ Regina suppetias, etsi quæ Galliarum aliquando Regina
fuisset, atq; de Gallis ortunda potentissima Europæ consanguineitate
fuerat nata, quos bello suis totis viribus adjuvaturos non dubitabat.
Angliæ adeo tam potentem hostem ratum certa etiam pecunia subsidium
subtrahere, atq; hac ratione efficiat rus de pace cum Rege
Hispaniarum agere desinant.

Ordinibus visa permissa Ludovici declarationem, et petitionem suam rationem
et prolixiam ad illas Hanseatum urbes mandari fecerunt, Ex qua
ostendunt se minime arrogari et quin minus sufficiente in bellorum
sumptus contribuerint, Se paratos ostendere quod sola Hollandia
biennio proxime lapso in Hispaniam mittendam numerata pecunia contribuerit
3900000 florenos pecuniæ maximos sumptus apparatus navales, et
Ordinarii in Hollandia portandi, et non obstante quod Hispanica navigationem
tionem et omni fere commercio tabuissent. Hæc præterea minime non est
pro hac Ordinum declaratione petant usitatorum declinationem Regem
Angliæ quæ 271000 florenorum ordini petunt. Nunc adeo longe petita
in bellum contribuent, quam pro pace data postulantur. Obiter quoq;
considerandum est quantus misericordia pro pace singulis regnis fuit tanta
pauitas obiecti, nescio et de fide angeli nubeculæ. Ordines qui se
Patres Patriæ nulla ad petitus hactenus fuerunt nominabant cum ob
primatum suum et pauperum Hominum interesse tanta corda Hollandiæ impro-
bent, cum tamen æquo contributionibus pecuniam habile possint.
Quos inferius ad pecuniadas hac impudentes misericordes sequi fugas fuisse
Perrexit deinde Ordines et ostendunt se deliberasse non maiores
sumptus bello facere quam pro rerum, et fidei quod deus iustis Cæ
tasse adfuturus sit. Se paratos pro sola Hollandia contribuere
monstrum numeratæ florenorum millia cum tantundem sub Carolo quinto
ne Philippo Rege etiam in bellum Gallorum pecuniam pro toto anno
contribuissent et tamen grato illorum animo impetu pecuniæ in numera
tionem arrogissent. Bello tamen sit et de Bar pecunia Hollandis
militibus pecuniam satisfiat, et reliquæ pecuniæ pro rata contribuant.

Vid Lector

Odem quoq tempore prohibebant medium et rationem qua Hollandia Zelandia et Westfrisia absque quo amici in regnum suum vsq; intrare non possint verbis asserunt de non tamen membra fuisse de quibus Edwardus recuperato fidei primitivus robur et virtutes vsq; reuocauisse formam elegendi, legis positi prestandi et rasis que ipsorum statum tutarent vel meliorarent dant. Quod tam agitatum et inordinate est mandatum et magis esse non possit. Empserunt namq; notare hactenus est duo sui membra fuisse tria vnum fundunt inter que primum et principium eorum obtinebat Status ecclesiasticus quem Edwardus vir mala fide tenta omnium pretoriam fraudem suggerunt. Deinde hactenus est Hollandiam debitum formatum fuisse, cum semper vsq; hunc diem hinderuerit quo minus ordinum voto requisite alium de familia in familiam migrarit, tantum abest et posse Edwardum alium in formam protendere potuerint; imo vero potissima virtutes gregarium suum magistratum vocare requirunt fidem quem formam dant arripere reprehendunt. Vsq; adeo ubi inordinate mentiuntur fatetur, et ante de quo Augustinus stantiorem fratrem non esse fratrem.

Stantibus his inter Lotharingiam et Hollandiam Edwardi dissensionibus detestantes, qui iam olim tot depinxit Lotharingiam dicant et consistorio Calvinianos parcebant, inuerim fauent adnuntiauis quandam ad Edwardum Hollandiae et Zelandiae hortantes vsq; ut Edwardum cum Regina Angliae iuncte velint Lotharingiam autoritatem qui labefactant, et contra statutis in libertatem fungatur non subtrahant. Subeunt quoq; sui generis remonstrantes et consistoria Hollandiae et Edwardi offerri sui remonstrant, illi vtraque venerandi patres Synodum regunt et de via quatuor debet Calvinianis ministros ad Edwardum eligant, qui omnia simulata stipendia possit gregauant. Edwardus vero 16 Octobris stanfy vsq; vocandi se nihil magis in votis habuit quam vt Edwardus cum Anglia initium et Antuerpiae Lotharingiam debite frementur. Proinde refrenata regnat, vt quantum ad singulas Calvinianos attinet sic prorsus loquendo possit Borbonnius a sede Hollandiae prorsus appareat cum manalem, et ordinaria Hollandiae prouincia, sustentata esse gubernatum et quo quibus Portam sic omnium alias prouinciarum et finitimis offerre sui satisfaciant, et non finant se ad optatum in negotium intrusis sedem. Communatus quoq; tantus esse debuit sub Boerne sui offerri, et Zelo religionis parum honorifice Edwardus stabant vel quantum vtra ciuitas offerri sui se continuant vsq; sub vetera gubernatione sustinuerunt agant. Eta de suo gregario Orcesiastico, migrati sentiebant Edwardus Anglici

Cognoscat vt dicimus Lotharingus Detegendum, habebat quoq; pacificum in portu Marsantensis vnde est brevissimus trajectus in Britanniam Angliae de parte in partem trahentium, quare et continuum et firmum vbi datum de Anglia detegendum esse habuit cogitabat de inquirenda in suam potestatem vbi una cum Germanis Hollandiae tributariis, facile sic Borbonnius ratus quod tota illa, Landgravium sic consistorio Calvinianorum magnum adderta, ibi sedem figeret vsq; ad 10000 hominum progressiva quod illa rivulus Lanistino quo Leandri magnum sustentantur cum antiquo Heredot vbi tanto numero rebellium Calvinianum frequentabant et integra cum Dolia in una Germania Stipendia Orcesia una rebellia desiderant. Inter hos quoq;

+ reformatam religionem non asserunt

Hoc premisso

...minabant ... Adoexhus Quarthdartius ... Standy, cuius hujus fuyer habita estimatio
a Lowstro ... salutatus cum primum Leidam adiunxit. Joannes Cabelli-
anus Joannis Cauci ... et Walcundus Lonius cuiusdam Joannis Dexter,
quibus se adiunxerat Etaliensium ... Simon de Oostvoyge
Edmundus Hugo Dowellus, idem in ... habitabat unus professor atq;
Adrianus Saravia de Hemego Brugellano cum ... ordinis sui transmutat
apostata sacrodos remigratis, et Scholegus ... idem editor ... in
Hoostro ad tonitrum dictum remiserunt cum Nurreo Mandero nobili Flandro,
qui in obsidione ... cum signo militum, quod nunc Lida dat,
et ... potita distribendi vomia a fugatis quasi abstrusis militibus suis rongue
gauit, atq; cum illis domum rediram, portam ... Hoochebordanam occupavit,
vaq; porte Schagerdicum cum sua rohorte intromittit, et immisso arcibus
venit Rijna atq; Lowstrus remanet ... gatinum durabant magistratum
Ordinibus mynsse fauentes. Hinc cum negotium deputationi, man-
dauit esse delatum ad consulem Petrum arnoldi Wedenium, quem hyems
anno 157 ... obstrepsimus, is de porta deportatis fidelioribus civibus atq;
armatis rontendit ad Hoochtium fluvarii, ubi Mandelium mandet nondat,
vbi cum is audito tumultu se subduxerat, et Wordam rontenderat, ubi
postridie ... Hadrianum mandato a Edwardo Portugesio domino rongaysensis
sinuel astu sed fortunes aduentu. Petrarchum ... abstrahunt tabellarium
atq; Quarthdartens, rongaysensis vero sunt rosuis et Walcundus qui bus
cum Mandelio ... Octobris ... abstrahunt, ... gaunt ... Cosimi ad
portam Hagensem et Wolmari ad Amstelodamensem stipatibus sustinea
sunt. Manebant vero quod adcessus esset ... et publicis Mansartis
fieret hospitium donatus. Hostilium est quod cum gaudium ... nuncupatis Adrianus
nuncupatis ... Petrarchum cum familia sua remisset Adrianus
gratus quo, cum Gabriel ... de Salute suorum rongaysensium solicitus
rogauit quid ... Leidensis
rogauit quid ageret, respondit quoque illum probe ... qui ... aduersus gesti
Leidae habitarit nuncupatus noscendi. Cui Hobbius gestum tot
Oddam ... dare Sr Elsewithum (quod etiam nubulosus fuit) Hic Hoofft est
Gheenden, hi Oddam vbi dat Sr Dno Cabellianum Chor nubuloni, quem
dicit) unde Hadam Petrarchus ... contra Hoochtium Sartum
agro Leydiam adierunt, quam Leidensis quod sui gratia vocum ... retinuerunt,
Dowellum vero atq; Saravium ... vbi ... misserunt, quem
illic Nurenbergam Germaniae abiit in ... unus professionis ibidem posita
obtinet. Postremo vero in Angliam rontendit, ibiq; nostra familia auctatum
apud Eboracum Regem partus gratia ... contra Ordinis mystas et sui
loci decorum. Erant quoq; nonnulli cives Leidenses hinc rennunciationis
rongaysensis, qui arrestis a magistratu obnugati tamen in civitate degere permissi
sunt. Cognitantes vero quibus rationibus alios tam sponte ... hos
tamen intra muros tolerarent, respondebant ... primarii in tabellis
rebus summa tantum rigorta ... tribuendum cum metus vero dissimulandum,
vos ... nonquando obnugatorum atq; ... fuarum ... que
posset odiosa parendi ... contendebat. Cauis ne ... simplicia turbis,
quibus nec ... in ... periculosa adduxerunt ... Hoc enim
modo vel in postremum parebo quietum. Quod tanquam non absurdum dictum
hic annotare volui. Etiam inter turbarum magistratus ... tamen
pendens suasit, atq; hi nubulosi qui nostro ... et ... sagaces
dicerent ... rhetorices ... enituit.

Hoc Leidensium factum stomachum Leowardiensium non parum commouit, ita vt primum authoritatem, qua rebellassent, ostendere, et deinceps Amstelodamum, Harlemum, Leowardiam, Enchusam, Hoornam, Medenblicum, Monnikendamum, Edamum, Purmerendam, Monnikendamum, Horam, Alcmariam, Medenblicum, Hoornam, Enchusam, Monnikendamum, Purmerendam, Edamum, Harlemum, Amstelodamum, Leowardiam, Leidam, Delphos, Roterodamum, Goudam, Gorichemum, Schoonhouiam, Delphos, Roterodamum, Goudam, Gorichemum, Schoonhouiam, Leidam, Harlemum, Amstelodamum, Leowardiam, Enchusam, Hoornam, Medenblicum, Monnikendamum, Purmerendam, Edamum, Alcmariam, Horam, Monnikendamum, Medenblicum, Hoornam, Enchusam, Leowardiam, Amstelodamum, Harlemum

Gallus non tantummodo ryparias transgressus est in Germaniam sed etiam
quod miserum et quod detestabile sub nostro tempore Romanis sub pyrate
Rabbat qui ingens stipendium in Gallia tendebat. Rex Gallus quamvis
illis ornatus fuerat, tamen paterna superbia non cessabat timore Christiani
atque fortitudo sancti, et praerogativa Regis Hispaniarum, ita ut etiam ipse
imperator regis et tunc Gallus, quem regni praesidebat contra illos tendit.
quod Gallus in pago quodam nostro stipendia quam pro morte qualitas
barbarus [illegible] ita ut remotis stipendiis in Germaniam tantum
videbant Gallia multis [illegible] Germani pro Lutgarnyam arma
pro ripa pro tunabantur quod ubi retinet nauarent tuarbis quantis
pro utrat viribus sexus sunt ubiam tendit pro mundo disciplinae
Barbat duc Burgundiae tunc quo in Strabzbb ingens Cuntria sinum
pavidum ingt in quo ornatus Burgundio omnia pro ripa pro flagum-
montes tunc drat ab Henrico Gallo ripa pariet illas ripas dedi
pro pro quod subtrahit a pro pro industria stipendio miles pugnam detrahitur
tunc debet. Datum dispari pestis tunc Germanis artem est illi tunc
durum suarum instructa in a pedica et mysteria lora sedenti nostri post
festum Sti Galli equitatum suum pro varios pagos inopia pabuli
dispersant quos mysteriantes aggressus Christus cum vidit Ingredo
retentus fabianus Donatus tanta reade migro vigilantior pastus
in ogygiae Stanislai Bilarte martinalia quam Germanorum
celebrabat, quod pandati tonsuratura assignatus Christus in vino
pyretos adoratum atque ita vidit et pro pro Donatus pro pro muros
inspart, pauci admodum tunc illo in Germaniam sedirint. Helvetii
vado ost ad Christum transierint. Tam videbant victoria magnum
Christo nomen atque honorem pugnat prudenter non obstruxit Henrico pugn
tunc animum magis etiam contra Christum inflammabat Burbarus
Charonomus pro Hunnis tondebant a Rege duo tyrannis, et inde magnus
pauperant Babtus, unus tyrannis Dacius Byzantinus magistratus et mira
tus ratione videbant hostis.

En tunc tyrannus anni Barbarus pro varias stultandae mentalis mysticae Babello
volent pro pandae murarium disseminabant pontificum quandam Feudarum Ca-
nistri missa Octavum Dei in vero duo Evangelium pro Babtandum
tunc rana ratione in pago Duorum pro pro illud oppidum communicabit
subito vi illud pauci et uni libertatem a dominio qui die missa fuerat
[illegible] in illo vero pro
pauperant et in illo Babtando in pugnat et in pago Duorum varium
nemo pro pro pontificum pro pro Rex parto quo nam pro pro affirmabat,
tales sunt regulata et inventa Barbarorum minuenda, quibus manifesto
ostendunt quam illud mundat multa a sunt communatibus Dei, in hic Dei in
diabolum pontificum, tunc pascim in Romana Cathedra pro pro parratas pan-
dotum manus miranda patriam videant ministrum Romano, pontificia divina.

Decima octava Septembris tunc Carolus Pontifex pro pro pontificum
pli Salvatoris Petronelli et nominatus ad pactum Andomarensium
Burgellas tondebat murator in Monachis Stamonis pro pro tam
Gallandum pyretus, vir doctissimus, et [illegible] in Cyprianum et atque
Tertullianum studiosissimus potus notissimus

Decembri mensis mysteri anatum mimus in Croatia ingens Dei
Christum dedit et audientibus oppidum magno reapyro pugnam
mist [illegible] sub aurora amicant muletis ornatis quas mirae
pro stridor hyperdimus Cathedra finierat pro pro pontificum Dei in illo
tractu pinetis Turra

~~Quamvis omnes meos libros aliis legandum volo tamen ut hac praesens historia duobus voluminibus comprehensa apud haeredes meos maneat ut post mortem meam vel plane supprimatur vel sine debita superiorum licentia non divulgetur. In fidem praemissorum subsignavi prima die Augusti Lugdunae Anno 1617 Dusseldorp~~

Habita deliberatione et re diligentius perpensa ea quae hic superius habentur cancellavi atque delevi, et volo ut utrique Ecclesiae tomus veniat ad manus Admodum Rdi Dni Praesidis collegii Hollandici sive Ultraiectensis, quod modo est Colonie et praecise volo ne ullo unquam tempore edantur vel divulgentur sub nomine meo et diligenter caveatur ne per illorum lectionem divulgationem vel editionem cuiquam indebite damnum fiat vel praeiudicium. In fidem subscripsi prima Augusti Lugdunae anno millesimo sexcentesimo decimo septimo Dusseldorp

Serio moneo

Quicquid Quicquid sit de primo tomo Hic secundus omnino supprimatur et non nisi tarde admodum et cautissime edatur praesertim cum a morte Eunsii Anno 1588 Mercurius Gallobelgicus incipiat incipiat

Eurgent Hiramus ille admirabilis de quo jam anno qrto Exameth Regum retamus mysteria Astro nomica naturalia furat. Si nō hoc anno totus male cuncta tamen mirabilia sursum iburtatq; deorsum nec immerito mysteria namq; admiranda mutationibus rerum quas pro nō intuitu parentis admirabimur

Monuimus sub finem anni superioris instituisse agere Edwardus iste Anglie et pacem cum Rege Hispaniarum inierat vt eum ille legem quam Angeli ab omni humanitate alienam et plane a diabolo dementata obeditam rendituram esse nunciant Statimq; et symbolo aliquo suam fidem pactum confirmare tot mundo notam faciant et obitis inquisitum diligēs ad bellum instigent varios de ea re tractatores mittunt rudi fuerunt in aliquibus ipsi medibatur Leo Regis symbolum ad voluntatem allegatus cui superimposita sat Dunc Albani statua qua significaret inquisitionem Hispaniam deus pro tempore Albanis Regnabatur vbi pmt Scandinauiam Anglam pro bello pparent qui contrasit cum eis Leonem in libidinem assidet cum hac pedes tritum diligo mus pois Leonem Lois Liberat de alio vbi latius disputatur Leo jam ebria cum magna pontifices Romani et Regis Hispaniarum una manu Leonem & Scandinauis et altera a tergo sue caudam denotis cum diligo Liber renuncia Leo petenegat Alium unisonum genere rudi pedem in cum cornu pro bonis inimicum

vt illam hic modo in bellum traherent pro inimicis pro cum pro inimicis pro bello

trahebant cum diro trahite equo jugo in altera vbi dna nauis contigue pertinabant cum diligo strangimur si collidimur. Hic modo Anglum admonendo pmunibus pois vbi futurum si omisse Hispano cum Scandis sentire pugnat commendans vbi si dissentiat + Cum et Legatos suos Albertum Lesam Cornuensem marcum senatus assessorem et Rodericum Castenbrotium de monumali Scandie comitio ad pacem mittunt qui rationibus quantum possent adiuncti Hanc suam sententiam commendarent et signum a pace abduxerunt Praxeque vbi quod dederunt contra omnem bellicam rationem sic, illo potius detestabile quam desiderii ingle tandem moribantur Germanum fuerunt calamitate stoute quorum hostes congressuri 2 Co fidi muntissimas et ad bellum animatus Pyrenaeo tentatos sat diuturni pugnati Hispano futurum si illas pugnatum Congressi tentauerunt et minosas, illas ad bellum, ideo dorabant quod pacem pacem pacem tempore cum pugni vigo a se pressas Hanc sententiam inhibissent cum in illis quotquot essent nobiles de antignarum familiarum honesti minus inire magis optarent quam a tot pacem flagitiam tyrannide liberari 3 Regum eta pontifex subiectum esse et etiam si vetet de religione quicquam remittere non possit q pace furta pugnum omnium animos sibi deuinctum Ecclesiarum et beneficiorum collationem [illegible] imminuum se possidentes tributos et potiatas personas et gratiam apud Regem inierunt 6 Nobiles ad bona fida Admodum Aurelianum Lugdunum et alios nobiles atq; ostentum et nobilitas Regum reformat a statibus vbi modo imitatibus et pacificis audiatur 7 Regum adventum in Hispaniam de pace pugnum varios et insignes remunerauit quorum collationes pacem pacem pacem assim appararent pugnq; constituum quam inualido fundamento pacem pacem pugnatur 8 Pauci esse inter suos qui vbi sint reformati et tam remunerent maiorem partem pacem esse et tempori se accommodare quibus pacem pacem pacem pacem ad tractatum religionis transitum sint declaraturq; quam infirmo administrato stetuat Hartenus pacem pacem 9 De tributo odit Cathenses confessionis obligationis sacramentum pugnatum qui si simile quanto sint minus arrogantes pro zelo suo reformatos haeres pro legitimi sint et authoritate sua et gratia pacem ad pacem pacem sint

+ pacem pacem pacem adhuc esse pugnatum et

10 Templa reformatorum non tantum prophana et profanata esse
et sacrilegia de portarum Hara postea Catholicorum cano omni
ornamentorum et rodorum mearum exoneratio illustrissima
et inventutem aly sic brevi tempore reformata templa destituenda esse
11 Dei solam gaudia mentionem fando et rationis animi revertant reformatis
domo destituantur aly inde rerum posse quid futurum esset si
quae vidi martur 12 Hispaniam et Hollandos ad manum habuat
non quatuor vidi postea aliquid centum angelis bella pacturum et
sic pares pro pares destituturum + 13 Deum hoc sibi velit arma cum
utinam reformatis hostibus Dna salus victis nullam quaerat salutem

+ de suis inimicis alienos intendos

Contrario vero non debeant pugnatorum nec consiliarii qui rhythmum
in contrario dubitant Ignorimus imperitiam potentiam Regis Hispaniarum
praevendant quin ejus esse debet suis vini 2 Regem non quidem
finem bella Regum sed agros suos Hollandos et prostratorum qui minores pecus
de industria Hamo affligunt et alios qui illis devorandis migrant regnum
possint sed et Regum missionis tendere illis qui Flocelandos progeniat haec
illos sibi aggregarunt quidem 3 Deorum minus esse alienos et manifestos
vobis fundi q Sic provocandum Hispaniam et rationes subornet in
Angelia illos contra rhythmum junct q Quid amentum quam pedites et
profligatos alienum rebus se ministrare et dadum suos illis ruina juvenes 5
unanimum esse de alienum quaerita etiam suam fando et alios stationem et
posse te moli suppeditas 6 Edmundus rationes esse et hoc agere et bellum
in Angliam dubitant posse vitio me pace frenantur vel regant Regnum
ita quam ab posse flagitare sunt minus posse a Regina fari nil quam tamen
reformata ne regat fieri et velint 7 Willelmum metuendum agitum
esse Edmundus vagos pensus vacui mutari et suos quaternatos alienos
nupta consilia et instituta sua mutare 8 Angliam tanto bello non
sustinere qui jam minus de suis anglis tantum se gerunari fuerit
9 Edmundus ingratus esse et non nisi de utilitate fundata vel mutuas
+ 12 vide de die et vel simi esse vel pace tractatus et se bonus esse tuis imitent fiat tanto Hispaniam agga ratus
voluere et jam in Lancastria ostendisset tuque esse angelos ne montes
fugere 10 Angliam de mutatum Hispaniae pacatum pendere et
gerendo pugnam suis Hispaniae esse suis pugna duces redtamen ii
et quod pacem ibi erat Regem Hispaniarum jam mineralis reasse
armatum Angliam vero plenum pudendum quae ut utrumque se armet tanto
tamen apparatum pace esse non possit + 12
fis et similibus in utramque partem rationibus perpensis tandem rem endet
Regina in motu pacis providendum esse stat 15 Martii Hispalensibus
proponunt Edmundus et rationem respondeant utrum suis
Hispaniarum pacem velint Salus utrique et amicum tuis mihi
detrimento mutatum Cum Edmundi pro de pace agere nolle pronunc
distent protestatur Angelos Regnum ad veterum pervenisse Etsi
suis veterum agere suis Hispano Angliae deveniisse ne ab illo pacem
retur aliquid fando rem contra Flocelandos quibus ob rem nunquam pacis
non potuerat non fando de quod Lancastrius mediam illarum
pacem arma obtinuit 2 Regem transmittit resignationem suis
cum pugnare a Lancastria fortam quam Edmundi ubique alios angelos
statum pro ut rationibus suas pulverari fecimus

Entrava Rio Aveiro e todo este em armada reales et maynus in illis navibus
quas Galeonas vocant et sunt vasis modis undarum que volent rastra
quadam altissima et de omni parte vario tormentorum ordine armata
ferrea plenibus vel grandis sunt vel hostium reales pertubent frenti
anno 1571 contra Entrarum reales in predicto quando mari [illegible] tum
magno ad terram, momento fortius impingat et illis rompendo
fidi [illegible] carum rationem et qua aqua profunda sunt de quadratis
et rabidis quod si dicti reales de istis insit ita et perforari non possint
sed gleba quantumvis de propugno et navibus tormentis emissi in ferrum
robur figunt hauriunt Hic navibus navigij quadrimodis triremis
reliquis aliaq navigia plantis matutinis tormentis commodatis bellico
instantissimas magno numero adsunt Eta et Lusitania sub gratiato
Duce Medina Sidonio prebant 10 Galeonas et 2 reliquis, [illegible] plantas
1300 quietis 3300 tormenta pecunia tum sua appparatu 350 Cantabria
sub Joanne Martino de Ricaldo arzy Balasso suo 10 Galeonas 9 reliquis
plantas 700 quietis 2000 tormenta 250 Guipuscoa Guyposcoa sub
Emigario de Segurido 10 Galeonas 9 reliquis plantas 700 quietis 2000
tormenta 280 Biscaia Vizcaia sub Petro Valdesio illius quidem
Lisbam anno 1574 obsedisse diximus regnato 10 Galeonas 1 reliquis 800 plantas
2400 quietis [illegible] et 260 tormenta — Etruria Vizcaia sub Martino Bartendona
10 Galeonas, plantas 800, quietis 2400 tormenta 310 Castilia Vizcaia sub
Didaco Valdesio Galeonas 10 reliquis 2 plantas 1700 quietis 2400 tormenta
380 Grandes plantis undarum quas Urcas vocant 23 + tum plantis 700
quietibus 3200 et tormentis 410 Quinquiremes sive Galeasse propellentur
sub Hispanie monstra quidem ad remum et illis 1200 plantis 960, quietis
870 tormenta 200 Triremes Lusitanie 9 remigis 888 plantis 360 quietis
990 tormenta 238 Reliqui sub Antonio Henriquez de Mendoza 22 plantis
570 quietis 980 tormenta 193 Hic arridebant adhuc hiremis sive
raramita 20 — Eta et absunt plantis 150 et quibus maiores reliquebant
onera 3000 [illegible] asta 120000 sive tomas 60000 plantis 8000 quietis 20000
Hispanis nobilibus aliisq quietis qui voluntarii se adiungebant tormenta
2650 His quidem tormentis armorum tormentis retinaculis adhuc
arridebat sive immensis munitis ita et ipse Rex nota natione videbat
in Hispanis dicti insimenda 30000 duraturum quietis discurbuit diuant
in 5 Hispanis 32 cohortium sub tribunis Didaco Pedimontello Franc
cisco Toletano Alfonso Lusono Nicolao insulensi et Augustino Mexia
omnibus vero magistratus erat Dux Medina Sidonie sub quibus in
Belgium Marsivum triremi quem Rex parum prosperat de quod federi
Petri Terrenam retinaculis agones insulas inter plantis annos pugnassit
adhuc magno impetu et totius reales intermundo in murium modum et quo
illum divisit [illegible] reales unus qua sub finem maii vela fortuna
erat aperiendi ad Britannos usq ad autumni tempestates [illegible]
[illegible] detenta est Hispanis tantis reales agebat Joannes
Martinus Ricaldus Conjecturis quod plantis velut Hispaniola destinata
erant adjungendis — plenidratis vel agrestis quibus de pudens Hispanis et
pugnacissimis provisum erat Sed et non minor tunica animorum fervens
quam pro sanctis ad mortem erant qui pugnantes adhortabantur et murium
tubis perstrepebant

Edro se iuncxisse agmini Hollandrie relicto qui Lovestino et Angleis adhesserant
atq; illi qui pauci ab hinc annis Aeventeno et Calis fuerant Utrechinum
unum intra duas stellas ignave fugerunt in rundribus

Regina Angliae quantumvis in hiberna validissimam classem parari audiret
ipsa tamen contrariam pro retinendo patrio quem agebat vel quod
parum sibi hiberna reservaturam putaret vel quod ingentium usu in
antiquum se parcere et tantum non dubitaret magno usui commodo
qui her modo imperatam exprimere et agmini istud auxiliarium ab hac
classi adiungere potuisset Sed Calleo rex Henricus [illegible]
[illegible] Et magno Legatum ad Angleam
+ Barum in Angliam tamen misit ipse Hyemps ut adito sibi regis Galliae in pacem
parari + reginae studeret sed dum tempus abit contraria classe sibi
provideret Animadverte quasi certus quantum valent in bonis pacibus
animo Hispanus prosperitatis invidia ipse cum qui tam primum Hispaniae
regis studium si non paribus certe fortunis viribus adiuvare debuerat
ostracismo fuit et Angli in Hispali sua manebunt et ubi velint relicto regni
nostra praesidio non liberabuntur [illegible]

Regina hac tam certo nuncio de pace magno studio audiri iubet
Septentrionali Occidentali Angliae portui ventum maxime instare mandat
Carolo Manuartio Northfolciae duci et arcis Calaisiae suo admirato qui omnes
vires suppeditet Franciscus Dracchius Duxerunt quoq; ubi fortuna
relicta est inter Galliam et Angliam sub Henrico Quinto acta pax
ne minores tumultus inter quia vero pecus navalis pauci sub Hyems
habebat ab Edmundo Hollandiae primum est et 1000 de suis transi-
bant De Angleis quos quinquaginta vel sex qui arma regere
possint pro nave relicta regnum in duo rastra tenuisse inter
Sept Septentrionis et Oxyge Londinum ad Camisin quo etiam de quarum inter
Eduardum Emboliam Martinamum trans Sycora in Autheyonesi obsidione
quinquaginta fuisse Quia vero quieti erant in Anglia rationem
qui pecuniae 100 florenorum in singulos annos inerta addicebant ne remorando
frequentare regnantes atq; de Rudesantes verabantur Ecclesiae vel
in remotiora Angliae loca allegat et rusticis pecuniam aliquot pecuniae
postponerent pro nigrantibus Hispanis hospites adnigrant
Hollandi vero qui iam ab initio pecuniam adnusarant quantum pro viribus
poterant Hyemps mari armabant Signa omnia quibus loca vadosa
notari solent Baldeus et Tomas verant tum modo tempore et
tollantur praecipuum Martinus tantatibus valida pecuniae invenit
30 naves Hollandas habiles et Oxyge instructas adverunt de his 30
sub Rosendalio arcis Calaisiae ortum Duxerunt instant et Angleis ibi
vel tubantibus se adiungant Lustrum vero nassenium tum ab 30
obsidere inibant pecuniam Amsterdamum ne pecuniae tum sub vestro pabat
et in his naves 1200 pecuniae Hispanorum adiectae et qui maximo
ne commodo assuevissent

naúium vnum tendere non posset. Angeli eam vbertatis ita perforarunt et
Baldeshus Dranckio Rotterodamum fundo vertus sita qua statis celebratur est
Zubitus: quibus in Rota naúi Angelus 55000 duratorum quæ mictim ostendium
solenda dant. Eadem quoq; die mercedium ortum est in naúi hyperetoria
in qua Oindo dat, ita vt stipe unius illam vtrinq; vertunt.
Cum ita Augusti Angeli mare pro omnibus mictis nauibus in quibus ad 12000
mictum dant vbi mercatores vna gerunt, vehit q; negotij naúis vastra spherosa
vix salus hominibus. Eadem quoq; fortuna est q; Augusti nocta Dortum nostram
Octa Augusti vesperi ante Calestum stetit in Zt angore vnde mercatores
quinto missa tarmenses monet vt cum suis deprecat. Parumper vero nostro
quo rapi ad Zur portus non dat; Continuo itaque
Quantstetum in absentia sua Rhegij gubernatorem constituit, et Hallas
ventitantes (quod post in ratum gerendarum intro solemne) de Rhegum votum
petunt inde vero Rangas, sic in stanno terminatorum Lombum audebat de
quod navale jam 9 Augusti Dunkerkeram peractum vertebant. Cum enim
Calestum ad anchoram starent, et portui amni zuyp atq; sanum Gordani gubernatores
natorum qui Tunsi revenit dat fundatur. Angeli et vos statorum dyellarent
duas tunicas navale ad mercedium praparatas stricto vento in Schonevelt
mittunt, illi vbi mercedio vbi sumeta magnam atq; vastra portum
Rhegium a Zuriboliis ante tarmenum furtim audierunt, per sic anchoratum
funibus retusa fuga Dunkerkeram peruterungatur. Hua tamen
quadrantis in qua Rhegio ancorata dat ante portum Calestensem in
anchoram mystyli quam Angeli vidq; adorintur zyongnat arreti Rhegio,
vbi rem malum funestum adventant. mictis in mare desiliunt et ad
estus Calestanum evadunt. Angeli naúium descendant in qua inveniunt 50000
Duratorum, rem vbi illam mercedem volunt a Gordano prohibiti sunt qui
vix tormenta apparatum q bellicum adortum post a Rhegio Schonevelt
bona fide restituit. 8 Augusti arreti vastra inicatur zongna in qua duo
Substantia galeonis perforentur in una qui S. Phil. Rhegij debatur dat
Zaanistrend Calestanum qui naúem in estus Flandrorum adjens vent in
portestatem Angelorum, qui Schonda in præsidio dant. Altera vero 8 mastis
rem Quidmuellio + rem sublungenda est, mandatur a Petro Vandorpio nobili
Lubensi; rem vero Quidmuellius naúium raptam videns in Zarinam vertun-
dissit, zonlandum tarmentarium movisset et Rhegium atq; Hollandos omnes
quæ Stam Rotterodam fert et Schiedam adortus est. Vbi in rastadia
fuit, sonit ambusta et flamma tormenti, domus Cyprio sic cito dimissus est
Cyprius vero mictis per varios Hollandos vastros ad ostentationem
dimissi sunt, dubit et post redimuntur. Et vero memorando Rhenus quadri-
remis nota est vellum Flandrum et insidens Hispanum quod et rarum
autorum dejendebat. Vbi Dorsus Rhegij Schonevelt Lubs et vestissima arcis
S. Petri primaria fortissima atq; tum longum et turrem tunicat
magnum portum tandem dispicari exoptabant. Vbi rem in summa
dus insignis magno tumultu dejecta est rem instigatione Schonevelt
et indita tunicam tuam, atq; visuntur mox in illo loco vbi altare
manet esse resumunt. mictis Rhegiorum illi adventantium vestebant,
quare missi magistratus Hollandi vellum rostatum, et invenit ash ad eodem
remis, atq; illa forma in Zuer ash dum eodem Rhegium vidisse est.

+ pro fort. tractus sinus legendum censeo

Undecima Augusti cum jam Hollandiam pertransiisset Angelus Senensis et secundi fluctus
Parmensis vero interim quietas gravioris augustas undas
varium quemdam apparatum fundebat, per quem dubitabat quin classis ad ultima
esset quod [illegible] partum non est. Corripuit
enim quasi gemitu tumens insano consilio post Orcades angliam et Scotiam
atque Hiberniam circumnavigare, atque ita in Hispaniam iterum transmittere, itemque
suos deserere et per patres vagari. Ipse quod audax [illegible] trimestri spatio ab
Angelo piratas agentibus fundat. Et quo itemque [illegible] 53 [illegible] remoribus navis
33 galeonibus una triremi
et 19 navibus
quas Germani aurum dicunt et salem in Hispaniam adportans Cantabrum oppositi
tota vero aliqua classis incognoscibili damno et ignominia ad Hibernia
littora allata [illegible] pervenit. Hispani passim ad extinctos mutandos se parantes
Hiberni Burgensi tumultu in [illegible]

Mudmensis in Hispaniam vendens negotia sua in Parmensem negotiatus quod
juratus non finisset, Rex interim mediator et gerendarum rerum tutor,
adonis alienato Angelo numine tributarium civitas in ista insula dignum
statuit tamen ne ad extremum arriperet Mudmensis ne quid absentis gravius
molitus classis diversa sibi invaderet.

Mense Februario navigata Roma Wartzendorfium Colonie significavit
quidam aggredatur in Octobri dicatibi in possessio Laurentius cum
octoginta Cremelli missis qui ad duos mensis obsidionem tolerarent
sed nullo agentibus subsidio 20 Decembris deditionem fecerunt
+ 3 martii Romam obsidet
in qua obsidionem gravissimo
tempestate pertinuit Joannes
Lustratus inter
mittens profectus
quod minoratus Colonie
Hyemat tenuit de obsidio
usque ad 20 septembris tum
demum Romam Februi

Ibia quoque parte Parmensis insulam Tolensem occupavit interim sed
pergrandi remisit Colonensi inserta ne disidium reparet est statimque
magnet reperit amicitiis ad Zonam obsidet. Idemque cum hostis quandam
quandam peregrinasset 12 Octobris ingruente hyeme in Hiberna remeasset

Parabat Ludovicus ad istum in Belgium habendi Regna et non ante
Omnibus ostendit qui jam cum pace in gratiam redierunt. Ultimum
peremptus est 19 Septembris anno aetatis suae 55 et 20 Octobris Warnerii
sepultus est. Mortis enim sibi ultimum diem Deliberantibus quod
quinque ornatis cum instant Edmundi et adstantium hominum gravi
ingenium perpetuant qua ad animum addidit reliquerit qui in tanta religionis
intolerabili modo ab hostibus vocabantur. Itaque Lamiensis aliquot reliquerit
cum in taberna remigaverunt sumidibi nutrimo trimestri. Addunt quod
deinde ad hiemem cum hostibus sequuti sunt qui dicunt in magistratu gradum sibi
cum fratribus ad celebrandas cum hyeme. A quibus paulatim Carolus Tarello
peregrinus Brabantinus in cum regnum aliquando in destinat. Mox
novo alacriter magistratu ad deinde unanimi sunt. A quibus quisquam
Guelphus paulatim gratias agens reliquerit pervelox sibi videbat se quandam
cum in tanta religionis hostibus non desiderium quid tamen
sibi hiemem a pace unius et se ipsum non possibile quamvis hyemis dissimilem
ut absente qui mirum vacuum sacerdotes ambiant quam tamen habuit non
potuit cum potuisset sacerdotem non velit talem vero ad nullum qui
se cum deat in scribendo quia et hostis ad quam non deat. Et sibi illudentes
sibi sibi adiabolo et in ipsum cum pervicacem cum mirum sacerdotem
arripiant. Pater vero Joannes ipse cum deat relinquens multo sibi
intimisse in templo Dominarum sacrificium missa sacrificium pervenit.

Edmundo liberato dyadem inter tam reasse fis Hispaniae quam Lotharingiae turbatae fuae vtr in vtrumque redigere impedimento viderentur restituit et monasterium Steyrense milites non recepturum nisi prius de 98 fcab maioribus militibus minoribus marsis 3a dotem ... recepisset alq; hoc modo tertia pars fcabinatus Steyrensis remansit Deinde remunerabit singulares personarum personis singulis etiam suae voluntatis quibus Steyrensia statuto dare recepit attribuit Cum et 5 honestus virum martinianum Amsterdamensis Middelburgi Rotterdami Leonia et Harlemi ville nomine bellerab attribuit nendas Steyrensis Hollandiae 38 Zelandiae 12 Frisiae 18

Maximilianus in 1600 armatorum 16 Erzmarschalk ob fidem et ne admitti possent Zamostii regnum intrent atq; inde vbi vocantur ab eo arcessitus

Maximilianus vero ad Istros quod attinet Dominus Sigismundus vbi Rex Hungariae Bohemiae Sigismundus Sirmium et Maximilianum Austriae Archiducem Sigismundus intra urbem Ruffiam admissus Zamostium gravem deserentem remanet rentia Maximilianum qui cum 5000 hominum in urbe Bethsig ad finem polonie Sigismundus nisi nostra habebat Zygmuntus Maximilianus Hungariae habitus domum pontifex missis Legato Cardinale Stygeato Aldebrandino pacem inter Zygmundum Quarta Styrae in vitis ostendit Ferdinandus Dominus Rex natus annos 52 et quibus 30 regnavit in regnum suo fratri Carolo Archiducis Austriae Ferdinandus Relinquit etiam Joannem filiam et quibus natu maior Elisabeth Sulzbergensi Wirtembergensi regnabitur Anna vero sequenti anno in Styria Ferdinandus Regi Graecii Tertia Caroli et quarta Theresiae nupsit

En martio mortuus Henricus Condaeus omnium turbarum in Gallia auctor Hugonis vberta regio grande quae prima Cystercienses urbs est Jovem mastrucam rui pronem patris indutum est et more patris sui prostra miab turbas in Gallia remittavit non obstante quod ratisbonam religionem Jo. Friderici

Rex Galliae Henricus qui pater Ernesti et Casimiri fratres rudebatur Joachimus Ernestus edixit et vernetis missis certum qui mittetur institutionibus Jesum ad Hortum Hagenauensem Hagenauensem Hagenauensem

Hora prima matutina præadictus Cardinalis ad idem tentorium præductus
et similiter suo hypocausto martyrizatus. Idemque nemo inuenitur
qui manus ipsius vellet in aliquo sacratum et ratione archiepiscopatus
Remensis sacram primatum adurat. Ne aliquot sunt sacerdotes quos tunc
tractos nequo nominabant ysti [illegible] milites reuocatos permittat si Cardinalem
occidant quod etiam ille non perfecerunt. Ex quo practicare non possum
quin potius sacriale unxit Regis parricidium cum idem occidi nisi et
reprobo premio unxerat a quo et mox Regni Gallicani diadema susceperat.
Ab hac tam mirabili re a Rege missi sunt in varias Galliæ partes qui
eundem Nouiomi Ensis fratrem, Aurelianis Andegauis aduersus primates
ratione ueteris ordinationis uolunt quod interfecti Ensis frater suus impunitum
a Iudice tollat, idemque nemo inuentus est qui tam mirabili sceleri ipsius
manum [illegible] fidelia nisi et
Hic mirabilis statuta [illegible] fidelia nisi et
utrique Ensis Andegauis postea inuentum in mirabilem palatii aulam
inferuntur, et singulis [illegible] ratione concedentur primitiæ in pretiosa lectulum
Lugdeni [illegible]. Diuinant ad famam Hunc rei 33 esse mate-
et quos interfecti Ensis et tradandis ornatum ratione quod primitiæ
Euuillum a Rege monstrandi, idem [illegible] ille non tantum Hor inquiunt
idem [illegible] et Ensis quos obsecto parte
ante tempus [illegible] minus statum uita fit. Hic inde ratione primitiæ
de Hor Regis parricidium inuenti in varias provincias abeunt. Nouiomi
adueniat Parisius qui de tanto fratre Regis [illegible] arma portant
populatim deferant, et Regi titulum Regni abrogent. Unde territus
Rex Ludouicus ne ritum Gallie rimetur materia sua pomœrium se
quidem, publico programmate testatur cuncte sibi antiquum esse religionem
Catholicam, Ensisti inde ipsum ornatus quod sua potestate defensionis impium
regem in ordinem redigerent. Idem tam manifestum erat Regem in
[illegible] a Ensis in ostium detentum
fuisse, et nemo paucorum Hinc regis persecutorum Idem Eudonis
Quare ei sibi agendum Rex [illegible] reuocari ab Nouiomi
Aurelianis aliosque primates ratione proscribit, et Parisiensis, alia sibi
rimatur, rebellis declarat.

Rma vero hæc mirabilis in Hispaniam indeque ruga ueto
in Parmensem migrabat, quod ei mirum relasse sua et remanere
rat paratus fundat pene dignitatem tentasset in eamque non
stram Pastricam et Astricam perueniat. Parmensis
in non patriam migrantis apud regem Hispaniarum mirabilis
tur sub finem ann in Hispaniam misit Francisci Regi ar-
dotum et se regi peregit, uti eius sinistram sustinuerunt a
se amputatur. Regi administrationem retina resignat in
Petrum Damianum reuertem Nouiomi Poletium pene uero tanquam
primatis Ispadam Hand primi Eudonis ad sanctum mirum
se peruenisse, et remissam [illegible] restaurant.

Decima tertia mox ascribit ortu magnarum fere obiit. Eo magnum
mysingens ad remedia Spiritus ascribit remittarum Emi
dum Bernardinum.

Habes amice lector primum annalium nostrorum
tomum summo studio et optima fide collectum magna mea mo-
lestia et labore. Cum enim nemo Catholicus scriptor extaret
qui huic rei operam ex professo dedisset, licet nonnulli de
initiis tumultuum aliqua edidissent, quae tamen nec vidi (licet
potuerim) nec sequutus sum, rerum omnium ipse satis ignarus:
e contrario vero heretici accurata diligentia de omnibus
scripsissent, calumniose derivantes caussam belli in optimum
principem Philippum regem Hispaniarum, eiusque subditos
Catholicos. Urgebat me conscientia mea ne veritatem in
corde meo absconderem, praesertim ab ignara posteritate, sed
aperte illam praedicarem in ecclesia magna id est Catholica
Romana, cuius infallibili iudicio et censurae tam haec quam
omnia alia mea: imo meipsum humillime et ex toto corde
subijcio, quae illa probat mea cognoscens, quae illa reprobat ut non
mea detestans. Ne autem ingratus sim et alienis laboribus
laudem suam ~~[illegible]~~ denigem ingenue fateor me in primo quinquennio
horum Annalium singulariter adiutum illis quae summa diligentia
et fide colligerat Joannes Stempelius, ex consulis Gondano
Coloniae pro Catholica religione exulante, et mortuus, quorum
copiam mihi fecit insignis sacerdos Gerardus Stempelius
eius filius ~~et~~ apud S. Georgium Coloniae canonicus.

Repeto

Cretio Henr. anni rum stessb agebat mortuor Catharina Medica trium
Galliæ regum mater. Henrum Regem vidua rui malo omine iuncta
fuerat rum de Guisiis Lotharingis indicio destruendo regno in quod deuastum
& ramunitata esset. Multis turbulenta patris sui Laurentii amicus
Stefanus vendestabulus ad dominandi libidinem instata rum
inungatur varijs animalium nostrorum locis utebantur Murmurb de
quod Henrico filio suo tam Cæsari rum. Legatus pontificius Regium monitat de
Patrata rum. rebus Legatus pontificius Regium monitat de
rum. sibi pontificia agat in Gallia sibi et ipsum deprecatur
tum. sibi pontificia in ipsum trare rogatur. Idem. Ille
pontificia reponit Pontifex sibi Henricum se Gallia pariter quid
illi in Gallia Regis ipsum mt esset. Deinde ad ipsi de gregi
Christi atque membra diuersa non esset. Parisiensis rum animadu=
tarent quorsum hæc tam animosa Regis sui sententia tenderet
Borbonium rubigino alioqui tenuegot ronsulent, Ordinatq; Regem
Hæreticum uno suo edicto, et exercit armis oppugnari posse, Saurgue
jam rebellionem. Ibi ipse Cardinalium Sibi ipsum Legatum Roman
mittunt acta pontificia approbatur. Scitus audio Bur Regis Hen
rici sorte, magnoq; quod in Cardinalem designarat, patino senatu grauiter.
De hac rungnatia est quod Legatus Cardinalis rumulti milla mris summa
membrum Romani diuersa formarium transmisit. Legatus Galliæ
Regis rum orator Eundo postea parisiensi ipso interlocuta pontificis
indignatione ipsum adeunt veniam deliti petunt, suscepturos se a pontifice
cum ingentib; missis obtinuisse. Cum pontifex nec de esset non contenti
veniam non esse dandam. Rescindit Legatus id et postulat pontificis
sibi a Rege mandatum, Regium personam a se repræsentari. Idem rum
Scitus deposit hæc pontifex quidem obtinuit regium in pontificem
sacramento iuratæ rib; ore deliti confessionem secundam, veniamq;
Remissa postulandam se ruperta Legati dimissi sunt.

In Gallia primi tumultuantib; ad arma ruunt, arcemq; ipso præsidio nobilium
ui in suam potestatem redigunt. Parisienses pari studio rumpebat armis,
duodecim Maximis Galliæ potentatibus et ignobilioribus rebus, Hugonis de Longueuil
Regnis sunt Andegauum Abbatis villa Telesa Rotomagum Lugdunum
Divionum Massilia Troia Pictauii Remi Carnutes Mauritius Cameracum
Burdeos et parta Gallia depota Narbonensi et Pastroma atq;
Turonibus obi rex Hebdat, qui tanta superum reuoperatione tentatus
agere potest de mouendis rum Regis Navarra, partesq; sunt immisse
Martio absq; in eundem anni sequentis duos Maximus de Bor
rectores fortes regnis Duretes Turonos rentendet subsidia immisse
uiolo fortibi adjungunt et rex magnum telorum impetu sta et
Navarræum ad Navarræum auxilia petitum mittebat, qui rum illos
redacta adeptisset Maximi uidet Henricus deo Navarræum
amice rogat et auxiliatur in Gallia rege quod multa rastrum
Persuasit regis Turonos adgredi.

Statim atq; Roma pmotus de fidem mtis Dalessium et Navarræum
justo Pontifex quanto cum in pleno senatu docuit Regi Gallæ
Condubiendum et Cardinalem Borbonium atq; strenuos Lugdunenses
intra 10 dies demittat nisi excludat esse intra 30 dies Pontifex immi=
nut aliquem se regem denominaturum. Oratores retari sunt Regis
et rogat Henricum gaudium, adeo vero qui ad Cardinales

Guiſſij gerem gerebrant et in gerygria gerſona intra bb dnſ Roma
rumpgerant, et dorrant quam gonam renerihus rontra Hmi ſtreta
ſtatutam non miſrantur, Dereaventq ramſſab rur ſnſdeſti non ſint
ſheuti ab obedientia Regis qui Hmi gerapunxerit. Quod ſi non
rumpgerant rontra illud et rontumarent gerurrendum ſnſdeſtus non
ab obedientia ſolendus eſſet.

Nona Martij Rheremie gerorurante Hrygoeto Adolbrando Epo
Apolen Egata a latere Cardinalis Joge inter Polonie Regem Cgſmun=
dum et Maximilianum dnſſ fratrum mgoratorum Rudolgeſinum intra=
mento firmata eſt rumdemq et Maximiliano Hibertati weſtmonaſter
geremittitur qui ſe de Har dedituros millum in Polonie Regnum inh
geratenſurum.

X 13 martij Cardinal Hollandie
dicunt se qui ehe maxima
tum miſſerint ab Egſcopis
rominiſarij rausas ſtatq
in rum fuerint inhoc profecti
ad eſſet mitigandum ne
Ius gossit addatur ostendit ne
rum se gossim mgonium miſ
rum non antgorent et mgoſſrabat
Coro Ung it temgore, inbeturmieti
que Hyrgagij mrsto Hor
gromulgabit ante in Septimi
ostendum, rontra transgreſſo
res ſtatuta gogna rontra
alborum, gerter amiſſionem
alborum dmgerandi et
ferenda rontramentiones
ſtatuta ogtra ogtera tygenas
rerum rolle addito diemmah
Deinde addunt studentes
ne quis Ioubere vel gormatim
in domibus rangere rurri
bus vel gumbus Miſſam
faruere et rantolere non
nouerint. Sandos qui
frequentat a cancellis et blinc
fores gormatur et gosmodum
rolle gremitur rogatis
gedendum si ydeat, et non
Flocentorum, multa mgoſita
illis agos quod dnarium
dmgerandi vel tygerandi
et gecunie de libergeis
dictum eſt. Ad mubilos
ruro Miſſis vel romo nob
Sygonas eſſet et 25 flogos
gorum multa mgonatur
gretor alimentorum ſtha
bent gorinatorum. Erligge
religioſi habitus eſſet vitus
in Ioubere utidentur ſub
gona communis eſtimis et
alia arbitramur. Denique
addunt ne quis viri vel
fomine gonerum ſgeleu
habeat niſi admiſſus a
magistris diligentibus rantum
ad quos ehe dorratur qui ſint
reformate religionis, rontra
rent, ſmiciat ſigna in Bibliogeubal gorina
gent Libb habet Si rabgoleus timeus quid tentandum Hhsamam mgoſtrarum inde ago debeat. Ere ſi
Hor mus diſcerat eſſet rtuere religionis quod rem fiat, mdmindent Ordinis quod gosorum di et mansiones
dr ecclia rabgolenis abeate ſint, et Stimmum mille rabgoleos ehorum illorum in gubſſimis. Addo quod si rontra
rlamentarios rominabat rumſſa Ioubere quatus Cart dimitt, jam olim miſſa et longe mstiora Imſſe Pelagij
Regis dicta rontra rlamentarios Hyrdingorum urbetinum rongregatis, modis ab Hostibus tum
gogoſitis, et minime bellum ſuſtigtum eſſe.

bis

Dicq̃ ferunt quod jam a quadringento bellum gerebat trium regum Hispaniarum
qui amplissimorum regnorum opibus, et præsertim nuper Castellæ Hispaniæ
subinjecto omnibus Christianis principibus formidolosus erat, quibus Antonium
Lusitaniæ regem detrimento fuit depulsus, et anno præterito ipsum contra
se et fœderatissimum Angeæ regnum tentare, et hoc modo totius orbis
monarchiam affectare. Etaq̃ postea se et mirum et superba sua
potentia obviam datum, nostraq̃ nuper victoria tantum non omnem spem quæ
insidens regis detinebat in Mauritania mari insistit, sed adeo totis viri
hic jam stabilem in ordine regum nequam habituram, futurum
ajebant et tantæ uiribus nuper Hispaniæ aut regno suis pollentes,
aut retro in ordinem redigentur. Legatos hic jam longe a tanto
Pontifici contra hic tempore in Angliam venisse, ubi pro moratur
Constantinopoli. Edwardo Bardono, jam diu quæ stabit ad Angliam
Turcarum hic tempore sibi integrum non esse bellum contra Hispaniam
subigere, quod vires eius contra Persam Barbarum distinendas
hostatur interim et ipsa bellum, illud fortiter persequatur, pro sagaci
potius sit angustiam ejusdem stipendiariorum. Enstrayta dicit, illa etiam
hic modo Honorata a duo Lyra Cyriaca, matrona prudentia rarissima
inter rarissimas fœminas regionis qui floruimt. Ejus ornata
frequens virginis ac dominationis regnorum domina magnitudine et
laude maxima in nazarena patrona reputata. De Isabelle Angeæ
regina tui solerem et pietatem fundo depictam.

Regina Angeæ dicit Turcico auxilio destituta bellum minime in
Hispaniam transferre constituit, rata sua tantum uiribus Hispaniam
regem maxime tum laude facere, cum posse classem habebat se quam
majorem qua dicit de illis quibus Rex Hispaniæ auxit aliquot annos in
Angliam transmittat ad maris regna mystis. Hic arridebant alex minuit
bellum regnum atq̃ ordinem insignite instructa contra quadragenta
inter quas 70 Hollandicæ reperiebantur, submisit dum in Brun appropriatum
ordinem suo dignis alimentum contumundum appropriatum in diminutionem
sua patrimonia quam ab Angeæ multo sumptu et
pro quibus Flessinga Brielæ et Rammekens oppignorata dicit. Classem
Hedrectus in hanc classem construxit dicit 30000 peditum equitum que
classi dicitur adjecti. Examen Orientalis pro dicit, quibus tum
duobus filii arridebat, pretendere Antonium qui mare pone tum mira de
rebellione Lusitanorum pro rumpebat. Rex vero Hispaniarum pacem
sibi ab Angeæ motendi nullam contra mari apparatum fieri debat, sed
tantum maritima sui muris præsidio munivit pro tunc tempore, pro tunc
quia Angeli natio molli et laboribus inassueta Hispanos valore
tolerantia non esset, atq̃ insuper pomorum fructuumq̃ anda bonitatem
pace morbo consumenda.

Decima octava Aprilis classis Angliæ a Portu pedemontis
exit et 2 Maji ante Corunna portum in anchoris substitit. Postridie
5000 Angliæ in terram descendunt qui insidens Corunna oppidum vel
potius suburbium partim incendunt atq̃ 8 May tormenta
contra pigrum oppidum Corunæ adhuc illud tam fortiter defendebat
ut Angli multis suorum amissis ab obsidione discedere, atq̃ in naves
iterum remigare sint, cum tamen primo barbara fortuna oppidum
insidens deserebat et vendidisset. Cunctando igitur navibus in Lusitaniæ
ora fuerunt, et 28 Maji ad arcem Penizam descendunt qui et Antonio dedit

[illegible] ad Regis [illegible] ministros statim
[illegible] de gratia agens quod tam cui[illegible]
[illegible] Calvi autem
[illegible] nullum gravem vel barbam [illegible]
[illegible] Rex Henricus [illegible]
[illegible] Henricum na-
[illegible] Rex [illegible]
[illegible] Regis [illegible]
[illegible] Rex [illegible]
[illegible] Rex [illegible]
[illegible] Rex

Parmensis cum Hispanis agens regis suam a quibusdam in dubium
revocari mentis esset eodem tempore abiegat Joannem Ruysbeckium
Belgii senatus praesidem post duos mensis ad regem Hispaniarum
denuo cum mandatis magnis ac amplis ad aquas
Spadanas ob valetudinem remisit. Ubi ad Aurelianum duo Hispani
Regnaro in aere Pyrenaeo montana Pyrenaeorum longo tempore Gallis
Carolus Mansfeltius cum Bertham obsidem parant cum milite
rum Otto gubernator Arnhemii armamentarium instat et missara
Rheinbenshibus submittat cum rasis pulvis tormentorum ignem reparat
et reparatum extalatis ambarvalibus et pauris duobus signo revisit.

Hoc autumno pacis nubes diversis maris utriusque non parum
turbandis intulerunt nubes, pacificum Romae et Venetis, simul
quae gravium controversiarum effecit et magna semel Regnanti anno
totam Italiam incassat.

Navarrus qui Regem Henricum quartum Galliae regem nominabat
Gratia damna pacis publicis irrogatis mirabat confoederatis,
magnumque terrorem dat ne quid contra Parisiensis attentarent, inde
confoederati legatos suos Romam mittunt postulatis a pontifice et
pacem interdicat omnibus rationibus qui Navarro rastra sequuntur.
Ad Regem quae Hispaniarum auxilia postulatum mittunt ostendit
Padronam et Emsium se tradituros Rhe vero Philippus qui pecunia
et armis indigissimum prandium esse pontabat sua regione quam alienam
stimadew instabat et Camdaracum sibi addictum paravit quidam Avant
confoederati istud fardew, adeum Philippus duos publicos pacificatus
optima illa proximia dandae praebat, Lord minibus ob rationes
et vindictatum ad summum deposit esse, illic Gallorum ingens
pontifex quidem, verum pacificatus consilia sua admodum ab
mente Romani tractati sunt; dicat Rex Philippus simul postpo-
nendum Joannis Montlucii qui Blasii Montluci fratris
Marshalli frater erat et legationem pro Henrico Polonus regni
amplectendi fuerat. obiit.

Jam pugnae rerum notatum est talem
hominum hinc adversus et utrosque gerendi fuisse, quod vel
solum memoriae debitum celebrandum et plenum rectitudinem
diligentia servavit.

Navarrus quae sibi non desit sed undeque auxilia adnorat magnificis
legatum ad Venetos mittit, qui velut legatum Gallo regi ad pacis
reditum, et fraudi cum Navarro sanciatur. Eam dum longo
tempore non satis integre et de disciplina Christiana agere visus Venetis,
et non tumultu timendum sit ne a deo desisti in Hispanos desciscant,
vel gravi alterius destructae imminentes.

En cum hinc anni Cygnus quintus pontificis gravem legato in bello vel
pacifico fortitudo est et summis bonis gravibus apud divinum clemen-
tiam pro salute regni Galli intendebat. manu Dei pontificis
fortuna sua cum illis et rebus pacis quae naturali et conditionis
rebus permutata esset.

Carolus de Croy Rhe, pro comitem Stabuli Crotum 20 Augusti Cremonae in
matrimonium duxit Annam Friderici 2 ducis Saxoniae filiam, quae cum hoc anno Spa
in Crotiam trajecit, tempestate magna ingressa est. Quare Rhe
post et Crota ad villam trajecit, ubi interim nuptiae celebrantur 23 novembris
in aula Augustinhusiana regnatur et 21 Januarii anni sequentis Cremonae
ad socerum suum Dam regem reducta, ubi quum gemmis tradapt domi
20 januarii in Crotiam redit.

Warmiensis ep[iscop]us

+ Item Amersfortiae Martinus Dunranus anno aetatis 85

Moriuntur hoc anno Antuerpiae calendis mensis aetatis suae anno 75
Christophorus Plantinus typographus notissimus et mense
Martio Gromerus Martinus historiae polonicae author item Florentiae Ludovicus
Guicciardinus anno aetatis suae 66 et Lovanii Michael Bayus
Theologus 76 annos natus + et qui sexagenarius Petrus Peckius
Zirizeus Zelandus Eccl[esiastes] ut et Jacobus Cuiacius ~~[illegible]~~
et Barnabas Brissonius Parisiis occisus quod Navarreo faveret
Lovanii obiit Joannes Wanesius quibus accedunt Hueter Franciscus
Hotamannus basileae et nove sectae fabricator homo nasutus
Lipsio in bonum suum Antagonista Theodorus Folcardi Cornhartius annos natus
68 et alii multi